

2 -

AA

BA

BIBLIOTECA
 DE LA
 UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.

Sala Est. Tab. Núm.

UNIVERSIDAD
 DE SALAMANCA

222

222

2-12-6-1

~~Num. 33. Cap. 5. num. 26~~

an sufficiat solus in medicina ex parte... non... morbi ut trallian... alex. lib. 1. c. 1.

de parte natura

de medicis ratio

quae sunt in abdaco

Att. de comone cause

non se fellere... curatio... post effectum... nonne... et ab... et ab... et ab...

quae sunt in abdaco

quae sunt in abdaco

dissonantia inter antiquos

Att. quae ne cessant mor...

dam in senectute deflexit. Et per hos quidem maxime viros salutaris ista nobis p[ro]fessio increvit. Quoniam aut ex tribus medicinarum partibus ut difficillima sic et clarissima est ea: quae morbis medet: ante o[mn]ia de hac dicendum est. Et quia prima in ea dissensio est: quod alij sibi experimento: tantummodo notitia necessaria esse contendunt: alij nisi corporis rerumque ratione co[m]perta non satis potentem usum esse p[ro]ponunt: indicandum est quae maxime ex utraque parte dicant: quo facilius nostra quoque opinio interponi possit. Igitur hi qui rationalem medicinam p[ro]fitemur: haec necessaria esse p[ro]ponunt: abditas & morbos continentium causas: notitiam: deinde euidetium: post haec et naturalium actionum: notissime partium interiorum. Abditas causas vocant in quibus requiritur ex quibus principis nostra corpora sunt: quid secundam: quid adversam valetudinem faciat. Neque enim credunt posse cum scire quomodo morbos curare conveniat: qui vnde hi sunt ignoret. Neque esse dubium: quin alia curatione opus sit: si ex quattuor principijs vel superans aliquid vel deficiens adversam valetudinem creat: ut quidam ex sapientiarum p[ro]fessoribus dixerunt. alia si in humidis o[mn]e vitium est: ut Herophilo visum est. alia si in spiritu: ut Hippocrati: alia si sanguis in eas venas: quae spiritui accommodatae sunt: transfundit & inflammationem quam graeci φλεγμαονη id est phlegmonem nominant excitat: caque inflammatio talis motum efficit: qualis in febre est: ut Erasistrato placuit. alia si manantia corpuscula per iusibilia foramina subsistendo iter claudunt: ut Asclepiades contendit. Eum vero recte curatur: quae prima origo causae non se fellerit. Neque vero ificiantur experimenta quoque esse necessaria. Sed ne ad haec quidem aditum fieri potuisse: nisi ab aliqua ratione contendunt. Non enim quidlibet antiquiores viros agris iculcasse: sed cogitasse quid maxime conveniret: & id usum explorasse: quod ante coniectura aliqua duxisset. Neque interesse an nunc iam plura explorata sint: si a consilio tamen coeperunt. Et id quidem in multis ita se habere. Sepe vero et nova incidere genera morborum: in quibus nihil adhuc usus ostenderit. Et ideo necessarium sit animadvertere vnde ea coeperint: sine quo nemo mortalium reperire possit cur hoc quam illo potius utat. Et ob haec quidem in obscuro positas causas persequuntur. Euidetes vero has appellat: in quibus quarunt initium morbi calor attulerit an frigus: fames an satietas: & quae similia sunt. Occurrunt enim vitio dicunt eum qui originem non ignoravit. Naturales vero corporis actiones appellat per quas spiritum trahimus & emittimus: cibum portionemque assumimus & co-coquimus: Itemque per quas eadem haec in o[mn]es membra partes digerunt. Tu requirunt et quare venae nostrae modo submittant se: modo attollant. quae ratio somni: quae vigiliae sit. Sine quoque notitia nominem putat vel occurrere: vel mederi morbis iter haec nascetibus posse. Ex quibus quam maxime pertinere ad rem concoctio vitii. Huic potissimum insistent & duce alij Erasistrato arteri cibum in ventre contendunt. alij Plistonico Praxagorae discipulo putrefcere. alij credunt Hippocrati per calorem cibos co-coqui. Accedunt quae Asclepiadis amuli: qui o[mn]ia ista vana & superuacua esse p[ro]ponunt. Nihil enim co-coqui: sed crudam materiam sicut assumpta est in corpus o[mn]e deduci. Et haec quidem iter eos parum constant. Illud vero convenit: alium dandum cibum laborantibus: si hoc: aliud: si illud verum est. Nam si terretur intus: eum quaerendum esse: qui facillime terri possit. Si putrefcit: eum in quo hoc expeditissimum est. Si calor co-coquit: eum qui maxime calorem moueat. At nihil ex his esse quaerendum: si nihil co-coquit. Ea vero sumenda quae maxime manent qualia assumpta sunt. Eademque ratione cum spiritus grauis est: cum somnus aut vigilia virget: eum mederi posse arbitrat: qui prius illa ipsa qualiter eveniat perceperit. Praeter haec cum in interioribus partibus & dolores & morborum varia genera nascant: neminem putant his adhibere posse remedia: quae ipse ignoret. Necessarium ergo esse incidere corpora mortuorum: eorumque viscera atque ite

LIBER PRIMVS

stina scrutari. longeq; optime fecisse Herophilum & Erasistratum qui nocentes hoies a regibus ex carcere acceptos: uiuos iciderint. Considerantque: et spiritu remanent: ea quae natura ante clausisset eorumque positura: colorum: figuram: magnitudinem: ordinem: duritiam: molitiam: liuorem: contactum. p[ro]cessus deinde singulorum & recessus: & siue quid insent alteri: siue quid parte alterius in se recipit. Neque enim cum dolor intus icidit: sciri quod doleat eum: qui parte quodque viscus intestinumue sit: non cognouerit. Neque curari id quod aegrum est posse ab eo qui quid sit: ignoret. Et cum per uulnus alicuius viscera patefacta sunt: cum qui sane cuiusquam colorum partis ignoret: nescire quid integrum: quid corruptum sit. Ita ne succurere quidem posse corruptis. Aptiusque extrinsecus imponi remedia co[m]pertis interiorum & sedibus & figuris: cognitaque eorum magnitudine. Simileque o[mn]ia quae posita sunt rationes habere. Neque esse crudele sicut plerique p[ro]ponunt: hominum nocentium & horum quoque paucorum supplicis remedia populis innocetibus saeculorum o[mn]ium quarum. Contra hi: qui se empiricos ab experientia nominant euidetes quidem causas ut necessarias amplectunt. Obscurae uero causarum & naturalium actionum quaestionem ideo superuacua esse contendunt: quoniam incomprehensibilis natura sit. Non posse uero comprehendere: patere ex eorum: qui de his disputant: discordia. Cum de ista re: neque inter sapientiarum p[ro]fessores: neque inter ipsos medicos conueniat. Cur enim potius aliquis Hippocrati credat: quam Herophilo. Cur huic potius quam Asclepiadi. Si rationes sequi uelit: o[mn]ium posse uideri non improbabiles. Si curationes: ab o[mn]ibus his agros productos esse ad sanitatem. Ita neque disputatio: neque auctoritati cuiusquam fide derogari oportuisse. Etiam sapientiarum studiosos maximos medicos esse: si ratiocinatio hoc faceret. nunc illis uerba superesse: deesse medendi sciam. Differre quoque per natura locorum: genera medicinae: & aliud opus esse romae: aliud in aegypto: aliud in gallia. Quod si morbos ex cause faceret: quae ubique eadem essent: remedia quoque ubique eadem esse debuissent. Sepe et causas apparere. ut puta lippitudinis: uulneris: neque ex his patere medicinam. Quod si sciam haec non subiciat euidens causa: multo minus eam posse subicere: quae in dubio est. Cum igitur illa incerta incomprehensibilis sit: a certis potius & exploratis petendum esse praesidium: id est his: qui experientia in ipsis curationibus docuerit: sicut in ceteris o[mn]ibus artibus. Nam ne agricolam quidem: aut gubernatorem disputatione: sed usu fieri. Ac nihil istas cogitationes ad medicinam pertinere. eo quoque disci: quod qui diuersa de his senserint: ad eandem tamen sanitatem homines perduxerint. Id enim fecisse: quia non ab obscuris causis: neque a naturalibus actionibus: quae apud eos diuersae erant: sed ab experientia per ut cuique responderat: medendi vias traxerint. Ne iter initia quidem ab istis quonibus deducta esse medicinam: sed ab experientia. Aegrorum enim qui sine medicis erant: alios propter auiditatem primis diebus prius cibum assumpsisse: alios propter fastidium abstinuisse: leuatumque magis eorum morbum esse: qui abstinerant. Itemque alios in ipsa febre aliquid edisse. alios paulo ante eam: alios post remissionem eius. optime deinde his cessasse qui post finem febris id fecerint. Eademque ratione: alios inter principia prius usus esse cibo plenus: alios exiguo grauioreque: eos factos: qui se impleverunt. Haec similiaque cum quotidie iciderent: diligentes homines notasse quae plerumque melius responderent: deinde aegrotantibus ea praecipere coepisse. Sic medicinam ortam: subinde aliorum salute: aliorum iterum p[ro]nciosa discernentem a salutaribus. Reptis deinde medicinae remediis hoies de rationibus eorum differere coepisse: nec post rationem medicinam esse iuentam sed post iuentam medicinam: rationem esse quaesitam. Requiritur et si ratio doceat quod experientia: an aliud. Si idem: superuacua esse. Si aliud: et contraria: Primo tamen remedia exploranda summa cura fuisse. nunc vero iam explorata esse: neque vlla: aut noua genera morborum reperiri: aut noua desiderari medicinam. Quod si iam icidat mali genus aliquid ignotum: non ideo tamen fore medici

de herophilo et Erasistrato gal. m. 2. de re parua. c. ultimo neque discipulos esse viros esse esse in eulib. p. de anat. alminis affectis. c. 7.

de experientia aduersus rationales

quomodo in initio ab experientia sumpta est...

Att. quid praesit ratio...

Att. quando aliquod malum gen. ignorat incidit

duobus æq; repletis alter in morbum inciderit: alter omni periculo vacarit: qd' quotti die fieri apparet: nō discreuerit. Ex quo dici pōt: vt vera sit illa transfusio: tñ illam non per se cum plenu corpus est fieri sed cum horz aliquid accesserit. Themisonis vero emu li si perpetua quæ pmittunt habent: magis et q' vili rationales sunt. Neq; n. si quis nō oia tenet quæ rōalis alius probat: p̄tinus alio nouo nomine artis idiget. Si mō: quod primum est. nō memoria soli: sed rōni quoq; insitit. Si vero: quod p̄pius est: vix vlla perpetua p̄cepta medicinalis ars recipit: idem sunt qd' hi: quos experimenta sola sustinent. Eo magis qm̄ si compresserit aliquem morbus an fuderit: quilibet et imperitissimus videt. Quid autē cōpressum corpus resoluat: quid solutum teneat: si a ratione tractum ē: rationalis est medicus. Si vt ei q' se rationale negat: cōsiteri necesse est: ab experientia empiricus ē. Ita apud eum morbi cognitio extra artem: medicina intra vsum est. Neq; adiectum quicq; empiricorū professioni: sed demptum est: qm̄ illi multa circūspiciunt: hi tantum facillima & non plus q' vulgaria. Nam & hi qui pecoribus ac iumentis medentur: cum p̄pria cuiusq; ex multis animalibus nosse non possint: communibus tantum modo insitunt. Et exteræ gentes cum subtilem medicinæ rationem nō nouerint: coia tantum vidēt. Et qui ample valetudinarios nutriunt: quia singulis summa cura consulere non sustinent: ad coia ista confugiunt. Neq; hercules istud & anti qui medici nescierunt: sed his contenti non fuerunt. Ergo et vetustissimus auctor Hippocrates dixit mederi oportere & coia & propria intuentem. Ac ne isti quidem ipsi in tra suam professionem consistere vilo modo possūt. Si quidem & compressorum & fluentium morborū genera diuersa sunt: faciliusq; id in his quæ fluunt: inspicere potest. Aliud est. n. sanguinē: aliud bilē: aliud cibū mouere: aliud deiectionibus: aliud tormini b' laborare: aliud sudore digeri: aliud tabe consumi. Atq; in partes quoq; humor crū pit vt in oculos auresq;. Quo periculo nullum humanū membrum vacat: Nihil autē horum sic: vt aliud curatur: Ita protinus in his a communi fluentis morbi cōtemplatione ad propriam medicinā descendit. Atq; in hac quoq; rursus alia p̄prietatis noticia sape necessaria est. quia nō eadem oibus et in similibus casibus opitulatur. Si quidē certæ quædā res sunt: quæ in pluribus ventrē aut astringunt aut resoluunt: Inueniunt tñ in qbus aliter atq; in cæteris idē eueniat. In his ergo comuniū inspectio contraria ē: propriorū tantū salutaris. Et causę quoq; æstimatio sape morbum soluit. Ergo et inge niolissimus seculi nostri medicus: quē nuper vidimus. Cassius febricitati cuidā & magna siti affecto: cū post ebrietatem cū p̄remi cepisse cognosceret: aquā frigidā ingessit. Qua ille epota: cū vini vim miscēdo fregisset: p̄tinus febrem somno & sudore discul sit. Quod auxilium medicus oportune p̄uidit: nō ex eo: qd' aut strictū corpus erat: aut fluebat: sed ex cā: quæ ante p̄cesserat. Estq; et p̄prium aliquid & loci & tēporis istis quoq; auctoribus: qui cum disputāt quemadmodū sanis hominibus agendū sit: p̄cipiūt vt grauib' aut locis aut tēporibus magis vitet frigus: æstus: facietas: labor: libido: magisq; vt cōquiescat hisdem aut locis aut tēporibus si quis grauitatem corpo ris sentit: ac neq; vomitu stomachū: neq; purgatiōe aluum sollicitet. Quæ vera quidē sunt: a cōmunibus tñ ad quædam p̄pria descendūt. nisi persuadere nobis volunt: sanis quidem considerandum esse. qd' cælum: qd' tempus anni sit: agris vero non esse. Qui bus tanto magis ois obseruatio necessaria est: quanto magis obnoxia offensus infirmi tas ē. Quin et morborū in hisdē hominibus alia atq; alia. p̄prietates sunt: & qui secū dis aliqñ frustra curatus ē: cōtrarijs sepe restituit. Plurimaq; i blādo cibo discrimina reperiunt. Ex qbus cōtētus vno ero. Nā famē facilius fert adolescēs quā puer: facilius in

fluētis: vide col. p̄ccalē
qui morbi dicūt fluctes

Ho.

soluit: vide fol. 2. col. 2.

Lasius moemosi (sim)
cognas cōmelio et scribo
molar LAUS
go. sol
no de felici mēdit cur pos
terior igale no fuit. ut
apparet p̄cipit. p. 4. t. 2.
de feb. sang. 8. p. 1. sed
de p. mē. 4. p. 1. c. 1. 4.

de cibo
et qui vide. 3. h. 9. et
habub. 8. p̄. c. 25. m
p̄. et aut. cur dicitur.

de cassio felice

atq; ali. p̄prietates. nas quib' singularis hōes sint inliuua
necessarij cōplones et p̄prietates vnius nō sūt ille qui in altero
3. terapeu. c. 7.

facit. ut gal. ait. lib. de assuetudinibz. c. hippo. 2.
de vichy tonc. pag. 150. et plato in tynico in fine

ii. vix alipta. i. medico videtur. ut exponit pauli.

lib. 3. c. 7.

LIBER PRIMVS

denso cælo: quam in tenui: facilius in hyeme quam æstate: facilius vno cibo: quā pran dio quoq; assuetus: facilius in exercitatus: quam exercitatus homo sustinet. Sape au tem in eo magis necessaria cibi festinatio est: qui minus in diem tolerat. Ob quæ com petit eum qui propria non nouit cōmunia tantum intueri debere: cumq; qui nosse p̄ pria potest: illa quidem nō oportere negligere: sed his quoq; insistere. Ideoq; cum par scientia sit vtiliorem tñ medicum esse amicū: q' extraneū. Igitur vt ad propositū meum redeam: rationalem quidē puto medicinam esse debere: instrui vero ab euidē tibz causis: obscuris oibus non a cogitatione artificis: sed ab ipsa arte reiectis. Incide re autem viuorū corpora & crudele & superuacuum est: mortuorū corpora discentibz necessarium. Nam positum & ordinem nosse debent. Quæ cadauera melius quam viuis & vulneratus homo representāt: Sed & cætera quæ modo in viuis cognosci pos sunt: in ipsis curationibus vulneratorū paulo tardius. sed aliquando mitius vsus ipse mōstrauit. His propositis primum dicam quemadmodū sanos agere cōueniat: tum ad ea transibo: quæ ad morbos curationesq; eorū pertinebunt.

Caput primum quemadmodum sanos agere conueniat.

alipta. in alijs f. ii.
i. alypta

si qd' vide
hippo. lib. de
me. dicitur
vix moneo
in fine. pag.
47. vel lib.
de hys que in
medicatura
sunt. fol. 2. i. 4.
et plato in
meo. pag.
73. c. m
theophr. pag.
140.

Anus homo qui & bene valet & sue spontis est: nullis obligare se legibus de bet: ac neq; medico: neq; alipta egere. Hunc oportet variū habere vitæ gen⁹ modo ruri esse: modo in vrbe: sapiusque in agro: nauigare: venari: quiesce re interdum: sed frequētius se exercere. Si quidem ignauia corp⁹ hebetat: labor firmat illa maturam senecturē: hic longam adoleſcētiā reddit. Prodest etiam interdū bal neo: interdum aquis frigidis vt: modo vngi: modo id ipsum negligere. nullū cibi ge nus fugere: quo populus vtatur. interdum in conuiuio esse: interdū ab eo se retrahere modo plus iusto: modo non amplius assumere. bis die potius: quam semel cibum ca pere & semper quam plurimum: dūmodo hunc concoquat. Sed vt huius generis ex ercitiōes: cibiq; necessarij sunt: sic athleticæ: superuacui: Nam & intermissus p̄pter ciuiles aliquas necessitates ordo exercitationis: corpus affligit: & ea corpora quæ mo re eorū repleta sunt: celerrime & senescunt & agrotant. Concupiscit vero neq; nimis cō cupiscendus neq; nimis pertimescendus est. Rarus corpus excitat. frequēs soluit. Cū autem frequens non numero sit: sed natura: ratione ætatis & corporis scire licet cum non inutilem esse: quem corporis neq; languor: neq; dolor sequitur. Idem interdū pe ior est: noctu tutior. ita tamen si neq; illum cibus: neq; hunc cum vigilia labor statim sequitur. Hæc firmis seruanda sunt: cauendumq; ne in secūda valetudine: aduersa p̄ fidia consumantur.

Quæ stomacho imbecillis seruanda sunt.

Caput. ij.

Imbecillis stomacho: quo in numero magna pars vrbanoz omnesq; pe ne cupidi litterarū sunt: obseruatio maior: necessaria ē. vt quod vel corporis vel loci: vel studij ratio detrahit: cura restituat. Ex his igitur qui bene conco xit: mane tuto surget. qui p̄p̄ quietescere debet. & si mane surgendi necessitas fuerit: re dormire. Qui nō concoxit: ex toto conquiescere: ac neq; labori se: neq; exercitiōi: ne q; negotio credere. Qui crudū sine p̄cordiorū dolore ructat: is ex interuallo aquam frigidam bibere: & se nihilo minus continere. Habitare vero ædificio lucido per flatū æstiuum hibernum solem habere. cauere meridianum solē: matutinum & vespertinū frigus: itemq; auras fluminum atq; stagnorū: minimeq; nubilo cælo. soli aperiētē se cō mittere: ne modo frigus: mō calor moueat. Quæ res maxime grauedines destillatio nesq; cōcitat. Magis vero grauib' locis ista seruanda sunt: in qbus et pestilentia faciūt.

eadem est sima gal.
p. p̄nost. 10. 5.

Donamētuz. et. mē.
supra.

de anothio. et eig m
resitate. hile sup. ra fol.
a. m. col. 2.

no.
naq; medicus idē
terapontia. c. 4. in p̄te
sed nos videm).

hebetat: quātus ignauia te
dat. vide. 2. de morborū cal
3. c. 4. qd' humoris p̄p̄
das cōmētuz. p̄. m. p̄. p̄. p̄. p̄.
uic. hippo. 1. c. 17.
modo p̄. idē. 3. dicit ab
xander. b. x. p̄. 1. 3. de
mēte pauli

De rotra. vide
24. iona. fol. 273.
et. iste. 8. c. 3. in fine et
alibz. aut. et. h. m. p̄. p̄.
cupiscit. lib. 1. in p̄te
de venis ac fibris. et pau
lus. lib. 1. c. 25.

qui erudit. vide m. fi. p
ne h. 9. cap. et. c. 5.

que maxime destilla
tiones cōcitant

Atq; de vna matutinali
de sanitatis natura

clara lectio. n. l. c. 2.

No. que anbra
latio melior

Atq; que abra est melior
exercitij r. x. m. j. n.

na. q. v. l. i. s. i. d. e. 7. apho.
de cibo n. s. u. n. i. t. a. t. i. s.

Conditio abaxia
inutilia sunt dona
q. d. a. i. s. homin. u.
bus utilissimas simplex
acc. u. g. n. o. saporu. p. s. t. i. f. e.
ra. e. t. c. o. d. i. m. e. t. a. p. e. r. m. i. b. o.
s. i. o. r. a. p. l. i. m. i. l. i. b. x. j. c. 5.
includit. aqua. n. f. e. q. u. a. d. a. d.
i. n. i. t. i. e. a. d. e. s. t. e. m. g. e. n. d. u. m. s. t. o.
m. a. i. b. u. s. s. u. p. i. b. u. s. b. e. h. e. m. i.
t. e. x. x. i. c. o. r. i. s. p. o. l. 1. 2. p. o. l. 2.
v. b. i. i. n. d. i. c. t. a. n. o. o. p. s. l. a. b. o. r. a. r. e.
e. t. v. i. d. e. i. n. f. r. a. c. 6. i. n. p. a. r. t. e.
a. t. q. u. i. t. a. r. d. e.

de n. j. m. j. o. e. x. e. r. c. i. t. i. o.
e. i. g. n. a. r. a.

Scire autem licet integrum corpus esse: cum quottidie mane vrina alba: dein ruffa e.
Illud concoquere: hoc concoxisse significat. Vbi experrectus est aliquis: paulum in-
termittere: deinde nisi hyems est: fouere os multa aqua frigida debet: longis diebus
meridari potius ante cibum: sin minus: post eum. per hyemem potissimum totis no-
ctibus conquiescere. Sin lucubrandum est: non post cibum id facere: sed post conco-
ctionem. Que interdum vel domestica: vel ciuilia officia tenuerunt: huic tepus aliquod
seruadum curationi corporis sui est. Prima aut eius curatio exercitatio est: que semp
antecedere cibum debet: in eo qui minus laborauit & bene cocoxit amplior: in eo qui
fatigatus est & minus concoxit remissior. Comode vero exercent: clara lectio: arma:
pila: cursus: ambulatio. Atq; hac non vtiq; plana comodior e. Si quidem melius ascē-
sus quoq; & descensus cum quadam varietate corpus moueat: nisi tñ id per quam im-
becillum est. Melior aut est sub diuo: quam in porticu. melior si caput patitur in sole:
quam in vmbra. melior in vmbra quā parietes aut viridaria efficiūt: quam quā tecto
subest. melior recta: quam flexuosa. Exercitatiois aut plarunq; finis esse debet sudor:
aut certe lassitudo: quā citra fatigationem sit. idq; ipsum: modo minus modo magis
faciendum e. Ac ne his quidem athletarum exemplo: vel certa e lex: vel imodicus e
labor debet. Exercitationem recte sequitur: mō vnctio vel in sole vel ad ignem: modo
balneum: sed conclau quā maxime & alto & lucido & spaciofo. Ex his vero neutrum
saepe fieri oportet: sed sapius alterutru pro corporis natura. Post hac paulum coque-
scere opus est. Vbi ad cibū ventum est: nūquam utilis e nimia facietas. Saepe inutilis
nimia abstinetia. saepe si qua intemperantia subest durior e in potioe quam in esca. Ci-
bus a falsamētis: oleribus: similibusq; rebus melius incipit. Tum caro assumenda est
quā assa optima aut elixa est. Conditia omnia. duabus de causis inutilia sunt. quoniā
& plus propter dulcedinem assumitur: & quod mō par est: tñ agrius concoquit. Se-
cunda mensa bono stomacho nihil nocet: in imbecillo coacescit. Si quis itaq; hoc pagē
videlicet palmulas pomaq; & similia melius primo cibo assumit. Post multas potio-
nes quā aliquātum sitim excesserunt: nihil edendum est. post facietatem: nihil agen-
dum. Vbi expletus est aliquis: facilius concoquit: sic quicquid assumpsit potione aq;
frigida includit: tum paulisper inuigilat: deinde bene dormit. Si quis interdum se im-
plebit: post cibum neq; frigori. neq; aestui: neq; labori se debet committere. Neq; enim
tam facile hęc inani corpore quā repleto nocent. Si quibus de causis futura inedia est:
labor ornīs uitandus est.

Observationes quaedam prout res nouae accidūt & corporū genera & sexus & aeta-
tes & tempora anni sunt. Caput. iij.

Tq; hac quidem pene perpetua sunt. Quasda aut obseruationes desiderat
& nouae res & corporū genera & sexus & aetates & tempora anni. Nā neq; ex
salubri loco in graue. neq; ex graui in salubrem trāsitus sanis tutus est. Ex sa-
lubri in graue prima hyeme: ex graui in eū qui salubris e prima aestate transire melius
e. Neq; vero ex multa fame. nimia facietas: neq; ex nimia facietate fames idonea e. Peri-
clitaturq; & qui semel & qui bis die cibū incontinēter contra consuetudinē assumit. Itē
neq; ex nimio labore subitum ociū neq; ex nimio ocio subitus labor sine graui noxa e.
Ergo cū quis mutare aliquid uolet: paulatim debebit assuescere. Omnē etiā laborē
facilius vel puer vel senex: quam insuetus homo sustinet. Atq; ideo quoq; minus ocio
sa vita utilis non est: quia potest incidere laboris necessitas. Si quando tñ insuetus ali-
quis laborauit: aut multo plus quā solet. et si qui assueuit: huic ieiuno dormiendū e

LIBER PRIMVS

multo magis si etiam os amarum est: vel oculi caligant: aut vter perturbatur. Tum
enim non dormiendum tantūmodo ieiuno est: sed etiam in postea diem permanen-
dum: nisi cito id quies sustulit. Quod si factū est. surgere oportet: & lere paululū am-
bulare. At si somni necessitas nō fuit quia modice magis aliquis laborauit: tñ ingredi
aliquid eodem mō debet. Cōia deinde omnibus sunt post fatigationē cibum sumptu-
ris: vbi paulum ambulauerūt. si balneum non est: calido loco vel in sole: vel ad ignem
vngi atq; sudare si e ante oia in tepidario residere: deinde vbi paulum conquiescerunt
intrare & descendere in solium: tum multo oleo vngi leniterq; perfricari: iterum in so-
lium descendere. Post hac os aqua calida fouere: deinde frigida. Balneum his feruens
idoneum non e. Ergo si nimium alicui fatigato pene febris e: huic abunde e loco tepi-
do demittere se inguinibus tenus in aquam calidam: cui paulum olei adiectum: dein
de totum quidem corpus maxime tñ eas partes: quā in aqua fuerunt leniter perfrica-
re ex oleo: cui vinum & paulum cōtriti salis sit adiectum. Post hac omnibus fatigatis
aptum e cibum sumere: coq; humido vti: aqua vel certe diluta potione esse contentos
maximeq; ea quā moueat vrinam. Illud quoq; nosse oportet: quod ex labore sudanti
frigida potio perniciosissima e. atq; etiam cū sudor se remisit itinere fatigatis inutilis.
A balneo quoq; venientibus Asclepiades inuilem eam iudicauit. Quod in his vix e:
quibus alius facile nec toto resoluitur: quiq; facile inhorrescunt: perpetuum in omni-
bus non e: cum potius naturale sit potione aestuantem stomachum refrigerari: frige-
tem calefieri. Quod ita praecipio: vt tamen fatear ne ex hac quidē causa sudanti adhuc
frigidū bibendum esse. Solet et prodesse post variū cibū: frequentesq; dilutas potioes:
vomitus & postero die longa quies: deinde modica exercitatio. Si assidua fatigatio vr-
get: inuicem modo aqua: modo vinum bibendum e: raroq; balneo vtendum. Lcuat-
q; lassitudinem etiam laboris mutatio: eumq; quem nouum genus eiusdem laboris
pressit: id quod in cōsuetudine e: reficit. Fatigato quottidianum cubile tutissimum e:
in solitum contra lassat. Quod enim contra cōsuetudinem e: nocet: seu molle: seu du-
rum e. Proprie quaedam ad eum pertinent: qui ambulando fatigatur. Hunc reficit in
ipso quoq; itinere frequēs frictio. post iter: primum fedile: deinde vnctio: tum calida
aqua in balneo magis superiores partes: q̄ inferiores foueat. Si quis vero exustus in so-
le e: huic in balneū protinus eūdum e: perfundēdumq; oleo corpus & caput: & deinde
in solium bene calidum descendendum e: tum multa aqua per caput infundenda pri-
us calida: deinde frigida. At ei qui perfrixit: opus est in balneo primum inuoluto sede-
re donec insudet: tum vngi: deinde lauari: cibum modicum: potioes meracas assume-
re. Is vero qui nauigauit & nausea pressus e: si multam bilem euomit: vel abstinere ci-
bo debet: vel paulum aliquid assumere. Si pituitam acidam effudit vtiq; sumere cibū
sed assueto leuiorem. si sine vomitu nausea fuit: vel abstinere: vel post cibum vomere.
Qui vero toto die: uel in uehiculo uel in spectaculis sedet: huic nihil currēdū: sed len-
te ambulādum e. Lenta quoq; in balneo mora: dein coena exigua pdesse consueuerūt.
Si quis in balneo aestuat: reficit hunc ore exceptū & in eo retentū acetū. Si id non e: co-
dem mō frigida aqua assumpta. Ante oia aut norit quisq; naturam sui corporis. quo-
niā alij graciles alij obeſi sūt: alij calidi: alij frigidiores: alij humidi: alij sicci: alios atri-
eta: alios resoluta alius exercet. Raro quisquā nō aliquā partē corporis imbecillā ha-
bet. Tenuis uero hō implere se debet: plen⁹ extenuare: calidus refrigerare frigidus calefa-
cere: madēs siccare: siccus madefacere. itēq; aluū firmare is cui fusa: soluere is: cui atri-
eta e. Succurrēdūq; sp̄ pti maxie laborati e. Implet at corp⁹ modica exercitatio frequē

Asclepiades.

de solito. l. in soluto
cubili.

Regime nauigantū

Regime gestantū

In p̄mōnātia vtiq;

Extenuata corp

Att. de vomitu et ventris solutione. a. m. l. h. e. p. Asclepiades. de quo. 3. huius. e. 4. a. vide. gal. lib. de mixte que medi. camtis purgato. m. est. in principio.

De vomitu vtilior hinc. hippo. texus aph. 4. aph. 4. sentit op. postu. medicari. stare.

amari vtilis. Att. ex hoc. amari vtilis. ovis no. sp. ex colera. p. m. i. c.

de vomitu quotidiano

biduo. id. q. dicit. rasi. 12. conti. p. p. et. 4. p. 13. gal. in. m. 13. de. venter. solutio. super. libru. poly. de. vic. ni. p. uator. 9. qui. vo. mere. his. et. dicit. q. nichil. p. d. h. i. b. e. ex. inter. ual. ho. no. d. u. o. h. i. continuis. diebus. facece.

rrior quies: unctio: & si post prandium e balneum: contracta aluus: modicum frigus hyeme: somnus & plenus & no nimis logus: molle cubile: animi securitas: assumpta p cibos & potiones maxime dulcia & pinguia: cibus & frequetior & quatus plenissim9 pot concoqui. Extenuat corpus aqua calida siquis in ea descedit: magisq: si falsa e: i iunio balneu: inurens sol: & ois calor: cura: uigilia: sonus nimiu uel breuis: uel logus: lectus per astatem terra: hyeme dug: cubile: cursus: multa ambulatio: omni q: uathe mes exercitatio: uomitus: deiectio: acidæ res & austeræ & semel die assumpta: epulæ & uini no perfrigidu ieiuno potio in consuetudinem adducta. Cu uero inter extenuantia posuerim uomitu & deiectionem: de his quoq: pprie quedam dicenda sunt. Eiectu esse ab Asclepiade uomitu in co uolumine: quod de tueda sanitate composuit: uideo. neq: reprehedo: si offensus cor e consuetudine: qui quottidie eijciendo uoradi facultatem moliant. Paulo etia longius processit: idem purgationes quoq: eodem uolumine expulit. Et sunt hæ perniciose: si nimis ualentibus medicamentis fiunt. Sed hæc tamen submoueda esse non e perpetuum: quia corporis temporumq: ratio potest ea facere necessaria: du & modo: & non nisi cum opus e: adhibeantur. Ergo ille quoq: ipse si quid iam corruptum esset: expelli debere confessus est. Ita non ex toto res condemnanda e. Sed esse eius etiam plures cause possunt. estq: in ea quædam paulo subtilior obseruatio adhibenda. Vomitus utilior est hyeme: quam æstate. Nam tum & pituitæ plus: & capitis grauitas maior subest. Inutilis e gracilibus: & imbecillu stomachu habentibus. Vtilis e plenis & biliosis omnibus: si uel nimium se repleut: uel paru coxerunt. Nam siue plus e: quam quod concoqui possit: periclitari ne corrumpatur: no oportet. Si uero corruptum e: nihil comodius est: quam id: qua via primu expelli potest: eijcere. Itaq: ubi amari ructus cum dolore & grauitate præcordiorum sut: ad hunc protinus cofugiendum est. Item prodest ei: cui pectus æstuat: & freques saliuæ: uel nausea e: aut cui sonant aures: aut madent oculi: aut os amarum e. Similiterq: ei: qui uel calu: uel locum mutat: hisq: quibus: si per plures dies no uomuerut. dolor præcordia infestat. Neq: ignoro inter hæc præcipi quiete. quæ non semper contingere pot agendi necessitate habentibus: nec in omnibus idem facit. Itaq: istud luxuriæ causa fieri no oportere confiteor. Interdum uoletudinis causa recte fieri experimētis credo. Comoneo tamen ne quis: qui ualere & senescere uolet: hoc quottidianu habeat. Qui uomere post cibū uolet: si ex facili facit: aqua tm tepida ante debet assumere. si difficili9: aquæ: uel salis: uel mellis paulu adijcere. At qui mane uomiturus est: ante bibere mulsum: uel isopu: aut esse radiculā debet. deinde aqua tepida ut supra scriptum e: bibere. Cætera q antiqui medici pceperunt: stomachu oia infestat. Post uomitu: si stomach9 ifirmus e: paulu cibi: sed huius idonei: gustandū: & aq frigidæ cyathi tres bibedi sut. Si at uomit9 fauces exaspauit: qui uomuit: si mane id fecit abulare debet: tu ungi: dei de cenare. Si post cenā: postero die lauari. & i balneo sudare. hinc pximus cib9: mediocris utilior e: isq: e debet cu pæ hesterno: uino austero meraco: & carne asia cibisq: oib9 q sicillimis. Qui uomere bis i mese uult: meli9 cofulet: si biduo cotinuarit: q si post qntu decimu die uomuerit: nisi hæc mora grauitate pectori faciet. Deiectio autē medicameto quoq: peteda e: ubi ueter suppressus pas reddit: ex eoq: inflamatoes: caligines: capitis dolores. aliaq: superioris partis mala icrescut: quid. n. inter hæc adiuuare possut quies & inedia q p illas maxime eueniut: Qui eijcere uolet: primu cibus uinis q: vte his: q hoc præstat: Dehinc si pas illa pficiet: aloen sumat. Sed purgationes quoq: ut interdū necessariæ sut: sic ubi frequetes sunt. piculu afferut. Assuescit. n. no ali cor

biduo. hoc dicit polibios in lib. de vicia ratione. et hippo. in p. de codex apud sine. j. de uone uictus.

LIBER PRIMVS.

pus: & ob hoc infirmu erit: cum omnibus morbis obnoxia maxime infirmitas sit. Calfacit aut vnctior: aqua falsa: magisq: si calida est. oia falsa: amara: carnosæ: si post cibum est balneu: uinu austere. Refrigerat in ieiunio & balneu & somnus nisi nimis longus est & oia acida: aqua q frigidissima: oleu si aquæ miscetur. Humidu aut corpus efficit labor maior q ex consuetudine: freques balneu: cibus plenior: multa potio: post hac ambulatio & uigilia. Per se quoq: ambulatio multa & uahemēs & matutina exercitatio & no protinus cibus adiectus: ea genera esca que ueniut ex locis frigidis & pluuijs & irriguis: Contra siccit modica exercitatio: fames: vnctio sine aqua: calor: sol modicus. frigida aqua: cibus exercitatioi statim subiectus: & is ipse ex siccis & æstuosis locis ueniēs. Aluum astringit labor: sedile: creta figularis corpori illita: cibus iminut9: & is ipse semel die assumptus ab eo qui bis solet: exigua potio neq: adhibita ni si cu cibi quis quantu assumpturus e cepit: post cibū quies. Contra soluit aucta ambulatio atq: esca: post motus qui post cibū e: subide potioes cibo imixta. Illud quoq: scire oportet: q ueter vomitus solutu cõprimit: cõpressum soluit. Idēq: cõprimit is uomitus: q statim post cibū est: soluit is qui tarde supuenit. Quod ad atates uero pertinet: inedia facillime sustinent media atates: minus iuuenes: minime pueri & senectute confecti. Quo minus fert facile quisq: eo sapius debet cibū assumere. maximeq: eo eget qui in crecit. Calida lauatio & pueris & senibus apta e. Vinu dilutius pueris: senibus meracius. neutri ætati q inflatioes mouent. Iuuenū minus quæ assumat & quō curentur: interest. Quibus iuuenibus fluxit aluus plerūq: i senectute cotrahit. quibus in adoleſcentia fuit astricta: sepe in senectute soluit. Melior est aut in iuuenē fulior: in senē astrictior. Tēpus quoq: anni cofiderare oportet. Hyeme plus esse couenit: minus: sed meracius bibere: multo pane uti: carne potius elixa: modice oleribus: semel die cibū capere: nisi si nimis uenter astrictus e. Si prandet aliquis: uilius e exiguum aliquid & ipſu sic cum sine carne: sine potioe sumere. Eo tpe anni calidis oibus potius vtēdum est: uel calore mouētibus. Venus tū non æque pernicioſa e. At uere paulu cibo demēdum: adijciendūq: potioi: sed dilutius tm bibēdum est: magis carne vtēdum. magis olerib9: trā seudum paulatim ad asia ab elixis: Venus eo tpe anni tutissima e. Aestate uero & portione & cibo corpus sapius eget. Ideo prædere quoq: comodum est. Eo tpe aptissima sunt & caro & olus: potio quā dilutissima: ut & sitim tollat: nec corpus incendat: frigida lauatio: caro asia: frigidu cibi: uel qui refrigeret. Ut sepius aut cibo vtēdum: sic exiguo e. Per autūnum propter celi uarietatem periculū maximum e. Itaq: neq: sine ueste: neq: sine calciamētis prodire oportet: præcipueq: diebus frigidioribus: neq: sub diuo nocte dormire: aut certe bene operiri. Cibo uero iā paulo pleniore uti licet: min9: sed meracius bibere. Poma nocere quidā putant: quæ imodice toto die plerunq: sic assumūtur ne quid ex densiore cibo remittatur. Ita no hæc sed consumatio omnium nocet. Ex quibus in nullo tm minusq: in his noxæ e. Sed his uti non sepius quam alio cibo conuenit. Deniq: aliquid densiori cibo cum hic accedit: necessarium e demi. Neq: estate uero neq: autumno utilis uenus est. Tolerabilior tamen per autumnum: astate in totum si fieri potest abstinentum.

De his: qui aliq pte corporis laborat: & primu de his qb9 caput ifirmu e. Caput. iij. Roximu e ut de his dicam: qui partes aliquas corporis imbecillas habent. Cui caput infirmum e: is si bene coxerit: leniter perfricat id mane manib9 suis debet. nuquam id: si fieri potest: ueste uelare: aut ad cutē tōderi: Vileq: lunam vitare: maximeq: ante ipsum lunæ: solisq: cõcursum. sed nusquā post cibum p

Calcificatio corp? Refrigeratio hum. statio

Exsiccatio Aluum astringit

Soluit aluum

Regime corporis per uitas. id. aph. 4. p. lex. 15. medie atates. id. gal. aph. 4. p. 15.

Id. 2. aph. 4. p. 21.

Regime corporis p. q.

de coar. de quo dicit oribus caput ifirm. lib. p. in parte. de uenæ is astit. qm autūno uenæ rōmsari oporat. et isto p. e. p.

Ad caput infirmum lunam vitare

de aqua frigida capiti
vide. e. 9. auerthous in sectione
sui collectam. e. 6. ut q. caput
vino lauatum non est. frigida et em
pars est.

postquam. atq. post quam

quibus. inutilis est viciis
aut cogitatio animi est
inutilis

de natura capitis in ieiunio

de fructo. i. sapa. ut apparet apud
rippo. lib. de feminariis morbis.
cap. 55. in fine. quod in sic musto
ad dimidiuz. de casto ut dicit. hermod
q. v. e. s. s. f. autore nomio

gredi. Si cui capilli sunt: eos quottidie pectere. multū ambulare. sed si licet: neq; sub te
cto neq; in sole. Vbiq; autem vitare solis ardorem: maximeq; post cibum & vinū. poti
us vngi: q̄ lauari: nunq; ad flāmam vngi: interdū ad prunam. Si in balneum venit: sub
veste primum paulum in tepidario insudare: ibi ungi: tum transire in calidarium. vbi
sudabit: in folium non descendere: sed multa calida aqua per caput se totū perfunde
re: tum tepida: dem frigida: diutiusq; ea caput: quam ceteras partes perfundere: dem
de id aliquandiu perfricare: nouissime detergere & vngere. Capiti nihil aque prodest
atq; aqua frigida. Itaq; is cui hoc infirmū est: per æstatem id bene largo canali quotti
die debet aliquadiu subjicere. Semper aut etiam si sine balneo vnctns est: neq; totum
corpus refrigerare sustinet: caput tñ aqua frigida perfundere. Sed cum ceteras partes
attingi nolit: demittere id ne ad ceruices aqua descendat: eamq; ne quid oculis: alijsue
partibus noceat defluētem subinde manibus ad os regere. Huic modicus cibus neces
sarius est: quem facile cōcoquat. isq; si ieiunio caput læditur: asumēdus etiam medio
die est. Si nō læditur semel potius. Bibere huic assidue vinum dilutū: leue: quam aquā
magis expedit: vt cum caput grauius esse cœperit: sit quo confugiat. eiq; ex toto neq;
vinum neq; aqua semper vtilia sunt. medicamētum vtrumq; est: cum inuicē assumit
Scribere: legere: voce cōtendere huic opus nō est vtiq; post cœnā: postq̄ nec cogitatio
quidem ei satis tuta est: maxime tñ vomitus alienus est.

De his qui lippitudine: grauedine destillatiōe: tonsillisq; laborāt. Caput. v.

N Eq; vero his solis quos capitis imbecillitas torquet vsus aquæ frigidæ: pdest
sed his ē: quos assidue lippitudines: grauedines: destillatiōes: tonsillæq; ma
le habēt: His autem non caput tñ quottidie perfundendū est: sed os. quoq;
multa frigida aqua fouendū est. Præcipueq; oibus quibus hoc vtile auxiliū est: eo vte
dū est vbi grauius calū austri reddiderūt. Cumq; oibus inutilis sit post cibū aut con
tētio: aut cogitatio animi: tñ his præcipue: q̄ vel capitis vel arteriæ dolores habere cō
suerūt vel quoslibet alios oris affectus. Vitari ēt grauedines: destillatiōesq; possunt:
si quā minime eū: qui his oportunus est: aerē: uel loca aquasq; mutet. si caput i sole p
regit ne incendat: ne ue subitū ex repētino nubilo frigus id moueat. Si post cōcoctio
nem ieiunus caput radit. Si post cibum neq; legit: neq; scribit.

Ad solutam aluum remedia. Caput. vi.

Vem uero frequēter cita aluus exercet: huic opus ē pila similibusq; superiores
ptes exercere: dū ieiunus ē ambulare: vitare solis nimū ardore: cōtinua bal
nea: ungi citra sudore: nō uti cibis varijs: minimeq; uirulentis aut legumini
bus: oleribusue his quæ celeriter descēdūt: oia deniq; fugere q̄ tarde cōcoquūt. Vena
tio: durisq; pisces: & ex domesticis aiālibus assā caro maxime iuuat. Nunquā uinū sal
sū bibere expedit: ne tenue quidē aut dulce: sed austere: & pleniū: neq; id ipsū puctus.
Si mulso uti uolet: id ex decocto melle faciendū ē. Si frigide potiōes uentrē eius nō tur
bāt: his utēdum potissimū est. Si quid offēsa i cœna sensit: uomere debet: idq; poste
ro quoq; die facere. tertio modici ponderis panē ex uino esse: adiecta uua. uel olea: uel
ex defruto: similibusq; alijs. deinde ad cōsuetudinem redire. Sēper aut post cibum cō
quiescere: ac neq; intēdere animum: neq; ambulatione quāuis leui dimoueri.

Remedia ad coli dolorem. Caput. vii.

T si laxius intestinum dolere consuevit: quod colum nominant: cū id nihil
nisi genus inflationis sit: id agēdum est: ut cōcoquat aliquis: ut lectione & ali
js generibus exerceat: utat balneo calido: cibus quoq; & potiōibus calidis: de

LIBER PRIMVS.

niq; omnimō frigus euitet. itē dulcia oia: leguminaq; & quicquid inflare cōsuevit.

Quæ agenda sint stomacho laborantibus. Caput. viij.

Iquis uero stomacho laborat: legere clare debet post lectionē ambulare: tū
pila: vel armis: aliove quo genere: quo superior pars mouet: exerceri. Non
aquā: sed uinum calidū bibere ieiun⁹: Tum cibum bis die assumere: sic tñ vt

facile concoquat: Vt i vino tenui & austero: & post cibū frigidis potiōibus poti⁹. Sto
machum aut infirmū indicant: pallor: macies: præcordiorū dolor: nauſea & nolenti
um vomitus: in ieiuno dolor capitis. Quæ quo nō sunt: is firmi stomachi ē. Neq; cre
dēdum vtiq; nostris ē: qui cū in aduersa valetudine uinū aut frigidā aquam concupie
runt: delitiarū patrociniū in accusationem nō merētis stomachi habēt. At qui tarde

Att.

cōcoquunt: & quorū ideo præcordia inflant: quie ppter ardorem aliqū noctu sitire
cōsuerunt: antequam cōquiescant: duos tresue cyathos per tenuem fistulā bibāt. Pro
dest ēt aduersus tardam concoctionē clare legere: deinde ambulare tū vel vngi: vel la
uari assidue: uinū frigidum bibere: & post cibū magnā potiōē: sed vt supra dixi per fi
phonē. deinde oēs potiōnes aqua frigida includere: Cui uero cibus accessit: is ante cum
bibere aquam egelidam debet & uomere. At is cui ex hoc frequēs deiectio incidit: quo
tiens aluus ei cōstiterit: frigida potiōne potissimum vtatur.

Quid obseruandum sit dolore neruorū laborantibus. Caput. ix.

I cui uero dolere nerui solent: quod in podagra. chiragraue esse cōsuevit: huic
quantum fieri potest: exercendum id est. quod affectum est: obijciendumq;
labori & frigori: nisi cū dolor increuit. Sub diuo quies optima ē. Venus sem
per inimica est Concoctio: sicuti in oibus corporis affectibus necessaria est. Cruditas.

.n. id maxime lædit. & quotiēs offēsum corpus est: uiciosa pars maxime sentit. Vt cō
coctio autē oibus vitijs occurrit: sic rursus alijs frigus: alijs calor. Quæ sequi quisq; p
habitu corporis sui debet. Frigus inimicū est seni: tenui: vulneri: p̄cordijs: itestinis: uel
cæ: auribus: coxis: scapulis: naturalibus: ossibus: dētib⁹: neruis: uulue: cerebro. Idem
summā cutē facit pallidā: aridam: durā: nigrā. Ex hoc horrores. tremoresq; nascunt.

At pdest iuuenibus & oibus plenis. erectiorq; mens est & melius cōcoquit vbi frigus
quidē est: sed cauet. Aqua uero frigida infusa præter quam capitiēt stomacho pdest.
Item articulis doloribus: qui sunt sine vlceribus. itē rubicūdis nimis hominibus: si do
lore vacant. Calor autē adiuuat oia: quæ frigus infestat. itē lippientes: si nec dolor: nec
lacrimæ sunt. Neruos quoq; qui contrahunt p̄cipueq; ea vlcera: quæ ex frigore sunt.

Idē corporis colorem bonū facit: urinam mouet. Si nimius ē: corpus effœminat: ner
uos emolit: stomachū soluit. Minime uero aut frigus: aut calor tuta sunt: vbi subita in
suetis sūt. Nā frig⁹ lateris dolores: aliaq; vicia: frigida aq̄ strumas excitat. Calor cōco
ctionē phibet: somnū aufert: sudorē digerit. obnoxiiū morbis pestilētib⁹ corp⁹ efficit.

Obseruatio in pestilentia. sed de curatione. vide. 3. h. cap. 7. Caput. x.

St ēt obseruatio necessaria: qua quis in pestilētia vtatur adhuc integer: cum
tñ securus esse non possit: Tum igitur oportet peregrinari: nauigare. Vbi id
nō licet: gestari ambulare sub diuo ante æstum leniter: eodemq; mō vngi: &
vt supra comprahensum est: vitare fatigationem: cruditatem: frigus: calorem: libidi
nem: multoq; magis se continere si qua grauitas in corpore est. tum neq; mane surgē
dum: neq; pedibus nudis ambulandum est: minimeq; post cibum aut balneum. ne
q; ieiuno neq; cœnato uomendum est. Neq; mouenda aluus. atq; etiam si per se mota
est: comprimenda est. Abstinedum potius si pleniū corpus est. Itemq; vitādum bal

bonitas

Sio infirmj Sto

que in quo

Att. quibus uocalit⁹ potus
notu. et vide supra. e. 2.
in fine. in parte. ubi expletus est
et qui excludit. sicuti in 1. r.
clare legere. ule. e. 2.

Ad cum cui cibus accessit

Att. in paluora et chiraora

vid. sēp in iijmat. passionibus
neruorū.

quibus non est frigus
prodest

quibus aqua prodest frigus
uide. e. 4.

quibus calor prodest et
non est

calor corp⁹. præput ad p

tem

idez dicit alexander de
nensis. e. 5.

fuge somnu meridiana
Att. is huz biledi exuines
peregriantus Regimez

neum: sudor: meridianus somnus utiq; si cibus quoq; antecessit: qui tñ semel die tunc de cibo commodius assumit: insuper et modicus: ne cruditatem moueat. Alternis diebus inuicem modo aqua: modo vinu bibendum est. Quibus seruatis ex reliqua victus consuetudine quam minimum mutari debet. Cum vero hæc i oi pestilentia faciendæ sint: tum in ea maxime: quam austri excitant: Atq; etiam peregrinantibus eadem necessaria sunt: vbi graui tempore anni discesserunt ex sui sedibus: vel vbi in graues regioes venerunt. Ac si cætera res aliqua prohibebit: utiq; abstinere debebit. Atq; ita ab vino ad aquam ab hac ad vinum eo qui supra positus est modo transitus ei esse.

CORNELII CELSI DE MEDECINA LIBER SECVNDVS.

Nstantis autem aduersæ valetudinis signa complura sunt. In quibus explicandis non dubitabo auctoritate antiquorū virorum uti maximeq; Hippocratis: cum recentiores quoq; medici: quamuis quædam in curationibus mutarint: tñ hæc illum optime prælagisse fateatur. Sed antequam dico quibus præcedentibus morborū timor subat: non alienum videtur exponere. quæ tempora anni: quæ

tempestatū genera: quæ partes ætatis: qualia corpora maxime tuta: vel periculis oportuna sint. quod genus aduersæ valetudinis in quoq; timeri maxime possit. Nō quo nō omni tpe in omni tempestatum genere ois ætatis: omnis habitus hominum per omnia genera morborū & agrotent & moriantur: sed quod frequentius tñ quædam eueniant. Ideoq; vtile est scire vnumquēq; quid & quando maxime caueat.

Quæ anni tēpora: quæ tempestatū genera: quæ partes ætatis qualia corpora vel tuta vel morbis oportuna sunt: & quæ valetudinis gen⁹ in quoq; timeri possit. Caput. I.

Gitur saluberrimum ver est: proxima deinde ab hoc hyems: periculiosior æstas. Autumnus lōge periculosissimus. Ex tempestatibus vero optimæ æquales sunt: siue frigida: siue calida: pessimæ: quæ variat maxime. Quo fit vt autūnus plurimos opprimat. Nam fere meridianis tēpibus calor: nocturnis atq; matutinis: simulq; etiam vespertinis frigus est. Corpus ergo & æstate & subinde meridianis caloribus relaxatum: subito frigore excipitur. Sed vt eo tpe id maxime fit: sic quicquid: euenit noxium est. Vbi æqualitas autem est: tñ saluberrimi sunt sereni dies: meliores pluuij: quam tñ nebulosi aut nubili: optimiq; hyeme: qui omni vento vacant: estate quibus fauonij perflāt. Si genus aliud ventorū est: salubriores septentrionales q̄ subsolani vel austri sunt. Sic tñ vt in hæc interdum regionum forte mutantur. Nam fere ventus vbiq; a mediterraneis regiōibus veniens: salubris: a mari grauis est. Neq; solum in bono tempestatum habitu certior valetudo ē: sed priores morbi quoq; si qui inciderunt: leuiore sunt & præmptius finiuntur. Pessimum ergo celū est: q̄ agrum fecit: adeo vt in id quoq; genus: quod natura peius est in hoc statu: salubris mutatio sit. At ætas media tutissima est: quæ neq; iuuentæ calore: neq; senectutis frigore infestatur. Longis morbis senectus: acutis adolescentia magis patet. Corpus aut̄ habilissimū quadratum est: neq; gracile: neq; obesum. Nam longa statura vt in iuuenta decora est: sic matura senectute cōficitur. Gracile corpus: infirmum: obesum: hebes est. Vere tñ maxime quæcunq; humoris motu nouant in metu esse consuevit. Ergo tum lippitudines: pustulæ: profusio sanguinis: abscessus corporis: quæ apostemata græci nominant: bilis atra: quam melancholiam appellant: infania. morbus co

quadratum corpus

Att. hæc de hippo. circa pro
nostica

nam idēz. 2. affo. 7.
affo. finali
Morbi venales
Abscessus sūt apostemata

mitialis: angina: grauedines: destillationes oriri solent: Hi quoq; morbi: qui in articulis: neruisque modo vrgent: modo quiescunt: tum maxime & incoherentur & repetunt. At æstas non quidē vacat plerisq; ab his morbis: sed adijcit febres: vel continuas: vel ardētes: vel tertianas: vomitus alui: deiectiones: auricularū dolores: vlcera oris: cæcos & in cæteris quidē partibus: sed maxime obscenis: & quicquid sudore hominem resoluat. Vix quicquā ex his in autumnū non incidit: sed oriuntur eo quoq; tempore febres incertæ: licnis dolor: aqua inter cutē. tabes: quam græci ptihisin nominant: vrinæ difficultas: quam stranguriam appellant: tenuioris intestini morbus: quē ileon nominat. Fit item lenitas intestinorum: quæ licteria vocatur. coxæ dolores: morbi comitiales. Idemq; tempus & diutinis malis fatigatos & ab æstate tñ proxima pressos interimit & alijs nouis morbis conficit: & quosdam longissimis implicat: maximeq; quartanis: quæ per hyemem quoq; exerceant. Neq; aliud magis tempus pestilentia patet: cuiuscunq; generis ē quamuis varijs rationibus nocet. Hyems at̄ capitis dolores: tussim & quicquid in faucibus: in lateribus in visceribus mali cōtrahitur: irritat. Ex tempestatibus aquilo tussim mouet: fauces exasperat: ventrem astringit: vrinā suppressit: horrores excitat: item dolores lateris & pectoris. Sanum tamen corpus spissat & mobilius atq; expeditius reddit. Auster aures hebetat sensus tardat: capitis dolores mouet aluum soluit: totum corpus efficit hebes humidum: lægudum. Cæteri venti quo vel huic vel illi propriores sunt: eo magis vicinos his illisue affectus faciunt. Deniq; omnis calor: & iccur & licnem inflammat: mentem hebetat: vt anima deficiat: vt sanguis prorumpat efficit. Frigus modo neruorum distentionem modo rigorem infert illud σπασμὸς id est spasmus: hoc τρεῖς ἄνοοι. i. talismus græce nominatur: nigritiem in vlceribus: horrorem in febribus excitat. In siccitatibus acutæ febres: lippitudines: tormina: vrinæ difficultas: articulorū dolores oriuntur. Per ibres longæ febres: alui deiectiones angina: cancri: morbi comitiales: resolutio neruorū: q̄ paraly sin græci nominant. Neq; solū interest quæ dies sint: sed et̄ quæ ante præcesserint. Si hyems sicca septentrionalis ventos habuit ver autem austros & pluuias exhibet: fere subeunt lippitudines: tormina: febres: maximeq; in mollioribus corporibus: iōq; præcipue in mulieribus. Si vero austri: pluuiæq; hyemē occuparunt: ver autem frigidum & liccū est: grauidæ quidē feminæ quibus tum adest ptus abortu periclitantur. Hæc vero quæ gignunt: imbecillos vixq; vitales edunt. Cæteros lippitudo arida: & si seniores sunt: grauedines atq; destillationes male habent. At si a prima hyeme austri ad vltimum ver continuarūt: laterū dolores & infania febricitantiū: quæ phrenesin appellant: quæ celerrime rapiunt. Vbi primo calor a primo vere orsus æstatem quoq; similem exhibet necesse est multum sudorem in febribus subsequi. At si sicca æstas aquilones habuit: autūno vero ibres: austriq; sunt: tota hyeme: quæ proxima est: tussis: destillatio: rauicitas: in quibusdam et̄ tabes oriuntur. Sin autem autumnus quoq; æq; siccus hisdem aquilonibus perflatur: oibus quidem mollioribus corporibus: inter quæ muliebria esse proposui: secunda valetudo contingit. Durioribus vero instare possunt & arida lippitudines: & febres partim acutæ: partim longæ: & hi morbi: qui ex atrabile nascuntur. Quod ad ætates vero pertinet. pueri: proximeq; his: vere optime valent & æstate prima tutissimi sunt. Senes æstate & autūni prima parte. Iuuenes hyeme. quiq; inter iuuentā senctuteq; sunt. inimicior senibus hyems: æstas adolescentibus est. Tu si qua ibecillitas orit̄ proximū est vt infantes: tenerosq; adhuc pueros serpentia vlcera oris: quæ aphthas græci nominant: vomitus: nocturnæ vigiliæ: auriū humor: circa vmbilicū inflammationes exerceat.

Morbi estinales

autumnales

Att. hoc pmo. f. 113.

quod tpe magis pestilens patet

hyemales

Morbi ex tēp. stantib; prouenientes

Op. tōes calor et febris

acutæ feb. ides apho. 5. tex. 7.

hoc dicit hippo. apho. 5. tex. 11.

hoc est hippo. apho. 5. tex. 12.

ides. apho. 5. tex. 13.

verbi quoniam etiam committunt

Aphthæ

Proprie et detentiu gingiuaru exulcerationes: distentiones neruoz: febriculae: alui deiectiones: maximeq; caninis detibus oriētibus male habēt. Quae pericula plenissimi cuiusq; sunt: & cui maxie veter astrictus ē. At ubi aetas paulū pcessit: glādula & vertebrae q̄ in spina sūt: aliqua inclinatioes: strumae: verrucae: quaedā genera dolētia: (acrochordōas graeci appellāt) & plura alia tubercula oriūt. Incipiēte vero iā pube ex his dē multae & lōge febres: sāguinis ex narib⁹ cursus. Maxieq; ois puericia primū circa q̄dragesimū diē: deide septimo mēse: tū septimo āno: postea circa pubertatē piclitaē. Si qua ēt genera morboꝝ i infātē inciderūt: ac neq; pubertate: neq; primis coitib⁹: neq; i formia primis mēstruis finita sūt: fere lōga sūt. Sepius tñ morbi pueriles: q̄ diutius māserūt: termināt. Adolecētia morbis acutis: itē comitialibus: tabiq; maxie obiecta est: fereq; iuuenes sūt. q̄ sāguinē expuūt. Post hāc aetate laterē & pulmōis dolores: lethargus: colera: ifania: sāguinis p q̄dā ēt velut ora venae: (haemorrhoidas graeci appellant) profusio. In senectute spiritus & vrinae difficultas: grauedo articuloꝝ & renū dolores neruoz: resultiōes. malus corporis habitus cachexia graeci appellāt) nocturnae vigilia: vitia lōgiora aurium: oculoꝝ: et narium: praecipueq; soluta aluus. q̄ secūt hāc tormia: vel leuitas intestinoꝝ: caeteraq; fusi ventris mala. Praeter hāc graciles: tabes: deiectiones: destillat. oēs: itē viscerū & laterū dolores fatigāt. Obesi plerūq; acutis morbi & difficultate sperandi strāgulāt. subitoq; saepe moriūt. Quod i corpore tēuiore vix euēit.

De signis aduersae valetudinis futurae. Caput secundū.

Nte aduersa at valetudinē: vt supra dixi: q̄dā notae oriūt: quarū oīum cōmūe ē. aliter se corpus habere atq; cōsuevit: neq; in peius tñ: sed ēt in melius: Ergo si plenior aliquis & speciosior & coloratior factus est: suspecta habere bōa sua debet. Quae quia neq; in codē habitu subsistere: neq; vltra p̄gredi possunt: fere retro quasi ruina quadā reuoluunt. Peius tñ signū est vbi aliq; cōtra cōsuetudinē emacruit & calore decorēq; amisit. qm̄ in his quae superant. est qd̄ morbus demat. in his quae de sunt: nō ē quod ipsū morbū ferat. Praeter hāc p̄tinus timeri debet. si grauiora mēbra sunt. si crebra vlcera oriunt. si corpus supra cōsuetudinē incaluit. si grauior somnus p̄ sit. si tumultuosa somnia fuerūt. si sapius exp̄giscit aliq; q̄ assuevit. deide itē soporatur si corpus dormiētis circa ptes aliq; cōtra cōsuetudinē insudat: maximeq; i ca pectus aut ceruices aut crura vel genua vel coxas. Item si marcet aiūs. si loqui & moueri piget. si corpus torquet. si dolor praecordioꝝ est. aut totius pectoris: aut in plurimis uenis capitis. si salua plēnū est os. si oculi cū dolore uertunt. si tēpora astricta sunt. si mēbra inhorrescūt. si spiritus grauior est. si circa frontē intentae uenae mouētur. si frequentes oscitationes: si gēua quasi fatigata sunt: totumue corpus lassitudinē fēcit. Ex quibus saepe plura nunquā non aliqua febrē antecedūt. In primis tñ illud considerandū est. Nūquid sapius hor; aliqd̄ eueniat: ac ideo neq; corporis ulla difficultas subsequat. Sunt enim quaedam proprietates hominū: sine quaz; notitia non facile quicq; in futurū praefagiri potest: Facile itaq; securus est i his aliquis: quae saepe sine periculo euasit. Ille sollicitari debet: cui hāc noua sūt: aut q̄ ista nūq; sine custodia sui tuta habuit.

Quae bona in aegrotantibus signa sint. Caput tertium.

Bi uero febris aliq̄ occupat: scire licet nō piclitari si in latus aut dextrū: aut si ni strū: ut ipsi usū ē cubat: cruribus paulū reductis. q̄ fere sani quoq; iacētis habitus ē: si facile cōuertit: si noctu dormit. Si interdū uigilat. si ex facili spirat. si nō cōflitāt. si circa umbilicū & pubē cutis plana ē. si p̄cordia eius sine ullo sēsu doloris aequaliter mollia i utraq; pte sūt. Quod si paulo tumidiora sūt: sed tñ digitis ce

in exercitiis ad sumu

dunt & nō dolent: hāc valetudo: vt spaciū aliquod habebit: sic tuta erit. Corpus quoq; quod aequaliter molle & calidum est: quodq; aequaliter totū insudat: & cuius febricula eo sudore finit: securitatē pollicet: qm̄ iam ad sanitatē venit corpus. Sternutamentū ēt inter bona iditia est. Et cupiditas cibi vel a primo seruata: vel ēt post fastidium orta. Neq; terrere debet ea febris: quae eodē die finita est. ac ne ea quidē: quae quis longiore tēpore euauit: tñ ante alterā accessionē ex toto quicuit sicut corpus integrū: quod ili crines graeci vocant: fieret. Si quis at incidit vomitus: mixtus esse & bile & pituita debet: & in vrina subsidere albū. leue. aequale: sic vt ēt si quae quasi nubeculae innatarint: in vnū deferant. At venter ei qui a periculo tutus est: reddit modo mollia figurat eodē fere tēpore: quo secunda valetudine assuevit: modo cōuenientia his quae assumunt peior cita aluus est. sed ne hāc quidē terrere protinus debet: si matutinis tēporib⁹ coacta magis est: aut si p̄cederet tēpore paulatim cōtrahitur & ruffa ē: neq; feciditate odoris similē aluū sūt hois excedit. Ac lubricos quoq; aliquos sub fine morbi descēdissē nihil nocet. Si inflamatio i superioribus p̄tib⁹ dolorē: tumorēq; fecit bonū signū ē. Sonus vētris ide ad inferiores ptes cuolutus: magisq; ēt si sine difficultate cū stercore excessit.

Mala signa aegrotantium. Caput quartum.

Contra grauis morbi piculū est: vbi supinus aeger iacet porrectis māibus & cruribus. Vbi residere vult in ipso acuti morbi ipetu: praecipueq; pulmōibus laborātibus. Vbi nocturna vigilia p̄mit: ēt si interdū somnus accedit. Ex quo tñ peior ē qui iter quartā horā & noctē: q̄ qui matutino tēpore ad quartā. Pessimū tñ est si somnus: neq; noctu neq; interdū accedit. Id enim fere sine cōtinuo dolore esse nō pōt. Aequae vero signū malū ē ēt somno vltra debitū vrgeri: peiusq; quo magis se sopor interdū: noctuq; cōtinuat. Mali etiam morbi testimoniū est vehemētē & crebro spirare: a sexto die coepisse inhorrescere: pus expuere: vix excreare: dolorē habere cōtinuum difficulter ferre morbū: iactare brachia & crura: sine volūtate lacrimare: habere hūore glutinosū dentibus inhaerētē: cutē circa vmbilicū & pubē macrā. praecordia inflāmata: dolētia. dura. tumidi. intētia: magisq; si hāc: dextra parte: q̄ sinistra sūt piculosisimū tñ est: si venae quoq; ibi vehemētē agitātur. Mali et morbi signū ē: nimis celeriter emacrescere: caput & pedes manusq; calidas habere ventre & lateribus frigentibus aut frigidis extremas partes acuto morbo urgente: aut post sudorem inhorrescere. aut post uomitū singultū ēē. uel rubere oculos. aut post cupiditatē cibi: postue lōgas febres hūc fastidire: aut multū sudare: maxieq; frigido sudore. aut habere sudores non p̄ totū corpus aequales: quicq; febrē non finiant: & eas febres: quae quotidie tēpore eodē reuertant: quae sepe pares accessiōes habeant: neq; tertio quoq; die leuetur quae cōtinuent: uei per accessiones increfant: p̄ discessiones tñ molliantur. nec unq; integrum corpus dimittant. Pessimū est si ne leuatur quidē febris: sed aequae concitata continuat. Periculosū est ēt post arquatū morbū febrē oriri utiq; si praecordia dextra parte dura manserunt ac dolentibus his leua. Nulla acuta febris leuiter terrere nos debet. Neq; unq; in acuta febre: ut a somno non est terribilis neruoz distentio. Timere ēt ex somno mali morbi est. Itemq; in prima febre protinus mentē esse turbatā: membrūe aliquod esse resolutū. Ex quo casu quāuis uita reddit: tñ id fere membrū debilitat. Vomitus ēt periculosus est sincerae pituitae uel bilis: peiorq; si uiridis aut niger est. At mala urina ē in qua subidit subrubra aut liuida deterior i quasi fila q̄dam tenuia atq; alba. pessima ex his si tanq; ex fuffuribus factas nubeculas representat. Diluta quoq; atq; alba uitiosa est: sed in phreneticis maxime. Aluus at mala est ex toto

de Sternutamento

timor ex somno neq; unq; uides hīs aphō. 4 aphō. 100. in febrib⁹

si in lateris dolore orta suppuratio: intra quadraginta dies purgari non potuit. At si longa tristitia cum longo timore & vigilia est: atra bilis morbus subest. Quibus saepe ex naribus fluit sanguis: his autem lienis tumet: aut capitis dolores sunt: quos sequitur ut quaedam ante oculos tanquam imagines obuersent. At quibus magni lienes sunt: his gingivae male sunt: & os olet: aut sanguis aliqua parte prorumpit. Quorum si nihil euertit: necesse est in cruribus mala ulcera: & ex his nigre cicatrices fiant. Quibus causa doloris neque sensus eius est his mens labat. Si in ventre sanguis confluit ibi in pus vertit. Si a coxis & ab inferioribus partibus dolor in pectus transit: neque vllum signum malum accessit suppurationis eo loco piculum est. Quibus sine febre aliqua ex parte dolor aut prurigo cum rubore aut calore: est ibi aliquid suppurat. Urina quoque quae in homine sano parum liquida est: circa aures futuram aliquam suppurationem esse denunciat. Haec vero cum sine febre quoque vel latetium vel futurae rerum notas habeat: multo certiora sunt ubi febris accessit: atque est aliorum morborum tum signa nascuntur. Ergo pertinens insania timida est: ubi expeditior alicuius: quam sani fuit sermo est: subitaneaque loquacitas orta est: & haec ipsa solito audacior: aut ubi raro quis & vehementer spirat: venasque concitatas habet precordiis duris & tumetibus. Oculorum quoque frequens motus: & in capitis dolore offusa oculis tenebra: vel nullo dolore substat somno ereptus: continuataque nocte & die vigilia: vel perstratum contra consuetudinem corpus in ventre sic ut ipsius alui dolor id non coeperit. Item robusto adhuc corpore insolitus detinuit stridor: insania signa sunt. Si quod est abscessit antequam suppuraret manente adhuc corpore insolita febre subsedit: piculum affert primum furoris: deinde interitus. Auris quoque dolor acutus cum febre continua vehementerque saepe mentem turbat: & ex eo casu iuniores: interdum intra septimum diem moriuntur seniores tardius. quam neque aequae magnas febres experiunt: neque aequae insaniunt. ita sustinet dum his affectus intus versatur. Suffuse quoque sanguine mulieris mame: furor est veterum esse testantur. Quibus autem longae febres sunt: his aut abscessus alique: aut articulorum dolores erunt. Quorum faucibus in febre elidit spiritus: istat his nervorum distentio. Si angia subito finita est in pulmonem id malum transit: idque saepe intra septimum diem occidit. Quod nisi icidat: sequitur ut aliqua parte suppuret. Deinde post alui longam resolutionem: tormina. Post haec intestinorum leuitas oritur. Post nimias distillationes: tabes. post lateris dolores: vitia pulmonum. post haec: insania. Post magnos feruores corporis: nervorum rigor aut distentio. Ubi caput vulneratum est: delirium. Ubi vigilia torfit: nervorum distentio. Ubi vehementer venae super ulcera mouentur: sanguinis pluuium erit. Suppuratio vero pluribus morbis excitat. Nam si longa febris sine dolore: sine manifesta causa remanet: in aliqua parte id malum incubit: in iunioribus tamen. nam in senioribus ex eiusmodi morbo quartana fere nascitur. Eadem suppuratio fit: si precordia dura dolentia ante vigesimum diem hominem non sustulerunt: neque sanguis ex naribus fluxit maximeque in adolescentibus utique: si iter principia aut oculorum caligo: aut capitis dolores fuerunt. sed cum inferioribus partibus aliquid abscessit. Aut si precordia tumore molle habet neque habere intra sexaginta dies desinunt: haeretque omne id tempus febris. Sed tum in superioribus partibus fit abscessus: ac si inter ipsa ulcera non fuit: circa aures erumpit. Cumque omnis longus tumor ad suppurationem fere spectet: magis eo tendit is: qui in precordiis: quam is: qui infra est. Si lassitudinis est sensus in febre est: vel in maxillis: vel in articulis aliquid abscedit. Interdum quoque urina tenuis & cruda sic diu fert: ut alia salutaria signa sint. Ex quo eo casu plerumque infra transversum septum: quod diaphragma graeci uocant: fit abscessus. Dolor autem pulmonis si neque per sputa: neque per cucurbitulas: neque per sanguinis detractionem: neque per uictus rationem finitur est uomicas aliquas interdum excitat aut circa uigesimum diem: aut circa quadraginta

b iiii

his: quibus voluntas desiderandi est: venter nihil reddit: nisi & aegre & durum: tumor in pedibus est idemque modo dextra: modo sinistra parte ventris inuicem oritur atque finitur. sed a iecino re id malum perficisci videtur. Eiusdem morbi nota est: Ubi circa umbilicum intestina torquentur (Strophon graeci nominant) coxaeque dolores manent: eaque neque tempore neque remedijs soluantur. Dolor autem articulorum put in pedibus manibus aut alia qualibet parte sic est: ut eo loco nervi contrahantur: aut si id membris ex leui causa fatigatum aequae frigido calidoque ostenditur: podagra chiragramue: vel eius articuli inde id sentitur morbum futurum esse denunciat. Quibus in pueritia sanguis ex naribus fluxit: deinde fluere desinit: hi vel capitis doloribus confluentem necesse est: vel in articulis aliquas exulcerationes graues habeant: vel aliquo morbo esse debilitentur. Quibus feminis menstrua non pueniunt: necesse est capitis acerbissimi dolores sint: vel quilibet alia pars morbo infestetur. Eademque his pericula sunt quibus articulorum vitia dolores tumoresque sine podagra similibusque morbis oriuntur & desinunt. Vtque si saepe tempora huiusmodi dolent: nocturnaque corpora insudant: si frons prurit lipitudinis metus est. Si mulier a parte vehementes dolores habet: neque propter ea signa mala sunt: circa vigesimum diem aut sanguis per nares erumpet: aut in inferioribus partibus aliquid abscedet. Quicumque est dolore ingente circa tempora & frontem habebit: is alterutra ratione cum finiet magisque si iuuenis erit: per sanguinis perfusionem: si senior: per suppurationem. Febris autem quae subito sine ratione sine bonis signis finita est: fere reuertitur. Cui fauces sanguine & interdum & nocturne replet sic ut neque capitis dolores: neque precordiis: neque tussis: neque vomitus: neque febriacula percussit: huius autem in naribus aut in faucibus ulcus reperitur. Si mulieri ex igne febriacula orta est: neque causa apparet: ulcus in vulua est. Urina autem crassa ex qua quod desiderat albu est: significat circa articulos: aut circa viscera dolore metumque morbi esse. Eadem viridis aut viscerosa dolore tumorumque cum aliquo piculo subesse: aut certe corpus integrum esse testatur. At si sanguis aut pus in urina est: vel viscosa vel renes exulcerati sunt. Si haec crassa carunculas quasdam exiguas quasi capillos habet: aut si bullat & male olet & interdum quasi harenam interdum quasi sanguinem trahit: dolent autem coxae: quaeque inter has super quae pubes sunt: & accedunt frequentes ructus: interdum vomitus biliosus: extremaque partes frigescunt: urinae crebra cupiditas sed magna difficultas est: & quod idem excretum est aequae simile vel ruffum vel palidum est: paulum tamen in eo lauamenti est: aluus vero cum multo spiritu reddit: utique in renibus vitium est. Aut si paulatim destillat: vel si sanguis per haec edit: & in eo quaedam cruenta coepta sunt: idque ipsum cum difficultate reddit: & circa pubem inferiores partes dolent: in eadem vesica vitium est. Calculosi vero his inditijs cognoscunt. Difficiliter urina reddit: paulatimque interdum est sine voluntate destillat. Eadem harenosa est: nonnumquam aut sanguis: aut cruentum aut purulentum aliquid cum ea excernitur. Eaque quidam propius recti: quidam resupinati. maximeque hi qui grades calculos habent: quidam est inclinati reddunt: colicque extendendo: dolore leuant. Grauitatis quoque cuiusdam in ea parte sensus est: atque ea cursu omnique motu augetur. Quidam est cum torqueat pedes iter se subinde mutatis vicibus implicat: Feminae vero oras naturalium suorum manibus admotis scabere crebro cogunt: Nonnumquam si digitum admouerunt ubi vesicae cervice is urget calculum sentiunt. Atque spumantem sanguinem excreant: his in pulmone vitium est. Mulieri grauidae sine modo fusa aluus elidere partum potest. Eadem si lac ex mammis profluit: ibecillum est quod intus gerit. Duram mamam sanam illud esse testatur. Frequens singultus & propter consuetudinem continuus: iecur inflammatum esse significat. Si tumores super ulcera subito esse desierunt: idque a tergo incidit. uel distentio nervorum: uel rigor timeri potest. At si a priore parte id euenit: uel lateris acutus dolor: uel insania expectanda est. Interdum est huiusmodi casus: quae tutissima inter haec est: perfusio alui sequitur. Si ora uenas sanguinem solita fudere subito suppressa sunt: aut aqua inter cutem: aut tabes sequitur. Eadem tabes subit

in mōs suus deficiat

conos. m. mulierib.

sig. m. blaxis in bulua

sig. ex brina

At si. id. aph. 4. tex. 75.

signa calculosi.

de timore blaxis. et vide. fol. 40. m. p. et. 5. aph. 60.

quicquid dolores aliquid con
apho. 2. tex. 6.
si ne vider. id. 3. apho. 6. tex.signa. feruere insanie et m
terius

suffuse. id. apho. 2. tex. 40

hoc dicit hippo. lib. de humore
quor. id. 3. apho. 6. tex. 65

id. apho. 4. tex. 51.

septu transversu est dia
phragma

simum nonūquā etiam circa sexagesimū. numerabimus autē ab eo die: quo primum febricitauit aliquis: aut inhorruit: aut grauitatē eius partis sensit. Sed hæ vomica modo a pulmōe: modo a cōtraria parte nascunt. Quod suppurat ab ea parte quā afficit dolore inflātionēque cōcitat ipsum calidus ē: & si i partē sanam aliquis decubuit: onerare eam ex pondere aliquo videtur. Ois etiā suppuratio quæ nondū oculis patet sic deprehendi potest. Si febris nō dimittit: eaq; interdū leuior ē: noctu increfcit: multus sudor oritur: cupiditas tussendi est & pene nihil i tussi excreat: oculi caui sūt: malæ rubent venæ sub lingua inalbescunt: in manibus fiunt adunci vngues: digiti: maxie q; sumi: pallēt in pedibus tumores sunt: spiritus difficiliter trahit: cibi fastidiū ē pustulæ toto corpore oriūt. Quod si p̄tin⁹ initio dolor & tussis fuit & spiritus difficultas: vomica vel ante vel circa vigesimū diē crumpet. Si serius ista cōperint: necesse ē quidē increfcant. sed quo minus cito affecerint: eo tardius soluentur. Solent etiam in graui morbo pedes cum digitis vnguibusq; nigrescere. Quod si non est mors consecuta & reliquum corpus inualuit: pedes tamen decidunt.

Quæ notæ in quoq; morbi genere vel spem vel pericula ostēdāt. ^{o. d. iij} Caput septimū.

Equitur ut i quoq; morbi genere pprias notas explicē: quæ vel spē vel piculū ostēdāt. Ex vesica dolēte si purulenta vrina processit: ique ea leue & albū subse dit: metū detrahit. In pulmonis morbo si sputo ipse leuatur dolor quāuis id purulētū est: tñ ager facile spirat: facile excreat: morbū ipsū nō difficulter fert: potest ei secunda valetudo cōtingere. Neq; inter initia terreri cōuenit: si p̄tinus sputū mixtū est ruffo quodā & sāguine: dūmodo statim edat. Laterū dolores suppuratiōe facta: deinde intra quadagesimū diē purgata finiūt. Si i iocinere vomica ē & ex ea fert pus purū & album: salus ei facilis. Id enim malū in tunica ē. Ex suppuratiōibus vero hæ tollerabiles sūt: quæ in exteriorē partem ferūtur & acuūtur. Et ex his quæ intus procedūt: hæ leuiores: quæ cōtra se cutē non afficiūt eamq; & sine dolore esse & eiusdem coloris: cuius reliquæ ptes sūt: sinunt esse. pus quoq; quacūq; pte erūpit: si ē leue albū & vnius coloris: sine ullo metu ē: & quo effuso febris p̄tinus cōquiescit: desierūtq; urge re cibi fastidiū & porionis desideriu: si quādo ē suppuratio descendit i crura: sputum q; eius lem factum pro ruffo purulentū est: periculi minus est. At i tabe eius qui salu⁹ futurus est: sputū esse debet albū æquale totū: eiusdēq; coloris sine pituita: eiq; etiam simile esse oportet si quid in nares a capite destillat. Longe optimū est febrem omnino non esse: secūdū est: tantulū esse: ut neq; cibū impediāt: neq; crebram sitim faciat. Aluus i hac valetudine ea tuta est: quæ quotidie coacta: eaq; cōueniētia his q; assumū tur reddit. Corp⁹ id qd̄ m nime tēue maxieq; lati pectoris atq; fetosi ē. cuiusq; cartilago exigua & carnosa ē. Sup tabē si mulieri quoq; suppsa menstrua fuerūt & circa pectus atq; scapulas dolor māsit: subitoq; sāguis erupit: leuari morb⁹ solet. Nā & tussis minuit & sitis atq; febricula desinūt. Sed iisdē fere nisi redit sāguis: uomica erūpit: q̄ quo cruētior eo melior ē. Aqua at iter cutē minime terribilis est: q̄ nullo antecedente morbo cōperit. deinde q̄ longo morbo supuenit. Vtiq; si firma viscera sūt: si spiritus facilis. si nullus dolor. si sine calore corpus est æq̄literq; in extremis p̄tib; macrum ē: si uenter mollis. si nulla tussis: nulla sitis: si lingua ne plomnū qd̄ inarescit. si cibi cupiditas ē. si ueter medicamētis mouet. si per se excernit mollia & figurata. si extenuat. si uria & unī mutatiōe & cōtis aliqbus medicamētis mutat. Si corp⁹ sine lassitudine ē & morbū facile sustinet. si qd̄ i quo oia hæc sūt: is ex toto tutus ē i quo plura. ex his sūt: is in bona spe est. Articulorum uero uicia ut podagræ chiragræq; si iuuenes tenta

runt. neq; callū induxerūt: solui possunt: maximeq; torminibus leniuntur & ex quocūq; modo venter fluit. Itē morbus comitialis ante pubertatē ortus nō ægre finitur: & in quo ab vna pte corporis venientis accessiōis sensus incipit. optimū est a manibus pedibusue initiū fieri: deinde a lateribus: pessimū iter hæc a capite. Atq; in his quoq; ea maxime p̄sunt: quæ p̄ deiectiones excernūt: Ipsa at deiectio sine vlla noxa est: q̄ sine febre est: si celeriter desinit: si cōtracto vtre nullus motus eius sentit: si extremā aluū spiritus sequit. Acria tormina quidē piculosa nō sunt: si sāguis & strigmēta descēdūt: dū febris cæteraq; accessiōes huius morbi absint. adeo ut et grauida mulier nō solū reseruari possit: sed et partū reseruare. Prodestq; i hoc morbo si iā ætate aliq; p̄cessit. Contra intestinoꝝ leuitas facilius a teneris ætatibus depellitur: vtiq; si ferri vrina & ali cibo corpus incipit. Eadē ætas p̄dest & i coxæ dolore & humeroꝝ & in oī resolutiōe neruorū. Ex quibus coxa si sine torpore ē: si leuiter friget: quis magnos dolores habet: tñ & facile & mature sanat: resolutūq; mēbrū si nihilominus aliter fieri sanū pōt. oris resolutio ē aluo cita finit. Oisq; deiectio lippienti p̄dest. At varix ortus: vel p̄ ora venarū subita p̄fusio sanguinis: vel tormina: infantiā tollūt. Humerorū dolores: qui ad scapulas uel manus tēdunt: uomitu atræ bilis soluunt. Et quisq; dolor deorsū tēdit: sanabilius est. Singultus sternutamētō finit: Longas deiectiones supprimit uomitus: mulier sāguinē uomēs p̄fusis mēstruis liberaat. Quæ mēstruis nō purgat: si sāguinē ex naribus fudit: oī piculo uacat. Quæ locis laborat: aut difficulter ptū edit: sternutamētō leuat: æstua quartana fere breuis ē cui calor & tremor ē: saluti deliriū ē. Lienosis bona tormina sunt. Deniq; ipsa febris: qd̄ maxie mirū uideri pōt: sæpe p̄sidiū est. Nā & p̄æcordioꝝ dolores si sine inflāmatiōe sūt: finit & i iocineris dolore succurrit. & neruorū distētiōe rigorēq; si postea cōperit: ex toto tollit. & ex difficultate urinæ morbum tenuioris i testini ortū: si urinā p̄ calorē mouet: leuat. At dolores capitis qbus oculoꝝ caligo & rubor cū quadā frōtis purigine accēdūt: sāguinis p̄fusiōne uel fortuita uel et petita sūt mouent. Si capitis ac frōtis dolores ex uēto uel frigore aut æstu sūt: grauedine & sternutamētis finiunt. Febrē at ardētē: quā græci causodē uocāt: subitus horror exoluit. Si i febre aures obtusæ sūt: si sāguis e naribus fluxit: aut ueter resolutus est: illud malū desinit ex toto. Nihil plus aduersus surditatē quā biliosa aluus pōt. Quib⁹ i fistula uria uti minuti abscessus: quos thymata græci uocāt: esse cōperūt: ijs ubi pus ea pte p̄fluxit: sanitas reddit. Ex qbus cū pleraq; p̄ se pueniāt: scire licet interea quoq; quæ ars adhibet: naturā plurimū posse. Cōtra si caput febre cōtinēti dolet: neq; quæ reddat: malū atq; mortiferū ē: maxieq; id piculū ē pueris a septio anno ad quartūdecimū. In pulmōis morbo si sputū primis diebus nō fuit: deinde a septio die cōperit & ultra septimū māsit piculosū ē. Quātoq; magis mixtos nōq; iter se diductos colores habet tāto deterius. Et tñ nihil peius ē q̄ sincerū id edi: hæc ruffū ē: siue cruētū: siue albū: siue glutiosū: siue pallidū: siue spumās nigrū tñ pessimū ē. In eodē morbo piculosa sunt tussis: destillatio: et quod alias salutare habetur sternutamētū. Periculo sissimū q; est si hæc secuta subita deiectio est. Fere uero q̄ i pulmōis: eadē i lateris doloribus & mitiora signa & asperiora esse cōsuerūt. Ex iocinore si pus cruētū exit: mortiferū ē. At ex suppuratiōibus hæc pessime sunt: quæ intus tendunt sic ut exteriorē quoq; curē decolorent. Ex his deinde: quæ in exteriorē partem p̄rumpit: quæ maxie: quæq; planissime sunt. Quod si nē rupta quidē uomica uel pure extrinsecus emissio febris quieuit: aut quis geuerit: tñ repetit. item si sitis est: si cibi fastidiū: si ueter liquidus: si pus ē liuidū & pallidū: si nihil æger excreat: nisi pituitā spumātē: piculū certū ē. Atq; ex his qd̄ suppuratiōib⁹ q̄s pulmonū morbi cōcitarūt: fere senes moriūt ex cæteris iuiores.

de epilepsia

idez aph. 7. v. 5. et
de morbis. ad p̄ncipiū
ex narib⁹. aut ore. ut codex
de quartana demorbi

febrē. vide aph. 4. v. 5
si in feb. ide. 4. aph. 4. v. 5
qui b̄r̄s̄c̄s̄q; m̄s̄c̄s̄q;
qbus. idez. aph. 7. v. 5.
si in feb. ide. 4. v. 5.

sig. pulmōis ex sp̄to
contra si caput. vide hic
prognosis. coru. 2. v. 5.
et multum si forte quid
cū hac s̄ma.

De tibe

Aqua inter cutem

apho. v. xx. 77

si nec nodosus nescit medi-
cina p[ro]lagam

De epilepsia

prenosura

At in tibe sputum mixtum purulentum: febris assidua: quæ & cibi tempora eripit & sicut affligit in corpore tenui periculū subesse testat. Si quis est in eo morbo diutius traxit: ubi capilli fluunt: ubi vrina quædam araneis similia subsidencia ostendit. atque in his odor foedus est: maximeque ubi post hæc orta deiectionis est: primum moritur. Vtque si tempus autūni est: quo fere qui cætera parte anni traxerunt: resoluuntur. Itē pus expulisse in hoc morbo: deinde ex toto spere defuisse: mortiferū est. Solēt et in adolescentibus ex eo morbo vomitæ: fistulæque oriri: quæ non facile sanescunt: nisi si multa signa bonæ valetudinis subsicura sunt. Ex reliquis vero minime facile sanant virgines: aut hæc mulieres: quibus supra tabem mēstrua suppressa sunt. Cui vero sano subito dolor capitis ortus est: dein somnus oppressit sic ut stertat: neque expergiscat: intra septimū diē pereūdum est: magis si cum aluus cito non antecesserit. Si palpebræ dormientis non coeunt. si album oculorum apparet. Quos tamen ita mors sequitur: si id malū non est febre discussum. At aqua inter cutē si ex acuto morbo cepit: ad sanitatē raro perducit. utique si contraria his quæ supra posita sunt subsequuntur. æque in ea quoque tussis spem tollit. Itē si sanguis sursum deorsumque erupit: & aqua mediū corpus impleuit. Quibusdam et in hoc morbo tumores oriuntur: deinde desinunt deinde rursus assurgunt. Hi quidem tutiores sunt: quæ qui supra comprehensi sunt: si attenduntur. Sed fere fiducia secundæ valetudinis opprimunt: Illud iure aliquis mirabitur: quod quædam simul & affligunt nostra corpora & parte aliqua tueant. Nam siue aqua inter cutē quæ impleuit: siue in magno abscessu multum puris coeuit: simul id omne effudisse æque mortiferū est: ac si quis sani corporis vulnere factus exanguis est. Articuli vero qui sic dolent ut supra eos ex callo quædam tubercula innata sunt: nunquam liberant. quæque corporis vitia vel in senectute ceperunt: vel in senectute ab adolescentia puenerunt: ut aliqui leniri possunt: sic nunquam ex toto finiunt. Morbus quoque comitialis post annū quintū & vigesimū ortus ægre curatur: multoque ægrius his qui post quadragesimū annū cepit: adeo ut in ea ætate aliquid in natura spei vix quæquam in medicina sit. In eodem morbo si simul totū corpus afficit: neque ante in partibus aliquis venientis mali sensus est: sed homo ex improviso concidit. cuiuscumque ætatis est vix sanescit. Si vero aut menses læsa est: aut nervorum facta resolutio: medicina locus non est. Deiectionibus quoque si febris accessit: si inflammatio iocineris: aut præcordiorum: aut venteris: si immodica fitis: si longius tempus: si aluus varia: si cum dolore est: et mortis periculū subest: maximeque si inter hæc tormina vetera esse ceperunt: Isque morbus maxime pueros absorbit usque ad annū decimū. Cæteræ ætates facilius sustinet. Mulier quoque grauida eiusmodi casu rapi potest: atque et si ipsa conualuit: partum tamen perdit. Quin et tormina ab atra bile orta mortifera sunt. aut si sub his extenuato iam corpore subito nigra aluus præfluxit: aut intestinorum leuitas: Periculosior est: si frequens deiectionis est. Si venter omnibus horis & cum somno & sine hoc præfluit. Si similiter noctu & interdiu. Si quod excernitur aut crudum est: aut nigrum: & præter id etiam leue & mali odoris fit: si fitis urget. si post potionē vrina non redditur. quod euenit quia tunc liquor omnis non in vesicam: sed in intestina descendit. si os exulceratur. si rubet facies & quasi maculis quibusdam colorum omnium distinguitur. si venter est quasi fermentatus: pinguis atque rugosus: si & cibi cupiditas non est. Inter quæ cum euidentis mors sit multo euidentior est: si iam longum quoque id vitium est: maxime etiam si in corpore leni est. si vero in tenuiore intestino morbus est: uomitus: singultus: nervorum distentio: delirium mala sunt. At in morbo arquato durum fieri iecur perniciosissimum est. Quos lienis male habet si tormina prehenderunt: deinde inuersa sunt: uel in aquam inter cutem: uel in intestinorum leuitatem: uix ulla medicina pericu-

lo subtrahit. Morbus intestini tenuioris: nisi resolutus est: intra septimum diem occidit. Mulier ex partu si cum febre vehementibus est & assiduis capitis doloribus premit: in periculo mortis est. si dolor atque inflammatio est in his partibus: quibus viscera continent: frequenter spirare signum malum est. Si sine causa longus dolor capitis est: & in ceruices ac scapulas transit: rursusque in caput reuertitur: aut a capite ad ceruices scapulasque peruenit: perniciosus est: nisi vomitum aliquam excitauit sic: ut pus extussiret. aut nisi sanguis ex aliqua parte prorupit: aut nisi in capite multa prurigo: totou corpore pustula ortæ sunt. Atque magnum malum est ubi torpor atque prurigo peruagantur modo per totum caput modo in parte: aut sensus alicuius ibi quasi frigoris est: eaque ad summam quoque linguam perueniunt. Et cum in hisdem abscessibus auxilium sit: eo difficilior sanitas est: quo minus sæpe sub his malis illi subsequuntur. In coxæ vero doloribus si vehemens torpor est: frigescitque crus & coxa: aluus nisi coacta non reddit: idque quod excernit mucosum est: iamque ætas eius hominis quadragesimum annū excessit: is morbus erit longissimus: minimeque annuus: neque finire poterit: nisi aut vere autumno. Difficilis a que curatio est in eadem ætate ubi humerorum dolor: vel ad manus peruenit: vel ad scapulas tendit: torporemque & dolorem creat: neque bilis vomitu leuatur. Quæcumque vero parte corporis membrum aliquod resolutum est: si neque mouetur & emacrescit: in pristinum habitum non reuertitur: eoque minus quo vetustius id vitium est: & quo magis in corpore senili est. Oportet resolutio neruorum ad medicinam non idonea tempora sunt: hyems & autūnus. aliquid separatum post vere & ætate. Isque morbus mediocris vix sanatur. vehemens sanari non potest. Oportet etiam dolor minus medicina patet: qui sursum præcedit. Mulieri grauidæ: si subito menses emacruerunt: abortus periculum est. Quæ neque peperit: neque grauida est si lac habet a mēstruis defecta est. Quartana æstiuæ breuis: aut æstiuæ ferè longa est maximeque quæ cepit hyeme appropinquante. si sanguis præfluxit. deinde secuta est demētia cum distentione neruorum: periculū mortis est. Itemque si medicamentis purgatum & adhuc inanem neruorum distentio oppressit: aut si in magno dolore extremæ partes frigent. Neque is ad vitam redit: qui ex suspensio spumante ore detractus est. Aluus nigra sanguini atro similis repentina siue cum febre siue etiam sine hac est: perniciosa est.

de cruxa

ideq. apho. v. xx. 77

que. ideq. ubi supra. xx. 77

quartana. ideq. apho. v. xx. 77

si sanguis. ideq. apho. v. xx. 77

ideq. apho. v. xx. 77

De morborum curationibus. Caput octauum.

Ognitis inditijs: quæ nos vel spe consulentur: vel metu terreat: ad curationes morborum transcendunt. Ex his quædam communes sunt: quædam proprie communes: quæ pluribus morbis opitulantur. Proprie: quæ singulis. Ante de communibus dicam. Ex quibus tamen quædam non agros solū: sed sanos quoque sustinent. quædam in aduersa tamen valetudine adhibentur. Omne uero auxilium corporis: aut demit aliquam materiam: aut adiecit: aut euocat: aut reprimit: aut refrigerat aut calefacit: si mulque aut durat aut mollit. Quædam non vno modo tantum: sed etiam duobus inter se non contrarijs adiuuant. Demitur materia: sanguinis detractione: cucurbitula: deiectione: uomitu: frictione: gestatione: omni que exercitatione: corporis abstinentia: sudore. De quibus protinus dicam.

De sanguinis detractione per venas. Caput viij.

Anguinem incisa uena mitti nouum non est. Sed nullum pene morbum esse in quo non mittatur: nouum est. Item mitti iunioribus & sceminis uterū non gerentibus: uetus est. In pueris uero idem experiri & in senioribus & in grauidis quoque mulieribus: uetus non est. si quidem antiqui primam ultimamque ætatem sustinere non posse hoc auxilij genus iudicabat: persuaserantque sibi mulierem grauidam:

hoc auxilij genus. si sanguinis missione qualē antiqui exercebant. si nimis copiosa si aut ex hippo. et gal. constat. de hoc uidi fuchsium. apho. v. xx. 77.

de stomia in prægnantibus. de qua uide habebat. p. prætic. 19. et tertia. dca. 106. ar. 3. et. 4. p. e. 20. p. p. 100. nis præterea. et. 7. col. e. 7.

T vomitus vt in secunda quoq; valetudine saepe necessarius biliosus est: sic et in his morbis: quos bilis concitauit. Ergo oibus: qui ante febres horrore & tremore vexantur: omnibus: qui colera laborant: omnibus etiam cum quadam hilaritate insanientibus: & comitiali quoq; morbo oppressis: necessarius e. Sed si acutus morbus est: sicut i colera si febris e: vt inter horrores: asperioribus medicamentis opus non est. sicut in deiectionibus quoq; supra dictu est: satisq; est ea vomitus causa sumi: quae sanis quoq; sumeda esse proposui. At vbi longi valentesq; morbi sine febre sunt: vt comitialis aut insania: veratro quoq; albo vtendu est: Id neq; hyeme neq; a stare recte datur: optime vere: tolerabiliter autumno. Quisquis daturus erit: id agere ante debet vt accepturi corpus humidius sit. Illud scire oportet. oem eiusmodi medicamentu qd potui datur: no semp agris pdesse: sepe sanis nocere. **De frictione.** Caput. xiiij

E frictione vero & gestatione adeo multa Aesclepiades taq; iueto eius posuit: qd i eo volumine quod comuniu auxilioy scripsit: cu triu tmi faceret mentione: huius & equi & gestationis: tm maximam partem i hoc consumpsit. Oportet at neq; recitiores viros i his fraudare: quae vel reppererunt: vel recte secuti sut. & tm ea: quae apud antiquiores aliquos posita sunt: auctoribus suis reddere. Neq; dubitari pot gn latius qde & dilucidius vbi & quomodo frictione utedu esset Aesclepiades praecerit: nihil tm reppererit: quod no a uetustissimo auctore Hippocrate paucis uerbis coprehensum sit q dixit. frictione si uehemes sit: durari corpus: si leis molliri: si multa: minui: si modica ipleri. Sequit ergo ut tu utedu sit: cu aut astringedu corpus sit qd fluens e. aut molliedu qd iduruit. aut digeredu i eo qd copia nocet. aut aledu id q tene & firmu e. Quas tm species si qs curiosius aestimet qd ia ad medicu no ptnet: facile itelliget oes ex una ca pedere q demit. Na & astringit aliqd eo depro: qd iterpositu ut id laxaretur: effecerat. & molliet eo de tracto: qd duricie creabat & iplet no ipsa frictione: sed eo cibo: q postea usq; ad cure digestionem quadam relaxata penetrat. Diuersaru uero reru i mo ca est. Inter unctione at & frictione multu itere est. Vngi. n. leniterq; ptractari corpus et in acutis & recetibus morbis oportet: i remissione tm & ante cibum. Loga uero frictione uti neq; i acutis morbis neq; icrescetibus couent: prater q cu phreneticis sonus ea regnit. A mat at hoc auxiliu ualetudo loga & ia a prio ipetu inclinata. Neq; ignoro quosda dicere oem auxiliu necessariu esse icrescetibus morbis: no cu ia p se finiut. Quod non ita se habet. Pot. n. morbus et q p se sine habiturus e: citius tm adhibito auxilio tolli. qd duabus de causis necessariu e: ut & qprimu boa ualetudo cotingat & ne morbus q remaet iteru quauis leui de ca exasperet. Pot. n. morbus minus grauis esse q fuerit: neq; io tm solui: sed reliquijs qbusda iherere: qs admotu aliquod auxiliu discutit. Sed ut leuata quoq; ad uersa ualetudie recte frictio adhibet: sic nuq; adhibeda e febre icrescete. Veru si fieri poterit cu ex toto corpus ea uacabit: minus certe cu ea remisit. Eode at mo itutis corporib esse debet: ut cu ifirmus aliqs iplendus mo e i pribus: aut ga ipius eius mebr i becillitas id requirit: aut ga alterius. Na & capitis logos dolores ipsius frictio leuat. No ipe tu tm doloris & mebru aliqd resolutu ipsius frictioe cofirmat. Loge tm saepius aliud p fricadu e cu aliud dolet: maxieq; cu a sumis aut a medijs ptib corpus euocare materia uolumus: ioq; extremas ptes pfricamus. Neq; audiendi sunt: q nuero finiut quoties aliqs pfricadus sit. Id. n. ex uirib hois colligedu e. Et si is pifirm e: pot satis ee qnq; gies si robustior: pot ducetis esse faciendu. Inter utruq; deide put uires sut. Quo fit ut et minus saepe i muliere q i uiro: minus saepe i puero uel sene: q i iuueue manus dimoueda sint. Deniq; si certa mebra pfricat multa ualentiq; frictioe opus e. Na neq; totu corpus

dominus in secunda valetudine sepe necessarius est

de tpe sumedi eleborus

de eleboro albo

notare. periculosus n. ut sanas carnes henti b. 4. affo. 3. affo. 10.

locu istu citat oribasiu lib de medicis copio. e. de qe noxib. fricationis

que. Als. quas. ut legu oriba. lib. dem. copio. n. pax. de qm fricationis.

queritur Atf. quando exceda est fricatio

temp. fricadi

liu vt minus uehemens ita magis tutu. Neq; vnq; periculosum est et si in medio febris impetu et si in cruditate adhibetur. Ideoq; vbi sanguinem mitti opus est: si incisa vena. praeps periculum est: aut si in parte corporis et vitium est: huc potius cofugiendum est. Cum eo tam vt sciamus: hic vt nullum periculum: ita leuius praesidium esse: nec posse uehementi malo: nisi aequae uehemens auxilium succurrere.

De deiectione. Caput. xii.

Eiectione at antiquis varijs medicamentis: crebraq;alui ductione in omnibus fere morbis moliebantur: dabantq; aut nigrum veratrum: aut siliculam: aut squama aris: qua lepidochalcon graeci vocant: aut lactuca marinae lac: cuius gutta pani adiecta abunde purgat. aut lac vel asininum vel bubulu vel caprinu: eiq; salis paulu adijciebant: decoquebantq; id: & sublatis his: quae coierant: quod quasi seru supererat: bibere cogebant. Sed medicamenta stomachu fere laedunt. Ideoq; oibus cathartis aloe miscenda est. Aluus si uehementius fluit: aut sapius ducit: hoem infirmat. Ergo nunq; in aduersa valetudine medicamentu eius rei ca recte datur: nisi vbi is morbus sine febre est. Vt cu veratru nigrum: aut atra bile vexatis: aut cu tristitia insanientib: aut his quoq; nerui parte aliq; resoluti sunt: dat. At vbi febres sut: satius e eius rei ca cibos potionesq; assumere: qui simul & alant & ventrem molliant. Suntq; valetudinis genera: quibus ex lacte purgatio couenit. Plerunq; uero aluus potius duceda e qd ab Aesclepiade quoq; sic teperatu: vt tm seruatu sit. uideo pleruq; saculo nostro praeriti. Est at ea moderatio: quam is securus uidet: aptissima: ut neq; saepe ea medicina tectur: & tm semel sumptu uel bis: non omittatur. Si caput graue est. si oculi caligant. si morbus maioris intestini est: quod graeci colu nominat. si in imo uentre: aut in coxa dolores sunt. si in stomachu quadam biliosa couerunt: uel et pituita eo se: humorue aliquis aquae similis cofert. si spiritus difficiliter reddit. si nihil p se ueter excernit: utiq; si iuxta quoq; stercus est & intus remanet. aut si stercoris odore nihil deiciens: aeger ex spiritu suo sentit: aut si corruptu est quod excernit aut si prima inedia febre non sustulit. aut si sanguine mitti: cu opus sit: uires no patiuntur: tepusue eius rei praerijt. aut si multu ante morbū aliquis portauit. aut si is qui saepe uel spote uel casu purgatus e: subito habet aluu suppressam. Seruanda uero illa sunt: ne ante die tertium ducat. ne ulla cruditate substare. ne in corpore infirmo: diuq; in aduersa ualetudine exhausto: neue in eo: cui satis aluus reddit quotidie quiue ea liquidam habeat. ne in ipso accessiois ipetu. quia quod tu infusum est: aluo cotinet: regestuq; in caput multo grauius periculu efficit. Pradie uero abstineri debet aeger: ut aptus tali curatioi sit. Eode die ante aliquot horas aqua calida bibere: ut superiores eius ptes madescat. tu ciada aluus e: si leui medicina cotenti sumus: pura aqua: si paulo ualentiore: mulsu: si leni ex aqua in aqua foenu graeu uel pifana uel malua decocta sit. Si reprimedi ca: ex uerbis. acris at est marina aqua uel alia sale adiecto: atq; utraq; decocta comodior est. Acrior sit adiecto uel oleo uel nitro uel melle quoq;. Si acrior e: eo plus extrahit: sed minus facile sustinet. Id qd ifundit: neq; frigidu esse oportet: neq; calidu: ne alterutro modo laedat. Cu infusu e: quantum fieri pot cotinere se i lectulo debet aeger: ne primae cupiditati deiectionis ptnus cedere. Vbi necesse est tu demu desiderare. Freq; eo mo depta materia superioribus ptib leuatis morbū ipsu molliet. Cu uero quoties res coegit desidedo aliquis se exhaust: paupisper debet coqescere: & ne uires deficiat: utiq; eo die cibū assuere. q pleior an exiguus sit dadus: ex ratioe eius accessiois: q expectabit: aut i metu no erit aestimari oportebit.

De uomitu. Caput. xij

Hoc de cucurbitula in medio febris. cruditate.

vehementi malo no nisi aequae uehemens auxilium succurrere

lactuca marinae. que a grecis in hmalos. nominat. q. h. 9. 6. 7.

lib. cathartis aloe miscenda est

ex eo. bide hic Leonardus. in copatione. 60. exortus. 100. 10. 4. 9.

ad mediu. 1. de 3. 3. h. 9. 6. 7.

de aqua marina. 1. alia salis. omi. meminit gal. p. de feb. 6. 9.

in balneo in febris

cruditate tentet. At balnei duplex vsus est. Nam mo discuffis febribus initiu cibi ple-
 noris viniq; firmioris valetudini facit: mo febre ipsa tollit. fereq; adhibet vbi summa cu-
 te relaxari cuocariq; corruptu humorē & habitū corpis mutari expedit. Antiqui timidi
 us eo utebant. A sclepiades audacius. Neq; terrere at ea res: si tepestiua ē: debet. & an-
 te tempus nocet. Quisquis febre liberatus est: simul atq; ea vno die no arecessit: eo qui
 proximus est post tepus accessionis: tuto lauari potest. At si circuitū habere ea febris
 solita est: sic vt tertio quartoue die reuertatur: quandoq; non accessit: balneum tu-
 tū est. Manētibus vero adhuc febribus: si hæ sunt lēta: licetq; iam diu male habent:
 recte medicina ista tētat. Cū eo tñ ne præcordia dura sint: neue ea tumeat: neue lingua
 aspera sit: neue aut in medio corpe: aut in capite dolor vllus sit: neue tū febris icrescat.
 At in his quidem febribus: quæ certum circuitum habent: duo balnei tempora sunt.
 alterū ante horrorem: alterum febre finita. In his vero: qui lentis febriculis diu detinē-
 tur. cum aut ex toto recessit accessio: aut si id no solet certe lenita est: iamq; corpus tā
 integrum est: quam maxime esse in eo genere valetudinis solet: imbecillus homo itu-
 rus in balneū vitare debet: ne ante frigus aliquod experiat. Vbi in balneum venit: pau-
 lisper resistere: expeririq; num tempora astringantur & an sudor aliquis oriatur. Illud
 si incidit: hoc non secutu est: inutile eo die balneum est: perungendus est is lēter & au-
 ferendus est: vitandumq; omni mo frigus: & abstinentia vtendum. At si temporibus
 integris: primum ibi: deinde alibi sudor incipit: fouendum os aqua calida: tum in so-
 lido desidendum est: atq; ibi quoq; videndum: num sub primo contractu aquæ cali-
 dæ summa cutis inhorrescat. quod vix tamen fieri potest: si priora recte accesserunt.
 Certum id autem signum inutilis balnei est. Ante vero: an postea quā in aquam cali-
 dam se demittat aliquis perungi debeat: ex ratione valetudinis suæ cognoscat. Fere. tñ
 nisi vbi nominatim: vt postea fiat id præcipitur: moto sudore leuiter corpus perungē-
 dū: deinde in aquam calidam demittendum est. Atq; hic id quoq; habenda virium ra-
 tio est. Neq; committendum vt per æstum anima deficiat: sed maturius is auferendus:
 curiosq; in vestimentis inuoluendus ē. vt neq; ad eum frigus aspiret: & ibi quoq; ante
 q̄ aliquid assumat: insudet. Fomenta quoq; calida sunt: milium: sal: harena: quodlibet
 cog; calefactum & in lintheum coniectum. Si minore vi opus ē: etiam solum lintheum.
 At si maiore: extinctiones: inuolutiq; panniculi & sic circumdati. Quin etiam calido
 oleo replentur vtriculi: & in vasa fictilia: ad similitudinem quas lēticulas vocat: aqua
 conijctur: & sal sicco lintheo excipitur. demittiturq; in aquam bene calidam tum super
 id membrum: quod fouendum est: collocatur: iuxtaq; ignē ferramenta duo sunt ca-
 pitibus paulo latioribus: alterumq; ex his demittitur in eum salem: & aqua super leui-
 ter aspergitur. Vbi frigere cœpit: ad ignem refertur: & idem in altero fit: deinde inuicē
 in vtroq; inter quæ descendit falsus & calidus succus: qui cōtractis aliquo morbo ner-
 uis opitulatur. His omnibus commune est digere id quod vel præcordia onerat: vel
 fauces strangulat: vel in aliquo mēbro nocet. Quando autem quoq; vtendū sit: in ip-
 sis morboꝝ generibus dicitur.

Qui cibi: potionefue: aut valētis aut mediæ aut imbecillæ materie sint. Caput. xvijj
 Vm de his dictum sit: quæ detrahendo iuuant ad ea veniendum est: quæ nos
 alunt: id est cibum & potionem. hæc autem nō omnium tātum morborum:
 sed etiam secundæ valetudinis cōmunia præsidia sunt. Pertinetq; ad rem om-
 nium proprietates nosse. primum vt sani sciant quomodo his vtantur. deinde vt exe-
 quentibus nobis morborum curationem liceat species rerum: quæ assidue necessariae

in balneo somnandi modus

infirmari cito per partem potest: & opus est quam plurimum materiæ digeri: siue id
 ipsum membrū siue per id aliud leuamus. At vbi totius corporis ibecillitas hanc cura-
 tionē per totū id exigit: breuior esse debet & lenior: vt tantūmodo sumam cutē emol-
 liat: quo facilius capax ex recenti cibo nouæ materiæ fiat. In malis iam ægrum esse te-
 statur: vbi exterior pars corporis friget: interior cū siti calet: vt supra posui. Sed tunc
 quoq; vnicū in frictione prælidū est. quæ si calorē in cutem euocauit: potest alicui me-
 dicinæ locum facere.

De gestatione. Caput. xiiii.

Estatio quoq; lōgis ēt & inclinatis morbis aptissima ē. vtilisq; & est his corpo-
 ribus: quæ iā ex toto febre carent: sed adhuc exerceri per se nō possunt: & his q̄
 bus lentæ morborum reliquiæ remanent: neq; aliter eliduntur. A sclepiades
 ēt in recenti vehemētiq; febre p̄cipueq; ardente ad discutiendā eā gestatione dixit vt en-
 dū esse. Sed id periculose fit: meliusq; quiete eiusmodi impetus sustinet. Si quis tñ ex-
 periri volet: sic experiat. si lingua nō erit aspera: si nullus tumor: nulla duricies: nul-
 lus dolor visceribus aut capiti: aut p̄cordis suberit. Et ex toto nunq̄ gestari corpus do-
 lens debet: siue id in toto: siue in parte ē: nisi tñ solis neruis dolētibus. neq; vnq̄ i recētī
 febre: sed in remissione eius. Genera at gestationis plura sūt adhibēda: q̄ sunt & p̄ viri-
 bus cuiusq; & pro opibus: ne aut imbecillū hominē nimis digerāt: aut humili obfint:
 Gestationū lenissima ē nauī vel in portu vel in flumine vehemētiōr in alto mari nauī
 vel lectica aut scanno: acrior vehiculo. Atq; hæc ipsa & intendi & leniri possunt: si ni-
 hil horū est: suspēdi lectus debet & moueri. si ne id quidē est: at certe vni pedi lecti funi-
 culus subiiciendus est: atq; ita lectus huc & illuc manu impellēdus. Et leuia quidē ge-
 nera exercitationis: infirmissimis cōueniūt. Valētiora vero his qui grauiū morborū ini-
 tia sic scēiunt: vt adhuc febre vacēt. Quod & in tabe & in stomachi vitijs & cū aqua cu-
 tē subijt & interdū i morbo regio fit: Aut vbi qdā morbi: qualis comitalis: qualis isa-
 nia ē sine febre: quis diu manēt. In qbus affectib; ea quoq; genera exercitationū neces-
 saria sunt: q̄ comprehendimus eo loco: quo quemadmodum sani neq; i firmi homines
 se gererent: precepimus.

De abstinentia. Caput. xvi

Abstinentia vero duo genera sūt: Alterū vbi nihil assumit æger: Alterū vbi nō nisi
 qd̄ oportet. Initia morborū primū famem sitimq; desiderāt: ipsi deinde mor-
 bi: moderationē: vt neq; aliud quā expedit: neq; eius ipsius nimīū sumatur. Ne-
 q; enim cōuenit iuxta inediā p̄tinus facietatē esse. Quod si sanis quoq; corporibus in-
 utile est: vbi aliqua necessitas famem fecit quanto inutilius est in corpore ēt ægro? Ne-
 q; vlla res magis adiuuat laborantem: q̄ tepestiua abstinentia. Intēperātes hoies apud
 nos ipsi cibi tempora curantibus dant. Rursus alij tēpora medicis pro dono remittūt
 sibi ipsi modum vēdicant: Liberaliter agere se credunt qui cætera illoꝝ arbitrio relin-
 quūt: in genere cibi liberi sunt: quasi quaratur quid medico liceat: non quid agro salu-
 tare sit. Cui vehementer nocet: quoties in eius quod assumitur vel tempore vel modo
 vel genere peccatur.

De sudore. Caput. xvij

Sudor ēt duobus modis elicitur: aut sicco calore: aut balneo. Sicco calor est
 & harena calida & laconici & clibanī & quarūdā naturalīū sudatiōes. ubi e ter-
 ra profusus calidus uapor ædificio iccludit: sicut sup baias i myrtetis habemꝰ.
 Præter hæc sole quoq; & exercitatione is mouet. Vtiliaq; hæc genera sunt quoties hu-
 mor intus nocet: itq; digerēdus ē. Ac neruoz quoq; qdā vitia sic optime curantur: sed
 cætera infirmis possūt cōuenire. solet exercitatio tñ robustiorib; qui tñ sine febre: uel
 initio morbi uel ēt grauib; morbis tenēt. Cauēdū at est nequid horū uel in febre uel i

intra morboꝝ: cuius triplex sit ordinatio dicit in omni mālū. s̄ in relatione ad status
 et ratione dispositionis pituitis et de veniant in notitiam coramūnis ignote sunt s̄ri
 bit heculang. p. 4. t. 2. cap. de iura fleomauit. p. et dimstr. opp. in p̄ntē intelligit
 de 3. n. olo ordinatiois dicit sunt et p. 4. t. 2. ca. 7. 9. et n̄q; ambigua. et quare imitā mot
 horū: primūz famē sitimq; desiderat. v̄ de ppulētic p̄brissorū in sua appolē. fol. 41

In malis. est. n. mortale
apud hyppo. 4. affo. 5. affo.
4. s. et. 7. affo. p.

supra. f. cap. 6. de iudicijs mor-
tis

ma. de. tenonius

infirmis que. exte-
riores. dicitur.

in corpore eius. vbi. n. neq; sa-
nis. perax. raudis. est. vix. de. mām
non. p̄alos. v̄. b̄q; b̄q; laborātib;
f̄. 9. t̄. v̄. p̄.

Att. de. intēperatib; medico

intēperatib; hos. etiā. vocat. gal.
6. de. re. cō. s̄. mātis. vol. 9. m
continentes. et. s̄. q̄. a. solē
tate. mox. b̄māt. et. m. tras. la. tō
linachri. dicit. m̄. tē. p̄. n̄. s̄.
hij. sunt. d̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄.
p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄.
temp̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄.
temp̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄. p̄. n̄. s̄.
lib. 5. e. 1. 5. et. platonem
f. de. Republica. p̄. 5. 7. 9. m
sine. quos. vocat. m̄. tē. p̄. n̄. s̄.
et. p̄. 5. 5. 9. quos. dicitur
reperaus.

Itemus et alii. vide hic in materia de iure in dno. lib. 2. c. 7. de iure

que sunt valentissimi generis

que sunt mediocri

que sunt infirmis

in dno. quod

autopyxon

polline. vel simila

et ex tritico. vide hic gal. ali

microtu 3. p. 2. de tritico.

ch. vius. qui fuerit tantum

lemite succedat fit ut ait hui

molans cor. 2. c. 7. 9. et

huicilius. lib. 2. de iure p. 4.

quadrupes lactata m. n. 9

ali m. n. p. r. t. a. n. t.

Att. dicitur in partibus

itaque penes sua bonitates

et malitias

erunt subijcere. Neque necesse est subinde singulas eas nominare. Scire igitur oportet oia legumina: quaeque ex frumētis panificia sunt: generis valētissimi esse. Id valētissimū voco in quo plurimū alimenti est: Item omne animal quadrupes dominatum. omnē grandem feram: quales sunt caprea: ceruus: aper: onager: omnem grandem aucm: quales sunt anser & pauo & grus. omnes beluas marinas: ex quibus cetos est: quaeque his pares sunt. Item mel & caseū. quo minus mirū est: opus pistoriū valētissimū esse: quod ex frumento: adipe: melle. caseo constat. In media vero materia numerari ex oleribus debere ea: quorū radices vel bulbos assumimus. Ex quadrupedibus leporē aues oēs a minimis ad phœnicopterum. item pisces oēs: qui salē nō patiuntur: solidiue saliant. Imbecillissimā vero materiā esse omne olus & quicquid in cauliculo nascitur. qualis ē cucurbita & cucumis & capparit: oia poma: oleas: choctas itemque cōchylia. Sed quāuis hae ita discreta sunt: tñ etiam quae sub eadē specie sūt: magna discrimina recipiūt: aliaque res alia: vel valentior est vel infirmior. Si quidē plus alimenti est in carne: quam in vlllo alio. Firmius est triticum: quā milium: id ipsū: quā hordeū. & ex tritico firmissima siligo: deinde cui nihil ademptū est: quod autopyron graeci vocant: infirmior est. ex polline infirmissimus cibarius panis. Ex leguminibus vero valētior faba: vel lētacula: quā pisum. Ex oleribus valētior rapa: napique & omnes bulbi. in quibus capam quoque & alliu numero: quā pastia: vel quae specialiter radícula appellat. Itē firmior brassica & beta & porrū: quā lactuca: vel cucurbita: vel asparagus. At ex fructibus furculo rū valentiores vuae: ficus: nuce: palma: quā quae poma propriè nominant. Atque ex his ipsis firmiora: quae succosa: quā quae frigida sunt. itemque ex his auibus: quae in media specie sunt. valētior ea quae pedibus: quā quae volatu magis nitit: & ex his quae volatu fidunt: firmiores sūt: quae grādiores aues: quā quae minutae sūt vt ficedula & turdus: Atque ea quoque: quae in aqua degunt leuiorē cibum praestāt: quā quae natādi scienciā nō habēt. Inter domesticas vero quadrupes: leuissima suilla ē: grauissima bubula. Itē quae ex feris quo maius quodque animal: eo robustior ex eo cibus ē. Pisciumque eorum: qui ex media materia sūt. quibus maxime utimur: tñ grauissimi sūt ex quibus salsamēta quoque fieri possūt: qualis lacertus ē. deinde qui quāuis teneriores: tñ duri sūt: vt aurata: coruus: scarus: oculata: tū plā: post quos ē leuior lupi: mullique: & post hos oēs saxatiles. Neque vero i generibus rerū tantūmodo discrimē: sed et ipsis. quod & aetate sit & mēbro & solo & caelo & habitu. nam quadrupes animal omne si lactans ē: minus alimentum praestat. Item quo tenerior pullus cohortalis est. In piscibus quoque media aetas: quae nodū sumā magnitudinē ipleuit. Deinde ex eodē suae vngulae: rostrū: aures: cerebellū. ex agno: hedoue cū pectiolis totū caput aliquāto quā caetera mēbra leuiora sūt: adeo vt in media mater. a poi possint. Ex auibus colla alae recte infirmis anumerat. Quod ad solū vero pertinet: frumētū quoque valētius ē collinū quā campestre. leuior piscis iter saxa editus: quā in harena: leuior i harena: quā i limo. Quo fit: vt ex stagno: vel lacu: vel flumine eadē genera grauiora sint. Leuiorque qui i alto: quā qui i vado vixit. Omne ēt fere animal domestico leuius: & quodcūque humido caelo: quā quod sicco natū ē. Deinde eadē oia pingua: quam macra: recentia: quā salsa: noua: quā vetusta plus alimentum habēt. Tum res eadē magis alit iurulēta: quā asia: magis asia: quā frixa. Ouū durū valētissimae materiae ē: molle vel sorbibile: imbecillissime. Cū quae panificia oia firmissima sint: elota tñ quaedā genera frumētū: vt alica: oriza: ptisana: uel ex his facta sorbitio: uel pulicula. Et aqua quoque madēs pās: imbecillissimis anumerari pot. Ex potio nibus uero quaequae ex frumēto facta ē: itēque lac: mullū: defrutū: passū: uinū aut dulce:

LIBER SECVNDVS

aut vehemens aut multū: aut magna vetustatis: valētissimi generis est. At accūtū: & id vinū: quod paucorū anorū: vel austerū: vel lene ē: in media materia ē. Ideoque infirmis nunquam generis alterius dari debet. Aqua oīum imbecillissima est. firmiorque ex frumēto potio ē: quo firmius fuit ipsum frumētū. firmior ex eo vino: quod bono solo: quā quod tēui quodque tēperato caelo: quā quod aut nimis humido: aut nimis sicco: nimiumque: aut frigidum: aut calidum natū ē. Mullū quo plus mellis habet: defrutū quo magis incoctū ē: passū quo ex siccore vna ē: eo valētius ē. Aqua leuissima pluuialis ē: deinde fōtana: tum ex flumine: tū ex puteo: post hae ex niue: aut glacie. grauior his ex lacu: grauissima ex palude. Facilis ē & necessaria cognitio ē naturā eius requirētibus. Nā leuis: pēdere apparet: & ex his quae pōdere pares sūt: eo melior quaeque ē: quo celerius & calefit & frige scit: quoque celerius ex ea legumina proquunt. Fere vero sequit: vt quo valētior quaeque materia est: eo minus facile cōcoquatur: sed si concocta est: plus alit. Itaque vtendū est materiae genere p viribus: modisque oibus: pro genere sumendus. Ergo imbecillis hominibus: rebus infirmis opus ē. Mediocriter firmos: media materia optime suslinet. & robustis apta: valedissima est. Plus deinde aliquis assumere ex leuioribus pot. magis in his: quae valētissima sunt: temperare sibi debet.

Quae natura ac proprietates cuiusque rei sit: qua uescimur. Caput. xviij. Equae hae sola discrimina sūt: sed et aliae res boni succi: aliae mali sunt: quas eucachylas: vel cacochylas graeci vocant. Aliae lenes: aliae acres: aliae crassiores pituita in nobis faciunt: aliae tenuio: ē: aliae idoneae sūt stomacho: aliae aliae sūt. Itemque aliae inflant: aliae ab hoc absunt. aliae calefaciūt: aliae refrigerāt: aliae facile in stomacho acescūt: aliae nō facile intus corrūpūt. aliae mouēt aluū: aliae supprimūt. aliae citant vrinā: aliae tardant. Quaedam somnū mouēt: quaedā sensus excitant. Quae oia ideo noscēda sunt: quoniā aliud aliter: vel corpori vel valetudini cōuenit.

Quae res boni succi sint. Caput. xix. Omni succi sunt: triticū: siligo alica: oriza: amilū. Itē & lenes sunt & stomacho aptae calefaciūt: tragū: ptisana: lac: caseus mollis: oīs venatio: oēs aues: quae ex media materia sūt. Ex maioribus quoque hae. quas supra nominauimus. Mel diuiter teneros duroque pisces: vt mulus & lupus verna: lactuca: vrtica: malua: cucumis: cucurbita: ouū sorbibile: portulaca: cochlee: palmule. ex pomis quodcūque neque acerbū: neque acidū ē. Vinū dulce vel lene: passū: defrutū: olea quae ex his duobus i alterutro seruata: uuluē: rostra: trōculique. In summa oīs pinguis caro: oīs glutinosa: omne iccur.

Quae res mali succi sint. Caput. xxi. Ali uero succi sūt milū: panicū: hordeū: legūina: caro domestica permacra: m omnisque caro salsa: oē salsamētū: garū: uetus caseus: cicer: radícula: rapa: napi: bulbi: brassica: magisque et cima eius: asparagus: beta: cucumis: porrū: crucea: nasturciū: thimū: nepeta: saturia: hisopū: ruta: anetum: feniculū: cuminū: anisū: lapatium: sinapi: & alliu: cepa: lienes: renes: intestina: pomū quodcūque acidū uel acerbum est: acetū: oia acria: acida. acerba: oleū: pisces quoque saxatiles omnesque qui ex tenerimo genere sūt: aut hi qui rursus nimium duri: uirosique sūt: ut fere quos stagna: lacus: limosue riuu fuerūt: quiue in nimia magnitudinem excesserunt.

Quae res lenes: quaeue acres sint. Caput. xxii. Enes at sūt: sorbitioes: pulicula: lagnū: amilū: ptisana: pinguis caro & quacūque glutinosa ē. Quod fere quidē in oī: quae domestica: fit: praecipue tñ i uingulis: trōculisque suū: i pectiolis: capitulisque hedorū & uitulorū & agnorū: oibusque

quod dicitur in dno. m. n. s.

que sunt in regionibus et nota illas

aqua que cito calat. et cito vob. ger. at. x. q. aph. v. z. o.

euachila cacochyla

trōculi. At. veniculi

me intus: panis sine fermento: aues: & ea potius duriores: aurati pisces: neq; solum au-
rata pura: aut scarus: sed etia lolligo: locusta: polypus. Item bubula: omnisq; dura ca-
ro: eademq; aptior e si macra. si falsa est. omniaq; falsameta: cochlea: murices: purpu-
ra: vinum austerum: vel refinatum.

panis sine fermento minime
corruptus in stomacho
ideg. 23.

Quae res aluum mouent.

Caput. xviii

Traluu mouet: panis fermentatus: magisq; si cibarius vel hordeaccus e. brassi-
ca: si subcruda e lactuca: anetum: nasturciu: ocyumu: vrtica: portulaca: radicu-
la: capparisa: alliu: cepa: malua: lapathiu: beta: asparagus: cucurbita: cerasia:
mora: vua oia mitia: ficus e arida: sed magis uiridis: vua recetes pigues: miuta aues:
cochlea: garu: falsameta: ostrea: pelorides: echini: musculi. & oes fere cochula: maxie
q; ius eaq; saxatiles: & oes teneri pisces: sepiage: atrametum: si q; caro assumitur pinguis
eadem vel iuruleta vel elixa: aues qua natat: mel crudum: lac lactatia oia: mulsu: vinu
dulce: vel falsu: aqua: tenera omnia tepida: dulcia: pigua: elixa iuruleta: falsa: diluta.

panis fermentatus aluum
mouet
cerasia mouet aluum quod
dicitur in lib. de simip. m. 2. 16. et in
lib. de subtilitate dicitur in
lib. de simp. m. 2. 16. et in
lib. de simp. m. 2. 16. et in
lib. de simp. m. 2. 16. et in

Quae res aluum astringunt.

Caput. xxviii

Contra astringunt: panis ex siligine vel ex similia: magis si sine fermento e: ma-
gis et si iustus e. interdiciturq; vis eius et si bis coquit. Pulticula uel ex halica: vel
ex panico: uel ex milio. iteq; ex hilde forbitio: & magis si haec ante fricta sunt.
Lenticula: cui uel beta uel intubus uel ambubeia uel plarago adiecta e: magisq; etiam
si illa ante fricta est per se etia intubus uel ex plaragine uel abubeia fricta: miuta olera
brassica bis decocta: dura oua: magisq; si asla sunt: minuta aues merula: palumbus:
magisq; si in pusca decoctus e: grus: oes aues: qua magis currut: quam uolant: lepus
caprea: iecur ex his: qua seuu habet: maxieq; bubulu: ac seuum ipsu: caseus: qui uehe-
mentior uetustate fit: uel ea mutatioe: qua i caseo trasmario uidemus: aut si reces e ex
melle: mulsoue decoctus. Itē mel coctum: pura imatura: forba: magisq; ea: qua tormi-
nalia uocant: mala cydonia & punica: olea vel alba vel pmatura: myrta: palmula:
purpurea: murices: uinu refinatum uel aspu: itē mraacu: acetum mulsu qd inferuit. itē
defrutum: passu: aq uel tepida uel pfrigida dura idest ea q tarde putrefcit: ideoq; plu-
uia potissimu. oia dura: macra austeria: aspa: tosta: & i eadem carne: asla potius q elixa.

simila
panis sine fermento
de palmulis

Quae res urinam mouent.

Caput. xxxi

Rina at mouet qcuq; i horto nascetia boi odoris sunt: ut apiu: ruta: anetum: oci-
mu: meta: isopu: coriadrū: nasturciu: eruca: feniculū. Præter hec asparagus: ca-
pis: nepeta: thimu: satureia: lapsanū: pastia: magisq; agrestis: radica: sifer:
cepa. Ex uenatione maxie lepus: uinum tenue: piper & rotundum & longum: sinapi:
absinthium. nuclei pinci.

lepus urinam mouet

Quae res somnu mouent: aut sensus excitant.

Caput. xxxii

Omno uero aptum est papauer. lactuca. maxieq; aestiua. cuius cauliculus
iam lacte repletus est: moru: porrum: Sensus excitant nepeta. thimum. satu-
rea: hisopum. praecipueq; puleium. ruta. & cepa.

que lactuca somnum m-
uet. id est dicitur ysaac m. d. 1.
is p. e. Aladras

Quae res corpus aut erodant. aut reprimant. aut refrigerent. aut calcificent. aut duret
aut emolant.

Caput. xxxiii

Vocare uero materia multa admodu possut. Sed ea q ex pegrinis medicame-
tis maxie costat: alijsq; magis: qua qbus rone uictus succurrit: opitulat: i pfe-
tia differa. Ponā ea uero: q propta & his morbis: de qb9 ptinus diciturus su:
apta: corpus erodit: & sic eo qd mali e: extrahit. Habet at hac facultate semina cru-
ca: nacturcij radicle: praecipue tñ oium sinapi. Salis quoq; & fici eadem vis est. Leniter

cerebellis. ite si qui proprie bulbi nominant: lac: defrutum: passum: nuclei pinci. acria
sunt oia nimis austera: oia accida: omnia falsa: & mel quide & quo melius est: co ma-
gis. Itē allium: cepa: eruca: ruta: nasturcium: cucumis: beta: brassica: asparagus: sina-
pi: radica: intubus: ocyumu: lactuca: maximaq; olerum pars.

Quae res crassiores: quae uenitiam pituitam faciunt.

Caput. xxix

Rassiores at pituita faciunt: oua sorbilia: alia: oriza: amilū: ptisana: lac bulbi:
oiaq; fere glutinosa. Extenuant eandem oia falsa atq; acria & accida.

Quae res stomacho idoneae sunt.

Caput. xxxi

Tomacho at aptissima sut: quacuq; austera sut: et qua accida sut: quaeq; cota
eta sale modico sut. Itē panis sine fermento: & elota alica: vel oriza: vel ptisana:
ois auis ois ueatio: atq; vtraq; vel asla vel elixa. Ex domesticis animalibus bu-
bula. Siquid ex ceteris sumit: macru potius: q pingue. Ex sue vngula: rostra: aures:
vulua: sterilesq; Ex oleribus intubus: lactuca: pastinaca: cucurbita elixa: sifer. Ex po-
mis cerasiu: mog: sorbu: piru fragile: quale crustuminu vel meuanu e. Itē pira qua re-
ponutur taricina atq; signina. Malu orbiculatu aut scaudianu vel amerinu vel cotocu
vel punicu. Vua ex olla: molle ouu: palmula: nuclei pinci: olea alba ex dura muria:
eadem aceto itinta. vel nigra: q i arbore bene pmaturuerut: vel q in passo: defrutoue ser-
uata sut. Vinu austeru: licet ia asperu sit: itē refinatu: Duri ex media materia pisces:
ostrea: peccies: murices: pupura: cochlea: cibi: potiocsq; vel frigidē vel feruētes: absin-
thium.

Quae res alienae stomacho sunt.

Caput. xxxii

Liena uero stomacho sunt omnia tepida: omnia falsa: oia iurulenta: praedul-
cia: oia pingua: forbitio: panis fermentatus: iteq; vel ex milio: vel ex hordeo:
oleum: radices: oleru: & quocūq; olus ex oleo: garoue estur: mel: mulsu: de-
frutu: passu: lac: ois caseus: vua recens: ficus & uiridis & arida: legumina oia quaeq; in-
flare cosueuerunt. itē thimum: nepeta: saturea: hisopu: nasturtiu: lapathiu: lapsanum:
iuglandes. Ex his at intelligi potest non quicquid boni succi est: protinus stomacho co-
uenire: neq; quicquid stomacho couenit: protinus boni succi esse.

Quae intus aut inflationem leuant.

Caput. xxxv

Nflant at omnia fere legumina: oia pingua: omnia dulcia: omnia iuruleta:
mustum: atq; etiam id unu: cui nihil adhuc atatis accessit. Ex oleribus alliu:
capa: brassica: omnesq; radices excepto sifere & pastinaca: bulbi: ficus etiam
arida. sed magis uirides: uua rectes: nuces omnes exceptis nucleis pincis: lac: omnis
q caseus. quicquid deinde subrucum aliquis assumpit. Minima inflatio fit ex uenati-
one: aucupio: piscib9: pomis: oleis: cochilijs: ouis uel mollibus: uel sorbilib9: uino ue-
tere. Feniculum uero & anetum inflationes etiam leuant.

Quae res aut calcificant aut refrigerant.

Caput. xxxvii

T calefaciunt pip: sal: caro: ois iuruleta: alliu: cepa: ficus arida: falsametu: ui-
nu: & quo meraci9 e: eo magis. Refrigerat olera: quoz crudi caules assumunt
ut intubus & lactuca. Itē coriadrū: cucuis: elixa cucurbita: beta mora: cerasia:
mala austera: pira fragilia: caro elixa: picipueq; acetu: siue cib9 ex cosue potio assumit.

Quae res intus facile vitiantur: uel minime corrumpunt.

Caput. xxxviii

Acile at intus corrupitur. panis fermentatus & qsquis alius: qua ex tritico. e:
lac: mel: ideoq; lactantia atq; omne pistorium opus: teneri pisces: ostrea:
olera: caseus & recens & uetus: crassa uel tenera caro: uinu dulce: mulsu: de-
frutu: passu: quicquid deide uel iurulatu e: uel nimis dulce: uel nimis tenue. At mini-

panis sine fermento id
mest est st. ides. 27.

panis sine fermento
lib. de simp. m. 2. 16. ides.

non quicquid boni
succi est stomacho

panis sine fermento facile
corruptus in stomacho
ide. 24.

de hemitrico
de quotidiana
quod si... et horrore sit et
quod si... distans

omica. vide fol. 34. col. 2.

fitur medicina

asclepiadis positio in modo
curandi. vide gal. lib. 1. de
diff. feb. 1. 3. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

quod ratione primis diebus
per continendū sit

positio asclepiadis. et si
hic scribitur. lib. de me
dicamento. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

positio cornelii

si raro morbi. n. nisi pericu
lissimi sint. pharmacia. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ac neq. faat ad hoc. 9. te
ra. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

et in me. doctrina ista maxime
probat hippo. lib. de art. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

pnicio si us: qd tertio qd die reuertit: ex octo at & quadragita horis fere sex & triginta p accessione occupat: interdum et vel minus vel plus: neq; ex toto in remissione desistit: sed tantum leuius est. Id genus pleriq; medici hemitriton appellat. Quotidianæ vero variæ sūt & multiplices. Aliæ enim p̄tinus a calore incipiunt: aliæ a frigore: aliæ ab horrore. Frigus voco vbi extrema p̄tes mēbroꝝ inalgescūt. horrore vbi totum corpus itremit. Rursus aliæ sic desinūt: vt ex toto sequat̄ integritas. aliæ sic: vt aliquantū quidē minuat̄ ex febre. nihilominus tñ quædā reliq̄a remaneāt: donec altera accessio accedat: ac saepe aliæ vix quicquā aut nihil remittat: sed ita vt cōtinuēt. Deinde aliæ feruorē ingētē habēt: aliæ tollerabilē: aliæ quottidie pares sunt: aliæ ipares. atq; inuicē altero die leuiores: altero vehemētiore. aliæ tpe eodē postridie reuertunt̄. aliæ vel ferius vel celerius. aliæ diē noctēq; accessionē & decessionē iplēt: aliq; min⁹: aliq; plus. aliq; cū decedūt sudorē mouēt: aliæ n̄ mouēt. atq; alias p̄ sudorē integritatē veniūt: alias corpus tantū ibecillius reddit. Accessiōes et modo singulæ singulis diebus fiunt: mō bīneq; plures cōcurrūt. Ex quo saepe euēit: vt quottidie plures accessiōes: remissiōesq; sint. Sic tñ vt vnaquæq; alicui priori respōdeat. Interdum vero accessiones quoq; confunduntur: sic: ut notari neq; tempora earū: neq; spacia possint. Neq; uerū est qd̄ dicitur a quibusdā: nullam febrem inordinatā eē: nisi aut ex uomica: aut ex inflammatione: aut ex ulcere. Facilius enim semper curatio foret: si hoc uerum eēt. Sed qd̄ euidentes causas faciunt: facere et abdita possunt. Neq; de re sed de uerbo cōtrouersia mouent. Qui cū aliter: aliterq; i eodē morbo febres accedāt. non easdē inordinate redire: sed alias aliq; subinde oriū dicūt. Quod tñ ad curadi rōnem nihil p̄tineret: et si uere diceret. Tēpora quoq; remissionū mō liberalia: mō uix ulla sunt.

De curationum diuersis generibus. Caput. iij.

Febriū quidem ratio maxie talis est. Curationū uero diuersa genera sūt: p̄ ut auctores aliquos habent. Asclepiades officiū eē medici dicit: ut tuto: vt ce
leriter: ut iucūde curet. Id notū est sed fere periculosa eē nimīū & fistinatio & voluptas solet. Qua uero moderatiōe utēdū sit: vt quātū fieri pōt oīa ista cōtingāt: primis diebus æger qua rōne cōtinēdus sit. Antiqui medicamētis qbusdā datis cōcoctiōne moliebāt: eo qd̄ cruditatē maxie horrebāt: deinde eā materiā: quæ ledere uidebatur ducēdo: sapius aluū subtrahebāt. Asclepiades medicamēta sustulit: aluū n̄ toties: sed fere tñ in oī morbo subduxit. Febre uero ipsa p̄cipue se ad remediū vti p̄cessus est. Conuellādas. n. vires ægri putauit: luce: uigilia: siti igēti sic: vt ne eos qd̄ primis diebus elui sineret. Quo magis fallūt q̄ p̄ oīa iucūdā eius disciplinā eē cōtēdunt. His enim vltiorib⁹ qd̄ diebus cubātis et luxurię subscripsit: primis uero tortoris vicē exhibuit. Ego at̄ medicamētōꝝ dari potioes & aluū duci nō nisi raro debere: cōcedo. Et id nō ideo tamē agendū: vt ægri vires cōuellantur: existimo: qm̄ ex imbecillitate summū periculū est. Minui ergo tantum materiā sperantē oportet: quæ naturaliter det̄ ahatur ubi nihil noui accedit. Itaq; abstinentus a cibo primis diebus est: in luce habēdus æger nisi infirmus interdū est. quoniā corpus ista quoq; digerit: itq; cubare quā maximo cōclauī debet. Quod a sitim uero somnūq; p̄tinet: moderandum est: vt interdū uigilet: noctu: si fieri pōt: conquiescat. Ac neq; potet: neq; nimīū siti cruciet̄. Os etiā eius elui pōt: vbi & siccū est & ipsi foetet. quāuis id tēpus aptū potioi nō est. Commodēq; Erasistratus dixit saepe inferiore pte humorē nō requirēte: os & fauces requirere: neq; ad rem male haberi ægrum pertinere. Ac primo quidem sic tenēdus est. optimū uero medica

ipsi foetet. vide. 2. xj. h. neq; nimius. est. n. aqua frigida quasi paries inter mēbra et estuositatē caliditatis. 30. cōti. fol. 399. col. 2.

ut tuto. cito iōit̄ terminū. quē nō transibit is qui ex arte cōnerosc̄ cōtra morbus p̄oniat: ut tuto medicat̄. 12. terapen. cap. p. uile tñ. i. 4. terapen. 2. 13. tria requisita ad tuā multationē. 1. iucūde curet. pulchre. n. sex numero hēt siquis p̄uua eius molestia bonaz habitudinē et sanitatem corporibus ualdat: ut ait plato. lib. de legu. latione. dialogo. 3. pag. 778. idē ait hippo. lib. de art. 1. cōment. 4. fol. 254. 2. ceterū illud. a cōtante. n. nullus maluz accedere oportet susti. clunt. n. que ab ipis morbus abut ut ait hippo. lib. de art. 1. cōment. 4. fol. 254.

si quis det mēd tardius q̄ satis est et expedit ut dicit. senex. lib. de p̄sca medicina. pag. 7.

LIBER TERTIVS

mentum est oportune cibus datus. qui quando primum dari debeat quaritur. Plurimū ex antiquis tarde dabant: saepe quinto die: saepe sexto. & id fortasse vel in asia vel in ægypto cali ratio patit̄. Asclepiades vbi ægrū triduo p̄ oīa fatigarat: quarto die cibo destinabat. At Themison nuper non qn̄ cœpisset febris: sed qn̄ desisset aut certe leuata esset: considerabat: & ab illo tēpore expectato die tertio: si nō accesserat febris: statim: si accesserat vbi ea vel desierat vel si asidue ihærebat: si certe se inclinauerat cibū dabat. Nihil at̄ horz utiq; p̄petuū ē. Nā pōt prio die primus cibus dādus esse: pōt secūdo: pōt tertio: pōt nō nisi quarto: aut quinto: pōt post vnā accessionem: pōt post duas: pōt post plures. Refert enim qualis morbus sit: quale corpus: quale calum: quæ atas: qd̄ tempus añi. minimēq; in rebus multum inter se differentibus perpetuū esse p̄ceptū temporis potest. In morbo qui plus virū aufert: celerius cibus dandus est. itemq; eo celo: quo magis digerit. Ob quam causam in africa nullo die æger abstinere recte uide tur. Maturius et̄: puero quā iuueni: astate: quā hyeme dari debet. Vnū illud ē: semper quod ubiq; seruandū est: vt ægri vires subinde assidens medicus inspiciat: & quādiu tu pererūt: abstinentia pugnet. si ibecillitatē uereri cœperit cibo subueniat. Id. n. eius officium ē: vt ægrū neq; superuacua materia oneret: neq; ibecillitatē fame pdat. Idq; apud Erasistratū quoq; inuenio: qui quāuis parū docuit qn̄ uenter: quādo corpus ipsum exinaniretur: dicendo tñ hæc esse uisenda: & tum cibum dandū: cū corpori deberetur: satis ostendit dum vires superessent: dari non oportere: ne deficerent: consulēdum esse. Ex his autem intelligi potest ab vno medico multos non posse curari: cumq; si artifex est: idoneum esse qui non multum ab ægro recedit: sed qui quæstui seruiunt quoniam is maior ex populo est libenter amplectuntur ea p̄cepta: quæ sedulitatem non exigunt: vt in hac ipsa re: facile est. n. dies vel accessiones numerare his quoq; qui ægrum raro uident. ille assideat necesse est: qui: quod solum opus est: uisurus est: quando nimis imbecillus futurus sit: nisi cibum acceperit. In pluribus tamen ad initium cibi dies quartus aptissimus eē consueuit. Est autem alia etiā de diebus ipsis dubitatio: quoniā antiqui potissimū impares sequebantur: eosq; tanq̄ tunc de ægris iudicaretur crifimos nominabant. Hi erant dies tertius: quintus: septimus: nonus: undecimus: quartusdecimus: vnus & uigesimalus: ita ut sūma potētia septio: deinde q̄rtodecimo: deinde vni & uigesimo daret̄. Igit̄ sic ægros nutriebāt: vt dierū i pariū accessiōes expectarēt: deinde postea cibū quasi leuioribus accessiōibus istatibus darēt. adeo vt Hippocrates si alio die febris desisset: recidua timere sit solitus. Id Asclepiades iure vt vanū repudiavit neq; i vilo die: quia par: imparue esset: his vel maius vel minus periculum esse dixit. Interdum enim peiores dies pares fiunt: & oportunius post eorum accessiones cibus datur. Nonnunquam etiam in ipso morbo: dierum ratio mutat̄: sitq; grauior: qui remissior esse consueuerat. atq; ipse quartusdecimus par est: in quo esse magnā vim antiqui fatebantur. Qui cū octauū primi naturā habere cōtenderēt: vt ab eo secūdus septenarius numerus inciperet: ipsi sibi repugnabāt: nō octauū neq; decimū neq; duodecimū diē sumendum quasi potentiozem. Plus enim tribuebant nono & undecimo. Quod cum fecissent sine vlla probabili ratione: ab undecimo non ad terciundecimū: sed ad quartumdecimū trāsibant. Et et̄ apud Hippocratē: ei quē septimus dies liberaturus sit: quartū esse grauissimū. Ita illo quoq; auctore in die pari & grauior febris esse pōt & certa futuri nota. Atq; idē alio loco quartum quēq; diem: vt in vtrūq; efficacissimū apprehendit: idest quartum: septimū: undecimum quartumdecimum: decimumseptimum: in quo & ab ipari ad paris numeri rōnem tranfit. & ne hoc quidem p̄positum

Inuersitas ipis malū
positio asclepiadis
et themisonis

nullo die redit. abstinere
in africa

de cōtinua medi
sistentia circa
et bide rasim
deamo alm. 2. p. 2
hippo. p. de nichus rone vel
de dita apul p̄incipiuz
in parte. si quis. n. hoi.
et gal. p. de art. curatiua
ad glaucōne. 2. de tertiane
nothū cura ex leoniceno.

conclusio p̄p̄. diuersis
diuersitas in tribulo pe
nes dieroz diuersitates

hippo. 1. 4. affo. illo. 61.
que uadant. in p̄uila
asclepiades. et gal. in 10.
dicit apho. dubitat an sit
hippo.

quartodecime diei magnas
vim tribuebat. p̄isci

hippo. 1. apho. 2. 2. 4.
septimozus. 4.

alio loco. f.

agro cibū dāt. Sed cū eo tempore fere pessimi sint qui egrotant: uerendū est: ne si quid tunc mouerimus: fiat aliquid asperius. Ob hęc ad mediam noctem decurro: id est finito iā grauissimo tpe: eo deq; lōgissime distante: secururis uero antelucanis horis quibus oēs fere maxie dormiūt: deinde matutino tpe: qd̄ natura sua leuissimū est. Si uero febres vaga sunt: q̄a uerendū est: ne cibū statim subsequatur: q̄ncūq; quis accessione leuatus ē: tunc debet assumere. At si plures accessiōes eodē die ueniūt: cōsiderare oportet: pares ne p̄ oia sint: qd̄ uix fieri pōt: an ipares. Si p̄ oia pares sint: post eā potius accessiōne cibū dari debet: quā nō inter meridiē & uesperē definit. Si ipares sunt: cōsiderandū ē. quo distet. Nā si altera grauior: altera leuior ē: post grauiorē dari debet. si altera lōgior: altera breuior: post lōgiorē. si altera grauior: altera lōgior ē: cōsiderandū est: utra magis affligat: illa uī: an hęc tpe: & post eā dādus ē. Sed plane plurimū interest: quāta: qualesq; iter eas remissiōes sint. Nā si post alterā febrē motio manet: post alterā itegrū corpus est: itegro corpe: cibo tēpus aptius ē. Si semp febricula manet sed alterū tñ lōgius tēpus remissionis est: id potius eligēdū est: adeo ut ubi accessiōes cōtinuāt̄ p̄tinus inclinata priore dādus cibū sit. Etenī p̄petuū est: ad qd̄ omne cōsiliū dirigi pōt: cibū quā maxime semp ab accessiōe futura reducere & hoc saluo dare quam integerrimo corpori. Quod nō iter duas tñ: sed ē iter plures accessiōes seruabit. Sed cū sit aptissimū tertio quoq; die cibū dare: tñ si corpus infirmū ē: quotidie dandus est multoq; magis si cōtinētes febres sine remissiōe sunt: quanto magis corpus affligunt: aut si duae pluresue accessiones eodē die ueniunt. Quae res efficit: ut & a primo die p̄tinus cibū dari quotidie debeat. Si protinus uenae conciderunt: & saepius eodem die: si inter plures accessiones subinde uis corpori deest. Illud tñ in his seruādū est: ut post eas febres minus cibi detur: post quas: si p̄ corpus liceret: omnino nō daretur. Cū uero febris instet: incipiat: augeatur: consistat: decedat: deinde in decisione consistat: aut finiat: scire licet: optimū cibo tēpus esse febre finita. deinde cū decessio eius consistit. tertiu si necesse est. q̄ncūq; decessit: cetera oia periculosa esse. Si tñ p̄ infirmitatē necessitas urget: satius esse cōsistēte iā incremento febris aliquid offerre: quā crescente. Satius esse instante: quā incipiente: cū eo tñ ut nullo tpe is qui deficit nō sit sustinendus. Neq; hercule satis est ipsas tñ febres medicū intueri sed ē totius corpis habitū: & ad eū dirigere curationē: seu supersunt uires: seu desunt: seu qd̄ mali affectus iterueniūt. Cū uero semp agros securos agere conueniat: ut corpore tñ non ēt animo laborēt: tū p̄cipue ubi cibum sumpserunt. Itaq; si qua sunt quae exasperatura eorum aīos sunt optimum est ea dum agrotant eorum noticiā subtrahere. Si id fieri non potest: substinere tamen post cibum usq; somni tempus: & cum expectati sunt: tum exponere.

¶ Quando potiones febricitantibus dari expediat. **Caput. vi.**
Ed de cibo facilius quidē cū agris rō est. quoq; saepe stomachus hunc respuit: et si mens cōcupiscit. De potione uero ingens pugna est: eoq; magis: quo maior febris est. Hęc. n. sitim accendit: & tū maxie aquā exigit: cū illa piculosis sima ē. Sed docēdus ager ē: ubi febris quieuerit: p̄tinus sitim quoq; quieturā: lōgiorē q; accessiōnem fore si qd̄ ei datū fuerit alimētū. Ita celerius eū desinere sitire q; nō bibit. Necesse ē tñ quāto facilius ēt sani famē: quā siti sustinet: tāto magis agris i potioe: q; i cibo indulgere. Sed priō qd̄ die nullus hūor dari debet: nisi subito sic uenē cōciderūt ut cibū quoq; dari debeat. Secūdo uero: ceterisq; ēt qd̄ cibū nō dabit: tñ si magna sitis urgebit potio dari pōt. Ac ne illd̄ qd̄ ab Heraclide tarētio dictū rōne caret: ubi aut bilis agrū aut cruditas male habet expedire quoq; p̄ medicas potioes misceri nouā mate

hora lesperina pessimi
sunt qui corrotant. et hinc
theob. p̄sca. ubi infra.
p̄sca in interpolatis
cibum conuenit quae huc
dicuntur
aptū est. m̄nd. n. corrotant
est ut col. precedente
Att. quid per petant
Att. quae hora febris aptio
sit ad cibum dandū. uide
lib. p̄s. in logio. lib. 2. c. 4.
S
HO. doct. istam
Att. vero. idē dicit dicit
Att. mascend. in affo.
opz te m̄fimo salu
tem promtere. et b
de hic hippo. lib. de probita
vel honestate. in fine. in parte
ut hoc sic. ut. et. q̄ncūq; qd̄
sentētia. comēta. 2. m. v. qd̄
moroz. q. circa agrotant.
Att. in demulcēdo sitim
t̄s. egros. ad tolerāda
sitim
heraclides

indulgere. uide supra. cap. 4. in parte. ac neq; potest.
Att. quādo coris exponere licet que corz exasperatura sūt et aīos
et uide qd̄ comēta. 4. m. v. epidē. f. s. laborantib; granē. fol. 173. e.

cōseruauit: cū a septimo die undecimus: nō quartus sed quintus sit. adeo apparet quacūq; rōne ad numerū respeximus: nihil rōnis sub illo quidem auctore reperiri. Verū in his quidē antiquos tūc celebres ad modū pythagorici numeri fefellerūt: cū hic quoq; medicus nō numerare dies debeat: sed ipsas accessiōes itueri: & ex his coniectare q̄n dādus cibū sit. Illud at magis ad rem p̄inet scire: tū oporteat dari cū iam bene uenae cōquieuerūt: aut et num manētibus reliquijs febris. Antiqui enī quā integerrimis corporibus alimentū offerebant. A sclepiades inclinata quidē febre: sed adhuc tñ inhaerente. In quo uanā rōnē secutus ē: nō quo nō sit interdū maturius cibū dandus: si mature timeat altera accessiō: sed quo scilicet quā sanissimo dari debeat. Minus enī corrūpit quod itegro corpori inferat. Neq; tñ uerū ē quod Themisoni uidebat: si duabus horis iteger futurus esset ager: satius esse tūc dare: ut integro corpore potissimum diduceret. Nā si diduci tā celeriter posset id ēt optimū. Sed cū hoc: breue tēpus nō praestet: satius p̄cipia cibi a decedēte febre: quā reliquias ab incipiente excipi. ita si lōgius tēpus secūdū est: quā integerrimo dādus est: si breue: et anteq; ex toto iteger fiat. Quo loco uero itegritas est: eodē est remissiō: q; maxie in febre cōtinua pōt esse. Atq; hic quoque querit: utrū tot horae expectāde sint: quot febrē habuerūt: an satis sit: primā partem earū prateriri: ut agris iucundius isidat: qbus interdū nō uacat. Tutissimū est at ante: totius accessiōis tempus p̄terire. quāuis ubi longa febris fuit: pōt indulgeri agro maturius: dū tñ ante minime pars dimidia pratercat. Idq; nō in ea sola febre: de qua p̄xime dictū est: sed in oibus ita seruandū est.

¶ De februm sprciebus & singularū curationibus & primo quando cibū febricitantibus dandus sit. **Caput. v.**

Aec magis p̄ oia genera febrū p̄petua sunt: nūc ad singulas earū species descēdā. Igit̄ si semel tñ accessit deinde desijt: eaq; uel ex iguine: uel ex lassitudine uel ex astu: aliaue simili re fuit sic: ut iterior nulla cā metū fecerit: postero die cū tēpus accessiōis ita trāsiit: ut nihil moueret: cibū dari pōt. At si ex alto calor uenit: & grauitas uel capitis: uel p̄cordior: secuta ē: neq; apparet quid corpus cōfuderit: quāuis vnā accessiōne secuta itegritas ē: tñ: q̄a tertia timeri pōt: expectādus ē dies tertius: & ubi accessiōis tēpus praterijt: cibū dādus ē: sed exiguus: q̄a quartana quoq; timeri pōt. Et die q̄rto demū: si corpus itegrū ē: eo cū fiducia utēdū. Si uero postero: tertio aut quarto die secuta febris est: scire licet morbū esse. Sed tertianarū quartanarū q; quarū & certus circuitus ē & finis iteger ē: & q̄a liberaliter q̄ta tpa sunt: expeditior rō ē. De qbus suo loco dicā. Nūc uero eas explicabo: q; quotidie uirget. Igit̄ tertio quoq; die cibū agro cōmō. isissime dat: ut alter febrē minuat: alter uiribus subueniat. Sed his dari debet: si quotidiana febris ē: quae ex toto desinat: simul atq; corpus itegrū factū ē si quis nō accessiōes: febres tñ iungunt: & quotidie qd̄ icrescūt: sed sine itegritate tñ remittūt cū corpus ita se habet: ut maior remissiō nō expectetur. Si altero die grauior: altero leuior accessiō est: post grauiorē. Fere uero grauiorē accessiōne leuior nox sequit: quo fit ut grauiorē accessiōnem nox quoq; tristior antecedit. At si cōtinuatur febris: neq; leuior vnquā fit & dari cibū necesse est: quando dari debeat magna distētio ē. Quidā: q̄a fere remissius matutinu tēpus agris ē. tunc putāt dādū. Quod si respōdet: nō q̄a mane est: sed quia remissior est ager. dari debet. Si uero ne tūc quidē vlla requies agris ē hoc ipso peius id tempus est quod cū sua natura melius esse debeat: morbi uitio nō est. simulq; insequit tempus meridanū: a quo cum oīs ager fere peior fiat: timeri pōt: ne ille magis etiam quam ex consuetudine uirgeatur. Igitur alij uespere tali

An dicitur sic sibi bene mēdi
mā iam febre. l. oio q̄s
cent.
thomison.
questio
Att. h. q. determina
tione.
hora cibandi in eff.
hora cibandi in humora.
hora cibandi in quatuor
m̄s
Att. in rōtinuā quādo cibū
re. rōtinuā
In meridiē oīs fere eger
peior sit. idē dicit h̄p.
2. epidimoz. in p̄ncipio
ex febrē.

neq; in crescente morbo tutum est agru cibo impleri sed ubi inclinata iam in melius de tpe abundi
 valetudo est. Sunt alia quoq; obseruationes in febris necessaria. atq; id quoq; videdu
 e: qd qda solu praeceptu: an astrictu corpus sit. an pfluat. Quor; alteru strangulat
 qd comet: alteru digerit. na si astrictu e: duceda aluus e: moueda vrina: eliciendus oi
 modo sudor. In hoc genere morbo; sanguine et misisse: cocussisse vehemetibus gesta
 riobus corpus in lumine habuisse: iperasse fame: sitim vigilia. pdest. Vtile e et ducere
 in balneu: prius dimittere i soliu: tu vngere: ite ad soliu redire: multaq; aq fouere ingui
 na: interdum et oleu i folio cu aqua calida miscere: vti cibo rarius & serius tenui: simplici
 molli. calido. exiguo: maxieq; oleribus: qualia sunt: lapatiu. vrtica. malua: vel iure etia
 cocharu: musculorumue: aut locustaru: neq; dada caro nisi elixa e. At portio esse debet
 magis liberalis & ante cibum & post huc & cu hoc vltra qua sitis coget. Poteritq; a bal
 neo et pinguius dari vinu poterit semel aut bis iterpoi gracu falsu. Contra vero si cor
 pus pfluat: sudor coccedus: ges adhibeda erit tenebris soniq; qncuq; voler: vtedu. no
 nisi leui gestatioe corpus agitadu: & p genere mali subueniedu. Na si veter fluit aut si
 stomachus no continet: vbi febris decreuit: liberaliter oportet aqua tepida potui dare
 & vomere: cogere: nisi aut fauces: aut praecordia: aut latus dolet: aut vetus morbus e.
 Si vero sudor exercet: durada cutis e vel nitro vel sale: qua cu oleo miscent. At si leui
 us id vitium est: oleo corpus vngedu est. si vehementius: rosa vel melino vel myrteo: cui
 vinu austeru sit adiectu. Quisq; at fluore ager e: cum venit in balneu prius vngendus
 deinde in soliu demittendus est. Si in cute vitium est frigida quoq; qua calida aqua me
 lius vtef. Vbi ad cibum ventum est: dari debet is valens. frigidus. siccus simplex: qui
 qua minime corrupi possit: panis tostus: caro asfa: vinu asperum: vel certe subausticu
 si venter profluit: calidum: si sudores nocent: vomitusq; sunt frigidum.

Quomodo pestilentes febres: curari debeant. sed de obseruatione in pesti Caput. vij.
 Considerat et ppria aduersione in febribus pestilentia casus. In hac minime vti
 le est: aut fame: aut medicamentis vti aut ducere aluu. Si vires sinunt: sanguine
 ne mittere optimu est: praecipueq; si cu dolore febris e: Si id paru tutu e: vbi
 febris aut tenuata est: aut leuata est vomitu pectus purgare. Sed i hoc maturius: qua
 i alijs morbis ducere i balneu opus e: vinu calidu & meracius dare & oia glutinosa. In
 ter qua quoq; carne generis eiusde. Na quo celerius eiusmodi tepestates corripiut: co
 maturius auxilia: et cu quadam temeritate rapieda sut. Quod si puer e: q laborat: neq;
 tm robur eius e: vt sanguis mitti possit: sicut i vtedu e. duceda aluus vel aqua: vel ptisa
 na cremoretum demu is leuibus cibis nutriedus. Et ex toto no sic pueri vt viri curari
 debet. Ergo: ut i alio quoq; genere morbo; parcius i his agedu e. No facile sanguinem
 mittere no facile ducere aluu: no cruciare uigilia: fameue: aut nimia siti: no uino curare
 satis conuenit. Vomitus post febre eliciendus est: deinde dandus cibus ex leuissimis
 tu is dormiat. postero quoq; die si febris manet: abstineat. Tertio ad simile cibum rede
 at. Dadaq; opa e quatui fieri pot: ut iter oportunam abstinentiam cibo q; oportunos obmis
 sis ceteris nutriat. Si vero ardes febris extorret: nulla medicamenti dada portio e. sed in
 ipsis accessioibus oleo & aq refrigeradus e. q misceda mau sut donec albescant: & con
 clau tenendus: quo multu & puru acere trahere possit: neq; multis uestimētis stragu
 landus sed admodu leuibus tm ueladus e. Possunt et sup stomachu imponi folia uitis
 in aqua frigida tineta. Ac ne siti quide nimia uexadus e: alendus maturius e: idest a die
 tertio & ante cibum hidae perungendus. Si pituita in stomacho coijt: iclinata ia accessio
 ne: vomere cogendus est. & tunc dandum frigidu olus: aut pomu ex his: qua stoma

Ad ventris strictionem

Ad ventris profluuium

Ad exuberantem sudorem

lentia vide. p. h. g. ap. 10.

stomia

de balneo

de vino

ideq; dicit alexander benedict

rap. 17.

siti. vel sitia

Modo curandi pueros

et vide alexandru de tironen

caue vinum .j. e. i. 6.

in accente febre quid ag

duz.

de siti

fallacissime rei. coraxius dicit easis. 28. con. fol. 390. col. 3. et habuab.
 theoric. cap. 2. inferm. et vide gal. 3. de crasib. in fine. fol. i. 40.
 riam corrupta. Illud videdu e: vt qualia tpa cibo legut talia portio quoq; vbi sine illo da
 tur: deligant: aut cu agru dormire cupiemus. Quod fere sitis phibet. Satis at coue
 nit: cu oibus febricitatibus nimius huor alienus sit: tu praecipue esse foeminis: qua ex
 partu i febres iciderut. Sed cum tpa cibo portioq; febris & remissiois ro det: no e xpe
 ditissimu scire: qn ager febricitet: qn melior sit: qn deficiat. Sine quib; dispesari illa no
 possut. Venis. n. maxie credimus fallacissimae rei. qa saepe istae leiores: celerioresue sut
 & atate & sexu & corpor; natura. Et plarunq; satis sano corpe si stomachus ifimus e
 nonuq; et incipiente febre subeunt & quiescut: vt ibecillus is videri possit. cui facile latu
 ro grauis istat accessio. Contra saepe eas cocitat & resoluit sol & balneu & exercitatio &
 metus & ira & quilibet alius ai affectus. A deo vt cu primum medicus venit: sollicitudo
 agri dubitatis quo ille se habere videat: eas moueat. ob qua causa periti medici e: no p
 tinus vt venit apprehendere manu brachiū. Sed primum refidere hilari vultu: p cotariq;
 queadmodu se habeat: & si qs eius metus e: cu pbabili sermoe leniri tu deinde eius cor
 pori manu admouere. Quas venas at cōspectus medici mouet: quam facile mille res
 turbat. Altera res e: cui credimus calor aque fallax. Na hic quoq; excitat astu: labore
 sono: metu: solitudine. Igitur intueri qd e ista oportet. Sed his no oia credere: ac p
 tinus qd e scire no febricitare eu: cuius uena naturaliter ordinata sunt: teporq; talis est
 qualis esse sanis solet. No ptinus at sub calore motuq; febre sese cocipe: sed ita: si summa
 quoq; arida inaequaliter cutis e: si calor & i frore e & itimis praecordijs orit. si spiritus
 ex naribus cu feruore prorupit. si color: aut rubore: aut pallore nouo mutatus e si ocu
 li graues: & aut plicci: aut subhumidi sunt. si sudor cu sit: inaequalis e. si uena non aqs
 interuallis mouet. Ob qua cam medicus neq; itenebris: neq; a capite agri debet refide
 re: sed illustrimeto aduersus eu: ut ois notas ex uultu quoq; cubatis pspiciat. Vbi uero
 febris fuit atq; decreuit: expensari oportet: nu tpa: partefue corporis alia paulu made
 scant: qua sudore uenturu esse testent. Ac si qua nota est: tuc demu dare potui calida
 aqua. cuius salubris effectus est: si sudore p oia mebra diffundit. Huius at furca conti
 nere ager sub ueste satis multa manus debet: eadeq; crura pedesq; cōtegere: qua male
 plariq; agros in ipso ipetu febris: pessimeq; ubi ardes ea est: male habet. Si sudare cor
 pus cepit linteū tepefacere oportet: paulatimq; singula mebra detergere. At Vbi su
 dor ois finitus e: aut si is no uenit: ubi qua maxie potuit: idoneus esse cibo ager uidet
 sub ueste leniter ungendus e: tu detergendus: deinde ei cibus dandus. Cibus at febrici
 tantibus humidus est aptissimus: aut humori certe q; pximus: utiq; ex materia quam
 leuissima: maximeq; sorbitio. caq; si magna febres fuerunt: qua tenuissima esse debet.
 Mel quoq; despumatū huic recte adijcit quo corpus magis nutriat sed id si stomachu
 offedit: superuacuū e: sicut ipsa quoq; sorbitio. Dari uero iuice eius pot: uel itrita ex aq
 calida: uel alica elota. si firmus e stomachus & cōpressa aluus ex aqua mulsā. si uel ille
 laquet uel hae pfluat ex pusca. Et prio qd e cibo ita satis e. secudo uero aliqd adijci pot
 ex codē tn genere materie: uel olus: uel cochiliū uel pomū. Et du febres quide icrescut
 hic solus idoneus cibus est. Vbi uero aut desinut: aut leuat semp qd e incipiendu e ab
 aliquo ex materia leuissima: adijciendu uero aliqd ex media: rone habita subide & uiriū
 hois & morbi. Ponedi uero agro uarij cibi: sicut A sclepiades praecipit: tu demu sunt
 ubi fastidio urget neq; satis uires sufficiut: ut paulu ex singulis degustand o fame ui
 ret. At si neq; uis neq; cupiditas deest: nulla uarietate sollicitadus ager e: ne plus assu
 mat: q cocoquat. Neq; ueru e: qd ab eo dicit: facilius cocog cibos uarios. Edut. n. fa
 cilis. Ad cocotione at materiae genus & modus ptinet. Neq; inter magnos dolores

admirat febrentes. ad omnem suum uis prohibet. vide
 gal. 7. de terna. 2. ad finem in parte. sed et naturarum. de linario.
 fallacissime rei. coraxius dicit easis. 28. con. fol. 390. col. 3. et habuab.
 theoric. cap. 2. inferm. et vide gal. 3. de crasib. in fine. fol. i. 40.
 riam corrupta. Illud videdu e: vt qualia tpa cibo legut talia portio quoq; vbi sine illo da
 tur: deligant: aut cu agru dormire cupiemus. Quod fere sitis phibet. Satis at coue
 nit: cu oibus febricitatibus nimius huor alienus sit: tu praecipue esse foeminis: qua ex
 partu i febres iciderut. Sed cum tpa cibo portioq; febris & remissiois ro det: no e xpe
 ditissimu scire: qn ager febricitet: qn melior sit: qn deficiat. Sine quib; dispesari illa no
 possut. Venis. n. maxie credimus fallacissimae rei. qa saepe istae leiores: celerioresue sut
 & atate & sexu & corpor; natura. Et plarunq; satis sano corpe si stomachus ifimus e
 nonuq; et incipiente febre subeunt & quiescut: vt ibecillus is videri possit. cui facile latu
 ro grauis istat accessio. Contra saepe eas cocitat & resoluit sol & balneu & exercitatio &
 metus & ira & quilibet alius ai affectus. A deo vt cu primum medicus venit: sollicitudo
 agri dubitatis quo ille se habere videat: eas moueat. ob qua causa periti medici e: no p
 tinus vt venit apprehendere manu brachiū. Sed primum refidere hilari vultu: p cotariq;
 queadmodu se habeat: & si qs eius metus e: cu pbabili sermoe leniri tu deinde eius cor
 pori manu admouere. Quas venas at cōspectus medici mouet: quam facile mille res
 turbat. Altera res e: cui credimus calor aque fallax. Na hic quoq; excitat astu: labore
 sono: metu: solitudine. Igitur intueri qd e ista oportet. Sed his no oia credere: ac p
 tinus qd e scire no febricitare eu: cuius uena naturaliter ordinata sunt: teporq; talis est
 qualis esse sanis solet. No ptinus at sub calore motuq; febre sese cocipe: sed ita: si summa
 quoq; arida inaequaliter cutis e: si calor & i frore e & itimis praecordijs orit. si spiritus
 ex naribus cu feruore prorupit. si color: aut rubore: aut pallore nouo mutatus e si ocu
 li graues: & aut plicci: aut subhumidi sunt. si sudor cu sit: inaequalis e. si uena non aqs
 interuallis mouet. Ob qua cam medicus neq; itenebris: neq; a capite agri debet refide
 re: sed illustrimeto aduersus eu: ut ois notas ex uultu quoq; cubatis pspiciat. Vbi uero
 febris fuit atq; decreuit: expensari oportet: nu tpa: partefue corporis alia paulu made
 scant: qua sudore uenturu esse testent. Ac si qua nota est: tuc demu dare potui calida
 aqua. cuius salubris effectus est: si sudore p oia mebra diffundit. Huius at furca conti
 nere ager sub ueste satis multa manus debet: eadeq; crura pedesq; cōtegere: qua male
 plariq; agros in ipso ipetu febris: pessimeq; ubi ardes ea est: male habet. Si sudare cor
 pus cepit linteū tepefacere oportet: paulatimq; singula mebra detergere. At Vbi su
 dor ois finitus e: aut si is no uenit: ubi qua maxie potuit: idoneus esse cibo ager uidet
 sub ueste leniter ungendus e: tu detergendus: deinde ei cibus dandus. Cibus at febrici
 tantibus humidus est aptissimus: aut humori certe q; pximus: utiq; ex materia quam
 leuissima: maximeq; sorbitio. caq; si magna febres fuerunt: qua tenuissima esse debet.
 Mel quoq; despumatū huic recte adijcit quo corpus magis nutriat sed id si stomachu
 offedit: superuacuū e: sicut ipsa quoq; sorbitio. Dari uero iuice eius pot: uel itrita ex aq
 calida: uel alica elota. si firmus e stomachus & cōpressa aluus ex aqua mulsā. si uel ille
 laquet uel hae pfluat ex pusca. Et prio qd e cibo ita satis e. secudo uero aliqd adijci pot
 ex codē tn genere materie: uel olus: uel cochiliū uel pomū. Et du febres quide icrescut
 hic solus idoneus cibus est. Vbi uero aut desinut: aut leuat semp qd e incipiendu e ab
 aliquo ex materia leuissima: adijciendu uero aliqd ex media: rone habita subide & uiriū
 hois & morbi. Ponedi uero agro uarij cibi: sicut A sclepiades praecipit: tu demu sunt
 ubi fastidio urget neq; satis uires sufficiut: ut paulu ex singulis degustand o fame ui
 ret. At si neq; uis neq; cupiditas deest: nulla uarietate sollicitadus ager e: ne plus assu
 mat: q cocoquat. Neq; ueru e: qd ab eo dicit: facilius cocog cibos uarios. Edut. n. fa
 cilis. Ad cocotione at materiae genus & modus ptinet. Neq; inter magnos dolores

Resoluit sol. sexapio. 4. breuiarij. e. 7. dicit q sol augmetat
 caliditate in nata. vide ibi.

admirat febrentes. ad omnem suum uis prohibet. vide
 gal. 7. de terna. 2. ad finem in parte. sed et naturarum. de linario.
 fallacissime rei. coraxius dicit easis. 28. con. fol. 390. col. 3. et habuab.
 theoric. cap. 2. inferm. et vide gal. 3. de crasib. in fine. fol. i. 40.
 riam corrupta. Illud videdu e: vt qualia tpa cibo legut talia portio quoq; vbi sine illo da
 tur: deligant: aut cu agru dormire cupiemus. Quod fere sitis phibet. Satis at coue
 nit: cu oibus febricitatibus nimius huor alienus sit: tu praecipue esse foeminis: qua ex
 partu i febres iciderut. Sed cum tpa cibo portioq; febris & remissiois ro det: no e xpe
 ditissimu scire: qn ager febricitet: qn melior sit: qn deficiat. Sine quib; dispesari illa no
 possut. Venis. n. maxie credimus fallacissimae rei. qa saepe istae leiores: celerioresue sut
 & atate & sexu & corpor; natura. Et plarunq; satis sano corpe si stomachus ifimus e
 nonuq; et incipiente febre subeunt & quiescut: vt ibecillus is videri possit. cui facile latu
 ro grauis istat accessio. Contra saepe eas cocitat & resoluit sol & balneu & exercitatio &
 metus & ira & quilibet alius ai affectus. A deo vt cu primum medicus venit: sollicitudo
 agri dubitatis quo ille se habere videat: eas moueat. ob qua causa periti medici e: no p
 tinus vt venit apprehendere manu brachiū. Sed primum refidere hilari vultu: p cotariq;
 queadmodu se habeat: & si qs eius metus e: cu pbabili sermoe leniri tu deinde eius cor
 pori manu admouere. Quas venas at cōspectus medici mouet: quam facile mille res
 turbat. Altera res e: cui credimus calor aque fallax. Na hic quoq; excitat astu: labore
 sono: metu: solitudine. Igitur intueri qd e ista oportet. Sed his no oia credere: ac p
 tinus qd e scire no febricitare eu: cuius uena naturaliter ordinata sunt: teporq; talis est
 qualis esse sanis solet. No ptinus at sub calore motuq; febre sese cocipe: sed ita: si summa
 quoq; arida inaequaliter cutis e: si calor & i frore e & itimis praecordijs orit. si spiritus
 ex naribus cu feruore prorupit. si color: aut rubore: aut pallore nouo mutatus e si ocu
 li graues: & aut plicci: aut subhumidi sunt. si sudor cu sit: inaequalis e. si uena non aqs
 interuallis mouet. Ob qua cam medicus neq; itenebris: neq; a capite agri debet refide
 re: sed illustrimeto aduersus eu: ut ois notas ex uultu quoq; cubatis pspiciat. Vbi uero
 febris fuit atq; decreuit: expensari oportet: nu tpa: partefue corporis alia paulu made
 scant: qua sudore uenturu esse testent. Ac si qua nota est: tuc demu dare potui calida
 aqua. cuius salubris effectus est: si sudore p oia mebra diffundit. Huius at furca conti
 nere ager sub ueste satis multa manus debet: eadeq; crura pedesq; cōtegere: qua male
 plariq; agros in ipso ipetu febris: pessimeq; ubi ardes ea est: male habet. Si sudare cor
 pus cepit linteū tepefacere oportet: paulatimq; singula mebra detergere. At Vbi su
 dor ois finitus e: aut si is no uenit: ubi qua maxie potuit: idoneus esse cibo ager uidet
 sub ueste leniter ungendus e: tu detergendus: deinde ei cibus dandus. Cibus at febrici
 tantibus humidus est aptissimus: aut humori certe q; pximus: utiq; ex materia quam
 leuissima: maximeq; sorbitio. caq; si magna febres fuerunt: qua tenuissima esse debet.
 Mel quoq; despumatū huic recte adijcit quo corpus magis nutriat sed id si stomachu
 offedit: superuacuū e: sicut ipsa quoq; sorbitio. Dari uero iuice eius pot: uel itrita ex aq
 calida: uel alica elota. si firmus e stomachus & cōpressa aluus ex aqua mulsā. si uel ille
 laquet uel hae pfluat ex pusca. Et prio qd e cibo ita satis e. secudo uero aliqd adijci pot
 ex codē tn genere materie: uel olus: uel cochiliū uel pomū. Et du febres quide icrescut
 hic solus idoneus cibus est. Vbi uero aut desinut: aut leuat semp qd e incipiendu e ab
 aliquo ex materia leuissima: adijciendu uero aliqd ex media: rone habita subide & uiriū
 hois & morbi. Ponedi uero agro uarij cibi: sicut A sclepiades praecipit: tu demu sunt
 ubi fastidio urget neq; satis uires sufficiut: ut paulu ex singulis degustand o fame ui
 ret. At si neq; uis neq; cupiditas deest: nulla uarietate sollicitadus ager e: ne plus assu
 mat: q cocoquat. Neq; ueru e: qd ab eo dicit: facilius cocog cibos uarios. Edut. n. fa
 cilis. Ad cocotione at materiae genus & modus ptinet. Neq; inter magnos dolores

si quis de... conflictat... quo in ceteris febribus precipit...

si quis de... conflictat... quo in ceteris febribus precipit...

Atf. qd dicitur... Atf. mclando aqua frigida... Atf. mclando aqua frigida...

cho coueniunt. Si ficcus manet stomachus: protinus vel pitisanæ vel alicæ vel orizæ cre-

Curatio semitertianæ febris quæ hemitritæos dicitur. Caput. viij. T vbi id genus tertianæ...

Curatio lentarum febrium. Caput. ix. Onnūq̄ et lētæ febres sine ulla remissioe...

Curatio horrois in febribus. Caput. xij. Orror at eas fere febres antecedit: quæ certū habet circuitū & ex toto remittū-

Remedia in febribus ad capitis dolorem & præcordiorum inflammationem & ariditatem & scabritiem linguæ. Caput. x.

de stomja... Atf. hoc consiliuz... No. istaz raram...

Atf. mclando... Atf. mclando... Atf. mclando...

temeritas adinuat. temerarijs... febres accedere...

LIBER TERTIVS

Considerādū et est: febres ne solæ sint: an alia his quoq; mala accedat. id est nū caput dolear: nū lingua aspa: nū præcordia intēta sint.

Curatio horrois in febribus. Caput. xij. Orror at eas fere febres antecedit: quæ certū habet circuitū & ex toto remittū-

Remedia in febribus ad capitis dolorem & præcordiorum inflammationem & ariditatem & scabritiem linguæ. Caput. x.

Ad capitis dolores... Ad præcordiorum inflammationem...

Ad mclando... Ad hoc dicitur...

Ad mclando... Ad hoc dicitur...

Ad quæ febres antecedit horror...

Ad mclando...

et a magno libet morbis. ut hyppo. epidemiorum. p. statu. s. p. at p. x. o. i. u. z.

LIBER TERTIVS

conquieverit inunctione uehementer perfricari: eodem mo sumere cibum & uinu: bi- duo pximo se abstinere: frictione seruata. decimo die rursus balneu experiri: & si po- stea febris accessit: aque pfricari. unum copiosius bibere. ac si proximū est: quies tot dierū: ut abstinetia cum ceteris quæ præcipiuntur: febrē tollant. Si uero nihilominus remanet: aliud ex toto sequendum est curationis genus: idq; agendū: ut quod diu su- stinēdū est: corpus facile sustineat. Quo minus ē curatio probari Heraclidis tarētini debet. qui primis diebus ducēdā aluū. deinde abstinendū usq; in septimum diē dixit. Quod ut sustinere aliquis possit tñ etiam febre liberatus uix refectioi ualebit. A deo si febris sapius accesserit: cōcidet. Igitur si tertio decimo die morbus remanebit: balne- um neq; ante febrē neq; post eam tērandū erit: nisi interdū iam horrore discussio. Hor- ror ipse per eadē quæ supra præscripta sunt expugnādus. Deinde post febre m oportebit ungi & uehementer perfricari: cibum & ualidum & fortiter assumere. uino uti quā- tum libebit. postero die cum satis quieuerit: ambulare: exerceri: ungi: perfricari: forti- ter: cibū accipere sine uino: Tertio die abstinere. Quo die uero febrē expectabit: ante surgere & exerceri: dareq; operā oportet: ut in ipsam exercitationē tempus febris icur- rat. Sic. n. sape illa discutit. At si in ope occupauit: tum demū se recipere. In eiusmodi ualitudine medicamenta sunt: oleum: frictio: exercitatio: cibum uinu. Si uenter astri- ctus est soluendus est. Sed hæc facile ualidiores faciunt: si imbecillitas occupauit: p- exercitatione gestatio est. Si ne hanc quidem sustinet: adhibēda tñ frictio ē. si hæc quo- que uehemens onerat: intra quietē & unctiōē & cibū listendū est: danda opera est: ne q- cruditas in quotidianam id malū uertat. Nā quartana neminē iugulat. sed si ex ea fa- cta quottidiana ē: in malis æger est. Quod tñ nisi culpa uel ægri uel curantis nunq̄ fit.

de uino

Curatio heraclidis

Att. de uino

HO. doctrina istam

in malis. i. mortale est ubi

n. corned. dicit in malis di

rit hyppo. mortale ut. 2. h. 9

e. 17. in fine

iugulat. eades est sma hyppo

p. epidemior. cometa. 5. 6.

at vero. ex cruce uio. et gal. p

ad glauco. in parte. in ducia fe

optinuatuz.

Att. de uino istam

de sma pi eaz uino ante ac

resignez quartane

HO.

Curatio duarum quartanarum.

Caput. xvi.

T si duæ quartanæ sunt: neq; hæc: quas pposui: exercitatiōes adhiberi possūt: aut ex toto quiescere opus est: aut si id difficile ē: leuiter ambulare: considera diligenter inuolutis pedibus: & capite. Quotiēs febris accessit & desijt: cibū modicum sumere & uinum. reliquo tempore nisi imbecillitas urget: abstinere. Aut si duæ febres pene iunguntur: post utranq; cibum sumere. Deinde uacuo tēpore & mo- ueri aliquid: & post unctiōem cibo uti. Cū uero uetus quartana raro: nisi uere soluat: utiq; eo tēpore attendendū est ne quid fiat qd̄ ualitudinē impediāt. Prodestq; in uetere quartana mutare subinde uictus genus: a uino ad aquam: ab aqua ad uinum: a lenib; cibis ad acres: ab acris ad lenes trāsire: esse radicē: deinde uomere: iureue pulli gal- li nacei uentrem resolvere: oleum ad frictiones adijcere: calefacientia ante accessio- nem sorbere: uel aceti cyathos duos: uel unum sinapis cum tribus graci uini salis: uel mixta pibus portionibus & in aqua diluta: pip: castoreū: laser: myrram. Per hæc eni- similiaq; corpus agitandū est: ut moueatur ex eo statu quo detinet. Si febris quieuit diu meminisse eius diei cōuenit: eoq; uitare frigus: calorē: cruditatē: lassitudinē. Facile enim reuertitur: nisi a sano quoq; aliquādiu timeat.

Curatio quotidiana febris: quæ ex quartana facta sit.

Caput. xvij.

T si ex qrtana quotidiana facta est: cum id uitio inciderit: p biduum abstine- re oportet. frictione uti: aquam tantūmodo uespero potui dare. tertio die sa- pe fit ne febris accedat. sed siue fuit: siue non fuit: cibum post accessionis tem- pus est dandus. at si manet: p biduum abstinentia: quanta maxime i perari corpori po- test: fricatione quotidie: utendum ē.

De tribus infantiæ generibus & primo de eius curatione: quæ a græcis phrenetis di- citur.

Caput. xvij.

d

xime accessionis: quæ instare tertia pōt: deducendus in balneum est: dandaq; opa est: ut p tēpus horrore in folio sit. Si ubi quoq; senserit nihilominus idē sub expectatiōe ac- cessionis quartæ faciat. si qdē eo quoq; modo sape id discutit. si nec balneu quidē pro- fuit: ante accessionē aliū edat: aut bibat calidā aquā cū pipere si qdē ea quoq; assupta calorē mouēt: qui horrore nō admittit. Deinde eo modo quo i frigore pceptū est: ante q̄ inhorrescere possit. opiat. Fomētisq; ptinus validioribus totū corpus circūdare con- uenit: maxieq; iuolutis extinctis testis & titiōibus. Si nihilominus horror peruerit multo oleo calefacto iter ipsa uestimēta pfundatur: cui aque ex calefacientibus aliqd sit adiectū. adhibeatq; frictio quātā is sustinere poterit: maxieq; in manibus & pe- dibus & spiritū ipse cōtineat. neq; desistendū est et si horror est. Sape. n. ptinacia iuuā- tis malū corporis vincit. Si qd̄ euomuit: dāda aqua tepida: iterūq; vomere cogendus est. utendūq; eisdē est donec horror finiatur. Sed præter hæc: ducenda aluus est: si tar- dius horror quiescit. si qdē id quoq; exonerato corpori pdest. Ultima quoq; post hæc auxilia sunt gestatio & frictio. Cibum at in eiusmodi morbis maxime dandus est. qui mollē aluum præstet. Caro glutinosa. uinum: cum dabit: austerum.

Curatio quotidiana febris.

Caput. xiiij.

Aec ad oēs circuitus febrū pertinent. discernendæ tñ singulæ sunt: sicut ratio- nē habent dissimilē. si quotidiana ē: triduo primo magnopere abstinere oportet. tū cibus altero quoq; die uti. Si res inueterauerit: post febrē experiri balneu & uinu: magisq; si horrore sublato hæc superest.

Curatio tertianæ febris.

Caput. xiiij.

I tertiana uero: quæ ex toto intermittit: aut quartana est: medijs diebus & an- bulatiōibus uti oportet: alijsq; exercitatiōibus & unctiōibus. qdā ex antiquio- ribus medicis Cleophātus i hoc genere morboꝝ multo ante accessionē caput ægri multa calida aq̄ pfundebat: deinde uinu dabat. Quod quis pleraq; eius uiri præ- cepta secutus est Aselepiades: recte tñ præterijt. Est. n. anceps: Ipse: si tertiana febris ē: tertio die post accessionē dicit aluū duci oportere. quinto post horrore: vomitū elice- re. deinde post febrē: sicuti illi mos erat: adhuc calidis dare cibū & uinu. Sexto. die in le- ctulo detineri sic. n. fore: ne septimo die febris accedat. Id sape fieri posse uerisimile est. Tutius tñ est: ut hoc ipso ordine utamur Tria remedia: vomitus: alui ductionis: uini potus p triduum: id est die tertio & quinto & septimo tētare. nec uinu nisi post accessionē die septimo bibat. Si uero primis diebus discussus morbus nō est: iciditq; i uetustatē: quo die febris expectabitur: in lectulo se contineat: post febrē perfricetur: tū cibo assū- pto bibat aquā. postero die: quo cibo uacat & ab exercitatione unctiōneq; aqua tñ cō- tentus cōquiescat. Et id quidē optimum est. Si uero imbecillitas urgebit: & post febrē uinum: & medio die paulum cibi debebit assumere.

Curatio quartanæ febris.

Caput. xv.

Adē in quartana faciēda sunt. Sed cū hæc tarde admodum finiat: nisi primis diebus discussa est: diligētius ab initio præcipiendū est: quid in ea debeat fieri. Igit si cui cū horrore febris accessit: eaq; desijt: eodē die & postero tertioq; cō- tinere se debet: & aquā tantūmodo calidā primo die post febrē sumere: biduo pximo quantū fieri pōt ne hanc quidē. si quarto die cū horrore febris reuertitur: vomere sicut ante præceptū est deinde post febrē modicū cibū sumere: uini quadrantē. Postero ter- tioq; die abstinere: aqua tantūmodo calida: si fuerit: assumpta: septio die balneo frigus præuenire: abstinere: continere se debet: si febris redierit: ducere aluū. ubi ex eo corpus

de balneo et nota hoc

titiones

uincit. nichil. n. est quod rempore medicamentis qd no tollatur tametsi ualidius sit qd medicamēta que uoluntur. ut hyppo. ut lib. de sacro morbo. pag. 257.

de balneo de uino.

iuxta cleophanti

Intentio auctoris Att. de uini potione

exhibet uinum a principio

de phrenesi. de cuius
curatione vide celsus. aetia
nu. 3. ubi infra.

quando est phrenesis
et perfecta

qui phrenetici binoculi sunt

In tenebris. hinc rollo
randy sit phrenetici. de hoc
vide mathew. 3. al. r. de fene
si. in via

asclepiades. huius quoque positionis
fuit theodor. priscian. lib. 2. c.
2. possidomius atq. dicit. de quo vide
Actu. lib. 6. c. 2.

Comma. de qua vide theo
phoru ubi supra. et possidom.
loco citato.

quando fricatio est utilis

HO.

debet. possidomius ubi supra dicit
q. media venal eligenda est et quam
intulerit vires euandus no minus
q. ad at deliquit.

Actuarius vide hic celsu auct
riam. lib. 8. exomion. c. 5. pag.
26. d. 7. 8.

T febrü quidem ratio exposita est. Superfuit vero alij corporis affectus qui huic superueniunt. ex quibus eos: qui certis partibus assignari non possunt: pro tinus iungant. Incipiunt ab infania: primamque huius ipsius parte agrediar quae & acuta & i febre est: graeci phrenesin appellant. illud ante oia scire oportet: interdum in accessione aegros delirare & loqui aliena. Quod non quidem leue est: neque incidere potest: nisi i febre uehementi non tamen aequae pestiferum est. Nam plerumque breue esse consuevit: leuatoque accessiois impetu prius mens redit. Neque id genus morbi remedium aliud desiderat: quam quod i curanda febre praecipit. Phrenesis uero tamen demum est: cum continua demetria esse incipit: aut cum aeger quamuis adhuc sapiat: tamen quasdam vanas imagines accipit. perfecta est ubi mens illis imaginibus ad dicta est. eius autem plura genera sunt: si quidem ex phreneticis alij hilares: alij tristes sunt: alij facilius continent & intra verba delirant. alij consurgunt & uolenter quaedam manu faciunt. atque ex his ipsis alij nihil nisi impetu peccant. alij etiam artes adhibent: summamque specie sanitatis in captandis maioribus operum occasione praebet: sed exitu deprehenduntur. Ex his autem eos qui intra verba delirant: aut leuiter etiam manu peccant: onerare asperioribus coercitionibus superuacuum est. Eos uero qui uolentius se gerunt uincire conuenit: ne uel alteri uel sibi noceant. Neque credendum est si uinctus aliquis dum leuari uiculis cupit: sanum iam se fingat: quamuis prudenter & miserabiliter loquatur: quoniam is dolus insanientis est. Fere uero antiqui tales aegros in tenebris habebant: eo quod eis contrarium esset exterreri: & ad quietem animi tenebras ipsas conferre aliquid iudicabant. At Asclepiades tanquam tenebris ipsis terrentibus: in lumine habendos esse dixit. neutrum tamen perpetuum est: alium enim lux: alium tenebrae magis turbant. reperiuntque in quibus nullum discrimen deprehendi uel hoc uel illo modo possit. optimum itaque est utrunque experiri: & habere eum: qui tenebras horret: in luce: cum qui lucem in tenebris. At ubi nullum tale discrimen est: aeger si vires habet: loco lucido: si non habet: obscuro continendus est. Remedia uero adhibere ubi maxime furor urget: superuacuum est. simul enim febris quoque i crescit. Itaque tum nihil nisi continendus aeger est. Ubi uero res patitur: festinanter subueniendum est. Asclepiades perinde esse dixit his sanguinem mitti ac si trucidentur: rationem hanc secutus: quod neque infania esset nisi: febre intenta: neque sanguis nisi in remissione eius recte mitteretur. Sed ipse in his somnum multa frictione quasi uiuit: cum & in tentio febris somnum impediatur: & frictio non nisi in remissione eius utilis sit. Itaque hoc quoque auxiliu debuit praeterire. Quid igitur est? Multa in praecipiti periculo recte sunt alias omittenda. Et continuata quoque febris habet tempora: quibus & si non remittit: non tamen crescit. Estque hoc ut non optimum: sic tamen secundum remedij tempus. Quod si uires aegri patiuntur: sanguis quoque mitti debet. Nec minus deliberari potest: an aluus ducenda sit. tum interposito die conuenit caput ad cutem tondere: deinde aqua fouere i aqua uerbena aliquae decoctae sint uel ex reprimentibus: aut prius fouere deinde tondere & iterum fouere: ac nouissime rosa caput nareque implere: offerre etiam naribus rutam: ex aceto contrita: mouere sternutamenta medicamentis in id efficacibus. Quae tamen facienda sunt in his: quibus uires non defunt. Si uero imbecillitas est: rosa tamen caput adiecto serpillio: similique aliquo male faciendum est. Utiles etiam in quibuscunque uiribus herbae duae sunt: solanum & muralis. simul ex utraque succo expresso caput impletur. cum se febris remiserit frictione utendum est. parcius tamen in his qui nimis hilares quam in his qui nimis tristes sunt. Aduersus omnium autem sic insanientium animos gerere se pro cuiusque natura necessarium est. Quorundam enim uani metus lauandi sunt: sicut in homine praedixi fametitate icidit: cui subinde falsae hereditates nunciabatur. quorundam audacia coercenda est: sicut i his fit: in quibus continendis plaga quoque adhibent. quorundam est itepestiuus risus &

obiurgatioe & minis prohibendus est. quorundam discutienda tristes cogitationes. Ad quae symphoniae & cymbala: strepitusque proficiunt. Sapius tamen asserendum: quam repugnandum est. paulatimque & non uideatur ab his: quae stulte dicunt ad meliora mens eius abducenda est. Interdum et elicienda ipsius intentio: ut sit in hominibus studiosis litterarum: quibus liber legitur: aut recte si delectantur: aut propter se si id ipsum eos offendit. Emendando enim conuertere animu incipiunt. Quin et recitare si qua meminerunt: cogendi sunt: Ad cibum quoque quosdam non desiderantes reduxerunt hi: qui inter epulantes eos collocauerunt. Omnibus uero sic affectis somnus & difficilis & praecipue necessarius est. Sub hoc enim plerique sanescunt. Prodest ad id atque et ad mentem ipsam componendam crocinu unguentum cum mirino in caput datum. Si nihilominus uigilat hi: quidam somnum moluntur potui dando aqua: i qua papauer: aut hyoscyamos decocta sit: alij mandragora mala puluino subiiciunt. alij uel amonum: uel sicamini lachryma fronti inducunt. Hoc nomen apud medicos reperio. Sed cum graeci mori sicamynon appellant: mori nulla lacrima est. sic uero significat lacrima arboris in egypto nascens: quae ibi morosico appellatur. Plurimi decoctis papaueris corticibus ex ea aqua subinde spogia os & caput fouent: asclepiades ea superuacua esse dixit quoniam i letargu saepe conuerteret. Praecipit autem ut primo die a cibo: potione: somno abstineret: uespere ei daretur potui aqua: tunc frictio admoueretur lenis ita ut ne manum quidem qui fricaret: uehementer imprimeret: postero deinde de hisdem oibus factis uespere ei daretur sorbitio & aqua: rursumque frictio adhiberet. Per haec enim nos consecuturos: ut senus accedat. Id interdum fit & quidem adeo: ut illo contentum nimia frictio est lethargi picu um afferat. Sed si sic somnus non accessit. tum demum illis medicamentis accersendus est: habita scilicet eadem moderatio: quae hic quoque necessaria est: ne quae obdormire uolumus excitare postea non possumus. Confert et aliquid ad somnum silanus iuxta cadentes: uel gestatio post cibum & noctu: maximeque suspensio lecti motus. Neque alienum est: si neque sanguis ante missus est: neque mens constat: neque somnus accedit: occipitio in uiso cucurbitula admouere. Quae quia leuat morbum: potest et somnum facere. Moderatio autem in cibo quoque adhibenda est. Nam neque implendus aeger est: ne infaniat. neque ieiunio utique vexandus est: ne imbecillitate in cardia cum icidat. Opus est autem cibo infirmo: maximeque sorbitione: potione aquae mulsa. cuius ternos cyathos bis hinc: quater aetate dedisse satis est. Alteru genus infaniae est: quod spatium longius recipit: quia fere sine febre incipit: leues deinde febriculas excitat & consistit i tristitia: quam uidetur bilis atra contrahere. In hac uel detrahitio sanguinis est. Si quidem haec prohibet: prima est abstinentia: secunda per album ueratrum: vomitumque purgatio. post utrumlibet adhibenda bis die frictio est. Si magis ualet frequens et exercitatio. In ieiunio vomitus: cibus sine uino datus ex media materia est: Quam quotiens posuero: scire licet et ex infirmissima dari posse: dum ne ea sola quis utatur: ualētissima tantummodo esse remouenda. praeter haec seruanda aluus est quam tenerrima. remouendi terrores: & potius bona spes afferenda. quae recta delectatio ex fabulis ludisque: quibus maxime capi sanus assueuerat. Laudanda si qua sunt ipsius opera & ante oculos eius ponenda. Leuiter obiurganda uana tristitia. Subinde admonendus i his ipsis rebus: quae sollicitat: cur non potius letitia: quam sollicitudinis causa sit. Si febris quoque accessit: sicut aliae febres curanda est. Tertium infaniae genus est ex his longissimum adeo ut uita ipsa non impediatur. quod robusti corporis esse consuevit. Huius autem ipsius species duae sunt. Nam quidam imaginibus: non mente fallunt. quale insanientem Aiacem uel Orestem poetae fabulae ferunt. quidam animo delirant. Si imagines fallunt: ante oia uideendum est: tristes an hilares sint. In tristitia nigru ueratrum deiectionis causa: in hilaritate album ad vomitum excitandum dari debet. Idque si in potione non accepit: panem adiacendum est: quo facilius fallat. Nam si bene se purgauerit: ex magna parte morbum leua-

Att.

de somno

in quibus non inuiz

si camynon. vide fol. 41
col. 1. et gal. 2. alimētōz
c. 10.

Lura asclepiadis

si lon. ats. saliens. kius
m. est et uerius
silan. plim. lib. 20. c. 5.

in arbutula
quae frigidior
Libus daz esse
excitimat alex. d. 10
lib. 8. c. 5. si. no. in hoc morbo
vide possidomius ubi supra.

de melia. que est. 2. m. in
sanie gen.

de cibo ex media ma.

de 3. insanie gne. ciuis
cura

HO. de uinum. c. 1. media
na in 3. rbo

indere si quide id quoq; vires tuetur. Neq; alienum est: naribus quoq; astuantis admo
uere quod reficiat: id est rosa & vinu. Et si qua in extremis partibus friget: vnctis & ca
lidis manibus fouere. Per qua si cosequi potuimus: vt & sudoris impetus minuatur &
vita prorogetur: incipit iam tempus ipsum esse praesidio. Vbi in tuto esse videtur: ve
rendum tñ est: ne ad eandē imbecillitatem cito recidat. Itaq; vino tatum remoto: quo
tidie validorem cibum debet assumere donec satis viriu corpori redeat.

De lethargo & eius curatione.

Caput. xx.

Lter quoq; morbus est aliter phrenetico contrarius. In illo difficilis somnus:
a prompta ad omnē audaciā mens est. At in hoī marcor & icxpugnabilis pene
dormiēdi necessitas: lethargū grāci nominant. atq; id quoq; gēus acutum ē:
& nisi succurritur celeriter iugulat. Hos agros quidā subinde excitare nituntur admo
tis his quae per sternutamēta euocantur: & his quae odore foedo mouent. qualis ē pix
cruda: lana fucida: piper: veratrum: castoreum: acetum: allium: cepa: iuxta etiam gal
banū incendūt: aut pilos. aut cornu ceruinū. Si nō est: quodlibet aliud. Hac enim cū
cōburuntur. odore foedū mouent. Tharrias vero quidā accessionis esse id malū dixit:
leuariq; cū ea decessit. Itaq; eos qui subinde excitāt sine vsu. male habere. Interest autē
in decessione expurgiscatur ager: an cū febris non leuetur: aut leuata quoq; ea somnus
virgeat. Nā si expurgiscit: adhibere ei vt sopito superuacuū ē. Neq; enim vigilando me
lior fit. sed per se: si melior ē: vigilat. Si uero cōtinens ei somnus ē: vtq; excitandus est.
sed his tēporibus quibus febris leuissima ē: vt & excernat aliquid & sumat. Excitat at
valedissime: repente aqua frigida infusa post remissionē. Itaq; perunctum oleo multo
corpus tribus aut quattor amphoris totū p caput pfundendū est. Sed hoc vtetur: si
aqualis agro spiritus erit: si mollia p̄cordia. Sin aliter hęc ciūt: ea potiora: q̄ supra cō
prachēsa sūt. Et quod ad somnū quidē p̄tinet: cōmodissima hęc rō ē. Medēdi at causa
caput radēdū: deinde postea fouēdū est aqua: in qua laurus aut ruta decocta sūt. Alte
ro die iponendū castoreū: aut ruta ex aceto cōtrita: aut lauri baccā: aut hedra cū rosa
& aceto. Praecipueq; pficit & ad excitandū hoīem naribus ad motū & ad morbū ipsū
depellendum capiti frōtue impostū sinapi: Gestatio et in hoc morbo prodest: maxie
q; oportune cibus datus id est in remissione quanta maxime inueniri poterit: Aptissi
ma at sorbitio ē donec morbus decrescere icipiat: sic vt si quotidie grauis accessio est:
hęc quotidie detur. Si alternis: post grauiorē: sorbitio: post leuiorē: malsa aqua. Vi
nū quoq; cū tempestiuo cibo datū nō mediocriter adiuuat. Quod si post lōgas febres
eiusmodi torpor corpori accessit: cetera eadē seruāda sūt. Ante accessionē at trib⁹ q̄
tuorue horis castoreū: si v̄ter astrictus ē: mixtū cū scamōea. si non ē: p se ipsū cū aqua
dādū ē. Si p̄cordia mollia sūt: cibus vtēdū ē pleniorib⁹. Si dura: in hisdē sorbitionibus
subsistendum imponendumq; ē praecordijs quod simul & reprimat & emolliat.

De aqua intercutem hoc ē hydropico morbo.

Caput. xxi.

Ed his quidē acutus ē morbus. Lōgus vero fieri pōt eorum: quos aqua iter cu
tem male habet: nisi primis diebus discussus ē: hydropa grāci uocant. Atq;
eius tres species sunt. Nam modo ventre uehemēter intento creber intus ex
motu spiritus sonus est. Modo corpus inaequale ē: tumorib⁹ aliter aliterq; p totum
id orientibus. Modo intus in unū aqua contrahitur: & moto corpore ita mouetur ut
impetus eius cōspici possit. Primum timpanitem: secundum leucophlegmatian uel
ypofarca. Tertium asciten grāci nominant. Communis tñ ē humoris nimia abundā
tia. ob quam ne ulcera quidē in his agris facile sanescūt. Sape uero hoc malum per se
incipit. Sape alteri uetusto morbo. maximeq; quartana superuenit. Facilius i seruis: *hipp. 6. affo. 7. affo. 8.*

bit. Ergo et si semel datum veratru parū profecerit: interposito tempore iterum dari
debet. Neq; ignorare oportet: leuiorē esse morbū cum risu: quā serio insaniētū. illud
quoq; perpetuū est in oibus morbis: vbi ab inferiore parte purgandus aliquis est: ven
trām eius ante soluēdū esse: vbi a superiore: cōprimendū. Si vero cōsiliū insaniētē fal
lit: tormentis quibusdam optime curatur. Vbi perperā aliquid dixit aut fecit: fame:
vinculis: plagis coercēdus est. Cogendus est & attendere & ediscere aliquid & memi
nisse. Sic enim fiet vt paulatim metu cogat cōsiderare qd faciat. Subito etiam terreri
& expauescere in hoc morbo p̄dest. Et sere quicquid animū uehementer pturbat. Pōt
enim quādā fieri mutatio: cū ab eo statu mens i quo fuerat: abducta est. Interest etiā
si ipse sine causa subide rideat: an met⁹ dimissisq; sit. nā demēs hilaritas terroribus his:
de qbus supra dixi: melius curat. si nimia tristitia ē: prodest lenis sed multa bis die fri
ctio. Itē p caput aqua frigida infusa: demissūq; corpus in aquā & oleum. Illa cōmunia
sūt: insaniētes uehementer exerceri debere. multa frictione vti: neq; p̄guem carnem:
neq; vinū assumere. cibus vti post purgationē ex media materia quam leuissimis. nō op
portere esse uel solos uel inter ignotos: uel inter eos quos: aut contemnant: aut negli
gant. mutare debere regiones: & si mens redit: annua peregrinatioe eē iactandos. Ra
ro: sed aliquādo tñ: ex metu deliriū nascitur. Quod genus insaniētū specie similiq; ui
ctus genere curandum est. praeterq; quod in hoc insanie genere solo recte uinū datur.

Cardiaci morbi curatio.

Caput. xix.

Vic morbo praecipue contrariū est id genus: quod cardiacū a grācis nomina
tur: quāuis saepe ad eū phrenetici transeūt. Si quidē mens in illis labat in hoc
cōstat. Id at nihil aliud ē quā nimia imbecillitas corporis. qd stomacho lāgu
ente imodico sudore digerit. Licetq; p̄tinus scire id esse: ubi uenatū exigui: imbecilli
q; pulsus sunt. Sudor at supra cōsuetudinē & modo & tēpore ex toto thorace & cerui
cibus atq; et capite prumpit: pedibus tantū modo & cruribus siccioribus atq; frigen
tibus. At ubi id morbi genus ē: curatio prima est: supra praecordia iponere quae reprimat
cataplasmata. secūda: sudorē phibere. Id p̄stat acerbū oleū uel rosa uel melinum
aut myrteū. Quoq; aliquo corpus leuiter p̄rurgendū: caratūq; ex aliquo horum tū
imponendū est. Si sudor uincit: delinendus homo est uel gypso uel argēti spuma: uel
cimolia creta: uel etiā subinde hor⁹ puluere respergendus. Idē praestat puluis ex cōtri
tis aridi myrri uel rubi folijs: aut ex austeri: & boni uini arida fece. Pluraq; similia sunt:
quae si defūt: satis utilis ē qlibet ex uia puluis iniectus. Super hac uero quo minus cor
pus insudet: leui veste debet eē contactus loco nō calido: fenestris patentibus sic: ut p
flatus quoq; aliquis accedat. Tertiu auxiliū ē ibecillitati iacētis uino ciboq; succurrere.
Cibus non multus qdē: sed saepe tñ nocte ac die dādus ē: ut nutriat neq; oneret. Is esse
debet ex infirmissima materia & stomacho aptus. Nisi at necesse ē: ad uinum festinare
nō oportet. Si uerendū ē: ne deficiat: tū & in trita ex hoc & hoc ipsū austerum quidem
sed tñ tenue meracū. Egelidū subinde & liberaliter dandū ē adiecta polēta: si modo is
ager parū cibi assumit. Idq; uinū esse debet neq; nullaz uiriū: neq; ingentium: recteq;
tota die ac nocte uel tres heminas ager bibet. Si uastius corpus ē: plus etiā. Si cibum
nō accipit: perunctū ante perfūdere aqua frigida cōuenit: & tū dare. Quod si stoma
chus resolut⁹ parū cōtiet: & ante cibū & post eū: spōte uomere oportet: rursusq; post
uomitū: cibū: sumere. Si ne id quidē māserit: sorbere uini cyathū: iterpostraq; hora su
mere alterū. si id quoq; stomachus reddiderit: totū corpus bulbis cōtritis sup illinēdū
ē. Qui ubi inauerūt efficiūt: ut uinū i stomacho contineat: exq; eo toti corpori calor
uēisq; uis redeat. Vltimū auxiliū ē: i aluū ptisaz vel alicaz cremorē ex inferiorib⁹ ptib⁹

neq; idēz. 6. affo. 7. affo. 93.
hoc p̄peratuz in oib⁹ mor
bis

Als mest⁹ dimissusq;

Loia omij delirio
ex media mā. de quo. col. p̄r
denq;
deliriaz ex meatu
de uino

transiūt. et etiam cor de p̄tē
te possibile est hominēz fieri
uiz fieri. 13. traxp. cap. 14.

Curatio
Ad reprimēdūz sudorem

Ad imbecillitatem

ex infir. mā. de quo. p̄cedē

Ad s̄m. nō accipietz cib⁹. l.
acceptaz nō retinentem.

Aff. hoc de bulbis

odorabilia

Aff.

peruenit corp. ante aq̄re
frigidē p̄fusionēz

Ab quaz. cadēz est sentētia
hipp. 6. affo. 7. affo. 8.

ignobilis. in catalogo. ill. me
coruz. p. oto. brunus. legi
non ignobilis.

Att.
Chrysiippus
philippus

Hydrops inueterata male
discutit.

Abhis curatio potior est
p. ydropis

de balneo

ex media. vide. p. 15.

de potione

qua timida est Staphisagria

duo cyperi

donamētuz ad sequētia de
duobus cypris

de metiedo corp. po
tionez atqz beinum

Medicinalia

de rueris

quā in liberis tollitur. quia cū desideret famē: sitim: mille alia tedia: longāq; patientiā:
promptius his succurrit: qui facile coguntur: quā quibus inutilis libertas ē. Sed ne hi
quidē qui sub alio sunt: si ex toto sibi tēperare nō possunt: ad salutē pducuntur. Ideoq;
nō ignobilis medicus Chrysiippi discipulus apud Antigonū regē amicū quēdam eius
notā intēperatiā mediocriter eo morbo iplicitū negauit posse sanari. Cumq; alter me
dicus epirotes Philippus se sēnaturū polliceret respōdit illū ad morbum aēri respice
re: se ad animū. Neq; eū res fefellit. Ille. n. cū sūma diligētia nō medici tantūmodo: sed
ēt regis custodiretur: tñ malāgmata sua deuorando: bibēdoq; suā vrinā in exītum se
prācipitauit. Inter initia tñ non difficillima curatio ē: si imperata sunt corpori: quies:
sitis: media. At si malū inueterauerit: non sine magna molestia discutitur: Metrodo
rū tñ Epicuri discipulum referunt cū hoc morbo tentaret: neq; a quo aīo ferret neces
sariā sitim vbi diu abstinerat: bibere solitū: deinde euomere. Quod si redditur quic
quid receptū est: multū tedio demit. si a stomacho retentū ē: morbū auget. Ideoq; in
quolibet tentandū nō est. Sed si febris quoq; ē: hāc in primis submouenda ē per cas rō
nes: p quas huic succurri posse propositū ē. Si sine febre aēger ē: tum demū ad ea veniē
dū ē: quā ipsū morbo mederi solēt. Atq; hic quoq; quācūq; species ē: si nondum nimis
occupauit: hisdē auxilijs opus ē. Multū ambulādū. currēdū aliqd ē. superiores maxie
pres sic pfricādā: vt spiritū ipse cōtineat. euocādus ē sudor nō exercitatiōe tantūmodo
sed ēt in harena calida: vel laconico: vel clibano: similibusq; alijs. maxieq; vtilēs natura
les & sicca sudatiōes sunt: quales super baias habemus in myrtetis balneū atq; oīs hu
mor alienus ē. Ieiuno recte cataputia dantur facta ex absinthij duabus: myrre pte. Ci
bus esse debet ex media quidē materia: sed tñ generi durioris. Potio non vltra dāda ē:
quā vt vitā sustineat. optimaq; ē: quā vrinā mouet. Sed id ipsū tñ molliri cibo: quam
medicamento melius est. Si tñ res coget ex his aliquid quā id prāstent: erit decoquen
dū eaq; aqua potui danda. Videntur at hāc facultatē habere: iris: nardū: crocū: cinna
mum: amomū: cassia: myrra: balsamū: galbanum: ladanū: oenante: panace: carda
mum: hebenus: cupressi semē: vna timinia: quā staphidagrian grāci nomināt: abrota
nū: rosa folia: acōz: amarē nuces: tragoriganū: storax: costū: iunci quadrati & rotūdi
semen: illud cypyrōn. ecion hoc grāci vocant. Quā quotiens posuero: nō quā hic nas
cuntur: sed quā inter aromata afferuntur: significabo. Primo tamen quā leuissima ex
his sunt: id est rosa folia: vel nardi spica tentanda sunt. Vinum quoq; vtile est & auste
rum: sed quam tenuissimum. Commodum est etiam lino quotidie ventrem metiri &
qua comprehendit aluum: notam imponere. postero die videre si plenius corpus sit:
an extenuetur. Id enim: quod tenuatur: medicinam sentit. Neq; alienum est metiri &
potionem eius & vrinam. Nam si plus humoris excernit: quam assumit ita demum
secundā valetudinis spes ē. A sclepiades in eo qui ex quartana in hydropa deciderat: se
abstinentia bidui & frictione vsūm. tertio die iam & febre & aqua liberato cibum & vi
num dedisse: memorie prodit. Hactenus communiter de omni specie dici potest. Si
vehementius malum ē: diducenda ratio curandi est. Ergo si inflatio & ex ea dolor cre
ber est: vtilis quotianus aut alterno quoq; die post cibum vomitus ē. Fomentis siccis
calidisq; vtendum ē. Si per hāc dolor non finitur necessariae sunt sine ferro cucurbitu
la. Si ne per has quidem tormentum tollitur: incidenda cutis est: & tum his vtēdum
Vltimum auxilium est: si cucurbitula nihil profuerunt: per aluum infundere copio
se aquam calidam: eamq; recipere. Quin etiam quotidie ter quaterue opus est vti fri
ctione vehementi cum oleo & quibusdam calefacientibus. Sed in hac frictione a ven
tre abstinedū ē. Imponendū vero in eū crebrius sinapi donec cutē erodat. ferrametisq;

de potio
ne

LIBER TERTIVS

scylla

erudentibus pluribus locis venter exulcerādus ē: & seruāda vlcera diutius. Vtiliter ēt
scylla cocta delinitur cutis sed diu post has inflāmationes abstinedū ē ab oibus inflā
tibus. At si id vitū ē: cui leucophlegmatia nomē ē: eas partes quā tumēt subijcere soli
oportet: sed nō nimū: ne febricula incidat. si is vehemētior ē: caput velandū ē vtēdūq;
frictione madefactis tñ manibus aqua. cui sal & nitrū & olei paulū sit adiectum sic vt
aut pueriles aut muliebres manus adhibeātur: quo molior earū tactus sit. Idq; si vires
patiūtur ante meridiē tota hora: post meridiē semi hora fieri oportet. Vtīlia ēt sunt ca
taplasmata quā reprimūt: maxieq; si corpora teneriora sūt. Incidēdum quoq; est sup
talū quattuor fere digitis ex pte interiore: quā p aliquot dies frequens humor feratur
atq; ipsos tumores icidere altis plagis oportet. Concutiēdūq; multa gestatiōe corpus
ē: atq; vbi inductae vlnerebus cicatrices sunt adijciēdū & exercitationibus ē & cibis do
nec corpus ad pristinū habitū reuertat. Cibus valēs esse debet & glutinosus: maxieq;
caro. Vinū: si p stomachū licet: dulcius. Sed ita vt inuicem biduo triduoque: mō aqua:
mō id bibatur. Prodest ēt lactuca marinā quā grādis iuxta mare nascitur: semen cum
aqua potui datū. Si valens ē q id accipit: ei scylla cocta sicut supra dixi: delinit. Aucto
resq; multi sūt: iflatiue ficis pulsandos tumores esse. Si uero id morbi genus ē: quo in
uterū multa aqua cōtrahitur: ambulare: sed magis modice oportet. malagma qd dige
rat ipositum habere: idq; ipsū super iposito triplici panno falcia nō nimium tñ ueheme
ter astringere. Quod a Tharria profectum: seruātū esse a pluribus uideo. Si recur aut
lienem affectū esse manifestū est sicū pingue cōtusam adiecto melle superponere. Si
per talia auxilia uenter non siccat: sed humor nihilominus abundat: celeriore uia suc
currere: ut is per uētre ipsū emitatur. Neq; ignoro Erasistrato displicuisse hanc cu
rādū uā. Morbū enim hunc iocineris putauit. Ideoq; ita illum esse sanandū: frustra q;
aquā emitti: quā uitiato illo subinde nascat. Sed primū non huius uisceris unius hoc
uitium est. Nā splene affecto & totius corporis malo habitu fit: deinde ut inde coepe
rit: tñ aqua nisi emittit quā cōtra naturā ibi subsistit: & iocineri & ceteris inferioribus
partibus nocet. Conuenitq; corpus nihilominus esse curandū. Neq; enī sanat emissus
humor: sed medicina locū facit: quā intus inclusus ipedit. Ac ne illud quidē in cōtro
uersiā uenit: qn non oēs in hoc morbo sic curari possint: sed iuuenes robusti: qui uel ex
toto carent febre uel certe satis liberales intermissiones habent. Nā quoq; stomachus
corruptus ē: qui ue ex atrabile huc deciderunt: quiq; malū corporis habitum habent:
idonei huic curationi non sunt. Cibus at quo die primū humor emissus ē: superuacu
est: nisi si uires desūt. In sequentibus diebus & his uinum meracius quidem: sed non ita
multum: dari debet: paulatq; euocādus aēger ē ad exercitatiōes: frictiones: solē: suda
tiones. nauigatiōes & idoneos cibos: dōec ex toto cōualecat. Balneū rarū res amat: fre
quetiorē in ieiunio uomitū. Si aestas ē: in mare natāre cōmodū ē. Vbi cōualuit aliquis.
diu tñ alienus ei ueneris usus ē.

Ad yposam

cauat.

Ad aschitem

Ad epax in fectus. l. splene

hydropisis nō solū ep
tis vniuz est.

balneuz. et vomity
coitus

De tabe & eius spēbus & curationibus.

Caput. xxii.

lucius saepe & periculosius tabes eos male habet: quos iuasit. Atq; huius quo
q; plures species sunt. Vna ē qua corpus nō alit: & naturaliter semp aliquib;
decedētibus: nullis uero in eoz locū subeuntibus: sūma macies oritur: & nisi
occurritur tollit. Atrophyan hāc grāci uocant. Ea duabus fere de causis incidere con
sueuit. Aut enī nimio timore aliquis minus: aut auuiditate nimia plusq; debet: assumit.
ita uel qd deest: ifirmat. uel quod superat: corrūpit. Altera species ē: quā grāci cacexi
an appellāt: ubi malus corporis habitus ē. idcoq; oia alimenta corrūpūt. Quod fere
fit: cū longo morbo uitiata corpora: etiā si illo uacāt: refectionē tñ nō accipiūt. aut cū

tabis spē

Atrophia. que est alimentia
rentia. p. de pōis malib. c. 1.

2a. spē dicitur cacexia

d iij

ro altero i gutture: duobus ad summā vtrāq. itē sub imis ossibus scapularū: q̄s omoti-
das graeci vocāt: sic ne sanescere vltra sinamus: nisi tussi finita. Cui p se quoq; medēdū
esse: manifestū ē. Tūc ter q̄terq; die vchemēter extremae ptes p̄fricāda: thorax leui ma-
nu p̄tractādu. post cibū iter mittēda hora. & p̄fricāda cura: brachiaq;. Interpositis de
nis diebus demittēdus ē ager i soliu i quo sit aq̄ calida & oleū. ceteris diebus bibenda
aqua. tū & vinū: si tussis nō ē: potui frigidū dādū: si aestas ē: egeidū. Vtile ē ēt cibos in
remissioibus quotidie dari: frictioes gestatioesq; similiter adhiberi. cadē acria q̄rto aut
q̄nto die sūere. iterdū herbā sanguinalē ex aceto vel plātaginē esse. Medicamētū ē ēvel
plātaginis succus p se: vel marubiū ex melle cōcoctū: ita vt illius cyathus sorbeat: hu-
ius cochleare plenū paulatī delingat vel iter se mixta & iocōcta resinā terebinthinā ps
dimidia: butyri & mellis ps altera. Praecipua tñ ex his oibus sunt victus: vehiculū & na-
uis & sorbitio. Aluus cita vtiq; vitādū ē. Vomitus in hoc morbo si frequens est: perni-
tiosus ē: maxieq; sanguinis. Qui meliusculus esse cōepit adijcere debet exercitatioes fri-
ctioes cibos. deide ipse se suppressio spiritu p̄fricare: diu abstinere a vino: balneo: venere.

De comitialis morbi curationibus.

Caput. xxiiij.

Inter notissimos morbos: est et is: comitialis vel maior nominat. Homo su-
bito cōcidit. ex ore spumā mouetur: deinde interposito tpe ad se redit & per se
ipsum cōsurgit. Id gēus sapius viros quā fēminas occupat. ac solet qdē ēt lon-
gū esse vsq; ad mortis diē & vitā nō piculosū. Interdū tñ cū recēs est hoīem cōsumit: &
saepē cū si remedia nō sustulerūt: i pueris veneris: i puellis mēstruorū: initiū tollit modo
cū distētiōe mēbroꝝ aut neruorū: plabū aliq; modo sine illa qdē. Hos quoq; hisdem
q̄bus lethargicos excitare conāt. qd admodū superuacū ē & q̄a ne lethargicus qdē m-
ijs sanat & q̄a cū possit ille nūq̄ expergisci acq; ita fame iterire: hic ad se vtiq; reuertitur.
Vbi cōcidit aliq; si nulla neruorū distētiō accessit: vtiq; sanguis mitti debet. Si accessit
nō vtiq; mittēdus ē: nisi alia quoq; hortant. necessariū at ē ducere aluū: vel nigro vera-
tro purgare: vel vtiq; facere si vires patiūt. tūc caput tūdere: oleoq; & aceto perūgere
cibū post diē tertiu simul cū trāsīt hora q̄ cōcidit dare. Neq; sorbitioes at his aliq; mol-
les & faciles cibi: neq; caro: minimeq; suilla cōuenit: sed mediā materiā. Nā & viribus
opus ē: & cruditas caueda sunt: cū q̄bus fugere oportet solē: balneū: ignē: oīaq; calefa-
ciētia. itē: frigus vinū: venerē: loci praecipitis cōspectū: oīumq; terrētiū: vomitū lassitu-
dinē solitudines: negocia oīa. Vbi tertio die cibus datus ē: intermittere quartū: & inui-
cēalterū queq; cadē hora cibi seruata donec quatuordecī dies trāsāt. Quos vbi mor-
bus excessit: acuti vim deposuit. At si māt: curādus iā vt lōgus ē. Quod si nō quo die
primū id icidit medicus accessit. Sed is q̄ cadere cōsuevit ei traditus ē: p̄tinus eo gene-
re victus habito: q̄ supra cōprehēsus ē: expectādus ē dies: quo plabat. vtendūq; tū vel
sanguinis missioe: vel ductioe alui: uel nigro ueratro: sicut p̄ceptū ē. In sequentibus
deide diebus p eos cibos quos p̄posui: vitatis oibus q̄ caueda dixi: nutriēdus. Si p hāc
morbus finitus nō fuerit: cōfugiēdū erit ad albū veratru: ac ter quoq; aut q̄ter co vtēdū
nō ita multis iterpositis diebus: sic tñ ne iterū unq̄ sumat: nisi cōciderit. Medijs at die-
bus vires eius erūt nutriēda: q̄busdā prater ea q̄ scripta sunt adiectis. Vbi māt experre-
ctus ē: corpus eius leuiter ex oleo uetere cū capite excepto uētre pmulceat. tū ambula-
tioe q̄ maxie lōga & recta utat. post ambulationē loco tepido vchemēter & diu ac nō
minus ducēties: nisi infirmus erit p̄frice: deinde p caput multa aq̄ frigida p̄fundat pau-
lū cibi assumat: cōquiescat: rursus ante noctē ambulationē utat: iterū vchemēter p̄frice-
tur: sic ut neq; uēter: neq; caput cōtigat: post hāc cōenet: iterpositisq; tribus aut q̄tuor
diebus: uno aut altero acria assumat. Si ne per hāc quidem fuerit liberatus: caput ra-

malis medicamētis corpus affectū ē. aut cū diu necessaria defuerūt. aut cū inuilitatos
& inuiles cibos aliq; assūp̄it: aliq̄due simile icidit. Hic p̄ter tabē illud quoq; nōnūq;
accidere solet: vt p̄ assiduas pustulas aut vlcera sūma cutis exasperet: vel aliqua corpo-
ris ptes itumescant. Tertia ē: lōgeq; piculosissima species quā graeci p̄thūsīn nomina-
uerūt. Oris fere a capite. idē i pulmonē destillat: huic exulceratio accedit. ex hac febricula
leuis fit: q̄ ēt cū quicquid tñ & repetit. Frequēs tussis ē. pus excreat: interdū cruentū
aliqd. Quicquid excreatū ē: si in ignē ipohitū ē: mali odoris est. Itaq; q̄ de morbo dubi-
tāt: hac nota vtūt. Cū hāc genera tabis sint. aiaduertere primū oportet: quid sit i quo
laborat. Deinde si tātūmodo nō ali corpus appet: causā eius attēdere: & si cibi minus
aliquis quā debet: assūmit: adijcere sed paulatī: ne si corpus ifuctū subita multitudie
onerauerit: cōcoctionē ipediat. Si uero plus iusto q̄s assumere solitus ē: abstinere vno
die: deide ab exiguo cibo icipe. quotidie adijcere donec ad iustū modū pueniat. P̄ter
hāc cōuenit ambulare locis quā minime frigidis sole vitato: p̄ māus quoq; exerceri. Si
ifirmior ē gestari. vngi: p̄fricari si pōt maxie p seipsū sapiēdē die & ante cibū & post
eū sic: vt iterdū oleo qdā adijciāt calefaciētia donec ifudet: Prodestq; ieiuno p̄tēdere p
multas ptes curē & attrahere vt relaxet: aut iposita resina & abducta subide idē face-
re. Vtile ē ēt iterdū balneū: sed post cibū exigū. Atq; i ipso folio recte cibi aliquid assū-
mit: aut si sine hoc frictio fuit post eā p̄tinus. Cibi uero esse debēt ex his: qui facile con-
coquūt q̄ maxie alūt. Ergo vini quoq; sed austeri necessarius vsus ē: mouēda vrina. at
si malus corporis habitus ē: primū abstinēdū ē: deide aluus ducēda. tū paulatī cibi dādū
adiectis exercitatioibus: vnctioibus: frictioibus. Vtilius his frequēs balneū ē: sed ieiun-
is ēt vsq; sudorē. Cibū uero opus ē copiosus: varijs: bōi succi: quiq; ēt minus facile cor-
rūpant: vino austero. Si nihil reliq; p̄ficiūt: sanguis mittēdus ē: sed paulatim quotidie
q̄ plū ibus diebus: cū eo vt cetera quoq; eodē mō seruet. Quod si mali plus ē: & uera
p̄thūsīn ē: iter initia p̄tinus occurrere necessariū ē. Neq; enī facile his morib; cū iucte-
rauerit: cuicūq;. Opus ē si vires patiūt lōga nauigatioe: cali mutatioe sic: vt dēsius quā
idē: ex quo discedit ager: petat. Ideoq; aptissime Alexādriā ex italia itur. Fereq; id pos-
se iter p̄cipia corpus pati debet: cū hic morbus atate firmissima maxie oriat: id ē ab
āno duodecimo ad ānū quītū & trigēsīmū. Si id ibecillitas nō sit: naue tñ nō lōge ge-
stari cōmodissimū ē. Si nauigationem aliqua res p̄hibet: lectica vel alio mō corpus di-
mouēdū ē. tū a negocijs abstinēdū ē. oibusq; rebus: quā sollicitare aiūm possunt. sono
idulgēdū: caueda: destillatioes: ne si qd cura leuaret: exasperent. & ob id vitāda crudi-
tas: simulq; sol & frigus. Os obtegēdū: fauces velādā. tussicula suis remedijs finiēda
& quādiu qdē febricula icur fat: huic iterdū abstinētiā: iterdū ēt tēpestiuis cibus meden-
dū. Eoq; tēpore bibēda aq̄. Lac quoq; quod i capitis doloribus & i acutis febrib; & p
i p̄thūsīn tñ sicut i oibus lōgis difficilibusq; febriculis recte dari pōt. Quod si febris aut
nōdū incur fat aut iā remittit decurrendū ē ad modicas exercitatioes: maxieq; ambula-
tioes: itē lenes frictioes. Balneū alienū ē. Cibus eē debet primo acer: ut allū: porri: id
q; ipsū ex aceto. uel ex eodē intubus: ocymū: lactuca. Dein lenis ut sorbitio ex p̄tisana
uel ex alica uel ex amilio: lacte adiecto. Idē oriza quoq; & si nihil aliud ē: fat p̄stat. Tū
iūicē mō his cibus: mō illis utēdū ē. Adijciēdaq; qdā ex media materia: p̄cipueq; uel ex
apruna: cerebellū: uel p̄ficulus: & his similia. Farina ēt cū suo ouillo: caprioue mix-
ta: deide iocōcta p medicamento ē. uinū assumi debet leue austerū. Hactenus nē ma-
gna mole pugnat. Si vchemētor noxa ē: ac neq; febricula neq; tussis quiescit: tēuariq;
corpus appet: ualidiorib; auxilijs opus ē. Exulcerādus ē ferro cadēti uno loco sub mē

spēs. dicta p̄thūsīn

de cura

de balneo
onculit cibū in balneo

flōmia

de bera p̄thūsīn

quō citis tēpore p̄thūsīn
s̄s enenjat

de lacte. idēz hēs. q̄ affo-
fear facta nimia s̄it: siue p̄cordia tumēt: siue bilioia vrina ē: siue s̄agus fluxit p̄ uenō ē
allo. lac dare

de p̄thūsīn b̄chemētiorib;

m occipito. id est dicit Galenus. in libro de anaflesia.

cucurbitulas. vide hic celsus aurelianus thronon. p. 6. 4. p. 10.

sanguis mittendus. sicut in libro de appoplexia. modo et cetera. et vires sustineant. id est dicit thronon. p. 10. lib. 2.

LIBER TERTIVS

xxx

De attonitis & eorum curatione. vel de apoplexia.

Caput. xxvi.

Tronitos quoque raro videmus: quoque & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis: interdum morbo. apoplexian hunc graeci appellant. His sanguis mittendus est. Veratro quoque albo: vel alui ductione utendum. Tu adhibenda frictions: & ex media materia minime pingues cibi. quidam et acres: & a vino abstinendum.

Attoniti fiunt id est palmo sanguis missio. presertim matri qua epilepsia. ut Actius tenet. 6. c. 14.

De resolutione nervorum: quae appoplexia vel paralytis dicitur.

Caput. xxvii.

Resolutione nervorum frequens ubique morbus est. Sed interdum tota corpora: interdum partes infestant. Veteres auctores illud apoplexian: hoc paralytin nominaverunt. Nunc utrunque paralytin appellari video. Solent autem qui per omnia membra vehementer resoluti sunt celeriter rapi. ac si correcti non sunt: diutius quidem

HO. apoplexias dicitur vivere

viuunt sed raro tandem ad sanitatem perueniunt: & plerumque miserum spiritum trahunt: memoria quoque amissa. In partibus vero nunquam acutus: saepe longus: fere sanabilis morbus est. Si omnia membra vehementer resoluta sunt: sanguinis detractio vel occidit: vel liberat. Aliud curationis genus vix unquam sanitate restituit: saepe mortem tamen differt vitam iterum infestat. Post sanguinis missionem si non redit & motus & mens: nihil spei superest. Si redijt: sanitas quoque prospicitur. At ubi pars resoluta est: puidet malo corporis: vel sanguis missus: vel alui ducta. Cetera eadem in utroque casu facienda sunt. Si quidem vitare precipue conuenit frigus: paulatimque ad exercitationes reuertendum est: sic ut ingrediat ipse. primum si potest. Si id crurum ibecillitas prohibet: vel gestet: vel motu lecti concuciat. tunc id membrum quod deficiet si potest: se si minus per alium moueat: & vi quadam ad consuetudinem suam redeat. Prodest et torpenti membri summa cute exasperasse vel viticis castam: vel ipso lino. sic ut ubi rubere coeperit corpus: haec remoueat. Scylla quoque contrita bulbi: contrita cum ture reete iponunt. Neque alienum est resina cute tertio quoque die diutius vellere pluribus et locis aliquando sine ferro cucurbitulas admouere. Vnctioni vero aptissimum est verus oleum: vel nitrum aceto & oleo mixtum. Qui est fouere aqua calida marina. vel si ea non est tamen salsa magnope necessarium est. At si quo loco vel naturales vel et manu facte tales natationes sunt: ipsi potissimum utendum est: praecipueque in his agitata membra: quae maxime deficiunt. Si id non est: balneum tamen prodest. Cibus esse debet ex media materia: maximeque ex venatione. potio sine vino aqua calida. Si tamen vetus morbus est: iterponi quarto vel quinto die purgationis cum unguento graeco salsum prodest. Post cenam utilis uomitus est. Interdum uero etiam nervorum dolor oriri solet. In hoc casu non oportet uomere: non medicamentis urinam mouere: non sine exercitatione sudores: ut quidam percipiunt expedit. Bibenda aqua est bis die. In lectulo leniter satis diu corpus perfricandum est. Deinde retento spiritu ab exercitatione potius superiores partes mouenda. balneo raro utendum. mutandum subinde peregrinationibus caelum. Si dolor est: ea ipsa pars sine oleo nitro ex aqua pungeda est: deinde iuoluenda: & subiicienda pruna lenis & sulphur. atque ita id suffumigandum: idque aliquando diu faciendum. Sed ieiuno cum bene iam concoxerit cucurbitulae quoque saepe dolenti parti ad mouenda sunt: pulsandusque leuiter inflatis uelicis bubulis is locus est. Vtile est et seuum miscere cum hyoscyami & urticae contritis seminibus: sic ut olium par modus sit: idque iponere: fouere aqua in qua sulphur decoctum sit. Vtriculi quoque recte iponunt aqua calida repleti aut bitumen cum ordeacea farina mixtum: atque in ipso potissimum dolore utendum gestatione uehementi est. Quod in alijs doloribus pessimum est. Tremor autem nervorum atque uomitu medicamentisque urinam mouentibus intenditur. Inimica est habet balnea: assasque sudationes: bibenda aqua est. acri ambulatione utendum. ite unctionibus: frictionibusque maxime per seipsum pila: si milibusque superiores partes dimouenda. cibo quolibet utendum dummodo concoctioni utique studeat. Secundum cibum curis abstinendum. Rarissima uenere utendum est. Si

de stomia in appoplexia et vide celsus thronon. p. 6. c. 14. lib. 2. in parte de humoribus.

de stomia in paralyti et vide matheson. 9. al. 1. de paralyti. et celsus thronon. 2. p. 10. p. 36. et 4. et 15. et thronon. et Actius lib. 6. c. 28. ex archigene.

scylla plini lib. 19. c. 9. ueris fines

media m. de qua. 1. 15.

de doloribus nervorum.

ventose. 1. apis siluestribus. scdm celsus. 1. bubulis. 1. bovinis. 1. bobus scriptis de clari. lib. 4. c. 3.

de tremore nervorum.

Rarissima uenere

dat: unguatur oleo vetere: adiecto aceto & nitro: profundatur aqua salsa: bibat ieiunus ex aqua castoreum nulla aqua nisi decocta potionis causa utatur. Quidam iugulati gladiatoris calido sanguine epoto tali morbo se liberarunt. Apud quos miserum auxilium: tollerabile miserius malum fecit. Quod ad medicum uero pertinet: ultimum est iuxta talum ex utroque: crure paulum sanguinis mittere: occipitium incidere: & cucurbitulas admouere. ferro candente in occipitio quoque & infra qua summa uertebra cum capite committit adurere duobus locis ut per ea perniciosus humor euadat. Quibus si finitum malum non fuerit: prope est: ut perpetuum sit. Ad leuandum id tantummodo utendum erit exercitatio multa frictione cibisque his: qui supra comprehensi sunt. praecipueque uitanda omnia: quae ne fieret excepimus.

Caput. xxiii.

De regii morbi curatione.

Eque notus est morbus: quem interdum arquatum: interdum regium nominant. Quem Hippocrates ait: si post septimum die febricitante aegro superuenit: tutum esse mollibus tantummodo praecordij substantibus. Diocles ex toto si post febre oritum est prodesse. si post hunc febris: occidere. Color autem cum morbum detegit maxime oculorum in quibus quod album esse debet fit luteum. Soletque accedere & sitis & dolor capitis & frequens singultus & praecordiorum: dextra parte durities: & ubi corporis uehementis motus est spiritus difficultas: membrorumque resolutio: atque ubi diutius manet morbus totum corpus cum pallore quodam inalbescit. Primo die abstinere aegrum oportet: secundo ducere aluum tunc si febris est. ea uictus genere discutere. Si non est: scamoneam potui dare: uel cum aqua betulae contrita: uel cum aqua mulsas nucas amaras: absinthium: anesum sic ut per huius minima sit. Asclepiades aquam quoque salsum & quidem per biduum purgationis causa bibere cogebat: ijs quae urinam mouent: reiectis. Quidam superioribus omissis: per haec & per eos cibos: qui extenuant: id est se consequi dicunt. Ego ubique si satis uirum est: ualidiora: si parum: imbecillia auxilia praefero. Si purgatio fuit: post eam triduo: primo modice cibum oportere assumere ex media materia & uinum bibere graecum salsum: ut resolutio uentris maneat. tum altero triduo ualidioris cibos & carnis quoque aliquid esse: itra aquam manere. deinde ad superius genus uictus reuerti: cum eo ut magis fatiet omissis graeco uino bibere integrum austerum. atque ita per haec uariare: ut interdum acres quoque cibos iterponat: interdum ad salsum uinum redeat. Per omne uero tempus utendum est exercitatio: frictio: si hyems est balneo si aestas frigidis natationibus: lecto est & conclauis cultiore clauso loco uti ludis: lasciuia per qua mens exilarctur. Ob qua regius morbus dicitur uidetur. Malagma quoque quod digerat super praecordia datum prodest uel arida ibi ficus iposita: si iecur lienis affectus est.

Caput. xxv.

De elephantiae curatione.

Gnotus autem pene in italia: frequentissimus in quibusdam regionibus is morbus est: quem elephantiam graeci uocant. isque longis annis numeretur. Totum corpus afficit ita ut ossa quoque uitari dicantur. Summa pars corporis crebras maculas: crebrosque tumores habet. Rubor harum paulatim in atrum colorem conuertitur. Summa cutis inaequaliter crassa: tenuis: dura. mollisque quasi squamis quibusque exasperat: corpus emacrescit: os surae pedes itumescunt. Vbi uetus morbus est: digiti in manibus pedibusque sub tumore condunt: febricula oritur quae facile tot malis obrutum hominem consumit. primum ergo iter initia sanguis per biduum mitti debet: aut nigro ueratro ueteri solui: adhibenda tamen quanta sustineri potest inedia est. paulum deinde uires reficienda: & ducenda alui: post haec ubi corpus leuatum est: utendum est exercitatio: praecipueque cursu. sudor primum labore ipsius corporis: deinde est ficcis sudationibus euocandus. frictio adhibenda. moderandumque iter haec: ut uires conseruet balneum rarum esse debet. Cibus sine pinguibus: sine glutinosis: sine inflantibus. Vinum praeterquam primis diebus recte datur. Corpus contrita platanus & illita optime tueri uidetur.

Att. hoc remedium. quod refert plinius. lib. 25. c. 10.

Stomia

ventose. Cauterium in occipitio. quod ad penam magis quam ad curandam ipsam passionem pertinet. ut dicit alexander. mallianus lib. 1. c. 74. in veteri versione. in recentibus. lib. 1. c. 21. in fine.

hippo. f. aphor. 4. 64.

De cura concedit scamoneam

Luxa asclepiadis

regii morbi quare sic dicitur. id est ait quibusdam senibus. c. 15.

Stomia

puerilibus. l. muliebribus. quomolior carum talis sit p. 21.

non gelidus sed tepidus

quoniam quis in eam prolapsus est: tum oleo leuiter diuque in lectulo perfricari manibus puerilibus potius quam virilibus debet. Suppurationes autem quae in aliqua interiori parte oriuntur: ubi nota fuerint: primum id agere oportet per ea cataplasmata quae reprimunt: ne coitus inutilis materiae fiat. Deinde si haec victa sunt: per ea malagmata quae digerunt: dissipentur. Quod si consecuti non sumus sequitur: ut euocetur: deinde ut maturescat: omnis tunc vomicae finis est: ut rumpatur: Inditiumque est: pus vel aluo: vel ore redditum. sed nihil facere oportet quo minus quicquid est puris excedat. Utendum maxime sorbitionibus est & aqua calida: Vbi pus ferri delijit: transeundum ad faciles quidem: sed tamen validiores & frigidos cibos: frigidamque aquam: sic ut ab egelidis tamen initium fiat. primoque cum melle quaedam edenda: ut nuclei pinei vel graece nuges: vel auellanae. Postea submouendum id ipsum quo maturius induci cicatrix possit. Medicamentum eo tempore vlceri est. succus assumptus vel porri vel marubij & omni cibo porrum ipsum adiectum. Oportebit autem uti in his partibus quae non afficientur: frictionibus: item ambulationibus lenibus. Vitandumque erit ne vel luctando vel currendo vel alia ratione sanescencia vlcera exasperentur. In hoc enim morbo perniciosus: ideoque omnimodo cauendus sanguinis vomitus est.

CORNELII CELSI QVARTVS DE MEDICINA LIBER INCIPIT.

De humani corporis interioribus sedibus. Caput primum

Actenus reperiuntur ea genera morborum: quae in totis corporibus ita sunt: ut ipsae certae sedes assignari non possint. Nunc de his dicam quae sunt in partibus. Facilius autem omnium interiorum morbi curationesque in noticiam venient: si prius eorum sedes breuiter ostendero. Caput igitur: eaque quae in ore sunt non lingua tantummodo palatoque terminantur sed et quatenus oculis nostris exposita sunt. In dextra sinistraque circa guttur venae graues: quae sphragitides nominantur: itaque arteriae: quas parotidas uocant: sursum procedentes ultra aures ferunt. Atque in ipsis ceruicibus glandulae positae sunt: quae iterum cum dolore intumescunt. Deinde duo itinera incipiunt. Alterum asperam arteriam nominant. alterum stomachum. Arteria exterior ad pulmonem. Stomachus interior ad ventriculum fertur. Illa spiritalis: hic cibum recipit: quibus cum diuersae viae sint: quae coeunt exigua in arteria sub ipsis faucibus lingua est. quae cum spiramus: attollit cum cibum portionemque assumimus: arteriam claudit. Ipsa autem arteria dura & cartilaginosa in gutture assurgit: ceteris partibus residet. Costat excirculis quibusdam compositis ad imaginem earum vertebrarum: quae in spina sunt. Ita tamen ut ex parte exteriori aspera ex interiore stomachi modo lauis sit. eaque descendens ad praecordia cum pulmone committitur. Is spogiosus: ideoque spiritus capax & a tergo spinam ipsam iunctus in duas fibras vngulae bubulae modo diuiditur. Huic cor annexum est natura musculosum in pectore sub sinistro mamma situm. duosque quasi ventriculos habeat: at sub corde atque pulmone transuersum ex valida membrana septum est: quod a praecordijs vterum diducit aequae neruolum. multis est venis per id discurrentibus a superiore parte non solum intestina: sed iecur quoque lienemque discernit. Haec viscera proxima: sed infra tamen posita dextra sinistraque sunt. Iecur a dextra parte sub praecordijs ab ipso septo ortum intrinsecus cauum: extrinsecus gibbum. quod prominens leuiter ventriculo infidet & in quattuor fibras diuiditur. Ex inferiore vero parte se inhaeret. at lienis sinistra non eidem septo: sed intestino in nexus est natura mollis & rarus longitudinis crassitudinisque modicae: isque paulum a costarum regione in vterum excedens ex maxima parte sub his conditur. atque haec quaedam iuncta sunt. Renes vero diuersi: quae lumbis sub imis coxis inhaerent a parte earum resimi: ab altera rotundi: quae & uenosi sunt & ventriculos habent: & tunicis super coeuntur: ac uiscerum quaedam haec sedes sunt. Stoma-

Stomachus. i. meri. aut ubi cibi. ut galeotus. fol. 67. lingua est. qd hoc sit vide galeotus ubi supra ita tamen. vide galeotus ubi supra fol. 68.

Fibras. fibras vocat partes. Has duas in quas pulmo diuiditur. galeotus dicit in libro de homine. c. de

LIBER QVARTVS

1. p. m. col. 1. 2. p. m. col. 1. 3. p. m. col. 1. 4. p. m. col. 1. 5. p. m. col. 1. 6. p. m. col. 1. 7. p. m. col. 1. 8. p. m. col. 1. 9. p. m. col. 1. 10. p. m. col. 1. 11. p. m. col. 1. 12. p. m. col. 1. 13. p. m. col. 1. 14. p. m. col. 1. 15. p. m. col. 1. 16. p. m. col. 1. 17. p. m. col. 1. 18. p. m. col. 1. 19. p. m. col. 1. 20. p. m. col. 1. 21. p. m. col. 1. 22. p. m. col. 1. 23. p. m. col. 1. 24. p. m. col. 1. 25. p. m. col. 1. 26. p. m. col. 1. 27. p. m. col. 1. 28. p. m. col. 1. 29. p. m. col. 1. 30. p. m. col. 1. 31. p. m. col. 1. 32. p. m. col. 1. 33. p. m. col. 1. 34. p. m. col. 1. 35. p. m. col. 1. 36. p. m. col. 1. 37. p. m. col. 1. 38. p. m. col. 1. 39. p. m. col. 1. 40. p. m. col. 1. 41. p. m. col. 1. 42. p. m. col. 1. 43. p. m. col. 1. 44. p. m. col. 1. 45. p. m. col. 1. 46. p. m. col. 1. 47. p. m. col. 1. 48. p. m. col. 1. 49. p. m. col. 1. 50. p. m. col. 1. 51. p. m. col. 1. 52. p. m. col. 1. 53. p. m. col. 1. 54. p. m. col. 1. 55. p. m. col. 1. 56. p. m. col. 1. 57. p. m. col. 1. 58. p. m. col. 1. 59. p. m. col. 1. 60. p. m. col. 1. 61. p. m. col. 1. 62. p. m. col. 1. 63. p. m. col. 1. 64. p. m. col. 1. 65. p. m. col. 1. 66. p. m. col. 1. 67. p. m. col. 1. 68. p. m. col. 1. 69. p. m. col. 1. 70. p. m. col. 1. 71. p. m. col. 1. 72. p. m. col. 1. 73. p. m. col. 1. 74. p. m. col. 1. 75. p. m. col. 1. 76. p. m. col. 1. 77. p. m. col. 1. 78. p. m. col. 1. 79. p. m. col. 1. 80. p. m. col. 1. 81. p. m. col. 1. 82. p. m. col. 1. 83. p. m. col. 1. 84. p. m. col. 1. 85. p. m. col. 1. 86. p. m. col. 1. 87. p. m. col. 1. 88. p. m. col. 1. 89. p. m. col. 1. 90. p. m. col. 1. 91. p. m. col. 1. 92. p. m. col. 1. 93. p. m. col. 1. 94. p. m. col. 1. 95. p. m. col. 1. 96. p. m. col. 1. 97. p. m. col. 1. 98. p. m. col. 1. 99. p. m. col. 1. 100. p. m. col. 1.

chus vero qui intestino principium est neruosus a septima spinae vertebra incipit: ac circa praecordia cum ventriculo committitur. Ventriculus autem qui receptaculum cibi est: constat ex duobus tergoribus isque inter linem & iecur positus est: utroque ex his paulum super eum ingrediens. Suntque et membrulae tenues: per quas iter se tria ista conectunt: iungunturque ei septo quod transuersum esse supra posui. Inde ima ventriculi pars paulum in dexteriore parte conuertitur in summum intestinum coartatur. Hanc iuncturam pylorum graeci vocant. quoniam porta modo in inferiores partes ea quae excreturi sumus: emittit. Ab ea iunxerunt intestinum incipit non ita implicitum: cui tale uocabulum est: quia nunquam quod accipit continet: sed praeuenit in inferiores partes transmittit. Inde tenuius intestinum est in sinu uehementer implicitum. Orbes vero eius per membrulas singuli cum inferioribus conectunt. quae in dexteriore parte conuersi & e regione dexteroris coxae finiti: superiores tamen partes magis complent. Deinde id intestinum cum crassiore altero transuerso committitur. quod a dextra parte incipiens: in sinistro peruium & legum est: in dexteriore non est. ideoque caecum nominant. At id quod peruium est late fusum atque sinuatum: minusque quae superiora intestina neruosum: ab utraque parte huc atque illuc uolunt: magis tamen sinistro: inferiorisque partes tenens: contigit iecur atque uentriculum. Deinde cum quibusdam membrulis a sinistro rene ueniens iungitur. atque hinc dextra recuruat in imo derigit qua excernit. ideoque id ibi rectum intestinum nominant. Coeget uero uniuersa haec omentum ex interiore parte laeue & strictum: ex superiore mollius. Cui adeps quoque inascitur quae sensu sicut cerebrum quoque & medulla caret. At a renibus singulae uenae colore albae ad uescicam ferunt: ureteras graeci uocant: quod per eas inde descendente urinam in uescicam destillare coepiunt. Vescica autem in ipso sinu neruosa & duplex ceruice plena atque carnosae iungitur per uenas cum intestino: eoque osse: quod pubi subest. Ipsa soluta atque liberior est aliter in uiris atque in foeminis posita. Nam in uiris iuxta rectum intestinum est potius in sinistra parte inclinata. In foeminis super genitale earum posita est: superque elapsa ab ipsa uulua sustinetur. Tum in masculis iter urinae spaciosius & compressius a ceruice huius descendit ad collem. In foeminis breuius & plenius super uuluae ceruicem se ostendit. Vulua autem in uirginibus quaedam admodum exigua est. In mulieribus uero nisi ubi grauidae sunt non multo maior: quam ut manu comprehendantur. Ea recta continuataque ceruice: quae canale uocant: contra media aluum orsa: ideo paulum ad dexteriore coxam conuertitur: deinde super rectum intestinum progressa illius sinistrae latera sua innectit. Ipsa autem illa iter coxas & pubem imo uentre posita sunt. a quibus ac pube abdomine sursum uersus ad praecordia peruenit: ab exteriori parte euidenti cute ab interiori laui membrana inclusum: quae omento iungitur. Peritonos autem agracis nominatur.

De curationibus morborum qui nascuntur a capite: & primo de eius dolore deinde de morbo qui circa faciem nascitur: tum de linguae resolutione. postremo de destillatione ac grauedine. Caput. ij.

Is ueluti in conspectum quaedam quatenus scire curari necessarium est adductis: remedia singularum laborantium partium exequar: orsus a capite. Sub quo nomine nunc si gnifico eam partem: quae capillo tegitur. Nam oculorum: aurium: dentium dolor. & si quis similis est: alias erit explicandus. In capite autem interdum acutus & pestifer morbus est: quem cephalicam graeci uocant. Cuius notae sunt: horror calidus: neruorum resolutione: oculorum caligo: mentis alienatio: uomitus: sic ut uox supprimatur: uel sanguinis ex naribus cursus: sic ut corpus frigescat: anima deficiat. Praeter haec dolor intolerabilis maxime circa tempora uel occipitium. Interdum autem in capite longa imbecillitas: sed neque grauis neque periculosa: per huiusmodi atate est. Interdum grauior dolor sed breuis neque tamen mortiferus: qui uel uino uel cruditate uel frigore uel igne aut sole contrahitur. Huiusmodi omnes dolores modo in febre: modo sine haec sunt: modo in toto capite: modo in parte interdum sicut ut oris quoque proximam partem excrucii

de stomacho eiusque sede et intestinis

vibrum quare sic dicitur et bide hic leonardus fischer in lib. de plimij erroribus. p. 159. et. 195. et gal. lib. in modo. l. 1. seu medico. ex anulo. na. co. in parte. interio. anatom. ubi ponit istas notas.

de xmb. et vesica uretras. vesicae sive et sinus.

compressus. colis. de matric. eiusque magnitudine.

de illis et peritoneo abdom. peritonos.

de cephalica

Illa morbo hydropico ent. Præter hæc et inuenitur genus quod pot longum esse. vbi humor cutem inflat ea-
 que intumescit & præmeti digito cedit: hydrocephalon græci appellant. Ex his id quod
 secundo loco politum est: dum laue est: qua sit ratione curandum dixi: cum persequer ea qua sa-
 ni homines in imbecillitate partis alicuius facere deberent. Quæ vero auxilia sunt capitis
 vbi cum febre dolor est: eo loco explicitum est: quo febrium curatio exposita est. Nunc de cæ-
 teris dicendum est. Ex quibus id quod acutum est: & id quod supra consuetudinem intenditur
 idque quod ex subita causa: & si non pestiferum tamen vehemens est primam curationem habet: qua san-
 guis mittatur. Sed id: nisi intolerabilis est dolor: superuacuum est. Sariusque est abstinere
 a cibo: si fieri potest et a potione. Si non potest: aquam bibere. Si postero die dolor remanet:
 alium ducere: sternutamenta euocare: nihil assumere: nisi aquam. sæpe enim dies vnus
 aut alter totum dolore hac ratione discutit utique: si ex vino vel cruditate origo est. si ve-
 ro in his auxiliis parum est: tonderi oportet ad cutem. deinde considerandum est quæ cau-
 sa dolorem excitavit: si calor aqua frigida multa perfundere caput expedit: spongiam co-
 cauam imponere subinde in aqua frigida expressam: ungeri rosa & aceto: vel potius his tunc
 etiam lanam succidam imponere aliaque refrigerantia cataplasmata. At si frigus nocuit ca-
 put oportet perfundere aqua calida marina vel certe salsa aut in qua laurus decocta sit
 tum caput vehementer perfricare. deinde calido oleo implere: veste velare. Quidam et id de-
 uinciunt. Alii cervicalibus vestimentisque onerant: & sic leuantur: alios calida cataplas-
 mata adiuuant. Ergo et vbi causa incognita est: videre oportet refrigerantia magis an cale-
 facientia leniant: & his uti. quæ experimentum approbarit. At si parum causa discernit: per-
 fundere caput: primum aqua calida sicut supra præceptum est vel salsa vel ex lauro deco-
 cta. tum frigida pulsa. Illa in omni vetusto capitis dolore communia sunt: sternutamen-
 ta excitare: inferiores partes vehementer perfricare: gargarizare his quæ siluam mouet
 cucurbitulas temporibus & occipitio ad mouere: sanguinem ex naribus detrahere: re-
 sina subinde tempora percellere: & imposito sinapi exulcerare ea quæ male habent an-
 te lintheo subiecto: ne vehementer arrodant: candentibus ferramentis vbi dolor est vl-
 cera excitare: cibum per modicum cum aqua sumere: vbi leuatus est dolor in balneum
 ire: ibi multa aqua prius calida: deinde frigida per caput perfundi. Si discussus ex toto
 dolor est etiam ad vinum reuertit: sed postea semper antequam quicquam aliud aquam bi-
 bere. Dissimile est id genus quod humorem in caput contrahit. In hoc tonderi ad cutem
 necessarium est. Deinde imponere sinapi sic ut exulceret. Si id parum profluit: scalpel-
 lo utendum est. Illa cum hydropicis causa sunt: ut exerceatur: insudet: vehementer perfrice-
 tur: cibus potionibusque vtatur vinam præcipue mouentibus.

De morbo qui circa faciem nascitur quem græci cynicum spasnum vocant.

Circa faciem vero morbus innascitur: quem græci cynicos spasmos nominant. Is cum
 acuta fere febre oritur. Os cum motu quodam peruertitur. ideoque nihil aliud est quam
 distentio oris. Accedit erebra coloris in facie totoque corpore mutatio. Somnus
 in promptu est. In hoc sanguinem mittere optimum est. Si finitum eo malum non est: ducere
 alium. si ne sic quidem discussum est: albo veratro vomitum mouere. præter hæc necessarium
 est vitare solem: lassitudinem: vinum. si discussum id non est: utendum est cursu: frictione
 in eo quod laxum est leni & multa in reliquis partibus breuiore: sed vehemeter. prodest
 et mouere sternutamenta: caput radere: idque perfundere aqua calida vel marina vel cer-
 te salsa: sic ut ei quoque sulphur adijciatur. post perfusionem: iterum perfricari: sinapi ma-
 ducare: eodemque tempore affectis oris partibus caratam integris diem sinapi: donec
 arrodant imponere. Cibus aptissimus ex media materia est.

De resolutione linguæ.

LIBER QVARTVS

xxxij

T si lingua resoluta est: quod interdum per se: interdum ex morbo aliquo fit sic vt ser-
 mo hominis non explicet oportet gargarizare ex aqua: in qua vel thimum vel hyso-
 pu vel nepeta decocta sit: aquam bibere: caput & os & ea quæ sub mento sunt &
 ceruicem vehementer perfricare: laesere linguam ipsam linire: maducare quæ sunt acerrima
 id est sinapi. allium cepam: magna viluctari vt verba exprimantur: exerceri retento spiri-
 tu: caput sæpe aqua frigida perfundere: nonnunquam multam esse radicula deinde vomere.

De destillatione grauedine. que coriza græci dicunt. & de tinea sanitate.

Est illa autem humor ex capite interdum in nares: quod lenis est. interdum in fauces quod pe-
 ius est. interdum et in pulmonem quod pessimum est. Si in nares destillat tenuis per has pitui-
 ta profluit caput leniter dolet: grauitas eius sentitur: frequentia sternutamenta sunt.
 Si in fauces: has exasperat tussicula mouet. si in pulmonem: præter sternutamenta & tussim
 est et capitis grauitas: lassitudo: sitis: astus: biliosa vrina. aliud autem quod non multum distans
 malum grauedo est. Hæc nares claudit: vocem obtundit: tussim sicca mouet sub eadem sal-
 sa est salua: sonant aures. venæ mouentur in capite. turbida vrina est. Hæc omnia coryzas Hip-
 pocrates nominat. Nunc video apud græcos in grauedine hoc nomen seruari: destillatio-
 nem catastagnos appellari. Hæc autem & breuiora: & si neglecta sunt longa esse consueverunt.
 Nihil pestiferum est: nisi quod pulmonem exulceravit. Vbi aliquid eiusmodi sensimus: prius
 abstinere a sole: balneo: vino: venere debemus. Inter quod vinctioe & assuetio cibo nihilomi-
 nus uti licet. ambulatioe tamen acris: sed tecta vtendum est: & post eam caput atque os supra quin-
 quagies perfricandum. Raroque fit: vt si biduo: vel certe triduo nobis temperauimus: id vitium
 non leuetur. Quo leuato: si in destillatione: crassa facta pituita est: vel in grauedine nares magis
 patet: balneo vtendum est: multaque aqua prius calida: post egellida fouendum os: caputque deinde
 cum cibo pleniore vinum bibendum. at si aqua tenuis die quarto pituita est: vel nares aqua clausa viden-
 tur: assumendum est vinum amineum austerum: deinde rursus biduo aqua: postque ad balneum & ad con-
 suetudinem reuertendum est. Neque tamen illis ipsis diebus: quibus aliquid omittenda sunt: expedit tanquam
 agros egere sed cætera omnia quasi sanis facienda sunt: propter quod si diutius aliquem & vehementius
 ista sollicitare consueuerunt. Huic. n. quodam curiosior obseruatio necessaria est. Igitur huic si in na-
 res vel in fauces destillauit propter ea quod supra rettuli: prius primis diebus multum ambulan-
 dum est. perfricanda vehementer inferiores partes: leuior frictio adhibenda thoraci erit leuior capi-
 ti. demum assuetio cibo per dimidia: sumenda oua: amilum. similiaque quod pituitam faciunt cras-
 siora. Siti quanta maxime sustineri potest pugnandum est. Vbi per hæc idem aliquis balneo factus
 eoque usus est: adijciendus est cibo pisciculus aut caro: sic tamen ne prius iustus modus cibi su-
 mat. Vno meraco copiosius vtendum est. At si in pulmonem quoque destillat multoque magis
 & ambulatioe & frictioe opus est. eademque adhibita ratione in cibis: si non satis illi proficiunt: acriori
 biduo vtendum est. magis sono indulgendum: abstinendumque a negociis omnibus aliquid sed serius tetendum.
 In grauedine autem primo die quiescere: neque esse: neque bibere: caput uelare fauces lana circumdare
 postero die surgere diu abstinere a potione: aut si res coegerit: non ultra hinc aquam assuere
 Tertio die panis non tam multum ex parte iteriore cum pisciculo uel lei carne sumere aquam bibere.
 Si quis sibi temperare non potuerit quo minus plenius victu utatur uomere. Vbi in balneo uen-
 tum est multa aqua calida caput & os fouere usque ad sudorem. tum ad unum redire post quod nix fieri
 potest: ut idem incommodum maneat. Sed si manserit: utendum erit cibis frigidis: aridis leuibus humore
 quod minio seruatis frictioibusque exercitatioibusque: quod in tali genere ualitudinis necessariis sunt.

De ceruicis morbis curationibusque.

Capite transitus ad ceruicem est: quæ grauibus admodum morbis obnoxia est. neque
 tamen alius inportunior acutiorque morbus est: quod is quodam rigore nervorum: modo
 caput scapulis: modo mentum pectori annectit modo rectam & immobilem ceruicem itendit.

Curatio

isto loco non datur
 quæ vena mihi dicitur
 sanguis in sen pre
 capiti serbabitur si vult
 si maxime in vena
 vena vni. ut dicitur
 vna in vno. p. p. p. p.
 & capsula de si dicitur
 no fuerit remissum

Curatio hydrocephalon

De ratarro et coriza. vbi
 celiuz. chronio. 2. 8. 7.

f. aphor. 2. 40.

pronosticu.
 Curatio

Att.

uix

Rigor nervorum. qui græci
 tetanon vocant. de locis
 affectis. c. 10.

piperis id recte respergit. Sed p hanc parū proficitur: vltimū est incidere satis altis pla-
gis sub ipsīs maxillis spura collū: & in palato citra vnam vel eas venas: quā sub lingua
sūt: vt p ea vulnera morbus erūpat. Quibus si nō fuerit ager adiutus: scire licet: malo
victū esse. Si vero his morbus leuatus ē: iamq; fauces & cibū & spiritū capiunt: facilis
ad bonā valetudinē recursus ē. Atq; interdū natura quoq; adiuuat: si ex angustiore se-
de vitū trāsit in latiorē. Itaq; rubore & tumore in p̄cordijs orto: scire licet fauces libe-
rari. Quicqd at eas leuabit. incipiendū est ab humidis: maximeq; aqua mulsā decocta
deide assumēdi molles & nō acres cibi sūt: donec fauces ad pristinū habitū reuertantē.
Vulgo audio si quis pullū hūidinis ederit: angina toto āno nō picitari. seruatq; cū
ex sale: cū his morbus vrget: cōburi: carbonēq; eius cōtritū i aquā mulsā: q̄ potui dat:
ifrari & pdesse. Id cū idōcos auctores ex populo habeat: neq; habere q̄q; piculi pos-
sit: quis i monumētis medicorū nō legerim: tamē inferendum huic operi meo credidi.
¶ De difficultate spirandi.

St et circa fauces malū: qd apud gracos aliud atq; aliud nomē habet: put se
itēdit. Omne i difficultate spirandi cōstitit. Sed hanc dū modica ē: neq; ex toto
strāgulat dypsonoca appellat. Cū uehēntior ē: vt spirare ager sine sono & an-
elatiōe nō possit asthma. Cū accessit id quoq; ne nisi recta ceruice spiritus trahat orto-
pnoea. Ex qbus id: qd primū est p̄t diutius trahi. Duo isequētia: acuta esse cōfuerūt.
His cōia sunt qd p̄ angustias: p̄ q̄s spiritus euadit: sibilū elidit: dolor in p̄ctore p̄-
cordijsq; est: interdū et scapulis. isq; mō decedit: mō reuertitur. ad hanc tussicula accedit.
Auxiliū ē: nisi aliqd phibet: in sanguinis detractiōe. Neq; id satis ē: sed lacte quoq; vē-
ter soluēdus est. Liguāda aluus: interdū et ducenda. qbus extenuatū corpus incipit spiri-
tū trahere cōmodius. Caput at et i lecto sublime habedū ē. thorax fomentis: cataplas-
matisq; calidis aut siccis aut et humidis adiuuāndus ē. & postea vel malagma sup ip̄-
nēdū: vel certe caratū ex cyprino: vel imino vnguēto. Sumēda deide ieiuno potui mul-
sa aq; cū qua: vel hyfopus cocta: vel cōtrita capparidis radix sit. Dat et vtiliter aut nitriū
aut nastureiū albū frictū: deide cōtritū & cū melle mixtū simulq; coquat mel galba-
nū resina terebinthina. & vbi coierūt ex his qd faba magnitudinē habet quotidie sub
lingua liquat. aut sulphuris ignē nō expti. P. X. & quadrās abortāi. P. X. i vini cyatho
terūt: idq; tepefactū sorbet. Est et nō vana opinio vulpiū recur: vbi siccū & aridū factū
ē: cōtundi oportere: polētāq; ex eo potiōi aspgi: vel eiusdē pulmonē quārecētissimū as-
sum: sed sine ferro coctū: ededū esse. Præter hanc sorbitiōibus & lenibus cibis vtēdū ē. i
terdū vino tenui austero. nōnunq; vomitu. Pro sūt et q̄cūq; vrinā augent. sed nihil ma-
gis q̄ ambulatio lēta pene vsq; ad lassitudinē: frictio multa p̄cipue iserior: ptium vel in
sole ad ignē & p se ipsū & p alios usq; ad sudorē. In iteriore uero faucū pte interdū exul-
ceratio cōfueuit. In hac pleriq; extrinsecus cataplasmatibus calidis formētisq; humidis
utunt. Volūt et uaporē calidū ore recipi: p̄ q̄ molliores alij ptes eas fieri dicūt. oportu-
nioresq; uitio iā harētī. Sed si bene sic uitari morbus p̄t: tuta illa psidia. Si met⁹ eius
ē: supuacua sūt. Vtiq; at p̄ficare fauces piculosū ē. exulcerat enī. neq; utilia sunt: q̄ uri-
næ mouēda sunt apta: q̄ possūt dū trāscūt ibi quoq; pituitā extenuare: quā supprimi
melius ē. A selepiades multaq; re: q̄s ipsi quoq; secuti sumus: auctor bonus: acetū ait
quā acerrimū esse sorbedū. Hoc. n. sine ulla noxa cōprimi ulcera. Sed id supprimere
sanguinē p̄t: ulcera ipsa sanare nō p̄t. Melius huic relicitū ē. Quod idē quoq; eque
pbat: vel porri: uel martubij succus uel nuces græce cū trachanto contrita & cū passo
mixta: uel lini semen cōtritū & cū dulci uino mixtū. exercitatio quoq; ambulādi curi ē
diq; necessaria ē. Frictio a p̄ctore uehēmēs toti iseriori parti adhibēda. Cibi uero cē de

Priorē graci opischotonō: insequentē emprosthotonon vltimū tetanon appellāt. quā
uis minus subtiliter qdā idiscretis his nominibus utūt. Ea sæpe itra quartū diē tollūt.
Si hūc euaserūt: sine piculo sunt. Oia eadē rōne curant: idq; cōuenit. Sed Aselepiades
utiq; mittēdū sanguinē credidit. Quod qdā uitādū eē dixerūt eo qd maxie tū corpus
calore egeret: isq; esset i sanguine. Verū hoc qdē falsū est. Neq; n. natura sanguinis est:
ut utiq; caleat: sed ex his: q̄ in hoie sunt: hic celerrime uel calefcit: uel refrigescit. Mitti
uero nec debeat: ex his itelligi p̄t: quæ de sanguinis missiōe p̄cepta sunt. Vtiq; at recte
dat castoreū: & cū hoc pip uel laser. Deinde opus ē fomēto hūido & calido. Itaq; pleri-
q; aq; calida multa ceruices subinde perfundūt. Id i p̄sentia leuat. Sed oportuniores
neruos frigori reddit. Quod utiq; uitādū ē. Vtilius igit ē carato liquido primū cerui-
cē perungere: deide admouere uelicas bubulas: uel utriculos oleo calido repletos: uel
ex farina calidū cataplasma: uel pip rotūdū cū fico cōtufum: Vtilissimū tñ ē hūido sa-
le fouere. Quod quō fieret iā ostēdi. Vbi corq; aliqd factū ē: admouere ad ignem: uel si
æstas ē i sole: agrū oportet: maxieq; oleo uetere: si id nō ē: syriaco: si ne id qdē ē: adipe
q̄ uetustissima ceruicē & scapulas & spinas p̄ficare. Frictio cū oib⁹ i hoie uertebis uti-
lis sit tū ijs p̄cipue q̄ i collo sunt. Ergo die nocteq; iterpositis tñ q̄buldā tēporibus hoc
remedio utēdū ē. Dū id intermittit: iponēdū malagma aliqd ex calefaciētibus. Cauē-
dū uero p̄cipue frigus. Ideoq; i eo cōclauit: quo cubabit ager: ignis cōtinuus esse debe-
bit: maxieq; tpe antelucāo. quo p̄cipue frigus itēdit. Neq; iutile erit caput attōsum ha-
bere: idq; irino uel cyprino calido madefacere: & sup iposito pilleo uelare nōnūq; et i ca-
lidū oleū totū descēdere: uel i aquā calidā: in qua fœnū gracu decoctum sit & adiecta
olei pars tertia. Aluus quoq; ducta sæpe superiores partes resoluit. Si uero et uehēmē-
tius dolor creuit: ad mouēdā ceruicibus cucurbitulæ sunt sic: ut cutis icidat: eadē aut
ferramētis aut sinapi adurenda. Vbi leuatus ē dolor: moueriq; ceruix cepit: scire licet
cedere remedijs morbū. Sed diu uitādus cibus: quisq; mādēdus ē. Sorbitiōibus utē-
dū: itemq; ouis sorbilibus: aut a pullis mollibus ius aliquod assumēdū. At si bene p̄-
cesserit: iamq; ex toto recte se habere ceruices uidebuntur: incipiendū erit a pulicula:
uel intrita bene madida. Celerrime tamen etiam panis mandendus: quā uinum gustā-
dum. si quidē huius usus p̄cipue periculosus: ideoq; in longū tēpus differendus est.
¶ De faucium morbis ac curationibus. & primum de angina deinde de difficultate spi-
randi. Vltimo de tussi. Caput. iiii.

T hoc at morbi genus circa totam ceruicem: sic alterum æque pestiferū acu-
tumq; in faucibus esse consuevit. nostri aginam uocant. apud gracos nomen
prout species est. Interdum. n. neq; rubor neq; tumor ullus apparet: sed cor-
pus aridū est: uix spiritus trahitur: membra soluunt. Id synāchen uocant. Interdū lin-
gua faucesq; cū rubore intumescūt. uox nihil significat. oculi uertunt. facies pallet. sin-
gultusq; est: uti synanche uocat. Illa cōmunia sunt. ager nō cibū deuorare: nō potione
p̄t: spiritus eius includitur. Lenius est ubi tumor tantummodo & rubor est: cætera
nō sequuntur. id para synanchen appellāt. Quicquid est: si uires patiūt: sanguis mittē-
dus est. si nō abundat: secundū est ducere aluū. Cucurbitula quoq; recte sub mento &
circa fauces admouetur. ut id quod strangulat: euocet. Opus est deinde fomentis hu-
midis. Nam sicca spiritum elidūt. Ergo admouere spōgias oportet: quæ melius in ca-
lidum oleū: quā in calidam aquam subinde demittuntur. Efficacissimusq; est hic quo-
q; salis calidi succus. Tum cōmodum est hyfopum uel nepeta uel thimū uel absinthiū
uel et fursures aut ficus aridas aut mulsam aquā decoquere: eaq; gargarizare. post hanc
palatū ungere uel felle taurino: uel eo medicamento: quod ex moris est polline etiam

De stomia an rōpetat m
spasmo

Att. et nota dicitur hoc

De fomēto ex aqua calida
desic bubble

ostendi.

De uitio oib⁹ uertebis ualū
est.

De frigore uicando
tēpore antelucano p̄cipue
frigus intensū

Aluus ducta quid op̄ratur
cucurbitule

cibus et potus

De uirio

Att.

De pullo hircinānis et
eius conseruatione

Att. hoc.

Pillule sublingua

De opate hircinānis et pulmo-
ne

De formis uertebis

HO. de aslepiade

bent neq; nimum acres: neq; asperi: mel: lenticula: ^{spicula} tragu: lac: pitifana: pinguis caro: praecipueq; porru & qcquid cu hoc mixtu est. Potiois qua minimum esse couenit. Aqua dari pot: vel pura vel i qua malu cydoneu: palmulæue decocta sut. Gargarizatioes quoq; lenes. sin hæ parz pficiunt: reprimentes vtiles sunt. Hoc genus neq; acutum e & potest esse non logum. curationem tamen maturam uehemeter & diu lædat: desiderat.

De tussi.

Vssis vero fere pp fauciu exulceratione molesta e. qua multis modis cotrahitur. Itaq; illis restitutis ipsa finit. Solet tñ interdū per se quoq; male habere: & vix cū vetus facta e elidit. ac mō arida est: mō pituita citat. Oportet hyfopū altero quoq; die bibere. spiritu retento currere: sed minime in puluere. ac lectione vti vehementi. qua primo ipedit a tussi post cā vincit tum ambulare. deide per manus quoq; exerceri: & pectus diu pficare. post hæc qua pinguis sima ficus tres supra prunas in coctas esse. Præter hæc si humida e: profunt frictiones valida cum quibusdā calfacientibus sic vt caput quoq; sicu uehemeter pficet. Itē cucurbitula pectori admota. si napi ex pte exteriore faucibus ipositu donec leuiter exulceret. potio ex mēta nucibusq; græcis & amilo: primoq; assumptus panis aridus: deide aliqs lenis. At si sicca tussis e: cū ea uehemētissime vrget: adiuuat uini austeri cyathus assumptus: dū ne amplius id interposito tēpore aliquo qua ter aut qter fiat. Itē laseris qua optimi paulū deuorare opus e: porri uel marrubij succū assumere: scyllam delingere acetū ex ea uel certe acre sorbere: aut cū spica allij cotriti duos uini cyathos. Vtilis e in oī tussi est peregrinatio: nauigatio loga: loca maritima: natatioes. Cibus interdū mollis: ut malua ut urtica. in terdū acer: ut lac cū allio coctū: sorbitiones qbus laser sit adiectū: aut in quibus porrum incoctum tabuerit: ouum sorbile: sulphure adiecto: potui primū aqua calida: de inde iuicē alijs diebus hæc alijs uinū. Magis terreri pot aliquis cū sanguinē expuit. Sed id mō minus: mō plus piculi habet. Exit. n. mō ex gūguis mō ex ore. & qdē ex hoc iter dū e copiose: sed sine tussi sine ulcere sine gūguia: ullo uitio: ita ut nihil excreat. Vex ut ex naribus: sic ex ore aliquāto prupit. Atq; iterdū sanguis pfluuit: iterdū simile aque qdā in qua caro recens lota e. Nonunq; at his a sumis faucibus fert: mō exulcerata ea pte: mō non exulcerata: sed aut ore uenæ alicuius ad aperto: aut turbeculis quibusdā natis: ex his sanguine erumpente. Quod ubi incidit: neq; lædit potio aut cibus: neq; qc q aut ex ulcere excreat. aliquādo gutture & arterijs exulceratis frequēs tussis sanguinē quoq; extūdit. Interdū e fieri solet: ut aut ex pulmone. aut ex pectore aut ex latere aut ex iocinere ferat: Sæpe saminæ qbus sanguis p mēstrua nō respōdet: hūc expuunt: aut etoresq; medici fuerūt: uel ex ea pte aliq sanguinē exire: uel rupta: uel ore alicuius uenę patefacto. Primā diabrosin. Secūdā rhesinochasmū. Tertiā ^{anastomosis} magnagomofin appellāt. Vltima minime nocet prima grauissime. Ac sæpe quidē euenit: uti sanguinē pus sequatur. iterdū at q sanguinē ipsū suppressit: satis ad ualeitudinē pfuit. Sed si secuta ulcera sūt: si pus si tussis e: put sedes ipsa e: ita uaria & piculosa genera morboz sunt. Si uero sanguis tñ fluit: expediti & remediū & finis e. Neq; ignorari oportet eis: qb9 fluere sanguis solet. aut qbus spina dolet coxæue aut post cursū uehemētē vel ambulationē: dū febris absit: nō e inutile sanguinis mediocre pfluuiū. idq; p urinā redditū ipsā quoq; lassitudinē soluere. Ac ne eo qdē terribile esse: q ex superiore loco decidit. Si tñ i eius uina nihil nouabit. Neq; uomitū huius afferre piculū e: cum repetit: si ante confirmare & implere corpus licuit. & ex toto nullū nocere: qui i corpe robusto neq; nimis est neq; tulum aut calorē mouet. Hæc pñet ad uniuersū. Nūc ad ea loca qua pposui ueniā. Si ex gūguis exit: portuculā māducafe satis e si ex ore: cōtinuisse eo merū uinū. si parū

portulacam

id pficit: acetū. si inter hæc quoq; grauiter erupit: quia cōsumere hominē pot: cōmodissimū e: ipetū eius admota occipitio cucurbitula sic vt cutis quoq; incidat: auertere. Si id mulieri cui mēstrua nō ferūt. euenit: candē cucurbitulā incisis inguinibus eius admouere. At si ex faucibus: interioribusue pñb9 pcessit: & metus maior e & cura maior adhibēda. sanguis mittēdus e: & si nihilominus ex ore pcessit: iteq; tertioq; & quotidie paulū aliqd. pñus at debet sorbere vel acetū: vel e cū thure plāraginis aut porri succū. iponēdaq; extrinsecus supra id qd dolet lana succida ex aceto e: sed id spōgia subinde re rigerādū. Erasistratus horz cura quoq; & femora brachiaq; pluribus locis deligabat: Id Asclepiades adeo nō pdesse: vt e inimicū e: pposuit. Sed id sæpe cōmode respōdere experimēta testant. Neq; tñ pluribus locis deligari necesse e. sed sat e infra ignina & sup talos sumosq; ^{humores} et brachia. Tū si febris vrget: dāda e sorbitio & potui aqua: in qua aliqd ex his qua aluū astringūt: decoctū sit. at si abest febris: vel elota alicz: vel panis ex aqua frigida & molle quoq; ouū dari potest potui: vel idē qd supra scriptū est: vel uinum dulce vel aqua frigida. sed sic bibēdum erit: vt sciamus huic morbo sic pdesse. præter hæc necessaria sunt quies: securitas: silentiū. Caput huius quoq; cubantis sublime esse debet: recteq; tondet. Facies sæpe aqua frigida fouenda e. At inimica sunt uinū: balneū. uenus in cibo oleū: acria oia. itē calida fomenta. conclaue calidum & inclusum. multa uestimenta corpori iniecta. etiam fricationes ubi bene etiam sanguis conquieuit. tum uero incipiendum est & brachijs cruribusq; a thorace abstinēdum. In hoc casu per hyemem locis maritimis: per astatem mediterraneis opus est.

De stomachi morbis & curationibus.

Caput quintū.

Aucib9 subest stomachus: in quo plura loga vitia icidere cōsuerunt. Nā mō i gens calor: mō inflatio hunc: mō inflatio: mō exulceratio afficit. Interdū pituita: iterdū bilis orit. frequētissimūq; e eius malum quo resoluit: neq; vlla remagis aut afficit aut corpus afficit. Vt diuersa at vitia eius sic e remedia sunt. Vbi exstuat: aceto cū rosā extrinsecus subinde fouendus e. iponēdusq; puluis cū olco & ca cataplasmata: qua simul & reprimūt & mollūt. potui: nisi qd obstat: gelida aqua præstāda. Si inflatio e: pñus admota cucurbitula: neq; icidere cutē necesse e. pñus sicca & calida fomēta: sed nō uehemētissima. Interponēda abstinentia est. Vtilis in ieiuno potio e absinthij aut hyfopi aut ruta. Exercitatio primo lenis: deinde maior adhibēda e: maxieq; qua superiores ptes moueat. Quod genus i oibus stomachi uitijs aptissimū e. Post exercitationē opus e vnctione frictione: balneo quoq; nōnūq; sed rarius: iterdū alui ductioe. Cibus deide calidis neq; inflatibus. codēq; mō calidis portionibus: primo aqua: post: ubi refedit inflatio: uini austeri. Illud quoq; in oibus stomachi uitijs præcipiendū e: ut quo mō se qsq; arger refecerit: eo ut sanus urat. Nam redit huic ibecillitas sua: nisi hisdē defēdit bona ualeitudo: qbus reddita e. At si inflatio aliqua e: q fere tumor & dolor sequit: prima sūt quies & abstinentia. lana sulphurata circūdata: i ieiuno absinthiū. Si ardor stomachū vrget: aceto cū rosā subinde fouēdus e: deide cibus quidē utendū est modicis: Imponēda uero extrinsecus qua simul & reprimunt & mollūt: deinde his detractis utendū calidis ex farina cataplasmatibus: qua reliquas digerāt. Interdū aluus ducēda. Adhibēda exercitatio: & cibus plenior. At si exulceratio stomachū infestat eadē fere faciēda sunt: qua in faucibus exulceratis pcepta sūt. Exercitatio frictio inferiorū pñi adhibēda. Adhibēdi lenes & glutinosi cibi: sed citra facietatem. Oia acria atq; acida remouēda. Vino si febris nō e: dulci: aut si id inflat: certe leni utēdum: sed neq; præfrigido: neq; nimis calido. Si uero pituita stomachus implet: necessarius mō i ieiunio: mō post cibū uomitus e. Vtilis exercitatio: gestatio: nauigatio: fri-

de spiritu sang.

Ho.

uonnis p brenaz bmcis las
piti dinez soluit

cucurbitula in cisis ingu
mib9 admota.
sang. misto.

extremorū hōatio

sitis p dēt sputo sang

Ad mōgentem calorem

Ad inflatorem

Atq; elegantē doctriam.

Ad inflammationē

exulceratio

pituita

bilis

resolutio quid.

medij capitisq. Als. medicatisq.
sumbruinaruq. Als. subcuti
liaruq.

Etio. Nihil edendū: bibendūq; nisi calidū: vitatis tm̄: his: quæ pituitam cōtrahere: cō-
suerūt. Molestius ē: si stomachus bile vitiosus est. Solēt at̄ hi qui sic tentāt iterpositis
qbūdā diebus hāc: & quidē qd̄ pessimū est: atrā mouere. His recte aluus ducit. po-
tiones absinthio dant. necessaria gestatio nauigatio ē: si fieri pōt ex nausea vomitus: vi-
tāda cruditas: sumēdi cibi faciles & stomacho non alieni: vinū austerū. Vulgatissimū
vero pessimūq; stomachi vitū ē resolutio: id est cū cibi non tenax ē: soletq; delinere ali-
corpus: ac si tabe cōsumi. Huic generi iutilissimū balneū ē. Lectiōes exercitatiōesq; su-
prioris ptis necessaria. Itē vinctiōes frictiōesq; his pfundi frigida atq; i eadē natate: ca-
nalibus eiusdē subijcere ē stomachū ipsū: & magis ē a scapulis id qd̄ cōtra stomachū ē.
Cōsistere i frigidis: medij capitisq; foribus qles cutiliag; sumbruinaruq; sunt: salutare
ē. Cibi quoq; assumēdi sūt frigidis: q potius difficulter coquūt. quā facile vitiātur. Er-
go pleriq; q nihil aliud cōcoquere possunt: bubulā coquūt. Ex quo colligi potest: neq;
auē neq; vnationē: neq; piscē dari debere: nisi generis durioris. Potui qdē aptissimū ē
vinū frigidū vel certe bene calidū meracū: potissimū rheticū vel allobrogicū: aliudue
qd̄ & austerū & resina cōditū ē. si id nō ē: quā asperrimū maxieq; signinū. Si cibus nō
cōtinet: dāda aqua & eliciēdus plenior vomitus ē: iteq; dādus cibus: & tū admouen-
dæ duobus itra stomachū digitis cucurbitulæ: ibiq; duabus aut tribus horis cōtinēdæ
sūt. Si simul & vomitus & dolor ē: iponēda supra stomachū ē lana succida: vel spongia
ex aceto: vel cathaplasma qd̄ refrigeret. Perfricāda vero nōdiu sed vehemēter brachia
& crura: & calefaciēda. Si plus doloris ē: infra præcordia q̄tuor digitis cucurbitula
vtēdū ē: prius dādus panis ex pusca frigida. Si nō continuit: post vomitū lene aliqd
ex his: q nō aliena stomacho sūt. Si ne id quidē reuit: singuli cyathi vini singulis iter-
positis horis dōcē stomachus cōsistat. Valēs ē medicamētū ē radiculæ succus valēti-
us acidi punici mali conpari mō succi: q ex dulci punico malo ē: adiecto ē itubi succo
& mēra: sed huius minima pte. qbus tantūdē quantū i his oibus ē aqua frigida quam
optime miscet. Id. n. plus quā vinū ad cōprimēdū stomachū pōt. suppressēdū at̄ vom-
itus ē: q p se venit sic si nausea ē. Sed si coacuit intus cibus aut cōputruit: quoq; vtrūli-
bet ructus ostēdit: eiciēdus ē: priusq; cibus assūptis hūsdē: quos p̄xie posui: stoma-
chus restituēdus. Vbi sublatus ē p̄sens metus: ad ea redcūdū ē: q̄ supra præcepta sunt.

De laterum doloribus.

Caput sextum.

Tomachus lateribus cigit: atq; in his quoq; vehemētes dolores eē cōsuerunt
& initiū vel ex frigore vel ex ictu vel ex nimio cursu vel ex morbo est. Sed iter-
dū ne malū infra dolorē. isq; mō tarde: mō celeriter soluit. iterdū ad p̄nitē
quoq; p̄cedit. oriēq; acutus morbus: q pleureticus a gr̄cis noiāt. Huic dolori late-
ris febris & tussis accedit. & p hāc excreat: si tollerabilis morbus ē: pituita si grauis sā-
guis. Interdū ē sicca tussis ē: quæ nihil emollit. Idq; primo vitio graū. secūdo tolera-
bilis ē. Remediū uero ē magni & recētis doloris sanguis missus. At siue leuior: siue
uetustior casus est: uel supuacū: uel serū id auxiliū ē. confugiendūq; ad cucurbitulas
ē: ante sūma cute incisa. Recte ēt sinapi ex aceto sup pectus iponit: donec ulcera pu-
stulascq; excitet: & tū medicamētū: qd̄ humorē illuc citet. Præter hāc circundare pri-
mū oportet latus absolanæ sulphuratæ. deide cū paulū inflāmatio se remisit: siccis &
calidis fomētis uti. Ab his trāsirus ad malagmata ē. Si uetustior dolor remanet: noui-
sime resina iposita discutit. Vtēdū cibus: potiōibusq; calidis. uitandū frigus Inter hāc
tū nō alienū & extremas ptes oleo & sulphure p̄fricare. Si leuata tussis ē: leni lectiōe
uti. itaq; & acres cibos & uinū meracius assumere. Quæ a medicis p̄cipiunt: ut tū siue
his rusticos postros epota ex aqua herba trixaquo satis adiuuet. Hæc i oi lateris dolo-

de pleurresi. et quo modo
fiat. vide. p hippo. 6. de mor
bis. pag. 192.
de phlagma
de acari pilulis

de vino
trixago. quam putat simō in ui-
xa esse capillus veneris

LIBER QVARTVS

re coia sunt. plus negocij ē. si acutus quoq; morbus is factus ē. In hoc præter ea quæ su-
pra posita sūt: hæc aduertēda sunt. vt cibus sit quā maxie tenuis & lenis: præcipueq;
sorbatio: eaq; ex ptisana potissimū. aut ius i quo porrus cū pullo gallinaceo coctus sit.
Idq; nō nisi tertio quoq; die det: si tū p vires licbit potio vero aqua mulsa: in qua hyso-
pū aut ruta decocta sit. Quæ qbus tēporibus dāda sint: ex rōne vel adiectæ vel leuata
febris apparebit: sic: vt remissione quā maxia dent: cū eo tm̄: vt sciamus nō esse eius ge-
neris tussis aridas fauces cōmittēdas: Sæpe. n. vbi nihil ē qd̄ excreat: cōtinuat & stran-
gular. Ob quā causā dixi ēt peius id gēus eē tussis: qd̄ nihil: quā qd̄ pituitā moueret.
Sed hic vinū sorbere vt supra p̄cepimus: morbus ipse non patit. inuicē eius cremor pti
sanæ sumēdus ē. Vt his at̄ i ipso morbi feruore sustinēdus æger ē: vt sic vbi paulū is se
remisit: alimēta pleniora & vini quoq; aliqd dari pōt. dum nihil det: qd̄ aut refrigeret
corpus: aut fauces asperet. Si in refectione quoq; māserit tussis itermittere oportebit
uno die: posteroq; cū cibo uini paulo plus assumere. Atq; incipēte quoq; tussis: tū non
erit alienū: ut supra quoq; positū ē: uini cyathos sorbere. Sed i hoc genere ualetudinis
dulce uel certe lene cōmodius ē. Si malū iueterauit: athletico uictu corp⁹ firmādū ē.
De uiscerum morbis & primo de pulmone: deide iocineris: tū de liene: postremo de
renibus.

de pleurresi.
Aut hoc de cibo.

de vino.

Caput vij.
Cōpagine uero corporis ad uiscera trāseundū ē. & in primis ad pulmone ue-
niendū. ex quo uehemens & acutus morbus oriē: quē peripneumaticon gr̄ci
ci uocant. Eius hæc cōditio ē: Pulmo totus afficit. Hūc casū eius subsequitur
tussis: bilē uel pus trahēs præcordior: totiūq; pectoris grauitas: spiritus difficultas:
magnæ febres: cōtinua uigilia: cibi fastidiū. Id genus morbi plus piculi quā doloris ha-
bet. Oportet si satis ualida uires sūt: sāguinē mittere: si minores: cucurbitulas sine fer-
ro p̄cordijs admouere. Tū si satis ualet: gestādo agrū digerere: si parū intra domū tm̄
dimouere. Potiōne at̄ hyso: dare: cū ficus arida sit. incocta: aur aquam mulsā: in qua
uel hysofum uel ruta decocta sit. Frictiōe uti diutissime in scapulis: p̄xime ab his in
brachijs & pedib⁹ & crurib⁹ leuiter cōtra pulmone. idq; bis quotidie facere: qd̄ ad cibū
uero p̄tinet: huic nec falsis opus ē: neq; acrib⁹ neq; amaris: neq; aluū astrigētib⁹: sed pa-
ulo lenioribus. Ergo primis diebus dāda ē sorbitio ptisana uel alicæ uel orizæ: cū qua
recēs adeps cocta sit. Cū hac sorbite ouū. nuclei pinci ex melle. panis uel elota alica ex
aqua mulsa. potui deide nō solū pura aqua: sed et̄ mulsa egelida aut si astas ē: etiā fri-
gida: nisi quid obstat. Hæc at̄ altero quoq; die increscēte morbo dare satis est. Vbi in
cremēto cōstitit quantū res patit ab oibus abstinentū ē: præter quā aqua egelida. Si
uires desūt: adiuuādæ sunt aq̄ mulsa. p̄suntq; aduersus dolores iposita calida fomēta:
uel ea q̄ simul & reprimūt & emollit. Prodest ipositus sup pectus sal bene contritus
cū carato mixtus qa leuiter cutē erodit: eoq; ipetū materia: quo pulmo uexat: euocat
Vtile ēt quod malagma est: ex his quæ materiā trahunt. Neq; alienū ē dū premit mor-
bus clausis fenestris agrū continere. Vbi paulū leuatus est: ter aut quater die fenestris
aliquāto apertis paruū aerē recipere. Deinde in refectione pluribus diebus a uino absti-
nere: gestatiōe: frictiōe uti. sorbitionib⁹: & prioribus cibus adijcere ex olerib⁹ porrū ex
carne ungulas & sūma trūculōg; atq; pisciculos sic ut diu nihil molle & lene sumatur.
De iocineris morbo & curatione.

de plepmonia.

cura.

cibus

Caput octauū.

Lterius quoq; uisceris morbus id est iocineris atque mō lōgus mō acutus esse
cōsueuit. hepaticū gr̄ci uocāt. Dextra pte sub p̄cordijs uehemēs dolor ē. idē
q; ad latus dextrū & ad iugulū humerūq; ptis eiusdē p̄uenit. nōnunq; manus
quoq; dextra torquet. horror calidus ē. Vbi male ē: bilis euomit: iterdū singultus p̄-

prono sticus in morbo
acuto.

sed paulatim. Ergo per interualla tēporis sat est cyathos binos ternosue sumere & cibū pro portione huius: cōmodoq; facit cyathos lactis cyathus aquæ mixtus & sic datus. Cibiq; inflātes & acres vtiliores sunt: adeo ut lacti quoq; recte cōtritum alliū adijciat. procedēte vero tēporē corpus ē gestari: maximeq; nauigare: perfricari ter aut quater die: sic vt nitrū oleo misceatur: perfundi aqua calida post cibum. deide sinapi iponere per oia mēbra excepto capite: donec arrodatur & rubeat: maxieq; si corpus durum & virile est. paulatim deide faciendus ē trāsitus ad ea quæ uentrē cōprimunt. Assa caro danda: valens & quæ nō facile corrumpatur potui uero pluuialis aqua decocta: sed quæ p bino ternosue cyathos bibatur. Si uetus uitium est: oportet laser quā optimū ad piperis magnitudinē deuorare. altero quoq; die uinū vel aquam bibere: interdum iterpo sito cibo singulos uini cyathos sorbere: ex inferiori parte infundere pluuialem egehidā aquam maxieq; si dolor in imis partibus remanet.

De tenuioris intestini morbo.

Caput. xiiij.

Nter ipsa uero itestina cōsistūt duo morbi: quosq; alter in tenuiore: alter in pleniore ē. Prior acutus ē. Insequens esse lōgus pōt. Diocles carystius tenuioris itestini morbū chordapson plenioris ileon nominauit. A plerisq; uideo nūc illū priorē ileon: hunc chordion nominari. Sed prior mō supra umbilicū mō sub umbilico dolorē mouet. Fit ex alterutro loco inflāmatio: nec aluus nec spiritus infra trāsmittitur. si superior pars affecta ē: cibus. si inferior stercus p os reddit. si utrūlibet uetus ē: adijcitur piculo uomitus biliosus mali odoris aut uarius aut niger. Remediū ē sanguinē mittere: uel cucurbitulas pluribus locis admouere: nō ubiq; cute icifa. Id. n. duobus aut tribus locis satis ē: Ex ceteris spiritū euocare abūde ē. Tū animaduertere oportet: quo loco malū sit. Solet. n. cōtra id tumere. Et si supra ūbilitū ē: alui ductio utilis non est. Si infra est: aluum ducere vt Erasistrato placuit: optimū est. & sape: id auxiliij satis est. Ducit at pcolato ptisanæ cremore cū oleo & melle: sic ut pter ea nihil adijciat. Si nihil tumet duas manus iponere oportet supra sūmū uentrē: paulatimq; deducere. Inuenietur enī mali locus: qui necesse est: renitāt: & ex eodē deliberari poterit: ducēda nec ne aluus sit. Illa cōia sunt: calida cataplasmata admouere: eaq; iponere a māmīs usq; ad inguina & spina: ac sape mutare: brachia cruraq; pficare: demittere rotū hoiem icalido oleo. Si dolor nō quiescit: ēt in aluū ex pte inferiore tres aut quatuor cyathos calidi olei dare. Vbi p hęc cōsecuti sumus: iā ex inferiore pte spiritus trāsmittat: offerre potui multū tepidū non multū. Nā ante magna cura uitandū est, ne quid bibat. Si id cōmode cessit: adijcere sorbitionē. Vbi dolor & febricula quierūt: tū demū uti cibo plenioris: sed neq; inflante: neq; duro. neq; ualido: ne intestina adhuc imbecilla lādantur. potui uero nihil prāter quā purā aquā. nam siue quid uinolentū siue accidū ē: id huic morbo alienū ē. Ac postea quoq; uitare oportet balneū: ābulationē: gestationē: ceterosq; corporis motus. Nā facile id malū redire cōsueuit: & siue cū frigus subit: siue aliqua iactatio: nisi bene iam confirmatis intestinis reuertitur.

De morbo intestini plenioris.

Caput. xiiij.

Sāt morbus: qui intestino plenioris est: in ea maxie parte est: quam certā esse pposui. Vehemēs inflatio: uehementes dolores dextra magis pte: intestinū quod uerti uidet prope spiritū elidit. In plerisq; post frigora cruditateq; orit deide quiescit & per atatem sape repetēs sic cruciat: ut uitæ spacio nihil demat. Vbi is dolor cōpēit: admouere sicca & calida fomēta oportet: sūd priō lenta: deide ualidiora: simulq; frictiōes: ad extremas ptes idest crura brachiaq; materiā reuocare. Si discussū nō ē: qua dolet cucurbitulas sine ferro defigere. Est ēt medicamētū eius rei causa com

paratū: qd' colicon nominatur. Id se reperisse Cassius gloriabat. Magis prodest potui datū sed impositū quoq; extriscus digerendo spiritū dolorē leuat. Nisi finito uero tormēto: recte neq; cibus neq; potio assumit. Quo victu sit utendū qui hoc genere tētantur: iā mihi dictū est. Cōfectio medicamēti: qd' colicon nominatur: ex his cōstat. Consti: aneli: castorei singulor. P. XIII. petroselini. P. denarior. III. piperis longi & rotūdi singulor. P. XII. papaueris lachrima nunci rotūdi. myrræ: nardi singulor. P. VI. Quæ melle excipiuntur. id at & deuorari pōt & ex aqua calida sumi.

De torminibus idest dysenteria.

Caput. xv.

Rroxia his iter itestinoꝝ mala: tormina esse cōsueuerūt dysenterioꝝ græce uocat. itus itestina exulcerat. Ex his cruor manat. Isq; modo cū stercore aliquo semp liquido: modo cū quibusdā quasi mucosis excernit. iterdū simul quæ dā carnosā descēdūt: Freques deiciēdi cupiditas: dolorq; i ano ē. Cū eodem dolore exiguū aliqd emittit. Atq; eo quoq; tormētū itēdit. Idq; post tēpus aliquod leuat. exiguaq; reges ē sonus iterpellat: febricula orit. lōgoq; tpe id malū cū iueteraueit aut tollit hoiem: aut ēt: si finit ex cruciat. Oportet iprimis cōquiescere. Si qdē oīs agitatio exulcerat: deinde ieiuniū sorbere uini cyathū: cui cōtrita radix qunesolij sit adiecta: iponere cataplasmata sup vētrē quæ reprimūt. qd' i superioribus vētris morbis non expedit. quotiesq; defidit: subluere aqua calida: i qua decocta verbenæ sint: portulacā uel coctā uel ex dura muria edisse. cibos potioesq; eas: quæ astringūt aluū. Si uetustior morbus ē: ex inferioribus pibus tepidū infundere uel ptisanā cremorē: uel lac: uel adipē liquatā: uel medullā ceruinā: uel oleū: uel cū rosa butirū: uel cū eadē albū crudū ex ouis: uel aquā: in qua lini semē decoctū sit: uel si somnus nō accedit: vitellos cū aqua: i qua rosa floris folia cocta sint. Leuant. n. dolorē hęc & mitiora vlcera efficiūt: maximeq; utilia sunt: si cibi quoq; secutū fastidiū est. Themison muria dura quā asperima sic utendum memorie prodidit. Cibi uero esse debēt q leniter uentrē dēstringāt & ea quæ urinā mouēt. Si ea cōsecuta sūt i aliā partē humorē auertēdo p sunt. si nō sunt cōsecuta: noxā auget. Itaq; nisi i qbus pōpote id facere cōsueuerūt: nō sunt adhibēda. Potui si febricula ē: aqua pura calida uel ea: quæ ipsa quoq; astringat. dari debet: si nō ē: uinū lene austerū. Si pluribus diebus nihil remedia alia iuuerūt: uetusq; iā uitii ē: aquæ bene frigida potio assumpta ulcera astringit: & initium secundæ ualitudinis facit. Sed ubi uenter sup pressus est: ptinus ad calidā potionē reuertendū est. Solet at interdū ēt putris sanies: pessimiq; odoris descēdere: solet purus sanguis pfluere. si superius uitii ē: aluus aqua multa duci debet: tunc deinde eadem infundi: quæ supra cōprehensa sunt. Valensq; ē etiam aduersus ulcera intestinoꝝ minij gleba cum salis hemina contrita. Si minus mixta his aqua in aluum datur. Ac si sanguis profluit: cibi potioesq; esse debent: quæ astringant.

De leuitate intestinoꝝ.

Caput. xvj.

X torminibus interdū intestinoꝝ leuitas orit: quæ continere nihil possunt: & quicquid assumptū est: imperfectū ptinus reddunt. Id interdū agros trahit: interdū præcipitat. In hoc utiq; adhibere oportet cōprimētia: quo facilius tenēdi aliquid intestinis uis sit. Ergo & sup pectus ponetur sinapi: exulcerataq; cute: malagma: quod humorē euocet & ex uerbēnis decoctis aqua defidat: & cibos potioesq; assumat: quæ aluū astringunt & frigidis utetur p fusiōibus. Oportet tñ pspicere: ne simul his oīs ad motis uitii cōtrarium p imodicas inflations oriat. Paulatim ergo firmari intestina debent aliquibus quotidie adiectis. Et cū in oī fluore uētris: tū i hoc præcipue necessariū ē: nō quoties libet desiderere: sed quoties necesse ē: ut hęc ipsa mora cōsuetudinē ferēdi oneris itestina deducat. Alterum quoq; quod æque ad oēs simi

de yliaco morbo

sanguinis missio. cucurbitule

cibus et potus. de uino.

de colico morbo

cassius. cui meminit sup in plogo. de quo uide g. r. h. de medica. cōpō. m. 119.

Medicamēti. ioluon de loci. mal. cōpō. et gal. g. m. m. i. c. s. in fi. ne et. v. 12. fol. 47. col. 2.

Att. tormina quid græce dicitur. i. n. u.

Enra

fuge cataplas. in superioribus de his morbis

themison.

cibi. urinam mouētia.

de aqua frigida. et Att. de hoc.

de minio

Att. hęc cōsiderāda.

Att. hoc m. omni affectu maxime seruāduz. et uide gal. 6. de medicamētoꝝ cōpō.

secūduz locos. c. p. m. p. uere. de medicamētoꝝ medicamētoꝝ cōpō. esse q. m.

nis in hippo. ac lib. de art. ual. cōm. na. 4. fol. 28. + p. c. u. u. de uide. 2. 1. 2.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

GREDOS. USAL. E.

possit. a vomitu oportet icipere: deinde postero die vespere: tepido loco iugi. cibū modicū assumere: vinū meracū q̄ asperrimū: ipositā sup ventrē habere cū carato rurā. In hoc at̄ affectu corporis neq; ambulatione: neq; frictioe opus ē. vehiculo sedisse vel magis ē equo pdest. Neq; n. vlla res magis itestina cōfirmat. Si vero ēt medicamētis vtē dū ē: aptissimū ē id qd̄ ex pomis fit. Vindemia tēpore i grāde vas cōiicienda sunt pira atq; mala siluestria. si ea nō sunt: pira tarētina viridia vel signina mala scādiana vel amerina: myrapia: hisq; adijciēda sunt cotonea: & cū ipsis corticibus suis punica: sorba: & qbus magis vtimur ēt torminalia: sic vt hęc tertiā ollā p̄tē teneāt. tū deinde ea musto iplēda ē: coquēdūq; id donec oīa q̄ idita sūt: liquata i vnitatē quādā coeat. Id gustui nō iſuaue ē & qn̄cūq; opus ē assumptū leuiter sine vlla stomachi noxa vētrē tenet. duo aut tria cochlearia vno die sup̄sise satis ē. Alterū valētius gēus myrti baccas legere: ex his vinū exprimere id decoquere vt decima ps remācat: cuiusq; cyathū sorbere/tertiū qd̄ qn̄ q; fieri pōt: malū punicū excauare exēptisq; oibus seminibus: mēbranas q̄ iter ea fuerūt iterū cōiicere tū iſundere cruda ova tudiculaq; miscere dein malū ipsū sup prunā ipone re. qd̄ dū hūor itus ē nō adurit. Vbi siccū esse cōepit: remouere oportet: extractūq; cochleari qd̄ itus ē: edisse. Aliqbus adiectis momētū habet. Itaq; ēt i piperatū cōiicit: misceturq; cū sale & pipere. ē qd̄ ex his edēdū. ē pullicula ēt: cū q̄ paulū ex fauo vetere cōctū sit: & lēticula cū malo corio cocta: rubiq; cacumina i aq̄ decocta & ex oleo atq; aceto assumpta: efficacia sunt. atq; ea aq; i qua vel palmulæ: vel malū cotoneū: vel arida sorba. vel rubi decocti sunt potata. Quod gēus significo quotiēs potionē dādā esse dico: q̄ astrigat. Tritici quoq; hemina i vino amico austero decoq; idq; triticū ieiuno ac sitienti dat. superq; id: uinū id sorbet. qd̄ iure valētissimis medicamētis anumerari pōt. atq; ēt potui dat uinū signinū: uel refinatū austerū: uel quodlibet austerū. Cōtundit q; cū corticibus seminibusq; suis punicū malū: vinoq; tali misceat. idq; uel merū sorbet aliq; uel bibit mixtū. sed medicamentis uti nisi i uehementibus malis superuacuum ē.

De vuluæ morbo & curationibus. Caput. xx.

X vulua quoq; sceminis uehēmēs malū nascit: p̄xiēq; ab stomacho uel afficit hęc corpus afficit. Interdū ēt sic exanimat: ut tāq; comitali morbo p̄sternat. Distat tñ hic casus: eo qd̄ neq; oculi uertūt: nec spumæ p̄fluūt: nec nerui distēdūt sopor tñ ē. idq; qbusdā sceminis crebro reuertēs p̄petuū ē: Vbi icidit: si satis uiriū ē sanguis missus adiuuat. Si parū ē: cucurbitulæ tñ defigēdæ sūt i inguinib;. Si diutius aut iacet aut alioqn̄ iacere cōsueuit: admouere oportet naribus extictū ex lucerna linamētū: uel aliud ex his q̄ foedioris eē odoris rettuli: qd̄ mulierē excitet. Idēq; aq̄ frigidæ p̄fusio efficit. adiuuatq; ruta cōtrita cū melle: uel ex cyprio caratū: uel quodlibet calidū & hūidū cataplasmata naturalib; pubetūs ipositū iter hęc ēt p̄ficare coxas & poplites oportet. Deinde ubi ad se redit circūcidēdū uinū ē i totū anū: ēt si casus idē n̄ reuertit. Frictioe quotidie utēdū totius qd̄ corpis. p̄cipue uero uētris & poplitū. Cibo ex media materia dād;. Si api sup imū uētrē tertio quoq; aut q̄rto die iponēdū dōec corp⁹ rubeat. Si durities māet: molire cōmode uidet solanū i lac demissū deinde cōtritū & carra alba atq; medulla ceruīa cū irio aut seuū taurinū uel caprinū cū rosa mixtū. dādū potui ēt uel castoreū ē: uel gith: uel anetū. si parū pura ē: purgat iūco q̄drato. si uero vulua exulcerata ē caratū ex rosa fiet & recēs suilla adeps & ex ouis albū misceat: idq; ap̄pōat uel albū ex ouo cū rosa mixtū adiecto quo facili⁹ cōsistat cōtrita: rosa puluere. dōlēs uero ea sulphure suffūgari debet. At si purgatio nimia mulieri nocet remedio sūt cucurbitule cute icisa i guinib; ul̄ ēt sub mām̄is admote si maligna purgatio ē subiciēda sūt cocūtia. Id faciūt ēt albæ oliuæ & nigrū papauer cū melle assumptū & gūmi cū trito se

HO. q̄ nulla res adeo m̄ testina cōfirmat ut equatio medicamē ex pomis

vinū extracto

HO. superuacuum. quippe illi duntaxat externo q̄geni auxilio quos ob magnitudinem naturā vincere nō pōt. ut gal. p̄ de locis affl. c. 2.

stomja
bentosa
nec spumę hęc dēto non acc̄ ut Hippo. lib. de p̄uinitu m̄ b̄is. d̄ic̄s. q̄z locelli caput p̄uinitu s̄t̄ angulāt. et os spūm̄is cōt. pag. 107. et. 114. et. 75.
de vino arnū dēdo

strigō. l. solat. 23

Ad blaxa matris
Ad Coloz matris
Ad m̄m̄yuz s̄t̄ xuz m̄l. f.

supuacuum est. morbi. n. nisi periculo sissimi sint. pharmacs ixtitadi nō sūt. ut plato in fine t̄m̄ca. pag. 736.

HO. les affectus p̄riet: i hoc maxie seruādū ē: ut cū pleraq; utilia iſuauiā sint. q̄lis ē plātago & rubi & qcquid mali corio mixtū ē: ea potissimū i his dent q̄ maxie ager uolet. Deinde si oīa ista fastidiet: ad excitādā cibi cupiditatē iterponat aliqd minus utile: sed magis graū. Exercitationes: frictioeshuic quoq; morbo necessaria sūt & cū his sol: ignis balneum: vomitus vt Hippocrati uisum ē ēt albo veratro: si cætera parū p̄ficiēt euocatus: Caput. xvij.

De lumbricis aluum occupantibus. Caput. xvij.

Onnūq; at̄ lūbrici quoq; occupāt aluū: hūq; modo ex inferiorib; p̄tib; mō fœdius ore reddūt. Atq; iterdū latos eos: q̄ p̄iores sūt: iterdū teretes videmus si lati sūt: aq̄ potui dari debet: i qua lupinū aut cortex mori decoctus sit: aut cui adiectū sit cōtritū vel hysopū vel piperis acetabulū scamoneæ paulū. Vel ēt pridie cū multū alliu cederit: vomat. Posteroq; die mali pūici tēues radículas colligat quātū māu cōprahēdet: eaq; cōtusas i aquæ trib; sextarijs decoquat: dōec tertiā ps supersit. Huc adijciat nitri paulū & ieiūus bibat. Interpositis deinde tribus horis duas portiones sumat aut aquæ vel muriæ duræ sic adiectæ. tū desidat subiecta calida aq̄ i peluc. si uero teretes sūt: q̄ pueros maxie exercēt: & cadē dari possūt & quādā leuiora: vt cōtritū semē vrticæ: aut brassicæ: aut cumini cū aqua: vel mēta: vel absinthiū decoctū: vel hysopū ex aq̄ mulsā vel nasturcij semē cū aceto cōtritū. Edisse ēt & lupinū & alliu pdest: vel maluæ oleū subter dedisse. **De tēnsōo intestinorū morbo.** Caput. xvij.

St at̄ aliud leuius oibus p̄ximis: de qbus supradictū ē: qd̄ tenasmo graci uocāt. id neq; acutis neq; lōgis morbis anumerari debet: cū & facile tollat: neq; vnq; p se iugulet. i hoc aq̄ atq; i torminibus frequēs desidēdi cupiditas ē: aque dolor ubi aliqd excernit. descēdūt at̄ pituita muccisq; similia iterdū ēt leniter subtrūta. sed his iterponunt nōnūq; ex cibo quoq; recte coacta. desidere oportet i aq̄ calida s̄a piusq; ipsum manu nutrire. cui plura medicamēta idōca sunt butyrū cū rosa. agacia ex aceto liquata. emplastrū id: qd̄ tetrpharmacō graci uocāt: rosa liquatū: a lumē lana circūdatū & ita appositū. eadēq; ex inferiore pte idita quæ torminū auxilia sunt eadē uerbenæ decoctæ: vt inferiores ptes foueant: alternis uero diebus aqua: alternis leue & austerū uinū bibendū est. Potio esse debet egelida & frigida. pprior rō victus talis qualē in tormina supra p̄cepimus. **De ventris fluxu & curatiōe.** Caput. xix.

Euior ēt dū recēs deiectio ē: ubi & liquida aluus & s̄apius q̄ ex cōsuetudine fertur. atq; iterdū tolerabilis dolor ē: iterdū grauissimus. idq; peius ē. sed vno die fluere aluū s̄ape p̄ ualitudine ē: atq; ēt plurib; dū febris absit: & itra septimū diē id cōquiescat. purgat. n. corpus: & qd̄ itus l̄asurū erat: utiliter effundit. uerū spacium piculosū ē. Interdū. n. tormia ac febriculas excitat: viresq; cōsumit. p̄rio die q̄scere satis ē: neq; ipetū vētris p̄hibere. si p se desidit balneo uti: paulū cibi capere: si māsit: abstinere nō solū a cibo: sed ēt a potiōe. Postero die si nihilominus liqda aluus ē: aq̄ cōq̄scere: paulū astrigētis cibi s̄uere: tertio die i balneū ire uehēmētē oīa p̄ter vētrē p̄ficare ad ignē lūbos scapulasq; admouere. cibus uti: sed vētrē cōtrahētib; uio nō multū mero. Si postero quoq; die fluet: plus edisse: sed vomere ēt ex toto dōec. cōq̄scat. Cōtra sitī: fame vomitu uti. Vix. n. fieri pōt vt post hęc aiaduersionē aluū nō cōtrahat / Alia uia ē ubi uelis supprimere. Canare: deinde uomere postero die i lecto cōq̄scere. uespe ungi sed lēiter. deinde p̄cis circa selibrā ex uio amico mero s̄uere. tū assū aliqd: maxicq; auē & postea uinū idē bibere aq̄ pluuiali mixtū: idq; usq; qn̄tū diē facere: iterūq; uomere. Frigidā at̄ assidue potionē esse debere contra priores auctores. A sclepiades affirmauit & qd̄ q̄ frigidissimā. Ego experimētis quenq; in se credere debere existimo calida potius an frigida utat. Interdū autem euenit: ut id pluribus diebus neglectū curari difficilius

v. r̄tia mali oranati. pl̄. lib. 23. c. 7.

p̄iores. ides dicit theō. lib. 2. c. 50.
in acetabulū nomē pot̄teris est. f. 3. xij. l. quātūq; testa om̄i rapit. siluā.

Ad textos

de oleo maluc

vide hic 7. p̄atūc. 14.

de frigida potione

Ad dolorem vesicæ

De fluxu nimio urine

hec intellige dicitur hec p[er] s[er]u[er]e virtutis debilitate n[on] in s[er]u[er]e similia. xxviii. similia.

Att. q[ui] vitat vitam quaz copiose cõcedit gal. m[er]ito. i. 4. c. 7. et paulus. lib. p. c. 33. et alexander trallianus. lib. 9. cap. 9. et actius. lib. xy. c. 34. ex philagrio.

Laut. in morbis coxarum et vicini

Att.

coxas quid nominat hic coxas vide p[er] galenum. fol. 34. col. p.

et raro. id est aut r[ati]o hypo. 6. affo. 7. affo. 28. 29. et 30.

mine apij liquatū & cū cyatho passi datū. Præter hæc i oibus uelicæ doloribus idoneæ potiões sunt: q̄ ex odoribus fiūt: id est spica nardi: croco: cinamomo: calia: similibusq;. Idēq; et decocta lentiscus p[ro]stat. si tñ intolerabilis dolor ē & sanguis p[ro]fluit: et sanguinis detractio apta ē aut certe coxis ad mortē cucurbitulæ cute incisa. At cū vrina sup potio nū modū ēt sine sudore p[ro]fluēs maciē & periculū facit: si tēuis ē: opus ē exercitatioē & frictioē maxieq; i sole vel ad ignē. Balneū rarū esse debet: neq; lōga i co mora: cibus cōprimēs Vinū austerū māracū: p[er] æstatē frigidū p[er] h[er]emē egelidum: sed tñ quantū minimum sit. Infinita: aluus quoq; vel ducenda vel lacte purgāda est. Si crassa vrina est: vehementior esse debet & exercitatio & frictio: longior in balneo mora: cibus opus est teneris vinū idem. In vtroq; morbo vitāda oīa sunt: q̄ vrinā mouere consuerunt.

De nimia profusione seminis ex naturalibus. *Si ceta gomorea* Caput. xxi.

St et circa naturalia vitiū nimia p[ro]fusio seminis. q̄ sine venere: sine nocturnis imaginib[us] sic fert[ur] vt iterposito spacio tabe hoīem cōsumat. In hoc affectu salutare sunt vehementes frictioēs: p[ro]fusiones natationesq; quā frigidissimā. neq; cibi: nec potio nisi frigida assumpta. Vitare at oportet cruditates: oīa infantia. nihil ex his assumere: quæ cōtrahere semē videt[ur]. qualia sunt: filigo: similia: oua alica amyllum oīs caro glutinosa: pip: cruca: bulbi: nucleis: pinei. Neq; alienū ē fouere inferiores ptes aq̄ decocta ex verbenis cōprimentibus. ex his dē aliqua cataplasmata imo ventri: inguibusq; circundare: p[er]cipueq; ex aceto rutā vitare: & ne supinus obdormiat.

De coxarū morbis & curationibus. Caput. xxij.

Vperest vt ad extremas ptes corporis veniā: quæ articulis iter se cōserunt. in itiu a coxis faciā. Harū igens dolor esse cōsuevit. Isq; hoīem sæpe debilitat: & quosdā nō dimittit. Eoq; id genus difficillime curat[ur]: q̄ fere post longos morbos vis pestifera huc se inclinat. q̄ vt illas ptes liberat: sic hāc ipsā quoq; affectā p[ro]hendit. Fouedū primū aq̄ calida ē deide vtēdū calidis cataplasmatibus. Maxie p[ro]desse videt[ur] aut cū hordeacea farina: aut cū ficu ex aq̄ decocta mixtus: capparis cortex cōcisus: vel liliaria ex uino diluto cocta & mixta cū acida fece: q̄ q̄ refrigerat: ipōere noctu malagmata cōmodius ē: Inulā quoq; radix cōtusa & ex uino austero postea cocta & latte super coxā iposita iter ualētissima auxilia ē. si ista nō soluerūt: sale calido & hūido utēdū ē. Si ne sic qdē finitus dolor ē aut tumor ei accedit: icisa cute admouēdā sūt cucurbitulæ: mouēda uria. Aluus si cōpressa ē ducēda. Vltimū ē & i uteri quoq; morbis efficacis simū: trib[us] aut q̄ttuor locis sup coxā cutē cadētib[us] ferramētis exulcerare. Sed frictioē quoq; utēdū ē: maxie i sole & eodē die sapius: quo facilius ea q̄ coeūdo nocuerunt: dirigantur. Ea q; si nulla exulceratio est et ip[s]is coxis sicut & ceteris partibus adhibenda est. Cū uero sæpe aliquid exulcerandum cadenti ferramēto sit: ut materia inutilis euocetur: illud perpetuum est non ut primum fieri pōt huius generis ulcera sanare: sed ea trahere: donec id uitiū: cui per hæc opitulatur: conquiescant.

De genuum doloribus & cura. Caput. xxiiij.

Oxis p[ro]xima gēua sunt. in quibus ip[s]is nōnūquā dolor esse cōsuevit. In his dē at cataplasmatibus cucurbitulisq; p[ro]sidiū ē: sicut et cū in humeris alijsue cōmis surijs dolor aliquis exortus ē. Equitare ei cui gēua dolēt: inimicissimū oīum est. Oēs at eiusmodi dolores ubi inueteraueret: uix citra uitiōem finiuntur.

De articulorum doloribus in manibus pedibusq;. Caput. xxiiij.

N manib[us] pedibusq; articulo[rum] uitia frequētiora lōgioraq; sūt. q̄ i podagris chiragisue esse cōsueuerūt. Ea raro uel castratos uel pueros añ foemina coitū mulieres: nisi qb[us] mēstrua suppressa sūt: tētāt. Vbi scire cæperūt: sāguis mit

tēdus est. Id. n. inter initia statim factum sæpe annuam: nonnūq; p[ro]petuam valetudine p[ro]stat. Quidā et cum asininio lacte epoto se eluissent: in perpetuum hoc malū euaserunt. Quidā cum toto anno a uino mulso: uenere: sibi temperassent: securitatem totius vitæ consecuti sunt. Idq; utiq; post primū dolorē seruandū est et si quieuit. Quod si iam consuetudo eius facta est pōt quidem aliquis esse securior his tēporibus. quibus dolor se remisit. Maiorem uero curam adhibere debent: hi quibus id reuertit[ur]. Quod fere: uere autumno fieri solet. Cum uero dolor vrget: manu gestari debet: deinde fieri. in ambulatione leui se dimouere. & si podagra est: interpositis tēporibus exiguis in uicē modo sedere: modo ingredi. tū anteq̄ cibū capiat sine balneo loco calido leuiter p[ro]fricari: sudare: p[ro]fundi aqua egelida: deinde cibū sumere ex media materia inter p[ro]fritis rebus vrinā mouentibus: quotiesq; plenior est: euomere. Vbi dolor uel uentis vrget: in tereft sine tumore is sit: an tumor cū calore: an tumor iā et obcaluerit. Nam si tumor nullus est: calidis fomētis opus ē. Aquā marinā uel muriā durā feruifacere oportet deinde i peluē conijcere: & cū iā homo pati pōt: pedes demittere: superq; palā dare & uel timēto tegere: paulatim deinde iuxta labrū ipsum ex eadē aqua leuiter ifundere: ne calor itus destituat: ac deinde noctu cataplasmata calcifaciētia iponere: maxieq; ibisci radicē ex uino cocta. sin uero tumor: calorq; ē: utiliora sūt refrigerātia: recteq; i aqua quā frigidissima articuli cōtinent: sed neq; quotidie: neq; diu sit: ne nerui idurescāt. Imponēdū uero ē cataplasma: q̄ refrigeret. Neq; tñ in hoc ip[s]o diu p[ro]manēdū: sed ad ea transiēdū: q̄ sic reprimūt: vt emolliāt. Si maior ē dolor: papaueris cortices i uino coquēdi miscēdiq; cū cærato sunt: q̄ ex rosa factū sit. Vel cæra & adipis suillæ tantū dē vna li quādū: deinde his uinū miscēdū: atq; ubi q̄ ex eo impositū ē: icaluat: detrahēdū & subinde iponēdū aliud ē. Si uero tumores et obcaluerūt & dolēt: leuat spōgia: q̄ iposita subinde ex oleo uel aceto uel aqua frigida exprimit[ur] aut pari portioē iter se mixta: p[er] cæra alumē. Sūt et plura idonea māib[us] pedibusq; malagmata. Quod si nihil superiponi patit[ur]: id q̄ sine tumore ē: fouere oportet spōgia q̄ in aquā calidā demittat[ur]: in aqua uel papaueris cortex: uel cucumeris siluestris radix decocta sit. tū iducere articulis crocum cū succo papaueris & ouillo lacte. at si tumor est. fouere quidē debet aqua calida in qua lentiscus. aliaue uerbena reprimētibus decocta sit. induci uero medicamentum ex nucibus amaris cum aceto tritis: aut ex cerusa: cui cōtrita herba muralis succus sit adiectus. Lapis et qui carnem exedit: quem sarco phagon græci uocant: excisus sic ut pedes capiat: demissos: eos cū dolent: retento q; ibi: leuare consuevit. Ex quo in alia lapidi tasio gratia est. Vbi dolor & inflamatio se miserunt: q̄ itra dies quadraginta sit nisi uitiū hoīs accessit: modicis exercitationibus: abstinētia: vnctionibus lenibus utendū est: sic ut et acopo uel liquido cærato cyprino articuli p[ro]fricentur. Equitare podagricis quoq; alienum est. Quibus uero articulorum dolor certis temporibus reuertit[ur] hos ante & curioso victu cauere oportet: ne inutilis materia corpori superfit & cerebro re vomitu. & si quis ex corpore metus ē: uel alui ductione uti uel lacte purgari. Quod Erasistratus in podagricis expulit ne in inferiores partes factus cursus pedes replet: cum euidens sit omni purgatione non superiora tantū modo: sed et inferiora exinaniri. Ex quo cunq; autem morbo quis inualefcit: si tarde confirmatur: vigilare prima luce debet nihilominus in lecto conquiescere. circa tertiam horam leuiter vnctis manibus corpus permulcere. Deinde delectationis causa quantum iuuat ambulare circuncisa omni negociosa cogitatione uel actione: tum gestari diu: multa fricatione uti: loca: cælu: cibos sæpe mutare. Vbi triduo: quatruiduo uinū bibit: uno aut et altero die inter pōcre aquā. Per hæc. n. fiet: ne i uitiā tabē iferēt: icidat & ut mature uires suas recipiat.

de stomia in m[er]ito. aqua uel p[ro]p[ri]e. vide Actius. lib. 12. c. 23. Ho.

Id est. 6. affo. 7. affo. 44.

concedit duricia in p[ro]fusione ne iā durat

l. c. uis. i. alia

acopo. i. m[er]ito. terreftri

exasistat

Ho. m[er]ito. quocunq; morbo cromo

de uino

Cū ex toto vero conualuerit: periculosa vitæ genus subito mutabit & inordinate aget: Paulatim ergo debeat omittis his legibus eo transire vt arbitrio suo viuat.

CORNELII CELSI DE MEDICINA LIBER QVINTVS INCIPIT:

Ixi de his malis corporis: qbus victus rō maxie subuenit. Nūc trāseū dū ē ad eā medicinā pte: quæ magis medicamētis pugnāt. His multū antiq̄ auctores tribuerūt & Erasistratus: & hi qui se empiricos nominauerūt: p̄cipue tñ Erophilus: deductiq; ab illo viri adeo vt nullū morbi genus sine his curarēt. Multaq; ēt de facultatibus medicamentoz; memoriæ prodiderunt. qualia sunt vel Zenouis vel Andriæ vel

Apollonij. qui Myx cognominatus est. Horū at vsūm ex magna pte Asclepiades nō sine cā sustulit: & cū oia fere medicamēta stomachū lædāt: maliq; fuci sint: ad ipsius: victus rationē potius oēm curā suā trāstulit. Verū vt illud i plerisq; morbis vtilius est: sic multa admodū corporibus nostris icidere cōsueuerūt: quæ sine medicamētis ad sanitatē puenire nō possunt. Illud ante oia scire cōuenit: qd̄ oēs medicinæ ptes ita inexasunt: vt ex toto separari nō possint: sed ab eo nomē trahāt: a quo plurimū petūt. ergo vt illa quæ victu curat aliqñ medicamētū adhibet: & illa quæ p̄cipue medicamentis pugnat: adhibere ēt rationē victus debet. quæ multū admodū i oibus malis corporis pficit. Sed cū oia medicamēta pprias facultates habeāt: ac sæpe simplicia opitulētur sæpe mixta: nō alienū videt̄ ante pponere & nomina & vires & mixturas eoz;: quo minor ipsius curationis ex sequentibus mora sit.

De simplicibus facultatibus quarūcunq; rerum ex quibus medicamēta fiunt. & primo de his: quæ sanguinem supprimunt.

Caput. i.
Anguinē supprimūt atramētū futoriū: qd̄ græci chalcato appellāt: chalcitis: a cacia & ex aq̄ licū: thus: aloē: gūmi: plūbū cōbustū: porrū: herba sanguinalis: creta vel cimolia vel figuralis: mysi: frigida aq; vinū acetū: alumē: melinū squama & ferri & aris. atq; huius quoq; duæ species sunt: alia tñ aris alia rubri aris.

Caput. ij.
Quæ vulnus glutinant.
Lutināt vulnus: myrra: thus: gūmi: p̄cipueq; acātinū p̄sillcū: tragacātha: cardamomō: bulbi: lini semē: nasturciū: oui albū: glutē: icthyocolla: vitis alba: cōtusa cū testis suis cochleæ: mel coctū: spōgia: vel ex aq̄ frigida: vel ex vino: uel ex aceto expressa. ex his dē lana succida: si leuis plaga ē: ēt aranea: alumen & scissile: qd̄ scithō vocat̄ & liquidū: melinū: auripigmētū: arugo: chalcitis: atramētū futoriū.

Caput. iij.
Quæ concoquunt & mouent pus.
Oncoquūt & mouēt pus: nardū: mirra: costus: balsamū: galbanū: p̄polis: styrax: thuris & fuligo & cortex bitumē: pix: sulphur: resina: seuū adeps oleū.

Caput. iij.
Quæ aperiunt vulnera.
Vulnera aperiūt tāq; ora in corporibus: qd̄ stoma græce dicit̄: cynamomum balsamū: panaicis: iuncus quadratus: puleiū: flos albæ violæ: bdella: galbanū: resina terebinthina & pinea: popolis: oleum uetus: piper: pyretum: chamepitis: uua timinia: sulphur: alumen: rutæ semen.

Caput. v.
Quæ purgant.
Vrgāt: arugo: auripigmētū: qd̄ arsenicō a græcis noiat̄. Huic at̄ & sandracæ i oia eadē uis: sed ualidior ē squama aris: pumexiris balsamū styrax: thus thuris cortex: resina & pinea & terebinthina liqda: oenāthe: lacerti stercus. sanguis colūbæ & palūbi & hirundinis: ammoniacū: bdelliū quod in oia idē qd̄ ammoniacū

Intensio h. quinila bxi

Asclepiades. Antiquior. ut Gal. ait. p. de corp. medi. secūm. locos. c. 1. p. in his que asclepiades memō. mala Asclepiadis laudada con. structio. vide. 3. h. c. 4. et. ut. oia. illos. 2. h. c. 12.

hoc de medicine partiu3 mēxione.

Chalcitis Atramētus futoriū

squame aris dicit̄ s̄p̄s

scithon

aperiunt. Stoma. quod est ferri acies aut in corp. ductū reductusq; acuit. ut dicit. p. uery. lib. 5. dicit̄. c. 50. a. si. quod Stomoma dicit̄. sandracæ. vide. siluati. c. 3. p. 615. de sandracæ

pōt: sed magis ualentius est: abrotanum. ficus arida: coccum gnidiū: scobis cboris omphacium: radícula: coagulū: sed maxime leporinum: cui eadem quæ ceteris coagulū de roagulo leporis facultas: sed ubiq; ualidior est: fel: uittellus crudus: cornu ceruinum: glutem taurinum mel crudum: mistios: chalcitis: crocum: uua timinia: abrotanum: spuma argenti: gal la squama aris: lapis hæmatites: minium: costum: sulphur: pix cruda: seuum: adeps oleum: ruta porrum: lenticula: eruum.

Quæ rodunt. **Caput. vij.**

Odūt alumē liquidū: sed magis rotundū. arugo. chalcitis mysi. squama aris sed magis rubri: as cōbustū. sandraca. minū synopicū. galla. balsamū. myrra thuris cortex. galbanū. resina terebinthina hūida. pip utiq; sed rotūdū magis. cardamomū. auripigmētū. calx. nitru. & spuma eius. apij semē. narcissi radix. omphyacū. alcyoniū. oleū ex amaribus nucibus. alliu. mel crudū. vinū lētiscus. squama ferri fel taurinū. scamōea. uua timinia. cynamomū styrax. cicutæ semen: resina. narcissi semē. fel. nuces amaræ. oleumq; earū. atramentū futoriū. chryfocolla. veratrum. cinis.

Quæ exedunt corpus. **Caput. vij.**

Xedūt corpus acaciæ succus: hebenus: arugo: squama aris: chryfocolla: cinis cyprius: nitru cadmia: spuma argēti. hypocystis: diphryges sal. auripigmētū sulphur. cicuta. sandraca. salamandra. alcyoniū. aris flos. chalcitis: atramētū futoriū: ochra: calx: acetū: galla: alumē lac caprifici: vel lactuca marina: quæ tithimal los a græcis nominat̄: alcyoniū: fel: thuris fuligo: spodiū: lenticula: mel olea folia: mar rubium: lapis hæmatites & phrygius & rasius & scissilis: mysi: vinum: acetum.

Quæ maxima. l. tubinal los. vide hic. p. 175. de pluchy p. 10.

Quæ adurunt. **Caput. viij.**

Durūt auripigmētū: atramētū futoriū: chalcitis mysi arugo: calx: carta com busta: sal: squama aris: fex cōbusta: myrra: stercus & lacerti & colūbæ & palū bi & hirūdinis: pip: coccū gnidiū: alliu diphryges: lac utruq; qd̄ pxio capite su pra cōprehēū ē: veratru & albū & nigrū: cātharides: coraliū: pyretū thus: salamādra eruca: sādaca: uua timinia: chryfocolla: ochra: alumē scyffile: ouilū stercus: oenāthe.

Quæ crustas vlcibus inducunt. **Caput. viij.**

Adē fere crustas vlcibus tāq; igne adustis inducūt: sed p̄cipue chalcitis utiq; si cocta est: flos aris: arugo: auripigmentum: misū & id quo magis coctum.

Quæ crustas vlcibus resoluunt. **Caput. x.**

Rustas uero has resoluit fariā triticea cū ruta vel porro aut lenticula: cui mellis aliqd adiectū ē. **Quæ discutiat ea: q̄ i aliq; pte corporis coierūt.** **Caput. xi.**

Discutienda uero ea: quæ i corporis pte aliqua coerūt: maxie possunt: abrotanū: heleniū: amaracus: alba viola: mel: liliū: sampucus: cyprius: lac: fertula cāpana serpillū: cupressus: cedrus: iris: viola purpurea: narcissus: rosa: crocū: passum: iuncus quadratus: nardū cynamomū: casia: ammoniacū: cæra: resina: uua timinia: spuma argenti: styrax: ficus arida: tragorigāus: lini & narcissi semē: bitumen: fordes ex gymnasio: pyrites lapis aut molaris: crudus vitellus: amaræ nuces: sulphur.

Quæ euocant & educunt. **Caput. xij.**

Vocat & educit: ladanū: alumē rotundū: hebenus: lini semen omphaciū: fel: chalcitis: bdeliū resina terebinthina & pica: p̄polis: ficus arida decocta: stercus colūbæ pumex: farina lolij: grossi i aq̄ cocti: elateriū: lauri bacca: nitrum: sal.

Quæ exasperata leuent. **Caput. xij.**

Euat id qd̄ exasperatū ē: spodiū: hebenus: gūmi oui albū: lac tragacanthum.

Quæ carnem nutriunt & ulcus implēt. **Caput. xij.**

manardus lib. 15. cap. 7.
p. 4. p. 10. m. 1. g. 1. r. 1. r.
p. 1. m. 1. p. 1. r. 1. r.

apiron. sulphur.

carinole

melicera. vide. fol. 79. col. p.

Proprie etiam dura mollit id quod mosci esse dicitur. Habet galbani vnciam: turis: fuliginis. P. Z. caræ: ammoniaci: thymiamatis trientes: piscis aridæ. P. ii. aceti heminas tres.

Malagma medi ad digerenda quæ cocunt.
Ertur etiam ad digerenda quæ cocunt sub auctore medo: quod habet caræ. P. z. panacis. P. semis: squamæ aris: aluminis rotundi: item scissilis. singulorum. P. i. plûbi combusti. P. & semis.

Malagma Panthemii ad eadem.
a De eadem panthemus vtebat: calcis. P. semis. sinapis contriti: ite sceni græci: aluminis: singulorum. P. i. Scui bubuli. P. ii. & semis.

Malagma ad strumas.
a D strumâ multa malagmata inuenio. Credo at quo peius id malum est: minusq; facile discutit: eo plura esse têtata: quæ in psonis varie respõderunt. Andreas auctor è: vt hæc misceant vrticæ feminis. P. xi. piperis rotundi: bdellij. galbani: amoniaci: thymiamatis: resinæ aridæ: singulorum. P. xiiij. resinæ liquidæ: caræ: pyretri: piperis logi: lactucæ marinæ feminis: sulphuris igne nõ expti: qd apiron vocatur: fecis aridæ: aceti: spumæ nitri: salis amoiaci: sinapis: cardamomi: radice ex cucumere siluestri: resinæ: singulorum. P. xvij. Quæ ex leni vino contunduntur.

Aliud malagma ad id valens.
e Xpeditius ad id fit: qd habet visci: fementi: stercoris resinæ sulphuris igne nõ expti pares portiones. Et in quo est sulphuris. P. xi. lapidis quem pyriten uocant. P. xiiij. cumini acetabulum. Item in quo est lapidis eiusdè pars vna: sulphuris due partes: resinæ terebinthine partes tres.

Malagma ad strumâ & phymata.
a Rabis autè cuiusdam est ad strumâ & oriètia tubercula: qhymata vocantur qd hæc digerit. Habet myrræ: salis amoniaci: turis: resinæ & liquidæ & aridæ: croci magmatis: caræ: singulorum. P. xi. lapidis eius: quem pyriten vocant. P. xiiij. quibus quidâ adijciunt. sulphuris. P. ij.

Malagma ad strumâ & tubera & carcinodas.
e St èt pficiens in struma & in his tuberibus: quæ difficiliter cõcoquunt. & in his: quæ carcinodæ vocat: qd ex his cõstat. sulphuris. P. xij. nitri. P. xiiij. myrræ. P. xvi. fuliginis turis. P. semis: salis ammoniaci. P. z. caræ. P. i.

Malagma protarchi ad parotidas & fauum & mala vlcera.
p Rotarchus autem ad parotidas eaq; tubercula: quæ melicera. i. faui uel phymara nominantur: item mala vlcera: pumicis: resinæ pineæ liquidæ: turis fuliginis: spûe nitri: iridis: singulorum. P. xvij. cum caræ. P. xix. miscebat: hisq; olei cyathum & dimidium adijciebat.

Malagma aduersus panum & phymata.
a T aduersus panû tum primû oriente: qd phygetrõ græci vocat: & omne tuberculû: qd phyma noiât: misceat ochra: q atice noiatur cû duabus partib9 simila: hisq; cõtundit: subide mel istillat: donec malagmatis crassitudo fit.

Malagma aduersus phymata.
d Ifcutit etiam omne tuberculum: quod phyma vocatur: id quod habet calcis: nitri spumæ: piperis rotundi: singulorum. P. xi. galbani. P. xii. salis. P. xiiij. q excipiuntur cegrato ex rosa facto.

Malagma ad supprimendum omne quod abscedit.
f Vpprimiq; oẽ qd abscedit id: in quo è galbani: fabæ: frefe: singulorum. P. xi. myrræ: turis ex radice capparis corticis: singulorum. P. xiiij. Satisq; oia absentia digerit murex cõbustus & bene cõtritus aceto subinde adiecto.

Malagma ad sanguinè supprimèdû & phymata.
a T si satis sanguis subit: recte iponitur qd aduersus phymata quoq; põt. Constat ex his bdellij: styracis amoniaci: galbani: resinæ & aridæ & liquidæ pineæ. Itè ex lentisci: turis: iridis: singulorum. P. xii.

Malagma ad carcinodas & phymata lenièda.
c Arcinodæ vero & phymata cõmode his leniunt: galbani: visci: amoniaci: resinæ terebinthine in singulis. P. xi. seui taurini. P. semis: fecis cõbustæ quâ maxia portioe: dũ id siccius non faciat: quâ esse malagma oportet.

Malagma ad liuorè faciei contuse.
q V od si facie contusa liuor suberuentus est: hæc cõpositio nocte & die iposita tollit. Aristolochiæ: thapsiæ: singulorum. P. xii. bdellij: styracis: amoniaci: thymiamatis: galbani: resinæ aridæ & ex lètico liquidæ: turis masculi: iridis illiricæ: ceræ: singulorum. P. xiiij. Idem faba quoq; imposita proficit.

Malagmata stomachica ad aperièdum.
f Vnt èt quedâ malagmata: q stomachica græci vocat: qm aperiendi vim habet. Quale est qd ex his cõstat. piperis longi: spûe nitri: singulorum. P. xii. crisimi. P. xiiij. Quæ cû melle miscent. Idoneaq; èt struç aperiendè sunt eius generis: Vchementiusq; ex his est id quod hêt calcis. P. xiiij. piperis grana sex nitri: ceræ: singulorum. P. xx. mellis. P. z. olei heminam.

Niconis malagma ad resoluendum aperiendumq; ac purgandum.
n Iconis quoq; est qd resoluit: apit: purgat. Hêt alcyonium: sulphur: nitri: pumicè paribus portioibus: qb9 tm picis & ceræ adijcit: vt fiat carati crassitudo.

Malagma ad ossa & neruos.
a D ossa autem Aristogenis fit ex sulphuris. P. xi. resinæ terebinthine: nitri spumæ & ex scylla partis interioris: plumbi eloti singulorum. P. xii. thuris fuliginis. P. xviii. ficus aridæ quam pinguisime: seui taurini: singulorum. p. xviii. caræ. p. xxi. iridis macedoniæ. p. xvi. selami fricti acetabulum. maximeq; neruis & articulis malagma conuenit.

Malagma Euticlei ad articulos & ad omnem dolorem.
i Gif Euticlei est & ad articulos & ad omnem dolorem & ad vesicæ & ad receticatrice contractos articulos: quas ancylas græci nominat. quod habet fuliginis thuris acetabulum. resinæ tantundè: galbani sine furculis sescunciam ammoniaci: bdellij: singulorum. p. z. caræ. p. semis. Aliud item fit: quod habet iridis: ammoniaci: galbani: nitri singulorum. p. xxiiij. resinæ liquidæ. p. xvi. ceræ. p. xxvi.

Malagma Sasogorè ad dolores articulorum.
a D dolores articulorû Sasogorè: plumbi combusti: papaueris lacrimæ: corticis hyoscyami: styracis peucedani: seui: resinæ: ceræ pares portiones.

Chrysiipi malagma ad idem valès.
c Hrysiipi: resinæ liquidæ: sandaracæ: piperis: singulorum. p. xxii. quibus ceræ paulum adijcitur.

Clesipontis malagma ad idem valens & ad parotidas & phymata & strumâ:
f ij

guiluis.

anila

Chrysiipi.

Clesipons.

- L**esipontis ceræ cretica: resina terebinthina: nitri quā ruberrimi: singulorū .p. semis: olei cyathi tres. Sed id nitru ante p triduum instillata aqua terit & cū sextario eius incoquitur donec ois humor consumat. potest vero ea cōpositio ēt ad parotidas: phymata: strumam: omnemq; coitum humoris emolliendum.
- M**alagma ad articulos.
- a** D articulos fici quoq; aridi partem nepetæ mixtam: vel vuam timiniā sine feminibus cum pulcio recte aliquis imponit.
- M**alagma Aristonis aduersus podagras & recentia phymata & omnis dolores.
- a** Adem podagræ præsidia sunt. Sed ad eam fit Aristonis quoq; quod habet nardi: cynamomi: casia: cameliontis: iunci rotundi singulorum .p. xviii. seu caprini ex irino liquati .P. xxx. iridis .P. xi. quæ in aceto quam acerimo iaceat per .xx. dies debet. Idem autem etiam recentia phymata doloresq; omnes discutit.
- T**heoseni malagma ad pedum dolores.
- a** T Theosenus ad pedum dolores seu a renibus partem tertiam: salis partes duas miscebat: hisq; membranulam illitam imponebat: tum super iniciebat ammoniacum: thimiana i aceto liquatum.
- N**umenij malagma ad podagram ceterosq; articulos iduratos.
- a** T Numenius podagram ceterosq; articulos induratos hoc mollebat. abrotani: rosæ aridæ: papaueris lacrimæ singulorum .P. xiii. resina terebinthina: .P. xiiij. turis: spumæ nitri: singulorum .P. xvij. iridis: aristolochia: singulorum .P. xxii. ceræ .P. iiii. quibus adicitur cedri cyathus vnus. olei laurei cyathi tres: olei acerbi sextarius.
- D**exii malagma si quando callus in articulis increuit.
- f** I quando autem in articulis callus increuit Dexius docuit imponere calcis. .P. xiiii. cærussæ .P. xviii. resina: pineæ: .P. xxx. piperis grana .xxx. ceræ .P. z. Quibus dum contunduntur: hemina vini leuis instillat.
- D**ecemplastris. Caput decimūnonum.
- c** X emplastris autem nulla maiorem vsū prestant: quam q̄ cruentis protinus vulneribus inijciuntur: enhama græci vocant. Hæc enim reprimunt inflātionem nisi magna vis eam cogit: atq; illius quoq; impetum minuunt: tū glutinant vulnera quæ id patiuntur: cicatricem hisdem inducunt. Constant autem ex medicamentis non pinguibus. ideoq; alipene nominantur.
- B**arbarum emplastrum nigrum: quod cruentis protinus vulneribus inijcitur.
- o** P timum ex his est quod barbarum vocatur. Habet æruginis rasæ .P. xxii. spumæ argenti .P. xxx. aluminis: picis aridæ: resina pineæ aridæ singulorum .P. xi. quibus adiciuntur olei & aceti: sigulæ hemina.
- C**oacon emplastrum nigrum ad idem valens.
- a** Lterū ad idē: quod choacon uocat: habet spumæ argenti .P. xc. resina aridæ tantundem. Sed spuma prius ex tribus olei heminis coquitur. His duobus emplastris color niger est: qui fere talis fit. ex pice atq; resina. At ex bitumine nigerrimus. ex erugine aut eris squama viridis. ex minio rubet. ex cærussa albus.
- B**asilicon emplastrum nigrum ad idem.
- p** A uca admodum compositiones sunt in quibus aliquid mixturæ uarietas nouat. Ergo id quoq; nigrum est. qd̄ basilicon noiat. Habet panacis .P. xi. galbani .P. xii. picis & resina singulorum .P. xx. olei dimidium cyathum.

Aristo.

Theosenus.

enhama

alipena

Smaragdinum emplastrum ad idem.

a T quod puride ē: smaragdinū appellat. i quo sūt resina pineæ .P. xiiii. ceræ: .P. xi. æruginis .P. Semis. turis fuliginis .P. z. olei tantundem. aceti quo fuligo & ærugo in vnum cogantur.

Emplastrum ruffum ad idem.

c St et coloris fere ruffi: quod celeriter ad cicatricem vulnera perducere videt. Habet turis .P. xi. resina .P. xii. squamæ æris .P. xiiii. spumæ argenti .P. xxx. Ceræ .P. xc. olei heminam.

Paracollecticum emplastrum ad idem.

p Rætereā est: quam paracollecticā a glutinando vocant. Constat ex his. bituminis: aluminis scissilis .P. xiiii. spumæ argenti .P. x. & olei veteris hemina:

Cephalicum emplastrum philotæ capiti conueniens.

p Rætereā sunt quædam generis eiusdem: quæ quia capitibus fractis maxime conueniunt: cephalica a græcis nominantur. philotæ compositio habet terræ erythria: chalcitidis: Singulorum .p. xiiii. myrræ: aris combusti .p. xx. ichtyocollæ singulorum .P. xvi. æruginis rasæ: aluminis rotundi. mysi crudi: aristolochia: Singulorum .P. xviii. squamæ æris .P. xx. turis masculi .P. xii. ceræ .P. i. rosæ & olei acerbi ternos cyathos: aceti quantum satis est. dum arida ex eo conteruntur.

Emplastrum viride ad idem valēs.

a Liud ad idem viride æris combusti: squamæ æris. mirre ichtyocollæ: Singulorum .P. xvi. mysi crudi: æruginis rasæ: aristolochia: aluminis rotundi singulorum .P. xviii. ceræ .P. xi. olei hemina: aceti quod satis sit.

Tetrapharmacum emplastrum ad pus mouendum.

p Vri autem mouendo non aliud melius: quam quod expeditissimum est. tetrapharmacum a græcis nominatur. habet pares portiones ceræ: picis: resina: seui taurini: si id non est: vitulini. ideoq; dicit paulus lib. 7. pag. iis.

Ennepharmacon emplastrum ad pus mouendum & ad purgandum valēs.

a Lterum ad idem ennepharmacon nominatur: quod magis purgat. constat ex nouem rebus: ceræ: melle: seuo: resina: myrra: rosa: medulla vel ceruia uel vitulina vel bubula: hyfopo: butyro. Quorum ipsorum quoq; pondera paria miscntur. Sunt autem quædam emplastra: quibus vtriusq; rei facultas ē. quæ si singula habenda sunt. meliora sunt. Sed in copia rei ieienda sunt: his potius adhibitis: q̄ proprie id: quod eo tempore opus est: consequuntur. Exempli causa duo propōam.

Attalum emplastrum ad vulnera.

c St igitur ad vulnera attalū: qd̄ habet squamæ æris .P. xxvi. fuliginis .P. xxv. ammoniaci tantundem. resina terebinthinae liquidæ .P. xxxv. seui taurini tantundem aceti heminas tres: olei sextarium.

Iudæi emplastrum fracto capiti accommodatum.

a T inter ea quæ fracto capiti accommodantur: habent quidam id quod ad auctorem iudæum refertur. Constat ex his. salis .P. xiiii. squamæ æris rubri: eris combusti. singulorum .P. xxii. ammoniaci: thymiamatis: turis fuliginis: resina aridæ singulorum .P. xvi. resina colophoniacæ: ceræ: seui vitulini curati: singulorum .P. xxx. aceti sesquicyathum: olei minus cyathum. T etherapcumena græci appellant quæ cur

fractis. que fractura ad la
minam usq; puenit. ut de
cit. gal. 2.º de cat. uisus in
parte de emplis. que pro
prie cephalica notantur

tetrapharmacum quod
ponti gal. sm.º. x.º.º.º.º.º.
de etiag basilico. ut q.º.º.º.
dicam.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.
p.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.º.

Iudæus.

rata vocant: cum ex seuo puta omnes membranula diligenter exempta sunt: ex alio medicamento.

¶ Diadaphnidon emplastrum ad extrahendum:

Vnt etiam quedam emplastra nobilia ad extrahendum. Quae ipsa quoque epifastica nominantur. Quale est: quod quia lauri baccas habet Diadaphnidon appellatur. in eo est: resina terebinthina. p. xx. nitri: carae: picis aridae: baccarum lauri: singulorum. p. xxx. olei paulum. Quotiens aut baccam: aut nucem: aut simile aliquid posuero: scire oportebit: antequam expendatur: ei summam pelliculam esse demendam.

¶ Aliud diadaphnidon ad extrahendum & pus mouendum.

Liud eo nomine: quod puri quoque mouedo est: seui vitulini: ammoniaci: thymiamatis: picis: carae: nitri: baccarum lauri: resinae aridae. aristolochiae: pyretripares portiones.

¶ Philocratis emplastrum ad extrahendum & pus mouendum.

Recter has est philocratis: quod habet salis ammoniaci. p. xvii. aristolochiae. p. xviii. cere. resinae terebinthinae. fuliginis turis: singulorum. p. xxv. spume argenti. p. xxxix. Quibus ut pus quoque moucant: iridis. p. xiiij: & galbani. p. xvi:

adijciuntur:

¶ Rhypodes emplastrum ad extrahendum:

Primum tamen ad extrahendum est id: quod a similitudine sordium rhy-podes graeci appellant. Habet myrrae: croci: iridis: propolis: bdellij: capitulorum punici mali: aluminis & scissilis & rotundi. mysi: chalcitis: atramenti suturij cocti. panacis. salis ammoniaci. uisci. singulorum. p. xiiij. aristolochiae. p. xvij: squame aris. p. xxvi. resinae terebinthinae. p. lxxv. cere & seui uel taurini uel hircini. p. xc.

¶ Emplastrum Hecatei ad extrahendum:

Ecateo quoque auctore emplastrum generis eiusdem fit ex his. galbani. p. xij: fuliginis turis. p. xiiij. picis. p. xvi. cere & resinae terebinthinae. singulorum. xviii. quibus paulum irini unguenti miscetur.

¶ Alexandrinum emplastrum uiride ad extrahendum.

Alensque ad idem emplastrum uiride alexandrinum est. Habet aluminis scissilis. p. xviii. salis ammoniaci. pondo. xviii. z. squame aris. p. xxvi. myrrae. turis singulorum. p. xxviii. cere. p. x. cl. resinae colophoniacae aut pineae. p. cxc. olei heminam: aceti sextarium.

¶ De emplastris exedentibus.

Quaedam autem sunt emplastra exedentia: quae septa graeci uocant quale est id quod habet resinae terebinthinae fuliginis turis: singulorum. p. z. squame aris. p. xi. ladani. p. xii. aluminis tantundem: spume argenti. p. xiiii.

¶ Emplastrum quod exest corpus & ossa resoluit & super crescentem carnem coerces:

Xest etiam uehementer corpus atque ossa quoque resoluit & super crescentem carnem coerces id quod habet spume argenti: squame aris: uncias singulas: nitri ignem non experti: lapidis rasu: aristolochiae. p. sextantes: cere resinae terebinthinae: thuris olei ueteris: atramenti sutorii: salis ammoniaci. p. semis: eruginis: rase: p. bessem. aceti scylliti heminam. uini amineci tantundem.

¶ Emplastra aduersus morsus & alia recentiora vulnera:

LIBER QUINTVS

xliij

Vnt etiam aduersus morsus quedam accommodata quale est. Diogeni: nigrum: quod habet bituminis: carae: resinae pineae aridae: singulorum. p. xxx. spume argenti. p. xc. olei sextarium. Aut in quo sunt. squamae aris. p. xiiii. cerussae & eruginis passae singulorum. p. xviii. ammoniaci. p. xxij. carae: resinae pineae: singulorum. p. xxxv. spume argenti. p. xc. olei sextarium. Aut in quo sunt squamae aris. p. xxiiij. galbani. p. xvi. cerussae & eruginis rase singulorum. p. xviii. ammoniaci. p. xxii. carae: resinae pineae singulorum. p. xlv. spuma argenti concoquitur.

¶ Ethesium emplastrum rubrum ad idem ualens.

Vbrum quoque emplastrum quod ethesium uocatur huc aptum est. Habet resinae terebinthinae. p. xij. galbani. p. xiiij. minij sinopici. p. xvi. thuris fuliginis. p. xvi. cere. p. xvij. spume argenti. p. xlv. olei ueteris heminam.

¶ Aliud emplastrum ad idem ualens:

Tem id quod ex his constat. squame aris: turis fuliginis: singulorum. p. xiiij. galbani. p. xvi. salis ammoniaci. p. xxii. z. carae. p. xxxv. olei tribus heminis. Hac autem alius quoque recentioribus uulneribus recte imponuntur.

¶ Leuca emplastra non grauibus uulneribus accomodata & maxime senilibus.

Vnt enim alba lenia: leuca graeci uocant. fere non grauibus uulneribus accommodata: praecipueque senilibus. Quale est quod habet cerussae. p. xxxv. seui uitulini curati & carae. singulorum. p. xlviij. olei heminas tres: ex quibus ea cerussa coquitur.

¶ Elephantinum emplastrum.

Liud quod habet cerussae. p. x. carae. p. xxxv. olei heminam: aquae sextarium. Quae quotiens adijciuntur cerussae uel spume argenti: scire licet illa ex his coquenda esse. Est autem ea percandida compositio quae supra posita est. ideoque elephantina nominatur.

¶ Lenia emplastra.

Enia quoque quedam emplastra sunt: quas liparas fere graeci nominant. ut id quod habet minij. p. xiiii. spume argenti. p. xxxv. carae & adipis suillae: singulorum. p. xxxvii. uitellos quattuor.

¶ Emplastrum lene.

Lia compositio generis eiusdem: carae: resinae terebinthinae: singulorum. p. xvi. cerussae. p. xviii. spume argenti: plumbi recentissimi: scorian molybdi graeci uocant: singulorum. p. xxx. cicini: olei: & myrti: singulorum heminam.

¶ Arcaghati emplastrum lene.

Ertia quae ad auctorem arcaghatum refertur: mysi cocti: aris com-busti: singulorum. p. xiiii. cerussae coctae. p. xviii. resinae terebinthinae. p. xx. spume argenti. p. xvi.

¶ Emplastra eiusdem generis ad leniendum apta.

f iij

Trim numerus generis eiusdem: spumæ argenti: caræ: adipis. suillæ singulorum. P. xxxvii. vitelli cocti quattuor rosæ hemina A ut. araci ex oleo myrteo facti partes tres: adipis suillæ pars quarta: paulum ex plumbi recremento. Aut spumæ argenti scilicet ex olei hemina & aquæ marine altera cocta donec bullire desierit: cui paulum caræ sit adiectum: aut pares portiones caræ: seu: stibis: spumæ argenti: carussæ

*pastilli. aut vocis
ci. ut supra. e. 17. m. p. n. apti sunt.*
De pastillis & primo de his qui ad recentia vulnera glutinanda sanandaq; apti sunt. Caput vigesimum:

Astilli quoq; facultates diuersas habent. Sunt enim ad recentia vulnera glutinanda sanandaq; apti. Qualis est qui habet chalcitis: myrri: spumæ niri: floris aris: gallæ: aluminis scissilis modice cocti: singulorum. P. xi. aris combusti: capitulorum mali pūici: singulorum. p. xiii. Hunc oportet diluere aceto: sic vulnus glutinandum est illinc. At si nervosus aut musculosus is locus est: commodius est carato miscere sic: ut illius octo partes: nona huius sit.

Alius pastillus ad glutinanda uulnera.

Alius ad idem constat ex his bituminis: aluminis scissilis: singulorum. P. xi. aris combusti. P. xiii. spumæ argenti. P. xxi. olei sextarium.

De phragide pastillo: quem polybus conficit: ad glutinandum vulnus:

Ed longe polybi celeberrimus est sphragis autem nominatur qui habet aluminis scissilis. P. xi. z. atramenti sutorii. P. xii. myrræ. P. xv. aloes tantumdem: capitulorum punici mali: fellis taurini: singulorum. P. xvi. Quæ contrita uino austero excipiuntur.

Pastillus ad ulcerâ fordida & nigritiem in auribus: naribus: obscenis partibus: inflammationesq; eorum.

Dulcera fordida & nigritiem in auribus: naribus: obscenis partibus inflammationesq; eorum thryfocollæ. P. xi. atramenti sutorii: aluminis scissilis singulorum. P. xii. haliacacabi corticis. p. xiii. minii: P. xvi. spumæ argenti. P. xxi. carussæ. P. xxvii. Quæ ex aceto & coguntur & ubi utendum est: diluuntur.

Pastillus andronis ad uiam inflammata ad naturalia fordida etiam cancro laborantia.

Andronis uero est ad uiam inflammata: ad naturalia fordida etiam cancro laborantia: gallæ: atramenti sutorii: myrræ singulorum.

P. xi. aristolochiæ: aluminis scissilis: singulorum. P. xii. capitula punici mali. P. xxxv. ex passo coacta & cum usus exigit aceto vel uino diluta: put ualentiùs aut lenius vitium est: cui medendum est.

Pastillis ad fixa ani: uel ora uenarum fundentia sanguinem uel cancrum:

Roprie autem ad ani fissi: uel ora uenarum fundentia sanguinem uel cancrum: aruginis. P. xii. myrræ. P. xxii. stibis. lacrimæ papaueris: acaciæ: singulorum. P. xxvi. Quæ ex uino & teruntur & in ipso usu deliquantur.

Pastillus ad expellendum calculum cum urina.

Xpellere autem ex uesica cum urina calculum uidetur hæc compositio. casia: croci: myrræ: costi: nardi: cynamomi: dulcis radice balsami: hyperici: pares portiones conteruntur. deinde unum lene instillatur: & pastilli fiunt: qui singuli habeant. p. x. z. hique singuli quotidie mane ieiuno dantur.

De pessis.

Caput uigesimum primum. *de pessis*

Acc tria compositionum genera: id est quæ in malagmatis pastillis emplastricisq; sunt. maximum: præcipueq; uarium uisum præstant. Sed alia quoq; utilia sunt. ut ea quæ foemini subiciuntur (pessus graeci uocant) eorum hæc proprietas est. Medicamenta composita molli lana excipiuntur. caq; lana naturalibus conditur.

Ad sanguinem euocandum.

D sanguinem autem euocandum canncis duabus adicitur nitri. p. x. aut alij semen conteritur. adicitur myrræ paululum: & unguem to sūfino miscetur. aut cucumeris siluestris pars iterior ex lacte muliebri diluitur.

Ad uulvam mollicendam.

D uulvam mollicendam oui vitellus & scenum graecū & rosa & crocum temperantur. Aut elaterii. p. x. z. salis tantumdem. uæ timinæ. p. xvi. melle excipiuntur.

Alia pessi compositio ad idem ualens.

Vt Boeto auctore: croci: resinae terebinthina: singulorum. p. xiii. myrræ. p. x. z. rosæ. p. xi. seu uitulini. p. xi. z. caræ. p. xii. miscentur.

Ad inflammationes uulua Numenii pessus.

Prima aut aduersus inflammationes uuluae numenii compositio est: quæ hæc

haliacacabi.

locus

croci. p. x. z. caræ. p. xi. butyri. p. xviii. adipis anserini. p. xxii. vitellos coctos duos: rosæ minus cyatho.

¶ Ad euiciendum e uula infantem mortuum. et vide fol. 47. col. 2.

f I uero infans intus decessit: quo facilius euiciatur malocoriū ex aqua terendum: eoq; utendum est.

¶ Si mulier uitio locorum concidit qua curatione utendum sit.

f I concidere uitio locorum mulier solet: cochleæ cum testis suis comburenda: conterendaq; deinde his mel adiciendum est. Si non cōprehendit adeps leonina ex rosa mollienda est.

¶ De medicamentis quibus aridis utimur.

Caput. xxii.

¶ Ad carnem supercrescentem exedendam.

q Vadam autem mixturæ medicamentorum sunt: quibus aridis neq; coactis utimur: sic ut inspergamus aut cum aliquo liquido mixta illinamus quale est ad carnem supercrescentem exedendam q; habet squamæ fuliginis turis singulorum. p. xi. aruginis. p. xii. Hæc autem eadem cum melle purgant ulcera: cum cera implēt. Myssi quoq; & gallasi paribus portionibus misceantur: corpus consumunt. eaq; uel arida inspergere licet: uel excepta cadmia illinire.

¶ Ad putrem carnē continendam ne ultra serpat: eamq; leniter exedendam plures compositiones.

p Vitrem uero carnem continet. neq; ultra serpere patitur & leniter exedenda: mel uel cum lenticula uel cum marrubio uel cum oleæ foliis ante ex uino decoctis. Item fertula campana in mulso cocta: deinde contrita. aut calx cum carato: aut amaræ nuges cum allio: sic ut huius pars tertia sit. paulumq; his croci adiciatur. Aut quod habet spumæ argenti. p. xvi. cornu bubuli combusti. p. xxii. olei myrtei & uini cyathos ternos. Aut quod ex his constat: floris punici mali. atramenti sutorii: aloes: singulorum. p. xii. aluminis scissilis: turis: singulorum. p. xiiii. gallæ. p. xviii. aristolochiæ. p. xx. Vehementius idem facit etiam adurendo: auripigmentum cum chalcitide & aut nitro aut calce aut charta combusti. Item sal cum aceto. Vel ea compositio quæ habet chalcitidis: capitulorum punici mali: aloes: singulorum. p. xii. aluminis scissilis: turis: singulorum. p. xiiii. gallæ. p. xviii. aristolochiæ. p. xx. mellis quantum satis sit ad ea cogenda. Vel cantharides. xi. sulphuris. p. xi. lolii. p. xiiii. Quibus adicitur picis liquidæ quantum satis est ad iungendum uel chalcitis quoq; cum resina & ruta mixta. aut cum eadem resina: diphyses. aut uua timinia cum pice liquida. Idem uero possunt feces uini combustiæ: & calcis & nitri pares portiones. uel aluminis scissilis. p. x. z. turis sandracæ: nitri singulorum. p. x. gallæ. p. xviii. aristolochiæ: p. xx. melis q̄tum satis est.

¶ Hieræ compositio:

e St etiam hieræ compositio. quæ habet myrræ: chalcitidis: singulorum. p. xij. aloes: turis: aluminis scissilis: singulorum. p. xiiii. Aristolochiæ: gallæ imaturæ: singulorum. p. xviii. malocorij contriti. p. xx.

¶ Iudæi compositio.

e T si iudæi: in qua sunt calcis partes duæ: nitri quæ ruberrimi pars tertia. quæ vrina impuberis pueri coguntur donec strigmenti crassitudo sit. Sed subinde his locus: cui id illinitur: madefaciendus est.

¶ Iollæ compositio.

a T iollas: chartæ combustæ: sandracæ singulorum. p. xi. calcis. p. xij. auripigmenti tantūdem miscebat.

¶ Ad sanguinis profluuiam: vel ex membrana cerebri: vel alijs locis. & ad cancrum: & ad inducendam cicatricem & ad coercendam carnem crescentem.

f I uero ex membrana: quæ super cerebrum est: profluit sanguis: vitellus combustus & contritus inspergi debet. Si alio loco sanguinis profluuium est. auripigmenti squamæ eris: singulorum. p. xi. sandracæ. p. ij. marmoris cocti. p. xiiii. inspergi debet. Eadem cancro quoq; consistunt. Ad inducendam cicatricem squamæ eris: turis fuliginis: singulorum. p. x. ij. calcis. p. iiii. Eadem incrementum quoq; carnem coercent.

¶ Timei compositio ad ignem sacrum vel cancrum.

c Imens autem ad ignem sacrum vel ad cæcrum his utebatur Myrræ. p. xii. turis: atramenti sutorii. singulorum. p. xiiii. sandracæ: auripigmenti: squamæ eris: singulorum. p. xiiii. gallæ. p. xvi. carussæ: combustæ. p. xviii. Eadem uel arida insperfa: uel melle excepta idem præstant.

¶ Ad sternutamenta excitanda.

f Ternutamenta uero uel albo veratro: uel struthio coniecto in nares excitant: uel his mixtis. piperis: ueratri albi: singulorum. p. x. z. castorei pondo. x. R. spumæ nitri. p. xi. struthii. p. xiiii.

¶ Gargarizationes quibus fieri debeant:

g Argarizationes autem aut lauandi causa fiunt: aut reprimendi: aut euocandi. Leuant lac: cremor uel ptisanæ uel fufurum. Reprimunt aqua: in aqua uel lenticula: uel rosa: uel rubus: uel cotoneū malum: uel palmulæ decoctæ sūt.

Euocant: sinapi: piper:

¶ De antidotis & quibus malis opitulentur.

Caput. xxiii.

a Ntidota raro: sed præcipue interdum necessaria sunt: quia grauissimis casibus opitulantur. Ea recte quidem dantur collisis corporibus uel per ictus uel ubi ex alto deciderunt: uel uiscerum: laterum: faucium interiorumq; partium doloribus. Maxime autem desideranda sunt: aduersus uenena uel p morsus uel per cibos aut potiones nostris corporibus inserta.

¶ Compositio antidoti.

u Num est: quod habet lachrimæ papaueris. p. x. z. acori: malobatri: p. xv. iris illiricæ: gummi: singulorum. p. xii. anisi. p. xiiii. nardi gallici: foliorum rosæ aridorum: cardamomi: singulorum. p. iiii. petroselinii. p. iiii. z. pfolii. p. v. casie nigre: silis: bdellii: balsami: feminis piperis albi: singulorum. p. x. z. styracis. p. v. z. myrræ: opoponacis: nardi syri: turis masculi: hypocistidis succi: singulorum. p. xvi. castorei. p. xvi. costi: piperis albi: galbani: resina: terebinthina: croci floris iunci rotūdi

locoruz forte p hoc intelligit id quod in libro hyp. de na feminea et de supfectate notat loelli. et est matrix tu bideris. et hoc intelligit georij mæxula in galico tuq; de homine. fol. 114. col. 2.

singulorum. p. vj. z. dulcis radice. p. viij. z. Quæ melle vel passo excipiuntur.
¶ Aliud antidotum Ambrosia nominatū: quod zopyrus Ptolemæo regi cōposuit.

Lterum quod zopyrus regi Ptolemæo dicitur composuisse atq; Ambrosiam
a nominasse: ex his constat. Costi: turis masculi: singulorum. P. v. piperis albi.
P. z. floris iunci rotundi. P. ij. cinnamomi. P. ij. casia nigra. P. iij. croci cilici.
p. iij. z. myrræ quæ stactē nominat. P. v. nardi indici. P. v. z. Quæ singula cōtrita mel
le cocto excipiuntur. Deinde vbi vtendum est: id quod ægyptiæ fabæ magnitudinē im
pleat: in portione vini diluitur.

¶ Antidotum mithridatis

Mithridatis
n Obilissimum autē est Mithridatis quod quotidie sumendo rex ille dicitur ad
uersus venenorum pericula tutum corpus suum reddidisse. In quo hæc sunt.
costi. P. S. z. acori. P. v. hyperici: cumini: sagapemi: agaciæ succi: iridis illiricæ
cardamomi: singulorum. P. ij. anisi. P. iij. nardi gallici: gētianæ radice: aridorum: ro
sæ foliorum: singulorum. P. iij. papaueris lachrimæ: petroselini. singulorum. P. iij. z.
casia: scilis lolij: piperis longi: singulorum. P. xvi. stiracis. p. v. z. castorei: turis hypoci
stidis succi: myrræ. opoponacis: singulorum. p. vj. malobathri folijs. xvi. floris iunci ro
tundi: resinæ terebinthinæ: galbani: dauci cretici seminis: singulorum. p. vi. z. nardi: opo
balsami: singulorum. p. vi. z. thiaspis. p. xv. z. radice ponticæ. p. vij. croci. zinziberis:
cinnamomi: singulorum. p. xvij. R. Hæc cōtrita melle excipiuntur & aduersus vene
num: quod magnitudinem nucis græcæ impleat ex vino datur. In cæteris autē affecti
bus corporis pro modo eorum: vel quod ægyptiæ fabæ: vel quod erui magnitudinem
impleat: satis est.

¶ De acopis.

Caput: xxiiij.

¶ Acopum neruis vtile.

Copa quoq; vtilia neruis sunt. Quale est quod habet floris iunci rotundi. p.
a ij. z. costis: iunci quadrati: lauri baccarum: ammoniaci: cardamomi: singulo
rum. p. iij. z. myrræ: aris combusti: singulorum. p. vij. iridis illiricæ: caræ: sin
gulorum. p. xiiij. alexandrini calami: iunci rotundi: asphalti: xylobalsami: singulorū.
p. xxvij. seui. p. i. vnguenti irini cyathum.

¶ Acopum elæodes neruis vtile.

Lterum quod elæodes vocant hoc modo fit. caræ. p. z. olei tantūdem: resinæ
a terebinthinæ ad nucis iuglandis magnitudinem simul incoquantur: deinde i
fusa in mortario teruntur: instillaturq; subinde quam optimi mellis acetabu
lum: tum irini vnguenti & rosæ terni cyathi.

¶ Enchrifa ad vlcera purganda & implenda.

Enchrifa
e Nchrifa autem græci vocant liquida quæ illinuntur. Quale est quod fit ad vl
cera purganda & implenda maxime inter neruos: paribus portionibus inter se
mixtis: butyri medullæ vitulinæ: seui vitulini: adipis anserinæ: caræ: mellis: re
sinæ terebinthinæ: rosæ: olei cilicini. Quæ separatim omnia liquantur: deinde liquida
misceritur: & tum simul teruntur. Et hoc quidem magis purgat. Magis vero emollit
si pro rosâ cyprus infunditur.

¶ Ad sacrum ignem.

LIBER QVINTVS

xlviij

a D sacrum ignem spumæ argenti p. xvj. corni bubuli cōbusti. p. xij. conterun
tur: adijciturq; inuicem uinum: & id quod specialiter sil uocatur: & myrtum
donec utriusq; terni cyathi coniiciant.

¶ De catapotijs.

Caput. xxv.

¶ Catapotium ad somnū accersendū & leuationem doloris & simul ad concoquendū.

Atapotia quoq; multa sunt: varijsq; de causis fiunt. Anodyna uocant quæ sō
c no dolorem leuant. Quibus uti: nisi nimia necessitas urget. alienum est. Sūt
enim ex uehementibus medicamentis & stomacho alienis. potest tamen cri
am ad concoquendum: quod habet papaueris lachrimæ. galbani: singulorum. p. xi.
myrræ: castorei: piperis: singulorum. p. xij. Ex quibus quod erui magnitudinem ha
bet: satis est deuorasse.

¶ Catapotium ualentius ad somnum.

Lterum stomacho peius: ad somnum ualentius ex his fit: mandragoræ. p. z.
a apij feminis: item hyoscyami feminis: singulorum. p. iij. Quæ ex uino terunt
tur. Vinum autem eiusdem magnitudinis. quæ supra posita est: abunde est
sumpsisse.

¶ Catapotium ad plurimos dolores per somnum leniendos.

¶ Iue autem capitis dolores: siue ulcera: siue lippitudo: siue dentes: siue spiritus
f difficultas: siue intestinorum tormenta: siue inflammatio vulue est: siue coxa:
siue iecur aut lienis: aut latus torquet: siue uitio locorum aliqua prolabitur &
obmutescit: occurrit dolori per quietem eiusmodi catapotium. Silis: acori: rutæ silue
stris feminis: singulorum. p. i. castorei: cinnamomi: singulorum. p. xij. papaueris la
chrimæ: panacis: radice mandragoræ: malorum aridorum: iunci rotundi floris: sin
gulorum. p. ii. piperis grana. lvi. Hæc per se contrita: rursus instillato subinde passo:
simul oia teruntur: donec crassitudo sordium fiat. Ex eo paulum aut deuoratur: aut
aqua diluitur: & potui datur.

¶ Catapotium aliud ad multa ualens.

¶ Vin etiam siluestris papaueris: cum iam ad excipiendam lachrymam matu
q rum est: manipulus qui manu comprehendi potest: i uas demittitur: & super
infunditur aqua: quæ id cōtegat: atq; ita coquitur. Vbi iam bene manipulus
is coctus est ibidem expressus proijcitur: & cum eo humore: passi pari mensura misce
tur: inferuetq; donec crassitudinem sordium habeat. Cum infrixit: catapotia ex eo fiūt
ad nostræ fabæ magnitudinem. habentq; usum multiplicem. Nam & somnum faciūt
uel per se assumpta uel ex aqua data: & aurium dolores leuant: adiectis exiguo modo
rutæ succi: ac passi. Et tormina supprimunt ex uino liquata: & inflammationē uulue
coercent mixta carato ex rosâ facto cū paulum his croci quoq; accessit: & ex aqua fron
ti inducta: pituitam in oculos decurentem tenent.

¶ Catapotium ad inducendū somnum: quod vulua dolens prohibuit.

¶ Tem si vulua dolens somnum prohibuit: croci: p. xij. anisi: myrræ: singulo
rum. xi. papaueris lachrimæ. p. xiiij. cicutæ feminis. p. xvij. misceruntur: excipiū
turq; uino uetere & quod lupini magnitudinē habet in tribus cyathis aq dilui
tur. Id tñ in febre periculose datur.

¶ Ad iecur sanandum.

a D sanandum iecur nitri. p. z. croci: myrræ: nardi gallici singulorum. p. i. mel
le excipiuntur: daturq; quod ægyptiæ fabæ magnitudinem habeat.

¶ Ad finendos dolores lateris.

a D lateris dolores finiendos: piperis: aristochie: nardi myrrę pares portiones.

¶ Ad thoracis dolores finiendos

a D thoracis: nardi. p. i. turis: casie: singulor. p. iij. myrrę. cinnamomi singulor. p. xi. croci. p. xvij. resinę terebinthine quadrās: mellis hemine tres.

¶ Catapotiu Athenionis ad tussim.

a D tussim Athenionis: myrrę: piperis: singulor. p. xi. castorei: papaueris lacrima: singulorum. p. xi. Quę separatim cōtusa postea iūgūt & ad & magnitudine fabę nostrę bina catapotia mane: bina noctu dormituro dantur.

¶ Catapotium Heraclidis tarentini ad tussim & somnum.

f I tussis somnum prohibet: ad utrāq; Heraclidis tarentini: croci. p. xi. cinnamomi. castorei: papaueris lacrimę singulor. p. i. myrrę: piperis longi. costi galbani: singulorum. p. z.

¶ Catapotium ad purganda vlcera in faucibus tussientibus.

q Vod si purganda sunt vlcera in faucibus tussientibus: panacis: myrrę: resinę terebinthina: singulor. p. x. galbani. p. z. hyfopi. p. z. conterenda sunt. hisq; hemina mellis adijcienda: & quod digito excipi pōt: deuorandum est.

¶ Collice cassij medici.

c Ollice vero Cassij ex his constat: croci: anesi: castorei: singulor. p. xij. petroselini. p. xij. piperis & longi & rotundi: singulor. p. xv. papaueris lacrima iūci rotundi: myrrę: nardi: singulor. p. xvi. Quę melle excipiuntur. Id at & deuorari potest: & ex aqua calida sumi.

¶ Ad infantem mortuum aut secundas expellendas. vide fol. 49. col. 2.

i Nfantem vero mortuū aut secundas expellit aqua potio cui salis amoniaci. p. xi. aut cui dictami cretici. p. xi. adiectum est.

¶ Laborantibus ex partu quid dari debeat.

e X partu laborantibus erisimum ex vino tepido ieiunā dari debet.

¶ Ad adiuuandam vocem.

u Ocem adiuuat turis. p. i. in duobus cyathis vini datum

¶ Aduersus difficultatem vrinæ.

a Duerfus vrinæ difficultatem: piperis longi: castorei: myrrę: galbani: papaueris lacrima: croci: costi: vncie singula: styracis: resinę terebinthina: Podo sextantes: mel: absinthij cyathus. Ex quibus ad magnitudinem fabę ægyptię & mane & cœnato dari debet.

¶ Arteriace compositio fiat:

a Rteriace vero hoc modo fit. casia: iridis: cinnamomi: nardi: myrrę: turis: singulorum. p. i. croci. p. i. piperis grana. xxx. ex passu tribus sextarijs decoquūt donec mellis crassitudo his fiat. Aut croci: myrrę: turis: singulor. p. i. cōijciuntur in passu eundem modū. eodemq; modo decoquuntur. Aut eiusdem passu hemine tres vsq; eo coquuntur: donec extracta inde gutta indurescat & adijci trite casie. p. i.

¶ De quinq; generibus noxarum corporis & primo de vulneribus quę maxime per tela inferuntur. Caput. xxvi:

Vm facultates medicamentorum proposuerim genera in quibus noxa corpori est: proponam. Ea quinq; sunt. Cum quid extrinsecus læsit: vt in vulneribus. Cum quid intra seipsum corruptum est. vt in cancro. Cum quid inatū

est: vt in vesica calculus. Cum quid increuit: vt vena q̄ intumescens in varicā conuertitur. Cum quid deest: vt cum curta pars aliqua est. Ex his alia sunt: in quibus plus medicamenta. Alia in quibus plus manus proficit. Ergo dilatis his. quę præcipue scalpel lum & manum postulant: nunc de his dicam. quę maxime medicamentis egent. Diuidam at hanc quoq; curandi partem sicut priorem. Et ante dicam: quę i qualibet partem corporis inducunt. Tum de his: quę certas infestant. Incipiam a vulneribus. In his autem ante omnia scire metus debet. quę insanabilia sint. quę difficilem curationē habeant. quę promptiorem. Est enim prudentis hominis primum cum qui seruari nō potest: non attingere: nec subire speciem eius vt occisi: quem fors ipsius peremit. Deinde vbi grauis metus sine certa desperatione est: indicare necessarijs periclitantis in difficili rem esse: ne si victa ars malo fuerit: vel ignorasse vel sefellisse se videatur. Sed vt hæc prudenti viro conueniunt: sic rursus histronis est: paruam rem attollere. quo plus præstitisse videatur. Obligarique æquum est confessione promptæ rei: quo curiosius etiam circumspectat: ne quod per se exiguum est: maius curantis negligentia fiat.

¶ Quę vulnera insanabilia sint.

f Eruari non potest: cui basis cerebri: cui cor: cui stomachus: cui iocineris portæ: cui in spina medulla percussa est cuiq; aut pulmo medius: aut ieiunū: aut tenuius intestinum aut ventriculus: aut renes vulnerati sunt. cuiue circa fauces grandes venæ vel arteriæ præcisę sunt.

¶ Quę vulnera difficilem curationem habeant.

u Ix at ad sanitatem perueniunt: quibus vlla parte pulmo aut iocineris crassum aut membrana: quę continet cerebrum: aut lienis: aut vulua: aut vesica: aut vllum intestinum: aut septum transuersum vulneratum est: Hi quoq; in præcipiti sunt: in quibus vsq; ad grandes intusq; conditas venas in alis vel poplitibus mucro defedit. Periculosa etiam vulnera sunt vbiq; venæ maiores sunt qm̄ exhaurire hominem profusione sanguinis possunt. Idq; euenit nō in alis tantum atq; poplitibus sed etiam in his venis: q̄ ad anum testiculosq; perueniunt. Præter hæc malum vulnus est: quodcunq; in alis vel feminibus: vel inanibus locis: vel in articulis: vel inter digitos est. Item quodcunq; musculum: aut neruum: aut arteriam: aut membranam: aut os: aut cartilaginem læsit.

¶ Quę vulnera tutiorem curationem habeant.

t Vtissimum omnium quod in carne est. & hæc quidem loco vel peiora vel meliora sunt. Modo vero periculum facit quodcunq; magnum est.

¶ Observationes quædam & ætatis & corporis & vitæ & temporis in vulneribus.

a Liquid etiam in vulneris genere: figuraq; est. Nam peius est quod etiam colisum: quam quod tantum discissum est. adeo vt aceto quoq; quā retinso telo vulnerari comodius sit. Peius est vulnus ē: ex quo aliquid excisum est ex quo ue caro alia pte abscissa. alia de: endet. Pessimaq; plaga in orbem est: tutissima quę lineæ modo recta est. Quo deinde propius huic: illiue figurę vulnus est: eo vel deterius vel tollerabilius est. Quin etiam confert aliquid & ætas & corpus & vitæ propositum & anni tempus. quia facilius sanescit puer vel adolescens: quam senior: valens quam infirmus neq; nimis plenus: quam si alterum ex his est. Integri habitus: quā corrupti. exercitatus quam iners: sobrius & temperans: quā vino venterq; deditus. Opportunissimumq; curatiōi tēpus vernū est aut certe neq; feruens neq; frigidum si quidē vul

Cassius. de quo. fol. 57.

Att. quib; modis nocet corp; c

nera & nimius calor & nimium frigus infestant maxime tamen horum varietas ideoque perniciosissimus autummus est. Sed pleraque ex vulneribus oculis subiecta sunt quorundam ipsa sedes indices sunt: quas alio loco demonstrauimus cum positis interiorum partium ostendimus. Verumtamen quia quaedam vicina sunt: interest quoque vulnus in summa parte sit: an penitus penetrauerit: necessarium est notas subijcere: per quas quod intus actum sit scire possimus: & ex quibus uel spes uel desperatio oritur.

Signa percussio cordis.

Gitur corde percusso: sanguis multus fertur. uenae languescunt color pallidifimus. sudores frigidi: maliq; odoris tanquam in rotrato corpore oriuntur. extremisq; partibus frigidis matura mors sequitur.

Signa pulmonis icti.

Vl mone icto: spirandi difficultas est. sanguis ex ore spumans: ex plaga rubens: simulq; et spiritus cum sono fertur: in vulnus inclinari iuuat. quaedam sine ratione consurgunt. Multi si in ipsum uulnus inclinati sunt: loquuntur. si in alia parte: obmutescunt.

Signa iocineris uulnerati.

Ocineris aut uulnerati nota sunt: multus sub dextra parte praecordiorum profusus sanguis. ad spinam reducta praecordia in uentrem cubandi dulcedo. punctioes doloresq; usque ad iugulum: iunctumq; ei latus scapularum. os intentum. Quibus nonnunquam et biliosus uomitus accedit.

Signa percussorum renium.

Enibus uero percussis: dolor ad inguina testiculosq; descendit: difficulter uirina redditur: eaq; aut est cruenta: aut cruor fertur.

Signa uulnerati lienis.

Liene icto sanguis niger a sinistra parte prorumpit praecordia cum uentriculo ab eadem parte indurescunt. sitis ingens oritur. dolor ad iugulum: sicut iocinere uulnerato uenit.

Signa percussio uuluae.

Cum uulua percussa est: dolor in uulua & coxis femoribus est. Sanguinis pars per uulnus: pars per naturale descendit. uomitus bilis insequitur. Quaedam obmutescunt. quaedam mente labuntur. quaedam sui compotes: neruorum oculorumq; dolore urgeri se confitentur. morientesq; tadem quod corde uulnerato patiuntur.

Signa percussio cerebri uel membranae eius.

In cerebrum membranae eius uulnus accepit: sanguis per nares quibusdam et per aures exit: fereq; bilis uomitus insequitur. Quorundam sensus obtunduntur: appellatiq; ignorant. Quorundam trux uultus est quorundam oculi quasi resoluti huc atq; illuc mouentur. Fereq; tertio uel quinto die delirium accedit. Multorum et nerui distenduntur. Ante mortem aut pleriq; fascias quibus caput deligatum est. lacerant: ac nudum uulnus frigori obijciunt.

Signa percussio stomachi.

Si stomachus aut percussus est. singultus & bilis uomitus insequitur. Si quid cibi uel potionis assumptum est: ea redditur cito. Venarum motus elanguescunt. sudores tenues oriuntur: per quos extremae partes frigescent.

Signa ieiunii intestini & uentriculi uulnerati. & aliorum intestinorum.

Ommunes uero ieiunii intestini & uentriculi uulnerati nota sunt. Nam cibus & potio per uulnus exeunt. praecordia indurescunt. Non unquam bilis per os redditur:

Intestino tamen sedes inferior est. Caetera. intestina icta uel stercus uel odore eius exibent.

Signa percussio medullae quae in spina est.

Edulle uero quae in spina est discussa: nerui resoluuntur. aut distenduntur. sensus intercidit. interposito tempore aliquo sine uoluntate inferiores partes uel semen uel uirinam uel et stercus excernunt.

Signa septi transuersi percussio.

T si septimum transuersum percussum est: praecordia sursum contrahuntur: spina dolet: spiritus rarus est: sanguis spumans fertur.

Signa uesicae uulneratae.

Efica uero uulnerata dolent inguina. Quod super pubem est: intenditur. pro uirina sanguis: aut ex ipso uulnere uirina descendit. Stomachus afficitur. Itaque aut bile uomunt: aut singultiunt. frigus: & ex eo mors sequitur.

De sanguine & sanie & pure & eorum speciebus quandoque meliora: deterioraue sunt.

Is cognitis et nunc quaedam alia nosceda sunt ad omnia uulnera ulceraq; de quibus dicturi sumus: pertinencia. Ex his aut exit: sanguis: sanies: pus. Sanguis oibus notus est. Sanies est tenuior hoc: uarie crassa & glutinosa & colorata. Pus crassissimum abissimumq; glutinosius & sanguine & saie. Exit aut sanguis ex uulnere recet: aut iam sanescere: Sanies est iter utrumque tempus. Pus ex ulcere iam ad sanitatem spectate. Rursus & sanies & pus quaedam species graecis uerbis distinctas habet. Est enim quaedam sanies quae uel hydrops uel melitera noiait. Est pus quod elxodes appellat. Hydrops tenuis: subalbidus

ex malo uulnere exit: maximeq; ubi neruo laeso inflammatio secuta est. Melitera crassior & glutinosior subalbida mellicq; albo sublimilis fertur. Haec quoque ex malis uulceribus ubi nerui circa articulos laxi sunt & iter haec loca maxime ex genibus. Elxodes tenue subalbidum quasi unctum colore atq; piguitudine: oleo albo non dissimile apparet in magnis uulceribus sanescentibus. Malus autem est sanguis nimium aut tenuis aut crassus: colore uel liuidus uel niger: aut pituita mixtus: aut uarius. Optimus calidus: rubens. modice crassus: non glutinosus. Itaque pertinus eius uulneris expedita magis curatio est: ex quo sanguis bonus fluxit. Itaque postea spes in his maior est: ex quibus melioris generis quaeque ueniunt Sanies igitur mala est multa: nimis tenuis: liuida: aut pallida: aut nigra: aut glutinosa aut malis odoris: aut quae & ipsum uulcus & iuncta ei cute erodit. Melior non multa modice crassa: subrubicunda aut subalbida. Hydrops autem peior est multus: crassus: subliuidus: aut subpallidus: glutinosus ater: calidus: mali odoris. Tolerabilior est subalbidus quae caetera omnia contraria prioribus habet. Melitera autem mala est multa & pcrassa. melior quae & tenuior & minus copiosa est. Pus iter haec optimum est. Sed id quoque peius est: multum: tenue: dilutum: magisq; si ab initio tale est. Itaque si colore fero simile: si pallidum: si liuidum: si seculatum est. Praeter haec si male olet: nisi tamen locus hunc odorem excitat. Melius est: quo minus est quo: crassius: quo albidius. Itemque si leue est: si nihil olet: si aequale est. modo tamen conuenire & magnitudini uulneris & tempori debet. Nam plus ex maiore: plus nondum solutis inflammationibus naturaliter fertur. Elxodes quoque peius est multum: & pingue. quo minus est quoque id ipsum pinguis eo melius est.

Curatio aduersus profusionem sanguinis in uulneribus.

Vibus exploratis ubi aliquis ictus est: quod seruari potest: pertinus prospicienda duo sunt ne sanguinis profusio: neue inflammatio iterum at. Si profusione timemus: quod ex se de uulneris & magnitudine eius & ex ipetu ruentis sanguinis intelligi potest: siccis linamentis uulnus implendum est. supraque imponenda spogia ex aqua frigida expressa: ac manu super co-

hydros.
melitera
elxodes

primēda. Si parū sic sanguis cōquiescit: sapius linamēta mutanda sunt. Et sicca parū valēt. aceto madefaciēda sunt. id vehemēs ad sanguinē supprimēdū ē. ideoq; quidā id vulnere infundūt. Sed alius rursus metus subest: ne nimis valenter ibi retenta materia magnā inflātionē postea moueat. Quæ res efficit neq; rodentibus medicamētis: neq; adurētibus: & ob id ipsū iducētibus crustā: sit vtēdū quāuis pleraq; ex his sanguinē supprimūt. Sed si semel ad ea decurrit potiusq; mitius idem efficiunt. Quod si illa quoq; pfluuiū vincūt. venæ q̄ sanguinē fundūt apphēdēdæ: circaq; id qd̄ ictū ē: duo bus locis deligādæ: intercīdēdæq; sūt vt & i se ipse cocāt & nihilominus ora p̄clusa hēant. Vbi ne id qd̄ res patit̄: possūt ferro cadēti aduri. Sed ēt satis multo sāguine effuso ex eo loco: quo neq; neru⁹: neq; musculus: ē vt puta i frōte vel superiore capitis pte. cōmodissimū tñ ē cucurbitulū admouere a diuersa pte: vt illuc sanguinis cursus reuocēt.

Curationes aduersus vulnerū inflātionem.

T aduersus p̄fusionē qd̄ i his auxiliū ē. Aduersus inflātionē at̄ i ipso sāguinis cursu ea timeri pōt: vbi lasū ē vel os. vel neru⁹ vel cartilago: vel musculus aut vbi parū sāguinis p̄ mō vulneris fluxit. Ergo quotiēs qd̄ tale erit: sāguinē mature supprimere non oportebit: sed pati fluere dū tutū erit: adeo vt si parū fluxisse videbit̄: mitti quoq; ex brachio debeat: vtiq; si corpus iuuenile & robustū & exercitātū est: multoq; magis si id vulnus ebrietas p̄cessit. Quod si musculus lasus videbitur p̄cidendus erit. Nam percussus mortiferus est: p̄cūsus sanitatem recipit.

De glutinatione vulnerum.

Anguine at̄ vel suppresso: si nimis erūpit: vel exhausto: si p se parū fluxit: lōge optimū ē: vulnus glutinari. Pōt at̄ id vel qd̄ in cute uel ēt in carne est: si nihil ei p̄terea mali accedit. Pōt caro alia pte depēdēs: alia inhārēs: si tñ ēt nū in tegra ē cōiunctione corporis fouēt. In his vero q̄ glutinant duplex curatio ē. Nam si plaga i molli pte: sui debet: maxieq; si discissa auris ima ē: vel imus nasus: vel frons: vel bucca: vel palpebra: vel labrū: vel circa guttur cutis vel vēter: Si vero i carne vulnus ē hiatq; neq; i vnū orā facile attrahūt: futura quidē aliena ē. Imponēdæ vero fibulę sūt. ancteras græci noiant. quæ oras: paulū tñ: cōtrahunt: quo minus lata postea cicatrix sit. Ex his at̄ colligi pōt: id quoq; qd̄ alia pte depēdēs: alia: inhārebit: si alienatū adhuc nō ē: futurā an fibulā postulet. Ex quibus neutra ante debet ipōi: quā itus vulnus purgatū ē: ne qd̄ ibi cōcreti sāguinis relinquāt. Id enī & i pus uertitur: & inflātionē mouet: & glutinari vulnus p̄hibet. Ne linamētū quidē: qd̄ supprimēdi sanguis causa inditū ē: imbi relinquēdū ē. Nā id quoq; inflāmat. Cōprahēdi vero futura vel fibula nō cutē tñ: sed aliqd̄ ēt ex carne. vbi suberit hęc: oportebit: quo valētius hāreat: neq; cutē abrūpat. Vtraq; optima ē ex acia molli nō nimis torta: quo mitius corpi i fidat. Vtraq; neq; nimis rara. neq; nimis crebra initiāda ē. Si nimis rara ē: nō cōtinet. Si nimis crebra ē: vehemēter afficit. q̄a quo sapius acus corpus trāsiuit: quoq; plura loca iniectū viculū mordet: eo maiores inflātiōes oriūt: magisq; astate. Neutra ēt vī vllā desiderat. Sed catēus utilis ē. q̄ curis ducētē q̄ sua spōte subsequēt. Fere tñ fibulę lat⁹ vuln⁹ ēt patiūt. Sutura oras iūgit. q̄ ne ipse qd̄ iter se cōtigere ex toto debēt: vt si qd̄ itus hūoris cōcreuerit: sit q̄a emanet. Si quod vulnus neutrū horū recipit: id tñ purgari debet: deide oī vulnere prio ipōnēda ē spōgia ex aceto exp̄ssa. si sustinere aliq; acceti vī nō pōt vino vtēdū ē. Leuis plaga iuuat̄ ēt si ex aq̄ frigida exp̄ssa spōgia ipōnit̄. Sed ea quocūq; mō ipōnita ē: dū madet: p̄dest. itaq; vt ihārescat: nō ē cōmittēdū. Licetq; sine p̄grius & cōquilitis & cōpositis medicamētis vulnus curare. Sed si q̄s huic parū confidit:

ipōnere medicamētū debet. quod sine seuo cōpositum sit ex his: quæ cruētis vulneribus apta ēē p̄posui. Maxieq; si caro ē: barbaq; si nerui: vel carthilago vel aliqd̄ ex cōmittentibus: q̄les aures: vel labra sūt. Polybi sphragidē. Alexandrinū quoq; viride neruis idoneū ē. eminentibusq; p̄tibus ea: quā græci rhaptusā vocāt Solet ēt colliso corpe exiguap̄te findi cutis. Quod vbi icidit: nō alienū est: scalpello latius aperire: nisi musculi: neruiq; iuxta sūt: quos icidi nō expedit. Vbi satis diductū ē: medicamētū ipōnēdū est. At si id quod collisū ē: quāuis parū diductū ē latius tñ apiri p̄ neruos aut musculos nō licet adhibēda sūt ea: quæ humorē leniter extrahant: p̄cipueq; ex his id quod rhyodes vocari p̄posui. Non alienum est ēt vbi cūq; vulnus graue est: impositū: quo id iuuet̄ insuper circundare lanā succidā ex aceto & oleo. Vel cataplasma: si molliis locus est: quod leniter reprimat. Si neruosus aut musculosus: qd̄ emolliat.

Quo modo vulnus ligari cōueniat.

Ascia vero ad vulnus deligādū lintea aptissima ē eaq; lata debet vt semel iniecta nō vulnus tñ: sed paulū vtrinq; ēt oras eius cōprehendat. Si ab altera pte caro magis recessit: ab ea melius attrahit̄. Si æque ab vtraq; trāuersā cōprehēdere oras debet. aut si id vulneris rō nō patit̄: media primū injicienda ē: vt tū in vtrāq; partē ducat. Sic at̄ deligādā ē. vt & cōtineat neq; astringat. Quod nō cōtinet: clabit. Quod nimis astrictū ē: cācro piclitaē. Hyeme sapius fascia circuire debet astate quotiēs necesse ē. tū extrema ps eius inferioribus acu assuēda ē. Nā nodus vulcus lædit: nisi tñ lōge ē. Illo neminē decipi decet ut p̄pria uiscerū curationē req̄rat: de q̄bus supra posui. Nā plaga ipsa curādā extriscus uel futura uel alio medicina genere ē. In uisceribus nihil mouēdū ē: nisi aut si quid iocinere: aut liene: aut pulmone duntaxat extremo dependat: p̄cidatur. Alioquin uulnus iterius ea uictus ratio eaq; medicamenta sanabunt: quæ uisceri conuenire superiore libro p̄posui.

De ratione uictus: & notis uulnerum curationibusq; eorum.

Is ita primo die ordinatis homo i lecto collocādus ē: isq; si graue uulnus ē: abstinere quātū uires patiūt̄ ante inflātionē a cibo debet. bibere donec sitim finiat aquā calidā. uel si æstas ē: neq; febris neq; dolor ē: ēt frigidā. Adeo tñ nihil p̄petuū est. Sed semp p̄ uiribus corporis æstimādū. ut ibecillitas ēt cibū p̄tinus facere necessariū possit: tenuē scilicet & exiguū: qui tñ sustineat. Multiq; ēt ex pfluuiō sāguinis iter moriētes: ante ullā curationē uio reficiēdi sūt. qd̄ alioq; inimicissimum uulneri ē. Nimis uero intūescere uulnus: piculosū: nihil intūescere: piculosissimū ē. Illud indicium ē magne inflātiōis: hoc mortui corporis. Protinusq; si mēs homini cōstitit: si nulla febris accessit: scire licet: mature uulnus sanū fore. Ac ne febris qd̄ terrere debet: si i magno uulnere: dū inflātiō ē: p̄manet. illa p̄niciosa ē: q̄ uel leui uulneri supuenit. uel ultra tēpus inflātionis durat: uel deliriū mouet: uel si neruoz rigoz: aut distētiō: quæ ex uulnere orta ē: eā non finit. Vomitus quoq; biliosus nō uolūtarius: uel p̄tius ut p̄cussus ē aliquis: uel dū inflātiō manet: malū signū ē: i his dūtaxat: quoz uel nerui uel ēt neruosi loci uulnerati sūt. Spōte tñ uomere nō alienū ē: p̄cipue his: q̄bus i cōsuetudie fuit. sed neq; p̄tinus post cibū: neq; iā inflātiōe orta: neq; cū in superioribus p̄tibus plaga est. Biduo sic uulnere habito: tertio die id aperiēdū. detergēdaq; sanies ex aqua frigida ē. eadēq; rursus iniiciēda sunt. Quinto iā die quāta inflātiō futura ē. se ostēdit. Quo die rursus detecto uulnere cōsiderādus color est. Quod si liuidus aut pallidus aut uarius aut niger ē. scire licet malū uuln⁹ ēē. Idq; quādocūq; aiaduersū est terrere nos pōt. Albū aut rubicundū esse ulcus. cōmodissimū ē. Itē cutis dur

Rhaptusa.

Att.

and tenus. sic etia nomi
nat. 3. et 4. q̄ m̄t̄
lacione linamēti. 4.

De uino

De timore uulneris et
uide. 2. 1. 2. 6. et 4. affo 3.
affo 77. 66. et 67.

Att.

ra: crassa. dolens: piculū ostendit. Bona signa sunt vbi hæc sine dolore tenuis & mollis
ē. Sed si glutinatur vulnus: aut leniter intumuit: eadē sūt iponēda: quæ primo fuerūt.
Si grauis inflāmatio est: neq; glutinādi spes ē: eaq; pus moueāt: aqua quoq; calida: ne-
cessarius vsus ē: vt & materiā digerat & duritiā emolliat & pus citet. Ea sic tēpe: ada ē:
vt & manu cōtingēti iucūda sit. usq; eo adhibēda donec aliquid ex tumore minuissē:
colorēq; vlceri magis naturalē reddidissē videat. maxieq; si grāde vulnus ē: tetraphar-
macū. si in articulis: digitis: locis cartilaginosis: rhyppodes. Post id fomētū si lata pla-
ga nō patet: iponi p̄tinus emplastrū debet: & si latius hyat: illud emplastrum liquari
ex irino vnguento oportet. eoq; illita linamenta disponi p̄ plagā. deinde emplastrū su-
pra dari: & sup̄ id succidam lanā minusq; etiā: quam primo fasciā astringendā sunt.

Curaciones propriae articulorum.

Ropriā quādā i articulis visēda sūt. i qbus si præcisi nerui sūt: q cōtinebāt: de
p bilitas eius ptis sequit̄. Si id dubiū est & ex acuto telo plaga ē: ea trāsuersa cō-
modior ē. si recto & graui ē: nullū in figura discrimen ē. At visendū ē pus su-
pra articulū: an infra nascat̄. Si sub eo nascit̄: albūq; & crassū diu fert̄: neruū p̄cisū esse
credibile ē. Magis quoq; maiores dolores inflāmatōnesq; quo maturius excitat̄ sūt:
Quāuis at̄ nō abscissus neruus ē: tñ si circa tumor durus diu p̄manet: necesse ē & diu-
turnū: vlcus eē: & sano quoq; eo tumorē p̄manere. futurūq; ē: vt tarde mēbrū id exten-
dat̄ vel cōtrahat̄. Maior tñ in extēdēdo mora ē: vbi recuruato articulo curatio adhi-
bita ē: quā in recuruādo eo: quod rectū cōtinuimus. Collocari quoq; mēbrū: qd̄ ctū
ē rōne certa debet. Si glutinādū ē: vt sup̄ius sit. si inflāmatōne ē: vt i neutra p̄tē inclinatū
sit. Si iā pus p̄fluit: vt deuexū sit. Optimū ē medicamētū quies ē: moueri & ābulare
nisi sanis alienū ē. Minus tñ his est piculosū: qui i capite vel brachijs: quā qui inferiori-
bus ptibus vulnerati sūt. Minimeq; ambulatio cōuenit: ^{formox} scēminā: aut crure: aut pede.
laborāre. Locus in quo cubabit: tepidus eē debeat. Balneū quoq; dum pag; vuln⁹ pu-
rū est: iter res infestissimas ē. Nā id & hūidum & ffordidū reddit. ex quibus ad cācrum
trāsitus eē cōsueuit. Leuis frictio recte adhibet̄: sed his ptib; q̄ lōgius absūt a vulnere.

Vulnus quomodo purgandum est.

Inflāmatōne finita vulnus purgandum est. Id optime faciunt tincta i melle
i linamēta: supraq; id: emplastrū: uel enephar macū dādum est. Tum demum
vero parū vulcus ē: cū rubet: ac nemiū neq; siccum neq; hūidum est: ac quod-
cunq; sensu caret. qd̄ non naturaliter sentit: quod nemiū aut aridum aut hūidum est.
Quod aut pallidum aut albidum aut liuidū aut nigrum est: id purum non est.

Quomodo vulnus implendum est.

Vrgato sequit̄ vt i pleat̄: iāq; calida aqua eatēus necessaria ē: vt sanies remoue-
p atur. Lanā succidā sup̄uacuu vsus ē. Lota melius circūdat̄. Ad iplēdū at̄ vul-
nus p̄ficiūt qd̄ ē medicamēta aliq;. Itaq; ea adhiberi nō alienū ē: vt butyrum
cū rosa: exigua mellis p̄te aut cū eadē p̄te: aut cū eadē rosa tetrapharmacū. aut ex rosa
linamēta. Plus tñ p̄ficiūt balneū rarū. Cibi bōi succi: vitatis oibus acribus: sed iā plenio-
ribus. Nā & auis & venatio & suilla elixa dari pōt. Vinū oib; dū febris: dū inflāmatō
ē: alienū ē. Itēq; vsq; ad cicatricē: si nerui: māsculiue vulnerati sunt: et si alte caro: aut si
plaga i sūma cute generis tutioris ē: pōt nō p̄uctus: modice tñ datū ad iplēdū quoq;
p̄ficere. Si quid molliēdū ē: qd̄ i neruosis locis musculosisq; necessariū ē: ca rato quoq;
sup̄ vulnus vtēdū ē. Ac si caro sup̄ creuit: modice reprimat̄ siccū linamētū: vehemēt⁹
squama aris. Si plus est qd̄ tolli opus ē: adhibēda sūt et nū vehemētiora q̄ corpus exe-

dunt. Cicatricem post oīa hæc commode inducit licium ex passo aut lacte dilutum:
vel etiam per se impositum siccum linamentum.

De vulneribus: quæ extrinsecus per vulnera incidunt curationibusq; cog.

Le ordo scēlicis curationis ē. Sed qd̄ tñ piculosa incidere cōsuerūt. Interdū eni
h vetustas vlcus occupat: iducit̄ q; ei callus: & circū ora crassa hūet. post q̄ qe-
qd̄ medicamētōz igerit̄: parū p̄ficiūt. quod fere negligētē curato vlceri sup̄ue-
nit. Interdū vel ex nimia inflāmatōne: vel ob astus immodicos: vel ob nimia frigora: vel
ga nimis vulnus astrictū ē: vel ga corpus aut senile aut mali habitus ē cā. er occupat.
Id gēus a græcis diductū i species ē: nostris vocabulis nō ē. Oīs at̄ cācer nō solū id cor-
rūpit: qd̄ occupauit sed et̄ serpit. deide alijs alijsq; signis decernit̄. Nā mō sup̄ inflāma-
tionē rubor vlcus ambit. isque cū dolore p̄cedit. Erisipelas græci nom. nāt. Mō vlcus
nigrū ē: ga caro eius corrupta ē. Idque vehemētius et̄ putrescēdo itendit̄. Vbi vulnus
humidū ē: & ex nigro vlcere humor pallidus fert̄: malique odoris ē: carūculæ corrup-
ta. iterdū et̄ nerui ac mēbrana resoluūt̄: specillūq; demissū descēdit aut i latus aut de-
orsū: eoq; vitio nōnūq; os quoq; afficit̄. mō orit̄ ea: quā græci cangretia appellāt. Prio-
res i qlibet p̄te corpis sūt. Hoc i p̄minētibus mēbris id est iter vngues & alas vel igui-
na: fereq; i scēnis: vel his quoq; corpus mali habitus ē. Caro i vlcere vel nigra vel hui-
da ē: sed sicca & arida. p̄xiāq; cutis plerunq; sub nigris pustulis iplet̄ deide ei p̄xiā vel
pallida vel liuida fereq; rugosa sine sēsu ē. Alterior i inflāmatōne ē: oīaque ea simul ser-
pūt: Vlcus: i locū pustulosū. Pustula: i cū q̄ pallet aut hūet. Pallor aut hūor: i id qd̄
inflāmatū ē. inflāmatō: i id qd̄ itegrū ē: trāsit. iter hęc deide febris acuta orit̄: i q̄ sitis
qbusdā et̄ deliriū accedit. alijs quāuis mētis suę cōpotes sūt balbutiēdo tñ vix sēsus suos
os explicāt. Incipit affici stōachus. Fit fœdi⁹ spūs ipse odoris. Atq; initiū ei⁹ qd̄ mali
recipit curationē. Vbi pētus isedit: isanabile ē. plurimiq; sub frigido sudore moriunt̄.

Curatio vlceris.

Cpicula qd̄ vulnerū hæc sūt. Vetus at̄ vlcus scalpello cōijciēdū ē: excidēdeq;
a eius ora: & q̄quid sup̄ eas hūet: aque icidēdū. Si varicula itus ē: quæ his fa-
nari phibet: ea quoq; excidēda. Deide vbi sāguis emissus: nouatūq; vulnus ē:
eadem curatio adhibenda: quæ in recentibus vulneribus exposita est. Si scalpello ali-
quis vti non vult: potest sanare id emplastrum: quod ex ladano fit. & cum vlcus sub
eo exesum est: id: quo cicatrix inducitur.

Curatio erisipelarum.

D at̄ qd̄ erisipelas vocari dixi: nō solū vulnere sup̄uēire: sed sine hoc quoq; ori-
i ri consuevit: atq; iterdū piculū maius affert: vtiq; si circa ceruices aut caput
cōstitit. Oportet si vires patiūt̄ sāguinē mittere: deide iponere simul reprimē-
tia & refrigerātia: maxieq; carussa solai succo: aut cimoliā cretā aq̄ pluuiali exceptā:
aut ex eadē aq̄ subactā farinā cupressō adiectā: aut si tenerius corpus ē: lēticulā. Quic
qd̄ ipositū ē: beræ folio cōtegēdū ē: & super lintcolū frigida aqua madēs iponēdū. Si p̄-
se refrigerātia parū p̄derūt miscēda erūt hoc mō. sulphuris. P. x. carussa & croci sin-
guloz. P. xxx. eaq; cū vino cōterēda sūt: & id his illinēdū. aut si durior locus ē: solani
folia cōtrita: suilla adipi miscēda sūt: & illita litcolo sup̄ iniiciēda. At si nigrities ē: neq;
dū serpit: iponēda sūt quæ carnē putrē lenius exedūt. repurgatūq; vlcus sic vt cetera
nutriēdū ē. Si magis putre ē. iāq; p̄cedit ac serpit: opus ē vehemētius erodētib; . Sine
hæc qd̄ cuicūt: aduri locus debet dōec ex eo nullus humor ferat̄. nā qd̄ sanū est: siccū
est cū adurit̄. post vstionē putris hulceris sup̄ ponēda sūt quæ crustas a vino resoluāt:
eas escaras græci vocāt vbi exciderūt purgādū hulcus maxie melle & resina ē. sed alijs

De gangrena

quoque purgari potest: quibus purulenta curantur. eodemque modo ad sanitatem perducendum est.

Curatio Gangrenæ.

Angrenam vero si nondum plane tenet: sed adhuc incipit: curare non difficillimum est: utique in corpore iuuenili: & magis est si muscoli integri sunt: si nervi vel laxi non sunt: vel leuiter affecti sunt. neque vulnus magnus articulus nudatus est: aut carnis in loco paulum est: ideoque non multum: quod putresceret: fuit: consistitque eo loco vitium quod maxime fieri in digito potest. In eiusmodi casu primum est: si vires patiuntur. sanguinem mittere. Deinde quod aridum est & intensione quadam proximum quoque locum male habet: versus eo sanum corpus incidere. Medicamenta vero dum malum serpit adhibenda nulla sunt: quæ pus mouere consueverunt. ideoque ne aqua quidem calida. Grauius quoque: quæ reprimenda aliena sunt. Sed his quæ leuissimis opus est. superque ea quæ inflammata sunt: utendum est refrigerantibus. Si nihil magis malum constitit. vti id quod est iter integrum ac vitiatum locum debet. Præcipueque in hoc casu perendum non a medicamentis solum: sed et a victus ratione præsidium est. Neque enim id malum nisi corrupti vitiosique corporis est. Ergo prius: nisi ibecillitas prohibet abstinentia utendum. Deinde data quæ per cibum potionemque aluntur: ideoque et corpus astringant: sed ea leuia. Postea si vitium constitit: imponi super vulnus eadem debent: quæ in putri vlcere præscripta sunt. Actum quoque plenioribus cibis vti licebit ex media materia: sic tamen non nisi aluum corpusque siccantibus. aqua vero pluuiali frigida. balneum nisi iam certa fiducia reddita sanitatis est alienum est: si quidem emollitum in eo vulnus: cito rursus eodem malo afficitur. Solent vero non nunquam nihil omnia auxilia perficere: ac nihilominus serpere his cancer. Inter quæ miserum sed vnicum auxiliium est: ut cætera pars corporis tuta sit: membrum quod paulatim emoritur abscedere. Hæc grauissimorum uulnere curatio est. Sed ne illa quidem negligenda: ubi integra cute interior pars collisa est: aut ubi derastrum: ac tritum aliquid est: aut ubi surculus corpori infixus est. aut ubi tenuis: sed altum uulnus infedit. In primo casu comodissimum est malichorium ex uino coquere: interiorumque eius partem coterere: & cætrato miscere ex rosa factum: idque superponere. deinde ubi cutis ipsa exasperata est: inducere lene medicamentum. quale lipara est. Derastrum uero detrictumque imponendum est emplastrum tetrapharmacum: minuendumque cibis: & uinum subtrahendum. Neque id: quia non habet altiores ictus: continendumque erit. Si quidem ex eiusmodi casibus sæpe cancri fiunt. Quod si leuius id erit: & in parte exigua: contenti esse poterimus eodem leni medicamento. Surculum uero: si fieri potest: oportet uel manu: uel et ferramento euicere. Si uel præfractus est: uel altius descendit: quam ut ita fieri possit: medicamentum euocandum est. Optie autem educit superimposita arundinis radix si tenera est: primum contrita: si iam durior ante in mulso decocta. Cui semper mel adijciendum est: aut aristolochia cum eodem melle. Pessima ex surculis arida est: quia aspera est. Eademque offensa est in filice est. Sed usu cognitum est utramque aduersus alteram medicamentum esse: si contrita superimposita est. Facit autem idem in omnibus surculis quodcumque medicamentum extrahendi uis habet. Idem altis: tenuibusque uulnere aptissimum est: Priori rei Philocratis: huic Hecatei emplastrum maxime conuenit.

Quomodo cicatrix uulnere inducenda. purgandaque sit.

Ubi uero in quolibet uulnere uetum ad inducendum cicatricem est: quod purgatis iam repletisque ulceribus necessarium est: primum ex aqua frigida linamentum dum caro alit: deinde cum iam continenda est: siccum imponendum est. donec cicatrix inducat. Tum deligari super album plumbum oportet: quo & reprimatur cicatrix. & colore maxime sano corpori simile accipit. Idem radix siluestris cucumeris præstat. Idem compositio: quæ habet claterij. P. xi. spumæ argenti. P. xii. unguenti. Pondo. xiiij. Quæ excipiuntur resina terebinthina: donec emplastrum crassitudo ex omnibus fiat. Ac nigras quoque cicatrices leuiter purgant per portiones mixtas: erugo: plumbum elotum eademque rosa cocta sive unguis cicatrix. quod in facie fieri potest.

anguinis misio.

ideoque. Als. eidemque.

Ac tum

de absensione membri.

malichorium. i. cortex mali granati. pl. lib. 23. r. 7.

de radice arundinis

de reprimendo cicatricem

LIBER QUINTVS

sive id ut emplastrum imponitur. quod in alijs partibus commodius est. At si uel excreuit cicatrix: uel cocaua est: stultum est decoris causa rursus & dolorem & medicinam sustinere. Alioquin res utriusque succurri patitur: Si quidem utraque cicatrix exulcerari scalpello potest. Si medicamentum aliquis mauult: idem efficiunt compositiones hæc. quæ corpus excidunt. Cute exulcerata: super eminentem carnem exedentia medicamenta conijcienda sunt. Super cocauam uiam ipsentia: donec utrunque uulnus sanæ cuti æquetur: & tum cicatrix inducatur.

De uulnere quæ per morsus inferuntur eorumque curationibus. Caput. xxvij.

Idem de his uulnerebus quæ maxime per tela inferuntur. Sequitur ut de his dicam: quod morsu sunt: interdum hominis: interdum simiæ: sæpe canis: nonnunquam feræ: animalium: aut serpentium. Omnis autem fere morsus habet quoddam uirus. Itaque si uel hemis uulnus est: cucurbitula admouenda est. Si leuius: prius emplastrum iniiciendum: præcipueque Diogesi. Si id non est: quod libet ex his: quæ aduersus propositum. Si ea non sunt: uiride alexandrinum. Si ne id quod est: quod libet non pigre ex his quæ recentibus uulnerebus accommodantur. Sal quoque his: præcipueque ei: quod canis fecit: medicamentum est: si manus uulnere imponitur: superque id duobus digitis uerberatur (Exsariat enim) ac balsamentum quoque recte super id uulnus deligatur.

Curatio aduersus rabiosi canis morsum.

Tunc autem si rabiosus canis fuit: cucurbitula uirus eius extrahendum est. Deinde si locum uulnus neque neruosus neque musculosus est: uulnus id adurendum est. Si uero non potest sanguinem homini mitti non alienum est. Tum uelto quod uulnere super imponenda quæ ceteris uis sunt. Ei uero quod expertum ignem non est. ea medicamenta: quæ uelementer excidunt. Post quæ nullo nouo magisterio: sed iam supra posito: uulnus erit ipsendum: & ad sanitatem perducendum. Quidam post rabiosi canis morsum: prius in balneum mittunt: ibique patiuntur defudare dum vires corporis sinunt uulnere adapto. quo magis ex eo quoque uirus distillet deinde multo: meracoque uino excipiunt. Quod omnibus uenenis contrarium est. Idque cum ita per triduum factum est: tutus esse homo a piculo uidetur. Solet autem ex eo uulnere: ubi parum occursu est aquæ tumor nasci. hydrophlogas graeci appellant. Miserimum genus morbi. In quo simul ager & siti & aquæ metu cruciatur. Quo oppressis in angusto spes est. Sed vnicum tamen remedium est: nec opinantem in piscinam non ante ei pulsam proijcere. Et si naradi scientiam non habet: modo morsum bibere pati: modo attollere. Si habet: interdum deprimere: ut inuitus quoque aqua fatietur. Sic enim simul & sitis & aquæ metus tollitur. Sed aliud piculum excipit: ne infirmum corpus in aqua frigida vexatum neruorum distentio absumat. Id ne incidat: a piscina prius in oleum calidum demittendus est. Antidotum autem præcipue id quod primo loco posui. ubi id non est: aliud si nondum ager aquam horret. potui ex aqua dandum est. & si amaritudine offendit: mel adijciendum est. Et si iam is morbus occupauit: per catapotia sumi potest.

Curationes communes aduersus omnes morsus serpentium.

Serpentium quoque morsus non nimium distantem curationem desiderat: quamuis in ea multum antiqui uariarunt ut in singula genera anguium singula medicandi genera præcipuerunt: atque alijs alia. Sed in omnibus eadem maxime proficiunt. Igitur in primis super uulnus id membrum deligandum est. non tamen nimium uehementer: ne torpeat. Dein uenenum extrahendum est. id cucurbitula optime facit. Neque alienum est: ante scalpello circa uulnus incidere: quo plus uitiatum sanguinem extrahat. Si cucurbitula non est. quod tamen uix incidere potest. tum quodlibet simile uas: quod idem possit. Si ne id quidem est: homo adhibendus est. qui uulnus exsugat. Neque hercules scientiam præcipuam habent hi qui psylli noiant: sed audacia usu ipso confirmata. Nam uenenum serpentis: ut quædam est uenatoria uenena: quibus galli præcipue utuntur: non gustu: sed in uulnere nocent. Ideoque colubra ipsa tuto estur: ictus eius occidit. & si stupent ea: quod per quædam medicamenta circulatorum faciunt: in omni

Ho.

Att. o. o. morsu

de sale

de balneo

binus o. beneno contrarius est

Att. quomodo potest sicut ra biam ad bibere deo?

Att.

psylli qui sicantur

Ho. de ueneno quædam non. id est sent. unie. 2. ca. t. 20. r. 20. de almesu.

Att. scriptes super p. mediat. uulnatorum

¶ Aduersus ictus italoꝝ anguim: qui minus terribiles peregrinis sunt.

Erū hęc genera serpentū & peregrina & aliquāto magis pestifera sunt: maxie q̄ astuosis locis gignūt: Italia: frigidioresq; regiōes hac quoq; pte salubritatē habēt: q̄ minus terribiles angues edūt. Aduersus quos satis pficit herba beonica: vel catabrica: vel cetauriō: vel argimōia: vel trixago: vel psonina: vel marina: parina nō oportet: ois serpētis ictū & ieiuni & ieiuno magis nocere. Ideoq; pntiosissima sūt cum incubant. Vtilissimumq; est: vbi ex anguibus metus est: nō ante p̄gredi: quā quis aliquid assumpsit.

¶ Remediū generale aduersus oia venena vel in cibo vel in potione assumpta.

On tā facile is opitulari est: q̄ venenū vel i cibo: vel in potioe sūperunt. Primū quia nō p̄tinus sentiūt: vt ab angue icti: ita ne succurrere qdē statī sibi possūt. Deinde quia noxa nō a cute: sed ab interioribus ptibus icipit. Comodissimū est tñ ubi primū sensit aliquis p̄tinus oleo multo epoto vomere. Deinde: ubi p̄cor- dia exhaust: bibere antidorum. Si id non est: uel merum uinum.

¶ Specialia remedia aduersus qdā uenena: & primo aduersus cantharidas.

Vnt tñ quādā remedia ppria aduersus quādā uenena maxieq; leuioꝝ. Nā si cātharidas aliq; ebibit: panaces cū lacte cōtusa: uel galbāo: uino adiecto dari uel lac per se debet.

¶ Aduersus cicutam.

I cicuta: uinū merum calidū cū ruta q̄ plurimū igeredū ē deide is uomere cogē dus Posteaq; lafer ex uio dādū. Isq; si febre uacat: i calidū balneū mittēdus. Si non uacat: ungendus ex calcfacientibus est: Post quæ quies ei necessaria est.

¶ Aduersus hyoscyamum.

I hyoscyamū: seruēs multū bibēdū est: aut quodlibet lac maxime tñ asininū.

¶ Aduersus caruffam.

I caruffam. ius malua: uel ius glandis ex uino cōtrita maxime profunt.

¶ Aduersus sanguisugam si epota est: & lac quod intus coijt.

I sanguisuga epota est: acetū cū sale bibēdū est. Si lac intus coijt: aut passum aut coagulum: aut cum aceto lafer.

¶ Aduersus fungos inutiles.

I fungos inutiles q̄ assūperit: radica aut epota: aut cū sale & aceto edēda ē.

Ipsi uero hi & p̄cie qdē discerni possūt ab utilibus: & coctura genere idōei fieri. Nā siue ex oleo iferuuerūt: siue piri surculus cū his iferuuit: oī noxa uacāt.

¶ De adustis corporis locis & quo modo curari debeant:

Dustis quoq; locis extrinsecus uis infertur. Itaq; seq̄ uidet: ut de his dicā. Hęc at̄ optime curant̄ fo' ijs: aut lilijs: aut lingua canina: aut beta: i uetere uino oleo q̄ decoctis. Quorū qdlibet p̄tinus ipolitū ad sanitatē pducit. Sed diuidi quoq; curatio pōt̄ ica: quæ mediocriter exedētia reprimētiaq; prio & pustulas phibeāt & sumā pelliculā exasperēt. Deinde ea q̄ lenia ad sanitatē pducāt. Ex prioribus ē lēticulā cū melle farina: uel myrra uel uino: creta cimolia cū turis cortice contrita & aqua coacta: atq; ubi usus necessitas incidit: aceto diluta. Ex ifequentibus qualibet lipara. Sed idonea maxime est: quæ uel plūbi recrmētū uel uitellos habet. Est ēt illa adustoz curatio: dū inflāmatio est: ipolitā habere cū melle lēticulā. Vbi ea declinauit: farina cū ruta: uel porro: uel marrubio: donec crustæ cadāt. Tū cruū cū melle: aut iri: aut resinam terebinthinā: donec ulcus purum sit Nouissime succum linamentum.

digitū quis indidit: neq; peussus est: nulla in ea salua noxa est. Ergo qui quis exemplū p̄sylli secutus id vulnus exfluxerit: & ipse tutus erit: & tutū hoicm p̄stabit. Illud ne iterat: ante debeat attendere: ne qd̄ in gingiuis: palatoue: aliaue parte oris: vlcus habeat. Post hęc: his homo loco calido collocandus ē: sic vt id: qd̄ peussum erit. in inferiorem partē iclinet. Si neq; q̄ ex fugat: neq; cucurbitula ē: sorbere oportet ius anserinum vel ouillū vel vitulinū: & vomere. Viuū at̄ gallinacē pullū p̄ mediū diuidere: & p̄tinus calidū sup vulnus ipōere: sic vt ps̄teriori corpi iūgat. Facit id ēt hēdus: agnusue discifus: & calida eius caro statī sup vulnus imposita. Emplastrā quoq; q̄ supra cōprahēsa sūt. Aptissimūq; est: vel ephesū: vel id qd̄ ei subiectū est. Praefensq; in aliquo antidoto p̄fidium est. Si id non ē: necessarium ē exorbere potionem meri uini cum pipe: vel quid libet aliud: quo calor mouendus ē: ne humorem intus coire patiatur. Nā maxima ps̄ venenoz frigore interimit. Oia ēt vrinam mouentia: quia materiā extenuāt. vtilia sūt.

¶ Speciales curationes aduersus ictus serpentū & primo aduersus ictum Aspidis.

Acc aduersus oēs ictus cōia sūt. Vfus tñ ipse docuit: eū: quem aspis peussit: acetū potius bibere debere. Quod demonstrasse dicit̄ casus cuiusdam pueri qui cum ab hac ictus esset: & partim ob ipsum vulnus: partim ob imodicos æstus siti premeretur: ac locis siccis aliū humorē nō repiret acetū qd̄ forte secū habebat ebibit & liberatus ē. Credo qm̄ id: quāuis refrigerādi vim hēt: tñ hēt ēt dissipādi. Quo fit vt terra resperfa eo: spumet. Eadem ergo vi verisimile ē: sp̄is sc̄ntem quoq; itus humorem hominis ab eo discuti: & sic dari sanitatem.

¶ Aduersus ictum scorpionis.

Nq̄busdā ēt alijs serpētibus certa qdā auxilia satis nota sūt. Nā scorpio sibi ipse pulcherrimū medicamentū ē. Quidā cōtritū cū uino bibunt. quidā eodē mō cōtritū super vulnus iponūt. quidā sup prunā eo iposito vulnus suffumigant vndiq; ueste circūdata: ne is fumus dilabat̄. tū carbonē eius sup vulnus deligāt. Bibere autem oportet herbæ solaris: quam heliotropion gr̄ci uocant: semen: vel certe folia ex uino. Super uulnus uero etiam furfures ex aceto. vel ruta siluatica recte imponitur: uel cum melle sal̄ tostus. Cognoui tamen medicos: qui ab scorpione ictis nihil aliud: quam ex brachio sanguinem miserunt.

¶ Aduersus aranei & scorpionis ictum.

T ad scorpiois at̄ ad aranei ictū aliū cū ruta recte miscet̄: ex oleoq; cōtritū super imponitur. **¶** Aduersus Ceraſtis & Dipsæ & Aemorrhoidis ictum.

T si Ceraſtes aut Dipsas aut Aemorrhoidis percussit: spoli quod ægyptiæ fabæ magnitudinem æquet: arefactum in duas potiones diuidendum ē: sic ut ei ruta paulum adiciatur. Trifolium quoq; & mentastrum & cum aceto panaces æque proficiunt. Costumq; & casia & cynamomū recte p̄ potionem assumuntur.

¶ Aduersus Chelydri ictum & cæraſtis.

Duerfus Chelydri uero ictū: panacis aut lafer. qd̄ sit scripuloꝝ. xii. vel porri succus cū hemia uini sumēd̄ ē: & edēda multa satureia. Imponēdū at̄ sup vulnus stercus caprinū ex aceto coctū: aut ex eodē hordeacea fāria: aut ruta: uel nepeca cū sale cōtrita melle adiecto. Qd̄ i eo quoq; uulnere: qd̄ cæraſtes fecit æq̄ ualet.

¶ Aduersus Phalāgij ictum.

Bi uero phalangium nocuit: prater eam curationem quæ manu redditur: s̄a pe homo demittendus in solū est: dandusq; ei myrræ & uua timiniæ par modus ex passi hemina. uel rediculæ semen: aut lolij radix ex uio: & super uulnus furfures ex aceto coctæ. imperandumq; ut is conquiescat.

de uisceribus anserino. omillo et
bitulino

de pullo p̄ meding s̄isobul
neri m̄p̄nēdo

caſus pueri

de aceto quo resperfa
terra spumet

herba solaris

de flōmja

Ho. lxx. i. siluiz

la ser. r. aspa.

De interioribus ulceribus q̄ aliqua corporis pte corrupta nascunt. Caput. xxviii.

De carbunculo & eius curatione.

Bhis quæ extrinsecus icidūt ad ea veniēdū ē: quæ iterius corrupta aliqua corporū pte nascūt. Ex q̄bus nō aliud carbūculo peius eius hæ notæ sunt. Rubor ē superq; cū nō nimīū pustulæ eminet. maxie nigra: iterdū subliuida. In his sanies esse uidet. infra color niger ē. Ipsum corpus aridū & durius q̄ naturaliter oportet. Circa quæ quasi crusta est: eaq; inflāmatioe cingit: neq; i eo loco leuari cutis pot: sed inferiori carni quasi affixa ē. Sōnus vrget. nōnūq; horror: aut febris orit: aut vtrunq;. Idq; vitū subter actis quasi q̄busdā radicibus serpit: iterdū celerius: iterdum tardius. supra quoq; pcedēs inalbescit. de liuidū fit circūq; exigua pustulæ oriunt. Et si circa stomachū faucesuecidit: subito spiritū sape elidit. Nihil melius ē: q̄ p̄tinus adurere. Neq; id graue ē. Nā nō sentit: qm̄ ea caro mortua ē. Finisq; adurēdi ē: dū ex oī pte sensus doloris ē. Tū deinde vulnus: sicut cætera adusta: curādū ē. Sequit. n. sub medicamētis erodētibus crusta vndiq; a viua carne diducta: quæ trahit secū q̄quid corruptū erat: prius q̄ iā sinus curari pot̄ ipletibus. At si i summa cute vitū ē: possūt succurrere q̄dā vel ex dēria tm̄ vel et adurētia. Vis p̄ magnitudine adhibēda ē. Quodcūq; vero medicamētū positū ē: si satis pficiet: p̄tinus a viua corruptā pte resoluit. Certaq; esse fiducia pot̄ ferre vt vndiq; vitiosa caro excedat: qua huiusce rei medicamē exest. Si id nō fit medicamētū malo vincit: Vtriq; ad vstionē p̄p̄rādū est. Sed i eiusmodi casu abstīnēdū a cibo: a viō ē. Aquā liberaliter bibere expedit. Magisq; ea seruāda sūt si febricula quoq; accessit.

De carcinomate & eius curatione.

On idē piculū carcinoma affert nisi i prudētia curātis agitātū ē. Id vitū sit maxie i superioribus p̄tibus: circa faciē: nares: aures: labra: mām̄as scēmarum. Et i icore at̄ aut splene hoc nascit. Circa locū aliqua quasi pūcta sentiūt. isq; immobilis: inæqualis tumet: iterdū et torpet. Circa cū inflat: venæ quasi recuruat. hæq; pallēt aut liuēt. nōnūq; et i q̄busdā delitescūt. Tactusq; is locus alijs dolorē affert i alijs eū nō habet. Et nōnūq; sine vlcere durior aut mollior ē: q̄ esse naturaliter debet: nōnūq; hisdē oibus ulcus accedit. Iterdūq; nullā habet pprietatē: iterdū simile his ē: q̄ vocant græci cōdylomata: aspredine quadā & magnitudine sua. Colorq; eius ruber ē: aut lētīculæ similis neq; tuto fert. Nā p̄tinus aut resolutio neruor: aut distētio iseq;. Sæpe hō ictus obmutescit. atq; eius aīa def. cit. Quibusdā et si id ipsū pressū ē. quæ circa sunt itēdunt & itumescūt. Nā q̄ pessimū id gēus ē. fereq; primū id fit q̄d cacoethes a græcis noīat. Deinde ex eo id carcinoma q̄d sine ulcere ē. Deinde ulcus ex eo thymiū. Tolli nihil nisi cacoethes pot. reliq; curatiōibus irritant. Et quo maior uis adhibita ē: eo magis q̄dam uis sunt medicamentis adurētibus. Quidā ferro aduserūt. Quidā scalpello exciderūt. Neq; ulli unq; medicina pficit. Sed adusta p̄tinus cōcitata sūt & icreuerūt: donec occiderēt. Excisa et post iductā cicatricē tm̄ reuerterūt & cām mortis attulerūt. Cū iterim pleriq; nullā uis adhibēdo qua tollere id malū tētēt: sed ipōnēdo tm̄ lenia medicamēta: q̄ q̄si blādiat: quominus ad ultimā senectutē pueniāt: nō phibēt. Discedere at̄ cacoethes q̄d curationē recipit a carcinomate: q̄d nō recipit: nemo scire pot: Sed tpe q̄ experimētō. Ergo ubi primū id vitū notatū ē: ipōi debēt medicamēta adurētia: Si leuat malū: minuunturq; eius iditia: pcedere curatio pot̄ & ad scalpellū & ad vstionē. Si p̄tinus irritatū ē scire licet iā carcinoma esse remouēdaq; sūt oīa acria: oīa uchemētia. Sed si sine ulcere is locus ē: ipōi sicū q̄ pinguisimā aut rhyodes emplastrum satis est. Si ulcus æquale ē: cæratū ex rosa injiciēdū ē: adijciēdusq; ei puluis ex cōtritate sta: ex q̄ faber ferrarius tigrē cādēs ferrū solitus ē. Si id nimīū supercreuit: tētāda squa

ma æris est: q̄ lenissima ex adurentibus est: eatenus nequid eminere patiat. sed ita. si nihil exacerbauit. Si minus: eodē cærato contenti esse debemus.

De Theriomate & eius curatione.

St et vlcus: q̄d therioma græci vocāt. Id & p se nascit & iterdū vlceri ex alia cāfacto superuenit. color est vel liuidus: vel niger. odor fœdus: multus: & mucici similis hūor. Ipsum vlcus neq; tactū: neq; medicamētū sentit. prurigine tm̄ mouet. At circa: dolor ē & inflāmatio. Interdū et febris orit. Nōnūq; ex vlcere sanguis erūpit. At id quoq; malū serpit. Quæ oīa sape itēdunt. Fitq; ex his vlcus: q̄d herpetes eschiomenō græci vocāt: q̄a celeriter serpēdo penetrādoq; vsq; ossa corpus vorat. Id vlcus inæquale ē: cœno simile. iestq; multus hūor glutinosus. odor itolerabilis: maiorq; q̄ p modo vlceris inflāmatio. Vtrūq; sicut oīs cæcer: fit maxie in senibus vel his: quorū corpa mali habitus sunt. Curatio vtriusq; cadē ē: sed i maiore malo magis necessaria. Ac primū a victus rōne ordinādus ē. vt q̄scat i lectulo: vt primis dieb; a cibo abstineat: aquā q̄ plurimā assumat. Aluus quoq; ei ducaat. Dein post inflāmationē cibū bōi succi capiat: vitatis oibus acribus: potiōis quātū volet: sic vt iterdū qdē aqua cōtētus sit. In cœna et vini austeri aliqd bibat. Nō aq; tm̄ fame i his: quos herpes vrgebit: atq; his q̄ therioma adhuc habebūt: vtēdū erit. Et victus qdē talis necessarius ē. Sup vlcus vero ispergēda arida aloecōnāthe ē: & si parū pficiet: chalcitis. Ac si qs ineruus exesa carne nudatus ē: cōtegēdus ante litheolo ē ne sub eo medicamēto adurat. Si validioribus et nū remedijs opus ē: ad eas cōpositiōes veniēdū ē: q̄ vchemētius adurūt. Quicqd at̄ in ispergit auerso specillo isfundi debet. Sup dāda cū melle sunt vel linamēta. vel olea folia ex vino decocta: vel marrubiū: eaq; liteolo cōtegēda i aqua frigida madefacto deinde bene expresso. Circaq; q̄ tumor ex inflāmatioe ē: ipōnēdaq; reprimāt cataplasmata. Si sub his nihil pficitur: ferro locus aduri debet: diligētē neruis: siq; apparēt: ante contentis: Adustū vel medicamentis vel ferro corpus primū purgandū: deinde implēdum esse: apparere cuilibet ex prioribus potest.

De sacro igne & eius curatione.

Acer quoq; ignis malis vlceribus annumerari debet. Eius duæ species sūt. Alterū ē subrubicūdū: aut mixtū rubore atq; pallore: exasperatūq; p pustulas cōtinuas: quarū nulla: altera maior est: sed plurimæ pexiguæ. In his s̄mp fere pus: & sape rubor cū calore ē. serpitq; id nōnūq; sanescēte eo: q̄d primū vitiatū ē: nōnūq; et exulcerato. vbi ruptis pustulis vlcus cōtinuat: hūorq; exit. q̄ esse inter sanie & pus uideri pot. Fit maxie i pectore: aut lateribus: aut eminentibus p̄tibus p̄cipueq; i plātis. Alterū at̄ ē i summæ cutis exulceratioe: sed sine altitudine: latū. subliuidū. inæqualiter tm̄ mediūq; sanescit extremis pcedētibus: ac sape id q̄d iā sanū uidebit iterū exulceratur. At circa p̄xima cutis: q̄ vitū receptura ē: tumidior & durior est: colorq; habet ex rubro subnigrū. Atq; hoc quoq; modo fere corpora seniora tentantur: aut q̄ mali habitus sunt: sed in cruribus maxime. Oīs at̄ sacer ignis ut minimū periculū habet ex his q̄ serpūt. sic p̄pe difficillime tollit. Medicamētū eius fortissimū est. Vno die febris: q̄ humorē noxiū absumat. Cuius quo crassius & albidius est: eo periculi minus est. Prodest et infra os ulcerum lædi: quo plus puris exeat: & id quo ibi corruptum corpus est extrahat. sed tm̄ si febricula accessit: abstinentia: lectulo:alui ductione opus est. In omni uero sacro igni neq; lenibus & glutinosis cibis neq; salis & acribus utēdū ē: sed his q̄ inter utrūq; sunt qualis est panis sine fermento: piscis: hedus: aues: exceptoq; apro oīs fere uenatio. Si nō est febricula: & gestatio utilis est: & ambulatio & uinū austerū & balneū. Atq; in hoc quoq; genere potiō magis liberalis esse: quā cibus debet. Ipsa au-

signa

quib; locis maxime fit ca

ter.

signa canceri

Ad discimēdūz cacoethes

rhymūz. quod vlcus sit hoc nide Acij. 14. c. 4.

Ad discimēdūz cacoethes a carcinomate

Curatio

herpes thomensis

quid maxime accidit cæteris hec aqua

Ad circa potus

tē ulcera si mediocriter serpunt: aqua calida. Si uehemētius: uino calido fouēda sunt. Deinde acu pustulæ quæcūq; sunt aperiēda. Tū iponēda ea: q̄ putrē carnē excedunt. Vbi inflāmatiō sublata. vlcusq; purgatū est: iponi leue medicamētū debet. In altero at̄ genere possunt p̄ficere mala cotonea in uino cocta atq; cōtrita. Potest emplastrū uel Hieræ: uel tetrapharmacū: cui quinta pars turis adiecta sit. Potest nigra hedera ex uino austero cocta. Ac si celeriter malū serpit: nō aliud magis p̄ficet. Purgato ulcere qd̄ in summa cute esse p̄posui: satis a. l̄ sanitatem cadē lenia medicamēta proficiunt.

De Chironco ulcere & eius curatione.

Hironcū at̄ ulcus appellat̄ qd̄ & magnū est & habet oras duas: callosas: tumētes. Exit sanies nō multa: sed tenuis. Odor malus neq; in ulcere neq; in eius tumore est. Nulla inflāmatiō dolor modicus ē. nihil serpit. idcoq; nullū piculū affert sed nō facile sanescit. Interdū tenuis cicatrix iducit̄. deinde iterū rūpit̄. ulcusq; renouat̄. Fit maxie in pedibus & cruribus. Sup̄ id iponi debet qd̄ & lene aliqd̄ & uehemēs & reprimēs habeat. Quale eius rei cā sit ex his. Squamæ aris: plūbi cloti cōbusti: singulorū. P. xiiij. Cadmiæ: caræ. singulorū. P. xvij. rosæ quantū satis est ad carā simul cum eis molliendam.

De ulceribus quæ ex frigore in pedibus & manibus oriuntur: & eorū curationibus.

Iunt et̄ ex frigore hiberno ulcera: maxie in pueris & p̄cipue pedibus digitisq; corū: nōnūq; et̄ in manibus. Rubor cū inflāmatiōe mediocri ē. Interdum pustulæ oriunt̄. deinde exulceratio. Dolor at̄ modicus. Prurigo maior ē. nōnūq; humor exit: sed nō multus: q̄ referre uel pus uel sanie uidet̄. In primis multa calida aqua fouēdū ē: i qua rapta decocta: aut si ea nō sunt: aliqua uerbenæ ex reprimētibus. Si nodum aduertū ulcus at̄ q̄ maxie calidū q̄ pati p̄t̄ ad mouēdū ē. Si iā exulceratio ē: ipōi debet alumē: aqua portioe cū ture cōtritū. cū uino adiecto. aut malicoriū aq̄ coctū: deinde cōtritū. Si sūma detracta pellicula ē: hic quoq; melius lenia medicamēta p̄ficiunt.

De struma & eius curatione.

Truma quoq; ē tumor: i quo subter cōtracta qdā ex pure & sanguie q̄ si glādu-læ oriūt̄. Quæ uel p̄cipue fatigare medicos solēt. qm̄ & febres mouēt: nec vnq; facile maturescūt: & siue ferro siue medicamētis curāt̄. Plerūq; iterū iuxta cicatrices ipsas resurgūt: multoq; post medicamēto est opus. Quibus id quoq; accedit: qd̄ lōgo spacio detinet̄. Nascūt̄ maxie i ceruice: sed et̄ i alis & inguinibus & i lateribus. In malis quoq; sceminarū se repp̄isse chirurgicus Meges auctor ē. Propter hæc & albū ueratrū recte dat̄. atq; et̄ ap̄ius donec ea digerāt̄. Et medicamēta iponunt̄: q̄ hūorē uel educā uel dissipēt: quorū supra mentio facta ē. Adurētibus quoq; qdā utunt̄: q̄ exedūt: crustaq; cū locū astringunt. tūc uero ut ulcus curāt̄. Quæcūq; at̄ ratio curadi est: corpus puro ulcere exercendum atq; alendū est: donec ad cicatricē perueniat. Quæ cū medici doceant quorundā rusticorū experimento cognitum: quē struma male habet eum: si anguem edit. liberari.

De furunculo & eius curatione.

Furunculus uero ē tuberculū acutū cū inflatiōe & dolore: maxieq; ubi iā i pus uertit̄. Qui ubi aduertus ē: & exit sup̄ apparet ps carnis in pus uersa pars corrupta subalbida subrubra quē uetriculū qdā furūculi noiānt. In eo nullū piculū est et̄ si nulla curatio adhibeatur. Maturescit. n. p. se atq; erūpit̄. Sed dolor efficit: ut potior medicina sit quæ maturius liberet. Propriū eius medicamētū galbanū ē. Sed alia quoq; supra cōphēsa sunt. Si cætera desunt. iponi debēt primū nō p̄igue ep̄lastrū: ut id reprimat. deinde si nō repressit: quodlibet puri mouendo accōmodatum. Si ne id

quidē ē: uel resina: uel fermetū. Expresso pure nulla ultra curatio necessaria est.

De phymate & eius curatione.

Hyma uero noiānt tuberculū furunculo simile: sed rotundius & planius: sæpe et̄ maius. Nā furūculus oui dimidij magnitudinē raro explet nūq; excedit. Phyma et̄ latius patere cōsueuit. Sed inflāmatiō dolorq; sub eo minores sunt. Vbi euulsum est pus: eodem modo apparet uentriculus. qd̄ in furunculo nō inuenit̄. Verū ois corrupta caro in pus uertit̄. Id at̄ in pueris & sæpius nascitur & facilius tollitur. in iuuenibus rarius oritur & difficilius curatur. Vbi atas indurauit: ne nascit̄ quidē. Quibus uero medicamentis discuteretur: supra p̄positum est.

De phlygethlo & eius curatione. *latine uocatur panus et̄ vulgo diuiseso*

Phlygethlon at̄ est tumor nō altus latus i quo qdā pustulæ similes est. Dolor distētiōq; uehemēs ē & maior q̄ p̄ magnitudine tumoris. interdū et̄ fibracula. idq; tarde maturescit: neq; magnope i pus cōuertit̄. Fit maxie aut in uertice: aut i alis: aut inguinibus: Panē ad similitudinē figuræ nostri uocat̄. Atq; id ipsum quo medicamēto tolleret̄ supra demonstraui. Sed cū oēs hi nihil nisi minuti abscessus sint: generale nomē trahit latius uitiū ad suppurationē spectās. Idq; fere fit aut post febres: aut post dolores partis alicuius: maxieq; eos: qui uet̄e if̄starūt. Sæpiusq; oculis expositū ē. Si quidē latius aliqd̄ itumescit ad similitudinē eius. qd̄ phyma uocari p̄posui: rubetq; cū calore: & paulo post et̄ cū duritia magisq; inoçeter idolefcit: & sitim uigiliāq; exprimit. Interdū tñ nihil horū i cute dephēdi p̄t̄: maxieq; ubi altius pus mouetur. Sed cū siti uigiliāq; sentiunt̄ itus aliqua p̄ctiōes. & qd̄ de subito durius nō ē: melius ē. & quis nō rubet: coloris tñ aliter mutati ē. Quæ signa iā pure oriēte nascūt̄. Tumor ruborq; multo ante icipiūt. Sed si locus mollis ē: auertēdus is materia aditus est p̄ cataplasmata: q̄ simul & reprimūt & refrigerāt. q̄lia & alias & paulo ante in cy sipe-late p̄posui. Si iā durior ē: ad ea ueniēdū ē: quæ digerāt & resoluāt. qualis ē ficus arida cōtusa. aut fex mixta cū carato: qd̄ ex adipe suilla coactū sit. aut cucumeris radix: cui ex farina duæ ptes adiectæ sint ante ex mulso decocta. Licet et̄ miscere æquis portionibus amoniacū galbanū: p̄poli: uiscū: pōdusq; adijcere myrræ dimidio minus: q̄ i prioribus singulis erit. Atq; emplastra quoq; & malagmata idē efficit̄: q̄ supra explicui. Quod p̄ hęc discussū nō ē: necesse est maturescat. Idq; quo celerius fiat: iponēda est farina hordeacea. ex aqua cocta recte miscet̄. Eadē at̄ hæc i minoribus quoq; abscessibus quoq; noiā p̄prietatēq; supra reddidi: recte fiūt. Eadēq; oium curatio. Tantū modo distat. Crudū ē at̄: i quo magis quasi uenarū motus est & grauitas & ardor & distentio & dolor & rubor & durities. Et si maior abscessus ē: horror aut et̄ febricula permanet. Penitusq; cōdita suppuratio. Si p̄ his quæ alibi cutis ostēdit: p̄ctiōes sunt: ubi ista se remiserūt: iāq; cutis prurit: & aut subliuidus aut subalbidus ē: matura suppuratio est eaq; ubi uel p̄ ipsa medicamēta. uel et̄ ferro aperta ē: pus debet emitti: Tū si qua in alis uel inguinibus sunt: sine linamēto nutriēda sunt. In cæteris quoq; p̄tibus: si vna plaga exigua est: si mediocri suppuratio fuit: si nō alte penetrauit: si febris nō ē: si ualeat corpus: æque linamēta superuacua sūt. In reliqs parte tñ: nec nisi plaga ē: ipōi deberet. Cōmode uero uel sup̄ linamēta: uel sine his iponit̄ lēticula ex melle: aut malicoriū ex uino coctū. Quæ & per se: & mixta idonea sunt. Si qua c. rca duriora sunt: ad ea mollienda: uel malua contrita. uel feni græci: liniue semen. ex passo coctū sup̄ dandum ē. Quicquid deinde impositum est: non astringi sed modice deligari debet. Illo neminē decipi decet: ut in hoc genere carato utat̄. Cæteraq; p̄tinent ad purgandū vlcus: adim-

Expimētū rustico f. Anglus usus.

propter eorū medicamētis iā furunculi

plendū ad cicatricē inducendā: conueniunt quæ in vulneribus exposita sunt.

De fistulis & earum generibus & curationibus.

Onnūq̄ at ex eiusmodi abcessibus & ex alijs vlcerū generibus fistulæ oriunt̄.
n Id nomē ē vlceri alto: angusto: calloso. Fit in oī fere pte corporis. habetq; quæ
dā in singulis locis ppria. prius de cōmunibus dicā: Genera igit̄ fistularū plu
ra sunt. Siquidē aliæ breues sunt: aliæ altius penetrāt: aliæ recte itus ferūt: aliæ multo
q; plures trāsuerſæ: aliæ simplices sunt: aliæ duplices: triplicesue ab vno ore intus orſæ
quæ tres fiūt: aut et̄ i plures sinus diuidūt. aliæ rectæ: aliæ flexæ & tortuose sūt. Aliæ
itra carnē desinūt. Aliæ ad ossa: aut cartilaginē penetrāt: aut vbi neruū horū subest ad
itēriora pueniūt. Aliæ deide facile: aliæ cū difficultate curant̄. Atq; et̄ qdā isanabiles
reperiūt. Expedita curatio ē i fistula simplici recētī itra carnē: adiuuatq; ipsum corpus
si iuuenile. si firmū ē. Inimica: cōtrita his sunt. Itēq; si fistula os vel cartilaginē: vel ner
uū: vel musculos læsit. si articulū occupabit. si ad veficā: vel ad pulmonē: vel ad vuluā
vel ad grādes venas: arteriasue: vel ad inania: vt guttur: stomachū: thoracē penetrauit.
Ad itēstina quoq; eā tēdere scmp piculosum: sæpe pestiferū ē. Quibus multū mali ac
cedit si corpus: vel ægrū: vel senile: vel mali habitus ē. Ante oīa at demitti specillū in fi
stulā cōuenit: vt quo tēdat & quā alte pueniat: scire possimus. Simul et̄ prius hūida
an sicciior sit. Quod extracto specillo patet. Si vero os i vicino ē: id qd̄ disci pōt sic: iā
nec ne eo fistula penetrabit: q̄tenus nocuerit. Nā si molle ē: qd̄ vltio specillo cōtingit̄
itra carnē adhuc vitiū ē. Si magis id renitit̄: ad os uerū ē. Ibi deide si labit̄ specillū: nō
dū caries ē. Si nō labit̄: sed æq̄li inie. caries qdē: uerū adhuc leuis ē. Si inæquale quoq;
& asperū subest: uehemētius os excūsū ē. At cartilago ubi subhæsit: ipsa sedes docet: p
uētūq; esse ad eā ex renixu patet. Sed ex his qdē colligunt̄ fistularū cedes spacia: noxe.
Simplices uero hæ sint: an i plures ptes diducāt cognosci pōt ex modo puris: cuius si
plus fertur q̄ quod simplici spacio conuenit: plures sinus esse manifestū est. Cūq; fere
iuxta sint caro & neruus & aqua neruosa: quales fere tuniæ. mēbranæq; sunt: genus
quoq; puris docebit. num plures sinus intus diuersa corporis genera perferant. Si q
dem ex carne pus leue: album. Copiosius fert̄. At ex neruoso loco: coloris qdē eiusdē
sed tenuius & minus. Ex neruo: pingue & oleo non dissimile. Deniq; et̄ corporis inqui
natio docet. num in plures partes fistulæ penetrarint: quia sæpe cū q̄s aliter decubuit:
aliterque mēbrum collocauit: pus ferri: quod iam desierat: incipit. restaturq; non solū
aliū sinum esse ex quo descendat: sed etiam in aliam corporis partē cum tēdere. Sed
si & in carne & recens & simplex est: ac neq; rugosa neq; caua sede: neq; in articulo: sed
in eo membro quod per se immobile: non nisi cum toto corpore mouetur. satis profi
ciet emplastrū: quod recētibus: uulneribus iponitur: dū habeat uel salē uel alumē: uel
squamā aris: uel æruginē: uel ex metallicis aliqd. Exq; eo colliriū fieri debet altera pte
tenuius: altera paulo plēius. Idq; ea pte qua tenuius ē: altera antecedēte demitti oport
et̄ i fistulā: donec sanguis purus se ostēdat. Quæ i oībus fistularum collirijs ppetua
sunt. Idē deinde emplastrū i linteolo superimponēdū: supraq; iniiciēda spōgia cū i ace
tū ante demissa. soluiq; quito die satis ē. Genusq; uictus adhibēdū ē: quo carnē ali do
cui. Ac si lōgius a p̄cordijs fistula est: interuallo ieiunū radículas edisse: deinde uome
re: necessariū ē. Vtustate collosa fit fistula. Callus at̄ neminē fallit: q̄a durus ē: & aut
albus: aut pallidus. Sed tū ualidioribus medicamētis opus ē. Quale ē: qd̄ habet pa
paueris lachriæ. p. i. gūmi. p. iij. cadmiæ. p. iij. atramēti sutoris. p. xviij. Ex qbus aqua
coactis colliriū fit. Aut i quo sunt gallæ. p. x. æruginis sandaracē. aluminis egyptij sin

Cui breui cōuenit nomē /
uile. et ubi fit

de rallo

LIBER QVINTVS

Ivi

guloꝝ. p. xi. atramēti sutorij cōbusti. p. xij. Aut qd̄ cōstat ex chalcitide & saxo calcis
quibus auripigmeti dimidio minus: q̄ in singulis prioribus ē: adijcit̄ eaq; melle cocto
excipiūt. Expeditissimū at̄ ē ex p̄cepto Megetis æruginis rasē. p. xij. cōterere: deide am
moniaci: thymiamatis. p. xij. aceto liquare: eoq; ifulo ex æruginē colligere. Idq; ex pri
mis medicamētis ē. Sed vt hęc maximi effectus sunt: sic cui ista nō adiunt: facile tñ est
callū qbuslibet adurētibus medicamētis p̄dere. aut qbus hęc maxie in effectu sunt ero
dere. Satiūq; ē uel papirū itortū: uel aliqd ex penicillo in modū colliriij astrictū eo illi
nire. Scylla quoq; cocta & mixta cū calce callū exest. Si qñ uero lōgior & trāsuerſa fi
stula est: demisso specillo cōtra principiū huius icidi cōmodissimū est & colliriū utrū
q; demitti. At si duplicē esse fistulā aut multiplicē existimamus: sic tñ: ut breuis: intra
q; carnē sit collirio uti nō debemus: qd̄ unā pte curet: reliquas omittat. Sed eadē me
dicamēta arida i calamū scripto: iā conijciēda sunt. isq; ori fistulæ aptādus: ispirādūq;
ut ea medicamēta itus cōpellātur. Aut eadē ex uino liquāda. Vel si sordidior fistula ē
ex mulso. si calosior: ex aceto sunt. atq; intus infundendū q̄qd̄ iditū ē. Superponēda
sunt que refrigerēt & reprimāt. Nā fere que circa fistulā sunt: habēt aliqd̄ inflāmatiois.
Neq; alienū ē ubi q̄s resoluert: anteq̄ rursus alia medicamēta cōijciat: p̄ oricularium
clysterē fistulā eluere si plus puris fert̄: uino. Si callus durior ē: aceto. Si iā purgat̄:
mulso: uel aqua i qua eruū coctū sit: sic ut huic quoq; mellis paulū adijciat̄. Fere uero
fit: ut ea tunica que iter ferrumē & integrā carnē ē: uicta medicamētis tota exeat: infra
q; ulcus purū sit. Quod ubi cōtingit: iponenda glutinātia sunt: p̄cipueq; spōgia melle
cocto illita. Neq; ignoro multis placuisse: linamētū i modū colliriij cōpositū tinctum
melle demitti. Sed celcius id glutinat̄: q̄ iplet̄. Neq; uerendū ē ne purū corpus puro
corpori iunctū nō coeat: adiectis quoq; medicamētis ad id efficacibus: cū sepe exulce
ratio digitorū: nisi magna cura p̄speximus: sanescendo in unum eos iungat.

De melicera. de qua fol. 49. col. p.

St̄ et̄ uulceris genus: qd̄ a faui similitudinē melicera a gr̄cis noiatur. idq; duas
e species habet. Alterū subalbidū furūculo simile: sed maius & cū dolore maio
re. Quod ubi maturefcit: habet foramina p̄ quæ fert̄ hūor glutinosus & puru
lētus. Nec tñ ad iustā maturitatē puenit. Si diuisum ē: multo plus itus corrupti: q̄ in
furūculo apparet: altiusq; descēdit. Raro fit nisi i scapulis. Alterū ē minus sup corpus
eminens: durū: latū. subuiride: ūb pallidū: magis exulceratum. Si quidem ad singu
loꝝ piloꝝ radices foramina sūt: p̄ q̄ fert̄ hūor glutinosus subpallidus: crassitudinem
mellis aut uisci referēs. iterdū olei. Si icidit̄ uiridis itra caro apparet. Dolo
at̄ & inflā
matio igens ē: adeo ut acutā quoq; febrē mouere cōsuerint. Sup id qd̄ minus crebris
foraminibus exasperatū ē: recte iponit̄ & ficus arida: & lini semē i mulso coctū: & em
plastrā ac malagmata materiā educētia aut q̄ pprie huc p̄tinētia supra posui. Sup alte
rū: & ea medicamēta & farina ex mulso cocta: sic ut ei dimidiū resina terebintina mi
scea. & ficus i mulso decocta: cui paulū hyfopi cōtriti sit adiectū: & uua timinia ps
quarta sico adiecta. Quod si parū i utrolibet genere medicamēta p̄ficiūt: totū ulcus
usq; ad sanā carnē excidi oportet: & ulcere ablato sup plagā medicamēta danda sunt:
primū quæ pus citent. deinde quæ purgent: tum quæ impleant.

De acrochordone & Thymio & Myrmecio & Clauo curationibusq; eorum.

Vntq̄dā uero uerrucis similia. quoq; diuersa noiā ut uiria sūt acrochordōa gr̄
ci uocāt ubi sub cute coit aliqd̄ durius & iterdū paulo aspius coloris eiusdē i
fra tenue: ad cutē latius. idq; modicū ē: q̄a raro fabæ magnitudinem excedit.

Meos

Vix vnum tñ eodē tpe nascitur. sed fere plura: maximeq; in pueris. eaq; nonnūq; subito desinunt: nonūq; mediocrē inflāmatiōē excitant. Sunt quæ et in pus conuertūt. At thymion nominatur quod super corpus quasi verrucula eminet: ad cutem tenue supra latius: subdurum: & in summo perasperum. Idq; summū colorē floris thymi re presentat. Vnde ei nomē est. Ibiq; facile finditur & cruentat nonnūq; aliquantū sangui nis fundit. fereq; circa magnitudinem fabæ ægyptiæ est. raro maius: interdum perexi guum. modo vnū: modo at plura nascuntur: vel in talis: vel palmis: vel inferioribus: pedū partibus. Pessima tñ in obscenis sunt: maximeq; ibi sanguinē fundunt. Myrme cia at vocantur: humiliora thymio durioraq;: quæ radices altius exigūt: maiorēq; do lore mouēt: infra lata: sup at tenuia: minus sanguinis mittunt. magnitudine vix vnq; lu pini modū excedūt. Nascuntur ea quoq;: aut in palmis: aut inferioribus partibus pe dū. Clauus at nonnūq; quidē et alibi: sed in pedibus tñ maxime nascitur: præcipue ta mē ex contuso: quōs interdū aliter: dolorēq; et: si nō alias: tñ ingrediēti mouet ex his acrocordon: siue thymiū sape et p se finiuntur & quo minora sunt: eo magis Myrme cia & clau sine curatiōe vix unqui desinunt Acrocordon si excisa est nullā radicula reli quit: ideoq; ne renascitur qdē Thymio clauoq; excisis subter rotūda radicula nascitur quæ penitus descendit ad carnē: eaq; relicta idē rursus exigit. Myrmezia latissimis radi cibus inhaerent. ideoq; ne excidi quidē sine exulceratiōe magna possunt. Clauū subin de deradere comodissimū est. Nā sine vlla vi sic emollescit. ac si sanguinis quoq; alqd emissum est: sape emorit Tollit et si quis eum circū purgat: deinde iponit resinā: cui miscuit pulueris paulū: quē ex lapide molari contrito fecit. Cætera vero genera medi camētis adurēda sunt. Alijsq; id quod ex fece vini: myrmecijs id qd ex alumine & san daraca fit: aptissimum. Sed ea: quæ circa sunt folijs contegi debēt: ne ipsa quoq; exul cerentur. Deinde postea lenticula iponi solent. Tollit thymiū et ficus in aqua cocta.

De pustularum generibus & earum curationibus.

T pustulæ maxie vernis tpiibus oriuntur. earū plura genera sunt. Nā modo circa totū corpus partūe aspredo quædā fit similis his pustulis: quæ ex viti ca: vel ex sudore nascunt. Exathemata græci vocāt. eaq; modo rubent: modo colorē cutis nō excedūt. Nonūq; plures similes varis oriunt nonūq; maiores pustulæ liuidæ: aut pallidæ: aut nigræ: aut aliter naturali colore mutato. Subestq; his humor. Vbi hæ ruptæ sunt: infra quasi exulcerata caro apparet. helcodes græce nominat. Fiūt vel ex frigore: vel ex igni: vel ex medicamētis. Phyzacion at paulo durior pustula ē subalbidā: acuta ex qua ipsa qd exprimit humidū ē. Ex pustulis vero nonūq; et vlcuscu la sunt aut aridiora aut humidiora: & modo tñ cū pruriginē: modo et cū inflāmatiōe aut dolore. Exitq; aut pus: aut sanies: aut vtrūq;. Maxieq; id euenit in ætate puerili ra ro in medio corpore. sape in eminentibus pibus. Pessima pustula est: quæ epinyctis vocatur. Ea colore vel subliuida: uel subnigra: uel alba esse consuevit. Circa hanc at ue hemēs inflāmatiō est: & cū adaperata est: reperit intus exulceratiō muccosa Color est humori suo similis. Dolor ex ea supra magnitudinē eius est. Neq; n. ea faba maior ē. Atq; hæc quoq; orit. in eminentibus pibus: & fere noctu. Vnde nomē quoq; a græcis ei epinyctis impostū est. In oī uero pustularū curatione primū est multū ambulare atq; exerceri. Si quid ista prohibet: gestari. Secundū est: cibū minuere: abstinere ab oi bus acribus & extenuantibus. cadēq; nutrices facere oportet: si lactēs puer ita affectus est. Præter hæc is qui iā robustus est: si pustulæ minutæ sunt desudare in balneo debet simulq; sup eas nitrū inspergere: oleoq; vinū miscere, & sic vngi. Tū descendere i soliū:

Si nihil sic pficitur: aut si maius pustularū genus occupauit: iponenda lēticu la est. de tractaq; summa pellicula ad medicamēta lenia trāscundū. Epinyctis post lēticulā re ete herba quoq; sanguinali vel viridi coriandro curat. Vlcerā ex pustulis facta tollit spuma argenti cū semine sceni græci mixta: sic vt his inuicē rosa atq; intubi succus adij ciatur: donec mellis crassitudo fiat. Proprie ad eas pustulas: q; infantes male habēt: la pidis: quē pyritē vocāt. P. xvij. cum quinquaginta amaris nucibus miscet: adiciūt q; olei cyathi tres. Sed prius ungi ex cærussa pustulæ debent. cum hoc illini.

De scabie & eius curatione.

Cabies vero ē durior. cutis rubicundior: ex qua pustulæ oriunt. quædā humi diores: quædā sicciores. Exit ex quibusdā sanies: fitq; ex his cōtinuare exulce ratio pruricens. serpitq; in quibusdā cito. Atq; in alijs quidē ex toto desinit: in alijs vero certo tēpore anni reuertit. Quo asperior est: quoq; prurit magis: eo diffici lius tollit. Itaq; eā: quæ talis ē: agriā: id est ferā græci appellant. In hac quoq; victus rō eadē. quæ supra necessaria ē. Medicamētū at ad incipiētē hanc idoneū est: q; fit ex spo dij: croci: æruginis singuloꝝ. P. xi. piperis albi: omphacij. singuloꝝ. P. xi. cadmiæ. P. xviii. Aut vbi iā exulceratiō ē: id qd fit ex sulphuris. P. xi. caræ. P. xiii. picis liquida he mina: olei sextarijs duobus. Quæ simul iocoquūt dū crassitudo mellis fiat. Est et qd ad Protarchū auctore referē. Hæt hoc farina lupinorū sextariū: nitri cyathos q̄tuor picis liquida heminā: resinā humidā selibram: aceti cyathos tres. Crocū quoq; licū: ærugo: myrra: cinis: æquis portiōibus recte miscetur: & ex passo coquūt. Idq; omnē pituitā vbiq; sustinet. At si nihil aliud ē amurca ad tertiā partē decocta: vel sulphur pi ce liqda mixtū sicut i pecoribus pposui: hoibus quoq; scabie laborātibus opitulante.

De impetiginis speciebus & curationibus.

Impetiginis vero species sunt quattuor. Minime mala ē: quæ similitudine sca biē representat. Nā & rubet: & durior ē: & ex hulcerata est & rodit. Distat at ab ea qā magis ex hulcerata ē: & varis similes pustulas habet: videnturq; esse in ea q̄si bullulæ: quædā ex quibus interpolito tpe squaulæ resoluūt: certioribusq; hoc tem poribus reuertit. Alterū genus pius est simile papulæ fere: sed asperius rubicundiusq; figuras varias habens. Squamulæ ex summa cute discedūt. rosco maior ē. celerius & la tius pcedit. certioribusq; et nonnūq; prior tēporibus & fit & desinit. rubrica cognomi nat. Tertia et nū deterior ē. Nā & crassior ē & durior & magis tumet. in summa cute finditur: & vehemētius rodit. Ipsa quoq; squamosa: sed nigra procedit: & late & tarde eminus serpit. In tēporibus: aut orit: aut desinit: neq; ex toto tollit. nigra cognomen ē. Quartū genus ē: qd curationē oīo nō recipit: distās colore. Nā subalbidū ē & recē ti cicatrici simile: squamulasq; hēt pallidas: quædā subalbidas: q̄sdā lēticulæ similes. q bus depris nonnūq; pfluit sanguis. Alioqn vero humor eius albidus ē: cutis dura atq; fissa ē: pceditq; latius. Hæc vero oīa maxie genera oriunt i pedibus & manibus: atq; vngues quoq; infestant. Medicamentum non aliud valentiū est: quam qd ad scabiē quoq; pertinere sub auctore. Protarcho rettuli. Serapion autem nitri. P. xii. sulphuris P. xviii. excipiebat resinā copiosa: eoq; utebatur.

De papulis & earum curatione.

Papularum uero duo genera sunt. Altera est in qua per minimas pustulas cu tis exasperatur & rubet leuiterq; roditur. medium hēt paulillo leuius. tarde serpit idq; uitium maxie rotundum incipit: eademq; ratione in orbem proce dit Altera autem est: quam agriā: id est feram: græci appellant. In qua similiter quidē:

protarcho medicamē
prota
protarcho medicamē
prota
prota

serapion
serapion
serapion

myromis medicamē

sed magis cutis exasperatur: exulceraturq; ac vehementius & roditur & rubet. interdū et pilos remittit. Quæ minus rotundi est: difficilius sanescit. nisi sublata est: in impetiginem vertitur. sed leuis papula: etiam si ieiuna salua quotidie defricatur: sanescit. Maior comodissime murali herba tollit: si sub ea detrita ē. Vt vero ad cōposita medicamenta veniamus: idē illud Protarchi tāto valētius in his est: quāto minus in his vitij est. alterū ad idē Myronis. nitrū rubri turis: singulorū. P. xi. cantharidū purgatarū. P. xii. sulphuris ignē non experti tantundem: resinā terebinthinā liquidā. P. xxx. farinā lolij semis gith cyathos tres: picis crudæ vnum.

De vitilignis speciebus: id est de Alphi & Mela & leuce & earum curatione.

U Vitiligo quoq; quæ per se nullū periculum affert: tñ fœda est: & ex malo corporis habitu fit. Eius tres spēs sunt. Alphas vocat vbi color albus est fere subasper & nō continuus: vt quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdū et latius & cū quibusdam intermissionibus serpit. Melas colore ab hoc differt: quia niger ē & umbræ similis. Cætera eadem sūt. Leuce habet quiddam simile alphi: sed magis albida ē: & altius descendit in eaq; albi pili sunt & lanugini similes. Oīa hæc serpit. Sed in alijs celerius: in alijs tardius Alphas & melas in quibusdam varijs temporibus & oriūtur & desinunt. Leuce quem occupauit: non facile dimittit. Priora curationem non difficillimā recipiunt. vltimum vix nunquā sanescit: ac siquid ei vitio dēptum est: tñ non ex toto sanus color reddit. Vtrum at aliquod horū sanabile sit: an non sit: experimento facili colligitur. Incidi enī cutis debet: aut acu pungi. Si sanguis exit. qd̄ fere fit in duobus prioribus: remedio locus est. Si humor albidus: sanari non pōt. Itaq; ab hoc quidē abstinendū est. Super id vero. quod curationem recipit: iponenda lenticula mixta cū sulphure & ture: sic vt ea contrita ex aceto sit. Aliud ad idem: quod ad Hircenū auctore refertur Alcyonium: nitrū: cuminū: fisci folia arida paribus portionibus contunduntur adiecto aceto. His in sole vitiligo perungitur. deinde nō ita multo post: ne nimis erodatur. eluitur. Proprie quidem Myrone auctore eos: quos alphas vocari dixi hoc medicamento perungunt sulphuris. P. xii. nitrū. P. xiiii. myrræ aridæ contritæ acetabulum miscent. deinde in balneo super vitiliginem inspergunt fariam ex faba: tū hæc inducūt. Hi vero: quos melanas vocari dixi: curāt. Cū simul cōtrita sūt alcyoniū tus: hordeū: faba sine oleo: i balneo ante sudorē ispgūē. tū gēus id vitiliginis defricat.

hircenū medicamē

CORNELII CELSI DE MEDICINA LIBER SEXTVS INCIPIT.

De vitijs singularum corporis partium.

Caput primū.

De capillis fluentibus.

D Ixi de his vitijs: quæ per totum corpus orientia: medicamentoꝝ auxilia desiderāt. Nūc ad ea veniā: quæ nō in singulis ptibus incidere cōsueuerūt: orsus a capite. In hoc igit capillis fluentibus maxie quidem sepe radēdo succurrit. Adijcit enī vim quādā ad cōtinēdū: ladanum cū oleo mixtū. Nūc de his capillis loquor: q post morbū fere fluūt. Nā quo minus caput qbusdā etate videt: succurri nullo mō potest.

De porrigine & eius curatione.

Caput secundum.

P Orrigo autem ē vbi iter pilos quædam quasi squamulæ surgunt: eaq; a cute resoluuntur: & interdum madent: multo sæpius siccæ sunt. Idq; euenit modo sine vlcere: modo exulcerato loco. huic quoq; modo malo odore: modo nullo accidente. fereq; id in capillo fit: rarius in barba, aliquando etiam supercilio. Ac

neq; sine aliquo corporis vitio nascitur: neq; ex toto inutile ē. Nam bene integro capite nō exit. Vbi aliquid in eo vitij ē: nō incōmodum est: summam cutem potius subinde corrumpi: quā id qd̄ nocet in aliam partē magis necessariam verti. Comodius est ergo subinde peccando repurgare: quā id ex toto prohibere. Si tñ ea res nimium offendit. qd̄ humore sequente fieri pōt: magisq; si id ēt mali odoris ē caput sape radēdum ē. Item id sup adiuuādū aliquibus ex leuiter reprimētibus. quale ē nitrū cum aceto: vel ladanum cum myrteo vino: vel myrobalanū cum vino. Si parum p hæc proficitur vehementioribus vt licet: cum eo: vt sciamus vtq; in recenti vitio id inutile esse.

De sycosi & eius curatione.

Caput tertium.

E St etiam vlcus: qd̄ a fici similitudine Sycosis a græcis noīatur. Caro excrescit. & id quidē generale ē. Sub eo vero duæ spēs sunt. Alterum vlcus durum & rotundum est. alterum hūidum & inæquale. Ex duro exiguum quidam & glutinosum exit. ex humido plus: & mali odoris. Fit vero vtrunq; in his partibus: quæ pilis cōteguntur. Sed id quidē qd̄ callosum & rotundum est: maxie in barba. Id vero qd̄ hūidum: præcipue est in capillo. Super vtrunq; oportet iponere elaterium: aut lini semē contritum & aqua coactū: aut ficū in aqua decoctā aut emplastrū tetrapharmacū ex aceto subactū: terra quoq; erychria ex aceto liquata recte illiniter.

De areis & earū curationibus.

Caput quartū.

A Rcarū quoq; duo genera sunt. Cōe vtriq; est: qd̄ emortua sūma pellicula pili primum extenuat. deinde excidūt. ac si cētus is locus est: sanguis exit liquidus & mali odoris: increscitq; vtrunq; in alijs celeriter: in alijs tarde: Peius ē quod densam cutē & subpinguem & ex toto glabram fecit. sed ea quæ alopecia noīatur: sub qualibet figura dilatatur fit & in capillo & in barba. id vero qd̄ a seipētis similitudine ophiatis appellat: incipit ab occipite: o: duorū digitorū latitudinē non excedit. ad aures duobus capitibus serpit. quibusdam et ad frontem: donec se duo capita in priorē ptē cōmittat. Illud vitium in qualibet etate ē: hoc fere infantibus. Illud vix vnq; sine curatione. hoc per se sape finit. Quidā hæc genera arearū s. alpe lo exasperant. Quidā illi nunt adurētia ex oleo: maxieq; charitā cōbustā. Quidā resinā terebinthinā cū taphia inducūt: Sed nihil melius ē: quā nouacula quotidie radere. qua paulatim sūma pellicula excisa est adaperiūtur pilorū radicular. Neq; ante oportet desistere: quā frequentē pilū nasci apparauerit. Id at: qd̄ subinde raditur: illi in atramento scriptorio satis est.

De Varis & lenticulis & ephelide & eorum curationibus.

Caput quintū.

P Ene ineptiæ sunt: curare varos & lenticulas & ephelidas. Sed cripi tñ foeminis cura cultus sui nō potest. Ex his autem quas supra p iposui: vari: lenticulæq; vulgo notæ sunt. quamuis rarior ea species est: quam xation græci vocant: cum sit ea lenticula rubicundior & inæqualior. Ephelis vero a plerisq; ignorat. quæ nihil est: nisi asperitas quædam & durities mali coloris. Cætera non nisi in facie: lenticulæ et in alia parte nonnūquā nasci solent. De qua p se scribere alio loco visum operæ p̄tium non est. Sed vari comodissime tolluntur iposita resina: cui non minus quam ipsa est: aluminis fissilis: & paulum mellis adiectum est. Lenticulam tollunt galbanum & nitrū: cū pares portiones habēt contritaq; ex aceto sūt: donec ad mellis crassitudinē venerint. His corpus illinēdū: & interpositis pluribus horis mæ eluendū ē. oleo q; leiter ungdū. Ephelidē tollit resina: cui tertia pars salis fossilis & paulū mellis adiectū est. Ad oīa vero ista atq; et ad colorādas cicatrices pōt ea cōpositio: quæ ad Thyphonē patrē auctore refert. In ea pares portiones sunt myrobalani: magmatis: cetera

Utr

ephelis quæ est

thyphons medicamē ad colorādas cicatrices

ciolix subcærulæ: nucû amaræ farina hordei atq; erui: struci j albi: scrtule çãpãæ semi nis. Quæ oia cõtrita: melle quã amarissimo coquũt illitũq; a vespere vsq; mane eluit. ¶ De oculor; morbis curationibusq; eorum: & prio de his morbis qui lēibus medica mentis curantur. Caput vi.

Ed hæc quidē mediocria sunt. In gētibus vero & varijs casibus oculi nostri pa tent. Qui cū magnã partē ad vitã simul & vsũ & dulcedinē cõferant: summa cura tuendi sũt. Protinus at orta lippitudine quædã notã sunt: ex quibus qd euēturũ sit: colligere possimus. Nã simul & lachryma & tumor & crassa pituita cõpe rint: si ca pituita lachrymã mixta ē: & ca lachryma calida ē: pituita vero alba & mol lis: tumor nõ durus: lōgã valetudinis metus nõ ē. At si lachryma multa & calida pitu itã paulũ: tumor modicus: idq; i vno oculo ē: lōgũ id: sed sine piculo futurũ est. Idq; lippitudinis genus minime cū dolore ē: sed vix ante vigesimũ diē tollit: nõnunq; p du os mēses durat: sed quãdoq; finit. Si pituita alba & mollis cē incipit: lachrymãq; mi scetur: aut si simul hæ vtrũq; oculũ inuasit: pōt cē breuior: sed piculum vlcerũ est. Pi tuita at sicca & arida dolore quidē mouet: sed maturius definit: nisi quid exulcerauit. Tumor magnus si sine dolore ē & siccus: sine vlllo piculo ē. Si siccus quidē. sed cū do lore ē: fere exulcerat: & nõnunq; ex eo casu fit: vt palpebra cū oculo glutinet. Eiusdē ex ulcerationis timor i palpebris: pupillis ve ē: vbi sup magnũ dolore lachrymã falsã ca lidãq; eũt: aut et si tũore infinito diu lachryma cū pituita pfluit. Peius et non ē: vbi pi tuita calida: aut liuida ē: lachryma calida: aut multa pfluit: caput calet: a tēporib; ad oculos dolor puenit: nocturna vigilia vrget. Sigdē sub his oculis plerũq; rumpit. vo tũq; ē: vt tantũ exulceret. Intus ruptũ oculũ febricula iuuat. Si foras iam ruptus pce dit: sine auxilio ē. Si de nigro aliqd albidũ factũ est diu mæt: At si asperũ crassum ē: et post curationē vestigiũ aliquod relinqt. Curari vero oculos sãguinis detractione: me dicamēto: balneo: uio uectustissimus auctor Hippocrates memoriã pdidit. Sed eor; tpa & causas parũ explicuit. In quibus medicinã sũma ē. Neq; minus i abstinentia & alui ductione sæpe auxiliũ ē. Hos igit interdũ inflãmatio occupat: ubi cū tumore i his dolor ē: sequiturq; pituita cursus: nonnũq; copiosior uel acrior: nonnũq; utraq; pte mo deratior. In eiusmodi casu prima oium sũt qes & abstinentia. Ergo primo die loco ob scuro cubare debet sic ut a sermoe quoq; absteat. Nullũ cibũ assumere: si fieri pōt ne aquã qdē. sin minus: certe quã minimũ eius. Quod si graues dolores sũt. cõmodius secũdo die. si tñ res vrget. et prio sanguis mittendus ē. utiq; si i fronte uenã tument. Si firmo corpi materia superest. Si uero minor ipetus minus acrẽ curationē requit aluũ: sed nõ nisi secũdo tertioe die duci oportet. At modica inflãmatio neutrũ ex his auxiliũ desiderat. Satisq; ē uti quiete & abstinentia. Neq; tñ in lippientibus lōgũ ieiuniũ neces sariũ est: ne pituita tenuior atq; acrior fiat. Sed secũdo die dari debet id qd leuissimum uideri pōt ex his: qd pituitã faciunt crassiorẽ. q̃lia sunt oua sorbilia. Si minor uis vrget: pultricula quoq; aut panis ex lacte. In sequētib; diebus quãtũ inflãmationi detrahe tũr: tñ adijci cibus poterit. Sed generis eiusdē. utiq; ut nihil falsũ: nihil acre: nihil ex his q̃ exteuant: sumat: nihil porui pter aquã. Et uictus qdē ratio talis maxie necessaria ē. Protinus at prio die croci. P. xi. & faria cãdidã quã tenuissimã. P. xii. excipere oportet oui albo: donec mellis crassitudinē heat: idq; i linteolũ illinire & fronti agglutinare: ut cõpressis uenis pituitã ipetũ cohibeat. Si crocũ nõ ē: tus idē facit: Linteolo an lana ex cipiãt: nihil interest. Super iniungi uero oculi debent: sic ut croci quantũ tribus digi tis cõprehēdi pōt: summatur. myrrã: ad fabã: papaueris lachrymã ad lenticulã ma

hippo

ad oculor; inflama
tionē

Mediana

gnitudinē: caq; cū passio cõterant & specillo sup oculũ idurant. Aliud ad idē. Myrrã. P. xi. mandragorã succi. P. xii. papaueris lachrymã. P. xii. folior; rosã: cicuta seminis singulor;. P. xiii. acaciã. P. xiiii. gummi. P. xvij. Et hæc quidē interdũ. Noctu vero: quo. cõmodior qes ueniat: non alicnũ est superiponere cãdidi panis interiorẽ ptẽ ex vi no subactã. Nã & pituitã reprimat: & si qd lachryã pcessit: absorbet: & oculũ glutina ri nõ patit. Si graue id & durũ ppter magnũ oculor; dolore videt: oui & albũ & vitel lus in vas defundẽdũ ē: adijciẽdũq; eo multũ paulũ. idq; digito permiscẽdũ. Vbi facta vnitas ē demitti debet lana mollis bene carpta: qd excipiat: superq; oculos iponi. Ea res & leuis ē: & refrigerãdo pituitã coeret: & nõ exarscit: & glutinari oculũ nõ patit. Faria quoq; hordeacca cocta & cum malo cõtoneo cocto mixta cõmode ipõit. Neq; ab rōne abhorret et pẽcillo potissimũ uti expresso. si leuior ipetus ē: ex aq; si maior: ex posca. Piora fascia deligãda sunt: ne per somnũ cadant & hoc super iponi satis est: qa & reponi ab ipso cõmode pōt: & cum inaruit: iterum madefaciendum est. Si tantum mali est: vt somnũ diu phibeat eor; aliquid dandũ est: quã anodyna graci vocãt. Sa tisq; ē puero: qd erui: viro: qd fabã magnitudinē ipleat. In ipsũ vero oculũ prio die ni si modica inflãmatio ē: nihil recte cõiciãt. Sape. n. potius cõcitatur eo pituita: quã mi nui. A secũdo die graui quoq; lippitudini p idita medicamēta recte succurrit: vbi vel iã sanguis missus: vel alius ducta est aut vbi neutrũ necessarium cē: manifestum est.

¶ De diuersis oculorum collirijs.

Vita at multorumq; auctorum colliria ad id apta sunt: nouisq; et nunc mix turis temperari possunt cum lenia medicamenta & modice reprimentia facile & varie misceantur. Ergo nobilissima exequar.

¶ Philonis collirium.

Si igitur Philonis qd habet cærussã elotã. spodij: gũmi: singulor;. P. xi. pa paueris lachryã combustã. P. xi. Illud scire oportet: hic quoq; oia medicamē ta: singula primũ per se teri deinde mixta iterũ adiecta paulatim vel aqua uel alio humore. gummi cum quãdam alias facultates habeat: hoc maxime præstare: vt vbi colliria facta inaruerunt: glutinata sint. neq; fricentur.

¶ Dionysii collirium.

Dionysij vero collirium est: papaueris lachrymã cõbustã donec teneat. P. xi. thuris cõbusti: gũmi. singulorum. P. xij. spodij. P. xiiij.

¶ Cleonis collirium.

Leonis nobile admodũ papaueris lachryã frictã. P. xi. croci. p. xi. gũmi. p. xi. quibus cū terũt: adijcitur rosã succus. Aliud eiusdē valētius. squamã aris qd stomoma appellant. P. xi. croci. P. xii. spodij. P. xiiij. plumbi & eloti & cõbu sti. P. xi. gũmi tantundem. Eius aliud quoq; id idē est. maxie vbi multa pituita pfluit. Castorei. P. x. z. aloes. P. xl. croci. p. xl. myrrẽ. p. xii. lycii. p. xiii. cadmiẽ curatẽ. p. xviii. stibis tantundē. acaciã succi. p. xxii. qd cū miscuit: liquidũ i pixidicula seruat. Theo dotus vero huic compositioni adiecit papaueris lachryã cõbustã. p. x. aris cõbusti & eloti. p. xii. nucleos palmarũ combustos. p. xx. gũmi. p. xxii.

¶ Theodoti collirium Acharistum appellatum.

T ipsius theodoti: qd a qbusdã Acharistũ noiat. eiusmodi ē. Castorei: nardi idici. singulor;. P. xi. lycii. p. x. papaueris lachryã tãtũdē: myrrẽ. p. xii. croci. cærussã elotẽ: aloes singulor;. p. xiii. cadamiẽ botryodis elotẽ: eris cõbusti sin gulor;. p. xviii. gũmi. p. xxviii. acaciẽ succi. p. xxx. stibis tãtũdē. qd aq; pluuiã adijciãt.

¶ Cythion vel tephron collirium:

P Ræter hæc ex frequentissimis collirijs est id quod quidam cythion. quidã a ci-
reneo colore tephriõ appellat. amyli: tragacantha: acaciæ succi: gûmi: singu-
logz. p. xi. papaueris lachrimæ. p. xii. carussæ elotæ. p. xiiii. spumæ elotæ. p.
xviii. Quæ æque ex aqua pluuiiali conteruntur.

Euelpidis collirium trygodes nominatum.

euelpides maximè ocularj.
Velpides at q̄ ætate nostra maxius fuit ocularius medicus vtebat̄ eo: qđ ipse
cõposuerat: trygodes noĩabat. Castorei. p. xii. lycij: nardi: papaueris lachriæ:
singulogz. p. xi. croci: myrræ: aloes: singulogz. p. xiiii. aris combusti. p. xviii:
cadmiæ & stibis: singulogz. p. xxii. acaciæ. succi. p. xxxvi. gûmi tãtũdẽ. Quo grauior
vero quæq; inflãmatio est: eo magis leniri medicamẽtũ debet: adiecto vel albo vel mu-
liebri lacte. At si neq; medicus neq; medicamẽtũ præsto ẽ: sapius vtrũlibet horũ i ocu-
lis penicillo ad id ipsũ factõ ifusum id malũ lenit. Vbi vero aliquis releuatus ẽ: iãq; cur-
sus pituitæ cõstitit: reliquias fortasse leiores futuras discutiũt balneũ & vinũ. Igit̄ lau-
ri debet leuiter ante ex oleo p̄fricatus: diutiũsq; i cruribus & femoribus multa q; calida
aq̄ fouere oculos: deide p̄ caput prius calida tũ egelida p̄fundi: a balneo cauere ne quo
frigore afflatuue lãdat. post hæc cibo paulo pleniore quã ex eoz̄ dierũ consuetudine
vti: vitatis tñ oibus pituitã extenuantibus. Vinũ bibere lenẽ: subausterum: modice ve-
tus neq; effusũ: neq; timide: vt neq; cruditas ex eo & tñ somnus fiat: leniatur q; itus latẽ-
tia acria. Sed si quis i balneo sentit maiorẽ oculoꝝ p̄urbationẽ quã attullerat. qđ i ci-
dere his solet: qui manẽre adhuc pituitæ cursu festinarũt: quã primũ discedere debet:
nihil eo die vini assumere. cibi minus ẽt quã pridie. Deinde cũ primũ satis pituita sub-
stitit: iterũ ad vsũ balnei redire. Solet tũ euenire nõnũq; siue tẽpestatũ vitio: siue corpis
vt pluribus diebus neq; dolor neq; inflãmatio & minime pituitæ cursus finiat̄. Quod
vbi icidit: iãq; ipsa vetustate res matura ẽ: ab his hisdẽ auxiliũ petẽdũ ẽ: id est balneo ac
vino. Hæc eni vt in recetibus malis aliena sũt. qã cõcitare ea possunt & accendere. sic in
veteribus quæ nullis alijs auxilijs cesserũt: admodũ efficacia cẽ cõsueuerũt. Videlicet
hic quoq; vt alibi: cũ secũda vana fuerint: cõtrariis adiuuãtibus. Sed ante tõderi ad cu-
tẽ cõuenit. Deide i balneo aqua calida quã plurima caput atq; oculos fouere. tũ vtrũq;
penicillo detergere: & vngere caput irino vnguẽto: cõtinereq; i lectulo se donec ois ca-
lor q̄ cõceptus est finiat̄: desinatq; sudor. q̄ necessario in capite collectus ẽ. Tũ ad idẽ
cibi viniq; genus veniẽdũ. sic vti potiões meracæ sint: obtegẽdũq; caput & quiescẽdũ.
Sæpe eni post hæc grauis somnus: sæpe sudor: sæpe alui deiectio pituitæ cursũ finit. Si
leuatũ malũ est: qđ aliquãto sapius fit: per plures dies idẽ fieri oportet donec ex toto
sanitas restituat̄. Si diebus hisdẽ aluus nihil reddit: ducẽda est: quo magis superiores
partes leuent̄. Nõnũquã at ingẽs inflãmatio tanto ipetu erũpit: vt oculos sua sede p̄-
pellat. Propto sin id: qm̄ oculi p̄cidunt: græci appellant. His vtiq; si vires patiũt san-
guinẽ mitti. si id fieri nõ põt: aluũ duci: lõgiorẽq; mediã idici necessariũ ẽ. Opus at le-
nissimis medicamẽtis ẽ. Ideoq; Cleõis collirio qđã qđ ex duobus ante positũ ẽ: utũt̄.
Sed optimũ ẽ Nilei. Neq; de ullo magis iter oēs auctores cõuenit.

Nilei collirium omnium optimum.

*de vino et balneo
de vino et balneo
de vino et balneo*
D habet nardi idici: papaueris lachriæ: singulogz. p. x. gûmi. p. xi. croci. p. xii.
i folioꝝ rosẽ recentũ. p. xiiii. Quẽ uel aq̄ pluuiiali uel uino leni subaustero co-
gunt̄. Neq; alienũ ẽ malicoriũ uel fertulã cãpanã ex uino coquere: deinde cõ-
terere. aut myrrã nigrã cũ rosẽ foliis miscere: aut hyoscyami folia cũ oui cocti uirello:
aut farinã cũ acaciẽ succo: uel passo aut mulso. Quibus si folia quoq; papaueris adiu-
ciunt̄ aliquãto ualẽtiora sũt. Horũ aliquo p̄parato penicillo fouere oculos oportet ex

aqua calida exp̄sto: in q̄ ante mel myrti uel rosã folia decocta sint. Deide ex illis aliqđ
ipoi. præter hæc ab occipitio icifa cute cucurbitula admouẽda ẽ. Quod si p̄ hæc restitu-
tus oculus i sedẽ suã nõ est: eodẽq; plapsus p̄manet: scire oportet lumẽ cẽ amissũ. De
inde futurũ vt inarescat is aut in pus vertat̄. Si suppuratio se ostẽdit: ab eo angulo qui
ppior tẽpori ẽ: incidi oculus debet: vt effuso pure & inflãmatio ac dolor finiat̄: & itus
tunicæ residant quo minus fœda postea facies sit. V tẽdũ deinde vel hisdẽ collirijs ẽ ex
lacte aut ouo vel croco: cui albũ oui misceat̄. Ac si idurit & sic emortuus est: ne i pus
verteret̄: quatenus fœde p̄minebit excidẽdũ erit: sic vt hamo sũma tunica apprehẽda-
tur istra id deide scalpellus icidat. rãtũdẽ medicamẽta erũt cõciẽda: dõec ois dolor fi-
niat̄. Hisdẽ medicamẽtis in eo quoq; oculo vtẽdũ est: q̄ primũ p̄cidit: deide per plura
loca fissus est.

De carbunculis oculoꝝ & eorum curatione.

Inasio prompctis oculi
Olent ẽt carbunculi ex inflãmatione nasci: nõnũquã in ipsis oculis nõnũquã in
palpebris. & i his ipsis mō ab iteriore. mō ab exteriorẽ. In hoc casu aluus ducẽ
da est: cibus minuẽdus: lac potui dãdũ: vt acria quæ laferũt: leniant̄. Quod
ad cataplasmata & medicamẽta p̄tinet: his vtẽdũ q̄ aduersus inflãmationẽs propõsita
sunt. Atq; hic quoq; Nilei colliriũ optimũ est. si tñ carbunculus in exteriorẽ palpebræ
parte est: ad cataplasmata aptissimũ est lini semẽ ex mulso coctũ. aut si id non est triti-
ci farina eodẽ mō cocta.

De pustulis oculoꝝ & curatione earum.

*de vino et balneo
de vino et balneo*
Vstulæ quoq; ex inflãmationibus interdũ oriuntur. Quod si inter initia p̄ti-
nus incidit: magis ẽt seruanda sunt quæ de sanguine & quiete supra posui. Si
serius quam vt sanguis mitti possit: aluus tñ ducenda est. Si id quoq; aliqua
res inhihet vtiq; victus ratio seruanda est. Medicamentis at hic quoq; lenibus opus ẽ.
quale Nilei: quale Cleõis ẽ.

Phylatos collirium ad pustulas oculorum.
D quoq; quod phylatos vocat̄. huic aptũ est. Myrræ: papaueris lachrimæ:
i singulogz. p. xi. plumbi eloti: terræ samiæ: quæ astra vocat̄: tragacantha: sin-
gulogz. p. xiiii. stibis cocti: amyli: singulogz. p. xvi. spodij eloti: carussæ elotẽ:
singulou. p. xviii. Quæ aq̄ pluuiiali excipiũt. Vfus colliriũ. vel ex ouo vel ex lacte ẽ.

De ulceribus oculoꝝ & eoz̄ curatione & de Diabalanu collirio.

*de vino et balneo
de vino et balneo*
X pustulis ulcera interdũ fiunt. ea quæ recentia æque lenibus medicamentis
e nutrienda sunt: & hisdem fere quæ supra in pustulis posui. Fit quoq; proprie
ad hæc quod diabalanu uocat̄. Habet aris cõbusti & eloti papaueris lachriæ
singulogz. p. xi. spodij eloti: thuris: stibis cõbusti & eloti: myrrẽ gûmi: singulogz. p. xii.
Curatio oculorum aliquo casu imonutorum.

Venit ẽt ut oculi uel abo uel singuli minores fiant: quã esse naturaliter debe-
e ant. Idq; & acer pituitæ cursus in lippitudine efficit: & cõtiuatũ fletus: & ictus
parũ bene curati. In his quoq; hisdem lenibus medicamentis ex muliebri la-
cẽ utendum est. Cibus uero his qui maxie corpus alere & iplere consueuerũt. Vitan-
daq; oi mō causa: q̄ lachrimas excitet: cura q; domesticoz̄: quoz̄ ẽt si qđ tale icidit: eius
notitiã subtrahẽdũ: atq; acria quoq; medicamẽta & acres cibi non alio magis noĩe his
nocet̄: quã qđ lachrias mouet.

De pediculis palpebrarum.

*de vino et balneo
de vino et balneo*
Enus quoq; uitũ est: q̄ inter pilos palpebrarũ pediculi nascũt̄. Id phthiriasin
g græci nominant. Quod cũ ex malo corporis habitu fiat: raro non ultra pro-
cedit. Sed fere tpe interposito pituitæ cursus accerrimus sequitur: exulceratisq;
uehementer oculis acie quoq; ipsam corrũpit. His aluus ducenda: caput ad cutẽ ton-
dendum diuq; quotidie ieiunis p̄fricandũ. His abulationibus alijsq; exercitatioibus

diligēter vtēdū: gargarizādūq; ex mulso: in quo nepeta & pīguis ficus decocta sit: sa-
pe i balneo multa calida aqua fouēdū caput. Vitādī acres cibi: lacte uioq; pingui vtē-
dū. bibēdūq; liberalius quā edēdū ē. Medicamēta vero itus qdē lēia dāda sūt: ne acrio
rē pituitā cōcitet. Sup ipsos vero pediculos alia: q̄ necare eos & phibere: ne similes na-
scantur possint. Ad id ipsum spuma nitri. P. xi. sandaracā. p. xi. vuae timinia. p. xi. si-
mul terūt: adijcēt q; vetus oleū pari portioe atq; acetū dōec ei mellis crassitudo sit.

De oculorū grauioribus morbis: q̄ ex inflāmationibus oriūtur: & validioribus me-
dicamentis curantur. & de Andrea collirio & de Diacero.

Actenus oculorū morbi lenibus medicamētis nutriūtur. Genera deinde alia
sunt: q̄ diuersā curationē desiderāt: fereq; ex inflāmationibus nata sūt sed finitis
quoq; his manētia. Atq; i primis in q̄busdā p̄seuerat tenuis pituita cursus: q̄
bus alius ab inferiore pte euocāda ē. demēdū aliqd ex cibo: Neq; alienū est illini frontē
Andrea: Quā hēt gūmi. P. xi. carussā: stibis: singulorū. p. xii. spumae argenti & coctē
& elotā. p. xiiii. Sed & ea spuma ex aqua pluuiiali coqtur: & arida hęc medicamenta
ex succo myrti cōterunt. His illita frōte: cataplasma quoq; sup iniiciendū ē ex farina: q̄
frigida aq̄ coacta sit: cuiq; aut acacię succus aut cupssus adiecta sit. Cucurbitula quoq;
iciso vertice recte accōmodat. aut ex tēporibus sanguis emittit. Inungi vero eo debet
qd̄ habet squamā aris: papaueris lachriā: singulorū. p. x. ceruini cornus cōbusti: & elo-
ti plūbi: eloti gūmi: singulorū. p. xiiii. turis. p. xxii. Hoc colliriū: q̄ cornū habet: diace-
ratos noiāt. Quotiēscūq; nō adiciō qd̄ gēus hūoris adiciēdū sit: aquā itelligi volo.

Memigmenon Euelpidis collirium.

Didē Euelpidis: qd̄ memigmenō noiābat. In eo papaueris lachriā & albi pi-
pis singulā vnciā sūt gūmi libra: aris cōbusti. p. xi. Inter has autē curationes
post intermissionē aliquā profunt balneū & vinū. Cūq; oibus lippientibus vi-
tādī cibi sunt q̄ extenuāt: tū p̄cipue q̄bus tenuis: humor diu fertur. Quod si iam fa-
stidiū est eorū: quae pituitam crassiorē reddunt: sicut in hoc genere materiae maxime
promptum est: confugiendum est ad ea: quae quia uērem corpus quoq; astringunt.

De oculorū vlcērib; sup̄crescētib; sordidis: cauis: veterib; & de curationib; singulorū.

Tvlcera si cū inflāmationē finita nō sūt: aut sup̄crescētia: aut sordida: aut caua:
aut certe uetera cē cōsueuerūt. Ex his sup̄crescētia collirio: qd̄ memigmenō vo-
cat: optime reprimūt. Sordida purgāt & eodē: ex eo: qd̄ Smilion noiatur.

Smilion collirium.

Abet aruginis. p. xiiii. gūmi tātūde: ammoniaci: minii sinopici: singulorū:
p. xxvi. Quā qdā ex aqua: quidā: quo vehemētiora sūt: ex aceto terunt.

Phynon collirium Euelpidis.

D quoq; Euelpidis: qd̄ phynōa appellabat. huic vtilē ē Croci. p. xi. papaueris
lachriā: gūmi: singulorū. p. xii. aris cōbusti & eloti: myrrae: singulorū. p. xiiii.
pipis albi. p. xvi. Sed añ linitū hoc vngēdū ē. Sphēriō colliriū Euelpidis.
D quoq; eiūsdē. quod sphēriō noiābat: eodē valet. Lapidis hēmatitis eloti:
p. xii. piperis grana sex. cadmię elotē: mirrē: papaueris lachrimę: singulorū:
p. xiiii. croci. p. xiiii. gummi. p. xviii. Quę cum uino amineo conterūtur.

Liquidum Euelpidis collirium.

Iquidū quoq; medicamētū ad idē cōpōebat: i quo erāt hęc. Eruginis. p. x. mi-
nii cōbusti: atramēti sutorii: cinnamomi: singulorū. p. xiiii. croci. nardi papa-
ueris lachrię: singulorū. p. xi. myrrē. p. xii. etis cōbusti. p. xiiii. cineris ex odori

bus. P. xiiii. piperis grana. xv. Hęc ex vino austero terunt. Deinde cū passi tribus hemi-
nis decoquantur. donec corpus vnum sit. Idq; medicamētum vetustate efficacius sit.

De cauis oculorum vlcērib; & curationibus.

Aua vero vlcera cōmodissime iplent ex his quae supra posita sūt Sphēriō: &
id quod phylatos vocatur. Idem Sphēriō vetustis vlcērib; & vix ad cicatri-
cem venientibus optime succurrit.

Hermonis collirium.

St ē colliriū qd̄ cū ad plura valeat: plurimū tñ p̄ficere i his vlcērib; videt̄.

Refert̄ ad hermonē auctore. hēt pipis lōgi. P. i. z. albi. P. x. cinnamomi: costi
singulorū. P. xi. atramēti sutorii: nardi: caliae: castorei: singulorū. P. xii. gallae:
P. xv. myrrae: croci: turis: lycij: carussae: singulorū. P. xviii. papaueris lachriā. p. xxii.
aloes. aris cōbusti: cadmiā singulorū. p. xxvi. acaciā: stibis: gūmi: singulorū. P. xxxv.

De cicatricibus oculorum quae ex vlcērib; factae sunt: & quomodo curari debeant
& de Asclepia & Canopite & Pixino collirijs.

Act. x. vero ex vlcērib; cicatrices duobus vitijs periclitantur: ne aut caua: aut
crassa sint. Si caua sunt pōt eas iplere id quod sphēriō uocari dixi uel id quod
asclepias nominatur hēt papaueris lachrimae. p. xii. sagapēi. oppoponacis: sin-
gulorū. p. xiiii. aruginis. p. xiiii. cumini. p. xviii. piperis. p. xxii. cadmiā elotā: carussae:
singulorū. p. xxvi. At si crassa cicatrices sunt: extenuāt vel Zmilion: vel Canopite colli-
riū. quod habet cinnamomi: acaciā: singulorū. p. xi. cadmiā elotā: croci myrrae. papa-
ueris lachrimae: gūmi: singulorum. p. xii. piperis albi: turis: singulorum. p. xiii. aris
combusti. p. xviii. cum aqua pluuiiali. Vel Euelpidis Pixinū quod ex his constat. Sa-
lis fossilis. P. xiiii. ammoniaci: thymiamatis. p. xviii. papaueris lachrimae. p. xxii. caruf-
sae. p. xxv. piperis albi: croci siculi: singulorū. xlii. gūmi. p. xxiii. cadmiā elotā. p. xviii.
Maxie sollere cicatricem uidetur id quod habet gummi. P. xiiii. aruginis. p. xi. croci:
magnatis. p. xiiii.

De alio genere inflammationis oculorum.

St ē genus inflāmationis: in q̄ si cui tument ac distenduntur cum dolore oculi
sanguinē ex fronte emitti necessariū est multaq; aqua calida caput atq; oculos
fouere: gargarizari ex lenticula uel ex fici cremore: iungi acibus medicamētis
q̄ supra cōphensa sunt: maximeq; eo qd̄ sphēriō noiāt qd̄ lapidē hēmarite hēt. Atq;
alia quoq; utilia sunt: q̄ ad extenuādā asperitudinē sūt. de q̄ ptinus dicā. Hęc at inflā-
matio oculorū fere seq̄: iterdū maior: iterdū leuior nōnūq; ēt ex asperitudine lippitudo
fit: deide asperitudinē ipsam auget. sitq; ea i alijs breuis: i alijs lōga & quae uix unq; finia-
tur. In hoc genere ualerudinis qdā crassa duraq; palpebras & ficulneo folio & aspera
to specillo & iterdū scalpello eradūt. uersaq; quotidie medicamētis suffricant. Quae
neq; nisi i magna uerustaq; asperitudine neq; saepe faciēda sūt. Nā melius eodē: rōne ui-
ctus & idoneis medicamentis peruenitur. Ergo exercitationibus utemur & balneo fre-
quentiore: multaq; oculorum palpebras: aqua calida fouebimus. Cibos autem sume-
mus acres & extenuantes.

Casarianum collirium.

T medicamētū id quod casarianū uocatur habet atramēti sutorii. p. xi. my-
rrae. p. x. piperis albi. xv. papaueris lachrimae: gūmi: singulorū. p. xii. cadmię lo-
te. p. xiiii. stibis. p. xvi. Satisq; cōstat hoc collirium aduersus omne genus ocu-
lorum ualerudinis idoneum esse: exceptis his q̄ lenibus nutriuntur.

linj mētuz andra

colliriuz diaceros

Att. hoc domiētuz

Hieracis collirium.

D quoq; q^d Hieracis noiat ad aspritudinē pōt. Hēt myrrā. P. xi. āmoniaci thymiamatis. P. xij. aruginis rasā. P. xiiii. cū aq̄ pluuiiali. Ad idē idoneū ē ēt id q^d Canopite ē: & id q^d zimiliō vocat: & id q^d pximū. & id q^d Sphariō.

Si cōposita medicamenta nō ad sunt felle caprino vel quam optimo melle fati cōmodo aspritudo curatur. **De xyroptalmia: genere aridæ lippitudinis.**

St ēt genus aridæ lippitudinis: xerophthalmiā grāci appellāt. neq; tumēt neq; fluūt oculi: sed rubēt tm̄ & cū dolore quodā graue scūt & noctu pregrauū pituita inhārescūt. quātoq; minor generis huius ipetus: tanto finis minus expeditur ē. In hoc vitio multū ambulare: multū exerceri: lauari saepe ibiq; desudare multaq; frictiōe vti necessariū ē. Cibi q̄ neq; iplēt: neq; nimīū acres apti sūt: sed inter hos mediij. Mane vbi cōcoxisse māifestū ē: nō alienū ē ex sinapi gargarizare. tum deinde caput atq; os diutius perfricare. **Rhinio collirium.**

Olliriū vero aptissimū ē: q^d rhiniō vocat. Hēt myrrā. P. x. papaueris lachrymā: acaciæ succi: pipis: gūmi: singulorū. p. xi. lapidis hamatitidis: lapidis phrygii: lycii: lapidis scissilis singulorū. p. xii. aris cōbusti. p. xiiii. Ac pixinū quoq; eodē accommodatū est. **Ad oculos scabros colliria.**

I vero scabri oculi sūt: q^d maxie i angulis esse cōsuevit: pōt pdesse Rhiniō id q^d supra positū ē. pōt similiter pdesse id q^d hēt aruginis rasā: pipis lōgi papaueris lachrymā: singulorū. p. xii. pipis albi: gūmi: singulorū. p. xiiii. cadmiæ lotæ: carussæ: singulorū. p. xvi. Nullū tm̄ meli⁹ ē q̄ Euelpidis q^d basilicō noīabat. Hēt papaueris lachrymā: carussā: lapidis asii: singulorū. p. xii. gūmi. p. xxiii. pipis albi. P. xiiii. croci. p. xvi. pforici. p. xxiii. Nulla at p se materia ē: q̄ pforicū noīetur. sed chalcitidis aliqd & cadmiæ dimidio plus ex aceto simul cōterūt: idq; i vas fictile additū & cōtectū ficulneis foliis sub terra reponit: sublatūq; post dies viginti rursus terit & sic appellat. Verū i basilico quoq; collirio cōuenit ad oēs affectus oculorū id esse idoneū: q̄ nō leuibus medicamētis curant. Vbi nō sunt at medicamēta cōposita scabros angulos leuat & mel & vinū. Succurritq; & his & aridæ lippitudini si quis panem ex vino subactū sup oculū ipōit. Nā cū fere sit humor aliquis qui modo ipsum oculū modo angulos aut palpebras exaspāt: sic & si qd̄ pdit hūoris: extrahit & si qd̄ iuxta ē: repellit.

Ad caligationem oculorum quæ propter lippitudinem oritur remedia & colliria. Aligare vero oculi nōnūq̄ ex lippitudine: nōnūq̄ ēt sine hac pp senectutē ibecillitateue aliam cōsuerunt. Si reliquis lippitudinis id vitium est: adiuuat colliriū: quod asclepias nominatur. Adiuuat id quod ex croci magmate fit.

Diacrocu collirium. Proprie ēt ad id cōponit: q^d diacrocu vocāt. Habet piperis. p. xi. croci cilicis: papaueris lachrymā: carussā: singulorū. p. xii. pforici: gūmi singulorū. p. xiiii.

Ad caligationem oculorum quæ pp senectutem aut aliam imbecillitatem fit. T si ex senectute aliaue imbecillitate id est: recte inungi potest & melle quam optimo & cyprino & oleo vetere. Commodissimum tamen est balsami partem vnā: & olei veteris: aut cyprini partes duas mellis quam acerrimi partes tres miscere. Vtilia quoq; huic medicamēta sunt: quæ ad caliginose proxime: quæq; ad extenuādas cicatrices supra cōprehēsa sūt. Cuicunq; vero oculi caligabūt huic opus erit multa ambulatiōe atq; exercitatiōe: frequēt balneo vbi tm̄ qd̄ corpus pfricādū ē p̄cipue tm̄ caput: & qd̄ irino: donec isudet valēdūq; postea: nec detegēdū anteq̄ sudor

& calor domi conquierint. Tū cibis utendum acribus & extenuantibus interpositisq; aliquibus diebus ex sinapi gargarizandū. **De suffusione oculorum.**

Vffusio quoq; q̄ grāci hypochysin noiant: iterdū oculi potētia: q̄ cernit: se opōit. Quod si iueterauerit māu curādū ē. Inter initia nōnūq̄ ēt certis obseruatiōibus discutit. Sāguinē ex frōte vel naribus mittere: i t̄pib; vēas adurere gargarizādo pituitā euocare: suffumigare oculos acribus medicamētis: iungere expedit. **Victus optimus ē q̄ pituitā extenuat.** **De resolutione oculorū: q̄ paralysis vicit.**

Cne resolutio qd̄ oculorū: q̄ paralysis grāci noiant: alio victus mō: vel alijs medicamētis curāda ē. Exposuisse tm̄ gēus vitij satis ē. Igit̄ iterdū euēit mō in altero oculo: mō i vtroq; aut ex ictu aliquo: aut ex morbo comitiali: aut ex distentione neruorum: q̄ vehemētē oculus ipse concussus ē vt his neq; quoquam intendi possit nec omnino consistat: sed huc illuc sine ratione moueatur. ideoq; ne conspectum quidem rerum præstat. **De mydriasi oculorum.**

On multū ab hoc malo distat id: q^d mydriasm grāci vocāt. Pupilla effunditur & dilatat: aciesq; eius hebesci: ac pene difficillime gēus id ibecillitatis eliditur. In vtraq; vero. i. & palyfi & mydriasi pugnādū ē p cadē oīa: q̄ i caligie oculorū p̄cepta sūt: paucis tm̄ muratis: Si qd̄ ad caput irino iterdū acetū iterdū nitrū adijciēdū ē. melle iungi satis ē. Quidā i posteriore vitio calidis aqs vsū releuatq;.

Quidā si ne vlla māifesta cā subito obæcati sūt. Ex qbus nōnulli cū aliquādiu nihil vidissent: re p̄tina profusiōe alui: lumen receperunt. Quo minus alienum videtur: ex recenti re & interposito tempore medicamētis quoq; moliri deiectiones: quæ omnem uoxiam materiam in inferiora depellant. **De imbecillitate oculorum.**

Raxer hæc ibecillitas oculorū ē. ex q̄ qdā iterdiu satis: noctu nihil cernūt. q^d i sceminā bene respōdētibus mēstruis nō cadit. Sed sic laborātes iungi oportet sanguie iocineris: maxie hircini. si minus caprini: vbi ad assū coq̄ excepto. atq; edi quoq; ipsū iecur debet. Licet tm̄ ēt hysdē medicamētis nō iutiliter vti: q̄ vel cicatrices vel aspritudinē extenuāt qdā cōtrito semie portulacæ mel adijciūt eatēus ne id ex specillo destillet. eoq; iungūt. Exercitatiōibus: balneo: frictiōibus: gargarizationibus isdē his quoq; vtendum est. **Ad oculos qui extrinsecus offendunt cū sanguine suffusi sunt.**

T hæc qd̄ i ipsiis corporibus oriūt. Extrinsecus vero iterdū si ictus oculū lādīt: vt sanguis i eo suffundat: nihil cōmodius ē: q̄ sanguine vel colūbæ: vel palūbi: vel hirūdinis iungere. Neq; id sine cā fit: cū horū acies extrinsecus lasa iterposito tpe i antiquū statū redeat: celeberriq; hirūdinis. Vnde ēt locus fabulæ factus ē p parētes: id herba restitui: q^d p se sanescit. Eorū ergo sanguis nostros quoq; oculos ab externo casu cōmodissime tuet: hoc ordie: vt sit hirūdinis optimus: deinde palūbi: minime efficax colūbæ & illi ipsi & nobis: Supra pculū vero oculū ad inflāmationē leniēdā nō ē alienū iponere ēt cataplasmata. Sed āmoniacus: vel qlibet alius q̄ optimus teri debet: sic vt ei paulatī oleū adijciat donec crassitudo strigmeti fiat. Id deinde miscēdū ē cū hordeacea fariā: q̄ ex mulso decocta sit. Facile at̄ recognitis oibus: q̄ medici quoq; pdiderūt: apparere cuilibet pōt vix vllū ex his: q̄ supra cōphēsa sūt: oculi uitū cē: q^d n̄ simplicibus quoq; & promptis remedijs subremoueri possit.

De aurium morbis & curationibus. Caput. vij. Aētūs i oculis ea reperiūt. i qbus medicamenta plurimū possint. Ideoq; ad aures trāseūdū ē. quarū vsū pximū a luminibus natura nobis dedit. Sed i his aliquāto maius piculū ē. Nā uitia oculorū itra ipsos nocet. Auriū inflāmationes doloresq; iterdū ēt ad demētiā mortēq; precipitant. Quo magis iter initia p̄tinus

pro labor

Perpartes p̄sum
accipere p̄sum
c. vnoq; p̄sto.

psorinū quid est

ats. telanduz

hypochysis

missio

pupille dilatatione

Itt.

De capite hircino

Ho. de sanovine hircinide
ms. palūbi et colūbe
fabula.

ats. ar memiacus. f. lapis.

succurrendū est: ne maiori piculo locus sit. Ergo vbi primū: dolorē aliq̄s sēsit: abstinere & cōtinere se debet. Postero die: si vehemētius malū ē: caput tōdere idq̄: irino unguēto calido pungere & operire. At magnus cū febre vigiliaq̄ dolor exigit: vt sanguis quoq̄ mittatur. Si id aliqua causā phibēt: aluus solueda est. Cataplasmata quoq̄ calida subinde mutata pficiūt: siue sceni grāci siue lini: siue alia farina ex mulso decocta ē. Recte ēt subinde admouentur spongiā ex aqua calida expressā. Tū leuato dolore caratū circūdari debet ex irino aut cyprino factū. In q̄busdā tñ melius: q̄d ex rosa factū ē proficit. Si vehemēs inflāmatio somnū ex toto phibet adijci cataplasmata debēt papaueris corticis fricti atq̄ cōtriti: sic vt ex his pars dimidia sit caq̄tū simul ex passo mixto decoquat. In at vero infundere aliquod medicamētū oportet q̄d semp ante tepesieri conuenit cōmodissimeq̄ p̄strigilē instillat. Vbi auris repleta ē: sup lana mollis addenda est: quā humorē itus cōtineat. Et hęc q̄dē cōia sunt. Medicamētū vero est & rosā & radicū harundinū succus & oleū in quo lūbrici cocti sunt: & humor ex amarīs nucibus aut ex nucleo mali p̄fici expressus. Cōposito vero ad inflāmatōnē dolorēq̄ leniendū hęc se re sunt. Castorei: papaueris lachrimā pares portioēs cōterūt deinde adijcīt his passū. Vel papaueris lachrimā: croci: myrrā par modus sic terit: vt iuicē modo rosā: modo passū istillet. Vel id q̄d amarū i aegyp̄tia faba ē: cōteritur rosā adiecta. Quibz myrrā quoq̄ paulū a q̄busdā miscet: vel papaueris lachrimā: aut tus cum muliebri lacte: vel amararū nucū cū rosā succo. Vel castorei: myrrā: papaueris lachrimā pares portioēs cū passo. Vel croci. P. xi. myrrā aluminis scissilis: singulorū. P. x. z. q̄bus tū terūt paulatim miscēt passi cyathi tres: mellis minus cyatho. Idq̄ ex primis medicamētis est. Vel papaueris lachrima ex aceto. Licet ēt cōpositiōe vti Themisonis. q̄ hēt castorei opoacis. papaueris lachrimā ex aceto singulorū. P. xij. spumā licij. P. xiiij. Quā cōtrita passo excipiūt donec carati crassitudinē habeāt. Atq̄ ita reponunt. Vbi vsus requirit rursus idē medicamētū adiecto passo: specillo terit. Illud p̄petuū ē: quotiescūq̄ crassus medicamētū ē: q̄ vt in aurē: istillari possit edijciēdū cū esse humorē: ex quo id cōpōi debet donec satis liquidū sit. Si uero pus quoq̄ aures habēt recte lyciū p̄ se infundit aut irinū vnguētū: aut porri succus cū melle: aut cetauræ succus cū passo: aut dulcis punici mali succus i ipsius cortice tepesfactus: adiecta myrrā exigua pte. Recte ēt miscentur myrrā quā stactē cognomināt. P. xi. croci tātū dē: nuces amarā. xxv. mellis sesqui cyatus. Quā cōtrita: cū vtēdū ē i cortice punici mali tepesfiāt. Ea quoq̄ medicamēta: q̄ oris exulcerati cā cōponūt: aque vlcera auriū sanāt. Quā si vetustiora sunt: & multa sanies fluit: apta cōpositiō ē: q̄ ad auctōrē Erasistratū refert. pipis. P. xi. croci. P. xi. myrrā: mysi cocti: singulorū. P. xij. aris cōbusti. P. xij. Hęc ex vino teruntur. Deinde vbi inaruerūt. adijciunt passi hemina tres & simul coquunt. Cū vtēdū ē: adijcīt his mel & vinū. Est ēt Ptolemæi chirurgi medicamētum: quod habet lētisci. P. xi. gallæ. P. xi. omphacij. P. xi. succum punici mali. Est menophili validum admodum: quod ex his cōstat. piperis lōgi. P. xi. castorei. P. xij. myrrā: croci: papaueris lachrimā: nardi syriaci: thuris malicorij ex aegyp̄tia faba partis interioris: nucū amararū: mellis quā optimi: singulorū. P. xiiij. Quibus: cū terūt: adijcīt acetū quā acerrimū: donec crassitudo i his passi fiat. Est Cratois: cynnamomi: casti: singulorū. P. xi. lycij: nardi: myrrā: singulorū. P. xi. aloes. P. xij. mellis cyathi tres. vini sextarius. Ex quibus vinum cum lycio decoquitur. deinde his alia miscentur. At si multum puris: malusq̄ odor ē. aruginis rasā: turis: singulorū. P. xij. mellis cyathi duo: aceti quattuor simul i coquuntur. Vbi vtēdū est: dulce vinū miscet. Aut aluminis scissilis: papaueris lachrimā acaciæ succi par pōdus miscetur. hisq̄ adijcitur hyoscyami succi dimidio minor q̄ vnus ex su-

Compositio themisonis

Compositio erasistrati

ptolomei medicamē
menophili medicamē

Cratois medicamē

LIBER SEXTVS

Ixiij

perioribus portio. Ea q̄ trita ex vīo diluūt. Per se quoq̄ hyoscyami succus satis pficit. Cōmune vero auxiliū aduersus oēs auriū casus: iāq̄ vsū cōprobatū Asclepiades cōpōris lōgi: amomi: myrobalāi: singulorū. P. xi. flores iūci rotūdi: castorei albi pipepiguis croci: spumā nitri: singulorū. P. xij. Quā separati cōtrita: rursus mixta ex aceto cōterunt. atq̄ ita cōdita. vbi vtēdū ē. aceto diluunt. Eodē modo cōmune auxiliū auriū laborātibus ē. Polybi sphragis ex dulci vino liquata. Quā cōpositiō priore libello cōtinet. Quod si & sanies p̄fluit & tumor ē: nō alienū ē: mixto vīo p̄ oriculariū clysterē eluere: & tū infundere vinū austerū cū rosā mixtū: cui spodij paulū sic adiectū: aut lyciū cū lacte aut herbā sanguinalis succū cū rosā aut mali punici succū cū exigua parte myrrā. Si sordida quoq̄ vlcera sunt: melius mulso eluūt & tū aliq̄d ex his quā supra scripta sunt: q̄d mel habeat: infundit. Si magis pus p̄fluit: & caput vtiq̄ tōdendū ē & multa calida aqua pfundendū: & gargarizādū: & vsq̄ ad lassitudinē ambulandū: & cibo modico vtēdū ē. Si cruor quoq̄ ex vlceribus apparuit: lyciū cū lacte debet infundī vel aqua: in qua rosā decocta sit. succo aut herbā sanguinalis: aut acaciæ adiecto. Quod si sup vlcera caro increuit: caq̄ mali odoris sanguinē fundit: aqua tepida elui debet. tū infundī id. quod ex ture & arugine & aceto & melle fit aut mel cum arugine incoctū. Squama quoq̄ aris cum sandaraca contrita. per fistulam recte instillatur.

Asclepiadis cōpositio

Ad p̄uicē sanem

Aduersus aurium vermes.

Bi uero vermes orti sūt: si iuxta sūt p̄trahēdi oriculario specillo sūt. Si lōgius: medicamētis enecādi. Cauendūq̄: ne postea nascantur. Ad vtrūq̄ proficit album veratrum cum aceto contritum. Elui quoq̄ aurē oportet vino. in quo marrubium decoctum sit. Sic: emortui vermes in primam auris partem prouocabuntur unde facillime eduei possunt.

Ad compressā aurium foramina.

In foramē auris cōpressū ē: & itus crassā sanies subest: mel q̄ optimū addendū ē. Si id parū pficit. mellis cyatho & dimidio: aruginis rasā. p. xii. adijciēdū ē: icoquēdūq̄ & eo vtēdū. Iris quoq̄ cū melle idē pficit. Item mellis & rosā scripuli duo. Item galbāi. p. xij. myrrā cum melle & fellis taurini singulorum. P. xij. uini quantum satis est ad myrram diluendam.

Ad grauem auditum.

Bi uero grauius aliq̄s audire cōepit. Quod maxie post longos capitis dolores uenire cōsuevit i primis aurē ipsā cōsiderare oportet. Apparebit. n. aut crusta q̄lis sup vlcera inascit: aut fordiū coitus. Si crusta ē infundēdū ē aut oleū calidū: aut cū melle arugo: uel porri succus. aut cū mulso: nitri paulū. Atq̄ ubi crusta a corpe iā recedit: eluēda auris aq̄ tepida ē: quo facilius ea p̄ se diducta: oriculario specillo p̄trahat. Si sordes aq̄ molles sunt: eodē specillo eximēda sunt. At si duræ sunt. acetū & cū eo nitri paululū coiciēdū ē. Cūq̄ emollitæ sunt: eodē modo elui aurē: purgari q̄ oportet. Quod si capitis grauitas manet: attōdendū idē: & leniter: sed diu pficādū est: adiecto uel irino uel laureo oleo: sic ut utrilibet paulū aceti misceat. tū diu ambulādū: leniterq̄ post unctionē. aq̄ calida caput fouēdū. Cibisq̄ vtēdū ex ibecillissima & media materia: magisq̄ assumēda diluta potioēs. nōnūq̄ gargarizādū ē. Infundendū at i aurem castoreū cum aceto & laureo oleo & succo radiculæ corticis. Aut cucumeris agrestis succus adiectis cōtritis rosā folijs. Immaturæ quoq̄ uuæ succus cum rosā instillatus aduersus sorditatem satis proficit.

Ad sonitum aurium intra seipfas.

Liud vitij genus ē: vbi aures itra seipfas sonāt. Atq; hoc quoq; fit: ne externū sonū accipiat. Leuissimū ē: vbi id ex grauedine ē. Peius: vbi ex morbis: capitifue: lōgis doloribus icidit. Pessimū: vbi magnis morbis venietibus: maxieq; comitiali: puenit. Si ex grauedine ē: purgare aurē oportet: & spiritū cōtinere donec inde humor aliq; expumet. Si ex morbo uel capitis dolore. qd' ad exercitationē: frictionē: pufionē: gargarizationēq; ptinet: eadē faciēda sunt. Cibis nō vtēdū nisi extenuantibus. In aurē dādus radiculæ succus cū rosa: vel cū succo radice ex cucumere egressi: vel castoreū ex acetō & laureo oleo. Veratrū quoq; cū aceto cōterit. deide melle cocto excipit: & ide colliriū factū in aurē demittit. Si sine his cepit: ideoq; nouo metu terret: in aurē dari debet castoreū cū aceto vel irino vel laureo oleo: aut huic mixtū castoreū cū succo nucū amararū: aut myrra & nitrū cū rosa & aceto. Plus tñ in hoc quoq; proficit: victus ratio. Eadēq; faciēda sunt: quæ supra cōprehendi: cū maiore quoq; diligētia: & praterea donec his sonus finiat: a vino abstinendum. Quod si simul & sonus & inflamatio: laureum oleum coniecisse abunde est aut id quod ex amaris nucibus exprimit. Quibus quidam vel castoreum vel myrram miscent.

Ad ea quæ in aurem inciderunt extrahenda.

Olet ē: interdū in aurē aliqd' incidere: vt calculus: aliquodq; aīal. Si pulex intus est: cōpellendū eo lana paulū est: quo ipse is subit & simul extrahit. Si nō est secutus: aliudue aīal est: specillū lana inuolutū in resinā q̄ glutinosissimā maxieq; terebinthinā demittendū: idq; in aurē coiciendū: ibiq; vertendū est. Vtiq; enī cōprehendet & eximet. Sin aliquid exanime est: specillo oriculario pprehendū est: aut hamulo reufo paulū recuruato. Si ista nihil proficiunt: pōt eodē modo resina protrahi: Sternutamēra quoq; admota id cōmode elidūt: aut oriculario clystere aqua vehementer intus cōpulsa. Tabula quoq; collocat' media inhærens capitibus vtrinq; pedētib: superq; eā homo deligatur in id latus versus: cuius auris eo modo laborat: sic vt extra tabulum emineat Tum malleo caput tabulæ: quod a pedibus est: feritur. atq; ita concussa aure: id quod inest: excidit.

Denarium morbis & curationibus.

Ares vero itus exulceratas fouere oportet vapore aquæ calidæ: id est spōgia expressa atq; admota. fit & subiecto vase oris angusti calida aq̄ repleto. Post id fomētū illinēda vlcera sunt: aut plūbi cremētō: aut carussa. Aut argēti spūmā cū quolibet horū aliq; cōterit. eiq; dū terit iuicē & vinū & oleū myrteū adiciat. donec mellis crassitudinē fecerit. Si at ea vlcera circa nares sunt: pluresq; crustas & odorē foedū habēt: qd' gēus græci ozenā appellāt: sciri qdē debet: vix ei malo posse succurri. Nihilominus tñ hæc tētari possūt: vt caput ad cutē tōdeat: assidueq; vehementer pfricetur: multa calida aq̄ pfundat: multa ei deambulatio sit. cibus modicus: neq; acer neq; valētissimus. Tū in narē ipsā mel cū exiguo mō resinæ terebinthiæ coiciat. Quod specillo quoq; inuoluto lana fit: atrahaturq; spiritu is succus donec i ore gustus eius sēriat sub his. n. crustæ resoluūt: q̄ tū p sternutamēra elidi debēt: Puris ulceribus uapor aq̄ calidæ subiiciēdus ē. Deide adhibēdū aut lyciū ex uio dilutū: aut amurea: aut omphaciū aut mēta: aut marrubi succus: aut atramētū sutoriū: qd' cādēs factū deide cōtritū sit aut interior scyllæ pars contrita sic vt horū cuilibet mel adiciat. Cuius i ceteris admōdū exigua pars esse debet in atramētō sutorio tāta: ut ea mixtura liqda fiat. cū scylla vtiq; pars maior. inuoluendūq; lana specillū est & in eo medicamento intinguendū: eoq;

vlcera iplenda sunt Rursusq; linamētū inuolutū & ob longū eodē medicamento illinēdū: demittendū quæ in narē est: & ab inferiore parte leniter deligandū. Idq; p hycmē & verbis die: p astatē & autūnū: ter die fieri debet. Interdū vero ē in naribus caruncula: quæ dā similes muliebribus māmīs nascunt. hæc q; in his partibus quæ carnosissime sūt inhærent. Has curare oportet: medicamētis adurētibus sub quibus ex toto consumūt. Polypus vero est caruncula modo alba modo subrubra: quæ nariū ossi inhæret: & modo ad labra pendens narem implet. modo retro p id foramē: quo spiritus a naribus ad fauces descendit: adeo icrescit: vt post vūā cōspici possit strangulatq; hoīem maxie a stro aut euro flante. fereq; mollis est: raro dura eaq; magis spiritū ipedit & nares dilatat. quæ fere cārcinodes est Itaq; attingi non debet. Illud aliud genus fere quidē ferro curatur: interdum tñ inarescit. si addita in narem per linamentum aut penicillum ea cōpositio est: quæ habet minij sinopici: chalcitis: calcidis: sandaracæ: singulorum .P. xi. atramenti sutorij. P. xij.

De dentium dolore & curationibus.

Caput. viiij.

N dentū at dolore: q ipse quoq; maximis tormentis annumerari pōt: vinū ex toto circūcidēdū est. Cibo quoq; priō abstinēdum: deinde eo modico molliq; vten dū: ne mādētis dētes irriter. tū extrinsecus admouēdus p spongiā vapor aquæ calidæ. iponēdūq; caratū ex cyprino aut irino factū lanaq; id cōprehēdēdū: caputq; velandum est. Quod si grauioris dolor est: vtiliter & alius ducitur: & calida cataplasinata super maxillas inieciūt: & ore hūor calidus cū medicamētis aliqbus cōtinet: sepiusq; mutat'. Cuius rei cā & quicq; folij radix in vino mixto coqtur & hyoscyami radix vel i posca vel in vino mixto coqtur: sic vt paulū his salis adiciatur & papaucris nō nimīū aridi corticis: & mādragoræ radix eodē modo. Sed in his tribus vtiq; vitā dū est: ne qd' haustū erit deuoret. Ex populo quoq; alba cortex radice i hunc vsū in vino mixto recte coq' & i aceto cornu ceruinū rasum & nepeta cū teda pingui: ac ficus ite pinguis vel in mulso vel i aceto & melle: ex quibus cū ficus decocta ē is hūor pcolat. Specillū quoq; lana inuolutū i calidū oleū demittit eoq; ipso dēs fouet. Quinctiā quæ dā q̄li cataplasinata i dētē ipsum illinunt. In quē vsū ex malo punico accido atq; arido: malicorij pars iterior cū pari portioe & gallæ & pinei corticis cōteritus: misceturq; his minū: eaq; cōtrita: aq̄ pluuiatili cogūt. Aut panacis: papaucris lachriæ: peucedan: vūæ timiniæ sine seminibus pares portioes cōterūt. Aut galbāi ptes tres: papaucris lachriæ pars quarta. Quicq; dētibus admotū ē: nihilominus supra maxillā. caratū q̄le supra posui: esse debet: lana obiectū. Quidā ē: myrræ: cardamomi: singulorū .P. xi. croci: pyretri: ficorū ptes: singulorū .P. xiiij. Sinapis. p. xvij. cōtrita lētiolo illinūt: iponūtq; i hūero ptis eius qua dēs dolet. Si is superior ē a scapulis. Si inferior: a pectore. Idq; dolore leuat. & cū leuauit: p̄tinus submouēdū ē. Si vero exesus ē dēs: festinare ad extrahēdū eū: nisi res coegit: nō ē necesse. Sed cū oibus fomētis: quæ supra posita sunt: adiciēdā qdā valētiores cōpositiones sunt: q̄ dolore leuat. q̄les hæc sūt. Habet at papaucris lachriæ. P. xi. pipis. P. xii. p̄soreos. P. xx. q̄ cōtrita galbāo excipiūt idq; circūdat. Aut Menemachi maxie ad maxillares dētes. i q̄ sunt croci. P. xi. cardamomi turis fuliginis ficorū ptes: pyretri: singulorum .P. xiiii. sinapis. P. xviii. Quidam autem immiscent pyretri: piperis: elaterii: singulorum. P. xi. aluminis scissilis. papaucris lachrimæ: vūæ timiniæ sulphuris ignem non experti: bituminis: lauri baccarum. sinapis singulorum. P. xii. Quod si dolor eximi eum cogit: & piperis semen cortice liberatum: & eodē modo bacca hederæ coniecta in id foramen: dentem findit. isq; forte stans excidit.

Utiq; modis extra
boni quod est in auro

ozena

HO. et vide. 7. 1. 1. 1.

HO. hoc medicamē

Ad dentes rorosos

Ad extrahēdū dentes

de rebus gingiuae a dentibus

ulcerū curatione cōprehensum est. Si vero a dētibus gingiuae recedūt: eadē antherę sue currūt. Vtile est ēt pira aut mala non p̄matura mandere: & ore eum humorē contine re. Idemq; p̄stare non acre acetum in ore retentum potest.

De vūa morbo & curatione.

Caput quartūdecimū.

Vā vehemēs inflāmatō terrere quoq; debet. Itaq; in hac & abstinentia neces- saria est: & sanguis recte mittit. & si ad aliqua res phibet: alius vtiliter duci- tur: caputq; sup hęc velandū & sublimius habēdū est. tū aqua gargarizandū in qua simul rubus & lēticula decocta sit. Illinenda at ipsa vua vel omphacio: vel gal- la: vel alumine scissili: sic vt cuilibet eorū mel adiciatur. Est etiā medicamentū huic ap- tum: qđ andronium appellat. Cōstat ex his. alumine scissili: squama aris rubri: atra- mento sutorio: galla: myrra: mysi. Quæ per se contrita mixtaq; rursus paulatim adie- cto vino austero terunt: donec is mellis crassitudo sit vbi horū aliquo illita vua est: ce- lidonia quoq; succo per cochlear illita vua maxie pdest. Fere multa pituita decurrit: cūq; ea quieuit. ex vino calido gargarizādū. Quod si minor in ea inflāmatō. laser terre- re: eiq; adijcere frigidā aquā satis ē: eāq; aquā cochleario exceptā ipsi vūa subijcere. Ac mediocriter eā tumentem aqua quoq; frigida eodem modo subiecta reprimat. Ex ea- dem autem aqua gargarizandum quoq; est: quæ uel cum lascre: uel sine eo hac cura- tione uūa subiecta est.

De cancro oris

Caput quintūdecimū.

Iquādo at vlcera oris cancer inuasit: primū considerandum ē: nū malus cor- poris habitus sit: eiq; occurrendum. deinde ipsa vlcera curanda. Quod si in summa parte id vitium est. satis proficit anthera humido vlceri arida insperfa: ficciori cum exigua parte mellis illita. Si paulo altius: charta combusta partes duæ: auripigmenti pars vna. Si penitus malum descendit: charta combusta partes tres auripigmenti pars quarta. Aut pares portiones salis fricti & iridis frictæ. Aut item pares portiones chalcitidis: calcis: auripigmenti. Necessariū autē est linamentum i ro- sa tingere. & sup adurentia medicamēta iponere: ne uicinum & sanum locum lædant. Quidam ēt in acris aceti hemina frictū salē coiciūt: donec tabescere desinat. deinde id acetū coquūt: donec exiccet: eūq; salē cōtritū ispergūt. quotiēs at medicamētū iniicit & ante & post: os diluēdū ē vel cremore lēticulæ: uel aqua in qua aut erūt: aut oleq; aut uerbena decocta sint: sic ut cuilibet eorū paulū mellis misceat. Acetū quoq; ex scylla retentū ore: satis aduersus hęc vlcera pficit. Ex aceto cocto sali: sicut supra demōstra- tū est: rursus mixtū acetū. Sed & diu cōtinere utrūlibet: & id bis aut ter die facere: pro- ut uehemēs malū ē: necessariū est. Quod si puer est: cui id incidit. specillū lana iuolu- tū i medicamētū demittēdū est: & sup ulcus tenēdū: ne p̄ iprudētia adurētia deuoret. Et si dolor i gingiuis est: mouēturq; aliqui dentes: refici eos oportet. Nā curationes uehementer ipediunt. Si nihil medicamenta pficient: ulcera erunt adurenda. Quod tamen in labris ideo non necessariū. qm̄ excidere comodius est. Et id quidem æque adustū atq; excisū sine ea curatiōe: q̄ corpori manu adhibetur: ipleri nō pōt. Gingiuaq; uero ossa. quæ hebetia sunt: in p̄petuū ustione nudant. Neq; enim postea caro incre- scit. Imponenda tamē adustis lēticula est: donec sanitatē: qualis esse potest recipiant.

De parotibus quæ sub auribus oriuntur.

Caput sextumdecimū.

Aec in capita fere medicamētis egent. Sub ipsis uero auribus oriri parotides h solent: mō in secunda ualeitudine ibi inflāmatōe orta: mō post longas febres: illuc ipetu morbi cōuerso. Id abscessus genus ē. Itaq; nullā nouā curationē de

Andromuz

Ad dolores omniū et de- tes comotus

fiderat. Animaduersionē tantūmodo hęc habet necessariam. quia si sine morbo id itū- mit: primū reprimendum: experimentum est. Si ex aduersa ualeitudine illud inimi- cum ē: maturariq; & quamprimum aperiri cōmodius est.

De umbilici prominētis curatione. vide hic .7. h. e. 4.

Caput. xvij.

Dumblicos uero prominētes: ne manu: ferroq; utendū sit: ante tentandū ē: ut abstineat. alius his ducat: iponatur super umbilicum id: qđ ex his cōstat. Cicutæ & fuliginis: singulorum. p. xi. carussæ elotæ. p. xiiii. plumbi eloti. p. xviii. ouis duobus. quibus etiam solani succus adiciat. Hoc dilutius ipositum cōpor- tet: & interim conuiescere hoīem. cibo modico uti: sic ut uidentur oīa inflantia.

De obscenarum partium vicij & curationibus.

Caput. xviii.

Roxima sunt ea: quæ ad partes obscenas ptinent: quarū apud græcos voca- bula & tollerabilis se habet: & accepta iam vsu sunt cū omni fere medicorū volumine atq; sermone iactentur apud nos fœdiora uerba ne cōsuetudine qui- dem aliqua uerecundius loquentium cōmendata sunt ut difficilis hac explanatio sit simul & pudorē & artis præcepta seruātibus. Neq; tñ ea res a scribēdo deterrere me de- buit. Primū ut oīa: quæ salutaria accipi: cōprehēderē. deinde quia in vulgus eorū curatio ēt præcipue cognoscenda est. quæ in uisibilibus quisq; alteri ostendit.

De colis morbis & curationibus.

Citur si ex inflāmatōe coles intumuit: reduciq; sūma cutis: aut rursus indu- ci nō pōt multa calida aqua fouendus locus ē. Vbi uero glans contacta ē: ori- culario quoq; clystere inter eā: cutēq; aqua calida inferenda ē. Si mollita sic & extenuata cutis ducenti puit: expeditior reliqua curatio ē. Si tumor uicit: iponenda est uel lenticula uel marrubium uel olea folia ex uino cocta: sic ut cuilibet eorum dum te- ritur mellis paulū adiciat. Sursumq; coles ad uētram deligādus est. Quod i oī curatio- ne eius necessariū ē. Isq; hō cōtinere se debet: & abstinere a cibo: & potione aquæ tantū- uel iudicari. Postero die rursus ad bibendū hisdē rōnibus aqua fōmētum ē & cū ui- quoq; experiendū: an cutis sequat. Ea q; si nō parebit: leuiter sūma scalpello conciden- da erit. Nā cū sanies p̄fluxerit: extenuabit̄ his locus: & facilius cutis duceat. Siue autē hoc mō uicta erit. siue unquā repugnauerit: ulcera uel in cutis ulteriore pte: uel i glāde ultraue eā in cole repient. Quæ necesse ē: aut pura siccaue sint: aut hūda & purulētæ: Si sicca sunt primū aqua calida fouēda sunt. deinde iponēdū lyciū ex uino ē. aut amur- ca cocta cū eodē. aut cū rosa butyrū. Si leuis his humor est uino eluēda sunt. tū buty- ri & rosæ mollis paulū & resinæ terebinthinæ pars quarta adijcienda ē: coq; urēdum. Aut si pus ex his p̄fluit: ante oīa clui mulso calido debet. Tū iponi piperis. P. xi. myr- ræ. p. xii. croci: mysi cocti: singulorū. p. xii. Quæ ex uino austero coquūt: donec mellis crassitudinem habeant. Eadem autem cōpositio tonsillis: uūamadentioris: nariumq; ulceribus accōmodata est. Aliud ad eam. piperis. p. xi. myrræ. p. xi. croci. p. xii. mysi cocti. p. xi. aris combusti. p. xii. Quæ primum ex uino austero conteruntur: deinde ubi inaruerunt: iterum teruntur ex passi tribus cyathis & iocoquuntur: donec uisci cras- situdinem habeant. Aerugo quoq; cū cocto melle & ea quæ ad oris ulcera supra com- prehensa sunt curāt. Aut Erastriati cōpositio: Aut cratonis recte sup purulenta natu- ralia iponitur. Folia quoq; olea ex nouem cyathis uini coquuntur. His adijcit alumi- nis scissilis. p. xiiii. lyciū. p. xviii. mellis sc̄sq; iathus. Ac si plus puris ē: id medicamentū ex melle. si minus: ex uino diluit. Illud p̄petuū ē. post curationē dū inflāmatō manet: q̄le supra positū ē cataplasma supra: dare & quottidie vlcera eadē rōne curare. Quod si

solani

puuit

Asiti

Ad tonsillas. uūamadentio- res et narium ulcera

pus & multū & cū malo odore cōp̄it p̄fluere: elui cremore lēticulæ debet: sit ut ei mel
lis paulū adiciat: aut olea: aut lentisci folia: vel marrubiū decoquēdū est. Eoq; hūore
modo cū melle vtendū: imponēdaq; eadē. aut ēt omphaciū cū melle: aut id qd̄ ex eru
gine & melle ad aures fit. aut cōpositio Andronis. aut anthera: sic vt ei paulum mellis
adiciat. Quidā vlcera oīa: de quibus adhuc dictū ē: lycio ex vino curāt. Si vero vlcus
latius atq; altius serpit: eodē mō elui debet: Impōi vero: aut ærugo: aut omphaciū cū
melle: aut andronis cōpositio: aut marrubiū: myrræ: aut croci aluminis scissilis: coctis:
rosa folioꝝ aridoꝝ: gallæ: singuloꝝ. p. xi. miniꝝ synopici. p. xii. Quæ p se singula pri
mū terūt: deide iūcta iterū melle adiecto: donec liq̄di carati crassitudinē hēant. tū in
æneo vase leniter coquūtur ne supfluāt. Cū iā guttæ indurescunt: uas ab igne remoue
tur. idq; medicamētū tū: put opus ē: aut ex melle aut ex vino liquat. Idē at per se etiā
ad fistulas vtilē ē. Solet ēt interdū ad neruos vlcus descēdere. p̄fluitq; pituita multa:
sanies tenuis maliq; odoris: nō cocta: aut aqua similis: i qua caro recēs lota ē. Dolores
q; is locus & pūctiōes hēt. Id genus quāuis iter purulēta ē: tū lenibus medicamētis cu
radū ē: quale ē eplastrū tetrpharmacū: ex rosa liquatū: sic vt turis quoq; paulū ei mi
scea. Aut id qd̄ ex butyro: rosa: resina: melle fit. Supra vero a me positū est. Præci
pueq; id vlcus multa calida aqua fouēdū ē: vel adūq; neq; frigori cōmittēdū. Interdum
at p ipsa vlcera coles sub cute exesus: sic vt glās excidat. Sub quo casu cutis ipsa circūci
dēda est. Perpetuūq; est: quotiēs glans: aut ex cole aliquid: vel excidit: vel abscinditur:
hanc non esse seruandā: ne considat: vlceriq; agglutinetur: ac neq; reduci possit postea.
& fortasse fistulam quoq; vrinae cludat. Tubercula etiam: quæ phymata græci vocāt
circa glandem oriuntur: quæ vel medicamentis vel ferro aduruntur: & cum crustæ ex
ciderunt: squama aris in sp̄rgitur: ne quid ibi rursus increseat.

De cancri qui in cole nascitur: curatione.

Aec circa cācrū sunt: q cū in reliq; p̄tibus: tū in his quoq; vel p̄cipue vlcera iſe
stat. Incipit a nigritie: q si cutē occupauit: p̄tinus specillū subiiciendū: eaq; iſe
dēda est. deide ora: vulsellā prehēdēda. tū q̄cqd̄ corruptū ē: excidēdū: sic vt
ex integro quoq; paulū demat idq; adurēdū. Quotiēs quid uſtū ē: id quoq; sequit: ut
iponēda lenticula sit. deinde vbi crustæ exciderūt: vlcera sic ut alia curētur. At si cācer
ipsum colē occupauit: ispergēda aliqua sūt ex adurētib;: maxieq; id qd̄ ex calce: chal
cicide: auripigmēto cōponit. Si medicamēta vincūt: hic quoq; scalpello quicquid cor
ruptū ē: sic vt aliquid etiam integri trahat: præcidi debet. Illud quoq; æque perpetuum
est: exciso cancro uulnus esse adurendum. Sed siue ex medicamentis: siue ex ferro cru
stæ occalluerunt: magnum periculum est: ne his decidentibus excole p̄fusio sangui
nis inſequatur. Ergo longa quiete & imobili pene corpe opus est: donec ex ip̄o: crustæ
puræ leuiter resoluātur. At si uel uolēs aliquis uel ip̄rudēs dū igrediē imature crustas
diduxit & fluit sanguis. frigida aqua adhibēda est. Si hæc parū ualeat: decurrendū ē ad
medicamenta: quæ sanguinem sup̄primunt. Si ne hæc quidem succurrunt: aduri dili
genter & timide debet neq; ullo postea motu dandus eidem periculo locus est.

De phagedænæ in cole nascentis curatione.

Onnunquam etiam id genus ibi cancri: quod phagedænæ a græcis noīat: ori
ri solet. in quo minime differendum: sed protinus hūdem medicamentis oc
currendum est: & si parum ualent: ferro adurendum: Quædam etiam nigri
ties est: quæ non sentitur & serpit: ac si sustinuiimus usq; ad uescicam tendit: neq; succur
ri postea p̄t. Silid i sūma glāde circa fistulā vrinae est prius in ea tenue specillū demit

tendū est: ne claudatur. deinde id ferro adurendū. Si vero alte penetrauit: quicqd̄ oc
cupatū est: præcidēdū est. Cæterum eadem: quæ in alijs cancris: faciēda sunt.

De carbunculo qui in cole nascitur.

Caleſcit ēt i cole iterdū aliqd̄. idq; oī pene sensu caret. Quod ipsū quoq; exci
di debet. Carbunculus at ibi natus vt primū apparet: oriculario clystere eluē
dus ē: Deide ip̄e quoq; medicamētis vtēdus: maxieq; chalcitide cū melle: aut
ærugie cū cocto melle. Vbi is excidit: liq̄dis medicamētis vtēdū est: q̄ ad ora hulceris
cōponuntur.

De testiculorum morbis & eorum curatione.

Testiculis vero si qua iſlāmatio sine ictu orta ē: sanguis extalo mittēdus ē
a cibo abstinēdū. iponēdū ex faba farina ex mulso cocta cū uino contrito ex
melle cocto. Aut cōtritū cū uinū cum carato ex rosa factū. Aut lini semē frictū
cōtritū & i mulso coctū aut tritici farina ex mulsa cocta cū cupressū. aut lilij radix cō
trita: aut si ijdē induruerūt: iponi debet lini vel sceni græci semē ex mulso coctū: aut ex
cyprino: caratū: aut similia ex uio cōtrita: cui paulū croci sit adiectū. Si vetustior iam
durities ē: maxie p̄ficat cucumeris agrestis radix ex mulso cocta: deide contrita. Si ex
ictu tumēt: sāguinē mitti necessariū ē: magisq; si ēt liuēt. Imponēdū vero vtrūlibet ex
his q̄ cū cumino cōponūt: supraq; p̄posita. aut ea cōpositio q̄ habet nitti cocti. p. xi. re
sinae pineæ: gūmi: singuloꝝ. p. xii. vna timinia sine seminibus. p. xiiii. mellis quātum
satis sit ad ea cogēda. Quod si ex ictu testiculis aliqd̄ delit: fere pus quoq; icrescit: neq;
aliter succurri p̄t: quā si iciso scroto & pus emissū: & ipse testiculus excisus est.

De ragadijs & Condilonate & hamorroidis: alijsq; ani morbis & curationibus eorū
& primo de ragadijs.

Nus quoq; multa tedijq; plena mala recipit: nec in se multū abhorretes cura
riones habet. At primū i eo sape & qd̄ pluribus locis: cutis excidit. Ragadia
græci vocāt. Id si recēs ē: q̄scere hō debet i aqua calida desiderere. Colūbia quo
q; oua coquēda sunt & vbi adurerūt: purgāda deide alterū iacere i aqua bene calida de
bet: altero calido foueri locus: sic vt iuicē vtroq; aliq; vta. Tū tetrpharmacum: aut
rhyphodes: rosa diluēdū ē: aut hyſopū recēs miscendū cū carato liquido ex rosa factū.
Aut eide carato liquido plūbū elotum adiciendū. Aut resina terebinthina myrra.
aut spūa argenti: vetus oleū. Et quolibet ex his id perūgēdū. Si quicqd̄ lasum ē: extra
ē: neque itus reconditū: eodē medicamēto tinctū linamentū sup̄ dādū ē: & quicquid
āte adhibuimus carato. cōtegēdū. In hoc at casu neq; acibus cibis vtēdū: neq; asperis:
nec aluū cōprimētibus. ne aridū quidē quicquā satis utile ē. nisi admodum paulū. Li
quida: lenia: pingua: glutinosa meliora sunt. Vno leni vti nihil prohibet.

De condylomate.

Condiloma at est tuberculū: qd̄ ex quadā iſlāmatione nasci solet. Id ubi ortū
ē: qd̄ ad quietē. cibos: potioesq; p̄tinet: eadē seruari debēt: quæ p̄xime scripta
sunt. Hūsdē ēt ouis recte tuberculū id fouet. Sed desiderere ante hō in aqua de
bet: in qua verbenæ decoctæ sunt ex reprimētibus. Tū recte iponitur & lenticula cum
exigua mellis parte: & fertula cāpana & uino cocta: & rubi folia contrito cum carato
ex rosa factū. & cū eodē carato contritū: vel cotoneū malum: uel malicorū ex uino co
cti p̄s iterior: & chalcitis cocta atq; contrita: deide hyſopo ac rosa excepta. Et ex ea cō
positione: quæ habet thuris. p. xi. aluminis scissilis. p. xii. carussæ. p. xiii. spūa argē
ti. p. xv. Quibus dum teruntur: inuicē rosa & uinū instillat. Viculū at ei loco licoū:
aut panniculus quadratus ē: qui ad duo capita duas anſas: ab altera vero p̄te totidē fa

seruila cāpana. que apud
scabō. lib. de medicamē
toꝝ. cōp̄me. numero. 235.
est melilotus

In ulcere descēdente ad neruos

p̄petuus. site. v. affo. j.
a ff. 19.

ut in omni cancro

scias habet: eūq; subiectus ē: anſis ad ventrē datis a posteriore pte in eas adductæ fa-
scia conſiunt: atq; vbi artata ſūt: dexteriori ſiniſtra: ſiniſteriori dextra pcedit. circūda-
taq; circa aluū inter ſe nouiſſime nodo deligant. Sed ſi uetus cōdiloma iam induruit
neq; ſub his curationibus deſidit: aduri medicamento pōt: qd' ex his cōſtat. æruginis.
p. xii. myrræ. p. xiiii. gūmi. p. xviii. thuris. p. xxii. ſtibis: papaueris lacrimæ: acaciæ: ſin-
guloꝝ. p. xxvi. quo medicamēto quidā ēt vlcera: de quibus pxime dixi: renouant. Si
hoc parū i cōdilomate p̄ficiat: adhiberi poſſunt etiam vehemētius adurentia. Vbi con-
ſumptus eſt tumor: ad medicamenta lenia tranſeundum eſt.

De hæmorrhoidis.
Ertiū at vitiū ē: ora venarū tāquā ex capitulis q̄buſdā ſurgētia: quæ ſape ſāgui-
nē fundūt: hæmorrhoidas græci vocāt. Idq; ēt i ore vuluæ fœminarū icidere cō-
ſuevit. Atq; in q̄buſdā parū tuto ſupprimūt: q̄ ſanguinis p̄fluuiū ibecilliores
non ſiūt. Habet enī purgationē hāc nō morbū. Ideoq; curati quidā cū ſanguinis exitū
nō haberēt iclinata in præcordia ac viſcera materia ſubitis & grauiffimis morbis corre-
pti ſunt. Si cui vero id nocet: is deſidere in aqua ex verbenis debet. i ponere maxie mali-
coriū cū aridis roſæ folijs cōtritū. aut ex his aliqua: q̄ ſanguinē ſupprimūt. Solet at ori-
ri inſlāmatio maxie vbi dura aluus eū locū læſit. Tū in aqua dulci deſidendū ē: & id fo-
uendū ouis. i ponendi vitelli cū roſæ folijs ex paſſo ſubatis. Idq; ſi itus ē: digito illinen-
dū. ſi extra ſup illitū panniculū imponendū eſt. Ea quoq; medicamēta: q̄ recētibus ſciſ-
ſuris poſita ſūt: hic idōca ſūt. Cibis vero i hoc caſu hiſdē q̄bus i priorib; vtēdū ē. Si iſta
parū iuuant: ſolēt i poſita medicamēta adurētia ea capitula abſūere. Ac ſi iā vetuſtiora
ſūt: ſub auctore Dionyſio iſpargēda ſādaraca ē. deide i ponēdū: qd' ex his cōſtat: Squa-
mæ aris: auripigmētī: ſinguloꝝ. p. xv. ſaxi calcis. p. xviii. poſtero die acu cōpūgendū.
Aduſtis capitulis ſit cicatrix: que ſanguinē fundi p̄hibet. Sed quoties is ſuppreſſus ē:
ne quid periculi afferat multa exercitatiōe digerēda materia ē. Prætereaq; & uiris & fœ-
minis q̄bus mēſtrua nō pueniunt: interdū ex brachio ſanguis mittendus eſt.

Si anus vel os uulvæ procidit qua curatione vtendum ſit.
T ſi anus vel os uulvæ p̄cidit. nā id quoq; interdū ſit: cōſiderari debet purū ne
id ſit: qd' puolutū ē: an humore muccoſo circundatū. ſi purū eſt: in qua deſi-
dere hō debet: aut falſa: aut cum uerbenis mel' malicorio incocta. ſi humidum
uino aſtero ſubluendū ē: illinendūq; fece uini combuſta. Vbi utrolibet mō curatum
ē: itus reponēdū ē: i ponēdaq; plātago cōtrita: uel folia ſalicis i aceto cocta tū liteolū &
ſup lana aque deligēda: cruribus inter ſe deuinctis. **De ulcere fungo ſimili i ano.**
Vngo quoq; ſimile vlcus in eadem ſede naſci ſolet. Id ſi hyems eſt: egelida: ſi
aliud tempus: frigida aqua fouēdum ē. deinde ſpuma aris inſpurgēda: ſupra
q; cæratum ex myrteo factū. cui paulum ſquamæ ſuliginis. calcis ſit adiectū.
ſi in hac rōne nō tollit: uel medicamentis uehementioribus: uel ferro adurendum ē.

De digitorum ulceribus. Caput decimūnonum.
Igitōꝝ at uetera ulcera cōmodiſſime curant' aut lycio aut myrra cocta: cum
utrolibet uinū adiectū ē. In hiſdē recedere ab ungue carūcula cū magno dolo-
re cōſuevit. Pterygion græci appellant. Oportet alumē melinum rotundū in
aqua liquare donec mellis craſſitudinē habeat. tū q̄tum eius ardi fuit: tantundē mellis
inſundere & radícula miſcere: dōec ſimilis croco colore fiat. eoq; illinire. Quidam ad
eundē uſū decoquere ſimul malunt cū paria pōdera aluminis aridi & mellis miſcuer-
rint. Si hac rōne ea nō exciderūt: excidēda ſunt: deide digiti fouendi aqua ex uerbenis:
i ponēdūq; ſup medicamētū ita factū. Chalcitis: malicoꝝ: ſquama aris excipiuntur

ſico pingui leniter cocto ex melle. Aut chartæ cōbuſta: auripigmētī: ſulphuris ignem
nō expti par modus carato miſcet' ex myrteo factō. Aut æruginis raſæ. P. xi. ſquamæ
P. xii. mellis cyatho cogūt. Aut pares portioes miſcent': Saxi calcis: chalcitidis: auri-
pigmētī. Quicqd' horū i poſitū eſt: regendū linteolo aqua madefacto ē: tertio die digi-
tus reſoluēdus eſt. Siquid aridi eſt: iterū excidēdū. Similiſq; adhibenda curatio eſt: Si
nō vincit. purgādus ſcalpello: tenuibuſq; ſeramētis adurēdus ē. & ſicut reliq; vſta curā-
dus ē. At vbi ſcabri vngues ſūt circū aperiri debēt: q̄ corpus cōtigūt. tūc ſup eos ex hac
cōpoſitiōe atq; i poſi ſādaraca: ſulphuris: ſinguloꝝ. p. xii. nitri: auripigmētī: ſinguloꝝ.
p. xiiii. reſinæ liq̄dæ. p. xviii. Tertioq; id die reſoluēdū ē. Sub quo medicamēto vicioſi
vngues cadunt & in eoz locum meliores renaſcuntur.

CORNELII CELSI DE MEDICINA LIBER SEPTIMVS INCIPIT.

De chirurgica & q̄ i ea claruerit: & q̄lis eē chirurgicus deat & qd' i hoc libro diſcribat
Ertiā eē medicia pte q̄ manus curet: & vulgo notū & a me ppoſitū
ē. Ea nō qd' medicamēta atq; victus rōnē omittit. ſed manu tñ pluri-
mū p̄ſtat. eſtq; eius effectus iter oēs medicia ptes euidentiffimus. Si
qd' i morbis cū multū fortuna conferat: eadēq; ſape ſalutaria. ſape
vana ſint: pōt dubitari ſecūda valetudo medicia: an corporis beneficio
cōtigerit. In his quoq; i q̄bus medicamētis maxie nitimur: quīs p̄ſe-

ctus euidentior ē: tñ ſanitate & p̄ hāc fruſtra q̄ri & line his reddi ſape manifeſtū ē. Sicut
i oculis quoq; deprehēdi pōt: q̄ a medicis diu vexati ſine his iterdū ſaneſcūt. At i ea par-
te: q̄ manu curata euidentior ē: oēm p̄fectū: vt aliqd' ab alijs adiuuet: hīc tñ plurimum tra-
here. Hęc at ps cū ſit vetuſtiſſima. magis tñ ab illo parēte oīs medicie Hippocrate: q̄ a
priorib; exulta ē. Deide poſteaquā diducta ab alijs hīc p̄ſeſſores ſuos cœpit: i a gy-
pro quoq; increuit: Philoxeo maxie auctore: q̄ pluribus volūmibus hāc pte diligētif-
ſime cōprehēdit. Gorgias quoq; & Soſtratus & Hierō & apolonij duo & Hāmōius
alexādrinus. multiq; alij celebres viri: ſinguli qdā reppererūt. Ac romæ quoq; nō me-
diocres p̄ſeſſores: maxieq; nup Tryphō pater: & Euelpiſtus & vt ex ſcriptis eius itelli-
gi pōt horū eruditiffimus Mages: q̄buſdā i melius mutatis: aliquatū ei diſciplinæ adie-
cerūt. Eſt at chirurgus debet adoleſcēs aut certe adoleſcētia p̄prior. manu ſtrēua ſta-
bili: nec vnq̄ itremefcēte: eaq; non minus ſiniſtra: quā dextra p̄optus acie oculoꝝ acri-
claraq; anio itrepidus: imifericors: ſic vt ſanari velit eū quē accipit: nō vt clamore eius
motus: vel magis quā res deſiderat: p̄peret: vel minus quā necelle ē: ſecet: ſed p̄inde ſa-
ciat oīa ac ſi nullus ex vagitibus alterius affectus oriat'. Pōt at regri: qd' huic pti p̄prie
vēdicādū ſit. q̄a vulnerū quoq; vlcerūq; multoz curatiōes: q̄s alibi executus ſum. chi-
rurgi ſibi vēdicāt. Ego eūdē quidē hominē poſſe oīa iſta p̄ſtare cōcipio. Atq; ubi ſe di-
uiferūt eū laudo: qui quā plurimū p̄cipit. Ipſe aut huic pti ea reliquit: in quibus uulnus
facit medicus: non accipit & in quibus vulneribus vlceribus ue plus perfici manu: quā
medicamento credo. tū quicquid ad oſſa pertinet: quæ deinceps exequi aggrediar. di-
latiſq; in aliud volumen oſſibus: in hoc cætera explicabo: p̄p̄oſitiſq; his: quæ in quali-
bet pte corporis ſiūt: ad ea: quæ p̄prias ſedes habent: tranſibo. **De luxatis. Caput. i.**

Vxata igit' in quacunq; pte corporis ſunt quā primū ſic curari debent: vt qua
dolor ē ea ſcalpello cutis crebro icidatur: detergat' q; eodē aduerſo p̄fluēs ſan-
guis. Quod ſi paulo tardius ſubuertit: iamq; ēt rubor ē: qua rubet corpus: ſi
tumor quoq; acceſſit: q̄cūq; is ē: id optimū auxiliū ē. Tū ſuper danda reprimētia ſūt:
maxieq; lana ſuccida ex aceto & oleo. Quod ſi leuior is caſus ē: poſſūt ēt ſine ſcalpello
impoſita eadē mederi. Et ſi nihil aliud eſt: cinis quoq; maxime ex farmenis: Si his nō

Att. in
sup primedo sanguine

diomis

Att. ſtomach ex brachio in
mēſtrua deſectur

in morbis mulierum fortuna
na confert. vide fol. 29. rō
2. vide hīpoc. lib. de arte. pug-
et gal. lib. de cōmoditatib; tu-
re. c. 6. et. xj. terap. c. 6. p. 6
linæo.

hippo. oīs mē. p̄ſeſſores.
quō ſiue in mē. p. lib.
de medicane autorib; a
p̄cipue partib; chirurgoz
apolonij duo. ſ. ſenior et ſe-
nior. quos citat gal. lib. de
ſectis. textu. p.

qualis debet eſſe chirurgus
mages. cuius meminit gal. c.
terapeu. in ſine.

in quacūq; ſatis

est: quilibet alius ex aceto vel etiam ex aqua coactus.

De his quæ p se itumescunt quomodo excidenda & curanda sunt. Caput secundum:

Erū hoc quidē promptū est. In his at negociū maius ē: quæ p se vicio itus or-
to itumescunt: & ad suppurationē spectant. Ea oīa genera abscessū est alias p
posuit: medicamētāq; eis idonea executus sum. Nunc superest vt dicā in his dē
quæ manu fieri debeāt. Ergo priusquā indurescāt: cutē incidere & cucurbitulā accōmo
dare oportet. quæ quicquid illuc malæ corruptaq; materiæ coit: extrahat idq; iterum
tertioq; recte fit donec oē mdtiū inflāmatiōis excidat. Neq; tñ fas nō est, nihil cucur-
bitula agere. Interdū. n. sed raro quicquid abscedit velamento suo includitur. id antiq
tunicam nominabāt. Meges quia tunica oīs nervosa ē: dicit nō nasci sub eo vicio ner-
uum. quo caro cōsumeret: sed subiecto iā vetustiore pure callū circumdari. Quod ad
curatiōis rōnem nullo loco p̄tinet: qā quicquid dixi si tunica ē: idē si callus ē fieri debet.
Neq; vlla res phibet et si callus ē: tñ qā cigit: tunicā nominari. Tū pure quoq; matu-
rior hęc iterdū eē cōsuevit. Ideoq; qd sub ea ē: extrahi p cucurbitulā n̄ pōt. Sed facile id i
telligit vbi nihil ad mota illa mutauit. Ergo siue id incidit siue iā durities ē: in hac au-
xilij nihil est. Et vt alias scripsi vel auertenda cōcurrēs eo materia: vel digerēda: vel ad
maturitatē pducēda est. Si priora cōtigerūt nihil p̄ter ea necessariū ē. Si pus maturuit
i alis qdē & i inguinibus raro secādū ē. Itē vbiq; mediocris abscessus ē. Itē quotiens
i summa cute vel et carne vitiū ē: nisi festinare curātis ibecillitas cogit. Satisq; ē cataplas-
mata efficere: vt p se pus aperiat: Nā fere sine cicatrice pōt eē is locus: qui exptus ferrū
nō ē: Si at̄ altius malū ē: cōsiderari debet nervosus ne is locus sit: an non sit. Nā si sine
nervis ē: cādēti ferramento aperiri debet. Cuius hęc gratia ē: qd̄ exigua plaga diutius
ad pus euocādū patet paruaq; postea cicatrix fit. At si nervi iuxta sunt: ignis alienū ē:
ne vel distēdant hi: vel mēbrū debilitēt. Necessaria opa scalpelli ē. Sed cetera etiā sub
cruda aperiri possunt. Inter nervos vero vltia expectāda maturitas ē: quæ cutē extenu-
et: eiq; pus iūgat: quo p̄pius reperiat. Itēq; aliā rectā plagam desiderāt i carne qā fere
vehemēter curē extēuat. tota ea sup pus excidēda ē. Semp̄ at̄ vbi scalpellus admouet
id agēdū est vt & quā minimæ & quā paucissimæ plagæ sint. cū eo tñ vt necessitati suc-
curāus & i mō & i numero. Nā maiores sinus latius: iterdū etiam duabus aut pluri-
bus lineis incidendi sunt. Dandaq; opa aut imus sinus exitū habeat ne quis humor in-
tus subsidat qui p̄xia & adhuc sana rodēdo sinuet. Est etiam i rerū natura: vt cutis la-
tius excidēda sit. Nā ubi post lōgos morbos tot⁹ corporis habitus uiratus ē: lateq; se
sinus diffudit & in eo ps cutis palet: scire licet eā iam emortuam esse & inutilē futurā.
Ideoq; excidere cōmodius ē. maxie si circa articulos maiores id euēit. cubantēq; agrū
fluēs alius exaruit: neq; p alimēta quicquam corpori accedit. Sed excidi ita debet: ut
plaga ad similitudinē myrtei folij fiat quo facilius sanescat. Idq; p̄petuum ē. Vbiq; q;
medicus ex quacunq; causa cutem excidit: pure effuso i alis uel inguinibus: linamento
opus non ē. Spongia ex uino ipōnēda est. In ceteris partibus si atq; ea linamenta sup-
uacua sunt: purgationis causa paulū mellis ifundendum: dein glutinantia super dan-
da. Si illa necessaria sunt: sup ea quoq; similiter dari spongia eodem mō ex uino expref-
sa debet. Quādo at̄ linamētis opus sit: quādo non sit. alias dictū ē. Cetera eadē incisa
suppuratione faciēda sunt. quæ ubi p medicamēta rupta ē: faciēda esse proposui.

De bonis malisue signis exulceratorum. Caput tertium.

Rotinus at̄ quātū curatio efficiat quātūq; aut sperari aut timeri debeat: ex q;
busdā signis itelligi pōt: fereq; his dē q; i uulneribus exposita sūt. Nā bōa signa
sūt: somnū capere: facile spirare: siti non confici: cibū nō fastidire: si febricula

LIBER SEPTIMVS

fuit: ea vacare. Itēq; habere pus albū: lue: nō fœdi odoris. Mala sunt: vigilia: spiritus: ^{Ixix. signis.} signa mala.
grauitas: sitis: cibi fastidiū: febris pus nigrū aut feculētū & fœdi odoris. Itē pcedēte cu-
ratione eruptio sanguinis: aut si antequā sinus carne ip̄leat̄ oræ carnosæ fiūt. Illa quoq;
ipsa carne habere nec firma: deficere tñ animā vel ip̄a curatiōe vel postea: pessimū oīum ^{hęc. Als. hebet.}
ē. Quin et̄ morbus ipse siue subito solutus ē: dein suppuratio exorta ē: siue effuso pure
p̄manet: nō iniuste terret. Estq; iter causas timoris: si sensus i vulnere rodētium non est.
Sed vt hęc ipsa fortuna huc illucue discernit: sic medici partiū ē: eniti ad repericiōā sani-
tatē. Ergo quoties vlcus resiliuerit: eluere id: si reprimendus humor videbitur: vino ex
aqua pluuiiali mixto: vel aqua in qua lenticula cocta sit: debebit. Si purgandum erit:
mulso: rursusq; ipōnere eadē. Vbi iam repressus videbitur humor vlcusq; purum erit
produci carnem conueniet & foueri vulnus pari portione vini ac mellis: superq; impo-
ni spongia ex vino & rosa tincta. Per quæ cum caro producat̄: plus tñ: vt alias quoq;
dixi uictus ratio eo confert. id est solitus iam febribus & cibi cupiditate reddita: balneū ^{solutis.}
rarū: quotidiana: sed lenis gestatio: cibi potiōesq; corpori reficiēdo. Apteq; oīa per me-
dicamēta quoq; suppurationē rupta sequunt̄: sed quia magno malo vix sine ferro mede-
ri licet: in hunc locum reseruata sunt.

De fistulis.

Caput. iiii.

Duersus fistulas quoq; si altius penetrāt ut ad ultimas demitti colliriū nō pos-
sit: si tortuosa sunt: si multiplices: maius in manu quā in medicamētis praefi-
diū est. minusq; operæ est. si sub cute trāsueris ferunt̄: quā si recte intus dēdūt.
Igitur si sub cute trāsueris fistula est: demitti specillum debet: supraq; id ea icidi. si fle-
xus reperiuntur: hi quoq; simul specillo & ferro persequendi sunt. Idemq; faciendum:
si plures se quasi ramuli ostendūt. Vbi ad fines fistulæ uentū est: excidendum ex toto
callus est. superq; fistulæ dandæ. & medicamētū quo glutinetur. At si recta subter ten-
dit ubi quo maxime ferat specillo exploratū est. excidit is sinus debet: dein fistula oris
cutis iniicienda est: & atq; glutinantia medicamenta super danda sunt. Aut si corrupti-
us ulcus. quod interdum osse uitiato fit. ubi id quoq; curatum est: pus mouentia: solēt
autem inter costas fistulæ subter exire: quod ubi incidit: eo loco costa ab utraq; pte de-
cidenda & eximēda ē: neq; itus corruptū relinquat̄. solēt ubi costas trāsierūt septū id
qd̄ trāsueris a superioribus uisceribus itestina discernit: uiolare. Quod itelligi & ex lo-
co & ex magnitudine doloris pōt: & qā nōnūq; spiritus eo: cū hūore quasi bullate prū-
pit: maxieq; si hūc ore ille cōtinuit. In eo medicamini locus nullus ē. In ceteris uero q;
circa costas sanabilia sunt: pingua medicamenta inimica sunt. ceteris quæ ad vulnera
accōmodant̄: uti licet. Optime tñ sicca linamenta: uel si purgādū aliqd̄ uidet̄ in melle
tincta ipōnuntur. Vētri nullū os subest. sed ubi p̄nitiosa admodū fistulæ fiūt: adeo ut
Solitatus i sanabiles esse crediderit. Id nō ex toto ita se habere usus ostēdit. Et qdem:
qd̄ maxie mirū uideri pōt: tutior fistula ē cōtra iecur & lienē & uentriculū quā contra
intestina: non quo perniciosior res ibi sit: sed quo alteri periculo locū facit. Cuius expe-
rimento moti qdā auctores parū modū rei cognouerūt. Nā vēter saxe et̄ tello pforat̄
prolapsaq; intestina cōdunt̄: & oras vulneris futuræ cōprehēdūt. qd̄ quēadmodum
fiat mox indicabo. Itaq; et̄ ubi tenuis fistula abdomē perrūpit: excidere eā licet: futura
q; oras cōiungere. Si uero ea fistula itus patuit: excisa necesse ē latius foramen reliquat̄
qd̄ nisi magna ui utiq; ab ite. iore pte sui nō pōt. q̄ quali membrana qdā finit abdomē: q;
peritoneo grāci uocat̄. Ergo ubi aliquis ingredi ac moueri cōcepit rūpitur illa futura atq;
intestina soluuntur. Quo fit ut pereundum homini sit. Sed nō omnimodo res ea de-
sperationē habet. Ideoq; tenuioribus fistulis adhibenda curatio est: ^{qua.}

abscessus esse.

Meq;

ut. ubi nō est secundus

ut. quæ in isto sit qualis debe-
at esse plaga

signa bona

te apprehēdi & extrahi possit. Si iā illa decidit: solūq; itus ferrū ē mucro uel digitis ap-
prehēdi vel fortice: atq; ita educi debet. Neq; alia rō extrahēdi ē ubi ab ea pte q̄ uēit euēl-
li magis placuit. Nā ampliatio uulnere aut harūdo: si inest: euellēda ē: aut si ea nō ē: fer-
rū ipsū. Quod si spicula apparuerūt: eaq; breuia & tenuia sunt: forfice ibi cōminui de-
bēt: vacuūq; ab his telū educi si ea maiora ualētoraq; sunt: fixis scriptorijs calamis cōte-
gēda: ac ne qd lacerēt: sic euellēda sunt. Et i sagittis qdē hęc obseruatio ē. Latū uero te-
lū si cōditū ē: ab altera pte educi nō expedit: ne igēti uulnere ipsi quoq; igēs uulnus adij-
ciamus. Euellēdū ē ergo genere quodā ferramētū: qd̄ diocris grāci helulcū uocat: qm̄
auctore Diocle hēt. quē iter p̄scos maxiosq; medicos fuisse iā posui. Lamia uel ferrea
uel aenea ē ab altero capite duos utrinq; deorsū cōuersos uncōs hēt: ab altero duplica-
ta alteribus: leuiterq; extrema i eā partē iclinata: quā sinuata ē. isup ibi ē pte iclinata:
q̄ p̄forata ē. Hęc iuxta telū trāuersa demittit. Deide ubi ad imū mucronē uētū ē: pau-
lū torquet: ut telū foramiē suo excipiat. Cū in cauo mucro ē: islico duo digiti subiecti
p̄tis alterius: uncis simul & ferramētū id extrahūt & telū. Terciū gēus telorū ē: qd̄ iter
dū euelli debet: plūbea glās: aut lapis: aut simile aliqd: qd̄ p̄rupta cute itegrū itus ise-
dit. In oibus his latius uulnus aperiēdū: idq; qd̄ icit: ea q̄ uēit forfice extrahēdū est. Ac-
cedit uero aliqd̄ difficultatis sub oī ictū si telū uel ossi ihæsūt: uel i articulo se iter duo of-
sa demersit. i osse vsq; eo mouēdū ē donec is locus laxet q̄ mucronē momordit: & tum
uel māu uel forfice telū extrahēdū ē. q̄ rō i dētibus quoq; eiciēdis ē. Et uix vnq; ita telum
nō seq̄. Sed si morabit̄ excuti quoq; ictū aliquo ferramēto poterit. Vltimū ē ubi non
euellit̄: terebra: iuxta forare. ab eo quoq; foramiē ad speciē litteræ ψ cōtra telū os exci-
dere. sic ut lineā q̄ diducūt ad telū spectēt. eo facto id necesse ē labet & facile auferat̄.
Inter duo uero ossa si p̄ ipsū articulū pruperit: circa uulnus duo mēbra fascijs habē sue
deligēda: & p̄ has i diuersas ptes diducēda sūt ut neruos distēdat. Quibus extētis laxi-
us iter ossa spaciū ē: ut sine difficultate telū recipiat. Illud uidēdū ē. sicut i alijs locis po-
sui. ne q̄s neruus aut uēa aut arteria a telo lædat̄: dū id extra itur: eadē. f. rōe q̄ supra po-
sita ē. At si ueneno quoq; telo q̄s ictus ē: his dē oib; si fieri pōt̄ et festinatius actis adij-
ciēda curatio ē q̄ uel epoto ueneno uel a serpēte ictis adhibet̄. Uulneris at̄ ipsius extra-
cto telo medicia n̄ alia ē: q̄ q̄ cēt si corpe icto nihil ihæsisset. De q̄ satis alio loco dictū ē.

De gāgilij & meliceride & atheromate Capitis tuberculus. Caput. vi.

Aec uenire i q̄libet pte corporis possūt. Reliq; certas sedes hēt. de qb; dicā. orsus
a capite. In hoc multa uaria q̄ tubercula oriūt̄. gāgilia: meliceridas: & herōa
ta noiānt: alijsq; ēt nū uocabulis qdā alijs discernūt: qbus ego steathōata quoq;
adijiā. Quā quis & i ceruice & i alis & i lateribus oriri solēt p se tñ nō posui: cū oīa ista
mediocres differētias habēat: ac ne piculo terreāt neq; diuerso genere curēt. Oīa at̄ ista
& ex paruulo icipiūt. & diu paulatimq; crescūt. & tunica sua iccludūt. Quā dā ex his
dura ac renitētia: qdā mollia cedētiaq; sūt. qdā spacio nudāt: qdā tecta capillo suo p
manēt: fereq; sine dolore sunt. Quid itus habēat ut cōiectura p̄ sagiri pōt: sic ex toto
cognosci nisi cū eicta sunt nō pōt. Maxie tñ in his quā renitunt̄ aut lapidis quādam
similia. aut cōcreti cōfertiq; pili reperiūt̄. In his uero quā cedūt aut melli simile aliqd
aut tenui pulcūla: aut q̄ si rās cartilagini: aut carni hebeti & cruentā. quibus aliqui
colores esse cōsuerūt. fereq; gāgilia renitunt̄. Atheromati subest quasi tenuis pulcū-
la. Meliceridi liquidior humor. Ideoq; p̄ssū circūfluit. Steathōati pigue qdā idq; la-
tissime patere cōsueuit: resoluitq; totā cutē suppositā: sic ut ea labet cū i ceteris sic altri-
ctior. Oīa derafa ante si capillis cōtegūt̄ per mediū oportet icidere: sed steathōatis tu

De ani fistulis.

Propria ēt nū aīaduersionē desiderāt ea quā i ano sunt. In has demisso specillo
ad vltimū eius caput icidi cutis debet. dein nouo foramine specillū educi lino
sequēte: qd̄ in aliā eius partē ob id ipsū p̄foratū cōiectū sit. Ibi linū p̄hēdēdū:
vinciēdūq; cū altero capite ē: ut laxē cutē: quā sup fistulā ē: teneat. Idq; linū esse debet
crudū & duplex triplex uel: sic tortū ut vnitas facta sit. Interi at̄ licet negocia augere am-
bulare: lauari, cibū capere peride atq; sanissimo. Tātūmodo id linū bis die saluo mō du-
cēdū ē: sic ut subeat fistulā p̄s q̄ superior fuerit. Neq; cōmittēdū ē ut id linum putrescat.
Sed terciū quoq; die nodus resoluedus ē: & ad caput alterū recēs linū alligādū ē: edu-
ctōq; ueterē: id i fistula cū simili nodo relinquēdū. Sic. n. id paulatī cutē q̄ supra fistulā
ē: icidit: simulq; & id sanescit qd̄ a lino relicū ē: & id qd̄ ab eo mordet̄: icidit. Hęc rō
curatiōis lōga: sed sine dolore ē. Qui festinat: astrigere cutē lino debet: quo celerius se-
cet: noctuq; p̄cillo tēua qdā itus demittere: ut cutis hoc ipso extenuet̄ quo extendit̄.
Sed hęc dolorē mouēt. Adijcit̄ celeritati sic ut tormēto quoq; si & linū & id qd̄ ex p̄ci-
cillo ē: aliquo medicamēto illinit̄ ex ijs qbus callū exedi posui. Poterit tñ fieri ut ad scal-
pelli curatiōē ēt illo loci ueniēdū sit: si itus fistula fert: si multiplex ē. Igit̄ i hęc genera
demisso specillo duab; lineis icidēda cutis ē ut media iter eas habēula tēuis admodū eij-
ciat̄ ne p̄tius orā coeāt sitq; locus aliq; linamētis. q̄ q̄ paucissima sup iniiciēda sūt: oīa
q; eodē mō faciēda: q̄ i abscessib; positus ē. Si uero ab vno ore plures sinus erūt: recta
fistula scalpello erit icidēda: ab eo cetera q̄ iā patebūt lino excipiēda. si itus aliq; proce-
det: quo ferrū tuto puenire nō poterit: colliriū demittēdū erit. Cibis at̄ i oibus eiusmo-
di casibus: siue māu siue medicamētis ageat̄: dari debet humidus. potio liberalis: diuq;
aqua ubi iā caro icrescit. tū demū & balneis raris utēdū erit: & cibis corpus iplentibus.

De telis e corpore extrahendis. Caput. v.

Ela quoq; q̄ illata corporib; itus hāserūt: magno negocio s̄ape eiciūt̄. Sūtq;
qdā difficultates ex generib; eorū qdā ex his sedibus i quas illa penetrarūt. Oē
at̄ telū extrahit̄ aut ab ea pte q̄ uēit: aut ab ea i qua tetēdit. Illic uia qua redeat
ipsū sibi fecit. Hic a scalpello accipit. Nā cōtra mucronē caro icidit̄. Sed si nō alte telū
isedit: & i sūma carne ē: aut certe magnas uenas & loca neruosa nō trāsiit: nihil melius
est: quā q̄ uēit id euellere. Si uero plus ē p̄ qd̄ telo reuerēdū quā qd̄ prumpēdū est: iāq;
uenas neruosq; id trāsiit: cōmodius ē apire qd̄ sup̄est: eaq; extrahere. Nā & p̄pius peti-
tur & tuti⁹ euellit̄ & i maiore mēbro si mediū mucro trāsiit facilius sanescit qd̄ peruiū
ē. quia utriq; medicamēto fouet̄. Sed si retro telū recipiēdū ē: ampliāda scalpello pla-
ga ē: quo facilius id sequat̄: quoq; minor oriat̄ inflāmatio: quā maior fit: si ab illo ipso
telo dū redit corpus laniat̄. Itē si ex alia parte uulnus aperit̄: laxius eē debet: quā ut re-
lo postea trāseunte ampliet̄. Sūma aut̄ utraq; parte ita habēda cura ē: ne neru⁹: ne ue-
na maior: ne arteria incidat̄. Quoq; ubi aliquid detectū est: excipiēdū hamo retuso ē
abducēdūq; scalpello. Vbi aut̄ satis icisū est: telū eximēdū est: tū quoq; eodem mō
& eadē cura habita: ne sub eo quod eximet̄: aliquid eorū lædatur: quā tuenda esse pro-
posui. Hęc cōmunia sunt. Propria quā dā in singulis telorum generibus subijciēda
sunt. quā protinus subijciam. Nihil tā facile in corpore quā sagitta conditur: eademq;
altissime isedit. Hęc autem eueniunt & quia magna uis fertur illa: & quia ipsa in angu-
sto est. S̄apius itaq; ab altera parte quam ex qua uenit recipiēda est p̄cipueq; quia
fere spiculis cingitur: quā magis laniant si retro quam si contra trahuntur. Sed inde
aperta uia caro diduci debet ferramento ad similitudinē facto græcæ litteræ ψ. De-
inde ubi apparuit: si mucro si harundo inhæret: propellēda est: donec ab altera par-

Atq; modus soluedi autem
que supra fistulas est
p̄foratū. Als. perforatam
modo. Als. uolo.

modus extrahendi sagittas

modus extrahendi telorū

latius

de diorte

Atq; in extrahendis dentib;

In telo ueneno

vide. metho. 17. c. 17.

atheromata. i. tuber cui pulcū-
cule simile quid m̄st. metho. 17.
c. 17. Steathōata. i. que seruo quid si
continent̄ ibi.

lapillis

gangilia. atheroma. melicera
des. Steathoma.

curatio

nica quoque secunda est: ut effundatur quicquid intus coit: quia non facile a cute subiecta carne est separata. In ceteris ipsa tunica iuiolata seruanda est. primum autem alba & itera se ostendit. Tunc scapelli manubriolo diducenda a cute & carne est: eijciendaque cum eo quod intus tenet. Si quoniam tamen ab inferiore parte tunica musculus inhaerit: ne his laedat: superior pars illius decidenda: alia ibidem relinquenda est. Vbi tota exerta est: committenda ora: fibulaque his iniicienda: & super medicamentum glutinas dandum est. Vbi vel tota tunica: vel aliquid ex ea relictum est pus motuetia adhibenda sunt. ¶ De oculorum vicijis quae scalpello & manu curantur: Caput. vii.

Ed ut haec neque genere vicijis: neque ratione curatiois iter se multum distat: sic i oculis quoque manu postulat & ipsa diuersa sunt: & aliter aliterque curantur. Igitur in superioribus palpebris vesica nasci solent pingues grauesque: quae vix attollere oculos sinunt leuesque pituitae cursus: sed assiduos i oculis mouet. Fere vero i pueris nascuntur. Oportet compresso digitis duobus oculo atque ita cute itenta scalpello transversam lineam incidere suspensa leuiter manu ne vesica ipsa vulneret. & ut locus ei patefactus est ipsa prumpat. tum digitis eam apprehendere oportet & euellere. Facile autem sequitur. Dein super vngui collirio debet ex his aliquo: quo lippietes oculi super iunguntur. paucissimisque diebus cicatrix inducitur. Molestius est vbi incisa vesica est. Effundit. n. humorem. neque postea quia tenuis admodum est: potest colligi. Si forte id incidit: eorum aliquid imponendum est: quae puri mouendo sunt. ¶ De critha tuberculo palpebrarum.

Ne ad palpebra super pillos locum tuberculum paruulum nascitur: quod a similitudine ordi a graecis critha noiait. Tunica quiddam quod difficulter maturescit comprahensum est. Id vel calido pane: vel cera subinde calcifecta foueri oportet: sic ne nimius is calor sit: sed facile ea parte sustineatur. Hac. n. ratione saepe discutitur. interdum concoquitur. Si pus se ostendit: scalpello diuidi debet: & quicquid intus humoris est: exprimi. Eodem deinde vapore postea quoque foueri & super inungi: donec ad sanitatem perueniat. ¶ De chalazia palpebrarum.

Lia quoque quiddam i palpebris huic non dissimilia nascuntur: sed neque vti que figura eiusdem & mobilia simul atque digito huc vel illuc impellunt. Ideoque ea chalazia vocantur haec icidi debent si sub cute sunt ab exteriori parte. si sub cartilagine ab interiori. De scalpelli manubriolo diducenda ab integris partibus sunt. Ac si intus plaga est: inungendum primo lenibus: deinde acrioribus. Si extra: super dandum emplastrum quo id glutinetur. ¶ De ungue oculorum: quod pterigion a graecis uocatur.

Unguis uero: quod pterigio graeci uocant: est membranula neruosa oriens ab angulo: quae nonnumquam ad pupillam quoque puenit. eique officit. Saepius a narium interdum est a temporis parte nascitur. Huc recentem non difficile est discutere medicamentis: quibus cicatrices i oculis extenuant si inueterauit: itaque ei crassitudo quoque accessit. excidi debet. Post abstinentiam uero unius diei: uel aduersus infedili contra medicum his homo collocandus est: uel sic aduersus ut in gremium eius caput resupinus effundat. Quidam si i sinistro oculo uicium est: aduersum. Si i dextro: resupinum collocari uolunt. Altera autem palpebra a sinistro diduci oportet: altera a medico. Sed ab hoc: si ille aduersus est: inferior. si supinus: superior. Tunc idem medicus hamulum acutum paulum mucronem intus recuruato subijcere extremo ungui debet: eumque ifigere: atque eam quoque palpebra tradere alteri. ipse hamulo apprehenso leuare unguem. eumque acu trajicere linum trahente. Deinde acum ponere. lini duo capita apprehendere: & per ea erecto ungue si qua parte oculo inhaeret manubriolo scapelli diducere: donec ad angulum ueniat. Deinde inuicem modo remittere: modo attrahere. ut sic & initium eius & finis anguli reperiat. Duplex. n. periculum est: ne uel ex ungue

aliquid relinquatur: quod exulceratum vix ullam recipiat curationem: vel ex angulo quoque caruncula abscidat: quae si vehementius unguis ducitur. sequitur. Ideoque decipit: ac si abscissa est: patefcit foramen: per quod postea semper humor descendit: rhypada graeci vocant. Verus ergo anguli finis utique noscedus est. quod vbi satis constitit non nimium adducto ungue scapellus adhibendus est: deinde excidenda ea membranula. ne quod ex angulo laedat. Eo deinde ex melle linamentum super dandum est supraque linteolum & aut spogia aut lana succida proximisque diebus diducendus quotidie oculus est: ne cicatrice iter se palpebrae glutinent. Si quidem id quoque tertium periculum accedit: eodem modo linamentum imponendum: ac nouissime iungendum collirio: quo vlcera ad cicatricem producantur. Sed ea curatio vera esse debet: aut certe ante hyemem. De qua re ad plura loca pertinere semel dixisse satis erit. Nam duo genera curationum sunt. Alia i quibus eligere tempus non licet: sed utendum est eo: quod incidit: sicut i vulneribus: & i fistulis. Alia i quibus nullus dies urget: & expectare tutissimum & facile est: sicut euenit i ijs quae tarde crescunt & dolore non cruciant: i his uero expectandum est. Aut si quid magis pressit: melior tamen autunus uel aestas: quam hyems est. Atque his ipse medius: iam fractis aestatibus: nondum ortis frigidibus. Quo magis aut necessaria pars erit quae tractabitur hoc quoque maiori periculo subiecta est. & saepe quo maior plaga facienda: eo magis haec temporis ratio seruabitur.

¶ De enchanti tuberculo.

X curatio uero unguis ut dixi uicia nascuntur: quae ipsa alijs quoque decaulis oriari solent. Interdum. n. fit i angulo: paru ungue exciso uel aliter: tuberculum: quod palpebras paru diduci patitur. enchantis graece noiait. Excidi hamulo & circuncidi debet: hic quoque diligenter temperata manu: ne quod ex ipso abscidat. Tunc exiguum linamentum respergendum est uel cadmia uel atramento sutorio: inque cum angulum diductis palpebris inferendum: supraque eodem modo deligandum. proximisque diebus similiter nutriendum tamen ut primis aqua egelida uel etiam frigida foueatur.

¶ De ancyloblephato oculorum uicio.

Interdum iter se palpebrae coalescunt aperiri que non potest oculus. Cui malo solet etiam illud accedere: ut palpebrae cum albo oculi cohaereant. scilicet cum i utroque fuit vlceris negligenter curatum. Sanescendo. n. quod diduci potuit & debuit: glutinabit. ancyloblepharos sub utroque uicio graeci uocant. Palpebrae tamen iter se cohaerentes non difficulter diducunt: sed interdum frustra nam rursus glutinant. Experiri tamen oportet. quia bene res sapius cadit. Igitur aduersum specillum inferendum: diducendaque eo palpebrae sunt: deinde exigua penicilla iterponenda donec exulceratio eius loci finiatur. Aut ubi albo ipse oculi palpebra inhaerit: Heraclides tarerinus auctor est: aduerso scapello subsecare magna cum moderatioe: ut neque ex oculo neque ex palpebra quicquam abscidat. ac si necesse est ex palpebra potius. Post haec inungat oculus medicamentis quibus aspritudo curat: quotidieque palpebra uertat non solum ut ulceri medicamentum inducat: sed et ne rursus inhaereat: ipsique et precipitatur: ut saepe eam duobus digitis attollat. Ego sic restitutum esse neminem memini. Mege se quoque multa tenuisse: neque unquam profuisse: quia semper iterum oculo palpebra inhaerit: memoriae prodit.

¶ De agylopa fistula oculorum.

Tamen in angulo quae naribus propior est ex aliquo uicio quae parua fistula aperit: per quam pituita assidue destillat. agylopa graeci uocant idque assidue male habet oculum. nonnumquam et ex oculo usque ad nares penetrat idque interdum naturam carcinomatis habet. Vbi itentae uenae & recuruae sunt: color palet: cutis dura est & leui tactu irritat inflammationemque i eas partes: quae coniunctae sunt: euocat. Ex his eos quae carcinoma habent

uicijis. rhypada.

Att. duras horas illud ag. f. ce
nec afficiat. q. uas et ag. pome
ant. p. 4. e. 20. ad finem. p.
scito parata

Att. palpebras posse eas al
bo oculi coherere

heraclides

mege

aglylopa de qua uide gal. v. d.
medicamentis copiose s. locas
e. 2. et actius lib. 7. e. 84.
carcinomatis. quid sit carcinoma
uide fol. 53.

curare: piculosū est. Nā mortē quoq; ea res maturat. Eos vero quibus ad nares tendit superuacuū. Neq; n. sanescūt. At qbus id ī angulo ē pōt adhiberi curatio cū eā nō igno- rā sit esse difficilē. quātoq; angulo ppius id foramē ē: tāto difficilior ē. qm̄ p angulū ē in quo versari manus possit. Recētī tñ re mederi: facilius ē. Sed hamulo sūmū eius fora- minis excipiendū deinde totū id cauū: sicut ī fistulis dixi: vsq; ad os excidendum: oculo q; & ceteris iunctis partibus bene obrectis os feramēto adurendum est vehementius. Quod si iā carie vexatū est: quo crassior his squama acedat: qdā adurētia imponūt: vt atramentum futuriū vel chalcididē vel æruginem rasam. Quod & tardius & non idem facit. Ossē adusto curatio sequitur eadem: quæ in cæteris vstis.

De pilis palpebrarum oculum irritantibus.

Illi vero q in palpebris sunt duabus de causis oculū irritare cōsuerūt. Nā modo palpebræ superioris sūma cutis relaxat̄ & pcedit. quo fit vt eius pili ad ipsum oculū cōuertāt: qā nō simul cartilago quoq; se remisit. Modo sub ordine natu- rali pilorū alius ordo subcreuit: q p̄tinus itus ad oculū tēdit. Curatiōes hæ sunt. si pili nati sunt q nō debuerūt: tenuis acus ferrea ad similitudinē hastæ lata in ignē coiciēda ē. Deinde cadēs sublata palpebra sic: vt eius p̄nitiofi pili ī cōspectum curatis veniāt. sub ipsis pilorū radicibus ab angulo imittēda ē: vt ea terciā p̄te palpebræ trāsfueat. Deinde iterū terciōq; vsq; ad alterū angulū. Quo fit vt oēs pilorū radices adustæ emoriāt. Tū superimponēdū medicamētū ē: qd̄ inflāmationē p̄hibeat. atq; vbi crustæ exciderūt: ad cicatricē pducēdū. facillime at̄ id genus sanescit: qdā aiunt acu transui iuxta pilos in ex- teriorē partē palpebræ oportere: eamq; transmitti duplicem capillum muliebrem du- centē: atq; vbi acus transijt in ipsius capilli sinū qua duplicatur pilum esse coiciendum & per eum in superiorē palpebræ partē attrahendū. ibiq; corpori agglutinandū & ipo- nēdū medicamētū quo foramē quoq; glutinet̄. sic. n. fore vt is pilus ī exteriorē p̄te po- stea spectet. Id primū fieri nō pōt nisi ī pilo lōgiore: cū fere breues eo loco nascāt. Dein- de si plures pili sunt: necesse est lōgū tormētū cū totiens acus transuet magnā inflāma- tionē moueat. Nouissime cū hūor aliq; ibi subsit oculo & ante p pilos & tū p palpebræ foramina affecto: vix fieri pōt vt glutē quo vinctus est pilus nō resoluat̄. Eoq; fit vt his eo vnde vi abductus est redeat. Ea vero curatio: quæ palpebræ laxioris ab oibus frequē- tatur: nihil habet dubij. Si quidem oportet conrecto oculo mediam palpebræ cutem siue ea superior: siue inferior est: apprehendere digitis ac leuare. tū cōsiderare quātulo detracto futurū sit: vt naturaliter se habeat. Si qdē hic quoq; duo picula circūstāt. Si nimū fuerit excisum. ne contegi oculos nō possit. Si parū: ne nihil actū sit & frustra se- ctus aliq; sit. Qua deide incidēdū videbit̄ p duas lineas atramēto notādū ē: sic vt de i- teriore quæ pilos cōtinet & ppiore ei linea aliqd relinquat̄: qd̄ apprehēdere acus po- stea possit. His cōstitutis scalpellus adhibēdus ē. & si superior palpebra ē: añ. si inferior postea ppius ipsis pilis icidēdū. initiūq; faciēdū ī sinistro oculo: ab eo angulo q t̄p̄ in dextro: ab eo q naribus ppiore ē: idq; qd̄ iter duas lineas ē excidēdū. Deide ore vulneris iter se simplici futura cōmittēdā: operiēdusq; oculus ē: & si parū palpebra descēdet la- xāda vtiq; si nimū: aut astringēda: aut ēt rursus tenuis habenula ab vltiore ora exci- dēda. Vbi secta est: aliæ futuræ adijciendæ: q̄ supra tres esse non debent. Præter hæc in superiore palpebra sub pilis ipsis incidenda linea ē: vt ab inferiore parte diducti pili sur- sū spectēt. Idq; si leuis inclinatio ē: ēt solū satis tuet̄. Inferior palpebra eo nō eget. His fa- ctis spōgia ex aqua frigida expressa sup deligāda ē. Postero die glutinans ep̄lastrū inij- ciēdū. Quarto futura tollēda ē: & collirio qd̄ inflāmationes reprimat sup inungēdū.

Alius curati modus

curatio palpebre relaxate

De lasophthalmo oculorum.

Onnūq; at̄ nimū sub hac curatiōe excisa cute euenit vt oculos nō cōtegat. Idq; iterdū ēt alia de cā fit lasophthalmos græci appellāt. In quo si nimū palpebræ decst: nulla id restituere curatio pōt. Si exiguū mederi licet: paulū infra super- ciliū cutis incidenda est lunata figura cornibus eius deorsum spectantibus. Altitudo esse plagæ vsq; ad cartilaginem debet ipsa illa nihil læsa. Nā si ea incisa est: palpebra cō- cidit: neq; attolli postea potest: Cute igitur tñ diducta fit: vt paulum in ima oculi ora descendat: hiantes scilicet super plagam: in quam linamentum coiciendum ē: quod & coniungi diductam cutem prohibeat: & in medio carunculam citet. q̄ vbi eum locum impleuit: postea recte oculus operitur.

De ectropio.

T superioris at̄ palpebræ vitiū ē: qd̄ parū descēdit iōq; oculū nō cōtegit: sic in- ferioris: qd̄ parū sursum attollit̄: sed p̄det & hiat neq; pōt cū superiore cōmitti. Atq; id quoq; euenit interdū ex simili vitiō curatiōis: iterdū ēt senectute. ectro- pio græci vocāt. Si ex mala curatiōe est: eadē rō medicinæ est: q̄ supra posita est: plagæ tñ cornua ad maxillas non ad oculū conuertēda sunt. Si ex senectute ē: tenui ferramē- to id totū extrinsecus adurendū est: deinde melle inungendum. at quarto die vapore aquæ calidæ fouendum inungendumq; medicamentis ad cicatricem perducentibus.

ectropion

De Staphylomate oculi.

Accere circa oculū ī angulis palpebrarū icidere cōsuerūt. In ipso at̄ oculo non nūq; sūma attollit̄ tunica siue ruptis itus mēbranis aliqbus siue laxatis & simi- lis figura acino fit. Vnde id staphyloma græci vocāt. Curatio duplex ē. Alte- ra ad ipsas radices p mediū trāsuere acu duo lina ducēte. Deide alterius lini duo capita ex superiore pte: alterius ex iteriore astringere iter se. quæ paulatim secādo id excidūt. Altera in sūma pte eius ad lenticulæ magnitudinē excidere. deinde spodiū aut cadmiā ifricare. Vtrolibet at̄ factō albū oui lana excipiendum & imponēdum: posteaq; vapo- re aquæ calidæ fouendus oculus & lenibus medicamentis vngendus est.

De clauis oculorum.

Lauī at̄ vocantur callosa in albo oculi tubercula: qbus nomē a figura similitu- dine est. Hos ad imam radicē pforare acu cōmodissimū est infraq; eam excide- re: deinde lenibus medicamentis inungere.

De natura oculorum & eorum suffusione.

Vffusiois iā alias feci mentionē: quia cū recēs incidit medicamētis quoq; saepe discutit̄. Sed vbi vetustior facta est: manus curationē desiderat: quæ inter sub- tilissimas haberi pōt. De qua antequā dico: paucis ipsius oculi natura indican- da est. Cuius cognitio cum ad plura loca pertineat: tum vel præcipue adhuc pertinet. His igitur summas habet duas tunicas: ex quibus superior a græcis ceratoides vocat̄. Ea qua parte alba est satis crassa pupillæ loco extenuatur. Huic inferior adiuncta ē me- dia parte: qua pupilla ē: modico foramine cōcaua: circa tenuis: vltioribus p̄tibus ipsa quoq; plenior. quæ choroides a græcis noiat̄. Hæ duæ tunicæ cū iteriora oculi cingāt: rursus sub his coeūt: extenuatæq; & ī vnū coactæ p foramē qd̄ iter ossa ē: ad mēbranā cerebri pueniunt: eoq; inhærescunt. Sub his at̄ qua parte pupilla est locus vacuus est: Deinde infra rursus tenuissima tunica quam herophilus arænoiden noiauit. Ea media subdit: eoq; cauo cōtinet quiddā qd̄ a vitri similitudine hyaloides græci vocāt. Id ne- q; liquidū neq; aridū ē: sed q̄si cōcretus humor: ex cuius colore pupillæ color vel niger

notho. orati

De ozena: *poli po b/erato*

D autē vitiū: qđ ozena a gr̄cis vocat̄: si medicamētis nō cederet: quēadmodū manu curādū esset apud magnos chirurgos nō repperi. Credo quia res raro ad sanitatē satis p̄ficat cū aliqđ in ipsa curatione tormētum habeat. Apud quosdā tñ positū ē vel sutile fistulā vel enodē scriptoriū calamū in narē esse coiciēdū donec sursum ad os pueniat: tū p id tenue ferramētū candēs dandū esse ad ipsū os. deinde adustū locū purgādū esse arugine & melle. Vbi purus ē: lycio ad sanitatē pducendū. Vel narē incidēda eē ab vna pte ad os: vt & cōspici locus possit & facilius cādens ferramētū admoueri. Tū sui narē debere. & adustū qđē vlcē eadē rōne curari. Sutura vero illini vel spūa argēti vel alio glutinatē. **De oris vicijsq̄ māu & ferro curat̄.** Caput. xii.

De dentibus.

N ore quoq; qđā manu curant̄. Vbi in primis dētes nōnūq; mouentur mō p̄ radicū ibecillitatē mō p̄pter gingiuarū arefcentiū viciū. Oportet in vtrolibet candēs ferramētū gingiuis ad mouere vt leuiter attigat: nō vt insidat. Adustē gingiuā melle illinēda & mulso eluēda sūt. Vt pura vlcera eē cōperūt arida medicamēta isfricanda sūt ex his q̄ reprimūt. Si vero dens dolores mouet: eximiq; eū: q̄a medicamēta nihil adiuuāt: placuit: circūdari debet. vt gingiua ab eo resoluat̄. Tūnis cōcutiēdus ē. Ea q̄ faciēda donec bene moueat̄. Nā dens hārēs cū summo periculo euellit: ac nōnunq; maxilla loco mouet̄. Idq; ē maiore piculo in superioribus dētib; sit: q̄a p̄tēpora oculos ue cōcutere. Tū si fieri p̄t manu: si minus: forfice dens excipiēdus: Ac si exesus ē: ante: id foramē vel linamēto: vel bene accōmodato plūbo replēdū ē: ne sub forfice cōfringat̄. recta vero forfex ducēda est: ne inflexis radicibus: os carū: cui dēs inharet pte aliq; irangat̄. Neq; ideo nullū eius reipiculū ē: vtiq; in dētib; breuib; q̄ fere lōgiores radices habēt. Sape enim forfex cū dentē cōprehēdere nō possit: aut frustra cōprehēdat: os gingiuā prehēdit & frāgit. Protinus at̄ vbi plus sanguinis p̄fluit: scire licet aliqđ ex osse fractū eē. Ergo specillo cōquirēda ē testa quā recessit & vol sella p̄trahēda ē. Si nō seq̄t̄ incidi gingiua debet donec labās ossi testa recipiat̄. Quod si factū statū nō est: indurefcit extrinsecus maxilla: ut his hiare nō possit. Sed iponendū calidū ex farina & fico cataplasma ē donec ibi pus moueat̄. Tum incidi gingiua debet: Pus quoq; multū p̄fluēs ossis fracti nota ē. Itaq; tū id extrahi conuenit. Nōnunq; et eo laso fistula sit quā eradi debet. Dēs at̄ scaber qua pte niger ē: radēdus ē: illinendūq; rosā flore cōtrito: cui gallā q̄rta pars & altera myrrā sit adiecta. Cōtinendūq; ore crebro vinū meracum. Atq; in eo casu velādum caput: ambulatiōe multa: frictiōe capitis: cibo nō acri ueniendū ē. At si ex ictu uel alio casu aliqđ labāt dētes auro cū hjs q̄ bene hārēt uincēdi sūt. Cōtinendaq; ore reprimētia: ut uinū in quo malicoſiū decoctū aut in quo galla cādens cōiecta sit. Si quādo ēt in pueris alter dens nascit̄ quā prior excidat: is qui cadere debuit circū purgādus & euellēdus est. is qui natus est in locū prioris quotidie digito adurgēdus dōec ad iustā magnitudinē pueniat. Quotienscūq; dēte exēpto: radix relicta ē: p̄tinus ea quoq; ad id facta forfice. quā rizan gr̄ci uocat̄: excimēda est. Tonsillas at̄ quā post inflāmationes induruerūt antidyades aut̄: gr̄cis appellant̄: cū sub leui tunica sint oportet digito circū radere & euellere. si ne sic quidem resoluunt̄: hamulo excipere: & scalpello excidere: tū ulcus aceto eluere. & illinere uulnus medicamēto: quo sāguis supprimat̄. **De uua:**

V a si cū inflāmatione descendit: doloriq; & sub rubicundi coloris: praecidi sine periculo non p̄t. Solet enim multū sanguinē effundere. Itaq; melius est his uti: quā alias p̄posita sūt. Si uero inflāmatio quidem nulla est nihilomi

eum dandū: vt cutis circa pinnā sanescat. quo sit vt ea remota postea facultas audiendi sit. At vbi aures: in viro puta: p̄forat̄ sunt & offendūt: traicere id cauū celeriter cādente acufatis est: vt leniter eius ora exulcerēt: aut ēt adurētē medicamēto idē exulcerare: postea deinde iponere id qđ purget: tū qđ eū locū repleat & sic cicatricē inducat. Quod si magnū id foramen ē: sicut solet esse in his: qui maiora pōdera aurib; gesserūt: incidere qđ sup̄est ad extremum oportet: supra deinde oras scalpello exulcerare: & postea suere: hac medicamētū: quo id glutinē: iponere. tertiū ē: si qđ ibi curti ē: farcire: q̄ res cū i labris quoq; & narib; fieri possit: eandē ēt rōnē habeat: simul explicanda ē.

Curta i auribus labrisq; hac naribus quomodo farciri & curari possint. Caput viiiij.

V rta igit̄ in his tribus: ac si qua parua paria sūt: curari possunt. Si q̄ maiora sūt aut nō recipiūt curationē: aut ita p̄ hāc ipsā deformant̄: vt minus idēcora ante fuerit. Atq; in aure qđē & naribus deformitas sola timeri p̄t. In labris

vero si nimū cōtracta sūt: vsus quoq; necessarij iactura sit: quia minus facile & cibus assumit̄ & sermo explicat̄. Neq; enim creat̄ ibi corpus: sed ex vicino adducitur. qđ in leui mutatiōe & nihil cripe & fallere oculū p̄t. i magna nō p̄t. Neq; senile at̄ corpus: neq; qđ mali habitus ē: neq; in quo difficulter vlcera sanescunt: huic medicinae idoneū est. quia nūq; celerius cancer occupat aut difficiliter tollit̄. Ratio curationis eiusmodi ē. Id qđ curatū ē in quadratū redigere: ab iterioribus eius angulis lineas trāsuersas incidere: q̄ ceteriorē partē ab ulteriore ex toto diducāt: deinde ea quā sic resoluimus i vnū adducere. Si nō satis iungunt̄: vltra lineas quas ante fecimus: alias duas lunatas & ad plagā cōuersas imittere: q̄b; sūma tñ cutis diducat̄. sic. n. sit vt facilius qđ adducit̄ seq̄ possit. qđ nō vi cogendū ē: sed ita adducēdū: vt ex facili subsequat̄: & dimissū nō multū recedat. Interdū at̄ ab altera pte cutis haud oīno adducta: deformē quē reliq; locū reddit. Huiusmodi loci altera pars icidēda: altera intacta habēda ē. Ergo neq; ex imis auribus: neq; ex medio naso imis venas: partibus: neq; ex angulis labroq; quicq; attrahere tētabimus. Vtrinq; autē petemus: si qđ sūmis auribus: si qđ imis: si quid aut medio naso: aut medijs naribus. aut medijs labris deerit. Quā tñ interdū etiā duobus locis curata esse cōsuerūt. Sed eadē ratio curādū est: si cartilago in eo qđ incisū ē eminere: excidēda ē. Neq; enim aut glutinat̄. aut acu tuto traicif. Neq; longe tñ excidi debet. ne iter duas oras liberā cutis: vtrinq; coitus puris fieri possit. Tū iunctē orē iter se suenda sūt vtrinq; cute apprhēsa: & q̄ priores lineas sūt: ea quoq; suturā iniiciēda sūt. Siccis locis. vt in naribus: illita spuma argenti satis p̄ficat. In vteriores uero lunatasq; plagas linamentū dandū est: vt caro increfcens vulnus impleat. sūmaq; cura qđ ita futū est: tuendū esse: apparere ex eo p̄t: qđ de cancro supra posui. Ergo ēt tertio quoq; die fouendū erit uapore aquā calidā. rursusq; idē medicamētū iniiciēdū: fereq; septimo die glutinatū est. Tum suturā eximi: & vlcus ad sanitatem p̄duci debent.

De polypi curatione per ferrum.

Caput. x.

Olypū: vero qui in naribus nascit̄: p̄cipue ferro curari iam alias posui. Ergo etiā hunc ferramento acuto in modū sphathæ factō resoluerē ab osse oportet adhibita diligentia ne infra cartilago laedatur: in qua difficilis curatio est. Vbi abscissus est: vnco ferramēto extrahendus ē. Tum iplicitū linamētū: vel aliquid ex penicillo respergendum est medicamēto: quo sāguis supprimatur: eōq; nares leniter iplendat̄. Sanguine suppresso: linamēto vulnus purgandū est. Vbi purum ē. eo pinna eodem modo quo in aure suprapositū est: medicamēto illita: quo cicatrix inducit̄: intus demittenda: donec ex toto id sanescat.

ad magnū foramē auris

vide m hoc cap. 17. fol. 163. fol. 4. et 24. fol. 179. fol. 4. et 7. 4. r. et 7. 6. r. in libro introducto. seu medico in fine partis de chirur. gic. ex andernaco. et methodi medendi. i. 4. et 6. de nali p̄cipu. in curatione curanda. et 170. 7. r. 25.

de maxilla omne emyone mūda

de cartilago mōsa dīfīle curat̄

Auf. hoc dicitur notandum

Ad dentes remotos

Ad dolores dentis et bide 6. 13. r. 9.

Auf.

sano. profbrant. p̄cipu. esse os significat

Ad rotos dētes et p̄cipu.

Ad p̄cipu. dētes la. tates

viza Ad tonsillas. i. amygdalas

nus at ea ultra iustum modum apertita deducta est: & est tenuis: acuta. alba: praecidi debet. Itemque si ima: liuida & crassa: summa: tenuis est. Neque quicquam commodius est quam vossella prehendere: sub eaque quod volumus excidere. Neque enim vllum periculum est ne plus minus ue praecidatur: cum liceat tantum infra vossellam relinquere: quantum inuitile esse manifestum est. idque praecidere quo longior vna est quam esse naturaliter debet. Post curationem eadem facienda sunt: quae in tonillis proxime posui. *f. m. praecedenti*

De lingua.

Inguis vero quibusdam cum subiecta parte a primo natali die iuncta est: qui ob id ne loqui quidem possunt: horum extrema lingua vossella praehendenda est: sub eaque membrana incidenda: magna cura habita: ne venae quae iuxta sunt: violenter: & perfusione sanguinis nocent. Reliqua curatio vulneris in prioribus posita est: Et plerique quidem vbi conauerunt loquuntur: Ego autem cognoui qui succisa lingua cum abut de super dentes ea praemeret: non tamen loquendi facultatem consecutus est. A deo in medicina etiam vbi perpetuum est quod fieri debet: non tamen perpetuum est id quod sequi conuenit.

De abscessu sub lingua.

Vbi lingua quoque interdum aliquid abscedit: quod fere consistit in tunica: doloresque magnos mouet. quod si exiguum est incidi semel satis est. si maius: summa cutis versus ad tunicam excidenda est. deinde vtriusque horum hamulis excipienda: & tunica vndique circum data liberanda est: magna diligentia per omnem curationem habita: ne qua maior vena incidatur.

De labris.

Abra autem saepe findunt: eaque res habet cum dolore etiam hanc molestiam: quod sermo prohibet. qui subinde eas rimas cum dolore diducendo sanguinem citat. Sed has: si in summo sunt: medicamentis curare commodius est. quam ad vlcera oris sunt. Si vero altius descenderunt: necessarium est tenui ferramento adurere. quod sphathae simile quasi transcurrere: non imprimi debet. Postea facienda eadem sunt quae in auribus adustis exposita sunt.

De ceruicis vicijis & curatione.

Caput tertiumdecimum.
T in ceruice inter cutem & asperam arteriam tumor increfcit: brochoceolen graeci uocant. quo modo caro habes: modo humor aliquis mellis aquae uel similis includitur. interdum et minutis ossibus pili in mixti. Ex quibus quicquid est quod tunica continet potest adurere medicamentis curari quibus summa cutis cum superiecta tunica exeritur. Quo facto siue humor est: profluit. siue quod densius: digitis educit. tunc vlcus sub linamentis sanescit. Sed scalpellum curatio breuior est. Medio tumor vna lenia incidit versus ad tunicam. Deinde viciosus sinus ab integro corpore digito separatur: totusque cum uelamento suo eximitur. Tunc aceto: cui uel sale uel nitro aliquis adiecit: eluitur. oraque una sutura iunguntur ceteraque eademque in alijs suturis super injiciuntur. Leuiter deinde: ne fauces urgeat: deligatur si qua autem tunica eximi non potuerit: itus ispergenda: adurere: linamentisque curandum est ceteris pus mouentibus.

De umbilici vicijis. et vide. o. h. e. 17.

Caput quartumdecimum.
Vnt etiam circa umbilicum plura uicia. de quibus propter raritatem iter auctores parum constat. Verisimile est autem id a quoque praetermissum quod ipse non cognouerit: a nullo id quod non uiderat: fictum. Comune omnibus est umbilicum in decore prominere. Causae requiruntur. Meges tres has posuit. Modo intestinum eo irrumperet. modo omentum. modo humor. Sostratus nihil de omento dixit. Duobus his adiecit: carnem ibi interdum increfcere: eaque modo integra esse: modo carcinomati simile. Gorgias ipse quoque omenti mentionem omisit. Sed eadem tria causatus spiritum quoque interdum eo dixit irrumperet. Heron omnibus his quattuor positis & omenti mentionem habuit & eius quod simul & omentum & intestinum habuerit. Quid autem horum sit: his indicijis cognoscitur Vbi intestinum

de augmento umbilici

meos
sostratus
gorgias
heron

signa

plapsum est: tumor neque durus neque mollis est omni frigore comminuit: non solum sub omni calore: sed et retento spiritu crescit. Sonat interdum: atque vbi resupinatus est aliquis delapso intestino ipse desidit. Vbi vero omentum est. caetera similia sunt: tumor mollior & ab ima parte latus: extenuatus in vertice est. si quis apprehendit: elabitur. Vbi vtrunque est: inditia quoque mixta sunt: & inter vtrunque mollior. At caro durior est: semperque et resupinato corpore tumet: praementique non cedit: prioribus facile cedentibus. Si viciosa est eadem notas habet: quae in carcinomate exposui. Humor autem si praemittitur. circumfluit: At spiritus praesens cedit: sed praeterea redit resupinato quoque corpore tumore in eadem figura tenet. Ex his id quoque ex spiritu vicium est: medicinam non admittit. Caro quoque carcinomati similis cum piculo tractatur. Itaque omittere debet: idque vulnus linamentis curari. Humorem quidem vel inciso summo tumore effundunt: & vulnus hisdem linamentis curant. In reliquis variis sanatae sunt. Ac resupinandum quidem corpus esse res ipsa testatur. ut in vteru. siue intestinum: siue omentum est: delabat. Sinus vero umbilici tunc vacuus a quibusdam duabus regulis exceptus est: vehementerque earum capitibus deligatis ibi emoritur. A quibusdam ad imum acutratatur duo lina ducere. deinde vtriusque lina duobus capitibus diuersae partes astringunt. Quod in vna quoque oculi fit. Nam sic id quod supra vinculum est: moritur. Adiecerunt quidem ut antequam vicieret: summum vna linea incidere: excideretque: quo facilius digito demisso quod illuc irrupisset: depelleret. tunc deinde vixerunt. Sed ab utroque est: iubere spiritum continere: ut tumor quantum maximum esse poterit: se ostendat. tunc imam basin eius atramento notare: resupinatoque hodie: digitis tumorem cum premere: ut si quid delapsum non est: manu cogatur. Post haec umbilicum attrahere: & qua nota atramenti est lino vehementer astringere. Deinde partem superiorem aut medicamentis aut ferro adurere donec emoriatur. Atque ut caetera vlcus nutrire. Idque non solum vbi intestinum uel omentum uel vtrunque est: sed et vbi humor est: optime proficit. Sed antequam quidem uisenda sunt: ne quod ex vinculo piculum sit. Nam curatio neque infans: neque aut robustus annis: aut senex aptus est: sed a septimo fere anno ad quartumdecimum. Deinde ei corpus idoneum est id: quod integrum est. At quod mali habitus est: quodque papulas: ipetigines: similiaque habet idoneum non est. Leuibus quoque tumoribus facile subuenitur. At in eorum qui nimis magni sunt curatione piculum est. Tempus autem anni & autumnale & hibernum uitandum est. Veri idoneum maxime est. Ac prima aetas non aliena est. Praeter haec abstinere pridie debet. Neque id satis est. Sed alius quoque ei ducenda est: quo facilius omnia quae excesserunt: intra aluum condantur.

Quo aqua hydropicis emittatur.

Caput. xv.

Quam his quae hydropicis sunt emitti oportere alias dixi. Nunc quemadmodum id fiat dicendum. Quidam autem qui sub umbilico fere quattuor interpositis digitis a sinistra parte. Quidam ipso umbilico perforato. facere consueverunt. Quidam cute primum adusta. deinde interiore abdomine inciso. quia quod per ignem diuisum est: minus celeriter coit. Erramentum autem demittitur: magna cura habita ne qua vena incidatur. Id tale esse debet: ut fere tertiae digiti parte latitudo mucronis impleat. Demittendumque ita est. ut membrana quoque trahatur: qua caro ab interiore parte finitur: eo tunc plubea aut anea fistula coicienda est: uel recuruat in exteriori parte labris. uel in media circum surgente: quodam motu: ne tota intus delabi possit. huius ea pars quae intra paulo longior esse debet quam quae extra: ut ultra ulteriorem membranam praecedat: per hanc effundendus humor est. Atque vbi maior pars eius euocata est: cludenda demisso linteolo fistula est. & in uulnere: si id usum non est: reliquenda. Deinde per sequeutes dies circa singulas heminas emittendum: donec nullum aquae uestigium appareat. Quidam tamen etiam non uisita cute praeterea fistulam recipiunt & super vulnus spongia expressa deligant. Deinde postero die rursus fistulam demittunt quod reces uulnus paulum diductum patitur: ut si quid humoris superest emittatur. Idque bis ita fecisse ceteri sunt.

De intestinorum uulneratorum curationibus. Caput. xvi.

k iij

hinc spes certa desperatione
est potior

n Onnūquā at veter ictu aliquo pforatur: sequiturq; ut iestina euoluant. Quod
vbi icidit: ptnus cōsiderādū est: an iestina ea sint: deide an his color suus ma-
neat. Si tenuius iestinū pforatū ē: nihil pfici posse iā rettuli. Latius iestinū
sui pōt: non qd̄ certa fiducia sit: sed qd̄ dubia spes: certa desperatione sit potior. Inter-
dū enī glutinat. Tū si vtrūlibet iestinū liuidū aut pallidū aut nigrū ē. qbus illud quo-
q; necessārio accedit: vt sensu careat: medicina oīs inanis ē. Si vero adhuc ea sui coloris
sunt: cū magna festinatione succurēdū ē. Momēto enī alienātur externo & ifucto spiri-
tu circūdata. Resupinādus at homo ē coxis erectiorib⁹. Et si angustius vulnus ē: quā
vt iestina cōmode refūdāt: icidēdū ē donec satis pateat. Ac si iā ficciora iestina sunt:
pluenda aqua sunt: cui paulū admodū olei sit adiectū. Tū minister oras vulneris leui-
ter diducere manibus suis vel ēt duobus hamis mēbranæ interiori iniectis debet. medi-
cus priora semp iestina q̄ posteriora plap̄sa sunt: cōdere. Sic vt orbiū singulorū locū
feruet. Repositis oibus: leniter homo cōcutiēdus ē. Quo fit vt p se singula iestina i
suas sedes diducātur: & inibi cōfidāt. His cōditis omētū quoq; cōsiderandū. ex quo si
qd̄ iā nigri & emortui ē: forfice excidi debet. Si qd̄ integrū ē leuiter sup iestina diduci.
sutura at neq; sumā cutis: neq; iterioris mēbranæ p se satis pficit: sed vtriusq;. Et quidē
duobus linis viciēda ē spissior quā alibi q̄a & rūpi facilius motu ventris pōt: & non aq;
magnis iflāmationibus pars ea exposita ē. Igit̄ in duabus acubus filia coiciēda ea q; dua-
bus manibus tenēda: & prius iteriori mēbranæ futura iniiciēda ē: sic vt sinistra māus
i dexteriore ora: dextra i sinistriore a p̄cipio vulneris orsa: ab iteriori pte in exteriorē
acū imittat. Quo fit vt ab iestinis ea ps semp acū longe sit: quæ retusa ē. semel vtra-
q; pte traiecta pmutandæ acus iter manus sūt: vt ea sit i dextra q̄ fuit i sinistra ea veniat
i sinistra: quam dextra cōtinuit. Iterūq; eodē mō p oras imittendæ sunt. Atq; ita tertio
& quarto: deincepsq; pmutatis iter manus acubus icludēda plaga. Post hæc eadē fila
eadēq; ad cutē transferēdæ. Similiq; rōne ei quoq; pti vtraq; futura iniiciēda semp ab
iteriore pte acubus ueniētib⁹: semp iter manus traiectis. Dein glutinantia iniiciēda
Quibus aut spōgiā aut succidā lanā ex aceto ipressam accedere debere manifestius ē:
quam ut semp dicendū sit. Impositis his leuiter deligari uenter debet.

De iteriore pte abdominis rupta: & qua rōne curanda sit. Caput. xvij.

i Nterdū tñ uel ex ictu aliquo: uel retēto diutius spiritu: uel sub graui fasce ier-
rior abdominis mēbrana superiore cute iestina rūpitur. Quod fœminis quoq;
ex utero sæpe euenire cōsueuit: sitq; p̄cipue circa ilia. sequitur at cū superior ca-
ro mollis sit: ut non satis iestina cōtineat: hisq; intēta cutis: idecora itumescat. Atq; id
quoq; aliter ab alijs curatur. Quidā enī p acū duobus linis ad imam basim imissis: sic
utrinq; deuiciūt quēadmodū & in ūbilio & i vna positū ē: ut qcquid super uinculum
ē: emoriāt: qdā mediū tumorē excidūt ad similitudinē myrtacei folij. qd̄ semp eodē
mō seruādū esse iā posui: & tū oras futura iungūt. Cōmodissimū ē autē resupiato cor-
pore: experiri manu qua parte his tumor maxie cedat. quia necesse ē ea parte rupta mē-
brana sit: quaq; integra ē: ea magis obnitāt. tū qua rupta uidebit̄. imittēdæ scalpello
duæ tunicae sunt. ut exciso medio iterior mēbrana utriq; recentē plagā habeat. quia qd̄
uetus ē: futura nō coit loco patefacto. Si qua parte mēbrana nō nouā plagā: sed uete-
rē habet: tenuis excidenda habena est: quæ tantum ora eius exulcret. Cætera: quæ ad
futurae reliquam curationem pertinent: supra cōprehensa sunt.

De uaricibus uentris. vide hinc. 6. 49. c. 51. hui⁹.

p Ræter hæc euenit: ut i quorūdā uētrib⁹ uarices sint. q̄rū quia nulla alia curatio
ē. quā q̄ i cruribus esse cōsueuit tū eā partē explanaturus: hæc quoq; eo differo.

De testiculos natura & morbis eorū.
Enio at ad ea. quæ i naturalibus partibus circa testiculos oriri solent. q̄ quo fa-
cilius explicē: prius ipsius loci natura paucis proponēda ē. Igitur testiculi si-
mile qdā medullis habēt. Nā sanguinē nō emittūt & oī sensu carent. Dolent
at in ictibus & iflāmationibus tunica: qbus hi cōtinētur. Dependēt vero ab inguinib⁹
p singulos neruos. quos cremasteras græci nomināt cū quoq; vtroq; binæ descēdūt &
venæ & arteria. Hæc aut tunica cōtegunt̄ tenui: neruosa: sine sāguine alba: q̄ a gytrōi-
des a græcis nominat̄. sup eā valētiore tunica ē quæ iteriori vehemēter ima pte ihæret:
dario græci vocāt. Multæ deide mēbranulæ venas & arterias cosq; neruos cōprehēdūt
Atq; iter duas quoq; tunicas superioribus ptrib⁹ leues: paruulæq; sunt. Hactenus pro-
pria vtriq; testiculo & velamēta & auxilia sūt. Cōmunis deide vtriq; oibusq; iteriorib⁹
linus ē: q̄ iā cōspicit̄ a nobis. oscheon græci: scrotū nri vocāt: isq; ab ima pte medijs tui-
cis leuiter inexus ē: a superiore tātū circūdatus ē. Sub hoc igit̄ plura vicia cē cōsueue-
rūt. Quæ mō ruptis tunicis: quas ab iquinibus icipere pposui: mō his iestris sūt. siq;
de iterdū vel ex morbo primū iflāmāt̄ deide postea pōdere abrūpit̄. vel ex ictu al: quo
ptinus rūpit̄ tunica: q̄ diducere ab ierioribus partib⁹ iestina debuit. tū pōdere co-
de uoluit̄ aut omētū aut ēt iestinū. Atq; ibi reperta via: paulatī aut ab iquinib⁹ iteriores
quoq; partes missum subide neruofas tunicas: & ob id eius rei patiētes diducit̄ entero-
coelen & epiplocoelen græci vocāt: apud nos idecor: sed cōmune his hui⁹ nax nomē est.
Deide si descēdit omētū: nūquā i scroto tumor tollit̄: siue inedia fuit: siue corpus huc
illucē cōuersū: aut aliquo mō collocatū. Itēq; si retētus ē spiritus: nō magnopere incre-
scit. tactu uero in æqualis ē & mollis & lubricus. At si intestinum quoq; descēdit: hu-
mor his line iflāmatione mō minuit̄: mō increfcit. Estq; fere sine dolore. & cū congescit
aliquis aut iacet: iterdū ex toto desidit: iterdū sic diuidit̄: vt in scroto exiguæ reliquæ
maneāt. At si clamore & facietate & si sub aliquo pōdere his homo nixus ē. crescit. fri-
gore oī cōtrahitur: calore diffundit̄. Estq; tū scrotū & rotundū & tactu leue. idq; qd̄
subest: lubricū ē: si pressū ē: ad inguē reuertit̄. dimissūq; iterū cū quodā quasi murmu-
re deuoluit̄. Et id qd̄ i leuioribus malis euenit. Nōnūquā at stercore accepto vastius
tumor: retro cōpelli nō pōt: affertq; tū dolorē & scroto & iquinibus & abdomini. nōnū-
q; stomachus quoq; affectus: primū ruffā bilē p os reddit: deide viridē: qbusdam ēt ni-
grā. Integris uero mēbranis iterdū eā pte humor distrigit. Atq; eius quoq; species due
sūt. Nā uel inter tūcas is increfcit: uel in mēbranis q̄ ibi circa uenas & arterias sūt. vbi hæc
grauatæ oculauerūt. Ac ne ei qd̄ humoris: q̄ iter tūcas ē: una sedes ē. Nā mō inter sū-
mā & mediā: mō iter mediā & imā cōsistit. Græci cōmuni nomie qcquid ē hydrocoelē
appellāt. nostri ut scilicet nullis di'criminibus satis cognitis: hæc quoq; sub eodem no-
mine: quo priora habēt. Signa at qdā cōmunia sunt: qdā ppria. Cōmūia qbus humor
deprehēdit̄. Propria: qbus locis humorē subesse dicimus. Si tumor ē nūquā ex toto se-
remittes: sed iterdū leuior: aut pp famē: aut pp febriculā maxieq; i pueris: hisq; mollis
est. si nō nimius hūor subest. At si his uehementer icreuit: renitit̄ sic vt uter repletus &
arte astrictus. Venæ quoq; i scroto iflant̄: & si digito p̄ssimus: cedit humor: circūflu-
enq; id qd̄ nō premit̄: attollit̄ & tanquā in uitro cornue p scrotū apparet. isq; quantū
i ipso ē: sine dolore ē. Sedes at eius sic deprehēdit̄. si iter sūmā mediā tunica est: cū di-
gitis duobus p̄ssimus: paulatī humor iter eos reuertēs subit. scrotū ipsius albidius est.
Si ducit̄: aut nihil aut paruulū itendit̄. testiculus ea pte neq; visu neq; tactu sentit̄. At
si sub mediā tūca ē: intētū scrorū magis se attollit: adeo vt superior colēs sub tumore co-
delitescat. Præter hæc æq; iestris tūcis ramex inascit̄: cyrlocoelē græci appellāt. Venæ

hinc de testiculos
testiculi sensu carent

cremastera.
egytrōides

dario.

scrotū. oscheon.

hinc hermie

hinc

itumescunt: hæ quoque itortæ cōglomeratæque ad superiorē partē: vel ipsū scrotū implēt vel mediā tunicā vel imā. Interdū ē sub ima tunica circa ipsū testiculū neruūque eius incre- scunt. Ex his ea quæ in ipso scroto sūt: oculis patēt. hæ vero quæ mediæ imæ ve tunicæ insidēt: vt magis cōdita: nō atque quæ cernūt: sed tñ ēt visui subiectæ sūt: præter quā quæ & tumo- ris aliqd ē p venarū magnitudine & mō & id p̄menti magis renitit: ac per ipsos vena- rū toros inæquale ē: & qua pte id ē: testiculis magis iusto depēdet. Cū vero ēt sup ipsū testiculū neruūque eius id malū increuit: aliquāto lōgius testiculus ipse descēdit: minor- que altero fit: vt pote alimēto amisso. Raro sed aliquādo caro quoque iter tunicas increuit: sarcocoele n̄ græci vocāt iterdū ēt ex inflāmatione tumet ipse testiculus ac febres quoque afferet: & nisi celeriter ea inflāmatio cōquirit: dolor ad inguina atque illa puenit. p̄terque hæ itumescūt. neruus: ex quo testiculus depēdet: plenior fit: simulque indurefcit super hæc: inguen quoque nō nunquam varices implent. bubonocoele n̄ appellant.

De testiculorū curationibus cōmunibus & primo de incisione & curatione inguinis vel scroti. Caput. xix.

h Is cognitis de curatione dicendū ē: i qua quædā cōmunia oīum sunt: quædā ppria singulorū. Prius de cōmunibus dicā. Loqr̄ aut̄ nūc de his quæ scalpelli desiderāt. Nā quæ uel sanari nō possint: vel aliter nutiri debeāt: dicendū erit simul ad spe- cies singulas venero. Incidūt aut̄ iterdū inguē iterdū scrotū. In vtraque curatione hō ante triduū, bibere aquā: pridie abstinere ēt a cibo debet. ipso aut̄ die collocari supinus deide si inguen incidendū ē. idque iā pube cōtegit: ante radendū ē: & tū extēto scroto: vt cutis in- guinis itenta sit: id incidendū sub imo vētre: quæ cū abdomine tunica inferiores comittū- tur. Aperiendū aut̄ audacter ē donec sūma tunica. quæ ipsius scroti ē incidat: pueniatque ad eā quæ mediā ē plaga facta. Foramē deorsū uersus subest. In id demittendus ē sinistra ma- nus digitus index: vt diductis iteruenientibus mēbra nullis simul laxet. Minister aut̄ si- nistra manu cōprehēso scroto sursum uersus eū debet extēdere. & quā maxie ab inguini- bus adducere: primū cū ipso testiculo: dū medicus oēs mēbranulas quæ sup mediā tuni- cā sūt: si digito diducere nō pōt: scalpello abscidat: Deinde sine eo vt his de lapsus ipsi plagæ iungat: digitoque idē p̄mat: & super vētrē cū duabus suis tunicis collocet. Inde si quæ viciosa sūt circūcidēda sunt. In quibus cū multæ venæ discurrāt tenuiores quæ p̄cidi p- tinus possūt: Maiores vero ante lōgiore lino deligādē sūt: ne piculose sanguinē fūdāt. Si mediā tunica vexata erit: aut sub ea malū increuerit: excidēda erit sicut: vt alte ad ipsum inguē p̄cidat. Infra tñ nō rota demēda ē. Nā quæ ad basim testiculi uehementer cum ima tunica cōnexū ē: excidi sine sūmo piculo nō pōt. Itaque ibi relinquendū ē. Idē i ima quoque tunica: si laxa ē: faciendū ē. Sed nō a sūma inguinis plaga: verū infra paulū ea abscidēda: ne laxa adominis mēbrana inflāmationes moueat. Neque tñ nimium ex ea sursum relinquen- dū ē: ne postea sinuet & sedē cidē malo præstet. purgatus ita testiculus p̄ ipsā plagam cū uenis & arterijs & neruo suo leuiter demittendus ē uidēdūque ne sanguis iscroto descē- dat: neue cōcretus aliquo loco mæeat. Quæ ita fiēt: si uis uiciēdo medicus p̄spexerit. Lina quibus capita earū cōtinebūt: extra plagā depēdere debebūt. quæ pure orto sine ullo dolore excidēt. Ipsi aut̄ plagæ iniiciēda: duæ fibulæ sunt: & insuper medicamentū quo glutinētur: Solet interdū ab altera ora necessariū esse aliqd excidi: ut cicatrix maior & latior fiat. Quod ubi incidit. linamēta super nō sulciēda: sed leuiter tantū ponēda sūt: supraque ea quæ inflāmationē repellāt: id est ex aceto uel lana succida uel spongia. Cete- ra eadē quæ ubi pus moueri debet: adhibēda sūt. At cū infra icidi oportet: resupinato ho- mine subijciēda sub scroto sinistra manus est: deinde id uehementer apprehendendū & incidendū. Si paruulū est quæ nocet: modice ut tertia pars integra ad sustinendum testi-

culū infra relinquat. Si maius ē: ēt amplius: vt paulū tantū mō ad imū: cui testiculus in- sidere possit integrū maneat. Sed prius rectus scalpellus quā leuissima māu teneri de- bet: docet scrotū ipsum diducat. Tum inclinādus mucro ē: vt trāuersa mēbrana secet: quæ iter sūmā mediāque tunica sunt. At si viciū i p̄ximo ē. mediā tunica attingi nō oportet. Si sub illa quoque cōdit. ēt illa incidēda ē: sic: vt tertia quoque: si illa viciū tegit. Vbi cūque reperit malū ē: ministrū ab inferiorē pte exprimere moderate scrotū oportet: medicū digito: manubriolo: vel scalpello diductā inferiorē pte tunica extra collocare. deinde eā ferramēto quod ad similitudinē curuū vocāt: incidere: sic vt intrare duo digi- ti index & medius possint. His deinde cōiectis excipiēda reliqua pars tunicæ: & inter digitos scalpellus imittendus est. eximendūque aut effundendū quicquid est noxiū quā- cūque aut tunica quis violauit: illa quoque debet excidere. ac mediā quidē. vt supra dixi: quā altissime ab inguine imā at paulo infra. Ceterū ante quæ excidantur hæ quoque vinciri li- no summe debēt. & eius lini capita extra plagā relinquēda sunt: sicut in alijs quoque uis quæ id requisierit: Eo facto testiculus intus reponendus est. oraque scroti futuris inter se cōmittendæ: neque paucis: ne parū glutinentur & longior fiat curatione: neque multis: ne i- nflāmationē augeant. Atque hic quoque videndū est: ne quid i scroto sanguinis mæeat. Tū iponēda glutinantia sunt. Si quæ aut̄ in scrotum sanguis defluxit: aliquidue concretum ex eo decidit: incidi subter id debet: purgatoque eo spongia acri aceto madens circūdari: Deligatur aut̄ vulnus oē: quod ex his causis factum est. Si dolor nullus est: quinq; pri- mis diebus non est resolucendū: sed bis die tñ aceto irrotāda lana uel spongia. Si dolor est: tertia die resolucendum: & ubi fibulæ sunt: hæ incidēda: ubi linamētū id mutandū est rosque & uino madefaciendū id quod imponit. Si inflāmatio increuit: adijciendum prioribus cataplasma ex lenticula & melle: uel ex malicorio: quod i austero uino coctū sit uel ex his mixtis. Si sub his inflāmatio nō cōquirit post diē quātū multa calida aqua vulnus fouēdū: docet scrotū ipsū & extenuet & rugosius fiat. Tū iponēdū cataplasma ex triticea farina: cui resina pinea adiecta sit. Quæ ipsa si robustus curat. ex aceto: si te- ner: ex melle coquēda sunt. Neque dubiū ē quod cūque initiū fuit. si magna inflāmatio est: quin ea: quæ pus mouet: iponēda sint. Quod si pus in ipso scroto ortū est: paulū id in- cidi debet: vt exitus det. Linamentūque eatenus iponēdū ē: vt foramē tegat. Inflāmatio ne finita. pp neruos priore cataplasmate: dein carato utēdū ē. Hæc proprie ad eiusmo- di vulnera p̄tinent. Cetera & in curatione & in victu similia his esse debent: quæ in alio quoque vulnerum genere præcepimus.

De intestini curatione.

Caput. xx.

h Is p̄positis ad singulas species ueniendū ē: ac si cui paruulo puero iustestinum descēdit: ante scalpellū experiēda iunctura ē. Fascia eius rei cā sit: cui imo loco pila assuta ē ex p̄aniculus facta: quæ ad repellēdū iustestini ipsi illi subijcit: dem- de reliqua fasciæ pars arcte circūdat. sub quo sæpe & itus cōpellit iustestini: & iter se tu- nica glutinant. Rursus si ætas p̄cessit: multūque intestini descēdisse ex tumore magno patet: adijciūtque dolor & vomitus quæ ex stercore & ex cruditate eo de lapso fere accidūt scalpelli adhiberi sine p̄nitie nō posse manifestū ē. Leuādū rātūmodo malū & per ali- as curationes extrahēdū ē. Sanguis mitti ex brachio debet. deinde: si vires patiunt: ipe- randa tridui abstinentia est. si minus certe pro vi corporis quā lōgissime. Eodem uero tempore sup habendū cataplasma ex lini semine: quod ante aliquis ex mulso decoxe- rit. Post hæc & farina hordeacea cū resina iniiciēda: & is demittendus i solū aquæ calidæ cui oleū quoque adiectū sit: dādūque aliquid cibi lenis calidi. Quidā ēt aluū ducūt. Id de- ducere aliquid i scrotū pōt: educere ex eo nō pōt. Per ea uero quæ supra scripta sunt: le-

malicorio. i. coriice malig
nati. ut. supra. fol. 37. col.

Modis faciēdi fasciā pro
puero

Att.

formia

Att. de abridatione

Ubi multa in testina sunt prolapsa

Circa in puero et viro

sepsa

uato malo si qñ alias dolor reuerterit. eadē erūt faciēda. Sine dolore quoq; si multa in testina plapla sunt: scari supuacū ē: nō quo nō excludi a scroto possint nisi tñ id inflā-
 matio phibuit. sed quo repulsa īguinibus imorēt. ibiq; tumorē excitēt atq; ita fiat ma-
 li nō finis sed mutatio. At i eo quē scalpello curari oportebit: simul atq; ad mediā tuni-
 cā vulnus ī inguē factū puenerit: duobus hamulis ea iuxta ipsas oras apprehēdi debe-
 bit dū eductis oibus mēbranulis medicus eā liberat. Neq; n. cū piculo lādīt: quā exci-
 dēda ē: cū ī testinū esse nisi sub ea nō possit. Vbi deducta at erit ab īguine vsq; ad testicu-
 lū icidi debet: sic ne his ipse lēdat. tū excidi. Fere tñ hāc curationē puerilis atas & mo-
 dicū malū recipit. Si vir robustus ē: maiusq; id viciū ē: extrahi testiculū nō debet: sed in
 sua sede pmanere. Id hoc mō fit. Inguē cadē rōne vsq; ad mediā tunicā scalpello aperit.
 eaq; tunica eodē mō duobus hamis excipit: sic vt a ministro testiculus eatūs cōtineat
 ne p vulnus exeat. tū ea tunica deorsū vel sus scalpello icidit: sub eaq; idex digitus sin-
 istrā māus ad imū testiculū demittit: eūq; ad plagā cōpellit. Deinde dextrā māus duo
 digiti pollex atq; index venā & arteriā & neruū tunicāq; eorū a superiore tūica diducūt.
 Quod si aliqua mēbranulā phibēt: scalpello resoluūt: dōec ante oculos tota iā tuni-
 ca sit. Excisis quā excidēda sunt repositoq; testiculo ab ora quoq; ei vulneris: qd in in-
 guē ē. demēda habēcula paulo latior ē quo maior plaga sit & plus creare carnis possit.

De omenti curatione. Caput. xxj.

T si omētū descēdit: eodē qdē mō: quo supra scriptū ē: aperiēdū īguē: diducē
 a dāq; tunica sunt. Cōsiderādū at ē: maior ne is modus: an exiguus sit. Nā qd
 paruulū ē: sup īguē ī aluū vel digito vel auerso specillo repellēdū ē. Si plus est
 finire oportet depēdere quātū ex utero plapsū ē: idq; adurētibus medicamētis illinire
 donec emoriat & excidat. Quidā hic quoq; duo lina acu traiciūt: binisq; singulorū ca-
 pitibus diuersas ptes astrigūt. Sub quo aque: sed tardius emoriat. Adhicit tñ hic quo
 q; celeritati: si omētū sup vinculū illinatur medicamētis quā sic exedūt ne erodāt sepsa
 grāci vocāt. Fuerūt et q omētū forfice prāciderēt: qd ī paruulo nō ē necessariū. Si ma-
 ius ē: pōt. pfulsiōnē sanguinis facere. Si qdē omētū quoq; vēs qbusdā ēt maioribus illi
 gatū ē. Neq; vero li discusso vētre id plapsū forfice prācidit: cū & emortuū sit & aliter
 tutius auelli nō possit ide huc exēplū trāsserēdū est. Vulnus at curari. si relictū omētū
 ē: futura debet. Si id amplius fuit: & extra emortuū ē: excisis oris: sic vt supra ppositū
 ē. Si vero hūor itus ē: icidēdū ē: ī pueris qdē īguē nisi in his quoq; liquoris eius maior
 modus phibet: ī viris vero & vbiq; multus hūor subest scrotū. Deinde si īguē inci-
 sum ē: eo ptractis tunicis hūor effundit debet. Si scrotū: & sub hoc ptinus viciū ē. nihil
 aliud quā humor ē effundēdus: absidēdāq; mēbranā sunt: si quā eū cōtinerūt: deinde
 eluendū id ex aqua: quā vel salē adiectū vel nitrū habeat. Si sub mediā: ima ve tunica
 totā hāc extra scrotum collocandq; excidēdāq; sunt.

De ramicis curatione. Caput. xxij.

A mex at si super ipsum scrotum est: adurentibus est tenuibus & acutis ferra-
 mentis: quā ipsis venis infigantur. cum eo ne amplius quā has urant maxieq;
 ubi inter se implicare glomerantur: eo ferrum id admouendū est. tū super fari-
 na ex aqua frigida subacta iniicienda est. utendumq; eo uiculo: quod idoneum esse ani-
 curationibus posui. Tercio die lenticula cum melle imponenda est. post eictis crustis
 ulcera melle purganda rosa implenda: ad cicatricē aridis linamentis perducenda sunt.
 Quibus uero super mediam tunicam uenā tument incidendam īguen est: atq; tuni-
 ca promouenda: ab eaq; uenā digito uel marubio scalpelli separādā. Qua parte ue-
 o inhārebunt: & ab superiore & ab inferiore parte lino uinciendā: tū sub ipsis uinculis

prācidēda: reponēdusq; testicul⁹ ē. At ubi supra terciā tūicā ramex sedit: mediā exci-
 di necesse ē. Deinde si duę tres ve venę tumorē: & ita ps aliqua obsidetur: vt maiore uicio
 vacet: idē faciendū qd supra scriptū ē: ut ab īguine & a testiculo deligatā venā prācidā-
 tur. isq; cōdat. Si totū id ramex obsederit: p plagā demittēdus digitus index erit: subij-
 ciēdusq; uēs: sic ut paulati ptrahat atq; adducēdo: dōec is testiculus par alteri fiat. Tū
 fibulā oris sic icidēda: ut simul eas quoq; uenas cōprāhēdāt. Id hoc mō fit. Acus ab ex-
 teriore pte orā uulneris pforat. Tū nō p ipsā uenā: sed p mēbranā eius imittit: p eāq; ī
 alterā orā cōpellit. Venā uulnerari nō debet ne sanguinē fundāt. Mēbrana semp inter
 has uēas ē: ac neq; piculū affert: & filo cōprehēsas illas abūde tenet. Itaq; et satis ē duas
 fibulas esse. tū uenā quācūq; ptractā sūt ī ipsū īguē aduerso specillo cōprehēdi debēt.
 soluēdi fibulas tēpus inflāmatioē finita & purgato uulnere ē: ut una simul & oras & ue-
 nas cicatrix deuiciat. Vbi uero iter imā tunicā & ipsū testiculū neruūq; ei ramex ortus
 ē: una curatio ē q totū testiculū abscidit. Nā neq; ad generationē qcquā his cōfert & oi-
 bus idēcore: qbusdā ēt cū dolore depēdet. Sed tū quoq; īguē icidēdō mediā tunica pro-
 mēda. atq; excidēda ē. idē ī ima faciēdū: neruūq; ex quo testiculus depēdet prācidēdus.
 Post id uenā & arteriā ad īguen lino deligandā & infra uinculum absidēdā sunt.

De carne quā iter tūicas testiculorū cōcreuit & de neruo idurato. Caput. xxij.

A ro quoq; si qñ iter tunicas cōcreuit nihil dubij est: qñ eximēdā sit. sed id ipso
 c scroto iciso fieri cōmodius ē. At si neruus iduruit: curari res neq; māu neq; me-
 dicamēto pōt. Vrgēt. n. febres ardētes: & aut uirides aut nigri uomitus prā-
 ter hęc īgēs sitis & liguē aspritudō fereq; a die tertio spumās bilis aluo cū rosiōe reddūt.
 Atq; neq; assumi facile cibus neq; cōtineri pōt. neq; multo post extreme ptes frigesunt
 tremor orit. māus sine rōne extēdūt. deinde ī frōte frigidus sudor: eūq; mors sequitur.

De ramice inguinis. Caput. xxij.

B i uero ī ipso īguine ramex ē: si tumor modicus ē: semel icidi. si maior: duab⁹
 u lineis debet: ut mediū excidat. deinde nō extracto testiculo. sicut ī testinis quo
 q; prolapsis iterdū fieri docui: colligēdā uenā uinciēdā quā ubi tunicis ihare-
 būt & sub his modis prācidēdā sunt. Neq; qcquā noui curatio uulneris eius requirit.

Ad tegendam glandem colis si nuda est. Caput. xxv.

B his ad ea trāscēdū ē: quā ī colē ipso sūt: ī quo si glās nuda ē: uultq; aliqs eā
 decoris cā tegere: fieri pōt: sed expediti⁹ ī puero q̄ ī uiro. In eo: cui id naturale ē
 quā ī eo: cui quarūdā gentiū more circūcisus ē: In eo cui glās parua iuxtaq; eā
 cutis: spaciosior uera ipse coles ē: quā ī quo contraria his sunt. Curatio at eorū: qbus id
 naturale ē: eiusmodi ē. Cutis circa glandē apprehēdit & extēdit: dōec illā ipsā cōdat ibi
 q; deligat. Deinde iuxta pubē ī orbē tergus icidit: dōec coles nudet: magnaq; cura caue-
 tur ne uel urinx iter: uel uenā: quā ibi sunt: icidat. Eo factō cutis ad uinculū īclinatur
 nudaturq; circa pubē uelut circulus. eorū linamēta dāt: ut caro īcreseat & id ipleat sa-
 tisq; uelamēti supra latitudo plagā prāstat. Sed dōec cicatrix sit: uictū esse id debet. in
 medio tñ relicto exiguo urinx itinere. At ī eo q circūcisus ē sub circulo glādis scalpello
 diducēda cutis ab itiore cole ē. Nō ita dolet: qā sūmo soluto: deduci deorsū usq; ad
 pubē māu pōt. Neq; iō sanguis pfluit. Resoluta at cutis rursus extēdit ultra glādem:
 Tū multa frigida aqua fouet: emplastrūq; circa dat: qd ualētē inflāmationē reprimat.
 Proximisq; diebus ut ppe a fame uictus ē: ne forte eā partē facietas excitet. Vbi iā sine
 inflāmatioē ē deligari debet a pube usq; circulū. Sup glādē at aduerso emplastro ipso
 to induci. Sic. n. fit: ut inferior pars glutinetur: superior ita sanescat: ne inhāreat.

Quomodo glans penis contacta aperiri possit.

Accidentia uerui mēbrati

colis. que est proprie hatta
sunt mēbrati bivalis. ut ait p
teoty. de hōic. lib. 8. fol. 31.
duplex preputij breuitas
hōic. m. 100. n. 1. 4. fol. 101.
105. col. 4. et 30. vbi 3. m.
anathō. musculorū bixoc
fol. 41. col. 4. et vltimo. idē
t. p. 8. de melle.
100. 103. 1. cor. 103. 30. vbi 3.

Ad circūcisus

sedili alto cōfidit: supinūq; eū & aduersū sup gēua sua coxis eius collocatis cōprehēdit: *ordo mirandi*
 reductisq; eius cruribus ipsū quoq; iubet māibus ad suas poplites datis: eos quā maxie
 possit attrahere: simulq; ipse sic eos cōtinet. Quod si robustius corpus eius ē q; curat:
 duobus sedibus iūctis duo valētes ifidūt: quo & sedilia & iteriora cura iter se deligant
 ne diduci possint: Tū is sup duorum gēua eodē mō collocat: atq; alter put cōfedit fini
 strū crus ei: alter dextrū simulq; ipse poplites suos attrahit. Siue at vnus siue duo cōti
 nēt: sup hūeros eius suis pectorib; icumbūt. Ex qbus euēit vt iter ilia sinus sup pubē si
 ne vllis rugis sit extētus: & i angustū cōpulsā vesica facilius calculus capi possit. Præter
 hæc et nū a lateribus duo valētes obijciūt: q; circūstantes leuare vel vnū vel duos q; pue
 rū cōtinet nō sinūt. Medicus deide diligēter vnguib; circūcis atq; sinistra māu duos
 eius digitos idicē & mediū lēiter prius vnū deide alterū i anū eius demittit: dextræq; di
 gitos sup imū abdomē lēiter ipōit: ne si vtriq; digiti circa calculū vehemēter cōcurrerit
 vesicā lædāt. Neq; vero festināter i hac re vt i plerisq; agēdū ē. sed ita vt q; maxie id tuto
 fiat. nā læsa vesica neruoz; distētiōes cū piculo mortis excitat. Ac primū circa ceruicē q;
 rit calculū. Ibi reptus miore negocio expellit. Et iō dixi ne curādū qdē: nisi cū i hoc idi
 cijs suis cognitū ē. si vero aut ibi nō fuit: aut recessit retro: digiti ad vltimā vesicā dant:
 paulatī q; dextra quoq; māus ei vltra trāslata subseq;. Atq; vbi reptus ē calculū q; neces
 se ē i māus icidat eo curiosius deducit. quo miore læuiorq; ē: ne effugiat: id ē ne sapius
 angitāda vesica sit. Ergo vltra calculū dextra semp māus eius oppōit sinistra digiti de
 orlū eū cōpellit dōec ad ceruicē puēit. In quā si oblōgus ē sic cōpellēdus ē vt pnus exe
 at. si plāus sic vt trāsuersus sit. si qdratus: vt duob; āgulis sedeat. si altera pte plēior sic
 vt prius ea q; tēuor sit: euadat. In rotūdo nihil iterefle ex ipsa figura patet: nisi se læuior
 altera pte ē vt ea añ cedat. Cū iā eo vēit. vt icidi sup vesicā ceruicē iuxta anū cutis: plaga
 lūata usq; ad ceruicē vesicæ debeat cornib; ad coxas spectātib; paulū: deide ea pte qua
 strictior ima plaga ē et nū sub cute altera trāsuersa plaga faciēda ē q; ceruix aperiat dōec
 uria iter pateat: sic ut plaga paulo maior q; calculū sit. nā q; metu fistulæ: quā illo loco
 corhyada græci uocāt: parū patefaciūt cū maiore codē piculo reuoluūt q; calculū iter
 cū ui pmit. facit: nisi accipit. Idq; et pnitiōis ē: si figura quoq; calculi uel aspritudō ali
 qd eo cōtulit. Ex quo & sāguis pfulsio & distētiō neruoz; fieri potest. Quæ si qs casualit
 multo tñ patētiorē fistulā habiturū ē rupta ceruice q; habuisset icisa. Cū uero patefacta
 ē i cōspectū calculū uēit: i cuius corpe nullū discrimē ē. Ipse si exigū ē: digitis ab altera
 pte ppelli ab altera ptrahi pōt. Si maior: iniiciēdus a superiore ei pte unq; ē eius rei cā fa
 ctū. Is ē ad extremū tēuis i semicirculi specie retusæ latitudinis: ab exteriori pte lēuis q;
 corpori iungit: ab iteriori asper: q; calculū attingi. Isq; lōgiore potius esse debet. Nā bre
 uis extrahēdi uī hēt. Vbi iniectus ē i utrūq; latus inclinādus ē ut appareat calculus & te
 neat: q; si apprahēsus ē: ille simul iclinat. Ideoq; minimo opus ē. ne cū adduci uncus
 cœperit: calculus itus effugiat: hic in orā uulneris icidat: eaq; cōuulneret. In qua re qd
 periculū esset iā supra pposui. Vbi satis teneri calculū patet: eodē pene momento tri
 plex motus adhibēdus ē: i utrūq; latus: deide extra: sic tñ ut lēiter id fiat paulūq; prio
 calculus attrahat. quo factō attollēdus uncus extrēus ē: uti itus magis maneat: facili
 usq; illū pducatur. Quod si aliqn a superiore pte calculus parū cōmode cōprahēdetur
 a latere erit apprahēdēdus. Hæc ē simplicissima curatio. Sed uarietas rerū quāsdā etiā
 nū aiaduersiones desiderat sunt. n. quidam non asperi tantummodo sed spinosi quoq;
 calculi: qui per se quidem delapsi in ceruicem sine ullo periculo eximūt. In vesica uero
 nō tuto uel hi cōquirūt uel attrahūt. qm ubi illam cōuulnerarūt: ex distētiōe neruoz;
 mortē maturāt, multoq; magis si spina aliq; uesicæ ihæret. eaq; cum duceret: duplica

Att. quomodo sitiādū est
 calculū ut debite exeat

Att. corhyada

Att. si non i bnei ad eadē
 rē dūz Papidoz

supra. p. ista. col.

Ho.

Ontra si glās ita cōtecta ē: vt nudari nō possit. Quod viciū græci phylmosin
 appellāt: aperiēda ē. Quod hoc mō fit. Subter a sūma ora cutis icidit recta li
 nea usq; ad frenū. atq; ita supius tergo relaxatū cedere retro pōt. Quod si pa
 rū sic pfectū ē. aut pp āgustias: aut pp duritiē tergoris: prius triāgula forma cutis ab
 inferiore pte excidēda ē: sic vt vertex ei ad frenū basis i tergo extremo sit. Tū sup dāda li
 namēta sūt: aliq; medicamēta: q; ad fanitatē pducāt. Necessariū at ē: dōec cicatrix sit:
 conqescere. Nam ābulatio atterēdo: vlcus sordidum reddit. **I**ntibulandi ratio.

Nfibulare quoq; adolefcētulos iterdū valetudinis cā qdā cōsuerūt. Eiusq; hæc
 rō ē. Cutis q; sup glādē ē. extēdit. notaturq; vtriq; laterib; atramēto q; pforatur
 deide remittit. Si sup glādē notæ reuertūt: nimis apprhēsus ē: & vltra notari
 debet. Si glās ab his libera ē: is locus idōeus fibulæ ē. Tū q; notæ sūt. cutis acu filū ducē
 te trāsuūt. cuiusq; fili capita iter se deligāt. quotidieq; id mouetur dōec circa foramina ci
 catriculæ fiāt. Vbi hæc cōfirmatæ sūt. exēpto filo fibula additur q; quo melior: eo leuior
 ē. Sed hoc qdē sapius iter supuacua: quā iter necessaria ē. **D**e vrinæ reddēdæ dif
 ficultate & de calculo: curationibusq; eorum. **C**aput. xxvi.

Es vero iterdū cogit emoliri māu vrinā: cū illa nō reddat: aut q; senectute iter
 ei collapsū ē: aut q; calculū: vel cōcretū aliqd ex sanguie itus se opposuit. Ac
 mediocris quoq; inflāmatiōe sæpe eā reddi naturaliter phibet. Idq; nō i viris tan
 tūmō: sed i fœminis quoq; iterdū necessarium ē. Ergo ænæ fistulæ fiūt: q; vt oī corpori
 āpliori minorq; sufficiāt. Ad mares tres: ad fœmias duæ medico habēdæ sūt. Ex virili
 bus maxia decē & quicq; ē digitorū. media duodeci. minima nouē. Ex mulierib; maior
 nouē. miore sex. Incuruas vero eē eas paulū: sed magis viriles oportet: leuesq; admodū
 ac neq; nimis plēas: neq; nimis tēues. Hō tū resupius: eo mō: quo i curatiōe ani figurat
 sep subscellū aut lectū collocādū ē. Medicus at a dextro latere sinistra qdē māu colē ma
 sculi cōtinere: dextra vero fistulā demittere i iter vrinæ debet. Atq; vbi ad ceruicē vesicæ
 vētū ē: simul cū colē fistulā iclinatā i ipsā vesicā cōpelleret: eaq; vrinā reddita recipere. Fœ
 mia breuius vrinæ similiter & rectū iter hēt. qd māmulæ simile iter imas oras sup natu
 rale positū n̄ mius sæpe auxilio eget. aliqnto mius difficultatis exigit. Nōnūq; et plap
 sus i ipsā fistulā calculū q; subide ea extēuat n̄ lōge ab exitu ihærescit. Eū si fieri pōt oport
 tet vellere: vel oriculario specillo vel eo ferramēto: quo i sectiōe calculū ptrahit. Si id
 fieri n̄ potuit: cutis extrēa q; plurimū attrahēda & cōdita glādē lio viciēda ē deide a late
 re recta plaga coles icidēdū & calculū eximēdū ē. Tū cutis remittēda. Sic. n. fit: vt icisū
 colē itēgra ps cutis cōregat & vrinā nāliter pfluat. **Q**uæ curatio calculosis adhibeat.

Vm vesicæ vero calculiq; facta mētiō sit: locus ipse exigere uidet. vt subiciam
 quæ curatio calculosis: cū aliter succurrī nō pōt: adhibeat. Ad quā festinare:
 cū præcepta sit nullo mō cōuenit. Ac neq; oī tpe: neq; i oī ætate: neq; in oī vicio
 id experiēdū est. sed solo vere: i eo corpore qd iā nouē ānos nondum: quattuordecī ex
 cessit. & si tñ mali subest. vt neq; medicamētis vinci possit: neq; et trahi posse videatur
 quo minus iterposito aliquo spacio interimat. Nō quo nō interdum et temeraria me
 dicina pficiat: sed quo sapius vtiq; in hoc fallat: in quo plura & genera & tempora peri
 culi sunt. Quæ simul cū ipsa curatione proponā. Igitur vbi vltima experiri statutum ē
 ante aliquot diebus victu corpus preparandum est. vt modicos: vt salubres cibos: vt
 minime glutinosos assumat: vt aquā bibat. Ambulādi vero iter hæc exercitatiōe vtaf:
 quo magis caculus ad vesicæ ceruicē descēdat. Quod an iciderit: digitis quoq; sicut in
 curatione. docebo: demissis cognoscit. Vbi eius rei fides ē: pridie is puer i ieiuno cōtinē
 dus ē: & tū loco calido curatio adhibēda: quæ hoc mō ordinat. Hō pualēs & peritus i

phylmosin

tergus i. totum

e fistulis encis

Als. super.

HO. istuz moduz mande
 di i rolem

notat. de qd bntec. supra
 col. 14. col. 20. et lib. 3. c. 9. et fol.
 10. col. 20.

notat. temerarijs magis
 medijs grates morbi curat
 ut Seneca. 4. decl. d. d. d. d.

meos
O

de expulsiua calculo
de actione et punctione

Ammonius lithotomos

ad in omni id est dicitur autem
t. p. 1. et 23. r. fol.
299. fol. p.

mulieri id est dicitur Actius lib.
8. et 101

de sistere dicitur supra
p. 103. san

uit. Colligit at eo quod difficilius urina redditur: i ceruice calculum esse eo quod cruenta destil-
lat: illud esse spinosum. maximeque id sub digitis quoque experiendum est: neque adhibenda manus: ni-
si id consistit. Ac tunc quoque leuiter itus digiti obijciendi ne violenter promouendo couulneret.
tunc incidendum. Multi hinc quoque scalpello vsi sunt. Meges quoniam is infirmior est: potestque in aliquo pmi-
nentia incidere: ideoque super illam corpore: quod cauum subest non secare: sed reliquere: quod iterum inci-
di necesse sit: ferramentum fecit rectum in summa parte labrosum: in ima semicirculatum acutumque. Id
receptum iter duos digitos idem ac medium super pollice iposito sic deprimebat ut simul cum
carne siquid ex calculo pminebat icideret. Quo cum sequebat ut semel quantum satis esset ape-
raret. Quocumque autem modo ceruix ea pre facta est: leuiter extrahi quod asperum est: debet. nulla pro se
stinationem vi admota. **¶** Signa calculorum: vel harenosorum: vel mollium.

T calculus harenosus: et ante manifestus est. quoniam et urina quae redditur harenosa est et in ipsa
a curatio: quoniam iter subiectos digitos neque acriter renitit: et in super dilata. Item
mollis calculus et ex pluribus minutis: sed iter se parum astrictis compositus indi-
cat: in se attrahens quasdam quasi squamulas. Hos omnes leuiter permutatis subinde digitorum: vicibus
sic oportet abducere ne vesica laedat. ne ve itus aliqua dissipata reliqua maneat quae post
modum curatio difficultatem faciat. Quicquid autem ex his in conspectum venit uel digitis uel unco
eximendum est. At si plures calculi sunt: singuli pertrahi debent: sic tamen ut si quis exiguus superit
potius reliquat. Si quidem in vesica difficulter inuenit. inuentusque celeriter effugit. Ita longa in-
quisitione vesica laedit: excitatque inflammationes mortiferas adeo ut quaedam secti cum diu frustra
per digitos vesica esset agitata decesserint. Quibus accedit et quod exiguus calculus ad
plagam urina postea promouente excidit. Si quoniam autem is maior non uidetur nisi rupta ceruice atra-
hi posse findendus est. Cuius repertor Ammonius ob id lithotomos cognominatus est. Id
hoc modo fit. Vncus iniicitur calculo: sic ut facile eum concussu quoque teneat: ne is retro reuol-
uat. Tunc ferramentum adhibet crassitudinis modicae prima parte tenui: sed retusa: quod ad
modum calculum ex altera parte ictum findit. magna cura habita: ne aut ad ipsam ve-
sicam per ferramentum perueniat: aut calculi fractura ne quid incidat.

¶ De calculis foeminarum.
Ac uero curatio in foeminis quoque similes sunt: de quibus tamen parum proprie quaedam dicitur
h da sunt. Si quidem in his. ubi paruulus calculus est: scalpellus superuacuus est quia is urinam
in ceruice non compellit. quae et breuior quam in maribus et laxior est. Ergo et per se saepe exci-
dit: et si in priore quod est angustius inhaeret eodem tamen unco sine ulla noxa educit. At in maioribus
calculis necessaria eadem curatio est. Sed uirgini subijci digiti tamquam masculo: mulieri per natu-
ralia eius debent. Tunc uirgini quod est sub ima sinistra ora. Mulieri uero iter urinam iter et
os pubis incidendum est sic ut utroque loco plaga transuersa sit. neque terri couerit si plus ex mu-
liebri corpore sanguinis profluit. **¶** Quae curatio calculo euulso habenda sit.

c Alculo euulso si ualens corpus est neque magnopere uexatum: sinere oportet sanguinem
ne fluere: quo minor inflammatio oriat. atque ingredi quoque eum paulum non alienum
est. ut excidat si quid intrusconcreti sanguinis mansit. Quod si per se non destitit:
rursus ne uis omnes iterat supprimi debet. Idque protinus in ibecillioribus ab ipsa curatioe
faciendum est. Si quidem ut distentione neruorum picitatur aliquis dum uesica eius agitata sic alter metus
excipit reotis medicaminibus ne tamen sanguinis profluat ut occidat. Quod ne incidat: de-
sidere his debet in acre acetum cui aliquantum salis sit adiectum. Sub quo et sanguis fere con-
quiescit et astringitur uesica ideoque minus inflammat. Quod si parum proficit: agglutinanda
cucurbitula est et inguinibus et coxis et super pubem. Vbi iam satis uel euocatus est sanguis
uel prohibitus: resupinus collocandus est: sic ut caput humile sit: coxae paulum excitentur.
ac super ulcus imponendum est duplex aut triplex linteolum aceto madens. Dide

iterpositis duabus horis in solium in aqua calida resupinus demittendus est: sic ut a genibus ad
umbilicum aqua teneat: caetera uestimētis circumdata sint manibus tantummodo pedibusque
nudatis: ut et minus digeratur: et ibi diutius maneat. Ex quo sudor multus oriri solet quo
spogia subinde facile detergendum est. finisque eius fomēti est donec infirmado offēdat. Tunc
multo is oleo perungendus: iducendusque hapsus lanae mollis tepido oleo repletus: quod pu-
ber et coxas et ighina et plagam ipsam cōtectam eodem ante se linteolo pregar. hisque subin-
de oleo tepido madefaciendus est: ut neque frigus ad uesicam admittat: et neruos leniter mol-
liat. Quidam cataplasmatibus calefacientibus utuntur. Ea plus pondere nocent quae uesicam
urgendo uulnus irritat: quae calore perficiunt. Ergo ne uinculum quidem ullum necessarium est. Pro-
ximo die si spiritus difficilius redditur: si urina non excedit: si locus circa pubem mature
intumuit. scire licet in uesica sanguine concretum remansisse. Igitur demissis eodem mo-
do digitis leuiter pertractanda uesica est et discutienda si qua coierunt. Quo fit ut per
uulnus postea procedunt. Non alienum est et oriculario clystere acetum nitro mixtum
per plagam in uesicam compellere. Nam sic quoque discutiunt si qua cruenta coierunt. Eaque facere
et primo die couenit. Si timemus ne quod intus sit. maximeque ubi ambulando id elicere im-
becillitas prohibuit caetera eadem facienda sunt: ut demittatur in solium: ut eodem modo panni-
culus eadem lana super iniiciatur: Sed neque saepe: neque tandiu in aqua calida puer habendus:
quam adulescens est: infirmus: quam ualens: leui quam grauiore inflammatione affectus is cuius
corpus digerit: quam is cuius astrictum est. Inter haec uero si somnus est et equalis spi-
ritus et madens lingua et sitis modica et uenter imus: sed et mediocris est cum febre mo-
dica dolor: scire licet recte producere curationem. Atque in his inflammatio fere quinto uel
septimo die finitur. Quae leuata solium superuacuus est. Supini tantummodo uulnus aqua
calida fouendum est ut si quid urinae rodet: abluatur. Imponenda autem medicamenta sunt pus-
mouentia: et si purgandum uelcus uidebitur: melle linendum. Id si rodet: rosa temperabit.
Huic curationi aptissimum uidetur enee pharmacum emplastrum. Nam et seuum habet ad-
pus mouendum. et mel ad uelcus repugnandum. medulla et maximeque vitulina. quod in id ne fi-
stula relinquat praecipuaque proficit. Linamenta uero tunc super uelcus non sunt necessaria: super
medicamentum ad id continendum recte imponunt. At ubi uelcus purgatum est: puro linamento ad
cicatricem produendum est. Quibus temporibus tamen si felix curatio non fuit. uaria circa pericula oriun-
tur. Quae praesagire prius licet: si continua uigilia est: si spiritus difficultas si lingua arida
est: si sitis uehemens: si uenter imus tumet: si uulnus hiat. si transiens urina id non rodit:
similiter ante tertium diem quaedam liuida excidit: si is aut nihil aut tarde respondet: si uehemen-
tes dolores sunt: si post diem quintum magna febris urget: et fastidium cibi permanet. si cu-
bare in uentre iocundius est. Nihil tamen peius est distentione neruorum: et ante nonum diem uo-
mitu bilis. Sed cum inflammationis sit metus: succurri abstinentia modicis et tepestiuis ci-
bis: inter haec fomentis. de quibus supra scripsimus: oportet.

¶ De cancro qui excisa uesica nascitur: et qua curatione uti deceat. **Caput. xxvij.**
Roximus canceri metus est. His cognoscitur: si et per uulnus et per ipsius colicam fluit sani-
p es mali odoris: cumque eo quaedam a concreto sanguine non abhorretia: tenuisque caru-
culam lanulis similes praeter haec si ora uulneris arida sunt. si dolent ighina. si fe-
bris non defuit: eaque in noctem augetur. si inordinati horrores accedunt. Consideran-
dum autem est: in qua parte cancer his tēdat. Si ad colicam indurescit his locus et rubet et tactu
dolorē excitat: testiculi quoque itumescunt. Si in ipsa uesica: ani dolor sequitur: coxae durescunt: non
facile crura extendi possunt. At si in alterutrum latus: oculis id expositum est: paresque utriusque cal-
de notas sed minores habet. Primum autem ad rem pertinet corpus recte iacere: ut superior

balneum
fuge cataplasmata.
de sanguine in uesica non
recto

Att. hoc diste. ad uesica

signa saluatis

Rosa temperat mellis corrosio
nem.

Se medulla vitulina

Siona per uelcus
Medic. breue profficit.

Att. hoc signum

enee pharmacum emplastrum

tudinē linamentū: Iemnicū graci vocant: in aceto tinctū demittere. supraque succidā la-
nā aceto madentē deligare: Tertio die solvere vlcus: & sicut alia vlcera curare. Cūq; iā
ad sanitatē tendet. plūbeam fistulā medicamento cicatricē iducēt illinere: eāque intus
dare. Supraq; idem medicamētū iniicere: donec ad cicatricem plaga perueniat.

¶ Qua curatione partus emortuus ex vtero excutiatur.

Caput. xxix:

Bi concipit at aliqua si iā prope maturus partus itus emortuus est: neq; exci-
dere per se pōt: adhibenda curatio est: q̄ numerari inter difficillimas pōt. Nā
& sumam prudētiā moderationēq; desiderat & maximū periculū affert. Sed

ante oīa vuluā natura mirabilis: cū in multis alijs: tū in hac re quoq; facile cognoscit:

Oportet at ante oīa resupinā mulierē transuerso lecto sic collocare: vt ^{femini} eius
iplius ilia cōprimantur. Quo fit vt & imus venter in conspectu medici sit & infans ad
os vuluā cōpellatur: q̄ emortuo partu id cōprimat. ex interuallo vero paulū dehisce-
re. Hac occasione vsus medicus unctā manus indicē digitū primū debet inferere atq; ibi
continere: donec iterū ad os aperiat. rursusq; alterū digitū demittere debet: & p̄ eas-
dē occasiones alios: donec tota esse intus manus possit. Ad cuius rei facultatē multū
confert & magnitudo vuluā & vis neruorū: & corporis totius habitus & mētis etiā
robur: cū præsertim intus nōnunquā ēt duā manus dari debeant. Pertinet et ad rē quā
calidissimū esse imū ventrē: & extrema corporis: neq; dū inflammationem cœpisse: sed re-

centi re protinus adhiberi medicinā. nam si corpus iā intumuit: neq; demitti manus:
neq; educi infans: nisi ægerrime pōt: sequiturq; sæpe cū uomitu & cū tremore mortife-
ra neruorū distentio. Verū intus emortuo corpore manus iniecta p̄tinus habitum eius
sentit. Nā aut in caput: aut in pedes conuersū est aut in transuersum iacet: fere tñ sic. vt
vel manus eius: vel pes in propinquo sit. Medici vero propositū est: vt eum manu diri-
gat vel in caput: vel et in pedes. Si forte aliter cōpositus est: ac si nihil aliud est. manus
vel pes app̄hensus: corpus rectius reddit. nam manus: in caput. pes: in pedes cū cō-
uertet. Tū si caput proximum est: demitti debet uncus vndiq; læuis acuminis breuis:
qui uel oculo: uel auri: uel ori: interdū et fronti recte iniicitur: deinde attractus infan-
tē educit. neque tñ quolibet his tēpore extrahi debet. nā si cōpresso uulua: ora id tenta-
tū ē: nō emittente eo infans abrumpitur: & unci acumen in ipsum os uulua delabitur
sequiturq; neruorū distentio & ingens periculum mortis. Igitur compressa uulua: cō-
quiescere. hiantē leniter trahere oportet & per has occasiones paulatim eum educere.

Trahere at dextra manus uncum: sinistra intus posita infantem ipsum: simulq; dirige-
re eū debet. Solet et euenire: ut his infans humore distendatur: exque eo p̄fluat fœdi
odoris sanies. Quod si tale est: indice digito corpus illud forandū ē: ut effuso humo-
re extenuetur. Tum id leniter per ipsas manus recipiendum est. nam uncus iniectus fa-
cile hebeti corpusculo cleuabitur. In quo quid piculi sit: supra positum. Sed in pedes
quoq; conuersus infans nō difficulter extrahit. q̄bus app̄hensus p̄ ipsas manus com-
mode educitur. Si uero transuersus est: neq; dirigi potuit: uncus alā iniiciendus pau-
latiq; attrahendus ē. Sub quo fere ceruix replicat: retroq; caput ad reliquū corpus spe-
ctat. Remedio ē ceruix præcisa. ut sperati utraq; ps auferatur. Id unco fit: qui priori si-
milis in interiorē tantū p̄te per totam aciem exacuit. Tū id agendū ē: ut ante caput: dei-
de reliq; ps auferat: q̄a fere maiore p̄te extracta: caput in uacuā uulua plabit: extrahi-
q; sine sumo piculo nō pōt: si tñ id incidit: sup uētrē mulieris. duplici p̄niculo intecto:
ualēs hō nō iperitus a sinistro latere eius debet assistere & supimū uētrē eius duas ma-
nus ip̄ocere: alteraq; alterā p̄mere. Quo fit ut illd caput ad os uulua cōpellat. Idq; eadē

pars semp eadē sit in quā viciū fert. itaq; si ad colē it: supinus his collocari debet. Si ad
vesicā: in vētrē: si in latus: i id q̄ integrius ē. Deinde vbi vētū fuerit ad curationē: hō in
aqua demittet. i qua marrubiū decoctū sit aut cupressus aut myrtus idemq; hūor cly-
stere itus adijcet. Tū sup ponet lēticula cū malicorio mixta. quā vtraq; ex vino deco-
cta sint. vel rubus aut olea: folia eodē modo decocta. aliaque medicamēta: quā ad co-
hibēdos purgādosq; cācros p̄posuimus. ex q̄bus si qua erūt arida p̄ scriptoriū calamū
isp̄irabunt. Vbi stare cœperit cācer: mulso vulnus eluet. Vitabit que co tpe caratum
q̄ ad recipiēdū id malū corpus emollit potius plūbū elotū cū vinci iuuet. Sup quā
idē linteolo illitū iponet. Sub q̄bus pueniri ad sanitatē pōt. cū eo tñ q̄ nō ignoremus
orto cācro sæpe affici stomachū cui cū vesica quoddā cōortū ē. exque eo fieri vt neq; re-
tineat cibus: neq; si qs retētus ē: cōcoquat: neq; corpus alā. ideoq; ne vulnus qdē aut
purgari aut ali possit: quā necessārio mortem maturat. sed vt his succurri nullo modo
pōt: sic a primo tñ diū tenēda rō curationis ē. In qua qdā obseruatio ad cibū quoq; potio
nēq; p̄tinēs necessaria ē. nam cibus inter principia non nisi hūidus dari debet. Vbi vlcus
purgatū ē: ex media materia olera & salfamēta semp alicna sunt. Potioe opus ē nō mo-
dica: nā si parū bibit: accēdit vulnus & vigilia vrget: & vis corporis minuitur. Si plus
aquo affumitur: subinde vesica impletur. coque irritat. nō nisi aquā at bibēdā esse mani-
festius est. quā ut subinde dicendū sit. Solet vero sub eiusmodi victu venire vt aluus nō
reddat. Hac aqua ducēda est in qua vel fœnū gracū vel malua decocta sit. Idē humor
rosa mixtus i ipsum vulnus oriculario clystere agēdus est: vbi id rodit vrina neq; purga-
ri patitur. Fere vero primo per vulnus exit hęc deinde co sanescēte diuiditur: & pars p̄
colē descendere incipit: donec ex toto plaga claudat. quod interdū tercio mēse. interdū
nō ante sextū: nōnūq; exacto quoq; anno fit. Neq; desperari debet solida glutinatio vul-
neris: nisi ubi aut uehēmēter rupta ceruix est: aut ex cācro multā magnāq; caruncula
simulq; neruosa aliqua exciderunt. Sed ut uel nulla ibi fistula uel exigua admodū relin-
quatur: summa cura prouidendū ē. Ergo cū iā ad cicatricē uulnus intendit: extentis ia-
cere ^{femini} sceminiibus & cruribus oportet: nisi tñ molles: harenosue calculi fuerunt. sub his
enim tardius vesica purgat. Ideoq; diutius plagā patere necessariū est: & tū demū ibi
iā nihil tale extra fertur ad cicatricē perducit. q̄ si anteq̄ vesica purgata est. ora se gluti-
narunt. dolorq; & inflātio redierūt: uulnus digitis uel aduerso specillo diducendum
est. ut torquentibus exitus det: hisq; effusis tū diutius pura urina descendat. Tū demū
quā cicatricē inducāt iponēda sunt. extēdiq; ut supra docui pedes quā maxime uincti.
q̄ si fistula metus ex his causis quas p̄posui subesse uidebit: quo facilius claudat ea
uel certe coangustet: in anū quoq; danda plumbea fistula est extentisq; cruribus ^{femini} scemi-
na taliq; inter se deliganda sunt donec qualis futura est cicatrix sit.

¶ Si naturalia sceminarū cōcubitū nō admittūt quo mō curari cōueiat. Caput. xxviij.

T hoc quidē cōmune esse maribus & sceminis pōt. Proprie uero quædam ad
c sceminas pertinent. ut in primis: quod earum naturalia nōnūq; inter se glutina-
tis oris cōcubitū nō admittunt. Idq; interdum euenit protinus in utero ma-
tris: interdū exulceratione in his partibus facta: & per malā curationē his oris sanescen-
do iunctis. Si ex utero est: membrana ori uulua opposita est. Si ex ulcere caro id reple-
uit. Oportet at membranā duabus lineis inter se transuersis incidere ad similitudinem
litteræ X. magna cura habita: ne urinæ iter uiolet. Deinde undiq; eam membranā
excidere ac si caro icreuit necessariū est recta linea patefacere. Tum ab ora uel uulsel-
la uel hamo app̄hensam tanquā habenulam excidere: & intus implicitum in longi-

de absisione umbilici et
extrahone scindane
quid est scindana

ratione q̄ supra posita ē: vno extrahit. At si pes alter iuxta repertus ē. alter retro cum
corpe ē. quicqd̄ p̄tractū ē: paulatī abscedēdū est. & si clunes os vuluā urgere cōpunt:
iterū retro repellēdā sūt. cōquisitiusq; pes eius adducēdus. Aliaq; ēt num difficulta-
tes faciūt: vt q̄ solidus nō exit. cōcisus eximi debeat. Quotiēs at̄ infans p̄tractus ē: tra-
dēdus ministro ē. Is eū sup̄mis manib; sustinere: medicus deide sinistra manu leni-
ter trahere vmbilicū debet: ita ne abrūpat: dextraq; eū seq̄ vsq; ad eas: quas secūdas vo-
cāt. q̄d̄ velamētū infantis itus fuit. hisq; vltimis apprahens venulas mēbrūlasq; oēs
eadē rōne manu diducere a vulua: totūq; illud extrahere: & si qd̄ itus p̄terea cōcreti s̄
guinis remanet. Tū cōpressis in vnū femmibus: illa cōclami collocāda ē modicū calorē
sine vllō p̄flatu habēt. Sup̄ imū ventrē eius iponēda lana succida ī aceto & rosa tincta.
Reliqua curatio talis esse debet: qualis in inflāmationibus & in his vulneribus: q̄ ī ner-
uosis locis sūt: adhibeat. **De ani vicij; & eor; curatione.** Caput. xxx.

Ni quoq; uicia vbi medicamētis nō vincūt: manus auxiliū desiderāt. Ergo si
a q̄ scissā ī eo vetustate iduruerūt: iamq; callū habēt: cōmodissimū ē ducere alu-
um. tū spongiā calidā admouere: vt relaxēt illa & foras p̄deat. Vbi in cōspe-
ctu sūt: scalpello singula excidere & vlcera renouare. deide iponere linamētū molle &
sup̄ linteolū illitū melle: locūq; eū molli lana implere: & ita vincere altero die: deinceps
q; ceteris lenibus medicamētis vti. q̄ ad recētia eadē vitia necessaria cē alias p̄posui. &
vtiq; p̄ primos dies sorbitōibus eū sustinere: paulatī deide cibis adijcere aliqd̄: generis
tñ eius. q̄d̄ eodē loco p̄ceptū ē. Si qñ aut̄ ex inflāmatione pus ī his orit̄ vbi primū id appa-
ruit incidēdū ē. ne anus ipse suppuret. Neq; tñ ante p̄perādū ē. nā si crudū incisum ē:
inflāmationis multū accedit: & puris aliquāto āplius cōcitāt. His quoq; vulnerib;: le-
nibus cibis hūsdēq; medicamētis opus ē. **De condilomatū curatione.**

Tubercula: q̄ cōdilomata appellant̄: vbi iduruerūt hęc rōne curant̄. alius
a ante oīa ducit̄. tū uulfella tuberculū aphēsū iuxta radices exciditur. Quod
ubi factū ē eadē seq̄: q̄ supra post curationē adhibēda esse p̄posui. Tantum-
mō si qd̄ īcrefcit squama aris coercēdū ē. Ora ēt uenarū fundētia sanguinē sic tollunt̄.
Vbi sanguini. q̄ effluit. sanies adijcit̄: alius acrius ducit̄: quo magis ore p̄moueant̄.
Eoq; fit: ut oīa uela: quasi capitula cōspicua sint. Tū si capitulū exigū ē: basimq; tēuē
habet: astringēdū lino paulū supra ē: quā ubi cū ano. cōmittit̄. Imponēda spōgia aqua
calida ē donec id libeat. Deide aut̄ ungue: aut scalpello supra nodū id exulcerandū est.
Quod nisi factū ē: magni dolores subsequunt̄. iterdū ēt urinae difficultas. si id maius
ē: & basis latior: hamulo uno aut altero excipiendū ē: paulūq; supra basim incidendū:
neq; relinquēdū quicq; ex eo capitulo neq; quicq; ex ano demēdū ē. Quod cōsequit̄ his
q̄ neq; nimiū neq; pass; hamos ducit. Qua incisum ē: acus debet imitti: infraq; eā lino id
capitulū alligari: si duo triaue sūt: imū quodq; primū curādū ē. Si plura: nō oīa simul
ne tēpore eodē undiq; tenera cicatrices sint. Si sanguis p̄fluit: excipiēdus ē spongia:
deinde linamētū iponēdum. Vngēda scēmina & inguina & qcqd̄ iuxta ulcus ē. caratū
q; sup̄ dandū ē. Farina hordeacea calida iplendūq; his locus ē. Sic deligādus ē. Poste-
ro die is desiderere in aqua calida debet: eodēq; cataplasmate foueri: Ac bis die & ante cu-
rationē & post eā ceruices ac scēmina liqdo carato pungēda sūt: tepidoq; is loco cōti-
nēdus. Interpositis quinque aut sex diebus oriculario specillo linamēta educēda. Si ca-
pitula simul nō exciderūt: digito p̄mouēda. Tū lēib; medicamētis hūsdēq; q̄ alibi po-
sui: ulcera ad s̄itatē p̄ducēda. finito uitio quēadmodū agēdū cēt iā alias sup̄ exposui.

De uaricum curatione. Caput. xxxi.

Bhis ad crura p̄ximus trāsitus ē in qbus orti varices nō difficulti rōne tollunt̄:
a Huc at̄ & carū venularū: q̄ in capite nocēt. & eor; varicū: q̄ in vētre sunt: cura-
tionē distuli: quoniā vbiq; eadē ē. Igit̄ vena oīs: q̄ noxia ē. aut adusta tabescit.
aut manu excidit̄. Si recta ē: si quāuis trāsuersa: tñ simplex: si modica ē: melius aduri-
tur. Si curua ē & vclut in orbis quosdā iplicat̄. pluresq; inter se iuoluūt: vt ilius exime-
re ē: Adurēdi ratio hęc ē. Cutis sup̄ icidit̄. tū p̄fecta vena tenui & reruso ferramēto
candente modice p̄mit̄: vincaturq; ne plagā ipsius ora adurant̄. q̄s reducere hamulis
facile ē. Id iterpositis fere quaternis digitis p̄ totū varicē fit: & tū sup̄imponit̄ medica-
mētū: quo adusta sanant̄. At excidit̄ hoc mō. Cute eadē rōne sup̄ venam icisa hamulo
ora excipiūt̄: scalpelloq; vndiq; a corpe vena di ducit̄: caueturq; ne iter hęc ipsa ledat̄:
eiq; retusus hamulus subijcit̄: iterpositoq; eodē fere spacio. q̄ supra positū ē: in eadē
vena idē fit: q̄ quo tēdat facile hamulo extēto cognoscit̄. Vbi iā idem: quacūq; varices
sūt: factū ē: vno loco adducta p̄ hamulū vena p̄cidit̄. deide q̄ p̄ximus hamus ē. attra-
hit̄ & euellit̄: ibi rursus abscedit̄: Ac sic vndiq; varicib; crure liberato: tū plagarū ora
cōmittūt̄: & sup̄ ep̄lastū glutinās injicit̄. **Curatio digitor; coherētū.** Caput. xxxij.

T si digiti vel in vetero p̄tinus: vel pp̄ cōmunē exulcerationem postea cohae-
a rūt: scalpello diducūt̄. dein separati vterq; nō pigui ep̄lastro circūdat̄. Atq;
ita p̄ se vterq; sanescit. Si vero sit vlcus in digito. posteaq; male iducta cicatrix
curū eū reddit: primū malagma tēadū ē. Deī si id nihil p̄dest qd̄ & ī veteri cicatrice:
& vbi nerui laxi sūt euenire cōsuevit. videre oportet nerui ne id uiciū: an cutis fit. Si ner-
ui ē: attigi nō debet. Neq; enī sanabile ē. Si cutis: tota cicatrix excidēda ē. q̄ fere callosa
efficit: ut extēdi digitū nō patiat̄. tū rectus sic ad nouā cicatricem perducendus est.

De angrenae curatione. Caput. xxxiii.

Angrena iter unguis alasq; aut īguina nasci. & si qñ medicamēta uincunt̄ mē-
c brū p̄cedi oportere. alio loco m̄hi dictū ē. Sed id quoq; cū piculo sūmo fit.
Nā saepe in ipso ope: uel p̄fusione sanguinis uel aīa defectiōe moriunt̄. Veq;
hic quoq; nihil itereft an satis tutū p̄sidium sit. qd̄ unicū est. Igit̄ inter sanā uitiatamq;
partē incidēda scalpello caro usq; ad hos est: sic ut neq; cōtra ipsū articulū id fiat. & po-
tius ex sana parte aliqd̄ excidatur: quā ex agra relinquat̄. Vbi ad os uentū est: reducē-
da ab eo sana caro & circa os subsecāda ē. ut ea quoq; parte aliqd̄ os nudeat̄: dein id ser-
rulā p̄cidendū est quā p̄xime sanā carni ēt inhaerenti. ac tū frons ossis: quā ferrula exaf-
pauit leuanda est. supraq; inducenda cutis: q̄ sub eiusmodi curatione laxa esse debet ut
quam maxime undiq; os contegat. Quo cutis inducta non fuerit id linamentis erit cō-
tegendum & super id spongia ex aceto deliganda. Cetera postea sic faciēda. ut ī uul-
neribus: in quibus pus moueri debet: p̄ceptū est. **Finis septimi libri**

CORNELII CELSI DE MEDICINA LIBER OCTAVVS.

De positu & figura totius humani corporis. Caput primū.

Vperest ea pars: q̄ ad ossa pertinet. q̄ quo facilius accipi possit: prius
positus: figurāq; eorū idicabo. Igit̄ caluaria icipit ex itēiore pte cō-
caua: extrinsecus gibba: utrinq; laxius & q̄ cerebri mēbranā cōregit.
f & q̄ cute capillū gignēte cōtegit. Ea; simplex ab occipitio & t̄pibus
duplex usq; ī uertice a frōte ē. Ossaq; eius ab exteriorib; p̄tib; dura:
ab interioribus: qbus iter se cōnectūt̄: meliōre sunt. Interq; ea uenae
discurrūt. q̄s his alimētū subministrare credibile ē. Raro at̄ caluaria solida sine suturis
est. Locis tñ astuosus facilius iuenit̄. Et id caput firmissimū: atq; a dolore tutissimū ē:

raro. aliquādo in mēte. de tenet ph; p. de h; iō. a. r. 7.

promositas
distuli. j. ex lib. 7. c. 17
que bona melius aduri
et que eximit
Adurēdi modū
excidendi modū
Ad uicij; digitor;
de mēbra absisione
de h; hic. hac simāz po
sunt gal. io. t̄cap. 1. c. 10.
post medij. c. 1. ex thu
cidide. in uisione linc
h; i

Caput nullū
rag f̄m̄j̄simūz et a dolore
necessimūz est

circūdata. in latera quoq; caput moueri finit. Tertia eodē mō secundā excipit. Ex quo
facilius ceruici mobilitas ē. Ac ne sustinere qdē caput posset: nisi vtriq; recti valentesq;
nerui collū cōtinerēt: quos cerotas grāci appellāt. Si qdē horū iter qēs flexus alter sem
p itētus vltra plabi superiora nō patit. Iamq; vertebra tertia tubercula quā inferiori iserā
tur: exigit. Cetera pcessibus deorsū spectātibus in inferiores insinuāt. ac p sinus quos
vtrinq; habet: superiores accipiūt: multisq; neruis & multa cartilagine cōtinētur. Ac sic
vno flexu modico in prōptum dato ceteris negocijs homo & rectus insistit & aliquid
ad necessaria opa curant. Infra ceruicē vero sūma costā cōtra humeros sita est: idē vn
decim inferiores vsq; ad imū pectus pueniūt hāq; primis ptibus rotunda & leniter qua
si capitulata vertebraq; trāuersis pcessibus ibi quoq; paulū insinuat inharēt. Inde pa
tescūt & in exteriorē partē recuruata paulatim in cartilagine degenerāt. Ea q; parte rur
sus i interiora leniter flexa cōmittunt cū ossē pectoris. Quod valēs & durū a faucibus
incipit: ab vtroq; latere lunatū: & a prācordijs iā ipsū quoq; cartilagine mollitū ter
minat. Sub costis vero prioribus: quinque q̄s rhoas grāci noiant: breues tenuioresq;
atq; ipsa quoq; paulatim in cartilagine versā: extremis abdominis partibus inharēscūt.
imaq; ex his maiore iā pte nihil nisi cartilago ē. Rursus a ceruice duo lara ossa vtriq; ad
scapulas tendūt. nostri scoptula opta: omoplatas grāci noiant. Ea in sūmis verticib;
finuata: ab his triangula. paulatimq; latefcētia ad spinā tendūt: & quo latiora quaq; pte
sunt hoc hebetiora. Ac que ipsa quoq; in imo cartilaginosa posteriore parte velut inna
tāt: qm̄ nisi in sūmo nulli ossi inharēscūt. Ibi vero validis musculis neruisq; cōstricta sūt
At a sūma costa paulo iterius quā vbi ca media ē: os excrescit: ibi qdē tēue: pcedēs
vero quo ppius lato scapularū ossi fit: eo plenius latiusq; & paulatim in exteriora cur
uatū. qd̄ ppius: altera verticis pte modice itumescēs: sustinet ingulū. Id at ipsū recur
uū ac neq; iter durissima ossa numerandū: altero capite in eo qd̄ p osui: altero i exiguo
sinu pectoralis ossis insidit: paulūq; motu brachij mouet & cū lato ossē scapularū ifra
caput: eius neruis & cartilagine cōnectit. Hinc humerus incipit extremis vtrinq; capi
tibus tumidus mollis sine medulla cartilaginofus. medius teres durus medullo sus le
niter gibbus & in priorē & in exteriorē pte. Prior at pars est q̄ a pectore ē: posterior q̄
ab scapulis: iterior quā ad latus tēdit: exterior: q̄ ab eo recedit. qd̄ ad oēs articulos pti
nere in vterioribus patebit. Supius at humeri caput rotūdius quā cetera ossa: de qb;
adhuc dixi: verticilatis scapularū ossib; inserit ac maiore pte ex trāsitū neruis deligat.
At inferius duos pcessus habet. iter quos qd̄ mediū ē: magis ēt extremis partibus si
nuat. Quae res sedē brachio pstat. Quod cōstat ex ossibus duob;. Radius: quam cer
cida grāci appellāt: superior breuiorq; & primo tenuior rotūdo & leniter cauo capite ex
iguū humeri tuberculū recipit. atq; ibi neruis & cartilagine cōtinetur. Cubitus inferior
logiorq; & primo plenior in sūmo capite: duobus quali verticibus extātib; in sinu hu
meri quē iter duos pcessus eius cē pposui: se iserit. Primo vero duobus radijs brachij
ossa iuncta paulatim dirimunt: rursusq; ad manū cocūt mō crassitudinis mutato: Sig
dē ibi radius plenior: cubitus admodū tenuis ē. Dein radius in caput cartilaginofū cō
furgēs: in verticē eius sinuat. cubitus rotūdus in extremo: pte altera paulū pcedit. Ac
ne sapius dicēdū sit. illud ignorari nō oportet. plurima ossa i cartilagine desinere: nullū
articulū nō sic finiri. Neq; n. aut moueri posset: nisi leui initeret: aut cū carne neruisq;
cōiungi: nisi ea media quādā materia cōmitteret. In manu vero prima palmae pars ex
multis minutisq; ossibus cōstat: quoq; numerus incertus ē. Sed oblōga oia & triangula
structura qdā iter se cōnectunt: cū iuicē superior alterius. angulus: alterius planities sit.
eoq; sit ex his unius ossis paulū i interiora cōcauis species. Verū ex manu duo exigui p

HO. oem articulu et plaxi
ma ossa in cartilagine desine

ex ceteris: quo futurae pauciores sunt: eo capitis valetudo comodior est. Neq; n. cer
tus carū numerus ē: sicut ne locus qdē: Fere tñ duae sup aures: tpa a superiore capitis p
te discernūt. Tertia ad aures p verticē tendens: occipitiū a sūmo capite diducit. Quar
ta ab eodē vertice p mediū caput ad frontē pcedit ea q; mō sub imo capillo desinit: mō
frontē ipsā secans iter supcilia finit. Ex his cetera qdē futurae in vnguem cōmittuntur.
Hae vero quae sup aures trāuersae sunt. totis oris paulatim extenuant: atq; ita inferio
ra ossa superioribus leniter isidunt. Crassissimū vero in capite os post aurē est. qā capil
lus vt verisimile ē: ob id ipsum nō gignit. Sub his quoq; musculis: q tpa cōnectūt: os
mediū in exteriorē partē inclinātā positū est. At facies futurā habet maximā: qā tēpo
reicipiēs p medios oculos nareq; trāuersa puenit ad alterū tēpus. Aqua breues duae
sub interioribus angulis deorsum spectāt. Et mala quoq; in sūma parte singulas trā
uersas futuras habet. A medijsq; naribus aut superiorē dētū gingiuis p mediū palatum
vna pcedit: aliaq; trāuersa idē palatū secat. Et futurae qdē in plurimis hae sunt. For
amina at itra caput maxima oculorū sunt. deidenariū: tū q̄ in auribus habemus. Ex his
q̄ oculorū sunt: recta simpliciaq; ad cerebrū tēdūt. Nariū duo foramina ossē medio di
scernunt. Si qdē hae primū a supcilijs angulib; oculorū ossē ichoant ad tertiā fere par
tē: deide in cartilagine versā quo ppius ori descēdūt: eo magis carūcula quoq; molliū
tur. Sed ea foramina q̄ a sūmis ad imas nares simplicia sūt. ibi rursus i bina itinera diui
dunt. Alia q; ex his ad fauces puia spūm & reddūt & accipiūt: alia ad cerebrū tendūt.
In ultima pte in multa & tenuia foramina dissipant: p q̄ sensus odoris nobis datur. In
aure quoq; primo rectū & simplex iter pcedēdo flexuosū fit. qd̄ ipsum iuxta cerebrū
in multa & tenuia foramina diducit: per q̄ facultas audiēdi est: iuxtaq; ea duo paruuli
q̄ sinus sūt: supq; eos finit os: qd̄ trāuersa a gēis tēdēs ab inferioribus ossibus sustine
tur. iugale appellari pōt ab eadē similitudine a qua id grāci zygo des appellat. Maxil
la vero ē molle os: ea q; vna ē: cuius eadē & media & et ima pars mentū ē. a quo vtrinq;
pcedit ad tēpora solaq; ea mouet. Nā mala cū toto ossē: qd̄ superiores dētes exigit imo
biles sunt. Verū ipsius maxillae partes extremae q̄si bicornes sunt. Alter pcessus itra la
tior: vertice ipso tenuat: logiusq; pcedēs sub ossē iugali subit: & sup id tēporū musculis
illigat: Alter breuior & rotūdior & in eo sinu q̄ iuxta foramina auris ē cardinis modo
fit: ibiq; huc & illuc se iclinans. maxillae facultatē motus pstat. Duriores ossē dētes sūt
quoq; pars maxillae: pars superiori ossi malarū haret. Ex his quaterni primi qā secāt tem
nici a grācis noiantur. hi deide quattuor caninis dētibus ex oi parte cinguntur. Vltra
quos vtrinq; fere maxillares quaterni sunt: pterq; in his: in qb; tres vltimi: qui sero gi
gni solent: non increuerunt: Ex his priores singulis radicibus: maxillares vtriq; binis: q
dā ēt ternis quaternisue nitunt. Fereq; longior radix breuiorē dentē edit. rectiq; dentis
recta ēt radix. curui flexa est. exq; eadē radice in pueris nouus dens subit: q̄ multo sapi
us priorē expellit: iterdū tñ supra infraue eū se ostēdit. Caput aut spina excipit. Ea con
stat ex vertebri q̄ttuor & viginti. Septem in ceruice sunt duodecim ad costas. reliqua
gnque sunt pximae costis. Hae teretes breuesq; ab vtroq; latere: pcessus duos exigūt:
Mediae pforatae: q̄ spinā medulla cerebro commissā descendit. Circa quoq; per duos
pcessus tenuibus cauis peruiā: per q̄ a mēbrana cerebri similes mēbranulae deducun
tur. Oēs q; vertebrae exceptis tribus sūmis a superiore parte in ipsi processibus parum
defidentis sinus habent: ab inferiore alios deorsum versus processus exigunt. Sūma
igitur protinus caput sustinet: per duos sinus receptis exiguis eius processibus. Quo
fit: vt caput sursum deorsum versū tuberibus exasperetur secūda superiori pti inferiore.
Quod ad circuitum pertinet: pars sūma angustiore orbe finitur. Itaq; superior sūma

quare caro aures capi
ly non nascit^o

de foraminib; capitis

de aures

de maxilla

de dentib;

de spina

cessus in sinu radij conijciunt. Tū ex altera parte recta quinque ossa ad digitos tēdētia palmā explēt: a quibus ipsi digiti oriunt: qui ex ossibus ternis cōstat: omniumque eadem ratio ē: Interius os i verticē sinuat: recipitque exterioris exiguū tuberculū: neruique ea cōtinent: a quibus orti vngues idurecūt. Ideoque nō ossi: sed carni magis radicibus suis inhærēt. Ac superiores quēdē partes sic ordinatæ sunt. Ima vero spina in coxarum ossē desūdīt: quod transuersū longeq; valētissimū: vuluā: vesicā: rectū intestinū tuēt: idque ab exteriorē parte gibbū ad spinā resupinatū a lateribus idest i ipsis coxis sinus rotūdos habet: a quibus orit os quod pectinē vocāt. idque sup itestina sub pube trāsuerfū vētrē format: rectius i viris: recuruatū magis i exteriora in feminis: ne partū phibeat. Inde scēmina oriūtur. quorū capita rotūdiora ēt quā hūerorū sunt: cū illa ex ceteris rotūdissima sint. Infra vero duos pcessus a priore & a posteriore parte habēt. Dei dura & medullosa & ab exteriorē parte gibba habent: rursus ab inferioribus quoque capitibus itumescūt: Superiora i sinu coxæ sicut humeri i ea ossa: quæ scapularū sunt: coiciūt. tū infra introrsus leniter itendūt: quo aqualius superiora mēbra sustineāt. Atque in eo inferiora quoque capita media sinuant: quo facilius excipi a cruribus possint. Quæ cōmissura ossē paruo molli cartilaginosa tegit: patellā vocant. Hæc super innatās. nec vlli ossi inhærēs: sed carne & neruis deligata: pauloque magis ad femoris inter oēs crurū flexus iuncturā tuēt. Ipsū autē crus ē ex ossibus duobus. & enī p oīa femur humero: crus vero brachio: simile ē. adeo ut habitus quoque & decor alterius ex altero cognoscat. Quod ab ossibus icipiens ēt in carne respōdet. Verū alterū os ab exteriorē parte: supra positū ē. quod ipsū quoque supra recte nominat. Id breuius supraque tēuius ad ipsos talos itumescit. Alterū a priore parte positū cui tibia nomē est: longius & i superiore parte plenius solū cū femoris inferiorē capite cōmittit. sicut cū humero cubitus. Atque ea quoque ossa infra supraque cōiuncta media: ut in brachio dehiscūt. Excipit autē crus infra ossa ex trāsuerfo talorū: idque ipsū sup os calcis sitū est quod quādā parte sinuat: quādā excessus habet: & pcedētia ex talo recipit: & in sinū eius iserit. idque sine medulla durū magisque i posteriorē parte plectū: tertē ibi figurā representat. Cætera ossa pedis ad corū que in manu sunt similitudinē instructa sunt. Plax palmæ digiti: digitis: vngues: vnguibus respondent.

Ossa uiciata & corrupta quibus signis cognoscant & qua rōne curent. Caput. ii.
Mne autē os ubi iniuria accessit: aut viciat: aut findit: aut frangit: aut forat: aut collit: aut loco mouetur. Id quod viciatū ē. primo fere pinguescit. deinde vel nigrū: vel cariosum. Quæ sup natis grauibus vlcēribus aut fistulis: hisque vel longa vetustate vel et cancro occupatis eueniunt. Oportet autē ante oīa os nudare vlcere exciso & si latius eius viciū est: quā vlcus fuit. carnē subsecare: donec integrū os vndique pateat. tū id quod pigre ē semel iterūue satis ē admoto ferramēto adurere: ut ex eo statu secedat. aut eradere donec iā aliquid cruoris ostendat. quod itegrioris nota ē. nā necesse est aridum sit id quod viciatū ē. Idē in cartilagine quoque laxa faciendū est. Si quidem ea quoque scalpello radenda est: donec integrum id sit quod relinquitur. Deinde siue os: siue cartilago rasa est nitro bene trito respergendum est. Neque alia faciēda sunt ubi caries: nigrities uel in summo ossē est. Si quēdē id uel paulo diutius codē ferramēto adurendū: uel radendū est. Qui radit hæc: audacter imprimere ferramētū debet: ut & agat aliquid & maturius desinat. Finis ē: cū uel ad albos. uel ad solidū uentum est. Albo finiri ex nigritie uitium: soliditate quadā ex carie manifestum est: accedere etiā cruoris aliquid itegro supra dictum est. Si quando autem altius descenderit utrumlibet dubium ē. In carie quidem expedita cognito est. Specillū tenue in foramē demittit. quod magis minusue intrado: uel in summo carie esse: uel altius distēdisse testat. Nigrities colligi quē potest

LIBER OCTAVVS

Lxxxiiij

et ex dolore & ex febre. Quæ ubi mediocria sunt: illa alte descēdisse nō pot. Manifestior tñ ad acta terebra fit. Nā finis vicij est ubi scobis nigra esse debet. Igitur si caries alte descēdit: p terebrā vrgēda crebris foraminibus ē. quā altitudine viciū atquent. Tū in ea foramina demittēda candētia ferramēta sunt. donec inde siccū os ex toto fiat. Simul. n. post hæc & resoluet ab inferiorē ossē quodcūque viciatū ē: & his sinus carne replebit: & humor aut nullus postea feret: aut mediocris. Sin aut nigrities ē. aut si caries ad alterā quoque partē ossis trāsit: oportet excidi. Atque idē in carie quoque ad alterā partē ossis penetratē fieri pot. Sed quod totū viciatū: totū eximēdū ē. Si inferior pars itegra ē: catenus quod corruptū ē: excidi debet. Itē siue capitis. siue pectoris os: siue costa cariola ē: inutilis vicio ē: & excidēdi necessitas ē. Neque audiēdi sūt quod ossē nudato diē tertiu expectat ut tunc excidat. Ante inflāmationē. n. tutius oīa tractant. Itaque quantū fieri pot codē mōtō & cutis icidēda est: & os detegēdū: & oī vicio liberandū ē. Longeq; pnotiosissimū ē: quod in ossē pectoris est: quia vix ēt si recte cessit curatio veram sanitatē reddit.

Quomodo os excidat. & de Mediolo & Terebra ferramētis ad id partis. Caput. iii.

Excidit vero os duobus modis. Si paruulū ē: quod laxū ē: mediolo: quē choenicion græci vocāt. Si spaciosus: terebris. Vtriusque rōnē pponā. Mediolo ferramētū concavū: teres ē imis oris ferratū: p quod mediū clauus ipse quoque iteri ore orbe cinctus demittit. Terebrarū autē duo genera sūt. Alterū simile ei quo fabri vtunt. Alterū capituli longioris: quod ab acuto mucrone icipit. deinde subito latius fit: atque iterū ab alio principio paulo minus quā aqualiter sursum pcedit. Si viciū i angusto est: quod cōprehēdere mediolo possit ille potius aptat. Et si caries subest. mediū clauus i foramē demittit. Si nigrities: angulo scalpri sinus exiguus fit: quod clauū recipiat: ut eo i sistere circū actus mediolo delabi nō possit. Deinde his habena quasi terebra conuertit. Estque quādā p̄mendi modus: ut & foret & circū agat. quæ si leuiter imprimat: parū p̄ficat: Si grauior: nō mouet. Neque alienū ē istillare paulū rosæ vel lactis: quo magis lubrico circū agat. Quod ipsū tñ si copiosus ē acie ferramenti hebetat. at ubi iā inter mediolo pressū est: mediolo clauus educit: & ille p se agit. Deinde cū sanitas inferioris partis scobe cognita ē: mediolo remouet: at si latius viciū ē. quā ut illo cōprehēdat. terebra res agēda ē. Ea foramē fit i ipso sine vicioli ossis atque itegri. deinde alterū n̄ ita. longe tertiu quoque docē totus is loc⁹: quod excidēdus ē: his cauis cinctus sit. atque ibi quoque q̄tenus terebra agēda sit: scobis significat. Tū excisoriū scalper ab altero foramine ad alterū malleolo adactus: id quod inter vtrūque mediū ē: excidit: ac sic ambitus similis ei fit: quod in angustiorē orbē mediolo imprimat. Vtro mōtō uero id circūductū ē: idē excisoriū scalper: in ossē corrupto planus sumā quanque testā laxit: donec itegrū os relinquitur. Vix unquē nigrities itegrū: caries p totū os p̄rupit: maxieque ubi uitata caluaria ē: Id quoque signi specillo significat: quod depressus in id foramē: quod infra solidā sedē habet: & ob id renitēs aliquid iuenit & madēs exit. Si puiū iuenit: altius descēdēs iter os & mēbranā nihil oppositū iuenit: educiturque siccus: nō quo nō subsit aliq̄ uitiosa sanies. sed quā ibi ut in latiore sede diffusa sit. Siue autē nigrities: quā terebra detexit. siue caries: quā specillū ostēdit: os trāsit medioli quēdē usus fere supuacuum ē: quæ latius pateat necesse ē: quod iā alte p̄ccit sit. Terebra uero ea: quā secūdo loco posui utēdū: eaque ne nimis icalefcet subide i aquā frigidā demittēda ē. Sed tū maiore cura agēdū ē. cū iā aut simplex os dimidiū perforatū ē: aut i duplici: superius. Illud: spatiū ipsū: hoc sanguis significat. Ergo tū letius ducēda habēat: suspēdēdaque magis sinistra manus ē: & sapius attollēda. & foraminis altitudo cōsiderāda: ut quādocunq; os p̄rupit sentiamus: neque picitemur: ne mucrone terebri mēbrana laxat. Ex quo graues inflāmationes cū piculo mortis oriuntur. Factis

lluf

choenicion
mediolo quod est

Att. similitudine femoris
et cruris cuius humero et tibia
Chio. et vide gal. lib. 5. de an
tomis. almi. pug. 27. quale
siquides in cruce femur est. tale
in manu tua brachius. qualis in
cruce tibia. talis in manu tua cu
bitus. qualis in cruce pes. talis
in manu integra manus extre
ma habetur. galen. ubi supra
coxa. n. ad tibia et tibia ad bra
chium sexquialtera proportione
se hēt. ut ait augustinus in
phis. lib. de pulchre. c. 5.

menyngophylaca vide gal
lenū. 4. de locis affectis. c. 7.

Accidentia transfractura
laeve matris involute

signa membranæ cerebri in
Atq. hoc considerandum

Memoria magni
professoris
prodidit. s. epidimorum
s. pag. 294. in vexione
fabij. de autonomo. capitis
mulerice moraxio.

utitur ut non est curatio
de s.

foraminibus eodē mō media saepe: sed multo circūspectius excidēda sunt: ne forte an-
gulus scalpri eandē mēbranā violet: donec fiat aditus: per quā mēbranæ custos imitta-
tur: menyngophylacas græci vocāt. Lamina arnea est firma: paulū resinā ab exteriorē
parte læuis: quæ demissa ē: vt exterior pars eius cerebro ppior sit. subinde ei subijcitur
quod scalpro discutiendū est ac si excipit eius angulū: vltra transire nō patitur: eoq; &
audacius & tutius scalpri mallcolo subinde medicus fierit: donec excisū vndiq; os ea-
dē lamina leuetur tolliq; sine vlla noxa cerebri pōt. Vbi totū os eiectū ē: circūradendē
leuandāq; sunt ora & si quis scobis mēbranæ insedit: colligendū. Vbi superiori parte
sublata: inferior relicta est: nō ora tm: sed os quoq; totū lauandū est. vt sine noxa po-
stea cutis increseat. quæ aspero osse inascens protinus non sanitatē: sed novos dolores
mouet. Parefacto cerebro qua rōne agendū sit dicā: cū ad fracta ossa puenero. Si ba-
sis aliqua seruata ē: superipōnda sunt medicamēta non pinguia: quæ recentibus vul-
neribus accōmodantur: supraq; ipōnda lana succida oleo atq; aceto madens. Vbi tē-
pus processit: ab ipso ore caro increfcit: eaq; factū manu sinum cōplet. Si quod etiam
os adustū est: a parte sana recedit: subitq; inter integrā atq; emortuam partē caruncu-
la: quæ qd' abcessit: expellat. eaq; fere quia testa tenuis & angusta est. squama est. id est
lepis a græcis nominatur. Potest et euenire: vt ex ictu neq; findat os: neq; pfringat sed
sūmum tñ collidatur: exaspereturq;. Quod vbi incidit: radi & leuari satis ē. Hæc quā-
uis maxime fiunt in capite: tñ ceteris quoq; ossibus communia sunt. vt vbiq; idem
incidet: eodem remedio sit vtendum. Atq; cum ea fracta: fissa: forata: collisa sint: quas
dam proprias in singulis generibus: quasdam communes in pluribus curationes req-
runt. De quibus protinus dicam: initio ab eadem caluaria accepto.

De caluaria curatione.

Caput. iiii.

Gitur vbi ea ptafa: ptinus requirendū est: nū bilē is homo vomerit: num ocu-
li eius obæcati sint: nū obmutuerit: nū per nares aureve sanguis ei effluxerit:
nū cōciderit: nū sine sensu q̄si dormiēs iacuerit. Hæc enī nō nisi osse fracto eue-
niunt. Atq; vbi inciderunt: scire licet necessariā: sed difficilē curationē esse. Si vero etiā
torpor accessit: si mens non cōstat: si neruoz vel resolutio vel distentio secuta est. veri-
simile est et cerebri mēbranā esse violatā eoq; in angusto magis spes est. At si nihil horz
secutū est pōt et dubitari: an os fractū sit. Et protinus cōsiderandū ē: lapide: an ligno:
an ferro: an alio telo percussū sit. & hoc ipso leni: an aspero: mediocri an vastiore: vehe-
mēter: an leniter Quia quo mitior ictus fuit: eo facilius os ei restitisse credibile ē. Sed
nihil tñ melius ē: quā certiore id nota explorare. Ergo q̄ plaga ē: demitti specillū opor-
tet: neq; nimis tenue: neq; acutū: ne cū i quosdā sinus naturales iciderit: opionē fracti
ossis frustra faciat neq; nimis plenū: ne paruulæ rimulæ fallāt. Vbi specillū ad os venit
nihil lene & lubricū occurrit: integrū id videri pōt. Si qd asperi ē vtiq; qua suturæ non
sint: fractū os esse testat. A futuris se deceptū esse Hippocrates memoriæ prodidit
more scilicet magnorū viroz & fiduciā magnarū rerum habentium. Nā leuia igenia:
quia nihil habēt: nihil sibi detrahūt. Magno ingenio: multaq; nihilomius habituro cō-
uenit et simplex veri erroris confessio: præcipueq; i eo ministerio quod utilitatis causa
posteris traditur. ne q decipiant eadē ratione: q̄ quis ante deceptus est. Sed hæc quidē
alioquin memoria magni professoris uti interponeremus effecit. Potest autē futura eo
nomine fallere. quæq; aspera ē: vt aliquis hanc esse: etiam si rima est: existimet eo loco:
quo subesse hæc verisimile ē. Ergo eo nomie decipi nō oportet. sed os apire tutissimū ē.
Nā neq; utiq; certa sedes ut supra posui. suturarū ē: & pōt idē: & naturaliter cōmissū:
& ictu fissum esse: iuxtaue aliquid fissum habere. Quin aliqd etiā: ubi ictus fuerit ue-

a suturis: quid sit in capite sutura et
quæ sit sic notatur vide p gal. comētā. 3.
in lib. de ips. que in medicina. s. fulci
mūta aut.

hemētor: quāuis specillo nihil iuenit tñ aperire cōmodius est. At si ne tū qdē rima ma-
nifesta ē iducēdū sup os atramentū scriptoriū est: deinde scalpro id detrahendum. Ni-
gritiē. n. continet si qd fissum est. Solet et euenire. vt altera parte fuerit ictus: & os alte-
ra fiderit. Itaq; si grauiter aliq; pcussus est: si mala inditia subsecuta sunt. neq; ea parte
qua cutis discussa ē: rima reperit: nō icōmodū ē pte altera cōsiderare: nūqs locus mol-
lior sit & tumeat: eūq; aperire. Si qdē ibi fissum os reperiet. nec tñ magno negocio cu-
tis sanescit et si frustra defecta est. Os fractū nisi succursum ē grauibz inflāmationibus
afficit: difficiliusq; postea tractat. Raro: sed aliqñ tñ euenit: vt os qdē totū itegrū ma-
neat: intus vero ex ictu vena aliqua i cerebri mēbrana rupta aliqd sanguinis mittat: his
q; ibi cōcretus magnos dolores moueat: oculos quibus obcecet. Sed fere contra id do-
lor ē: & eo loco cute icisa pallidū os reperit. Ideoq; id quoq; os excidēdū ē. quacūq; aut
de cā curatio hæc necessaria ē: si nōdū satis cutis patefacta ē: latius aperiēda est: donec
quicquid læsum ē i conspectu sit. In quo ipso vidēdū ē: nequid ex ipsa mēbranula quæ
sub cute caluariā cingit: sup os relinquat. si quidē hæc scalpro terebrisue lacerata vehe-
mētes febres cū inflāmationibus excitat. Itaq; eā cōmodius ē ex toto ab osse diduci. Pla-
gā: si ex vulnere ē. talē necesse est habeamus: qualē acceperimus. si manu faciēda ē: ca-
tere cōmodissima ē: quæ duabus transuersis lineis litteræ. X. figurā accipit: ut deinde a
singulis pcedētibus singulis cutis subsequat. Inter quæ si sanguis fert: spongia subide
in aceto tincta cohibēdus ē. occupandusq; obiectis linamētis. & caput altius excitādū.
Neq; id viciū vllū metū nisi iter musculos: q tpa cōtinēt: affert. sed ibi quoq; nihil tuti-
us sit. In oi vero fisso fracture osse ptinus antiquiores medici ad ferramenta veniebāt:
quibus id exciderēt. Sed multo melius est: ante emplastra experiri: quæ caluaria cā cō-
ponūt. Eorūq; aliquid oportet ex aceto mollitū p se sup fissum: fractumue os impo-
nere: deinde super id aliquanto latius quam vulnus est: eodem medicamento illitum
linteolū & præterea succidā lanā aceto tinctā. Tūc vulnus deligare & quotidie resolu-
re: similiterq; curare vsq; ad diē quintū. A sexto die et vapore aquæ calidæ p spōgiā foue-
re. cætera ex eadē facere. quod si carūcula increfcere cœperit: & febricula aut soluta erit
aut leuior & cupiditas cibi reuerterit satisq; somni accedet in eodē medicamēto erit per-
seuerandū. Procedente deinde tpe emolliendū id emplastrū adiecto carato ex rosa fa-
cto: quo facilius carnē pducatur. nā p se reprimēdū vim habet. Hac rōne saepe rimæ cal-
lo quoq; implentur: estq; ea: ossis velut cicatrix. & latius fracta ossa: si qua inter se non
cohærebāt: eodē callo glutinātur: estq; aliquanto melius velamentū cerebro: quam ca-
ro quæ exciso osse increfcit. Si vero sub prima curatione febris intēdit: breuesq; somni:
& hidē per somnia tumultuosi sunt: vlcus mader. neq; alit: & i ceruicibus glādula ori-
untur: magni dolores sunt: cibiq; sup hæc fastidiū increfcit. tū demū ad manū scalpri
q; venieudū est: Duo vero sub ictu caluariae pericula sunt: ne vel findatur vel medium
desidat: si fissum est: possunt ora esse compressa: vel quia altera sup alterā excessit: uel
et quia vehementer rursus se cōmiserunt. Ex quo euenit vt humor ad mēbranā qdē de-
scendat: exitum vero non habeat: ac si eam irriter & graues inflāmationes moueat. Vbi
medium descendit: eandem cerebri membranā os vrget interdum etiam ex fractura
quibusdam velut aculeis pungentibus. His ira succurrendum est: vt tamē quam mini-
mū ex osse dematur. Ergo si ora alteri insedit: satis est id quod eminet plano scalpro ex-
cidere. quo sublato iam rima hiat quantum curationi satis est. At si ora inter se copri-
muntur: a latere eius interposito digiti spacio: terebra foramen faciendū est: ab
eoq; scalper duabus lineis ad rimam agendus ad similitudinem. C. litteræ: sicut ver-
tex eius a foramine basis ad rimas it: quod si rima longius patet. ab altero foramine

Atq. et hoc videtur sup sise
ab hippo. libro de capitis
neribus. pag. 455.

Atq. de oss. fracto
de vna intra manebz
fracta eius signa

Ad fluitēz sanguines

Atq.

signa q plaus madet aut
pno pcedē desiccat et

Atq. hoc dno pericula
i caluaria

Curatio

cū data: q̄ desiderare cartilaginē n̄ sinat. Sed si aduersa ea fracta ē: aq̄liter utraq; naris im-
plēda ē. Si a latere crassius esse debet ab ea pte i q̄ natus iacet: ab altera tenuius i id qd̄ i
scriit. Extrifecus at̄ circūdāda habena ē mollis media illita mixtis iter se similia & turis
fuligie. eaq; vltra aures ducēda & frōti duobus capitibus agglutināda ē. Id. n. corpori
q̄si glutē i hareticit & cū iduruit nares cōmode cōtinet. Sin qd̄ itus inditū ē lēdit: sicut
maxie sit vbi iterior cartilago p̄fracta ē: excitat̄ nares eadē tantūmō habēa cōtinēda
sunt. Deide post quattuordecī dies id ipsū demēdū ē. Resoluit̄ at̄ aqua calida: eaq; tū
is locus quotidie fouēdus ē: Sin os fractū ē id quoq; digitis i suā sedē reponēdū ē. atq;
vbi aduersū id dictū ē. vtraq; naris implēda ē. vbi a latere ea inq̄ os ipulsū ē. iponēdūq; ca-
ratū & paulo vchemētius deligādū ē. q̄a callus eo loco nō ad sanitatē tantūmō: sed et̄
ad tumorē i crescit. A tercio die fouēdū id aqua calida ē tātoq; magis quāto p̄pius esse
sanitati debet. Quod si pura erūt fragmēta nihilominus extrifecus singula i suas sedes
digitis erūt cōpellēda: iponēdaq; extrifecus eadē habēa: & sup eā caratū: neq; vltra fa-
scia adhibēda ē. At si qd̄ fragmētū vndiq; resolutū cū ceteris nō glutinabit̄: itelligetur
qd̄ ex hūore: q̄ multus ex vulnere feret̄: vullella vero extraheet̄. Finitisq; inflāmationibus
iponeet̄ aliquod medicamētū ex ijs q̄ leniter reprimūt. Perius est vbi aut ossi: aut cartila-
gini fracta: cutis quoq; vulnus accessit. Id admodū raro fit. si incidit illa qd̄ nihilomi-
nus eadē rōne i suas sedes excitāda sunt. Cuti vero sup iponēdū emplastrū aliqd̄ ex his
quæ recentibus vulneribus accōmodata sunt. sed insup nullo vinculo deligandū est.

De aurium fractarum curatione

Caput. vi.

N aure quoq; iterdū rūpit̄ cartilago: qd̄ si incidit. anteq̄ pus oriat̄: iponēdum
i glutinās medicamētū ē. Saep̄. n. supurationē p̄hibet & aurē cōfirmat. Illud
& i hac & i naribus ignorari nō oportet. nō qd̄ cartilaginē ipsā glutinari: circa
tñ carnē i crescere solidariq; eū locū. Itaq; si cū cute cartilago rupta ē: cutis vtriq; sutur.
Nūcāt de ea dico: quæ cute ita frāgit̄. In ea vero si iā pus natū ē: aperiēda altera pte cu-
tis: & ipsa cartilago cōtra lunata plaga excidēda ē. Deide vtēdū ē medicamento leniter
supprimēte quale lyciū ē aqua dilutū: donec sanguis fluere desinat. Tū imponendum
linteolū cū emplastro: sic vt pingue oē vitet̄: & a pte posteriore lana mollis auri subij-
cienda est: quæ quod est inter hanc & caput compleat. Tum ea leniter deliganda ē: &
a tercio die vapore: vt in naribus posui: fouenda. Atq; in his quoq; generibus abstinentia
primi temporis necessaria est: donec inflammatio finiatur.

De maxillæ fractæ curatione. deq; qbusdā ad oīa ossa pertinentibus.

Caput. vij.

B his ad maxillā vēturus indicanda quādā puto cōter ad oīa ossa pertinentia
a ne sapius eadē dicēda sunt. Omne igit̄ os modo rectū vt lignū in longitudinē
findit̄: modo frāgit̄ trāsuersum: interdū obliquū atq; in ipsum nōnūq; retusa
habet capita: nōnūq; acuta. Quod gēus pessimū est. q̄a neq; facile cōmittūt: quæ nulli
retuso inintunt̄: & carnē vulnerant: interdū neruū quoq; aut musculū. Quin et̄ aliquan-
do plura fragmēta. a fragmēto sūt. Sed i alijs qd̄ ossib; ex toto saepe fragmētū a frag-
mēto recedit. Maxillæ vero semp̄ aliq̄ pte et̄ uexata ossa iter se cohærent. Igitur in pri-
mis digitis duobus utriq; p̄mentibus & ab ore & ab cute oīno ossa in suā sedē cōpellē-
da sunt. Deinde si trāsuersa maxilla fracta est: sub qua casu fere dens super proximū
dentē excedit. Vbi ea in suā sedē collocata est: duo pximi dentes. aut si h̄labāt: ulterio-
res inter se fere deligandi sunt. Id in alio genere fracturæ superuacuū ē. Cætera eadē fa-
ciēda sunt. Nā linteolū duplex madēs uino & oleo sup injiciēdū cū eadē similia & eadē
turis fuligie ē. Deide aut fascia: aut mollis habēa media i lōgitudinē icisa: ut vtriq; mē-
tū cōplectat̄: & ide capita ei; supra caput adducta ibi deligat̄. Illud quoq; ad oīa ossa

rursus similis sinus fieri debebit: & ita nihil latēs i eo cē cōcauū ē: abūdeq; exitus datut
itus lādēribus. Ne si fractū qd̄ os desedit: rotū excidi necesse ē. sed siue totū p̄fractū ē
& ab alio ex toto recessit: siue circūposita caluarie i haret̄ exigua pte ab eo qd̄ natura-
liter se hēt scalpro diuidēdū ē. deide i eo qd̄ desedit iuxta rimā quā fecimus foramia ad
dēda sunt: Si i angusto noxa ē: duo. si latius patet: tria: septaq; eoz; excidēda. & tū scal-
per vtriq; ad rimā agēdus: sic vt lunatū sinū faciat: imaq; ps ei; it̄ ad fracturā. cornua
ad os itegritū spectēt. Deide siq̄ labēt & ex facili remoueri possūt. forfice ad id facta col-
ligēda sunt: maxieq; ea q̄ acuta mēbranā ifestāt. si id ex facili fieri nō pōt: subiicienda la-
mina ē: q̄ custodē ei; mēbranā cē. p̄posui: & sup eā q̄cqd̄ spinosū ē & itus emict̄ excidē-
dū ē: eadē lamina q̄cqd̄ deorsu ifedit attollēdū. Hoc gēus curatiōis efficit: vt q̄ pte fra-
ctā ossa tñ i haret̄: solidēt̄. qua pte abrupta sunt: sine villo tormēro sub medicamētū tē-
pore excidāt spaciūq; iter hanc latis illi magnū ad extrahēdā sanie reliquat̄: plusq; i osse
ppugnaculi cerebrū habeat: q̄ habiturū fuit eo exciso. His factis ea n̄ ēbrana acri ace-
to respēgēda ē: vt siue aliqd̄ sanguinis ex ea p̄fluit: cohibeat̄ siue itus cōcretus cruor
remāct̄: discuriat̄. Tū idē medicamētū eodē mō: q̄ supra positus ē: mollitū ipsi mēbra-
nā iponēdū ē. Cæteraq; eodē mō faciēda sūt: quæ ad linteolū illitū & lanā succidā p̄mēt
collocādusq; is loco i tepido: & curādū quotidie vuln̄: bis et̄ astare qd̄ si mēbrana
p̄ inflāmationē itumuerit: fundēda erit rosa tepida. Si vsq; eo tumebit: vt sup ossa quo-
q; emineat: coercebit eā bene trita lēticula: vel folia vitis cōtrita & cū recenti vel butyro
vel adipe anserio mixta ceruixq; molliri debet liquido carato ex rino facto. At si pa-
rū pura mēbrana videbit̄ par modus ei; emplastri & mellis miscēdus erit: idq; sup in-
fundēdū: eiusq; cōtinēdi cā vnū aut alterū linamētū injiciēdū & sup linteolo cui empla-
strū illitū sit: cōtegēdū. Vbi plus pura mēbrana ē: eadē rōne adijciēdū emplastro cara-
tū: vt carnē p̄ducatur. Quod ad abstinentiā vero & primos vltioresq; cibos potionesq;
p̄inet. eadē quæ i vulneribus p̄cepi: seruāda sunt. eo magis: quo piculosus hac ps affi-
cit. Quin et̄ cū iā nō solū sustineri sed ali his quoq; apparebūt. tñ erūt vitāda quæcū-
q; mādēda sunt. itē fumus & q̄cqd̄ excitat̄ sternutamētū. Spē vero certā faciūt mēbra-
na mollis ac sui coloris: caro i crescēs rubicūda: facilis motus maxille atq; ceruicis. Ma-
la signa sunt. membrana immobilis nigra vel liuida uel aliter coloris corrupti: demētiat̄
actis uomitus: neruoz; uel r̄ solutio uel distētio: caro liuida maxillarū rigor atq; cerui-
cis. Cæteraq; q̄ ad somnū: cibi desiderū: febrē: puris colorē attinēt: eadē quæ i cæteris
vulneribus uel salutaria uel mortifera sunt. ubi bene res cedit: icipit ab ipsa mēbrana:
uel si os eo loco duplex ē: ide quoq; caro i crescere. eaq; id: qd̄ iter ossa uacuū ē: replet.
Nōnūq; et̄ sup caluariē excrescit. Quod si incidit ispergēda squama æris ē ut id reprimat
cohibeatq; ea carnē sup dādo q̄ ad cicatricē p̄ducāt: Oibusq; ea locis cōmode iducit̄ ex-
cepta frōtis ea pte: q̄ paulū sup id ē qd̄ iter supercilia ē. Ibi. n. uix fieri pōt. ut p oēm ata-
tē sit exulceratio: q̄ linteolo medicamētū habēte cōtegēda sit. Illa utiq; capite fracto ser-
uāda sūt ut dōcē iā ualida cicatrix erit soluēda: uirēt̄ frēqns balneū: maior uini modus.

De narium fractarum curatione.

Caput. v.

N naribus uero & os & cartilago frāgi solet: & qd̄ modo aduersa: modo a la-
i tere. si aduersa fracta sunt alterūue ex his nares desidūt. difficulter spiritus tra-
hiēt̄. si a latere os fractū ē. is locus cauus ē. si cartilago i alterā pte nares declinā-
tur. Quicquid in cartilaginē incidit. excitandū leniter ē: aut subiecto specillo: aut duo-
bus digitis utriq; compressis. Deinde in longitudinem implicata linamenta & molli
pellicula cinctā circumfutaq; intus adijcienda sunt. Aut eodē mō cōp̄ositum aliqd̄ ex
atrudo p̄cillo. Aut grādis pina gummi uel fabrilis glutine illita & molli pellicula ci-

pponit acū cere mēbrana

supra. si col. p̄cedat

Ad mēbrana mētem

De cibo et potu

De pronostica salutaria et
periculosā.

De balneo et vino

cartilago fracta nō i glutinat

pmuz p̄tines ad oīa ossa

Illud rōe ad oīa ossa

ptines dictū erit famē primū eē necessariā: deide a die tercio hūidū cibū: sublata inflāma
 tiōe paulo pleniorē: eūq; q carnē alat: p oē p̄s vinū esse alienū. Deide tercio die resoluī
 debere: foueri q; p spōgiā vapore aqua calidā. cadēq; q; prio fuerūt sup dari. Itē die qu-
 to fieri: & dōec inflāmatio finiat. quā vel octauo die: vel septio fere resoluūt. Ea sublata:
 rursus ossa esse tractāda: vt si qd̄ fragmētū loco suo nō ē: reponat. Neq; id esse soluen-
 dū nisi duā ptes eius t̄pis intra qd̄ quāq; ossa cōserūt trāsierint. Fere vero intra quartū
 decimū & vnū & vigesimū diē sanescunt maxilla: mala: iugulū: pectus: os scapularū:
 costā: spina coxarū: os tali: calx: manus: planta. Inter vigesimū & trigessimū diē cru-
 ra brachiaq;. Inter septimum & vigesimū & quadragesimū humeri & scēmina. Sed in
 maxilla illud quoq; adijciendum ē: quod humidus cibus diu assumendus est. Atq; etiā
 cum tempus processit: in lagano: similibusq; alijs perseuerandum donec ex toto maxil-
 lam callus firmarit. Item utiq; primis diebus habendum silentium.

De iuguli fracti curatione.

Caput. viij.

Vgulū vero si trāsuersum fractū ē: nōnūq; p se rursus recte coit: & nisi mouet:
 i sanari sine iūctura pōt. Nōnūq; vero: maxieq; vbi motū ē: elabit. fereq; id qd̄ a
 pectore. sub id qd̄ ab hūero ē: i posteriorē ptē inclinat: Cuius ea rō ē qd̄ p se nō
 mouet: sed cū hūeri motu cōsentit. Itaq; eo subsistēte sub id hūerus agitāt. Raro vero
 admodū i priorē ptē iugulū inclinat: adeo vt magni p̄fessores nūq; se vidisse memoria
 mādant. Sed locuples tñ eius rei auctor Hippocrates ē. V crū vt dissimilis vterq; ca-
 sus ē: sic qdā dissimilia requirit. Vbi ad scapulas iugulū tēdit: simul dextra māu plane p
 pellēdus i posteriorē ptē hūerus ē & illud i priorē attrahēdū. Vbi ad pectus cōuersum
 ē: ipsū qdē retro dādū: hūerus at i priorē ptē adducēdus ē. Ac si inferior ē: nō id qd̄ a
 pectore ē: deprimēdū ē: qā imobile ē: sed hūerus ipse attollēdus. Si casu superior ē. id
 qd̄ a pectore ē: iplēdū lana. & hūerus ad pectus deligādus ē. Si acura fragmēta sunt: i
 cidi cōtra cutis debet: ex ossibus ea: quā carnē vulnerāt: prācidēda sunt. tūc retusa ossa
 cōmittāda sunt. Si qd̄ ab aliqua pte emiet: opponēdū ei triplex lintcolū ē i vino & oleo
 tinctū. Si plura fragmēta sunt: excipiēda sunt ex ferula facto canaliculo: codēq; itus i
 cerato: ne fascia diducat. quā iugulo cōposito circūdāda ē sapius potius quā valētius.
 Quod ipsum quoq; i oibus ossibus fractis p̄petuū ē. A dextro vero iugulo. si id fractū
 ē: ad alā sinistra: a sinistra: ad dexterā. Rursusq; sub ala sua fasciari debet. Post hāc si iu-
 gulū ad scapulas inclinatū ē: brachiū ad latus. si i partē priorē: ad ceruicē deligādum ē.
 Supinūsq; hō collocādus: ceteraq; eadē faciēda: quā supra cōprehēsa sunt. Sunt vero
 plura ossa fere imobilia vel dura vel cartilaginosa: quā vel frāgunt: vel forant: vel col-
 lidunt: vel finduntur. vt malā pectus. latus: os scapularū: costā spina costarū: os tali:
 calx. manus: planta. Horū oīum eadē curatio est. Si supra vulnus est: id suis medica-
 mentis nutriendū est. Quo sanescente rimas quoq; ossis: aut si qd̄ ferrum ē est. callus
 iplet. Si cutis integra ē: & os lāsum esse ex dolore colligimus: nihil aliud: quā qescēdū
 iponēdumq; caratum est. & leniter deligandum. donec sanitate ossis dolor finiatur.

De costarum fractarum curatione.

Caput. ix.

Roprie tñ quāda de costa dicēda sunt: qā iuxta viscera ē: grauioribusq; pericu-
 p lis is locus expositus est. Hāc quoq; igit̄ interdū sic findit: ut ne summū qdē
 os: sed interior pars eius. quā rara est. lādatur interdū sit ut eam totā is casus
 perruperit. Si tota fracta non est: nec sanguis expuitur: nec febricula sequit̄ nec qcquā
 suppurat: nisi admodū raro: nec dolor magnus est. tactu tamen is locus lenitur indo-
 lescit: abunde est eadem quā supra scripta sunt facere. & a media fascia incipere deliga-
 re: ne i alterutrā partē hāc cutē inclinet. Ab vno vero & vigesimo die quo utiq; os esse de-

bet glutinatū id agēdū. Cibis vberioribus ē vtēdū: vt corpus quā plenissimū fiat: quo
 melius os vestiat. qd̄ illo loco tenerū: adhuc iniuriā sub tenui cute expositū ē. Per oē
 at tēpus curatiōis vitādus clamor sermo quoq; tumultus: ira: motus vehemētior cor-
 poris: sumus: puluis: & qcqd̄ vel tussim vel sternutamētū mouet. Ne spiritū qdē ma-
 gnopere cōtinere expedit. At si tota costa p̄fracta ē: casus asperior ē. Nā & graues inflā-
 matiōes & febris & suppuratio & saepe vitā piculū seq̄t̄ & sanguis spuit. Ergo si vires
 patiūt̄ ab eo brachio: qd̄ sup eā costā ē: sanguis mittēdus ē. Si nō patiūt̄: alu^o tñ sine
 villo acri ducēda ē: diutiusq; icidia pugnādū. Panis vero añ septimū diē nō assumēdus:
 sed vna sorbitiōe viuēdū iponēdūq; ei loco caratū ex lino factū: cui cocta quoq; resina
 adiecta sit. aut Polyarchi malagma. aut panacis ex vino & rosa & oleo: superq; iponen-
 da lana succida mollis & duā fascia ea medijs or̄sa: minimeq; astricta. Multo vero ma-
 gis oīa vitāda: quā supra posui: adeo vt ne spiritus qdē sapius mouēd^o sit. Quod si tuf-
 sis ifestabit. ad id potio sumēda erit: vel ex tryxagine vel ex ruta vel ex herba stychade
 vel ex cumio & pipe. Grauiorib^o vero doloribus vrgētibus cataplasma iponi quoq; cō-
 uēiet vel ex lolio vel ex hordeo: cui pinguis fici terciā ps sit adiecta. Et id qdē iterdiu su-
 periacēbit. Noctu uero idē aut caratū. aut malagma. aut pāni: qā pōt cataplasma de-
 cidere. Ergo quotidie quāq; resoluet: dōec iā carato aut malagmate possimus esse cō-
 tēti & dōec qdē diebus extenuabit̄ fame corpus. ab undecio uero ali icipit. Ideoq; et la-
 xior quā prio fascia circūligabit̄: fereq; ea curatio ad quadragesimū diē pueniet. quē si
 modus erit suppuratiōis: plus malagma quā caratū ad digerēdū p̄ficiet. Si suppurati-
 o uicerit neq; p quā supra scripta sunt discuti potuerit. oīs mora uitāda erit: ne os ifra-
 uicē. sed qua pte maxie tumebit: demittēdū erit cadēs ferramētū. dōec ad pus pueni-
 at: idq; effundēdū. Si nusquā caput se ostēdit: ubi maxie pus subit: sic itelligimus. Cre-
 ta cimolia totū locū illinimus: & sicari patiemur. Quo loco maxie hūor ima perseue-
 rauit: ibi pus proximū erit: eaq; uti debēbit. Si latius aliquid abscedit: duobus aut tri-
 bus locis erit perforandū: demittēdū erit linamentū: aut aliquid ex penicillo. qd̄ sum-
 mū lino sit deuinctū ut facile educatur. Reliqua eadē: quā in ceteris adustis faciēda
 sunt: Vbi purū erit ulcus: ali corpus debēbit: ne tabes perniciosa futura id malū subse-
 quat. Nōnūq; et leuius ipso osse affecto & inter initia neglecto: nō pus sed humor qui
 dam muccis similis intus coit mollescitq; contra cutis: in qua simili uitiōe utendū est.

De spinæ curatione.

N spia quoq; ē qd̄ pprie notemus. Nā si id qd̄ ex uertebra excedit aliquo mō
 i fractū ē: locus qdē cōcau^o sit: punctiōes at in eo sentiūt: qā necesse ē ea fragmē-
 ta spinosa esse. Quo fit ut hō i iteriorē ptem subide nitat. Hāc noscēda rei cā-
 sunt. Medicamētis uero. hisdē opus. ē quā plurima parua huius capitis exposita sūt.

**De humerorum: brachiorū: femorum: crurum. digitorum fractorum uel euulforū
 communibus curationibus.**

Caput. x.

Imiles rursus ex magna pte casus curatiōesq; sunt hūeris & femoribus. Com-
 f munia et quāda humeris: brachijs: femoribus: cruribus: digitis. Si qdē ea mi-
 nime piculose media frangunt. Quo pprior fractura capiti uel superiori uel
 inferiori ē: eo prior ē. Nā & maiores dolores affert: & difficili^o curat. Ea maxie tolerabi-
 lis ē simplex: trāsuersa. Peior ubi fragmenta: atq; ubi obliqua. Pessimū ubi eadē acuta.
 Nōnūq; at fracta in his ossa in suis sedibus remanēt: multo sapius excidūt: aliudq; su-
 per aliud affert: Idq; ante oīa cōsiderari debet. & sunt notæ certæ. Si suis sedibus mota
 refimā: punctiōisq; sensum rēsentāt tactu inæqualia sunt. Si uero nō aduersa: sed obli-
 qua iungunt̄ qd̄ fit ubi loco suo nō sunt: mēbrū id altero latere breuius est: & muscu-

refimā .i. uisitata .i. corrupto

libus

Ad totas costas p̄fractas

dicta

quāto ip̄e sustinēda est media

Ad sciendū ubi maxime pus
subit

Aliud ossis vitium

que melior deteriorue sit frax
vita

signa ossis fracti extra osse pro
p̄uon manētis

At sp̄is spatium intra quod
p̄neq; ossa rōserūt

At rōserūt in maxilla

de hippo^o locuplet

At canaliculus ex ferula

At p̄p̄tū in oīb^o ossib^o
ides dicit̄ .i. 10.

ipſius miniſter ſub ea faſcia: quã ſecũdo loco poſui: correpto ſi dexter hũerus ducẽdus ẽ dextro: ſi ſiniſter: ſiniſtro brachio demiffum iter ſcemia eius: q̄ curat baculũ tenet. medicus ſup eã faſciã de qua tercio loco dixi planã injicit dextrã: ſi ſiniſter: ſiniſtram: ſi dexter hũerus ſumat ſimulq; alterã faſciã miniſter attollit alterã premit medicus. quo fit vt leniter humerus extẽdat. Faſcijs vero: ſi mediũ aut imũ os fractũ ẽ: breuioribus opus ẽ. ſi ſummũ: longioribus. vt ab eo ſub altera quoq; ala p̄ pectus & ſcapulas porri- gant. Protinus vero brachiũ cũ deligat: ſic inclinandũ ẽ: id quod afficit vt ante faſcias quoq; ſic figuradũ ſit. ne poſtea ſuſpẽſum aliter: aliter cum deligabat: humerum icli- net. Brachioq; ſuſpẽſo ipſe quoq; humerus ad latus leniter deligandus ẽ. Per quã fit: vt minime moueat. ideoq; oſſa ſic ſe habet: vt aliq; compoſuit. Cũ ad ferulas vctum ẽ: ex trinfecus eſſe carũ longiſſimã debet: a lacerto breuiores: ſed ſub ala breuiſſimã. Sapi- uſq; ea reſoluẽda ſunt: vbi i vicinia cubiti hũerus fractus eſt: ne ibi nerui rigefcãt. & iuti- le brachiũ efficiãt. Quotiens ſoluta ſunt fractura manu continenda: cubitus aqua cali- da fouendus: & molli carato perfricandus: ferulãq; vel omnino non imponenda: con- tra eminentia cubiti: vel aliquanto breuiores ſunt.

¶ De brachij fracti curatione.

T ſi brachiũ fractũ ẽ: i primis cõſiderandũ ẽ: alterũ os: an vtrũq; cõminutũ ſit nã quo alia i cuiſmodi caſu curatio admouẽda: ſed primũ vt valẽtius extẽdat: ſi vtrũq; os fractũ ẽ: q̄a neceſſe ẽ mius neruos cõtrahi altero oſſe itegro eoſq; ite- dẽte. Deide vt curioſius oĩa i cõtinẽdijs oſſibus ſiat ſi neutrũ alteri auxilio ẽ. Nã vbi al- terũ itegrũ ẽ: plus opis i eo quã i faſcijs: feruliſq; ẽ. Deligari at brachiũ debet paulũ pol- lice ad pectus iclinato. Siq̄dẽ maxie brachij naturalis habitus ſit: idq; iuolutũ mitella cõmodiſſime excipit. q̄ latitudine ipſi brachio pangulſtis capitibus collo injicit. atq; ita cõmode brachiũ ex ceruice ſuſpẽſũ ẽ. Idq; paulũ ſupra cubiti alterius regionem pẽdere oportet. Quod ſi ex ſumo cubito id factũ ſit glutinare id viciẽdo alienũ eſt. Fit. n. bra- chium imobile. ac ſi nihil aliud quam dolori occuſum eſt: idem qui ſuit eius vſus eſt.

¶ De crurum femorumq; fractorum curatione.

N crure aque ad rẽ p̄tinet alterũ faltẽ os itegrũ mãre. Cõmune vero ei femo- riq; ẽ. Quod vbi deligatũ ẽ i canalẽ conijciẽdũ ẽ. Is canalis & iſeriori pte fora- mina hẽt: p̄ quã ſiq; hũor exceſſerit: deſcẽdãt. & plãta morã: quã ſimul & ſu- ſtineat eã & delabi nõ patiat: & a laterib; caua: perq; loris datis mora qdẽ: crus femur q; vt collocaũ ẽ detineat. Eſſe ẽt is debet a plãta ſi crus fractũ ẽ: circa poplicẽ. ſi femur vq; ad coxã. ſi iuxta ſuperius caput femoris: ſic vt ipſa quoq; ei coxa ſit. Neq; tñ ignora- ri oportet ſi femur fractũ eſt: fieri breuius: q̄a nunq; in antiquum ſtatum reuertẽ ſum- miſq; digitis poſtea cruris eius inſiſti. ſed multa tamen femori debilitas eſt: vbi fortu- nã negligentia quoq; acceſſit.

¶ De fracti digiti curatione.

Igitum ſatis eſt ad vnum furculum poſt iſtammationem deligari. Cõcs curationes ad humeros brachia Crura ſcemia digitoſq; conſtractos p̄tinentia. Is proprie ad ſingula mẽbra p̄tinentibus: rurfus illa cõia ſunt: primis diebus hãmes. deinde tum cũ iã increſcere callũ oportet: liberalius alimentũ. longa a vino abſtinentia. fomẽtũ aquã calidã: dum iſtammatio eſt: liberale. cũ ea deſit: modicũ. Tũ ẽt longior ulterioſibus & liquido carato membris: & mollis tñ unctio. Neq; protinus exercendum id mẽbrum. ſed ad antiquos uſus reducendum eſt. Graui- us aliquanto eſt: cum oſſis fracturã carnis quoq; vulnus acceſſit maximeq; ſi id mu-

li eius tumet. Ergo ſi hoc deprẽſum ẽ p̄tinus dimẽbrũ oportet extẽdere. Nã nerui: mu- ſculiq; itẽti p̄ oſſa cõtrahũt neq; i ſuũ locũ veniũt: niſi illos p̄ vim aliq; itẽdit. Rurfus ſi primis diebus id obmiſſũ ẽ: iſtammatio orit: Sub q̄ & difficile & piculoſe vis neruis adhi- bet. Nã diſtẽtio neruorũ vel cãcer ſequit: vel certũ vt diutiſſime alatur pus. Itaq; ſi ante reſoſita oſſa nõ ſunt: poſtea reponẽda ſunt. Intẽdere at digitũ vel aliud quoq; mẽbrũ: ſi adhuc tenerũ eſt ẽt vnus homo põt: cũ alterã partẽ dextra: alterã ſiniſtra p̄redit. Va- lẽtius mẽbrum duobus eget: qui i diuerſa cõtendãt. Si firmiores nerui ſunt: vt i viris ro- buſtis: maximeq; eorũ feminibus & cruribus cucur: habẽis quoq; vel linteis faſcijs vtri- q; capita articuloſũ deligãda & p̄ plures i diuerſa ducẽda ſunt. Vbi paulo longius quã naturaliter eſſe debet mẽbrũ vis fecit. tũ demũ oſſa manibus in ſuã ſedẽ cõpellẽda ſunt: inditiũq; oſſi reſoſiti ẽ. dolor ſublatus. Et mẽbrũ alteri parti aquatũ iuolũdũ dupli- cibus: triplicis pãni & in vino & oleo tinctis: quos linteos eſſe cõmodius eſt. Fere vero his: ſex opus eſt. Prima breuiſſima adhibenda quã circa fracturã ter voluta ſurſum ver- ſum ſerat. & quaſi in coclea ſerpat: fatiſq; eſt eam ter hoc quoq; modo circuire. Altera dimidio longiore: eaq; qua parte os eminent ab ea ſi totum aquale eſt: undelibet ſup fra- cturã debet icipere priori aduerſa: deorſumq; tendere atq; iterũ de fractura reuerſa i ſu- periore pte vltra priorẽ faſciã deſinere. Sup̄ has injiciẽdũ latiore linteo caratũ ẽ qd̄ eas cõtineat. ac ſi qua pte os eminent: triplex ea pãnus obijciẽdus codẽ vino & oleo madẽs. Hãc tercia faſcia cõprehẽdenda ſunt: quartaq; ſic vt ſemp in ſequẽs priori aduerſa ſit: & tercia tñ inferiore parte tres in ſuperiore faciãt. q̄a ſatius eſt ſapius circuire quam ad- ſtringi. Siquidẽ id qd̄ adſtrictũ eſt. alienat & cancro oportũ eſt. articulũ at quã mini- me vincire opus eſt. Sed ſi iuxta hunc os fractũ ẽ: neceſſe eſt. Deligatũ vero mẽbrum i diẽ terciũ cõtineũdũ eſt. Ea q; iunctura talis eſſe debet: vt primo die nihil offenderit nõ tñ laxa viſa ſit: ſecundo laxior: tercio iã pene reſoluta. Ergo tũ rurfum id mẽbrũ deligan- dũ: adijciẽda prioribus quinta faſcia ẽ: iterũq; quito reſoluẽdũ ẽ: & ſexta faſcijs iuolũe- dũ. ſic vt tercia & quinta infra: ceterã ſupra ſiniant. Quotieſcũq; at ſoluit mẽbrũ: ca- lida aqua fouẽdũ ẽ. Sed ſi iuxta articulũ fractura ẽ: diu iſtillandũ vinũ ẽ: exigua parte olei adiecta: eadẽq; oĩa faciẽda donec adeo iſtammatio ſoluat: uel leuius quoq; quã ex cõ- ſuetudine id mẽbrũ fiat. Quod ſi ſeptimus dies nõ dedit: certe nonus exhibet. Tũ facil- lime oſſa tractãt. Rurfus ergo ſi parũ cõmiſſa ſũt: cõmitti debet. Siqua fragmẽta emi- nent: in ſuas ſedes reponenda ſunt. Deinde codẽ modo mẽbrũ deligandũ ferulãq; ſup̄ ac- comodãda ſunt: quã ſiſſã circũpoſitaq; oſſa in ſua ſede cõtineant: & in quã partẽ fra- ctura iclinat: ab ea latior: ualẽtiorq; ferula iponẽda ẽ: Eaſq; oēs citra articulũ eſſe oportet reſimas: ne hũc lædãt: nec vltra aſtringi: quã vt oſſa cõtineãt: & cũ ſpacio laxent. ter- cio quoq; die paulũ habenis ſuis coartari: ac ſi nulla prurigo: nullus dolor eſt: ſic ma- nere donec dua partes eius tẽporis qd̄ quoq; os cõſeruet cõpleant poſtea leuius aqua calida fouere quia primo dẽgeri materiã opus eſt: tũ tuocari. Ergo carato quoq; liqui- do id pleniter eſt ungendũ: p̄fricandaq; ſumma cutis eſt: laxiusq; id deligandum eſt. Tercio quoq; die ſoluendum ſit: ut remota calida aqua: cetera eadẽ ſiant. Tantũ mo- do ſingulã faſciã quotiens reſolutã fuerint: ſubtrahantur.

¶ De fracti humeri curatione.

Aec communia ſunt. Illa propria: Siquidẽ humerus fractus non ſic: vt mem- brum aliud intenditur. Sed homo collocatur alto ſedili. medicus autem hu- miliore aduerſus. Vna faſcia brachiũ amplexa ex ceruice ipſius: q̄ laſus ẽ: id ſu- ſtineat. Altera ab altera parte ſuper caput data: ibi accidit nodũ. Tercia iucto imo hu- mero. deorſum demittit: ibi quoq; capitibus eius inter ſe iunctis. Deinde ab occipitio

quis est brachij naturalis ha- bitus
Atq; de eius p̄ſione brachij ex- ceſſit.

Atq; femur fractus ſic iſtã bre-

dicta

inditur ofſis reſoſita

quã ſatius idẽ dicitur 5. et fol. 55. col. 2.

actimã v. vii. p̄tinas. l. exupio nes

quis ipſis. quod quãtũq; ſit m̄de. r. 7.

Usp. de femore et humero
lib. 2. f. 4.

quanto idem fol. precedenti
fol. 2.

sculi femoris aut humeri senserunt. Nā & inflāmatiōes multo grauiōres & prōptiores cācros habēt. Ac fremur qdē. si ossa iter se cesserūt: fere prācidi necesse ē. Humerus vero quoq; i piculū venit: si facilius cōseruat. Quibus piculis ēt magis id expositū: quod iuxta ipsos articulos ictū ē. Curiosius igit agēdū ē & musculus qdē p mediā plagā trāf uersus prācidedus. Sāguis vero: si parū fluxit. mittēdus. corpus inedia extenuādū ac reliqua qdē mēbra lētius itendēda. & lēius i his ossa i suā sedē reponēda sunt. His vero neq; itendi neruos: neq; ossa tractari satis expedit. Ipsi homini p mittēdū ē: ut sic ea col locata habeat: quēadmodū minime lādūt. Oibus at his vulneribus iponēdū primo li namētū ē vino madēs: cui rosā paulū admodū adiectū sit. cetera cadē deligāda fascijs sunt aliquāto quā vulnus latioribus: laxius scilicet: quā si ea plaga nō esset. quāto facili us & alienari & occupari cācro vulnus pōt numero potius fasciarū id agēdū est: ut laxē quoq; aque cōtineat. Quod i femore humeroq; sic fiet: si ossa forte recte cōcurrerit. sin aliter se habebūt: eatenus circūdari fascia debet: ut ipositū medicamētū cōtineat. Cā tera cadē quā supra scripsit: faciēda sunt: prāterq; quod neq; ferulis neq; canalibus: iter quā vulnus sanescere nō pōt. Sed pluribus tantūmodo & latioribus fascijs opus est in gerendūq; subinde in eas est calidū oleū & vinū magisq; in primo: fame vtendo vulnus calida aqua fouendū: frigusq; oī ratione vitandū & trāseundū ad medicamēta quā pu ri mouendo sunt. maiorq; vulnere quā ossi cura agenda. Ergo quotidie soluendū nutri endūq; est. Inter quā si quod paruulū fragmētū ossis eminet: id si retusum est in suam sedē dandū: si acutū: ante acumen eius longius est prācidendū: si breuius limādū & vtrinq; scalpro limandū. tū ipsum recondendū est. ac si id manus facere non potest: vulsellā: quali fabri vtunt: iniiciēda est. recte se habendi capiti ab ea parte. qua summa est ut ea parte qua cibra est emines os in suā sedem cōpellat. Si id maius ē: mēbranulisq; ci gūf sine oportet ea sub medicamentis resolui: idq; os: vbi iā nudatum est abscedere: quod maturius scilicet faciendū est. potestq; ea ratione & os coire & vulnus sanescere. Illud suo tpe: hoc pro vt se habet. Nōnūq; ēt in magno vulnere euenit ut fragmenta qdam uelut emoriantur neq; cū ceteris cocant. Quod hic quoq; ex modo fluentis hu moris colligit. Quo magis necessariū est sapius vlcus resoluiere atq; nutrire. Sequit uero ut id os per se post aliquot dies excidat. cū tā misera antea cōditio vulneris sit. tamē id interdū maius diutiusq; facies. Sæpe. n. integra cutis: osse abrumpit protinusq; prurigo & dolor orit. Quā soluere: si accidit: maturus oportet: & fouere aqua p astra tē frigida: phymē egelida deinde cæratū myrteū iponere. Interdū fractura qbusdam uelut aculeis carnē uexat: quo a prurigine & punctiōibus cognito: aperire id melius: eosq; aculeos p̄cidere necesse habet. Reliqua uero curatio in utroq; hoc casu eadē est: q ubi ictus p̄tinus intulit puro iam ulcere. Cibus hic quoq; utendū est carnē producēti bus. si breuius adhuc mēbrū est: & ossa loco suo nō sunt puxillus tenuis quā leuissimi generis inter ea demitti debet. sic ut capite paulū supra ulcus emineat: isq; quotidie ple nior adigēdus est: donec par id mēbrū alteri fiat. Tū paxillus remouēdus vulnus sanā dū est: cicatrix iducta fouēda frigida aqua ē in q myrtus: hedera: alixue similes uerbe næ sint: illinēdūq; medicamētū: qd siccat: & magis ēt hic quiescēdū donec id mēbrum cōfirmet. Si qñ uero ossa nō cōserbuerūt q sæpe soluta: sæpe mota sunt: i aperto deide curatio ē. possunt. n. coire. Si uetustas occupauit: mēbrū extēdendū est: ut aliquid lādāt. Ossa inter se manu diuidenda: ut cōcurrēdo exasperent: ut si qd pingue ē eradat: totūq; id quasi recens fiat. Magna tñ cura habita: ne nerui musculiue lādāt. Tū uino fouendū ē: i quo malicoriū decoctū sit iponēdūq; id ipsum ouī albo mixtū. Tercio die

LIBER OCTAVVS

Lxxxix

resoluēdū: fouēdūq; aqua: in q verbenæ de quibus supra dixi decocta sint. Quinto die idē faciēdū ferulæq; circūdāda. Cetera & ante & post eadē faciēda. quæ suprascripsi. So lēt tñ iterdū diuersa iter se ossa cōseruere. Eoq; & breuius mēbrū & idecoq; fit: & si capi ta acutiora sunt: assidua punctiōes sentiunt. Ob quā cām frangi rursus ossa & dirigi debent. Id hoc mō fit. Calida aqua multa mēbrū id fouet & ex cærato liquido p̄fricat itenditurq; & iter hæc medicus p̄tractās ossa: ut adhuc tenero callo manibus ea didu cit: cōpellitq; id quod eminet in suā sedē. & si parū ualuit: ab ea pte i qua os se inclinat in uolutā lanā regulā obijcit. Atq; ita deligādo assuescere iterum uetustæ sedē cogit. Non nūq; at recte qdē ossa cōseruāt. superincruit uero nimius callus. ideoq; locus itumuit. Quod ubi incidit diu leuiterq; id mēbrū p̄fricādū est ex oleo & sale & nitro: multūq; aqua calida salsa fouēdū: & iponendū malagma qd digerat: astrictiusq; alligandū: oleribusq; & prāterea vomitu vtendū. Perq; cū carne callus quoq; extenuat. Cōfertq; aliquid de sinapi qd cū ficu in alteq; par mēbrum ipositum: donec id paulū erodat co q; euocet materiā. vbi his tumor extenuatus ē. rursus ad ordinē uitæ reuertendum est.

mody frāgēdi ossa denuo

llid sup̄m̄rescētē: r̄alluz

directū di mody

De luxatis ossibus. uel dislocatis

Caput. xi.

De fractis quidē ossibus hæctenus dictū sit. Mouent aut ea sedib; suis duo bus modis. Nā mō quæ iuncta sunt iter se dehiscūt: ut cū latū scapula; os ab humero recedit: & i brachio radius a cubito. & i crure tibia a sura: interdū a sal tu: calcis os a talo. qd raro tñ fit. Modo articuli suis sedibus excidunt. Ante de priori bus dicā. Quoz; ubi aliqd̄ icidit p̄tinus his locus cauus ē. depressusq; digitus sinū iue nit. Deide grauis inflāmatio orit: atq; i talis præcipua. Siquidē febres quoq; & cācros & neruoz; uel distētiōes uel rigores: q caput scapulis annectūt: mouere cōsueuit. Quo rum vitandoz; cā faciēda eadē sunt. quā i ossibus mollibus laxis aliquid ubi icidit p̄ti nus his locis p̄posita sunt ut dolor tumorq; p ea tollant. Nā diducta ossa nūq; rursus iter se iungunt. & ut aliqd̄ decoris eo loco sit nihil vsus admittit. Maxilla uero & verte bra oēsq; articuli cū validis neruis cōprehēdāt: excidūt aut vi expulsū: aut aliquo casu neruis uel ruptis uel infirmatis faciliusq; in pueris & adolecētulis quā in robustioribus. hic elabunt i priorē & in exteriorē partē: quidā oibus modis: quidā certis. Suntq; quæ dā cōmunia oīum signa. quæ dā p̄pria sunt cuiusq; si quidē sepe ea pte tumor ē: i qua os prumpit. ea sinus: a qua recessit. Et hæc quidē i oibus deprehēdunt: alia uero si in singulis. Quæ simul atq; de quoq; dicā p̄ponēda erūt. Sed ut excidere oēs articuli nō possunt: sic nō oēs reponunt. Caput. n. nōnūq; cōpellit: neq; i spina: uel vertebra: neq; ea maxilla quæ utraq; parte p̄lapsa anteq; reponeret inflāmatōem mouit. Rursus q ner uoz; uicio p̄lapsi sunt: cōpulsū quoq; i suas sedes: iterq; excidūt. At qbus i puericia exci derūt: neq; reposita sunt: minusq; ceteri crescūt. Omnūq; quæ loco suo nō sunt: caro ea icrescit: magisq; i pximo mēbro: q i vltiore. Ut puta si humerus loco suo nō ē. ma ior i eo ipso fit: quā in brachio: maior in hoc quā i manus acie. Tū p sedibus & p casibus: qui inciderūt: aut maior aut minor vsus eius mēbri relinquit quoq; i eo plus vsus superest: eo minus id extenuat. Quicquid aut loco suo motū ē: ante inflāmatōem re ponendū ē. Si illa occupauit: dum cōquiescat. Tū lacessendū est. Vbi finita ē: tētan dū est i his mēbris quæ id patiunt. Multū aut eo cōfert & corporis & neruoz; habitus Nā si corpus tenue: si humidū est: si nerui infirmi: expeditius os reponit. Sed & primo facilius excidit: & postea minus fideliter cōtinet. Quæ cōtraria his sunt: melius conti nēt. Sed id qd̄ expulsū ē: difficulter admittit. Oportet aut ipsam inflāmatōem le uare: super succida lana ex aceto iposita. A cibo si ualētioris articuli casus ē triduo: iter

signa dislocati mēbri

aby. et puy

m

non potest. Longiusque altero id brachium est. Si in priorē partē summū quidē brachium extēdit: minus tñ quā naturaliter difficiliusque in priorē partē quā in posteriorem cubitus porrigit. Igitur si in alā humerus excidit: & vel puerile adhuc est corpus vel molle certe & ibecillibus nervis intentū est: satis est collocare id in sedili & ex duobus ministris: alteri imperare: ut caput late scapulae ossibus leniter reducat alteri ut brachium extēdat: ipsum posteriore parte residētē renū sub ala eius coire simulque & ille os & altera manu brachium eius ad latus impellere. At si vastius corpus: nerviue robustiores sunt: necessaria est spatula lignea: & quae crassitudine duorum digitorum habet: longitudine ab ala ad digitos puenit. In qua summa capitulū est rotundū & leniter cavū: ut recipe particulā aliquā ex capite humeri possit. In ea bina foramina tribus locis sunt iter se spacio distātib: inque ea lora mollia coiciunt. Ea quae spatula fascia inuoluta quo minus tactu laedat ad alā a brachio dirigit. sic ut caput eius summā alā subiiciat. Deinde toris suis ad brachium deligat: vno loco paulū infra humeri caput: altero paulū supra cubitū: tertio sub manū. Cui rei praeius iter valla tūc quoque foraminū aptata sunt. Sic brachium deligatū super scalā gallinaria gradū traiecit ita alte ut consistere homo ipse non possit. simulque in alterā partē corpus demittit: in alterā brachium intēdit. Eoque fit ut capite ligni caput humeri impulsū in suā sedē mō cū sono mō sine hoc compellat. Multas alias esse rationes scire facile est vno Hippocrate lecto: sed non alia magis usu comprobata est. At si in priorē partē humerus excidit supinus homo collocandus est fasciaque aut habena media alā circūdanda est: capitaque eius post caput hominis ministro tradenda: brachium alteri: praecipiedūque ut ille habenā: hic brachium extēdat. Deinde medicus caput quod dē hominis sinistra debet repellere: dextra vero cubitū cū humero attollere: & os in suā sedē compellere. Faciliusque id in hoc casu quā in priorē reuertit. Reposito humero lana alā subiicienda est. Si in teriore parte os fuit: ut ei opponat. Si in priorē parte: ut tñ commodius deligat. Tū fascia primū sub alā obuoluta caput eius debet comprahēdere: deinde praefectus ad alterā alā: ab eaque ad scapulas: rursusque ad eiusdem humeri caput tēdere. Saepiusque ad eandē rationē circūagitur: donec bene id teneat. Vinctus hac ratione humerus commodius continet. Si adductus ad latus sit. ad id quoque fascia deligat. De cubiti luxati curatio. Ca. xvi.

N cubito autē tria coire: ossa humeri: & radij: & cubiti ipsius ex his quae prima parte huius voluminis posita sunt: intelligi potuit. Sed cubitus qui inexus humero est: ab hoc excidit. radiusque adiunctus est iterdū trahit: iterdū subsistit. In oēs vero quattuor partes excidere cubitus potest. sed si in priorē plapsus est: extētū brachium est: neque recuruat. Si in posteriorē: brachium curuū est: neque extēdit: breuiusque altero est. Interdū febrē vomitūque bilis mouet. Si in exteriorē iterioreue brachium porrectū est: sed paulū in caput a qua os recessit recuruatū: quicquid excidit: reponēdi ratio vna est. Neque in cubito tantū est: sed in oibus quoque mēbris longis: quae per articulū longa testa iungunt. Vtrūque mēbrū in diuersas partes extēdere donec spaciū iter ossa liberū sit. Tū id os quod excidit ab ea parte in qua plapsus est in contrariā impellere. Extēdēdi tñ alia atque alia genera sunt: put nervi valēt aut ossa huc illuc ve federūt: ac mō manibus solis vtēdū est: mō quaedam alia adhibēda. ergo si in priorē partē cubitus plapsus est: extēdi per duas manus: iterdū et habenis iniectis satis est. Deinde rotundū aliquid a lacerti parte ponēdū est. & super id repete cubitus ad humerum impellendus est. At in alijs casibus commodissimū est eandē rationē brachium extēdere. quae fracto cubito posita est: & tū osse reponere. Reliqua curatio eadē est quae in oibus. Celerius tñ & saepius id resoluēdū est: multoque magis aq̄ calida fouēdū: diutius ex oleo & nitro ac sale praeficiēdū. In cubito. n. celeri quod in villo alio articulo: siue extra remāsit: siue itus reuertit: calli circūcūdat. isque si per quēdā icreuit: flexus illi postea prohibet. De manu luxata. Ca. xvii.

M anus quoque in oīs quattuor partibus plabit: Si in posteriorē partē excidit porrigi digiti non possunt si in priorē non inclināt. si in alterutroque latus: manus in contrariū. id est aut

dum est quinque diebus abstinere debere. Bibere aquā calidā dum sitim finiat. Curiosusque haec facere his ossibus motis: quae validis plenisque musculis continentur. si vero est febris accessit: multo magis deinde ex die quinto fouere aqua calida: remotaque lana caeratum imponere ex cyprino factū: nitro quoque adiecto donec oīs inflammatio finiat. Tunc infrictionē ei mēbro adhibere. cibis uti bonis: uti vino modice: iamque ad vsum quoque suos id mēbrū pmouere. quia motus uti dolore pestifer: sic alias saluberrimus corpori est. Haec cōmunia sunt: nūc de singulis dicā. De maxillae luxatae curatio. Caput. xij.

Axilla in priorē partē pellit: sed mō altera parte: mō vtraque. Si alterā in contrariā partē: mō vtraque ipsa mentūque inclināt: dentes paribus non respondēt. sed sub his qui secāt canini sunt. At si vtraque totū mentū in exteriorē partē pmouetur. inferiorēque dentes longius quā superiores excedūt: intēti que super musculi apparēt. Primo quoque tempore homo in sedili collocandus est sic. ut minister a posteriore parte caput eius contineat vel sic ut iuxta parietē is sedeat: subiecto iter parietē & caput eius scorteo puluino duro. coque caput per ministrū vrgeat quo sit immobilius. Tū medici digiti pollices linteolis vel fascijs ne dilabantur inuoluti in os eius conijciendi: ceteri extrinsecus admouēdi sunt. Vbi vehementer maxilla apprehensa est: si vna parte praecipit: concutiendū mentū & ad guttū adducēdū est. Tunc simul & caput apprehendēdū & excitato mēto maxilla in suā sedē compellēda & os eius comprimēdū est sic ut oīa pene momēto fiant. Si in vtraque parte plapsa est eodem oīa faciēda. sed aequaliter retro maxilla agenda est. Reposito ossē si cū dolore oculorum & ceruicis iste casus incidit: ex brachio sanguis mittēdus est. Cū oibus vero quoque ossa mota sunt: primo liq̄dior cibus cōueniat: tū his praecipue: adeo ut sermo quoque frequenti motu oris per nervos laedat. De capite luxato. Caput. xiii.

Aput duobus praecipitibus in duos sinus summae uertebrae demissis super ceruicē contineri in prima parte propositi. Hi praecipitibus interdū in posteriorē partē excidūt: quo fit ut nervus sub occipitio extēdat mētum pectori agglutinēt: neque bibere is: neque loqui possit: interdū sine uolūtate semē emittat. Quibus celerime mors suauē puenit. Ponendū autē hoc esse credidi non quo curatio eius rei ulla sit: sed ut res inditijs cognoscere: & non putaret sibi medicum defuisse si qui sic aliquē perdidissent.

De spina luxata. Caput. xiiii.

De casu manet eos: quoque in spina uertebrae exciderūt. Id. n. non potest fieri: nisi si ex medulla que per mediū: & duabus mēbranulis: que per duos a lateribus praecipitibus ferūt: & nervis: que continēt ruptis. Excidūt autē & in posteriorē partē & in priorē & supra septū transuersum & infra. In vtraque partē exciderit: a posteriore parte vel tumor: uel sinus orit. Si super septū id incidit: manus resoluunt: uomitus: aut distētio nervorum: isequit. spiritus difficulter mouet: dolor urget: & aures obtusae sunt. Si sub septo: foemina resoluunt: urina supprimit: iterdū et sine uolūtate praecipit. Ex eius modi casibus ut tardius quā ex capitis: sic tñ intra tridū homo morit. Nā quod Hippocrates dixit uertebra in exteriorē partē plapsa: pñū hominem collocandū est & extendēdū: tū calce aliquē super ipsum debere consistere: id itus impellere: in his accipiedū est: quae paulū excefferūt: non in his: quae toto loco mutatae sunt. Nonnunquam. n. nervorum ibecillitas efficit: ut quāuis non exciderit uertebra: paulū tñ in priorē partē pmineat. Id non iugulat. sed ab iteriore parte non cōtingit quidē posse. ab exteriorē: si ppulsum est: plerūque iter: redit: nisi quod admodū raris est: uis nervis restituta est. De humero luxato. Caput. xv.

Vmerus autē mō in alā excidit: mō in partē priorē. Si in alā delapsus est & uictus cubitus recedit ab latere: rursus iuxta eiusdem partis aurē cū humero porrigi

de motu

flamma

Att. ad 1. istam

pronostiaz

Hippocr. de articulis. fol. 267. E.

ad pollicē: aut ad minimū digitū cōuertit. Reponi nō difficillime pōt. Super duq; lo-
cū & renitentē ex altera parte intēdi manus: ex altera brachiū debet: sic vt pna sit. si in
posteriorē partē os excidit: supina: si i priorē si i interiorē exteriorēue: i latus. Vbi satis
nerui diducti sunt. si i alterutq; latus pēdit manus brachiū i cōtrariū repellēdū ē. At
his: quā i priorē posteriorēue partē plapfa sunt: super iponendū duq; aliquid. idq; su-
pra prominens os manu vrgendū est: per qd vis adiecta facilius in suā sedem cōpellit.

De palma. Caput decimum octauum.

N palma quoq; interdū suis sedibus pmouent: mō in priorē partē: mō in po-
steriorē. In latus. n. moueri paribus ossibus oppositis nō possūt. signū id solū
ē: qd oium cōe ē. Tumor ab ea pte: i quā os venit: sin⁹ ab ea aq; recessit. Sed si
ne itētiōne digito: tñ mō bñ pressū os i suā sedē reuertit. **De digitis.** Caput. xix.

T i digitis totidē fere casus: cadēq; signa sunt: quā i manibus. Sed i his extēdē
dis nō aq; vi opus ē: cū & articuli breuiōres & nerui min⁹ validi sint. Sup mē
sam tñ mō itēdi debēt: q vel i priorē vel iposteriorē partē exciderūt. tū iā pla-
na cōpelli: atq; id qd i latus elapsū ē: digitis restitui. **De femore** Ca. xx.

V m de his dixerim de his quoq; que i crurib⁹ sunt: videri possū dixisse. Si qui
dē ē i hoc casu quadā similitudo ē femori & humero: & tibia & cubito: pedi
& manui. Quadā tñ separatim quoq; de his dicēda sunt. Femur i oēs q̄ttuor

partes pmouet. sapissime i interiorē: deide i exteriorē: raro admodū i priorē: aut po-
steriorē. Si i interiorē partē plapsum ē crus lōgius altero & vastius ē. Extra. n. pes vlti-
mus spectat. si i exteriorē: breuius: rarūq; fit & itus inclinā. Calx i gressu terrā nō cōtin-
git: sed plāta ima. meliusq; id crus supius corpus quā i priorē casu fert: minusq; baculo
eget. si i priorē crus extēsum ē: iplicariq; nō pōt. alteri cruri ad calcē par ē. sed ima plā-
ta minus i priorē partē inclinā: dolorq; i hoc casu precipuus ē: & maxime vrina suppri-
mit. Vbi cū dolore inflāmatiō geuit cōmode ingrediunt totusq; coq; pes ē. Sed & si i po-
steriorē extēdi nō pōt crus: breuiusq; ē: vbi cōstitit: calx quoq; terrā nō cōtingit. Magnū
aut femori periculū ē: ne vel diff. culter reponat: vel repositū rursus excidat. Quidam
iteq; semp excidere cōtēdūt. sed Hippocrates & Diocles & philotim⁹ & Nile⁹ & He-
raclides tarētinus: clari admodū auctores: ex tota se restituisse memoriā pdiderūt.
Neq; tot gna machinamētoq; quoq; ad extēdēdū i hoc casu femur. Hippocrates: An-
dreas: Nilcus: Nymphodorus: Protarchus: Heraclides repperisset: si id frustra esset.
Sed vt hac falsā opinio ē: sic illud verū ē. Cū ibi valētissimi nerui: musculiq; sint: si suū
robur habēt: vix admittere. si nō habēt postea nō cōtineri. Tentādū igit ē: & si tenerius
mēbrū ē: satis ē habenā alterā ab iguine: alterā a genu itēdi. Si validius: melius addu-
cēt: q eadē habenas ad valida bacula deligarit tūq; coq; sustiū imas ptes oppositē mo-
re obiecerit: supioresq; ad se vtraq; manu traxerit. Et iā nū valētius itēdit mēbrū sup scā-
nū: cui ab vtraq; pte axes sūt: ad quos habenā illā deligāt. q vt i torcularib⁹ cōuersi rū-
pere quoq; si q̄s pseuerauerit: nō solū extēdere neruos & musculos possūt. collectadus
aut hō sup id scānū ē: aut pnus aut supin⁹: aut i latus: sic vt semp ea ps supior sit: i quā
os plapsum ē: ea ē inferior: aq; recessit. Neruis extētis i priorē os vēit: rotūdū aliqd sup
iguen ponēdū: subitoq; sup id genu adducēdū ē eodē mō eadēq; de cā: q idē i brachio fit
ptinusq; si cōplicari femur pōt: itus ē. In ceteris vero casib⁹: vbi ossa p vi paulū iter se
recesserūt: medicus debet id qd emiet retro cogere. mīster cōtra idē coxā ppellere. Po-
sito osse nihil aliqd noui curatio requit quā vt diutius his i lecto detineat: ne si motū ad-
huc neruis laxiorib⁹ femur fuerit: rursus erūpat. **De genu:** Ca. xxi.

Enu vno & i exteriorē & i interiorē & i posteriorē partē excider notissimū ē. i prio-
rē nō plabi pleriq; scripserūt. Pōtq; id vero pximū cē: cū idē opposita patella:
ipsa quoq; caput tibiē cōtineat. Meges tñ eū cui i priorē partē excidisset: a se curatū cē me

Att. In dolores antiquissim

P
m

micos

moriz pdidit. In his casib⁹ itēdi nerui ratiōibus hisdē: q̄s i femore rettuli possūt. Et id
qdē qd i posteriorē partē excidit eodē mō rotūdo aliquo sup poplitē iposito: adductoq;
eo crure recōdit. Cetera vero māib⁹ sūt ossa i diuersas ptes cōpellūt. De talo. C. xxii

Alus in oēs ptes plabit. Vbi in interiorē partē excidit: ima ps pedis in exte-
riōrē partē cōuertit. Vbi huic contrarius talus contrariū ē signū extat. Si i priorē
partē erūpit a posteriore. latus neruus durus & ifanus ē: minusq; is opus ē. si i po-
steriorē calx pene cōdit: plaga maior fit. Reponit aut his quoq; p man⁹: prius i diuer-
sa pede & crure diductis. Et i hoc quoq; casu diutius i lectulo pseuerādū ē: ne his talus
q totū corp⁹ sustinet pag; cōfirmatis neruis ferēdo oneri cedat. rursusq; prūpat. Calcia
mētis quoq; humiliorib⁹ primo tēpore vtēdū: ne iūctura talū ipsū lædat. **De plāta**

Lātā ossa hisdē modis qbus i manu pdeūt: his hisdē q cōdunt. **Ca. xxiiij.**

Fascia tātū mō calcē quoq; debet cōprehēdere: ne cū mediā plantā imūq; eius
vicini necesse ē: liber tal⁹ i medio relict⁹ materiā pleniorē recipiat: iō suppuret.

N digitis nihil vltra fieri debet: q̄ qd i his: q sūt ima- **De digitis** Ca. xxv

nu politū ē. Pōt tñ cōditus articulus medius aut sūmus canaliculo aliquo cō-
tineri. Hæc faciēda sūt i his casib⁹ vbi sine vulnere ossa exciderūt. Hic quoq; & igēs pi-
culū ē: & eo grauius quo maius mēbrū ē. quoue validiorib⁹ neruis: aut musculis cōti-
net. Ideoq; humeris: femoribusq; metus mortis ē. ac si reposita ossa sunt: spes nulla ē.
Nō repositis tñ: nō nullū piculū ē. Eoq; maior i vtroq; timor ē: quo ppius vulnus ar-
ticulo ē. Hippocrates nihil tuto reponi posse: præter digitos & plātas & manus dixit.
atq; i his quoq; diligētē eē agēdū: ne precipitarēt. Quidā brachia quoq; & crura repo-
suerūt: Et ne cācri: distētiōesq; neruor; oriēt: sub qb⁹ i eiusmodi casu fieret mors ma-
tura: sanguinē ex brachio miserūt. Ver; ne digitus quidē: i quo minimū vt malū: sic ēt
piculū ē: reponi debet añ inflāmatiōne: aut postea cū iā vetus res ē. Si quoq; reposito of-
se: nerui distēdūt: rursus id pēn⁹ expellēdū ē. Oē aut mēbrū: qd cū vulnere loco mo-
tū: neq; repositū ē: sic iacere cōuenit vt maxime cubātē iuuat: tātū ne moueat: neue de-
pēdeat. In oīq; tali morbo magnū ex lōga fame præsidū ē. Deide ex curatione eadem
quæ pposita ē: vbi ossib⁹ fractis vulnus accessit. Si nudū os eminet: ipedimēto semp
futurū ē. Id qd excedit: abscedendū ē: Imponēdaq; sup arida linamenta sunt & medica-
menta nō pinguia: donec quæ sola esse in eiusmodi re sanitas pōt: veniat. Nā & debili-
tas sequit: & tenuis cicatrix inducit. quæ necesse ē: facile noxa: postea pateat.

vide hic supra c. 10.

IN PRIMO LIBRO CORNELII	Remedia ad colli dolorem	car. vij.
CELSI DE MEDICINA hæc cōtinēt.	Quæ agēda sint stōacho laborātib⁹	vij.
	Quid obseruandum sit dolore neruor; la-	borantibus
Medicine iuētio & diuisio variēq; de ea illu-		car. viij.
striū medicor; opiniōes Exordiū	Obseruatio in pestilentia	car. viij.
Quēadmodū sanos ageē cōueniat	IN LIBRO. II. HAEC CONTINENT.	
Quæ stomacho ibecillis seruāda sint	Quæ āni tpa: quæ tempestatū gna: q̄ ptes	v.
Obseruatiōes quēdā prout res noue acci-	atatis q̄lia corpa vel tuta vel morbis opor-	
dunt & corpor; genera & sextus & atates	tuna sūt: & qd valetudinis genus in quoq;	
& tēpora anni sunt	timeri possit	car. viij.
de his q aliqua parte corporis laborant &	De signis aduersæ valetudinis futuræ	ix.
primū de his qbus caput ifrimū ē	Quæ bona i ægrotātib⁹ signa sint	ca. ix.
De his qui lippitudine: grauedine: destilla-	Ma'la signa ægrotantiū	car. x.
tionē: tosilisq; laborant	De signis valetudinis	car. x.
Ad solutā aluū remedia	De indicijs mortis	car. x.

m iij

De notis quas aliquis in singulis morboꝝ generibus habere possit car. xi.
 Quæ nota in quoq; morbi genere vel spē vel pericula ostēdant car. xij.
 De morboꝝ curationibus car. xiiij.
 De sanguinis detractiōe p venas car. xiiij.
 de sāguinis detractiōe p cucurbitulas xv.
 De deiectione car. xv.
 De vomitu car. xvi.
 De frictione car. xvi.
 De gestatione car. xvi.
 De abstinentia car. xvi.
 De sudore car. xvi.
 Qui cibi: potiōe sue: aut valentis aut mediæ aut ibecillæ materiæ sint car. xvij.
 Quæ natura ac pprietas cuiusq; rei sit: quæ vesimur car. xvij.
 Quæ res boni succi sint car. xvij.
 Quæ res mali succi sint car. xvij.
 Quæ res lenes: q̄ ve acres sint car. xvij.
 Quæ res crassiorē quæ tenuiorem pituitā faciunt car. xvij.
 Quæ res stomacho idoneæ sunt car. xvij.
 Quæ res aliæ stomacho sunt car. xvij.
 Quæ inflāt aut inflationē leuāt. car. xvij.
 Quæ res aut calefaciūt aut refrigerāt xvij.
 Quæ res intus facile vitiant: vel minime corumpuntur car. xvij.
 Quæ res aluum mouent car. xvij.
 Quæ res aluum astringant car. xvij.
 Quæ res vrinam mouent car. xvij.
 quæ res sonū mouēt: aut sēsus excitāt xvij.
 Quæ res corp⁹ aut erodāt aut reprimant. aut refrigerent aut calefaciant. aut durēt. aut emoliant car. xvij.
IN LIBRO TERTIO hæc cōtinent.
 De morborum generibus car. xvij.
 Quō morbi cognoscant & an crescant an consistant an minuant & qua rōne ab inicio q̄ languere icipit curari debeāt car. xx.
 De febrium generibus car. xx.
 De curationū diuersis generib⁹ car. xx.
 de febriū speciebus & singularē curatiōib⁹ & priō q̄n cib⁹ febricitātib⁹ dādus sit xx.
 Q̄n potiōes febricitātib⁹ dari expediat xxii.
 quomō pestilētes febres curari debeāt xxiiij.
 Curatio semitertianæ febris quæ hemitriax dicitur car. xxiiij.
 Curatio lentarum febriū car. xxiiij.
 Remedia i febris ad capitis dolorem & p̄cordiōs: inflamationem & ariditatē & scabriciem linguæ car. xxiiij.
 Remedia cōtra frig⁹ qd̄ febrē p̄cedit xxiiij.
 Curatio horroꝝ in febris car. xxiiij.
 Curatio quottidianæ febris car. xxiiij.
 Curatio tertianæ febris car. xxiiij.
 Curatio quartanæ febris car. xxiiij.
 Curatio duarū quartanarū car. xxv.
 Curatio quottidianæ febris: quæ ex quarta na facta sit. car. xxv.
 De tribus isanie generibus & primo de ei⁹ curatiōe: q̄ a grecis phrenesis dicitur xxv.
 Cardiaci morbi curatio ca. xxvi.
 de lethargo & eius curatiōe ca. xxvii.
 de aqua inter cutē hoc est hydropico morbo car. xxvii.
 de tabe & ei⁹ speciebus & curatiōibus xxviii.
 de comitialis morbi curatiōibus 23 xxix.
 de regij morbi curatione ^{pl. 29} ca. xxix.
 de elephantia curatione ca. xxix.
 de attonitiōe ^{vel de apoplexia} & cōg. curatione ca. xxx.
 de resolutiōe neruorū quæ appolesia vel paralyssis dicitur car. xxx.
IN IIII. LIBRO HAEC CONTINENT.
 De humani corporis interioribus sedib⁹ xxx.
 De curatiōib⁹ morboꝝ q̄ nascūtur: a capite & primo de eius dolore: deinde de morbo q̄ circa faciē nascit tū de liquæ resolutione postreō de destillatiōe ac grauedine xxxi.
 de morbo qui circa faciē nascit quem greci cynicū spasmū vocant car. xxxi.
 de resolutione linguæ car. xxxii.
 de destillatione a grauedine ^{ca. xxxii} ca. xxxii.
 de ceruicis morbis curatiōibusq; xxxii.
 de fauciu morbis ac curatiōibus: & primū de angina. deinde de difficultate spirandi. vltimo de tussi car. xxxii.
 De difficultate spirandi car. xxxiiij.
 De tussi car. xxxiiij.
 De stōachi morbis & curatiōib⁹ xxxiiij.
 De laterum doloribus car. xxxiiij.
 De viscerū morbis & primo de pulmone: deinde de iocinere tum de liene: postremo de renibus car. xxxv.
 De iocineris morbo & curatione xxxv.
 De lieni morbo & curatione car. xxxv.
 De renū morbis & curatiōibus car. xxxv.
 de intestioꝝ morbis & priō d̄ cholera xxxvi

De celiaco ventriculi morbo car. xxxvi.
 de tenuioris intestini morbo ca. xxxvi.
 de morbo intestini plenioris ca. xxxvi.
 de torminibus. i. dysenteria ca. xxxvii.
 De leuitate intestinorum car. xxxvii.
 de lumbricis aluū occupantibus xxxvii.
 de tencsoo intestioꝝ morbo car. xxxvii.
 de ventris fluxu & curatiōe ca. xxxvii.
 de vuluæ morbo & curatiōib⁹ car. xxxviii.
 d̄ nimia pfusiōe semis ex naturalib⁹ xxxviii.
 de coxarū morbis & curatiōib⁹ car. xxxviii.
 de genuū doloribus & cura car. xxxviii.
 de articulorum doloribus in manibus pedibusq; car. xxxviii.
IN QVINTO LIBRO CORNELII CELSI DE medicina hæc cōtinent.
 de simplicibus facultatib⁹ quæcūq; res ex quibus medicamēta fiunt: & primo de his: quæ sanguinē supprimūt car. xxxviii.
 Quæ vulnus glutināt car. xxxix.
 Quæ cōcoquant & mouēt pus car. xxxix.
 quæ aperiunt vulnera ca. xxxix.
 Quæ purgant car. xxxix.
 quæ rodunt car. xl.
 Quæ exedūt corpus car. xl.
 Quæ adurunt car. xl.
 quæ crustas vlcerib⁹ inducūt car. xl.
 Quæ crustas vlcerib⁹ resoluunt xl.
 quæ discutiāt ca: quæ in aliqua parte corporis coierunt car. xl.
 Quæ euocant & educunt car. xl.
 quæ exasperata leuent car. xl.
 quæ carnē nutriūt & vlcus implent car. xl.
 quæ molliunt car. xl.
 quæ cutē purgant car. xl.
 de mixturis simplicium res & de rōne pōdes & qd̄ malagma & emplastrū & pastillus inter se differant car. xl.
 de malagmatis & malagma aduersum ca. xli.
 lidas podagras ca. xli.
 Malagma ad materiā extrahēdam xli.
 Malagma ad iecur dolēs car. xli.
 Malagma ad lienem car. xli.
 Malagma ad laterum dolores car. xli.
 malagma ad resoluēda q̄ astricta sūt & molliēda q̄ dura sūt: & dirigēda q̄ coeūt xli.
 Aliud malagma ad eadem car. xli.
 Malagma mosci ad molliendum xli.
 Malagma medi ad dirigēda q̄ coeunt xli.
 Malagma p̄themī ad eadē car. xli.
 Malagma ad strumas car. xli.
 Aliud malagma ad id valēs car. xli.
 Malagma ad strumā & phymata car. xli.
 Malagma ad strumā & tubera & carcinodas car. xli.
 Malagma p̄tarchi ad parotidas & fauū & mala vlcera car. xli.
 Malagma aduersus panū & phymata xli.
 Malagma aduersus phymata car. xli.
 Malagma ad supprimēdum omne quod abscedit car. xli.
 Malagma ad sanguinem supprimendum & phymata car. xli.
 Malagma ad carcinodas & phymata lenienda car. xli.
 Malagma ad liuorē faciē cōtusa car. xli.
 Malagmata stomachica ad aperiēdū xli.
 Niconis malagma ad resoluēdū aperiēdūq; ac purgandum car. xli.
 Malagma ad ossa & neruos car. xli.
 Malagma Euticlei ad articulos & ad omnem dolorem car. xli.
 malagma safogor ad dolores articuloꝝ xli.
 Chryssippi malagma ad idē valēs car. xli.
 Cleisipontis malagma ad idem valens & ad parotidas & phymata & strumam xli.
 Malagma ad articulos car. xli.
 Malagma aristonis aduersus podagras & recētia phymata & oīs dolores car. xli.
 Theofeni malagma ad pedū dolores xli.
 Nurfenii malagma ad podagrā ceterosq; articulos induratos car. xli.
 Dexii malagma si quando callus in articulis increuit car. xli.
 de emplastris car. xli.
 Barbarum plastrū nigrū qd̄ cruētis protinus vulneribus inicit car. xli.
 Coacoē plastrū nigrū ad idē valēs xli.
 Basilicon emplastrū nigrū ad idē xli.
 Smaragdinū emplastrū ad idē car. xli.
 Emplastrū ruffū ad idē car. xli.
 Paracolecticū emplastrū ad idē ca. xli.
 Cephalicū emplastrū philotæ capiti conueniens car. xli.
 Emplastrū viride ad idē valens xli.
 Tetrpharmacum emplastrū ad pus mouendum car. xli.
 Enneapharmacū emplastrū ad pus mouē

dū & ad purgādū valens	ca. xliii.	ad putrē carnē cōtinēdā ne ultra spat: cā q̄	
Aralū emplastrū ad vulnera	ca. xliii.	leniter excedēdā plures cōpositiōes	xlv.
Iudæi emplastrū fracto capiti accommodatum	car. xliii.	Hieræ cōpositio	car. xlv.
diadaphnidō ēplastrū ad extrahēdū	xliii.	Iudæi cōpositio	car. xlvi.
Aliud diadaphnidō ad extrahēdū & pus mouēdum	ca. xliii.	Iollæ cōpositio	car. xlvi.
Philocratis emplastrū ad extrahēdū & pus mouēdum	car. xliii.	Ad sāguinis pfluuiā: vel ex mēbrana cerebri vel alijs locis. & ad cācrū & ad iducēdā cicatricē & ad coercēdā carnē crescētē	xlvi
Rhypodes ēplastrū ad extrahēdū	xliii.	Timei cōpositio ad ignē fac: vī cācrū	xlvi
Emplastrū Hecatei ad extrahēdū	xliii.	Ad sternutamēta excitanda	ca. xlvi.
alexādrinū ēplastrū viri ad extrahēdū	xliii.	Gargarizatiōes qbus fieri debeāt	ca. xlvi.
de emplastris exedentibus	ca. xliii.	De antidotis & qb⁹ malis opitulēt	xlvi.
Emplastrū qd̄ exest corpus & ossa resoluit & supcrescētē carnē coerctet	ca. xliii.	Compositio antidoti	ca. xlvi.
Emplastrū aduersus moriūs & alia recentiora vulnera	ca. xliii.	aliq̄ antidotū ābrofia noiātū: qd̄ zopyrus ptolemæo regi cōposuit	car. xlvi.
Ethesiū ēpla. rubrū ad idē valēs	xliii.	Antidotū mitridatis	xlvi.
Aliud emplastrū ad idē valēs	ca. xliii.	de acopis acopū neruis vtile	car. xlvi.
Leuca emplastrū nō grauib⁹ vulneribus accommodata & maxie senilib⁹	xliii.	Acopū elæodes neruis vtile	car. xlvi.
Elephātinū emplastrū	ca. xliii.	Enchrista ad vlcera purgāda & iplēda	xlvi
Lenia emplastrū	ca. xliii.	Ad sacrum ignem	car. xlvi.
Emplastrū lene	ca. xliii.	de catapotijs	car. xlvi.
Archati emplastrū lene	car. xliii.	carapotiu ad somnū accersendū & leuatiō nē doloris & siml ad cōcoquēdū	ca. xlvi.
ēplastrū cuiusdē gn̄is ad leniēdū apta	xliii.	catapotiu valētius ad somnū	ca. xlvi.
de pastillis & primo de his q ad recētia vulnera glutināda sanādaq̄ apti sūt	xliii.	Carapotiu ad plurimos dolores per somnum leniēdos	ca. xlvi.
Ali⁹ pastillus ad glutināda vulnera	xliii.	catapotiu aliud ad multa valēs	ca. xlvi.
De phragide pastillo quē Polybus cōficat ad glutinādū vulnus	ca. xliii.	catapotiu ad inducēdū somnū: quod vulua dolens prohibuit	ca. xlvi.
Pastill⁹ ad vlcera sordida & nigritiē pauribus: naribus: obscenis partibus: inflāmatiōesq̄ eorū	ca. xliii.	Ad iecur sanandum	car. xlvi.
Pastill⁹ adronis ad vnā inflāmatā ad naturalia sordida et cancro laborantia	xliii.	ad finiēdos doloris lateris	ca. xlvi.
Pastillus ad fixa ani: vel ora venaz: fundentia sanguinē vel cācrum	car. xlv.	ad thoracis dolores finiēdos	ca. xlvi.
Pastill⁹ ad expellēdū calculū cū vrina	xlv.	catapotiu Atheniōis ad tussim	ca. xlvi.
De pessis	car. xlv.	Catapotiu Heraclidis tarentini ad tussim & somnum	car. xlvi.
Ad sanguinē euocādum	car. xlv.	Catapotiu ad purganda vlcera in faucib⁹ tussientibus	car. xlvi.
Ad vuluā molliendā	car. xlv.	Colice cassij medici	ca. xlvi.
Alia pessi cōpositio ad idē valens	xlv.	ad ifātē mortuū aut fas expellēdas	xlv.
Ad inflāmatiōes vuluē numenij pessus	xlv.	Laborātibus ex partu qd̄ dari debeat	xlv.
Ad eijciēdū euulua ifātē mortuū	ca. xlv.	Ad adiuuandam vocem	ca. xlvi.
Si mulier vitio locoꝝ cōcidit qua curatiōe vtendum sit	car. xlv.	Aduersus difficultatē vrinæ	ca. xlvi.
de medicamētis qbus aridis vtimur	xlv.	Arteriaces cōpositio quō fiat	ca. xlvi.
Ad carnē supcrescētē exedēdā	xlv.	de qnq̄ gn̄ib⁹ noxaz corpis & prio de vulneribus q̄ maxime p tela iferūt	ca. xlvi.

de pusillis

de pessis

Observatiōes quædā & aratis & corpis & vita & tps in vulneribus	car. xlviii.	& primo aduersus cataridas	ca. liii.
Signa percussi cordis	car. xlviii.	Aduersus cicutam	car. liii.
Signa pulmonis icti	ca. xlviii.	Aduersus hyosyamū	car. liii.
Signa iocineris vulnerati	car. xlviii.	Aduersus cerusam	car. liii.
Signa percussorū reniū	car. xlviii.	Aduersus sanguisugam si epota est: & lac quod intus coit	car. liii.
Signa vulnerati lienis	car. xlviii.	Aduersus fungos inutiles	ca. liii.
Signa percussæ vuluæ	ca. xlviii.	adustis corpis locis & quō curari deant	liii
Signa percussi cerebri vī mēbrana ei⁹	xlviii.	de interioribus vlceribus: quæ aliqua corp⁹ parte corrupta nascunt	liii.
Signa percussi stomachi	car. xlviii.	de carbūculo & eius curatiōe	car. liii.
Signa ieiuni intestini & vētriculi vulnerati & aliq̄ intestinorū	ca. xlviii.	de carcinomate & ei⁹ curatiōe	ca. liii.
Signa percussæ medullæ q̄ i spina ē	xlix.	de theriomate & eius curatiōe	ca. liii.
Signa septi transuersi percussi	car. xlix.	de sacro igne & eius curatione	liii.
Signa vesicæ vulneratæ	ca. xlix.	de chironco vlcere & eius curatiōe	c. liii.
de sanguine & sanie & pure & eorū speciebus qnq̄ meliora deterioraue sint	xlix.	de vlceribus q̄ ex frigore i pedibus & mani b⁹ oriunt & eorū curatiōibus	ca. liii.
Curatio aduersus p̄fusionem sanguinis in vulneribus	car. xlix.	de struma & eius curatiōe	car. liii.
curatiōes aduers⁹ vulnēz inflāmatiōē	xlix.	de furūculo & eius curatiōe	ca. liii.
de glutinatione vulnēz	car. xlix.	de phymate & eius curatiōe	car. lvi.
Quō vulnus ligari cōueniat	car. l.	de phlygetlo & eius curatiōe	car. lvi.
de ratione victus & notis vulnēz curatiōibusq̄ eorum	car. l.	de fistulis & eaz gn̄. b⁹ & curatiōibus	lv.
Curatiōes pprie articulorū	car. l.	de melicera	ca. lvi.
Vulnus quō purgādum est	ca. l.	de acrocordone & Tnymio & Myrmetio & Clauo curatiōibusq̄ eorū	lvi.
Quō vulnus implendū est	ca. l.	de pustulaz gn̄ib⁹ & eaz curatiōib⁹	lvi.
de vulneribus: q̄ extrinsecus p vulnera inci dūt curatiōibusq̄ eorū	car. li.	de scabie & eius curatiōe	car. lvi.
Curatio vlceris	car. li.	de iperiginis speciebus & curatiōib⁹	lvii.
Curatio crisipelaz	car. li.	de papulis & eaz curatione	ca. lvii.
Curatio Cangrenæ	car. li.	de vitilignis speciebus. i. de Alpho & Me la & leuce & eaz curatiōe	ca. lvii.
quō cicatrix vīri iducēda purgādaq̄ sit	li.	IN. VI. LIBRO HAEC CONTINēt.	
de vulneribus q̄ per morsus inferūt eorūq̄ curationibus	car. lii.	de vitis singularū corpis partiu	lvii.
curatio aduersus rabiosi canis morsū	lii.	de capillis fluētibus	car. lvii.
curatiōes cōes aduers⁹ oēs mors⁹ spētū	lii.	de Porrigine & eius curatione	ca. lvii.
Speciales curatiōes aduersus ictus serpen tiū & primo aduersus ictū aspidis	lii.	de lycosi & eius curatione	car. lviii.
Aduersus ictū scorpionis	car. lii.	de arcis & earū curatiōibus	ca. lviii.
Aduersus aranei & scorpions ictū	ca. lii.	de Varis & lēticulis & ephelide & eorū curationibus	ca. lviii.
Aduersus carastis & Dipse & Aemorroidis ictum	car. lii.	de oculorū morbis curatiōibusq̄ eorū & prio de his morbis q̄ leib⁹ medicamētis curāt	lviii.
Aduersus Chelydri ictū & carastis	c. lii.	de diuersis oculorum collirijs	ca. lix.
Aduersus Phalangi ictū	car. lii.	Philois collirium	car. lix.
Aduersus ictus italoꝝ anguiū qui minus terribiles peregrinis sunt	ca. liii.	dionysii collirium	car. lix.
Remediū generale aduersus oia venena vī cibo vel in potiōe assumpta	car. liii.	Cleonis collirium	car. lix.
Specialia remedia aduersus quædā venena		theodoti colliriū Acharistū appellatū	lix.
		Cythion vel tephriion colliriū	ca. lix.
		Euelpidis colliriū trygodes noiātū	lix.
		Nilei colliriū omnium optimū	ca. lix.
		de carbūculis oculorū & eorū curatiōe	lx.

car. sino ma idemp ca. lvi.

de bitijs capillorū

de morbis oculorū

de pustulis oculorū & curatiōe earū	ca. lx.	de linguæ vlceribus	car. lxxv.
Phyletos colliriū ad pustulas oculorū	lx.	de parotidibus gingiuarū tuberculis deq;	car. lxxv.
de vlceribus oculorū & corū curatiōe & de diabalano collirio.	car. lx.	aliis vlceribus gingiuarū	car. lxxv.
curatiō oculorū aliquo casu iminutorū	lx.	de vna morbo & curatione	car. lxxv.
de pediculis palpebrarū	car. lx.	de cancro oris	car. lxxv.
de oculorū grauioribus morbis: qui ex inflāmationibus oriūtur & validioribus medicamētis curantur. & de Andree collirio & de Diacerato	car. lx.	de parotidibus q̄ sub auribus oriūtur	car. lxxv.
Memigmenō Euelpidis colliriū	car. lx.	de vmbilici p̄minētis curatiōe	ca. lxxvi.
de oculorū vlceribus supercrefcētibus: fordidis: cauis: veteribus: & de curationibus fingulorū	car. lx.	de obscenarū p̄tū vitiis & curatiōib⁹	lxvi.
Smilion collirium	car. lx.	de colis morbis & curatiōib⁹	ca. lxxvi.
Phynon collyriū Euelpidis	car. lx.	de cācri q̄ in cole nascit: curatiōe	ca. lxxvi.
Sphæriō colliriū Euelpidis	car. lx.	de phagedenā i cole nascētis curatiōe	lxvi.
Liquidū Euelpidis colliriū	car. lx.	de carbūculo q̄ in cole nascit	ca. lxxvii.
de cauis oculorū vlcerib⁹ & curatiōib⁹	lx.	de testiculorū morbis & corū curatiōe	lxvii.
Hermonis collirium	car. lxi.	de ragadiis & cōdilomate & hæmorrhoidis aliisq; ani morbis & curatiōibus corū & p̄mo de ragadiis	car. lxxvii.
de cicatricibus oculorū quæ ex vlceribus factæ sunt: & quō curari debeat. & de Asclepia & Canopite & Pixino collirijs	car. lxi.	de condilomate	car. lxxvii.
de alio ḡne inflāmationis oculorū	car. lxi.	de hæmorrhoidis	car. lxxvii.
Cæsarianum collirium	car. lxi.	Si anus vel os vuluæ p̄cidit qua curatione vtendum sit.	car. lxxvii.
Hieracis collirium	car. lxi.	de vlcere fungo simili in ano	lxvii.
de xyroptalmia ḡne: aride lippitudis	lx.	de digitorum vlceribus	car. lxxvii.
Rhinion collirium	car. lxi.	IN LIBRO. VII. HAEC CONTINENT.	
Ad oculos scabros colliria	car. lxi.	de chirurgica & q̄ i ea claruerit: & q̄lis eē chirurgic⁹ deat & qd i hoc libro d̄scribat	lxviii.
ad caligatiōe oculorū q̄ p̄pter lippitudinē oritur remedia & colliria	car. lxi.	de luxatis	car. lxxviii.
diacrocū colliriū	car. lxi.	de his quæ per se intumescūt quō excidēda & curāda sunt	car. lxxviii.
Ad caligatiōe oculorū q̄ p̄pter senectutē aut aliam imbecillitatem fit	car. lxi.	de bōis malisue signis exulceratorū	lxviii.
de suffusione oculorū	car. lxxii.	de fistulis	ca. lxxix.
de resolutiōe oculorū: q̄ p̄lysis d̄	ca. lxxii.	de ani fistulis	car. lxxix.
de mydriasi oculorum	car. lxxii.	de telis e corpe extrahēdis	ca. lxxix.
de imbecillitate oculorum	car. lxxii.	De gangiliis & meliceride & atheroate & steathoate Capitis tuberculus	car. lxx.
de auriū morbis & curatiōibus	ca. lxxii.	de oculorū vitiis q̄ scalpello & māu curāt	lxx.
Aduersus auriū vermes	car. lxxiii.	de crithe tuberculo palpebrarū	ca. lxx.
Ad cōpressa auriū foramina	lxiii.	de chalazia palpebrarum	ca. lxx.
Ad grauem auditum	car. lxxiii.	de vngue oculorū: quod p̄terigiona grecis vocatur	car. lxx.
Ad sonitum auriū intra seipsas	ca. lxxiii.	de enchanti tuberculo	car. lxxi.
Ad ea q̄ i aurē iciderūt extrahēda	ca. lxxiii.	de acyloblephato oculorū vitio	c. lxxi.
de nariū morbis & curatiōibus	ca. lxxiii.	de ægylopa fistula oculorū	car. lxxi.
de dentiū dolore & curatiōibus	car. lxxiii.	de pilis palpebrarū oculū irritātib⁹	lxxi.
de tonsillis & earum cura	car. lxxiii.	de glaucophthalmo oculorū	ca. lxxii.
de oris vlceribus & curationibus & quæ antheræ sint	car. lxxiii.	de ectropio	car. lxxii.
		de Staphylomate oculi	car. lxxii.
		de clauis oculorū	car. lxxii.
		de natura oculorū et corū suffusiōe	lxvii.
		de pituita oculorū	car. lxxii.

de dilatatione pupille

Auriū morbi

Flauis morbi

Morbi dentiū et oris

De aurium morbis: qui manu & scalpello curantur.	ca. lxxiiij.	ro excutiatur	car. lxxxij.
Curta i aurib⁹ labrisq; ac naribus quō lariri & curari possint.	ca. lxxiiij.	de ani uicijs & corū curatiōe	ca. lxxxij.
De polypi curatiōe per ferrū.	ca. lxxiiij.	de condilomatū curatiōe	car. lxxxij.
De ozena.	ca. lxxiiij.	de uaricum curatione	car. lxxxii.
De oris vicijs q̄ māu & ferro curāt	lxxiiij.	Curatio digitorū coharentiū	ca. lxxxii.
De dentibus.	ca. lxxiiij.	de cāgrenā curatione	car. lxxxii.
De vna.	car. lxxiiij.	IN LIBRO. VIII. CORNELII CELSI SI DE MEDICINA HEC CONTINENT.	
De lingua.	car. lxxiiij.	de positu & figura totius humani corporis	car. lxxxiiij.
De abscessu sub lingua.	car. lxxiiij.	Ossa uiciata & corrupta quibus signis cognoscāt & q̄ ratiōe curētur	car. lxxxiiij.
De labris.	car. lxxiiij.	Quō os excidat: & de Modiololo: & Terebra ferramētis ad id paratis	ca. lxxxiiij.
De ceruicis vicijs & curatiōe.	ca. lxxiiij.	de caluarię curatione	car. lxxxiiij.
de umbilici uicijs.	car. lxxiiij.	de nariū fractarū curatiōe	car. lxxxv.
Quō aq̄ hydropicis emittat.	ca. lxxv.	de auriū fractarū curatiōe	ca. lxxxvi.
de itestinoꝝ uulneratoꝝ curatiōib⁹	c. lxxv.	de maxillæ fractæ curatiōe deq; quibusdā ad oīa ossa pertinētibus	ca. lxxxvi.
de iteriore parte abdominis rupta: & curatione curanda sit.	car. lxxv.	de iuguli fracti curatione	ca. lxxxvi.
de uaricibus uentris.	car. lxxv.	de costarū fractarū curatione	ca. lxxxvi.
de testiculorū natura & morbis eorū	lxxvi.	de spinæ curatione	car. lxxxvii.
de testiculorū curatiōibus cōibus & primo de icifiōe & curatiōe iuginis vlcerotū	lxxvi.	de humerorū: brachiorū: femorū: crurū: digitorū: fractorū: vel euulsoꝝ cōmuniū curationibus	car. lxxxvii.
de intestini curatione	car. lxxvii.	de fracti humeri curatiōe	car. lxxxvii.
de omenti curatione	car. lxxvii.	de brachii fracti curatione	ca. lxxxviii.
de ramicis curatione	ca. lxxvii.	de crurū femorūq; fractorū curatiōe	lxxxviii.
de carne quæ inter tunicas testiculorū concreuit & de neruo idurato	car. lxxviiij.	de fracti digiti curatione	ca. lxxxviii.
de ramice inguinis	car. lxxviiij.	de luxatis ossibus	car. lxxxix.
Ad tegēdā glādē colis si nuda ē	c. lxxviii.	de maxillæ luxatæ curatiōe	car. lxxxix.
Quō glās p̄is cōtecta aperi possit	lxxviiij.	de capite luxato	car. lxxxix.
Infibulandi ratio	car. lxxviiij.	de spina luxata	car. lxxxix.
de urina reddēda difficultate & de calculo: curationibusq; eorū	car. lxxviiij.	de humero luxato	car. lxxxix.
Quæ curatio calculosis adhibeat	lxxviiij.	de cubiti luxati curatione	ca. lxxxx.
Signa calculorum vel harenosorum vel mollium	car. lxxix.	de manu luxat	car. lxxxx.
de calculis feminarū	car. lxxix.	de palma	car. lxxxx.
Quæ curatiō calculo euulso hñda sit	lxxix.	de digitis	car. lxxxx.
de cancro qui excisa uescica nascitur: & curatione uti deceat	car. lxxx.	de femore	car. lxxxx.
Si naturalia feminarū cōcubitū nō admittūt quō curari cōueniat	car. lxxx.	de genu	car. lxxxxi.
Qua curatione partus emortuus ex utero excutiatur	car. lxxx.	de talo	car. lxxxxi.
		de planta	car. lxxxxi.
		de digitis	car. lxxxxi.

Registum.

A b c d e f g h i k l m Omnes sunt quaterni preter. m. qui est ternus.
Impressum Venetijs per Philippum pinzi. Sumptibus dñi Benedicti fontana. Anno dñi. M. cccc. xcvii. die. vi. Mai.

*Plum.
respedes*

